KRISTÓF ATTILA

Konok zsaruk, hiszékeny gyilkosok

KRISTÓF ATTILA

Konok zsaruk, hiszékeny gyilkosok

Magvető
1986

Oly sok ember képzeli, hogy a gyilkosság játék, pedig nem az.

(Hercule Poirot)

Kőszegen, abban a városban, ahol nyárutón aranyfekete darazsak szívják a körte és naspolya levét, van egy ház, amelyben valamikor egy félszemű őrgróf lakott. Az őrgróf halott szemét kör alakú, fekete posztódarab takarta, s a posztót tartó feszes zsinór mintha kissé hátrafeszítette volna homlokát is; megemelt állal járt, szinte felfelé fordított arccal.

Őrgrófságát semmi más nem jelezte, csak ez a tartás és házában a kriptai csend, a korai sötétség, majd később az utcai szobában lobogó gyertyák fénye. A gróf esténként az ablakkal szemben egy kék bársonyszékben ült, az ablakon belesve láttuk, hogy sovány, fehér arca egyre komorabb lesz, mintha halott felett virrasztana.

Ő maga és a háza is idegen és titokzatos volt, bár idegenségének rejtélyességét hétköznapi dolgok zavarták; valaki azt állította, hogy az őrgróf szegény, és arca nem a büszkeségtől, hanem a nélkülözésektől beesett, mások azt beszélték, hogy felesége elhagyta, így komorsága nagyon is evilági, magányában nincs semmi előkelő, reggelire savanyú tojáslevest főz magának, s az asztalt, amelyhez enni leül, viaszosvászon borítja; a ház díszes cserépkályhái fűtetlenek, az udvari szoba repedt ablakát ragtapasz rögzíti, s valóban, ha erősebb szél támadt, a törött üveg időről időre bántóan megcsikordult. (A csikorgást mi is hallottuk csöndes és nyirkos estéken, de azt már nem nagyon tudtuk elhinni, hogy e panaszos és rémes hang csupán egy betört ablaktól származik.)

Házunk szomszédos volt ezzel a házzal, szobáink hátsó fala árnyékolta elhanyagolt, keskeny udvarát; a tűzfalon repkény futott, s a burjánzó vastag bozót, amelyben pókok tanyáztak, elért a szemközti tetőig, befedte az udvart, amely az alacsony és sötét kapuszín nyitott végétől meredeken lejtett a kert felé. A kapuszín két oldalát domormű díszítette, a falból

gipszszarvasok és kopók nyomultak elő, oly élethűen, hogy láttukra szinte vadászkürt hallaliját véltem hallani.

Gyakran megfordultam abban a házban, ugyanis az őrgróf külföldre távozása után beköltözött oda egy Erdélyből származó család, s a nyolc gyermek között volt egy velem egykorú fiú, Szász Feri (Franci), hamarosan a legjobb barátom.

Jöttükkel minden megváltozott. A zsalugáteres ablakok kitárultak, megszűnt az esti csikorgás, a repkényről holtan hullottak le a pókok, az udvar sötét ciprusaira verebek telepedtek. A két ház testvéries, titoktalan világgá kapcsolódott össze.

A Szász család élete a kapuszínből nyíló, konyhának berendezett, parkettás szobában zajlott, ahová csak a tetőn át, egy vastag és homályos üvegablakon jutott be fény. Itt folyton villany égett, s a széles tűzhely platniján alma és keserűgomba sült, amit ínyenc szegénységünkben forrón s jól megsózva ettünk.

Nos, e tűzhely mellé ült, amikor csak tehette, Feri anyja, Szász néni, törékeny és jólelkű asszony, sima kontyba csavart őszülő hajával, orrára csúszott szemüvegével, és nyolc-tíz gyerek zsivajával mit sem törődve olvasott; rongyos, papírfedelű könyvét sült édes alma és gomba fanyarkás szaga járta át. Ha túlságosan nagy volt a lárma, szemüvege fölött ránk pillantott, kissé értetlenül, mintha nem tudná, kik vagyunk és honnan kerültünk Hercule Poirot mellé, tekintete átfutott rajtunk, sohase szólt ránk, sőt rendszerint elmosolyodott, mielőtt visszatért volna olvasmányához; éreztük, hogy számunkra ismeretlen messzeségben kalandozva is szeret bennünket, mi is szerettük hát, s ez az érzés máig felidézhetően megvan bennem, gondolom, mindünkben, akik akkor ott körülötte zsibongtunk.

Igen, a másokra is kisugárzó nyugalom e ritka ajándék, őbenne testesült meg s marad fenn számomra emlékként, mostanáig, mintha abból a korból és abból a pillanatból hiányozna minden félelem, mintha akkor nem támadt volna a lelkekben zavar, halálos düh és szorongás. Pedig az őrgróf hirtelenül, lopva tűnt el, s távozása iszonytatóan végleges volt, és Szász néni folyton halálról olvasott, rémtettekről, gyilkosságokról, mivel mindig csak ilyesmiben lelte igazán kedvét.

Egy este, miközben sós gombát ettünk a tűzhely köré telepedve, a düsseldorfi rémről mesélt, a rémről, akinek öröme telt vérben és üszőkben, torokmetszésben és gyújtogatásban, aki kéjjel művelt mindenféle bűnt és képviselt bármi ferdeséget, ami az emberi természetben megfogan. Elképesztő történet volt, a rém túltett Frankensteinen és Drakulán, de a borzadályba vegyült valami édes; ahogy hallgattuk a nyugodt hang mormolását, a platnin sülő alma pukkanásait, éreztük, hogy hosszú boldog nyarak és vidám telek várnak még ránk, az előttünk álló életet éreztük: feloldódott a derűs valóságban az álomszerű rettenet, és szinte kedvessé lett, akár a sokszor hallott mesék.

A konyha sarkában, az ajtó mellett stelázsi állt. A stelázsi felső polcán, jobboldalt, lekváros- és befőttesüvegek között voltak a Szász néni által olvasott könyvek, Agatha Christie-k, Gardnerek, Wallace-ok, folyton megújuló csoportozatban; nem tudni, honnan származtak, Szász néni valószínűleg a fél várossal kölcsönviszonyban állt, az biztos, hogy mindig volt olvasnivalója, mohó szemével naponta kötetnyi rémséget és izgalmat falt fel, miközben – a nyolc gyermek születésétől megnyugtatva – eseménytelen, hétköznapi és tökéletesen erkölcsös életet élt.

Az ő, jobban mondva a stelázsi révén ismertem meg a detektívregényt, és alakult ki bennem az az elképzelés: miszerint a nyomozó (felügyelő) nagyvonalúan kellemes, elegáns, ugyanakkor vérbeli észmunkát végez, amely hasonlóan az indiánok és nyomkeresők tevékenységéhez, önmagában kitölti és teljessé teszi az életet. Vonzott ez az izgalmas teljesség, habár félénk, jószerint gyáva gyerek voltam, aki egy napfényes szobában sem maradt meg egyedül.

Szorongásom, amely nem függött össze olvasmányaimmal (legfeljebb formát nyert általuk), olyan erős volt, hogy egy-egy éjszakát a bátyám ágya alatti ruháskosárban töltöttem, vasalt lepedők és párnahuzatok között; a fölülem hallatszó egyenletes szuszogás megnyugtatott, fekhelyemet pedig csaló módon átengedtem a sötétség démonainak. Amint eljött a sötétség, az este, az egyedüllét, bárhogy küszködtem is, erőt vett rajtam a félsz, a szorongás attól, hogy valami, valaki megöl, megsemmisít; egyébként kiegyensúlyozott, élénk gyerek voltam, gyávaságom nem valóságos és

jelenlevő dolgokra vonatkozott, hanem mindig az elképzeltre és messzi levőre, amelyben azonban ott lappangott a megcáfolhatatlanul igazi, az erőszak meg a halál. Volt úgy, hogy szorongásom a Holdembertől való rettegésben testesült meg, a Holdember telihold idején ölt, nem indulatból, inkább tehetetlenül és szomorúan engedve valami belső kényszernek, a benne fészkelő iszonyatnak. Így aztán gipszfehér arcával, tágra meresztett, zöld szemével számomra maga volt a végzet, a tébolyodott halál, amely csak egy dologban tart rendet és ismer szabályt, abban, hogy előbb-utóbb mindenkit elér.

Rettegtem a Holdembertől (a Zöld Íjásztól), de nem gyűlöltem, mivel túllépte azt a határt, amelyen belül az én rokonszenvem vagy ellenszenvem számításba jöhetett. A háborodott gyilkos valójában szorosan hozzám tartozó dolgot képviselt: a saját halálomat. Azóta jól tudom, hogy a bennem levő sötét rettegést nevén lehet nevezni, de az nem a Holdember vagy bármi más, szavakkal érzékelhető, leírható jelenség. Ezért olyan nehezen (sőt szinte egyáltalán nem) elképzelhető, hogy az áldozat – hiszen vannak valóságos áldozatok – miféle iszonyatot él át, amikor – mondjuk – a gyilkos föléhajolva egy rozsdás vasrúddal a koponyájára sújt.

Ezt a pillanatot én nem tudtam elképzelni, s nem tudom ma sem. Gyermekkori félelmeim és szorongásaim lényegében biztonságosak voltak, nem kívülről, hanem belülről fenyegettek, s így mint a sajátommal bánhattam (s így akár el is bánhattam) velük.

A gyilkosság számomra játék volt mindig, s meghökkenve eszmélek rá, az is maradt. A valódi áldozatok és gyilkosok ismeretében (mert időközben ilyenekkel is összehozott a sors) is valami olyasféle elkülönülve átélő, játékos izgalmat érzek, mint amikor Szász néni a Rémről mesélt, vagy amikor Wallace Zöld Íjászát olvastam. Lám, milyen egyszerű: sültalma-szaga van a borzalomnak. Tárgyilagosan be kell látnom, a gyilkosság világa nem az én világom, de minden előzmény arra ösztönöz, hogy kíváncsiságomban elbűvölve figyeljem a detektív tevékenységét, s átélő-távolságtartó izgalommal a gyilkosét, bár lehet, hogy az a valóságban szánandóan és ostobán emberi.

Nem tagadhatom azonban még a gyermekkorból származó elfogultságomat a detektív iránt, hiszen képzeletemben ugyanazt a helyet foglalja el, mint az indián, s mi jogon is nézhetném kritikus szemmel Winnetou cselekedeteit?

Ha a valóság netán mégis felülkerekedik a játékon és az igazság a mesén, az olvasó ne hökkenjen meg, ne riadozzon: nyugalmasnak mondható korunkban viszonylag ritka a gyilkosság, s kívül esik valódi életkörünkön, ott az erőszak enyhébb formái divatoznak: így aztán olvasva, hallva ilyen meg olyan rémtettekről a kellő borzongások után ki-ki nyugodtan visszatérhet megszokott dolgaihoz.

FÉLREESŐ HALÁL

1982. május 3-án levelet írtam a Belügyminisztérium Sajtóosztályának. A levélben engedélyt kértem arra, hogy – mint szemlélő és majdani elbeszélő – részt vehessek egy ismeretlen tettes által elkövetett emberölés nyomozásában. Nem megtörtént gyilkosságra gondoltam, hanem egy olyan bűncselekményre, amely a valószínűség törvényei szerint előbb-utóbb bekövetkezik.

Néhány nap múlva a munkahelyemen üzenet várt, hogy hívjam fel a Budapesti Rendőr-főkapitányságon Mérő István alezredest vagy Andorka Péter századost. Némi habozás után az alacsonyabb rang mellen döntöttem, így aztán Andorka Péterrel állapodtunk meg, hogy másnap felkeresem a kapitányságon.

Gondolatban egy olyan beszélgetésre készültem, amelynek során én elismételem a levelemben leírtakat, Andorka pedig meghányja-veti magában a dolgot, hol érti, hol nem érti, hol helyesel, hol bökkenőket talál, hümmög vagy bólogat, majd arra kér, hívjam felmondjuk – három nap múlva. Ilyesmire számítottam, mert tapasztalataim szerint gyilkosságnál kevésbé intim ügyekben és a BRFK-nál szolidabb intézményekben sem dől el egy szempillantás alatt, hogy holmi krónikás jelenléte kívánatos-e vagy felesleges, mint levesben a légy.

Megállapodásunk szerint május 11-én – egy keddi napon – délelőtt 10 óra körül nyitottam be a főkapitányság Deák téren levő eligazítójába, ahol a lakossági panaszokat és bejelentéseket is intézik. Jelentkeztem az ügyeletesnél, aki egy üvegablak mögül tette fel kérdéseit, aztán leültem a sarokban álló műanyag huzatú székre, és vártam, hogy Andorka százados valakit leküldjön értem.

Néhány perc múlva az ajtón egy fiatalember lépett be, akiről első pillantásra lerítt, hogy nem panaszkodni jött.

A mozgásában feltűnt valami meghatározhatatlanul jellegzetes, már-már a hanyagság határán járó könnyedség, amely természetes és látszólagos

volt, akár a macskák lustasága.

Körülnézett a helyiségben; nem okozott neki gondot, hogy kiválasszon a fal mellett üldögélő ügyfelek és panaszosok közül, hiszen mindössze négyen voltunk: egy fekete, síró öregasszony, egy toprongyos hobó, egy húsz év körüli, divatjamúltan hosszú hajú, „Oxford University” feliratos trikót viselő srác meg én. Az álmosan könnyed mozgású férfi hozzám lépett, és mondta a nevét: Andorka Péter.

Liften mentünk fel a negyedik emeletre; itt, az épület délnyugati szárnyán helyezkednek el a BRFK életvédelmi és rablási alosztályának irodái. (Az ablakok két oldalán diszkréten meghúzódó vasrács van, de a rácsot akkor még nem vettem észre.)

Andorka tudomásomra hozta, hogy ő az alosztályvezető, levelem fénymásolata, a Belügyminisztérium engedélyével együtt, ott van a háta mögött levő szekrényben, így elképzelésem valóra váltásának semmi akadálya nincs.

– Reméljük, azért maholnap nem lesz gyilok – mondta. – Előbb-utóbb persze sort kerítünk rá, csak várjon türelmesen.

Kinyílt az ajtó, barna hajú, bajuszos férfi lépett a szobába, alig egy-két évvel idősebb Andorkánál.

Bemutatkozott, bizalmatlanul vagy kétkedőn az arcomba nézett, úgy mondta a nevét, a rangját és a beosztását: Auguszta László őrnagy, az életvédelmi csoport megbízott vezetője.

Talán negyedórát töltöttünk együtt a napfényes sarokszobában. Nem kérdeztek tőlem semmit, nem hümmögtek, viselkedésük udvarias volt, de hiányzott belőle a lelkesedés és az elfogódottság, amellyel az emberek általában az újságíró, vagyis a nyilvánosság jelenlétét fogadják.

Megállapodtunk, hogy minden délelőtt telefonon jelentkezem az alosztály titkárnőjénél, Katinál – neki is bemutattak, később megtudtam róla, hogy a rangja harmadosztályú irodafőtiszt –, szóval jelentkezem, és elmondom, hol találhat meg a nap különböző szakában, ha – ne adja isten – gyilkosság történik.

Ha később két új rendőr ismerősömre gondoltam, Andorka kék szeme jelent meg először emlékezetemben, aztán Auguszta barna arcából

kivillanó, felül kissé előreálló fogai, amitől gyakran úgy látszik, mintha beszéd közben mosolyogna, együttérzően és csúfondárosan.

Az egész ügy, amely az időben érlelődött, akkor csak ennyi volt: valahol él egy ember, aki nem tudja, hogy rövidesen megölik, s valahol van egy másik, aki talán nem tudja még, hogy ölni fog. És a gyilkos, a véletlenben rejlő szigorú rend szerint, tettének elkövetése után találkozik majd a kék szemekkel s az akaratlanul csúfondáros mosollyal.

Több mint százötven napig vártam a gyilkosságra. E százötven nap minden reggelén felhívtam a harmadosztályú irodafőtisztet, akivel az idők során bizalmas, csevegő viszonyba kerültem. Legközelebbi hozzátartozóimnál is jobban tudta, hol, merre járok. Számomra is meglepetésként kiderült, hogy napjaimnak legfeljebb három-négy típusa van, s csak azt kell bemondanom: ma melyik típusú nap következik. Néha Andorka is bekapcsolódott a vonalba, vagy éppen ő maga vette fel a telefonkagylót, ilyenkor hülyéskedtünk egy sort szándékom bűnmegelőző hatásáról vagy talán csak a gyilkosok tunyaságáról.

Egész nyáron át vártam, hogy egyszer ők jelentkeznek majd az általam megadott telefonszámok egyikén. Ahogy aztán őszre fordult az idő, már nem is hittem el, hogy a gyilkosság valóban bekövetkezik.

Apró-cseprő emberölések természetesen előfordultak; mindenféle késelések, agyonütések, de a tettes egy pillanatra sem maradt ismeretlen, el sem rejtőzködött.

Andorkáék is jól tudták, az ilyen eset nem az én ügyem; mi megírnivaló van azon, ha egy munkásszállón valaki holtra rugdalja a kenyeres pajtását, s aztán amúgy véresen ledől a holttest melletti ágyra pihenni?…

A bűntény, amire vártam, október 23-án, a kora délutáni órákban következett be, jobban mondva akkor derült ki, hogy Budapesten gyilkosság történt.

Birta András 48 éves leszázalékolt, betanított munkás reggel nyolc óra körül ébredt fel a Vérmező egyik padján. Előző nap a Rác fürdőben megivott néhány üveg sört, a sörtől elbágyadt, így aztán az október végi hűvös szelekkel mit sem törődve, kopott hálózsákjában jóízűen végigaludta az éjszakát.

A pad nem nyomta, rendőr nem háborgatta, madár nem szállt rá – derűs szívvel ébredt hát, úgy vélte, ez a napja sem lesz rosszabb a többinél. Kibújt a hálózsákból, elballagott a Döbrentei térre, közben egy közértben vásárolt valami enni- és innivalót: leült egy pirosra festett padra, s miközben hozzákezdett reggelijéhez, jóindulatú mosollyal nézte, hogyan játszadoznak körülötte a gyerekek.

Enyhe, napos, bár kissé ködös idő volt, a bágyadt fényben jólesett üldögélni, így aztán Birta András nem mozdult a padról, szunyókált, nézelődött, ahogy megszokta már esztendők óta: semmi sem sürgette, senki se várta.

Közeledett a dél, amikor felkelt a padról, kezével végigsimította borostás arcát, ideje megtisztálkodnom – gondolta, és néhány perccel később belépett a Rudas fürdő lengő üvegajtaján.

A kádosztályra váltott jegyet, mert bár éjszakáit, nagy hontalanságában, rendszerint a szabadban töltötte, volt benne tartás, a kényelmet sem vetette meg.

Kihasználta az egy óra fürdésidőt, aztán felfrissülve lépett ki a függönyös ajtón; az előcsarnok büféjében szendvicset vett, és egy üveg kőbányait, letelepedett az egyik sötét műbőrrel bevont karosszékre, evett és ivott, miközben belélegezte a kamillás gőz jellegzetes szagát.

Ezután testben-lélekben megerősödve útnak indult, hogy ellássa sziklavizsgálói tennivalóit, amire a fővárosi tanács műszaki osztályával kötött szerződése kötelezte.

(„1973-tól dolgozom sziklavizsgálóként a Gellérthegyen. A munkám abból áll, hogy a sziklaomlástól veszélyeztetett területeket járom, ellenőrzöm, és ahol szükséges a sziklák karbantartása, ott a javítási munkák technológiáját megtervezem. Ezért, a szerződés értelmében, havi 900 forintot kapok, amit a tanács a nevemre takarékba helyez el, közös megegyezésünk alapján.”

Ezért nem omlanak ránk a Gellérthegy sziklái.)

Ahogy Birta András felfelé ballagott a Cserkésző úton, meg nem fordult a fejében, hogy ezen a napon rendőrök egész seregével találkozik majd, s nagyszabású események elindítója lesz.

A Felszabadulási emlékmű alatt – mivel sosem szerette magát túlerőltetni – leült egy padra, hogy megpihenjen.

Szerette ezeket a betonlábú, fatámlájú, színes padokat, szerette őket, mint más ember az ágyát, ha leült vagy lefeküdt rájuk, biztonságot érzett, mintha fal különítené el a zsivajgó világtól. Ezeken a padokon élte magánéletét. Padon evett és ivott, padon aludt, padon pihent, pad volt a háza, ahová azonban néha rendőrök toppantak be előzetes bejelentkezés, minden teketória nélkül. (Ne kérdezzük hát tőle, hogy szereti-e a zsarukat. Annyi viszont biztos, hogy amikor eljön az idő, rohanvást rendőrért siet.)

– Mentem az úton, és már majdnem a kilátóhoz értem, amikor hirtelen rám jött a szükség. Beálltam a bokrok közé, elvégeztem a dolgomat, aztán egy kitaposott ösvényen haladtam tovább. A kilátó közelében, vagy nyolc-tíz méterre attól, a földön egy nagy barna tócsát vettem észre. Vér ez, vagy mi a franc – gondoltam, és hideg kezdett futkosni a hátamon. Megfordultam, és láttam, hogy odébb, a bokrok alján valami sötét tömeg hever. Először azt gondoltam, döglött kutya, de aztán közelebbről megnézve kiderült, hogy egy barna színű anyagba burkolt, hosszúkás csomag az, ruhakötegnek hittem. Az egyik végét meglöktem a lábammal, mire az egész súlyosan megremegett. Akkor már láttam, hogy a csomagnak emberformája van, és az egyik vége összezárt lábhoz hasonlít. Az egésztől egy kicsit majrés lettem, nem nyúltam semmihez, indultam egyből az emlékműhöz, mert tudtam, hogy ott rendőrt találok. Tőle tudom, hogy háromnegyed három volt, amikor odaértem hozzá.

„BRFK XI. ker. Rendőrkapitányság Közbiztonsági Osztály Őr Járőrszolgálati Alosztály.

Szám: 22531982. Tárgy: Bp. XI. ker., Gellérthegyen ismeretlen hulla helyszíni biztosításáról r-i. jelentés.

Jelentés. Budapesten, 1982. október 23-án. Bp. XI. ker. Rendőrkapitányság vezetőjének.

Jelentem, hogy a fenti napon szolgálatom teljesítése alkalmával tizennégy óra negyvenöt perckor az ügyeletestől azt az utasítást kaptam,

hogy menjek a Bp. XI. ker. Gellérthegyre, mert onnan Borsós György r. őrm. et. bejelentette, hogy feltehetően egy hullát találtak. A helyszínre mentem, ahol:

Birta András felfedező tanú, valamint dr. Rétin Viktor, a 2814 old. sz.-u mentő tisztje várt.

…Ezt követően értesítettem az ügyeletes tiszt elvtársat, aki közölte, hogy a helyszínt biztosítsam, mert a helyszínre bizottság vonul ki…

…A helyszínen megállapítottam, hogy a holttest a Bp. I. ker. Rendőrkapitányság területén fekszik, így értesítettem az I. ker. Rendőrkapitányságot, ahonnan Lőcsei János r. szds. et. a helyszínre jött és a további helyszínbiztosításról gondoskodott… Keszeg János r. tőrm.”

Borsós György rendőr őrmester Birta Andrással három óra előtt néhány perccel érkezett a bokorhoz, amelynek tövében a szörnyűséges csomag hevert.

Birta rámutatott a rongyokba bugyolált valamire.

– Hát itt van.

A rendőr hümmögött.

– Bontsa ki! – mondta.

– Én aztán nem – felelte Birta.

– Mitől fél – nézett rá a rendőr, és hangja egy kicsit szigorúbb lett. – Bontsa már ki, látnunk kell, mi van benne.

Bontsa ki maga – gondolta a leszázalékolt hobó, aztán belátva, hogy elszokott már a rendőrökkel való kötekedéstől, lehajolt, és a földön talált celofánpapírral (!) óvatosan megfogta a barna anyagot, ami kívülről a hosszúkás csomagot beburkolta.

Most már félreérthetetlenül kirajzolódott előttük egy ember feje s az arca, citromsárga vászon alatt.

– Hagyja abba – szólalt meg a rendőr. – Elég. Egymás mellett haladva visszamentek az őrbódéhoz.

A rendőr telefonált.

– Néhány perccel később – vallja Birta – egy URH-kocsiban megérkezett egy ősz törzsőrmester, utána szinte közvetlenül megjött a mentőautó…

–…valamennyien lementünk a csomaghoz, az orvos vigyázva kibontotta, félrehajtotta a sárga vásznat is, és akkor megláttam a holttest arcát, fehér volt, és a szeme nyitva… azt már csak hallottam, amikor az orvos azt mondta: „Úgy nézem, ez gyilok…”

Elhangzott hát a szó, amelyre hónapok óta vártam.

A *gyilok* egyértelműen azt jelenti, hogy a Budapesti Rendőrfőkapitányság rendkívüli halálesetekkel foglalkozó csoportját haladéktalanul értesíteni kell, s így azután útra kél a hír, pillanatok alatt utoléri Andorka Pétert, aki gyerekeivel focizik a budai utcán, Auguszta Lászlót, aki színházba készül, Kasnyák Gyulát, aki otthon ül mogorván a telefon mellett, és a többieket: Thildo Ferencet, Gémes Józsefet, Fogarassi Lajost, Andrus Istvánt, Dezső Lászlót, Karikás Andrást, Vaskó Istvánt, Olasz Tibort, Kiss Gábort, az életvédelmi (gyilkossági) csoport nyomozóit, akikről történetünk szólni fog.

És most, mielőtt visszatérnénk a rongyokba bugyolált holttesthez, egy pillanatra fordítsuk másfelé figyelmünket.

Kicsit arrébb a kavicsos úton jár fel s alá Keszeg törzsőrmester, akit Birta András, az intelligens hobó vallomásában „ősz hajú rendőrnek” nevezett. Ő az, aki e rendkívüli halálesetnél a legelsőként intézkedik a bűnüldöző testület nevében és a bűnfelderítés alaposan kimunkált szabályai szerint: a szemlebizottság megérkezéséig a helyszint biztosítja.

A kérdés, amelyet személyével kapcsolatban felteszünk, szándékosan együgyű: szigorú őrködésének, kérlelhetetlen alakiságának van-e értelme? (A későbbiek során kiderül majd: e rendőri jelenlét nélkül egy s más még történhetett volna a holttesttel.) Keszeg törzsőrmester kétségkívül része annak az erőnek, amely a tett felfedezésének pillanatában a gyilkos ellen fordul, ugyanúgy része, mint Andorka Péter vagy S., az európai hírű kórboncnok tanár.

A gyilkos, az Ismeretlen mit sem tud erről az erőről, fogalma sincs szervezettségéről, ha ugyanis volna, mélységesen megdöbbenne önmagán, hogy ölni mert. Még nem érzi át a képtelenséget: egyedüllétét a társadalomban.

A gyilkos (aki szombat este ismét megközelítette a helyszínt) kéken villogó Kojak-lámpákat lát, riadóautókat, pórázra fogott farkaskutyákat, egyenruhás rendőröket és néhány civilt – a nyüzsgésben nem veszi észre a begyakorolt pontosságot, a mozgásba lendülő s ellene forduló erőt, csak annyit ért meg: tettét fölfedezték. Sunyítva odébbáll hát, és érzi, hogy egyre gyorsabban ver a szíve.

A helyszínelő bizottság negyed négykor, negyven perccel a holttest felfedezése után kezdte meg munkáját.

Ennek a munkának a minősége alapvetően befolyásolja az ügy további menetét, és döntő szerepet játszhat a nyomozás sikerében vagy balsikerében.

Illő, hogy mi is különös figyelmet fordítsunk rá.

E percben még sejteni sem lehet, mi az, ami a későbbiek során a bűnfelderítés szempontjából fontossá válik, most tehát minden fontos, minden parányi nyom, csöppnyi furcsaság, leheletnyi elváltozás; a holttest felfedezésének pillanatát szükséges megörökíteni, tanulmányozhatóvá tenni későbbi időkre, a tetem helyzetét és állapotát kell konzerválni, s ugyanúgy a környezetét: a földet, a bokrokat, a faleveleket, az illatokat, a szennyeződéseket, a vért, a nyálat, a verítéket. A pillanatnyi valóság rögzítése a cél. Ne lepődjünk hát meg a helyszínelők már-már mániákus aprólékosságán és alaposságán.

„Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnüldözési Osztály Életvédelmi és Rablási Alosztály.

Szám: 1964/1982. Bü.

Jegyzőkönyv.

Készült 1982. október 23-án 15.15 - kor a Bp. I. ker., Gellérthegy oldalában a Citadella sétány alatti bokros részen, a hegyoldal Várhegy felé

néző kilátó rondella mellett.

…sérelmére ismeretlen tettes(ek) által elkövetett, a Btk. 166. paragrafusába ütköző emberölés helyszíni szemléje alkalmával.

A bizottság a helyszíni szemlét a Be. 84. paragrafus (1) és (2) bek., a Be. 130. paragrafus (1) és (2) bek. alapján – halaszthatatlan nyomozási cselekményként – foganatosítja.

Jelen vannak: Deme Géza r. hdgy. bizottságvezető; Meggyesi Ferenc r. őrm. kutyavezető; Orosz György r. őrgy. bü. techn. csop. vez.; Fazekas Mátyás bü. tech.; dr. Horváthné dr. Bitó Katalin r. alhdgy. vizsg. Helyszínbiztosító: Keszeg János r. tőrm. XI. kaps., Lőcsei József r. szds. I. ker. kaps. Hatósági tanúk: Ede István, Radó Gábor.

…A bizottság kiérkezésekor a mentősök által bejárt útvonalon kb. öt méterre megközelíti a holttestet, majd visszatér a Citadella sétányra, ahonnan az előzményi adatok birtokában megkezdi a helyszíni szemlét.

A Gellérthegy tetején levő Citadellát hurokszerűen veszi körül a Citadella sétány, amely 7 m széles betonút. Az út egyirányú, így a Búsuló Juhász Étterem felől érkező gépkocsinak bal oldalról kell a hegy tetejét megkerülnie. A kb. 20 fokos lejtésszögű úttesten felfelé haladva elérjük az út azon részét, ahol a hurok, illetve az egyirányúsított szakasz kezdődik, valamint a Citadellát megkerült út a Búsuló Juhász Étterem felé vezető útba visszatorkollik; a sétány Várhegy felé eső oldalán parkoló van kialakítva. A parkoló az úttest szélének vonalától 15 m-re nyúlik be a hegyről lefelé vezető oldal felé. A parkoló hegytető felé eső sarkától két széles betonjárdán 40 m-t kell haladnunk a Szabadság-szobor irányába, így elérünk egy, a Várhegyre néző rondella bejáratának középvonalához. (1. sz. fénykép.) Innen lefelé tekintve tőlünk jobbra folyik a Duna, hátunk mögött a Citadella épületének Búsuló Juhász Étterem felé eső vége, balra a Szabadság-hegyi tévé-adótorony látható…”

Tovább is így folytatódik a jegyzőkönyv, ebben az aprólékos, mindent a legpontosabban számba vevő stílusban, más, kissé nehézkesebb nyelven ugyan, mint ahogy James Joyce ír, de ugyanolyan pontosan, a legapróbb

részletekre is ügyelve. E nyelvi rendszer – amely tulajdonképpen leíró szakzsargon – két dolgot tekint lényegesnek: a félreérthetetlenséget és a pontosságot. Bárki megpróbálhatja: e leírás alapján elér arra a helyre, ahol a tetem feküdt.

„…A lépcsősor legfelső lépcsőfokán, amely 10 m széles, a középvonaltól balra gránit térelemek állnak. A lépcsősor jobb szélénél zöldségárusító stand és egy bazáros stand található. A standok mögött a lépcsősorról betonozott sétány ágazik el a Duna irányába, a sétány elején, így a standok mögött, nyomós ivókút van. (2. sz. fénykép.) A gránit térelem magasságában az úttest szélén 3,5 m magas lámpaoszlop áll. (Sötétedéskor csak ez az egy fényforrás világítja meg lefelé a rondella irányába a területet.)…

…A lejtő alsó szélétől az út enyhén balra, a sétány irányába kanyarodik, és 25 m után egy akácfához ér. (12. sz. fénykép.)

…Az akácfától… kitaposott út halad lefelé a domboldalon a Várhegy irányába…

…az akácfa mögött 2,5 m átmérőjű tisztás van. Ezen a tisztáson, amely 20 fok lejtésszögű, látható – négerbarna színű textíliába csomagolva – a holttest. Első látásra megállapítható, hogy hanyattfekvő testhelyzetben van és a feje a dombról lefelé a Várhegy irányába mutat. (13. sz. fénykép.) Lábrésze a bozótba benyúlik, és arra az indás szerkezetű növényzet rá van tekeredve. (14-15. sz. fénykép.)

A bozóttal és bokrokkal körülvett, a fák és a bokrok lehajló ágaival mintegy befedett tisztás körül a talaj avarral, kövekkel, kartondobozokkal, nylonhulladékkal borított…

A bűnügyi technikus a bejárt helyszínen áttekinthető környezeti felvételeket készített.

A bizottság ezután megkezdi a helyszín részletes átvizsgálását…”

A várost odalent köd borítja. Előbb vörösre, aztán ólomszürkére változik az ég.

Itt fönn a hegyen még nem hunyt ki, de már hanyatlik a fény, nedves homály terül szét a piros levelű bokrok között.

Lassúnak látszik most minden mozdulat. A helyszínelők lépésről lépésre közelednek a holttest felé, megvizsgálnak minden követ, minden rögöt, a talaj minden gyűrődését, megfordítják a lehullott faleveleket, végigsimítják a fűszálakat. Az orruk szinte a földet éri, hátuk görbe, léptük rövid. Fazekas Mátyás néha letérdel, táskájából fehér rongyot vesz elő, matat a földön.

„…a három vérgyanús szennyeződést a bűnügyi technikus élettani konyhasóval, gézre, eredetben rögzíti, közben mindhárom helyen hajszálat is talál…”

Meggyesi őrmester a rondella közeléből elindítja nyomozókutyáit; mindkettő remeg az izgalomtól, szőrük borzolódik, fülük hegyesen fölmered. Megtesznek néhány métert, aztán mozgásuk lelassul, tétovává válik, orruk – akár a porszívó – hangosan szippantja be a levegőt, a világ minden illatát; segélykérően gazdájukra néznek, de az őrmester nem tud segíteni.

Füstölög odalent a folyó és a város.

Az egyik kutya a tehetetlenségtől ríni kezd.

A helyszínelők őrjítő lassúsággal közelednek a holttest felé.

Az idő egy helyben áll.

Egymás után érkeznek a gyilkosságiak. Andrus, Andorka, Auguszta, majdhogynem névsor szerint, Thildo, Dezső, Gémes, Kasnyák Gyula, Fogarassi… Addig sohasem kezdenek semmihez, amíg nem látták a helyszínt.

Közel s távolban az egyetlen idősebb férfi az ősz hajú Keszeg őrmester, aki most a rondella peremén áll olyan tartásban, amely mérföldekről elárulja, hogy helyszínt biztosít. A többi körülötte fiatal.

A gyilkosságiak úgy is öltöznek, ahogy egy tisztes ifjútól manapság elvárja az ember: nyakkendő, zakó, fölötte vízhatlan dzseki. (Farmer, pulcsi csak hivatali célból, alkalomszerűen.)

Auguszta László fehér trencskót visel. Pontosan úgy néz ki most, mint egy zsaru egy jobbfajta detektívregényben.

Thildo komolyan bámul maga elé, a szemhéja mélyen és súlyosan a szemére ereszkedik.

Andorka öltönyt visel. A figyelmetlen szemlélő azt hihetné, hogy öltönye jól szabott, de mi vegyük észre: az öltöny konfekció, csak jól áll rajta. Láthatjuk azt is: meglazított nyakkendője fölött – zsaruszokás szerint – az ingnyak nyitva van. Beosztás ide vagy oda, Andorka megjelenése híján van az alakiságnak, amely Keszeg őrmesterre annyira jellemző. Andorka már a tartása és a mozgása miatt is alakiatlan.

Egy gyilkosság híre a legedzettebb rendőrtiszt szívét is megdobogtatja, mivel mégiscsak ez az igazi bűn, így aztán a helyszíni szemléken a legmagasabb sarzsik is meg-megjelennek. Mérő István alezredes, a bűnüldözési osztály vezetője hivatalból van itt (senki sem kötelezi arra, hogy itt legyen) –, de fel-feltűnnek ilyenkor ezredesek és – uram bocsá' – vezérőrnagyok is.

(„Egy vérbeli gyilkossági szemlén egymást érik a parancsnokok – mondja később erről Olasz Tibor. – De valójában csak egy parancsnok van: a bizottság vezetője. Ha egy tábornok netán kíváncsiságában ide-oda lábatlankodna, a bizottság vezetője, mondjuk egy taknyos főhadnagy, bízvást megkérdezhetné tőle: tábornok elvtárs, kívánja tovább vezetni a szemlét? A tábornok nem kívánja. Akkor hát üljön le valahová – mondaná a főhadnagy –, oda jó távol, ha meg nem sértem. És a tábornok leülne szó nélkül. A helyszíni szemlén ez a rend. Persze ezt minden parancsnok tudja, így aztán a háttérben marad.”)

A bűnügyi technikus a tetemhez közeledve gipszbe önt néhány lábnyomot, és az öntvényeket címkével látja el.

Hirtelen sötétedik. Az ég ibolyakékre vált, és odalent a ködben felvillannak a város fényei.

A helyszínre rendelt tűzoltószakasz, amelyet Muterag György tűzoltó őrmester irányít (beo.: XI. ker. Tűzoltóság), aggregátoros lámpákkal világítja meg a holttest környékét, és a szemle a lámpák szórt fényében folytatódik tovább.

Újabb vérfoltok tűnnek elő, a véres földből, az aljnövényzetből Fazekas Mátyás mintát vesz, és – légmentesen elzárva – konzerválja…

A tisztást, amelyen a hulla fekszik, a tűzoltóautóra szerelt reflektorok alig-alig világítják meg. A hegytetőt birtokába veszi a sötétség.

„Ezért a bizottság úgy dönt, hogy a helyszínen minél kisebb elváltozást eszközölve megpróbál néhai kilétére vonatkozó adatokhoz jutni.” (Jegyzőkönyv 6. oldal.)

A felső ruha zsebéből előkerül az áldozat személyi igazolványa: Timár Dezső, an: Adányi Márta, szül: Miskolc, 1955. VII., 17., matróztanuló, mh: MAHART. Bp. V. ker., Apáczai Csere J. utca 6., szigsz: AC-II. 238671., lakik áll: Miskolc… id: Bp. XXI. Szabadkikötő út 57. A bizottság vezetője ugyanott egy Timár György névre kiállított forgalmi engedélyt is talál, amely a TU 59-15 rendszámú 1500-as Polski-Fiat adatait tartalmazza. A leletről Auguszta, Andorka azonnal értesül, Mérő István géptávírón kiadja a körözési utasítást, és néhány perccel később a Polskit az ország valahány járőrszolgálatot teljesítő rendőre keresni kezdi. Ugyanakkor kezdik körözni Timár Dezső gyilkosát, az ismeretlent.

A szemle folyik tovább.

A ruhába göngyölt tetemet felemelik, és nylon hullazsákra fektetve arra a sima, sík területre viszik, amelyet a reflektorok jól megvilágítanak.

Vakufény villog, a bűnügyi technikus lefényképezi a holttest kigöngyölésének valamennyi fázisát.

Félrelebben a sárga vászon, és hirtelen előtűnik a halott arca.

Lágy vonalú ez a fiatal férfiarc, szinte nőies, talán azért, mert a véres ruhaanyag kendőként veszi körül; lányosnak is nevezhetnénk, ha a halálban nem változott volna öreggé, majdhogynem vénasszonyossá; a fehér fényben valószerűtlenül fehér és hideg ez az arc, a félig nyitott szemek nyugodtan tekintenek egyetlen pontra, ahol semmi sincs, a száj szorosra zárt, a felső ajkon egy csöppnyi sértődöttség, méltatlankodás honol.

Lassan, óvatos kezek mozdulatának engedelmeskedve kibomlik a barna burok.

A nyaknál „csíkos betétű, fehér színű, használtnak tűnő gurtnival van a textília kettős csomóra kötve… a gurtni a testre kötve tovább folytatódik,

úgy, hogy deréktájt egyszer át van tekerve, majd a két lábszár között végighúzódva a bokák felett ismételten át van kötve, és dupla hurkolt csomóval véglegesen megerősítve… A bizottság a gurtnit a csomók és az átkötések mellett, azok eredetben hagyásával átvágja, a kötelet leveszi, az átvágott részeket hitelesítőmadzaggal visszakötözi, és az így levett gurtnit a nyomozókutya vezetőjének szagkonzerválás céljából átadja.

…A filcszerű anyag letekerése után láthatóvá válik a testre csavart… vérrel átitatott sárga színű (sötétítő) függönyanyagra emlékeztető textília."

A sárga vásznon, a holttest térdmagasságában, egy lábnyom tűnik elő. A bűnügyi technikus a ruhaanyagot a lábnyom körül kivágja.

A halott fiatalember öltözete olyan, amilyent manapság a divat megkíván: tornacipő, kék színű Wrangler farmer, Jeans feliratú szövetövvel, kék pólóing, barna bőrdzseki, kenguruzsebes anorák.

A farmer jobb zsebéből két szem negró cukor kerül elő, a bal zsebből pedig kilenc darab pisztolylőszer, körkörösen „Kilenc mm POO GECO" szövegű felirattal.

„A bizottság itt megszakítja a halottszemlét, a holttestet ruházattal és a lőszerekkel együtt hullazsákba zárja és a IOI-ba (Igazságügyi Orvostani Intézet) szállíttatja."

A halott kezére nylonzacskó kerül. A nylon mögött kéken fénylenek a körmei.

A helyszíni szemlén rögzített bűnjelek: „7 db lábbeli nyom, 2 db negró cukor, 1 db gurtni, 1 db boríték, benne vér-, haj-, talajminta (növényzet), 1 db vászondarabon, eredetben rögzített lábbelinyom."

A BRFK délnyugati szárnyának negyedik emeletén minden ablak fényben áll.

A gyilkossági nyomozók egy csoportja Miskolcra indul. Budapesten is megkezdődik a tanúk kihallgatása. Maláj kezdi a 419-es szobában. Malájt, aki becenevét fekete, enyhén őszülő haja és barna arcbőre révén szerezte, teljes nevén és címén említve: Dezső Lászlónak hívják, rendőr főhadnagy, főnyomozó. Bírta Andrást, a derék „padlakót" hallgatja ki, aki minden kérdésre készségesen felel.

Ami most elkezdődik, az nem jópofa kaland, hanem munka, kemény munka, a kitartás, a türelem próbája.

Nyolc óra után érkezik a hír: egy rendőrjárőr a Rudas fürdő melletti parkolóban megtalálta a keresett gépkocsit.

Fogarassi Lajos főnyomozó elindul, hogy derűsnek ígérkező éjszakáját a gépkocsi átvizsgálásával töltse.

A Miskolc felé haladó autóban Kasnyákék rossz vicceket mesélnek egymásnak, hogy elüssék az időt, de…

Ki mondja meg az áldozat anyjának, hogy meghalt a fia?

Ki meri elmondani, hogy megölték?…

Az életvédelmi csoport tizenegy emberből áll. Ha gyilkosság történik, s ismeretlen tettes ellen indul a nyomozás, akkor az ügy bonyolultságától és az elvégzendő munka mennyiségétől függően más csoportoktól és alosztályoktól is vezényelnek ide nyomozókat. (Volt olyan eset, amelynek felderítésén állandóan és közvetlenül százöten dolgoztak.)

A gellérthegyi gyilkossággal most tizennyolc nyomozó foglalkozik. Munkájukat Auguszta László irányítja, akit – szokás szerint – Andorka Péter közvetlenül, állandó jelenlétével is támogat. Ez a húsz ember az elkövetkező napokban csak ennek az ügynek él.

Rajtuk kívül természetesen nagyon sokan vesznek még részt a bűnfelderítés munkájában: különböző szakértők, technikusok, orvosok, ha kell, vegyészek, biológusok, meteorológusok s természetesen: névtelen rendőrök serege.

A valóság leginkább ebben különbözik a kitalált bűnügyi történetektől: nem egyetlen személy, nem is kisebb csoport deríti fel s keríti kézre a tettest, hanem mindez egy nagy közösség erőfeszítésének, szervezett munkájának eredménye.

Ám a bűnügyi irodalomnak valahol mégiscsak köze van a valósághoz, mégpedig ott, ahol attól eltávolodni látszik, amikor egyénített detektívfigurákat teremt. A bűnfelderítés munkájában ugyanis alapvető szerepe van az egyéniségnek, a személyes képességeknek: az

állhatatosságnak, a szakértelemnek s nemegyszer a fegyelmezett képzeletnek is. Szó sincs arról, hogy a nyomozás merő rutinmunka. A gyilkosok kézre kerítésének ugyanis nincs kidolgozott, biztos módszere. Nem is lehet, mivel két egyforma bűntény nincs. A gyilkosságok, már csak az áldozat változó személye miatt is, óhatatlanul különböznek egymástól, így aztán – ahogy tapasztalni fogjuk – a nyomozói munka során az egyik legelső feladat éppen az egyénítés, az áldozat életmódjának és kapcsolatainak a lehető legrészletesebb felderítése. Ily módon a tett okát keresve minden alkalommal egy merőben új közegbe, új világba kell behatolni.

Maigret, aki a párizsi kiskocsmákat járja, ért valamit ebből: az empátia képességét fejleszti tökélyre, megtanul az áldozat szemével látni, s így veszi észre aztán a gyilkost.

Az „összehangolt rendőri intézkedések" fogalma elvontnak és elvontságában személytelennek látszik, de benne foglaltatik minden képesség, értelem, szívósság, tudás, tapasztalat, amely mindig is személyhez, az emberhez kötött.

A rendőrség katonai intézmény, ebben az intézményben az egyén cselekvését szigorú szabályok irányítják és határolják; kurtán furcsán hangzik, de a körülhatároltságban – amit az élet elleni bűncselekmények súlya csak szorosabbá tesz – a gyilkossági nyomozó szabadságot érez s az önmegvalósítás lehetőségét ismeri fel.

Thildo Ferenc: *A munkámmal kapcsolatban teljes nyugalom van bennem; itt egyértelmű a rossz és a jó. Olyan melót végzek, ami a személyiségemet, az igazságérzetemet nem torzíthatja el, így aztán felfűtötten tudok dolgozni.*

Andorka Péter: *Ha van egy gyilok, nem nyugszom, amíg nincs meg a tettes. Valójában én éppolyan periferikus jelenség vagyok, mint a bűnözők, csak ellenkező előjellel, az egyenlet másik oldalán. Csak ez a munka érdekel, olyannyira, hogy jószerint nincs valóságos képem a kinti világról. Nem is akarok ezen változtatni, itt tiszta az ügy: valakit megöltek.*

Igen ám! Valakit megöltek. Egy fiatal fiút, aki most, szombat este fél kilenc után, lecsupaszítva fekszik a boncolóasztalon, és maradék vére a nikkelezett lefolyóba ömlik. Most világosan kivehető, hogy két lövés érte,

az egyik a bal hóna alatt, a másik lejjebb, majdnem a csípő tájékán. A lövedékek, amelyeket valószínűleg egy 9 mm-es parabellumból lőttek ki, áthatoltak a testén, az egyik a jobb alsó karját is átjárta, majd megakadt a bőrdzsekijében.

„A boncoláskor a test még langyos tapintású volt: a ruházatot és az egyéb, csomagolásra szánt anyagot is figyelembe véve, a halál 12-24 órája állhatott be…” (A halottszemle jegyzőkönyvéből.) A halál oka: elvérzés, sokk.

A szakértő véleménye szerint a lövedékmagok olyan nagy sebességgel csapódtak a testbe, hogy maguk mögött mintegy összerántották a kötőszövetet, így a sebek főleg befelé véreztek. A lövések után a halál nem állt be azonnal, az áldozat még percekig élt! A boncolás megkezdése előtt a bűnügyi technikus szőrzet- (jobb, bal hónalj, fan), köröm- és hajmintát vett a tetemről, a köröm alól pedig úgynevezett kaparékot.

A bírói boncolás fél kilenckor kezdődött, és éjjel egykor fejeződött be.

Ugyanezen idő tájt Fogarassi Lajos a Rudas fürdő melletti parkolóban megtalált gépkocsit a helyszínen átvizsgálta, majd további szemlére a BRFK-garázs ügyintéző-szerelő műhelyébe szállíttatta.

Fogarassi Lajos rendőr főhadnagy, főnyomozó, 33 éves, nős, három gyermek apja. A BRFK életvédelmi és rablási alosztályán az eltűnésekkel és ismeretlen holttestekkel foglalkozik. E két rendkívüli s nem éppen szívmelegítő jelenség gyakorta összefügg, olykor egymásból következik.

Arcán, amely a kerekségtől szinte pufóknak látszik, vonásain vagy zöldesszürke szemének pillantásában van valami már-már gyerekes biztonság.

Az ember egy ilyen arc láttán hajlamos arra, hogy ne vegye egészen komolyan a dolgát, srác ez, nem rendőrtiszt – gondolja, s hirtelen elfelejti azt is, hol van: nem veszi észre a vonások lágyságában és a szürke szem nyugalmában meghúzódó akaratot, a bohókás, jópofáskodó modorban a célratörés és a fürge észjárás ismérveit, a fiatalos habitus megtéveszti, nem gondol arra, hogy ezek a kissé hunyorgó, vidám szemek nap nap után ismeretlen holttestek – vízbe fúltak, réges-rég elhantoltak, szétmálló bőrűek

– arcát fürkészik, a derűs tekintet megszokta már, hogy ne csodálkozzon rá a halálra.

Szeretek hülyéskedni, ez hozzám tartozik; sohasem hittem el, hogy néhány gyilkos vagy bármi gond és baj miatt komorrá változhat a világ. Úgy gondolom, hogy az erőszakos halál kivételes dolog, akkor is, ha mi mindennap találkozunk vele – mondta később egy interjú-szerű beszélgetésünk során. – *Ha valami kiemelt ügyünk van, akkor én általában a helyszíni szemléket csinálom. Állítólag konyítok hozzá valamit.*

Szemlénél Fogarassi a legjobb – mondták a többiek. – Ő, aztán Vaskó és Maláj.

Most Fogarassi kutatja át a kocsit, amelyben valószínűleg a gyilkos és az áldozat ült.

„Jegyzőkönyv helyszíni szemléről.

Készült 1982. október 23-án, 20 óra 40 perckor a Bp. I. ker., Döbrentei téren, a Rudas fürdő parkolójában. A bizottság a szemlét halaszthatatlan nyomozati cselekményként foganatosítja…

…Az ajtó nyitását követően szagkonzerválást végzünk a gk. kormánykerekéről, mindkét első ülés ülő- és támlarészéről, a két első padlózatról, valamint a kuplung-, fék- és gázpedálokról, a jobb első ülés alatt található piros és fehér színű sportcipőről és a cipő mellett található katonai tőrről…”

A szagkonzerválás – egy-egy helyszíni szemle alkalmából – technikai jellegű rutinfeladat. Azokra a felületekre, amelyek illatnyomokat, sajátos testszagokat őrizhetnek, a bűnügyi technikus Ágnes pelenkára emlékeztető anyagot borít, ami magába szívja az illatot, és konzerválja. Később az így megőrzött szag felélesztheto, s a jó szimatú kutyák segítségével különféle azonosításokra és bizonyításra alkalmas lehet.

Használható ujjnyomot – bár a technikus minden létező módszerrel: argentorátporral, korommal, talcummal és bronzporral próbát tett – csak a belső visszapillantó tükrön és a csomagtartó zárja körül találtak. Az ülések huzatán a Hemastix reagens vérre utaló elszíneződést nem mutatott.

A gépkocsi hátsó ülésén négy kartondoboz van, tetejükön a Fragile szó áll, oldalukon pedig az Acido Nitrico. 65 százalék, RPE felirat.

A négy kartondobozban 65 százalékos salétromsavat tartalmazó üvegek vannak. Auguszta László szakértőhöz fordul; a megkérdezett vegyész közli, hogy a salétromsavból robbanóanyag állítható elő, önmagában pedig alkalmas arra, hogy szétmarjon, elemésszen bármiféle szerves anyagot, köztük az emberi test szöveteit is.

Ki és hol vásárolta a salétromsavat?

Mire akarta felhasználni: robbantásra vagy a holttest teljes eltüntetésére?

S ha egyszer akarta, miért nem használta fel?

„A gk. hátsó ülésének elmozdítása előtt az illesztési részt gumikesztyűs kézzel átvizsgáljuk, ott idegen anyagot nem észlelünk. A hátsó ülőkerész elmozdításakor láthatóvá válik az ülés alatt egy db lőszerhüvely, mely bal oldali ajtótól 45 cm-re, mellső éltől 20 cm-re, kissé harántirányban helyezkedik el. Fényképen történő rögzítés után megállapítható, hogy a hüvely csappantyúja elsütött, talprészén »9 mm P« felirat olvasható, felső köríven levő felirat szabad szemmel nem olvasható. A hüvely sárga fémszínű, amelyet eredetben, géz között csomagolva, gyufásdobozba helyezve biztosítunk…”

Fogarassi éjjel két óra tíz perckor fejezte be a kocsi átvizsgálását, utána nekiült, és megírta a tízoldalas jegyzőkönyvet. (Szakértői közlés szerint az a lőszer, amelynek hüvelyét a kocsiban megtalálták, Magyarországon nincs forgalomban.)

„Budapesti Rendőr-főkapitányság Bűnüldözési Osztály, Életvédelmi és Rablási Alosztály.

Határozat lefoglalásról, házkutatásról…

…A Btk. 166. paragrafus (1) bek.-be ütköző emberölés bűntettének alapos gyanúja miatt ismeretlen tettes elleni bűnügyben…

…Név: Timár Dezső… ellen lefoglalást, házkutatást a Be. 101. paragrafus (1) és (2) bek., a 103. paragrafus (1), (2), (3) bek., 104. paragrafus (1) bek. alapján elrendelem, és annak foganatosításával Karikás András r.hdgy-t bízom meg. Aki a lefoglalást, házkutatást akadályozza, rendbírsággal sújtható.

A határozat ellen a Be. 148. par. (1) bek. alapján panasznak van helye, amelyet a fenti rendőrhatóságnál a Fővárosi Főügyészségre címezve lehet előterjeszteni. A panasznak azonban halasztó hatálya nincs.

Indoklás:

Timár Dezsőt a Gellérthegy északi oldalában holtan találták olyan körülmények között, amelyek bűncselekmény elkövetésére utalnak. Az ismeretlen elkövető felderítése érdekében szükséges valamennyi holmijának lefoglalása. Andorka Péter r.szds. alosztályvezető."

Karikás András (Guriga) karcsúnak éppen nem mondható, szögletes állú fiatalember, aki ebben az ügyben szakértői felelősként tevékenykedik, s háromnegyed nyolckor kezdi meg a lefoglalást. Később, a második és harmadik napon az iratok kezelésével foglalkozik, ő rendszerezi a jegyzőkönyveket, szakértőket rendel ki, és választ kér tőlük a legkülönbözőbb kérdésekre, ezenkívül biztosítja az intézkedő, rádiótelefonos autókat, egyszóval köteles mindenről tudni, és az egész ügymenet gördülékenységéért felel.

A lefoglalt bűnjelek: tankönyvek, 1 db nagyméretű orkánszatyor, 1 db reklámszatyor, 1 db sportszatyor, 1 db frottírpizsama, 1 db pólóing, 1 db pulóver, 1 db alsónadrág, 1 db zsebkendő, 1 flakon arcvíz, 1 flakon hajszesz, 5 db villamosjegy, 1 db buszjegy, 1 db bőr irattárca, 1 pár fürdőpapucs, 1 pár zokni, 1 db Sonny kazettatartó, 6 db diafilmkocka, 8 db diafilmkocka keretben, 1 db dianéző, 1 db üres cigarettásdoboz, 1 db konzervnyitó, 3 db újság, 1 csomag felbontott papírzsebkendő, 1 db ragtapasz.

Karikás András a főkapitányságra szállíttatja az összegyűlt holmit. Késő éjszaka van.

A rendőrzsargon „futás”-nak nevezi azt a gyors adatgyűjtő tevékenységet, amely az áldozat személyes kapcsolatainak ellenőrzésére irányul. Az ellenőrzés rutincselekvés, de a „futás”-ban van türelem, éberség is, s folytonos feszült várakozás, hátha az egyhangú információáradatból kicsendül valami lényeges.

Ami ilyenkor történik, a véglények osztódására is emlékeztet, egy kapcsolat tisztázásakor újabb és újabb kapcsolatokra derül fény, az ellenőrzendő személyek száma egyre növekszik, így aztán – néha csak napokig, néha hetekig, hónapokig – valóban futni kell.

Mint tudjuk, a gellérthegyi holttest kilétére már szombaton, a kora délutáni órákban fény derült; az áldozat személyi igazolványából kerek perec kiolvasható volt a neve, foglalkozása, munkahelye s minden egyéb adat, amely egy személyt egyértelműen leír és azonosít.

Az ügy előadója, Gémes József rendőr főhadnagy, főnyomozó a következőket írja összefoglaló jelentésében:

„A BRFK Központi Ügyeletének Akciócsoportja adatgyűjtést folytatott Timár Dezső Bp. XXI. ker. Szabadkikötő út 57. szám alatti ideiglenes lakásán. Ezen a MAHART-szállón laknak azok a személyek, akik egy tanfolyamra jártak a sértettel. Megállapítottuk szobatársainak kilétét, illetve vidéki tartózkodási helyüket. Egy másik nyomozócsoport hozzákezdett a kérdéses tanfolyamra járó személyek kilétének megállapításához.

A feladat végrehajtása nem ment könnyen, ugyanis szombati nap lévén a MAHART-központban munkaszünet volt. A MAHART vezérigazgatója és egyéb illetékesei igen jelentős segítséget nyújtottak: rövid időn belül bementek munkahelyükre, és rendelkezésünkre bocsátották az általunk kért adatokat. Még október 23-án éjjel hozzákezdtünk a Budapest környékén lakó tanfolyamtársak kikérdezéséhez.”

Hamarosan kiderült, hogy Timár Dezső augusztus végén tért haza közel-keleti útjáról a Hajdúszoboszló nevű tengerjáró hajón. Egyértelműnek látszott, hogy hajóstársait is ellenőrizni kell.

Kezdődött a futás.

Hogy az olvasónak némi elképzelése legyen, miről is van szó, íme azoknak a neve, akiknek meghallgatása szükségesnek tűnt a nyomozás kezdeti szakaszában:

Mecser József, Németh III. László, Barcsok János, Zilahi János, Szabó VI. József, Rozsnyák Zoltán, Krőgler Lajos fedélzetmester, Pozsgai György és Szigetvári Tibor hajópincérek, Ágoston József gépész-üzemvezető, Matkovics István első géptiszt, Hágenbach József közmatróz, Bellyey Csaba; továbbá Abella András, Ácsai László, Bujáki Bálint, Csöndör Zoltán, Duffer Lajos, Bőcze Géza, Hajdúk László, Mészáros Károly, Pusztai László, Tóth III. László, Vállaji András, Képes Imre, a hajós szakmunkásképző tanfolyam hallgatói és az oktatók: Bratincsák László (hajózástan), Hadnagy Gábor (földrajz), Varga Lajos (politika).

Ez – egyelőre – 28 név. Nem sok. Valóban nem sok. Előfordult már olyan ügy is, amelynek során több tízezer embert ellenőriztek a nyomozók.

Karikás András (Guriga): „A rendőrtiszti főiskola elvégzése után, 1979 nyarán kerültem a bűnüldözési osztályra, beosztásom közelebbi megjelölése nélkül. Egyből a mélyvízbe dobtak: júliustól október végéig futottunk a ferihegyi rendőrgyilkosság ügyében. Két és fél hónapig talpaltam a XIX. kerületben; az volt a feladatom, hogy ellenőrizzem a kerületi rendelőintézet nőgyógyászatán megfordult betegeket. Három cipőm vastag nyersgumi talpa kopott el, a szó szoros értelmében belerokkantunk a gyaloglásba. Lúdtalpas ember ne menjen nyomozónak. Százezer nőről volt szó.”

Miskolcon Kasnyák Gyula és Thildo Ferenc az áldozat hozzátartozóit hallgatja ki.

Jelentésüket vasárnap a hajnali órákban teszik le az egyre éberebbé váló Auguszta őrnagy íróasztalára.

„BRFK Bűnüldözési Osztály, Életvédelmi és Rablási Alosztály.

Jelentés Timár Dezső sérelmére, ismeretlen tettes által elkövetett bűntett ügyében. Feladatunk volt a sértett Miskolc III. ker., Előd. 27. szám alatti állandó bejelentett lakásán adatot gyűjteni.

Kikérdeztük a sértett édesapját, Timár Dezsőt, aki a következőket mondta el:

Saját tulajdonú családi házukban feleségével és két nagykorú fiával, Dezsővel és Györggyel lakik együtt. György jelenleg katona, míg Dezső a MAHART-nál áll alkalmazásban mint matróz.

Fiai külön szobában laknak, ott tartják személyes tárgyaikat, ahová ő az utóbbi években nem ment be, mindkét gyereke teljesen önálló életet él. Emiatt nincs tudomása arról, mit tartanak lakrészükben, magánéletükről semmiféle információval nem rendelkezik.

Györgynek saját gépkocsija van, 1500-as Polski-Fiat, amit jelenleg Dezső használ.

A gépkocsi kb. 2 héttel ezelőtt összetört, mert Dezső ittasan vezetett, és jogosítványát be is vonták. A gépkocsit ő javítgatta (mármint az édesapa), és a szereléssel október 22-én lett készen. Éppen ezért aggódik, mi történhetett, mert Dezső nem ment haza…”

A nyomozók ekkor közlik vele, hogy a fiát megölték, jelentés nem tartalmaz arra vonatkozó utalást, hogy apa miképpen fogadta a hírt. A jelentés nem irodalmi mű, általában keveset foglalkozik gondolatokkal és érzelmekkel. Ám a továbbiakból kiderül, hogy Kasnyáknak és Thildónak „mindazonáltal” van szíve; az áldozat édesanyjának semmit sem mondtak el abból, ami történt.

Kasnyák-Thildóról: A legjobb zsaru. Gyors, kitartó, állhatatos, úgy megy előre, mint az ágyúgolyó, ha megindul, az úristen se tudja visszatartani…

Thildo – Kasnyákról: Morcos a „fedőneve”; hát olyan is, folyton rágódik valamin, komor pofával, közben az esze jár. Az egyik legjobb felfogású srác, akit ismerek. Hirtelen haragú, sértődékeny, de humora is van, már amikor…

„Október 22-én este – folytatódik a jelentés – Dezső arra kérte az édesapját, hadd vigye el a Polski-Fiatot. Nem ő fog vezetni, mondta, hanem…

…az a trabantos fiatalember, aki korábban már járt nálunk…

Erre én kihoztam a gépkocsit a szomszédból, ahol tárolni szoktuk – mondta az apa –, és lefeküdtem aludni.

A trabantos fiatalemberről annyit tudok, hogy egyszer-kétszer járt nálunk, egy szürke vagy piszkosfehér Trabant-Combival. Huszonhat-harminc év közti srác, vállig érő szőke haja van, egyszer, amikor itt járt, ha jól emlékszem, szakálla is volt…”

Thildóék ezután Timár Dezső édesanyjával beszéltek: kikérdezték, anélkül hogy a bűntényről említést tettek volna.

Próbáljuk elképzelni ezt a szituációt, a negyvenhét esztendős, szívbeteg asszony egyre növekvő aggodalmát, a nyomozók megnyugtató szavait, Kasnyák szántszándékkal közömbös tekintetét s mögötte a szörnyűséget, amelyben a valóság a riadt képzeletet megcsúfolja… Thildo a földet nézi, úgy érzi, nem tudna most alakoskodni, a legjobb, ha Kasnyákra hagyja a feladatot.

Thildo Ferenc (Rifa) harmincnyolc éves, hadnagy, nyomozó. Nős, két gyermek apja.

„ Arcbőre, talán az erősen növő, gondosan borotvált szakálltól az állán sötét, kékes árnyalatú, így arca keményebbnek látszik a valóságosnál. Ezt a keménységet valahogy ábrándossá s így nagyon is sebezhetővé teszi szemének pillantása, a súlyos szemhéj alól elővillanó komoly tekintet, amely zárkózottságra s bizonyos szuverén tartásra vall.

„A Thildo család háromszobás háza egy hatalmas díszkert közepén áll. A háromezer-hétszáz négyszögöles park egyik zugában teniszpályát akar építeni Thildo Ferenc, „milliomos zsaru.”

– Nagyon jó körülmények között élünk, ami leginkább apáméknak és apósoméknak köszönhető – mondta később, amikor a zsaruk személyes dolgairól beszéltünk. – Én hétezret keresek havonta, nem sokkal többet és nem sokkal kevesebbet, mint mások itt. Van egy-két kedvtelésem: a sport, a könyv, háromezer kötetes könyvtáram van; aztán még valami: nemrégiben

vettem egy használt Opel Comondore-t, régi vágyam volt ez a kényelmes nagy batár…

Hát ilyen is előfordul nagy néha: egy rendőrtiszt, akinek hatalmas kertje, gyönyörű könyvtára és ragyogó kocsija van.

– A hétvégét, ha nincs gyilok, mindig együtt töltöm a családommal; konvencionális esemény nálunk a vasárnapi ebéd, a nagyszülők is mindig ott vannak; megnyugtató, szép percek azok, bizony, vigyázni kell rá, hogy az a sok aljasság, amellyel munkája során találkozik az ember, meg ne fertőzze életének legbensőségesebb pillanatait. – A bűnözőkkel kapcsolatban, így általánosságban és a személyektől elvonatkoztatva, nincs bennem semmiféle érzés. De amikor egy embert megölnek, és a gyilkos mindent elkövet, hogy megússza a dolgot, mi pedig futunk utána, akkor valami különlegesen felfokozott érzelmi állapotba kerülök; nem harag az, nem is utálat, inkább valami kínzó feszültség, ami szinte képtelenné tesz arra, hogy megálljak, elfáradjak. És ha netán gyerekgyilkosság történik, akkor meg… szóval akkor olyan vagyok belül, hogy arról jobb nem beszélni. A többiek is valahogy így vannak ezzel… Lehet, hogy a személyiségünk sokban különbözik, de a mesterségünkben és a vele kapcsolatos gondolkodásunkban végső soron egyformák vagyunk.

– Nem bánnám – mondta azon az estén, amikor a BRFK- a szó szoros értelmében a gyilkos jöttére vártunk –, ha ezt a fickót a parabellumával mi kapnánk el, még akkor se, ha lődözni kezdene közben.

De hol lehet most a gyilkos, akiről azt sem tudni még, miféle, gyáva vagy vakmerő; így aztán az sem számítható ki, hogy sarokba szorulva használná-e a pisztolyát.

Ha a gyilkosságiakkal kerül szembe, újabb emberölésre nem sok esélye van. Thildóék profik; a fegyveres tűzharc olyan fogásait ismerik, amelyekről – legyen bár mesterlövész – sejtelme sincs.

Ez a pillanat, a sarokba szorítás pillanata azonban még messze van. De az ismeretlenhez egy lépéssel közelebb kerültünk, amikor az áldozat édesapja kimondta ezt a mondatot: „… nem ő fog vezetni…, hanem az a trabantos fiatalember, aki már járt nálunk…”

A ködös semmiből itt előtűnt egy halovány alak: nincs arca, nem lehet vele szembenézni, még az sem biztos, hogy létezik… de egyre több jel mutat rá.

„Timár Dezsőné, a sértett édesanyja… férjével megegyezően adja elő a október 22-én történteket – jelentik Auguszta őrnagynak a Miskolcról hajnaltájt hazatért Kasnyákék. S kiegészíti azzal, hogy Dezső fia a gépkocsival 20.33 óra körüli időben elment, majd 21.40 körüli időben érkezett vissza, s akkor a közben hazajött György öccsének is elmondta, hogy annál a diósgyőri ismerősénél járt, akinek Trabantja van, de nem találta otthon, és tízkor újra felkeresi…”

Kasnyákék találkoztak Timár Györggyel is, aki 23-án este – ahogy ez már eltávozáson levő sorkatonáknál megszokott – részegen tért haza.

„Ittas állapota ellenére az október 22-én történteket szüleivel megegyező módon adta elő…

…Tekintettel arra, hogy testvére bizalmasa volt, Timár Györgyöt 1982. október 24-én, 11 órára, a BRFK Életvédelmi és Rablási Alosztályára kihallgatásra beidéztük.”

A nyomozók a szülők beleegyezésével megvizsgálták Timár Dezső otthon tartott ruházatát, személyes tárgyait, és magukkal hozták telefonregiszterét, leveleit, kétféle útlevelét, fényképeit és minden olyan feljegyzést, amin adatok, nevek, telefonszámok, címek találhatók.

Éjfél felé járt már az idő, de Kasnyákék úgy döntöttek, hogy felkeresik a Miskolc közelében lakó Mecser Lajost, akinek neve Timár Dezső telefonregiszterében szerepelt.

Mecser Lajos nem rettent meg a holtfáradt s ettől komornak látszó zsaruktól, „elszámoltatása során” tökéletes alibit igazolt. Az alibi kifejezést azon olvasók kedvéért használtam most, akik szeretik a detektívregényeket; a gyilkosságiaknál nem nagyon használják ezt a szót. Említést tett egy Vállaji András nevű fiatalemberről, aki Timár Dezső közeli barátja volt, akivel tudomása szerint együtt jártak szórakozni Budapesten, „két csinos csajjal”; a lányokról Mecser egyebet nem tudott.

Pitymallatkor indultak haza Miskolcról a nyomozók, s ahogy már említettük, magukkal hozták az áldozat címeket tartalmazó noteszát és telefonnévjegyzékét.

Jelentésüket már napvilágnál tették Auguszta László elé, aki elgondolkozva olvasta végig a szülők és a testvér vallomását, aztán a noteszban szereplő címeket és neveket.

Tűnődve, kissé gúnyosan mosolygott maga elé, a szemében azonban nem volt semmi vidámság; ez a szem összeszűkült és feszült figyelmet tükrözött, Auguszta őrnagy minden idegszálával érezte, tudta, hogy amit olvas, különlegesen fontos a nyomozás szempontjából.

De azt még sem ő, sem más nem sejtette, hogy a gyilkos neve a címjegyzéket és a telefonszámokat tartalmazó könyvecskében is szerepel, csak száznegyven név közül kell kiválasztani, melyik az…

No, melyik?

Ha el nem unja, próbálkozzon az olvasó.

(Timár Dezső telefonregiszterében nemcsak nevek, hanem címek és telefonszámok is szerepeltek, ezenkívül még néhány érthetetlen, nyilván emlékeztetőül szolgáló kifejezés is. Itt csak a neveket soroljuk fel, s egy-egy esetben közöljük a névhez tartozó címet, a telefonszámot, másutt pedig az emlékeztető bejegyzést is, hogy az olvasó pontosabb képet kapjon az egész adathalmazról.)

Íme: Wolksvagen zöld – Sípos Mária, Lecner Miskolc Pf. 335., Bolári Zoltán, Horváth Robi, Kalló Vendel, Simon Zoltán,. M.65.u. 5. Barcsák Attila, Jeger Andor, Homsa Imre, Sárosi Sándor, Szabados János, Dobos Gábor, Gréner László, Kubai Elek, Bódi Ágnes, Madarász V. T. 3. 3527. Lipták József, Terjék Andor, Irányi László, Batári István, Lechner József, ács DTRT. Aradi Imre, Tóth József, kamionos, Paulay György, Mészáros Ivette, Kispál Károlyné, DTRT Kenyeres Imre, simens Simon Mihály II., sior Szabó Tibor, csit Zsolnay Jenő, Simens Pál László, NSZK Ottó Hortobágyi, Wechelde Wahle Gönskamf, Zsolti (matróz) usztasa bérgyilkos, Kovács Tibor, cook kicsi Benkő Imre, G. boy Kovács Bojta, Ausztrália

Sidni, Béla David St. Camley-vale USW. Buczkó Andor, Tóth Ibolya, Domonkos Péter, Koszti Donyhak Szilvia, Koszti Farkas István Miskolc, III. ker. Puskás Tivadar u. 13., Opel Manta, Földi Péter, Lengyel István, Varga Mária, Tóth Lajos, Sebestyén László, Duna Interconti. Rezeg Zsuzsi és Gyöngyi, 184-080 good. 888-067 szomszéd, Pintér Sándor, Cimbalmos Mercedes, I. Dan Feres El Mohamed Lebanon-Tripoli, Marinajo Liszi Zoltán (El Mina-Rusel-Maurica), Marinaio, Gáspár István, Vállai András, 2360. Gyál, Kőris. 64. Óvári József, Demény Imre, Sapka Szekszárd, Tarcsa Ltp. Oszvald Péter, Bois de Boulogne Par. erdő, Párizs. Singapur Biki 7. Micltael-Ng. Outrampa, Szatmári Zsolt. Székely Zsolt. Cook. Rachel István, karate Buda Péter, Bócman, Kókai Ferenc. Jászárokszállás. Sport u. 2. Tibi Kovács. Etel Hortobágyi Braunschweig. dr. László Boros, Geinster Weg Heidenheim, Willért-üdülő, Farkas István, Lőrincz Tamás, Tóth Lajos Siófok Pf. 2. Nemzetközi csop. Boskoh. Po. BOX. Irak. Lutor Kószópalotás Tamás, Ősz Gyula, Mecser József, Máy Dankó u. 5. Vágolyhelyi Béla, Jugerheimer Ferencné, Gáspár Tibor, Nyenyóka, Földvári József, Fejszés Misi, Kocsis Attila. OMAR SERIF Bar, telefonfüzetecskéből: Várnai Márta, Bodnár Rita, Liva Kati. K. Attila, Csabi, Ködler Lajos, Thak István, Dózsa György 68/V/l. olimpia Budai, Farkas István Dohány u. 16-18. László Péter címére. F. Pap László Ibolya, Vállai András, Veres Pálné 16. Lőrincz Tamás, BHG. Nánási Tibor, Boldizsár Enikő, Labor 5291/139 Pali, 36141. Benkő Imre 147202. Attila Északterv 18651.

Elnézést a hosszadalmas felsorolásért – nem hiszem azt, hogy egy gyilkossággal a háttérben mint dokumentum a telefonkönyv is izgalmas lehet, csak igazolni akartam, hogy ennek a névsornak az áttekintése sem éppen egyszerű, hát még alapos ellenőrzése. Pedig úgy látszott, az vár a nyomozókra; végigjárni, felkeresni, kihallgatni a felsorolt személyeket.

Tűnődnivaló is van épp elég a notesz bejegyzésein: mert mit jelent például a „csit” és a „Bócman”, a „Lutor”, a „nyenyóka” vagy az „usztasa bérgyilkos” kifejezés.

De hagyjuk ezt.

Egynéhány dolog tisztázására mindvégig nem került sor: van, ami most érdekesnek és lényegesnek látszik, aztán teljesen értéktelen és semmit érő lesz, van, ami most talán még semmivel sem kelti fel a figyelmünket, s végül döntő jelentőségűvé növekszik.

Annyi biztos, felvirradt a második nap, vasárnap reggel van. A BRFK IV. emeletén és az ország különböző vidékein folynak a kihallgatások és ellenőrzések, Timár Dezső édesapja és öccse Budapestre érkezett; arcuk sápadt, szemük véres az álmatlanul töltött éjszakától, érzéseik kuszák, csak egy szilárd pont van bennük: az iszonyat.

Az apa lényegében semmi újat nem tud mondani, megismétli azt, amit Kasnyákék már Miskolcon hallottak tőle, beszél a szürke vagy piszkosfehér Trabantról és vezetőjéről, a fiatalemberről, aki „mindig csak bedudált az utcáról, nem hagyta el a kocsit, úgy várta meg a volán mellett ülve, míg kiment hozzá szegény fiam”.

Timár György, aki az iszonyatra józanodott ki szabadságos katonai részegségéből, most mindent elkövet, hogy segítségére legyen a nyomozóknak. Elmondja mindazt, amit testvéréről tud vagy sejt, felsorolja barátai és ismerősei nevét, majd emlékezetében kutatva ő is eljut ahhoz az ismeretlen fiatalemberhez, akiről az apja beszélt.

„Volt neki egy ismerőse, akiről nem sokat tudok. Egyszer-kétszer feljött hozzánk (Hozzánk?! – kérdez közbe a nyomozó), illetőleg csak a kapuig jött. Volt a férfinak egy piszkosfehér Trabantja, ha jól emlékszem, a forgalmi rendszáma ZA betűs volt. Azt a kocsit többször összetörte, legutoljára egy éve láttam, hogy a hátsó lámpája a karosszériaelemmel együtt sérült volt. Az a férfi 25-30 éves lehet, középmagas, erős testalkatú, általában farmert és garbót viselt. Őróla Dezső sohasem beszélt nekem.”

A kihallgatást vezető rendőrtiszt most néhány pillanatra elhagyja a szobát. Mire visszatér, a magas, sápadt Vaskó százados, Karikás (Guriga) András és az alacsony termetű Olasz Tibor (Colos-Egér) már el is indult az egyik ügyintéző kocsival, hogy a Közlekedési Nyilvántartóban ellenőrizzék a Borsod-Abaúj-Zemplén megyében futó ZA rendszámú fehér és világosszürke Combi-Trabantokat.

Az a halovány alak, amely a ködös semmiből tűnt elő Kasnyákék miskolci kérdezősködése során, most már kezd határozott körvonalakat ölteni. A Miskolcról hazatérő nyomozók valószínűleg épp megpróbálják kipihenni az álmatlanul töltött éjszakát. Alvásra van vagy két óra idejük. Lakótelepi lakásának belső szobájában alszik…

…Kasnyák Gyula (Morcos) harminchat éves, nős, rendőr főhadnagy, főnyomozó, két gyermek apja.

Arckifejezése álmában sem enyhül meg, mivel ezen az arcon mindig van bizonyos szigorúság. A sárgás füstszínű, tükröző szemüveg mögött nem látszik tisztán a barna szem, de fel-felvillan a szúrós, kétkedő tekintet. A száj vonala lágyabb, de ezt feledtetni látszik a keskeny barna bajusz, amely a felsőajkat eltakarja, s a száj szögleténél kissé legörbül. Nem tudom, miért, de az az érzésem: Kasnyák Gyula hirtelen haragú és nehezen békülő, de egy másik érzés felülbírálja ezt: morcossága nevetésre való hajlamot takar, biztos, hogy a humora jó, még akkor is, ha ez a humor kissé kötekedő és hajlik a szarkazmus felé.

Az is biztos, hogy nem szeretném, ha adott esetben ő hallgatna ki. Valószínűleg nem a keménység, netán a harsányság jellemző rá, hanem valami lefojtott, makacs indulat, ami rosszabb a durvaságnál, mert engesztelhetetlen és magabízó. Az az érzésem, Kasnyák aligha rendül meg bármitől is, s az aljas bűnt meg nem bocsátja. Ez a természet nem tűri a hazugságot, saját agresszivitását kordában tartja és – remélhetőleg – hasznos cselekvéssé szublimálja. No meg – mondják a többiek – olyan, mint a jó házőrző kutya. Gyilkosra, betörőre csak morog, a rokonokról meg leszedi a gatyát. Valamennyien tartunk tőle…

És a gyilkosságiak jól ismerik egymást, néha jobban, mint testvér a testvért, apa fiát.

Hogyan is mondta idősebb Timár Dezső: „A fiam magánéletéről nincs információm.”

És hogyan mondta Timár György?

„Nem ismerek olyan személyt, aki a bátyám haragosa lett volna….”

S íme: Timár Dezsőt megölték.

Történetünk valóságos idősíkjában most vasárnap van. Folynak a tanúkihallgatások és ellenőrzések.

Gémes József – aki ennek az ügynek az előadója – Nagykovácsiban egy Propszt Mária nevű lányt keres, aki Timár Dezső egyik szobatársának nemrégiben levelet írt. Ilyen távoli dolgokra is kiterjed a nyomozók figyelme.

Timár György kihallgatása során egyre jobban kirajzolódik az áldozat személyisége, és feltűnnek olyan tények is, amelyek a kilenc milliméteres parabellumra vonatkozhatnak.

„Bátyám jelleméről azt tudom mondani, hogy elég akaratos volt, akaratát igyekezett ráerőszakolni másokra is…

…Hajóra szállása előtt mindig letargikus állapotba került. Nehezen viselte el a társaival való összezártságot…

…Hozott külföldről egy Hi-Fi-tornyot, lemezjátszó nélkül, és egy hordozható, két önállóan is működő kazettás magnós rádiós készüléket. Silver és Sharp márkájú készüléket… de érdekeltsége volt egy Budapesten vett Sharp sztereó berendezésben is.

…Az utolsó útját megelőző út emlékei között mesélte el nekem, hogy Libanonban… egy kocsmában… összebarátkozott egy falangista hivatalnokkal, aki részegségében a bátyámnak adta önvédelmi fegyverét. Ezt később Dezső, nehéz szívvel ugyan, de visszaadta neki.”

Timár György Dezső bátyja szerelmi ügyeiről is említést tesz, beszél egy lányról, akivel Dezső „együtt járt karatézni”.

A nyomozás vezetői ekkor verziókat állítanak fel a bűncselekmény motivációjára vonatkozóan.

„A verziók tervezésénél a sértett személyét helyeztük a középpontba – írja Gémes József összefoglaló jelentésében. – Figyelembe vettük azt, hogy fizetése egy részét valutában kapta… olyan tartós fogyasztási cikkekhez, arany ékszerekhez juthatott hozzá… amelyek nagyon értékesek és Magyarországon nem kaphatók.”

Íme, a gyilkosság okára vonatkozó hipotézisek október 24-én:

– üzleti leszámolás (ismeretlen üzlettársával támadt nézeteltérése);

– nyereségvágy (az ismeretlen elkövető tudta, hogy Timár nagy értékeket tart magánál);

– leszámolás egyéb ok miatt (az áldozat olyan dologról szerzett tudomást, amellyel zsarolhatta a tettest);

– közösen követtek el vagy készültek elkövetni valamilyen bűncselekményt (elosztási nézeteltérés támadt közöttük, vagy valamelyikük a tervtől elállt, a másik pedig kényszeríteni akarta).

A hipotézisek közül – ahogy később kiderült – az egyik nagyon közel állt az igazsághoz.

Míg az életvédelmi csoport nyomozói azon fáradoztak, hogy az áldozat – halálában – élethűen jelenjen meg előttünk, nekem sem volt sokkal könnyebb a dolgom. Tizenkét rohanásban levő, hol eltűnő, hol felbukkanó, számomra ez ideig teljesen ismeretlen ember tevékenységét próbáltam figyelemmel kísérni, arcukat egymástól megkülönböztetni, személyiségüket elkülöníteni, lényüket kiismerni, s mindezt – egyelőre – anélkül, hogy az ismerkedés legalapvetőbb módszerét, a kérdezősködést igénybe vehettem volna.

Ebben a feszültségben és rohanásban a jelenlétem feleslegesnek látszott, s bármi kérdésem okvetetlenkedőnek. Hallgattam hát, elfogadva, hogy nem részese, hanem szemlélője vagyok az eseményeknek, szőröstül-bőröstül kívülálló.

Andorka Péter még a nyomozás kezdetén név szerint felsorolta és néhány szóval jellemezte beosztottjait. Az akkor semmitmondó nevek és névhez nem kötődő arcok a későbbiek során egymásra leltek, s ez a találkozás hamarabb történt meg, mintsem remélni mertem.

A nyomozás harmadik napján már tudtam, hogy ki kicsoda, emlékezetemben egy-egy személy bensőséges képe rögzült, az az árnyalt, a magunk érzelmeit is tartalmazó, számunkra pontosnak és egyértelműnek látszó kép vagy képi folyamat, ahogy közeli ismerőseinkre gondolunk, s lényüket önmagunkban felidézzük.

Auguszta őrnagy szobájában, egy halványzöld falú, fehér mennyezetű hosszúkás szobában ülünk most valamennyien. A tizennyolc nyomozó; a három irodafőtiszt, Marika, Kati, Éva; Andorka alosztályvezető meg én.

A megbeszélést, vagy ahogy mondani illik, az eligazítást Auguszta László vezeti. Afféle munkaértekezlet ez, de az általam ismert – és gondosan került – értekezletekre nem sokban emlékeztet. Lényegre törés jellemző rá. A fiatal arcokon most az ügynek szóló teljes odaadás komolysága látszik, és ebben a komolyságban talán még hangsúlyozottabb, még feltűnőbb lesz az ifjúság.

A gyilkosságiak között egy van csak, aki már elmúlt negyvenéves: Andrus István, ő a kivétel, a többiek úgy hívják – Nagypapa.

Andorkát huszonkilenc éves korában nevezték ki alosztályvezetőnek, Auguszta harmincöt múlt, amikor őrnaggyá léptették elő.

Hogy is van ez?

Miért éppen itt ment végbe egy csapásra és egyöntetűen az a nemzedékváltás, megújhodás és megifjodás, amely társadalmunk más területein oly vontatottan, már-már kényszeredetten halad?

Talán azért, mert itt a munka hatékonysága, a teljesítmény szinte azonnal és közvetlenül mérhető?

Talán azért, mert ezt a munkát, amely olykor ötven-hatvan órás ébrenlétet kíván és tökéletes szellemi, fizikai kondíciót követel meg, az idősebbek nem bírnák erővel?

És vajon az a szinte világviszonylatban is páratlan eredményesség, amely a Budapesti Rendőr-főkapitányság életvédelmi csoportjának bűnfelderítő tevékenységét jellemzi, magyarázható-e az ifjúi rugékonysággal, szellemi frissességgel és lendülettel? (1977 óta körülbelül száz emberölés tettese közül Budapesten mindössze egy maradt *ismeretlen.)*

Persze igaz: az ifjúság önmagában semmire se jó. Ahogy az öregség nem egyenlő a szklerózissal, a fiatalság sem feltétlenül azonos a gyors észjárással, a tehetséggel.

Nos, e gyilkossági ügyekkel foglalkozó közösségben, véleményem szerint, éppen az valósult meg, ami társadalmunk középponti és átlagos intézményeinél gyakran hiányzik: az adottság és tevékenység összhangja a

természetes kiválasztódás folyamatában; ezt a munkát olyanok végzik, akik egyértelműen a legalkalmasabbak rá, akiket hivatástudatuk szólított ide, akik formájuk csúcsán vannak és képesek megújulásra.

A tíz percig tartó eligazítás végén, miután a többiek távoztak, Auguszta őrnagy kitárta szobája ablakát; a vastag kék cigarettafüst megmozdult a mennyezet alatt, aztán lomhán, az őszi napfényben meg-megcsillanva hömpölygött kifelé, hogy elvegyüljön a tér és a város ugyancsak nem füstmentes levegőjével.

– Pöfékelnek – dünnyögte Auguszta, miközben barna arcát érte a kinti fény s a kinti szél. – Bebüdösítik ezt a rohadt szobát.

Aztán, alighogy abbahagyta a dohogást, rágyújtott egy Symphoniára.

Felvette a telefont, szokott, akaratlan mosolyával nézett maga elé, s most nemcsak mosolyában, szavaiban is volt némi irónia, amikor megszólalt.

– Professzorom! Eddig pusztán tiszteletből és kötelező tapintatból nem zavartam, de most már annyira izgulok, hogy megkérdezem: tud-e nekem valami újat mondani. Persze hogy minden kell… Úgy bizony! A vércsoport nullás, a másik meg A-s? A felső lépcsőfokon?! Ez különös. Valaki más is megsérült volna?

Auguszta László az életvédelmi csoport mb. vezetője, rendőr őrnagy. Nős, két gyermek apja.

Ő tartja az alosztály ébrenléti rekordját: egy alkalommal, gyilkosság nyomozása közben, egyvégtében 57 óráig talpon maradt. Ez két éjszakát és három nappalt jelent. Csak az tudja, aki próbálta, milyen hosszúak így a napok.

Neki erről mindössze ennyi a mondanivalója: „Ha lehet, alszom, de ébren maradni is tudok.”

Barnára sült arcán, ahogy már első találkozásunkkor is észrevettem, a kétkedő, enyhén gúnyos mosoly nem egyéb, mint fehér fogainak kivillanása, és nem annyira jókedvről, mint inkább önfeledt figyelemről árulkodik.

Auguszta őrnagy nem a könnyen barátkozók és könnyen oldódók fajtájából való, nem kedveli az illékony érzéseket, udvariassága zárkózottságra vall, modora konzervatívnak tetszik, amennyiben ez a szó tartást és tartózkodást is jelent.

Kissé elnőiesedett korunkban meglepően hat, ha hangsúlyosan férfias vonásokkal találkozunk; én magam is Auguszta László szűkszavúságában először ellenérzést sejtettem, komolyságában pedig mogorvaságot, csak később jöttem rá, hogy e mögött a viselkedés mögött mérlegelő figyelem van, amely szuverén módon dönt arról, hogy elfogad valakit, vagy elutasít.

Mindez nyilván összefügg azzal a munkával, amelyet az őrnagy hosszú ideje személyiségének teljes hozzáidomulásával végez. Ennek a munkának a veleje a mérlegelés, a lényeglátás s ezzel összefüggésben a döntés képessége.

Ez a munka tulajdonképpen azonos az irodalmi detektívfigurák tevékenységével, jobban mondva mindannak a valóságos mása, amit Sherlock Holmes, Poirot, Miss Marple és Maigret művel egy sohasem volt, sajátságos játékvilágban.

Poirot egyedül van, szürke agysejtjeivel jószerint a semmit analizálja. Sherlock Holmes saját kezűleg végzi el a bűnügyi technikusok, szakértők tucatjainak munkáját, aztán szuperagyával szüli meg következtetéseit. Auguszta, Andorka Péterrel együtt, benyomások, jelzések, adatok halmazából szűri ki azt, ami lényeges, aztán a lényeget figyelembe véve indítja ismét útjára a nyomozók, szakértők hadát, s veszi igénybe a teljes rendőri apparátust, amelyben a tudomány a fegyelemmel, az invenció a rutinnal társul.

Ez az átfogó, irányító, összegező munka éppoly izgalmas s éppúgy személyre szabott, egyéni képességeket feltételező, mint a Poirot-féle analízis az árny- és játékvilágban.

A Detektív alakja tehát valóságosan létező, de nem úgy, mint magányos hős és különös lény, hanem mint ideillő képességű ember, egy bonyolult, nagy szakértelmet követelő munkafolyamat szervezője.

A bűnözés valóságos világában nincs semmiféle játékszabály. Agatha Christie Fair play-díjas gyilkosait Augusztáék talán nem is tudnák kézre keríteni, de mindig megfogják az igazi gyilkosokat.

Az olvasó higgye el nekem: Auguszta őrnagy tartózkodó modorával, fehér, jól szabott trencskójával, kimeríthetetlen türelmével, a bűnözők periferikus világának ismeretével, ötvenhét órás ébrenlétével éppúgy

személyiség, mint a bűnügyi irodalom ismert alakjai. A különcködésre való hajlam azonban hiányzik belőle.

Közvetlenül a reggeli eligazítás után négy nyomozó: Kasnyák Gyula, Vaskó István, Olasz Tibor és Kiss Gábor gépkocsival Miskolcra utazott.

Délután három óra tájt Auguszta őrnagy íróasztalán megcsendült a telefon.

– Valaki bejelentette a helyi rendőrségen – közli a miskolci csoport egyik tagja –, hogy a fehér trabantos ismeretlen külföldre készül.

– Na ne! – mondom, mert azt hiszem, hogy ha szökik, akkor máris megvan a gyilkos. – Ezt ne csinálják velem.

– Ne félj – néz rám Auguszta. – Nem kapjuk el ilyen hamar. Előbb ezt az ügyet jól kicifrázzuk neked.

A szomszéd szobában folyik Vállaji András kihallgatása. Ő az egyik legfontosabb tanú, az áldozat közeli barátja volt. Október 21-én, egy nappal a gyilkosság előtt találkoztak utoljára.

Vállaji talán észre sem veszi, de Thildo kérdései nyomán pontosan, percről percre beszámol arról, hol járt, mit csinált 22-én este, éjszaka, és arról is, hogy hol volt 23-án. Állításait később pontról pontra ellenőrzik.

Vallomásában megnevez két ifjú hölgyet: Várnai Mártát és Bodnár Ritát. Októberben ők is több alkalommal találkoztak Timár Dezsővel. Várnai Márta megemlíti, hogy Tímárnak volt egy barátja, akivel együtt karatézott, ez a barát kidobóember a Kis Olimpiában.

A húszesztendős Bodnár Rita bordó színű farmert, enyhe rózsaszín, bordó díszítésű pulóvert viselj vállán átvetve fekete-arannyal átszőtt sál, csuklóján bordóarany karkötő, lábán sötétkék szandál; a haja gesztenyebarna, melírozott, bal kezében csöpp, fekete retikült tart, kendőjét babráló jobb kezén köves aranygyűrűt visel, hosszú, finom, áttetsző bőrű a keze; Charlie parfüm illata lengi be a sárga irodabútorokkal berendezett szobát. Vállaji András mondta itt néhány órával ezelőtt, hogy Timár Dezső csak a nagyon szép lányokat kedvelte: Bodnár Ritára nézve az ember elhiszi, hogy Vállaji tanú az igazat mondta, és csakis az igazat.

A lány most fekete sálján babrál, szájához érinti, bojtjaival az ajkát simogatja. Zavara, riadtsága lassan oldódik, igyekvően beszél, világosan,

értelmesen.

Megfigyelhető most Thildo kihallgatási módszere is; hagyja beszélni a lányt, egy-egy biztató, nyugtató szót dünnyög csak, s amikor a tanú egy gondolatkör végére ér, akkor összefoglalja és jegyzőkönyvbe diktálja a szavait.

Így aztán a jegyzőkönyv, miközben a lényeges tartalom megörökítésére törekszik, csak helyenként él a kihallgatott személy szóhasználatával, nem őrzi meg a beszédstílust, nem olvasható ki belőle semmiféle érzelem-megnyilvánulás; az ilyen írásbeliség tehát nem a tanú személyét jellemzi elsősorban, hanem magát a ki-hallgatót.

„Márta nevű barátnőmmel gyerekkorunk óta ismerjük egymást. Rajta keresztül ismertem meg Vállaji Andrást, körülbelül egy hónapja. Annyit tudtam róla, hogy tengerész, akinek van egy barátja, és néha hármasban együtt szoktak szórakozni.

…Egy alkalommal, október elején, a pontos dátumot megmondani nem tudom, a munkahelyemen felhívott barátnőm azzal, hogy délután menjek el a Pilseni sörözőbe, ahol ott lesz András és barátja, Dezső is. Mondtam, hogy jól van, úgy sincs programom, és ígéretemhez híven, munka befejeztével, kb. 19 órakor mentem el a megbeszélt helyre. András már ott tartózkodott barátjával, akit ekkor mutattak be nekem, így tudtam meg, hogy Timár Dezsőnek hívják.

…Dezsővel abban állapodtunk meg, hogy majd telefonon fog hívni, és ezért én meg is adtam neki a munkahelyi telefonszámomat…

Timár Dezsővel személyesen másodszor és egyben utoljára akkor találkoztam, amikor Vállaji András elutazott az NSZK-ba október 8-án, egy pénteki napon. Mi ezt a pénteket megelőzően hétfőn találkoztunk.

…András és Márti elmentek telefonálni, akkor kettesben maradtunk (A Pepita Oroszlánban.) Ez alatt az idő alatt úgy vettem észre, hogy Dezső nagyon sok mindent el akar mondani magáról, ezt azért gondoltam, mert néha befejezetlennek tűntek a mondatai. Sok mindent elkezdett mondani, de nem fejezte be. Számomra idegesnek tűnt, de továbbra is szimpatikus volt nekem. Ekkor közölte velem, hogy Miskolcon él a szüleivel, van egy öccse, aki mérnök, ő jelenleg most főiskolára jár… említést tett egy fiatalemberről,

aki már huzamosabb ideje tízezer forinttal tartozott neki, még azt is megemlítette, hogy ezt az összeget most mindenképpen vissza kell szereznie… még olyan áron is, hogy megveri az illetőt… Magáról még elmondotta, hogy sportszerűen karatézott, sőt edzősködött.

…Elválásunk előtt emlékezetem szerint annyit mondott, hogy a Dohány utcai barátjához megy, akinél már máskor is aludt…”

– Milyen érzés egy gyilkossági ügyben szerepelni? – kérdezem Bodnár Ritától a kihallgatása után.

– Rettenetes ez az egész. Nagyon rossz érzéssel jöttem ide.

– És most?

– Egy kicsit megnyugodtam… maguk itt nagyon…

– Én nem – mondom. – Én nem tartozom ide.

– Szóval… meglepő, hogy milyen rendesek…

(Vajon így vélekedik a zsarukról a gyilkos is?)

A nyomozás harmadik napjának délutánján meggyorsulnak az események. Az életvédelmi csoporthoz olyan jelentések futnak be, amelyek a már rendelkezésre álló adatokkal összevetve egyetlen személyre irányítják a figyelmet: a trabantos fiatalemberre, akiről Timár Dezső, néhány órával a gyilkosság előtt, apjának és édesanyjának beszélt.

S. Rózsa, a Fővárosi Háztartási és Illatszerbolt eladója – akit Antoni László, a rablási csoport vezetője kerített elő – a következőket mondja vallomásában:

„Október 23-án szombaton a József krt. 65. sz. alatt levő vegyiáru drogériába… 11 óra körül egy fiatalember jött be, és megkérdezte, hogy salétromsav van-e nálunk. Mondtam, hogy van. Mennyibe kerül egy liter? Miután közöltem az árát, négy karton savat kért (24 üveg), és a négyezer-nyolc forintos számlával a pénztárhoz ment. Miután a blokkal visszajött hozzám, kérdeztem tőle, hogy hivatalos számlára szüksége van-e? Nincs – felelte, ezért én a kézzel írt blokkot a gépi blokkal együtt rátűztem egy erre a célra rendszeresített blokkgyűjtő szögre.

Ezután a pult mögül az eladótér egyik sarkába mutattam, ahol a salétromsavas dobozok álltak. A fiatalember odament, felvett két kartonnal, és a kijárati ajtó felé indult. Tekintettel arra, hogy az ajtó befelé nyílik, továbbá hamar becsukódik elengedés után, én kijöttem a pult mögül, odamentem az ajtóhoz, és nyitva tartottam, amíg ő kiért az utcára. A fiatalemberre nem figyeltem, ezért nem tudom, hogy az utcán milyen irányba indult el. Egy-két perc múlva visszajött, újra a hóna alá vett két dobozt…

…Azért emlékszem ilyen pontosan vissza erre, mert ritka dolog az, ha valaki ilyen nagy összegért vásárol és nem kér közületi számlát.

A salétromsavat vásárló férfi személyleírása: 25 év körüli, kb. 170 centiméter magas, szőkésbarna hajú, átlagos testalkatú…”

Ez a személyleírás jól illik abba a vázlatos képbe, amely a trabantos fiatalemberről az eddigiek során kialakult.

– Ez a mi barátunk! – ugrik fel íróasztala mellől Auguszta. – Salétromsavval akarta szétmaratni a hullát.

Az áldozat öccse, Timár György délután négykor jelentkezik a Borsod megyei Rendőrkapitányság Bűnüldözési Osztályán, és ott a következőket mondja el:

„Tegnap a kihallgatásom után, már a lakásomon jutott eszembe, miközben édesanyámmal beszélgettünk a történtekről, hogy körülbelül két évvel ezelőtt, egyszer én vittem el Dezsőt édesapám kocsiján a már korábban említett trabantos barátjához.

…Felidézve a két év előtti utat, a mai napon a délelőtti órákban megkíséreltem megkeresni azt a házat, ahová annak idején Dezsőt vittem…”

Timár György némi bolyongás után megtalálta a házat a diósgyőri strand közelében, a Puskás Tivadar utca 13. szám alatt.

Nos, a figyelmes és jó emlékezetű olvasó ebben a pillanatban már tudhatja is a trabantos fiatalember nevét; ez a név az eddig közöltekből kiolvasható. Mindössze némi analizáló és összehasonlító tevékenységre van most szükség, amely Poirot mester szerint megmozgatja a szürke agysejteket.

Mindenesetre Andorka és Auguszta azonnal tudja, hogy kiről van szó.

Auguszta őrnagy föláll az íróasztal mellől, a hangja egy parányival élesebb és emeltebb a szokottnál, amikor megszólal:

– Gémes Jóska, Dezső Laci, Fogarassi… Fegyverrel, bilinccsel, gyerünk, keressétek meg Hollósi Dénesné Halas Olga lakását a IX. kerület, S. utca 7-ben. Ha véletlenül belefutnátok…

Itt álljunk meg, tisztelt olvasó! Ha játszani akarsz a valósággal, most tűnődj el. A következő pillanatban ugyanis vége minden találgatásnak; Auguszta őrnagy kimondja az ismeretlen nevét.

–...ha véletlenül belefutnátok Farkas Istvánba, akkor megbilincselni és behozni. A Trabant rendszáma PG 09-73.

– Nos? – néz rám égszínkék szemével Andorka Péter. – Velük mész?

– Ühüm – mondom.

Dezső Laci a folyosón a kezemre kattintja a bilincset: „Na, legalább ilyen is volt rajtad… – mondja, aztán Fogarassihoz fordul. – Add a kulcsot…”

Fogarassi a zsebéhez kap: „Elvesztettem” – suttogja halálra váltan.

– Ezt a hülyeséget mindig eljátsszák, ha tehetik – szólal meg Gémes. – Nem nőtt még be a fejük lágya.

De az ő arcán is gyerekes öröm visszfénye látszik. Amíg megyünk lefelé, figyelem, hogy szemükből eltűnik a feszültség és a szorongás.

– Szia – köszönti Maláj kifele menet a nagy bajszú kapuőrt. – Olvastad már a főkapitány utasítását?

– Miféle utasítást?

– Novembertől rendőr nem hordhat bajuszt. Addig élvezkedj!

– Oké – mondja a poszt. – Imádok minden szellemes hekust.

A kocsi felsivít és megugrik, ahogy indul.

– Elnézést – szólal meg Fogarassi. – Elment a stílusom.

– Na, az megint egy buta gyilkos – dünnyögi Gémes, miközben elterpeszkedik a hátsó ülésen.

– Még jó – mondja Fogarassi. – Ha teljesen hülye, talán mi is el tudjuk kapni.

– Bár összefutnánk – ábrándozik Maláj. – De hol van nekünk ekkora mázlink?

Egyiket sem aggasztja a gyilkos fegyvere.

Dezső László – (Maláj) 29 éves, főhadnagy, főnyomozó. Nős. Két gyermek apja…

Ritkán látni ilyen jóindulatú, majdhogynem álmosan barátságos arcot. Nyáron ez az arc egészen barnára, majdhogynem feketére sül, nem csoda, hogy a Maláj becenév egyszer s mindenkorra Dezső Lászlón ragadt.

Egész megjelenése csalóka. Mozgása lassúságot sejtet, arca álmosságot, ám bármikor kiderülhet, hogy Maláj gyors, szívós és erős: birkózott, cselgáncsozott és karatézott valamikor, nem is olyan régen, hiszen egy huszonkilenc éves fiatalembernél távoli múltról aligha beszélhetünk.

– Véglegesen 1979-ben kerültem az életvédelmi csoporthoz – mondta jóval később, két gyilkosság szünetében. – A rendőrgyilkosság idején törzstiszti beosztásban dolgoztam Andorka mellett: be voltam ide zárva, de mindenről tudtam; hónapokon át éjjel kettőkor mentem haza és reggel hatra jöttem… A feleségem – akkor már megvolt mindkét gyerek – türelmesen viselte el azt a négy embertelen hónapot. Bármilyen kemény is szeretne lenni az ember, egy ilyen monstre nyomozás során testileg-lelkileg kiborul, én egyszer öt napra, egyszer meg három napra hazamentem aludni, aztán kezdődött minden elölről…

– A három év alatt, mióta itt vagyok, sokat elértem.

1981 októberében lettem főnyomozó, de nem is az előrejutás vagy a rang a lényeg: ott vagyok, ahol szeretek lenni. Ez egy olyan közösség, ahol mindenki törődik mindenkivel, segítünk egymásnak, ahol tudunk, a családok is összejárnak, szóval ennél jobb társaságot elképzelni se lehet; mindennek talán az a magyarázata, hogy mi ebben a munkában valamennyien a hivatásunkra leltünk és a szakmai elhivatottságban közösek az érdekeink. Itt önmagának segít az, aki a másiknak segít.

– A sportnak konkrét hasznát nem vettem a nyomozói munka során, de nyilván az, hogy az erőnlétem megfelelő, sok mindenen átsegít. A cselgáncs és a karate személyes magabiztosságot ad, álltam már néhányszor szemben kemény legénnyel, nehézfiúval, soha senki nem emelte rám a kezét…

Vajon kemény legény a mi gyilkosunk?

Timár Dezső noteszában háromszor szerepel a neve, egyszer azon a címen (Diósgyőr, Puskás Tivadar. 13., amelyre Timár György, az áldozat öccse rátalált.

Mielőtt Gémesek megkapták volna a parancsot, hogy menjenek az S. utcába, befutott még egy jelentés: Farkas István Miskolcon a Puskás Tivadar utcai lakásban valamikor együtt élt Hollós Dénesnével: a sokat emlegetett fehér Trabant az asszony tulajdona. Ez a kapcsolat mindmostanáig nem szűnt meg egészen. Hollósné (Halas Olga) állandó lakása Budapesten, az S. utcában van, ahol édesanyja él, így aztán ha nem is valószínű, de elképzelhető, hogy ott a fegyveres gyilkossal találkozunk…

Furcsa most az este, furcsa most a város.

A sötétség mélységesebb, az égbolt szinte a háztetőkre hull, halványak a lámpák, ismét köd szitál, fekete üregek az ablakok, kútmély sötétek a kapualjak, most, hogy a gyilkos nyomában járunk, minden megváltozott: izgalmas az, ami máskor hétköznapi, borzongató, ami máskor unalmas, megszokott látványok és sokszor átélt szituációk változnak idegenné, a feszültség – ami bennem van – kisugárzik a környezetemre, az árnyak, fények, tárgyak, alakok hirtelen különös jelentőséget nyernek, az arányok megváltoznak és eltolódnak, a valóság mintha puha, bolyhos álruhát öltene, és mindez azért történik így, mert a tudatomban ott fészkel a gyilkosság ténye, egy soha át nem élt valóság, amely valamiképpen emlékeztet gyermekkorom meséire: indián ösvényeken való surranásra, veszélyes és hátborzongató lopakodásra, félelmes titkok, titkos félelmek meséjére, a bátorságra, a szabadságra, amely ott fénylett a szívünkben, s mire felnőttünk, úgy összetört, mint… „gyönge, gyönge gyöngy…”

A rádiótelefonos kocsi lassan gördül az utcán, a beállványozott, sötét házak között; a Trabantok rendszámát fürkésszük, hátha itt várakozik

valahol az a piszkosfehér Combi, amelyben az ismeretlen ült, aki mostanra már név szerint ismerős.

Gyalog is végigjártuk az utcát, egy frissen ásott gödör fölött narancsszínű jelzőfény lobog, ing-leng a ködben: „Tigris, tigris, éjszakánk erdejében sárga láng…”

A lépcsőházban, amelyet sárga fényű, csupasz villanykörte világít meg, a névtáblát böngésszük; kiderül, hogy valójában három épület áll itt egymás mellett, aprócska udvarokkal, boltíves átjárókkal összekötve, labirintus nyílik meg előttünk, ahogy letekintünk a keskeny gangról, a belső udvarocskákban autók állnak, Maláj int a kezével, hogy egyik sem az… „Infraszemed van?” – suttogja Fogarassi. – „Persze – bólint Maláj –, a nagyapám macska volt…” Aztán egy méregzöldre (festett, üveges ajtó előtt állunk, Gémes becsenget, a berregésre mozgás támad odabent, Fogarassi és Dezső oldalt húzódnak, belesimulnak a falba, én hátrább lépek; kattan a zár, egy asszony áll az ajtó résében: „Tessék, kit keresnek?”

– Elnézést – mondja Gémes. – Rendőrség. Á, semmi baj. Bemehetünk?

– Jöjjenek – mondja az asszony, s kicsit álmélkodva figyeli, hogy kétoldalt megelevenedik a fal. – De hát…

– Majd odabent – dünnyögi Gémes, és mosolyog. Nagy fogai kivillannak, s ettől roppant barátságosan lószerű lesz az arca.

Az asszony épphogy csak rápillant az igazolványra, végigmegy a hosszúkás előszobán, benyit egy fehérre festett, kétszárnyú ajtón, nagy, négyszögletes, magas mennyezetű szoba tárul fel: szemben hatalmas, aranykeretes tükör, virágos tapétával borított, cifrasárga színhatású falak, régi, dúsan díszített cserépkályha, csilingelő üvegcsillár, élethű színes képek a falon, aranykeretek, kovácsolt falilámpák, sárga fény, vitrinek tükröző üvege, nippek, kagylók, festett szobrocskák, sztereó lemezjátszó, rádió, jobbra a sarokban hosszúkás asztal, egy férfi bojtokkal díszített, cirádás, plüsshuzatú széken ül, mellette két nő, most csatlakozik hozzájuk a harmadik, az egész képet a tükörben is látni: a legidősebb nő hatalmas, testes, nehezen pihegő keblű; az asztalon apró pohárkákban és metszett üvegdugós butéliákban rózsaszín és zöld likőr… Gémes mutatja ismét az igazolványát, mosolyog, mélybarna, nedves, éppen ezért lágyan fénylő

szemei is mosolyognak, a hatalmas öregasszonyon látni, hogy kedvére van ez a mosoly, az arcokon nincs semmi idegenkedés, sem félelem, sem zavar, csak csodálkozás.

Gémest leültetik az asztalhoz, őt is, bennünket is zöld likőrrel kínálnak.

– Saját készítés – mondja az asszony.

– Ó, jaj – szisszen fel Fogarassi, és az arca halálosan komoly. – Milyen kár, hogy éppen szolgálatban vagyunk…

Egy kisfiú áll Gémes széke mellett, a szeme csillog.

Fogarassival egy pamlagra ülünk, a hatalmas tükörbe pillantva belátni az egész szobát.

Gémes beszél, beszél, teljesen ártalmatlan kérdéseket tesz fel, mígnem kiderül, hogy az öregasszonynak két gyereke van, az egyik Kanadában, a másik, a lány, itt Magyarországon él.

Gémes továbbra is rokonszenvesen bazsalyog, egy érdeklődő és gyengéd férj mulya mosolyával, pedig agglegény… Bólogat, vár, nem sürgeti az öregasszonyt.

Én Malájhoz lépek.

– Adj egy darab papírt – mondom.

A belső zsebébe nyúl, a bilincs megcsörren és kipottyan a zakó alól. Maláj bal kézzel elkapja a térde tájékán, körülnézünk, senki sem vett észre semmit, senki sem figyelt fel a csörrenésre.

– És a másik lánya? Az, aki Magyarországon él, hol van most? – kérdezi Gémes.

– Itt – képed el az öregasszony. – Itt ül mellettem.

– A keresztneve? – szólal meg Fogarassi, akit a kihulló bilincs miatt nevetés fojtogat.

– Kati – mondja a nő.

– Akkor rossz helyen járunk – emelkedik fel a székről Gémes. – Mi Olgát keresünk.

– Hát persze – kiáltja az öregasszony. – Olga? A következő lépcsőházban.

– Igen – bólint Gémes, és szabadkozva indul az ajtó felé. – Olga egy közlekedési balesetet látott, arról akarjuk megkérdezni.

– Egy gyalogos majdnem meghalt – teszi hozzá Maláj.

– És a zebrán történt – mondja Fogarassi.

– Még ilyet – szörnyülködik az egész család, miközben mi kifelé hátrálunk, és a nagy, aranyrámás tükörben egyre jobban összezsugorodik a szoba.

A kisfiú mellettem megszólal.

– Hű, de érdekes volt…

– Na, ott van – hajol előre a gangon az öregasszony. – Az az ablakuk, szőke hajú… magas…

– Bizony – mondja Fogarassi, és mind a négyen kézit csókolomot köszönünk.

Gémes lemegy a rádiós kocsihoz, jelent Andorkának, mi csuda történt eddig, mi pedig a gangon ismét egy haragoszöldre mázolt ajtón csengetünk. Odabent semmi se moccan.

A csengőzúgásra aztán kinyílik a jobb oldali szomszéd ajtaja: sörtebajszú, kövér öregember tekint ránk; térden alul érő, flanell alsónadrágot és a vádlijára erősített térdzoknit visel.

– Egy órája még égett náluk a villany…

– Rendőrség – mutatja Maláj az igazolványát, a másik kezével a kabát alatt a bilincset fogja. – Bemehetünk?

– Jöjjenek.

Az első szobában egy másik öregember, meztelen felsőtestét ősz, göndör szőrzet borítja, a fején fehér bojtos, horgolt sipka, a lábán bőrpapucs.

– Ilyenkor itthon szoktak lenni – mondja. – Nem tudom, hová mehetett az asszony.

Aztán a másik, a térdzoknis öreg kiáltása hallatszik be a gangról:

– Na, itt is van, tudtam, hogy előkerül.

– Engem keresnek? – kérdezi Sz.-né. – A rendőrség? Úristen! Miért?

Nyitja az ajtót, megy be, az előszobában felkattintja a villanyt, most látni a vörös fényben, hogy valójában nem is öreg; nemcsak a fény vörös, hanem festett vörös az ő haja is, az arca pedig egészen sápadt, valószínűleg a fehér

púdertól, csodálkozón elkerekedő szemével és krétafehér bőrével valami maszkra emlékeztet. Beljebb megyünk, Maláj bemutat bennünket.

– Ne ijedjen meg – mondja Fogarassi. – Nincs semmi baj. Szóval csak azt akarjuk tudni, a lányának ki most a barátja, netán együtt él-e valakivel?

– Olgikám? – kérdez vissza az asszony, és egy selyem-huzatú pamlagra ültet bennünket.

A szoba megszólalásig hasonlít a másikhoz, ahol az előbb jártunk, csak a nagy, aranyrámás tükör hiányzik, de több a csillogó vitrinüveg s mögötte a színes porcelán.

– Igen – bólint Maláj. – Őróla van szó.

Az asszony tekintete egyik arcról a másikra rebben, és a szeme mintha kerülné a pillantásunkat.

– Olgikám most Dénes Zolival, egy kalorossal van együtt. Jaj, az nagyon rendes gyerek ám, kályhákkal üzletel.

– Mikor látta a lányát?

– Olgikámat? Most voltam nála négy napig a Katával. De miért jöttek? Mi baj van? Valami történt vele?

– Dehogy – mondja Fogarassi, és gyerekképén elárad egy megnyugtatónak szánt mosoly. – Egy Simon Béla nevű férfi érdekel bennünket. Ismer ilyet a lánya?

A név teljesen légből kapott, Fogarassi pillanatnyi sugallatnak engedve mondta ki. Az asszony arca elkomorul.

– Béla? Még az kéne nekem, ilyen Béla-féle! – Fürkészve néz ránk, a szemében várakozás. Váltig azon tűnődik, mit akarunk. – Még csak az kéne nekem, egy ilyen Béla-féle…

– Nem is biztos, hogy Béla – dünnyögi Fogarassi.

– De nem ám – mondja Maláj. – Mi tulajdonképpen a nevét se tudjuk. Ki lehet az?

Az ajtón belép Gémes, bemutatkozik, aztán leül közénk.

Az asszony csodálkozó, kerek szeme most összeszűkül.

– A Farkas Pisti – mondja döbbenten. – A Pisti körül van valami…

– Mi lenne? – kérdezi Gémes.

– Miért hiszi, hogy zűr van vele?

– Ha már szóba került a Pista – szólal meg Fogarassi –, miféle gyerek?

– Karatézik. Hogy miféle? Hát olyan deltás, rövid hajú, fél szőkésbarna. A Kis Olimpiában dolgozik most. Én edzett öregasszony vagyok, de abba a kupiba a lábamat be nem tenném. Mi van vele?

– Semmi – mondja Maláj. – Mi csak arra a Simonra vagyunk kíváncsiak.

Gémes most hallja először ezt a nevet. Szeme se rebben.

Az asszony feláll, a komódhoz lép, egy fényképalbumot vesz elő, a keze kicsit remeg, amikor egy színes fotót tesz elénk az asztalra.

– Na, vigye az ördög, itt van. Ez a Farkas Pisti… Valamikor együtt élt a lányommal. Mit csinált megint?

Dúsan díszített karácsonyfa alatt ül Farkas Pisti, a hosszú szőke hajú Olgával. Mindketten mosolyognak, félig egymásra, félig az optikába. Hátuk mögött könyvespolc, rajta könyvek, dísztárgyak, kagylók és Matrjoska-babák.

A gyilkos a fényképen kockás inget és farmert visel, kék szeme derűsen tekint ránk.

Ülünk a selyemmel borított kanapén, a magas mennyezetű, díszes szobában, előttünk az asztalon ott a gyilkos képe. Az asszony megszólal:

– Miért keresik?

– Nem őt keressük, semmi dolgunk vele.

– Miért gondolja, hogy róla van szó? Erre elszánja magát.

– Fotós volt, és pornóképeket csinált, ült is.

– Miért szakítottak a lányával?

– Ez egy magándolog, de megmondom. – Suttogóra fogja a hangját. – Ugyanis csalta Olgikámat.

Gémes felhördül.

– Ezt a lányt?

Fogarassi: – Nem is találkoztak mostanában?

– De. Itt volt fent a lányom, múlt csütörtökön elment a Pistához, abba a kuplerájba.

Gémes: – A Kis Olimpiára tetszik gondolni?

– Igen. Mondtam is neki, menj egyedül. Nem ment. Anyukám, nekem itt a helyem melletted. Na, szóval azt akarta, hogy vele menjek. Ott van a kupi

az Erzsébet hídnál.

Maláj: – Mit csináltak ott?

– Olgikám ivott egy kólát. Én semmit. Szobroztunk. Ültünk.

Gémes: – Miért mentek oda?

– A Pisti azt mondta, hogy állást szerez Olgikámnak, hogy feljöhessen Miskolcról. A frász lett abból az állásból, csak bemutatta a vezetőnőnek.

Fogarassi: – Szóval szobroztak. Más nem történt?

– Olgikám bement a Pistihez a konyhába, kihozott két frissen sült kiflit.

Gémes: – Hol ismerte meg Olgika Pistát?

– Miskolcon. Karatézni is együtt jártak. Most is volt versenye itt, Budapesten. Nahát: Miskolcra Panamából hozatott az egyesület karateedzőt, valami Jessus Pitit. Elmentem a versenyre én is, én, egy vén marha. Mit csinált a Pisti?

Gémes talányos pofával egyfolytában mosolyog.

Fogarassi: – Ugyan?! Mit csinált volna? Nem is ismerjük.

Az asszony felveszi a fényképet, ábrándos arccal nézi, de a szeme nem ábrándozik: „Ó, ez az Olgika. Nagyon szép lányom van…”

Egyre oldottabban, de még mindig feszülten figyelve s kicsit ravaszkodva beszél. Nevek, címek hangzanak el…

– A menyem valami emberrel él együtt Óbudán…

Gémes (teljesen ledöbbenve): – Emberrel? Még ilyet?…

– A szexet kérdeztem tőle a múltkor, mert mindent megbeszélünk a lányommal… szóval Olgikában megszakadt valami. Mi lelki emberek vagyunk, Olgikámat én nem úgy neveltem, nekünk hónapok kellenek, míg engedünk.

Fogarassi: – És a kaloros?

– Á! Az mindig fáradt.

Maláj: – Van kocsija Olgikának?

– Egy fehéres Trabant. Azt is a Farkas Pisti tette tönkre.

(Most veszek észre egy hatalmas sárga macit az ágyon.)

– Egy ismerősünk elvitt a múltkor a Duna-Interbe. Hát azt be bírnám venni! Én egy tonikot inam. Jaj, nem kell nekem szeszes ital, drága –

Gémes térdére teszi a kezét. – Csak megzavarja a fejemet. *Gémes:* – A tonikot ki fizette?

– Az ismerősünk. Hát honnan lenne nekem pénzem. Most kuporgatok a drága megboldogult sírkövére.

Fogarassi: – Ki volt a lánya férje?

–A Hollós. Hát annak az apja, az öreg Hollós… Szóval az egy konvenciális vén hülye. Miatta váltak el. Aztán, tudják, drágáim, azóta a férfiak mind megkörnyékezik Olgikámat. És csak egyet akarnak.

Gémes (megsemmisülten): – Egyet?!

Fogarassi: – Szóval a Simont nem ismeri?

– Nem, dehogy. És ez a Simon mit csinált?

Fogarassi (kapásból): – Házasságszédelgett.

– Szóval nem gyilkolt?!

– Ugyan…

Gémes: – Ez a fénykép nálunk maradhat?

– Hát hogyne, drágaságom.

Ekkor már állunk, az asszony tálcán poharakat hoz, és gyümölcsbort.

Maláj zsebéből, így oldalról látom, kicsüng a bilincs. A borból mindenkinek jut egy gyűszűnyi.

– De, kedveskéim, mit mondjak most a szomszédoknak? Mit keresett nálam a rendőrség?

Iszunk.

Gémes (készségesen bólogat, mint egy öreg, jóindulatú ló): – Hát mondja azt, hogy látott egy közlekedési balesetet…

– Hát ez az *agy!* – bök a homlokára az asszony.

– Ilyen jót még nem ittam – teszi vissza a poharát Fogarassi a tálcára, és csuklani kezd.

– Mi sem – mondjuk egyszerre.

Malájra is rájön a csuklás, hóna alatt a bilincs meg-megcsörren. Az asszony kikísér bennünket a gangra, az arca csupa nyájasság.

– Elfogadna a vejének? – kérdezi Gémes, miközben búcsúzunk.

– Á! Nem menne magához Olgikám…

– Arról, hogy a Simont kerestük, ne tessék egy szót se szólni senkinek. Megígéri?

– Meg hát, drágaságom. De meg ám. Értem én, miről van szó…

Beülünk a kocsiba. Gémes tárcsázza Auguszta őrnagy számát.

– Na? – néz rám Fogarassi. – Megyünk a Kis Olimpiába?

– Az ám! – mondja Maláj. – Annál nincs jobb, mint ott megfogni…

– Nem megyünk abba a kupiba – teszi le Gémes szomorúan a telefont. – Az őrnagyom vár bennünket. Mára be is fejeztük a bohóckodást.

Gémes József 36 éves rendőr főhadnagy, főnyomozó. Családja nincs.

Később, amikor hosszasan beszélgettünk, észrevettem, hogy nemcsak én törekszem nyitottságra és elmélyültségre, hanem ő is. Legszemélyesebb dolgairól, érzelmeiről is beszélt, olyan közvetlenséggel és kellemes malíciával, hogy nagyon hamar közel került hozzám, akarva, akaratlanul megszerettem. Gémes a szó szoros értelmében érzékeny zsaru.

– Apám gyárigazgató volt, anyám munkás. Ez önmagában nem lett volna baj, de ahogy múltak az évek, mindenki élte a saját életét, bár külön-külön mindketten szerettek. Két-három éves lehettem, amikor Alsógödön felépült a házunk, és ez a hely, a Duna-part, a falusi környezet, a természet közelsége egyik meghatározója lett a személyiségemnek.

Önmagát (irodalmi módra) szinte kívülről szemléli. Ez a szemléletmód máris elárulja a tűnődésre való hajlandóságot.

– Szüleim viszonyából származott az a felelőtlen szabadság, amelyben éltem, játékból és csavargásból álltak össze a napjaim; emlékszem 1956-ban Fóton a közelünkben egy lőszerraktár őrizetlenül maradt, mi, gyerekek széthordtunk mindent, robbanóanyagokkal szórakoztunk, én egy puskát is találtam a Dunában, lefűrészeltük a tusát, hazavittem, beolajoztam, és rejtegettem, míg az apám meg nem találta; akkor keményen felelősségre vont, nagyon meglepődtem, hogy kiabál velem, hiszen addig úgy nézett ki, hogy tőle azt csinálok, amit akarok.

Majd később: – Apám mozgalmi múltja is szerepet játszott abban, hogy felvettek a Műszaki Egyetemre. Mielőtt a tanulmányaimat elkezdtem volna, elvittek katonának; a Pasaréti úton szolgáltam, ért ott egy-két meglepetés, mert addig bizony vattába csomagolva éltem. Problémám sohase volt, az

agyafúrt gonoszságot nem ismertem, legfeljebb a közönyösséget, az az igazság; jóhiszemű halálbecsületes srác voltam, és azt hittem, mindenki az. A seregnél nyílt rá sok mindenre a szemem, a sorállományú tisztesek megtanítottak, hogy nem fenékig tejföl az élet, ők hírből sem ismerték a jóindulatú engedékenységet; aztán volt ott Pasaréten néhány velem egyívású furcsa srác, nagy ember gyereke. Ezek tele voltak dohánnyal és élettapasztalattal, nekem addig havi 20 forint zsebpénzem volt, és nem tudtam, mennyibe kerül egy üveg sör. No, ezektől a fiúktól aztán megtanultam, mi az a pénz.

– 1966-ban kaptam az apámtól egy kocsit. Ez nagy dolog volt akkoriban, különösen egy húszéves srácnak, a kis Fiat 500-asommal hirtelen álomvilágba kerültem, ahol minden elérhető; barátság, szerelem, kaland. Tízéves korom óta tudok kocsit vezetni. No, most aztán megnyílt előttem a világ: több barátom is lett a kelleténél, és csajom is elég, jártuk a szórakozóhelyeket, csavarogtunk erre-arra, az egyetemmel alig törődtem, arany ifjúságom teljesen lefoglalt, istenem, mekkora marha voltam.

– Mindenesetre, annál szórakoztatóbb életet nehéz elképzelni, csak télen dolgoztam, pénzt kerestem, a nyaram szabad volt, ment a banzáj a nőkkel, haverokkal, itallal. Eszem azért volt, és valahol, mélyen eltemetve, lelkiismeretem is, néha megmoccant bennem a kétkedés, mire jutok így, mi lesz velem? Végül apámhoz fordultam, ő megértette, hogy valóban segítségre szorulok, és megpróbált segíteni.

– Akkor egy teljesen kialakulatlan elképzelés volt bennem arról, hogy rendőrnyomozó leszek. Nem is sejtettem, mi az. Kalandvágyó természetem van, mindig akartam az izgalmat és a kötetlenséget, ezt kerestem a jövőmben is: a mozgás, cselekvés szabadságát. Azt hittem, a nyomozói munkának ez a lényege. Jogról, társadalomtudományokról, filozófiáról egy szót sem hallottam addig: csak a személyes függetlenséget és a legkisebb erőkifejtés útját kerestem. Apám közbenjárására a főkapitány-helyettes személyesen beszélt velem, megígérte, hogy felvesznek, úgy tűnt, sínen vagyok.

– De egyelőre – saját hibámból – mégsem vettek fel, s most meg kellett ismerkednem azzal az érzéssel, hogy valami nem sikerül. Nem tudom elmagyarázni, de ebben az állapotban újjáformálódott az igazságérzetem, felnőttebb lettem és gondolkodóbb. Akkor kezdtem igazán akarni, hogy egyszer mégis rendőrtiszt legyek.

Október 25-e, hétfő este van, kilenc felé jár. A BRFK IV. emeletén Auguszta őrnagy átveszi tőlünk a gyilkos színes fotóját, mosolya most pontosan olyan, mint egy mókusé, amikor mogyorót kap, így hallgatja végig Gémes beszámolóját, amelyben nem történik utalás bohóckodásra, játékosságra és iróniára, élményeink a jelentésben tényszerűvé válnak, s belesimulnak az ügy aktái közé.

Most már ismert a gyilkos arca. Ahogy mondtam: kék szeme derűsen tekint ránk, ő maga csöppet sem ellenszenves, nem rína ki a hasonló korú fiatalok közül.

Hát miképpen lehet, hogy mégis ennyire különbözik?

Minden együtt van már: fénykép, személyleírás, munkahelyi és lakáscím; Andorka Péter éppen most veszi kezébe Farkas István priuszlapját; feltételezett gyilkosunknak nem tiszta a múltja: 1976-ban lőszerrel való visszaélésért és lopásért, 1978-ban súlyos testi sértésért, 1981-ben ismét lopásért ítélték el, így hát – némi szomorúságomra – összeáll az a régi képlet, miszerint, aki embert öl, általában büntetett előéletű, alkalmi munkás. Farkas ettől a képlettől csak annyiban tér el, hogy nem alkalmi munkás, hanem mosogatófiú a Kis Olimpiában, de hát ez jelentéktelen különbség.

– Reggel óta nem ettem – dünnyögi Thildo. – Ki kellene szaladni valami kajáért…

– Mit szól hozzá az őrnagyom? – int a fejével Auguszta felé Fogarassi. – Feldúltnak látszik.

Az őrnagy éppen leteszi a telefont.

– Miért itt ültök? – néz Thildóra. – Mivel érdemeltem ki, hogy mindig az én szobámat füstölitek tele?

– Elnézést, őrnagyom – mondja Thildo. – Ez a legrangosabb szoba.

– Még egy gyilok – mutat a telefonra Auguszta László. – A fiamnak betörték a fejét, a Balázs addig verte egy léccel, amíg betörött. Na? Mire vártok?

– Elmennénk vacsorázni, ha nincs más parancs. Auguszta Andorkára néz. „Nincs semmi” – mondja Andorka, Auguszta bólint: „Nálam sincs.”

– Akkor fél óra.

Auguszta az ablakhoz lép, és kitárja, Andorka pedig nyakkendőjét csöppnyit megigazítva, könnyed mozgásával elindul Mérő alezredes szobája felé, hogy beszámoljon főnökének az ügy állásáról.

Andorka Péter, 34 éves, százados, alosztályvezető.

Nős, két gyermek apja.

Személyleírását, amelyben különös hangsúlyt kaphatna már-már hanyag mozgása, elegáns alakiatlansága, ezúttal mellőzzük, hiszen az előzőekben amúgy is elég szót ejtettünk róla, annyit jegyzünk meg csupán – s ez már nem külső megjelenésére vonatkozik –, hogy beszéde, fogalmazása gyors és szabatos, s mindig tartalmaz némi iróniát.

– Apám valamikor műszerész volt az Egyesült Izzóban, aztán mint régi kommunista, kipróbált ember a pártapparátusba került, először Kőszegen, aztán Vasváron dolgozott, járási első titkárként, majd visszatértünk Pestre. Apám végül a fővárosi tanácstól ment nyugdíjba – mondta jóval később, teljesen nyugodt körülmények között, a gyilkos kézre kerítése után.

– A gyerekkoromat nyilván meghatározta az a védettség, amelyet az ő vezető beosztása jelentett. Róla még annyit, hogy valamikor, fellengzős ifjú koromban kissé lenéztem, most viszont őszintén becsülöm az emberismeretéért, tapasztaltságáért; ahogy nekem benőtt a fejem lágya, úgy

ismertem fel az értékeit, s úgy lett a kettőnk viszonya számomra is értékesebb…

…Ifjú koromban azért volt hasznos kedvtelésem is. Rengeteget olvastam, mondjuk, tízszer annyit, mint az iskolatársaim. Olvastam és fociztam, télen korcsolyáztam, ez volt az életem. Sok haverom volt ez idő tájt, később egyikkel-másikkal találkoztam a munkám során, derék refes, lézengő lett belőlük. Hogy belőlem miért nem? Azt máig sem tudom.

A BRFK-n a markeccsoportnál kezdtem mint teljesen tudatlan gyökér. 1971-ben Fogarassi Lajossal együtt felvételiztem a főiskolára. Előző tanulmányaimról piszok rossz emlékeim voltak, így aztán itt nagyon ráhajtottam, talán túlságosan is, a bűnügyi szakon az első évben egyedül én lettem kitűnő. Azért nem voltam mintadiák: hosszú hajam volt, sohasem jártam egyenruhában, a nyakkendőmet úgy kértem kölcsön… A főiskolán mindenki ismert az alakiatlanságom miatt meg a tanulmányi eredményem miatt…

… Úgy lettem főnyomozó, hogy nem is tudtam, miszerint egyáltalán van ilyen beosztás. Hetvenöt májusában kineveztek a rablás csoportvezetőjének. Marha jó gárda volt ott együtt, hetvenöt százalékos eredménnyel dolgoztunk. Hetvenhétben hadnagyként lettem alosztályvezető, hetvennyolcban főhadnaggyá, nyolcvanegyben századossá léptettek elő soron kívül. Hetvenötben elkezdtem egyetemre járni, most is a jogot végzem, vizsgahalasztásaim oka mindig egy-egy gyilok. Jelenleg a szegedi egyetemen én vagyok a legöregebb negyedéves joghallgató…

…A hivatásom kitölt engem, zsaru vagyok tetőtől talpig. Rendőr voltomnak nem a külső jeleit kedvelem, az egyenruhát vagy a hatalmat, hanem a lényegét, ami mindig egyértelmű. A hajam még most is hosszabb a kelleténél, nincs rendesen begombolva az ingem, fojtogat a nyakkendő, nem szeretem az egyenruhát. De mit nekem a külső? Most már nevetek egykorvolt önmagámon, aki úgy is különbözni akart a többiektől, hogy nem hordott egyenruhát. Ez számomra már nem ügy, farmerban, uniformisban én egyformán én vagyok.

A gyors vacsora befejeztével megyünk vissza a főkapitányságra, s amikor a lift a negyedik emelet felé közeledik, Thildo valami sugallatnak

engedelmeskedve megszólal: „Fogadok, hogy ez a fickó, amíg mi vacsoráztunk, szépen feladta magát a legközelebbi rendőrőrsön, pisztolyostul, mindenestül…” „Nem teheti ezt velünk – mondja Andrus. – Csak nem csinál ilyen disznóságot.”

Auguszta őrnagy meghallja a liftajtó csapódását, kijön elénk a folyosóra.

– Ilyen még egyszer nincs – emeli fel a hangját. – Éreztem, hogy történik valami, ha egyszerre megy el az egész banda. Gémes, Andrus, Thildo, fegyverrel, bilinccsel a Dohány utca 18-ba. Húsz perccel ezelőtt Farkas egy XX-es kocsival érkezett a szüleihez Miskolcra, az apjának elmondta a balhét és azt, hogy a Dohány utcában lakó haverja, László Péter segített neki elrejteni a hullát. Na, gyerünk. Lászlót elütni, behozni.

Rám néz, és udvariassá szelídült hangon teszi hozzá: – Velük mész?

– Persze – mondom.

„Budapesti Rendőr-főkapitányság, Bűnüldözési Osztály, Életvédelmi és Rablási Alosztály.

Határozat – őrizetbe vétel elrendeléséről.

Név: László Péter… őrizetbe vételét… elrendelem… Az őrizetbe vétel… hetvenkét óráig tart… október 25. 22.00 órakor kezdődik és október 28. nap 22.00 órakor ér véget.

Indoklás: október 23-ára virradóra ismeretlen tettes lelőtte Timár Dezső… miskolci lakost.

…a bűncselekmény elkövetésével Farkas István… alaposan gyanúsítható…

…László Péter október 23-án tudomást szerzett a bűncselekmény elkövetéséről, Farkas Istvánnal a holttest későbbi feltalálási helyére ment, hogy segítsen annak elrejtésében.

Tekintettel arra, hogy szabadlábon hagyása esetén… a további eljárást akadályozná, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Dr. Mérő István r. alezr. Osztályvezető h., Andorka Péter.”

A Dohány utca sötét és néptelen. A 16-18. szám alatti ház kapuja nyitva, kockakővel kirakott átjárón haladunk végig, és egy jobb kéz felöl nyíló üvegajtón csengetünk.

A színes függöny meglebben, egy hatvan év körüli férfi nyit ajtót; rosszul megvilágított, apró konyhában állunk hatan, olyan szoros közelségben, hogy szinte mozdulni sem lehet: Andrus, Gémes, Thildo, a házfelügyelő és férje meg én. Andrus István, a rövidre nyírt hajú, kopaszodó nagypapa délelőtt már járt itt: Timár Dezső telefonregiszterében ugyanis – ahogy tudjuk – szerepelt Farkas István és László Péter neve és a Dohány utcai cím. Andrus ellenőrizte őket, egyiküket sem találta otthon, a házfelügyelőtől, I. Tibornétól annyit tudott meg, hogy Farkas és László a negyedik emelet két szemben levő lakásában él: a lakásuk főbérlőjével, idős, beteges asszonyokkal mindketten eltartási szerződést kötöttek.

Most kiderült, hogy László Péter felesége nemrég tért haza a kórházból, szülés után van, a gyermek tíznapos. A házmester lakás konyhájában talán ha öt percig tart a megbeszélés, melynek során Thildóék kidolgozzák a „kombinációt”, hogyan jutnak be a lakásba, hogyan fogják le Lászlót, akinek a bűncselekményben játszott szerepét, jámbor vagy veszélyes voltát akkor még nem ismertük.

A következő percekről alig van emlékem, mintha az egész egy szempillantás alatt történt volna; a házfelügyelőnő készséges s kissé ijedt arca rémlik fel emlékezetemben, ahogy Gémes kérdéseire felel: befelé nyílik-e Lászlóék ajtaja, vagy kifelé, van-e gangra néző ablakuk, mekkora az előszoba; aztán a felfelé haladó liftben az asszony elismétli mondandóját, azt a pár szót, amire László majd ajtót nyit. Egy emelettel lejjebb szállunk ki a liftből, fellopakodunk, Andrus a gangra néző ablakhoz surran, Thildo és Gémes a nagy szárnyas ajtó mellett kétoldalt belesimul a falba, a kezükben ott a revolver, én lejjebb állok egy lépcsőfokon, az előbb Thildo valami olyasmit suttogott: „Ha netán erre találna futni, tedd ki eléje a lábad.” Nem, egyáltalán nem hiszem, hogy erre fut. Nem fut semerre. Berreg a csengő.

– László úr – kezdi a házfelügyelőnő, de közben az ajtó kitárul, Thildo és Gémes berobban a résen.

A házfelügyelőnő egy pillantást vet az előszobára, aztán indul lefelé, elmegy mellettem, valamit kérdezek tőle, de nem felel, az arca sápadt, a keze remeg, megy, mint az alvajáró.

Belépek az előszobába, addigra már bent van Andrus is, egy hosszú, nagydarab, félmeztelen férfi áll háttal felénk, homlokkal a falnak dőlve, keze a tarkóján, színes fürdőnadrág van rajta és papucs, széles hátán bántóan fehér a bőre.

– Öltözzön – mondja Gémes. – Magunkkal visszük.

A fiatalember nem kérdez semmit. Miért, hová? Számára minden világos. A falnak tapad, a testén remegés fut át, sápadt arcán izzadság folyik.

Szemben, az előszoba másik felén kinyílik az ajtó, egy nő lép ki rajta – nyilván László felesége –, steppelt pongyolát visel; amikor meglátja a pisztolyokat és a férjét a falnak szorulva, felsikolt:

– Péter, mi ez?

László hallgat, a száját úgy összeszorítja, hogy csikorognak a fogai.

– Elvisszük a férjét – szólal meg Gémes.

– Miért? Mi történt?

László éppen az ingébe bújik, s amikor feje kibukkan az inggallérból, látszik, hogy halálsápadt az arca.

– Ne – sikoltja a nő. – Mi történt, Péter? A sápadt arc lassan feléje fordul.

– Hát mondja meg – kiáltom akaratlanul, bár megfogadtam, sem itt, sem másutt egy szót se szólok.

László lassan, tagoltan ejti ki a szavakat.

– István embert ölt.

– Micsoda?!…

– István embert ölt.

Egy számomra idegen fiatal srác surran be az ajtón: „Siessetek – mondja Gémes –, lehet, hogy Farkas erre tart…”

Semmit sem vettem észre abból, hogy megfigyelés alatt van a Dohány utcai ház.

Szótlanul ülünk be odalent a kocsiba, hátul a megbilincselt László, Andrus és Thildo között. Körülnézek az utcán, most se veszem észre a

megfigyelőket.

A BRFK külön erre a célra, a letartóztatottak szállítására szolgáló szűk és mély liftjében Thildo ennyit szól Lászlóhoz: „Odafent majd csak az igazat mondja. Az igazat, egyféleképpen.”

És az egyik zöld falú, fehér mennyezetű, hosszúkás szoba ablakára két oldalról rácsukódik a rács. Ettől a szoba hirtelen komor lesz, már-már félelmetes, a sárga irodabútorok jellege is megváltozik, minden szín hideg, minden tárgy idegen, személytelen.

László a szoba közepén egy széken ül, bámulja a bilincset a kezén, aztán megszólal:

– Kaphatnék egy pohár vizet…

Iszik, és közben rájön a remegés, reszket tetőtől talpig. És aztán, amikor Thildo és Andrus kérdezni kezdi: beszél, beszél…

Nekem a tíznapos gyerek jár az eszemben, és nem értem ezt az embert, aki őrizte a gyilkos titkát.

A bilincs 1982. október 25-én 23.50 óráig volt Lászlón – jelentik Andrusék. – Sérülést nem okozott.

Az orvos megvizsgálta az őrizetest, megállapítja, hogy nincs fertőző betegsége, testén nincs semmiféle sérülés, ezután a sápadt arcú fiatalembert zárkájába viszik.

Éjfél van. Nincs több tennivalónk.

Kasnyákék jelentéséből tudjuk, hogy Farkas István nevelőapja telefonon felhívta a miskolci rendőrséget, s elállva törvényadta jogától, mely szerint fiára nézve terhelő vallomást tenni nem köteles, a lakására kiszállt nyomozóknak elmondta, hogy amikor Farkas István az XX-es kocsival elindult lakásuk elől, közölte, hogy Pestre megy, és ott majd jelentkezik a rendőrségen. Ha útközben megállítanák, akkor a nála levő pisztollyal agyonlövi magát (vagy azt, aki megállítja!?).

„Budapesti Rendőr-főkapitányság
Bűnüldözési Osztály

Főkapitánynak vagy helyettesének vétel után bemutatandó.

Sürgős!

Visszavonásig érvényes!

Fegyveres.

Géptávíró

Kapja: BM Adatfeldolgozó Csoportfőnökség, Bűnügyi Nyilvántartó Osztály, I-XXII. ker. Rendőrkapitányság, Göp, FRE, Pályaudvari Rendőrőrsök, BM határőrség.

Valamennyi rendőri állomásnak!

Körözést rendelem el… Farkas Istvánnak… aki…

…a mai napon 21 óra tájban ismeretlen típusú és színű, feltehetően XX-es bérelt gépkocsival indult el Miskolcról…

A nyomozás adatai szerint Farkas István lelőtte… Timár Dezsőt…

A vele szemben eljáró rendőrök fokozott óvatossággal… lőfegyver… jelenleg is birtokában… feltehető, hogy használni fogja… Személyleírása… (ismert)

Ruházata: fekete kordbársony nadrág, fehér ing, zöld nagyszemű kötött pulóver. Valószínűleg tornacipőt visel…

Kérjük Farkas István elfogását, a BRFK Életvédelmi és Rablási Alosztályra történő előállítását. Dr. Mérő István r.alezr.”

Hol jár most Farkas? Mire készül?

Ülünk a kényelmetlen irodaszékeken, múlnak az órák, várunk.

– Aki akar, hazamehet – szólal meg Auguszta őrnagy, miután a dolgot megtanácskozta Andorkával. – Holnap, illetve ma reggel nyolckor eligazítás.

Csönd. Senki se mozdul.

– Hát ez nem jön ide – mondom Thildónak.

– Nem – feleli. – Legjobb volna kimenni eléje az M3-asra.

De ez csak amolyan ábránd. Senki se tudja a bérelt kocsi rendszámát, típusát, színét. Az autókölcsönző éjszaka zárva van.

A szemem ég az álmatlanságtól, de fáradtságot nem érzek, csak néha valami belülről induló enyhe szédülést, csöppnyi hányingert.

Andorka rám néz élénk kék szemével.

– Itt már semmi sem történik – mondja. – Nyugodtan hazamehetsz.

Negyed négy van, amikor kilépek a főkapitányság kapuján. A többiek még maradnak, képtelenek belenyugodni, hogy nem ők fogják meg a gyilkost. Itt, miközben eseménytelenül telik el az éjszaka és virrad fel a reggel, egy pillanatra szakítsuk meg elbeszélésünket. Hat életvédelmi nyomozóról – Andrus Istvánról, Karikás Andrásról, Vaskó Istvánról, Olasz Tiborról, Kiss Gáborról és Bodnár-Bodri Sándorról – az eddigiek során csak egy-két szó esett. Bemutatásukra kerítsünk sort; elkövetkező gyilkosságok során gyakran találkozunk majd még velük.

Karikás András (Guriga) 29 éves, hadnagy. Nyomozó. Családja nincs. Félrefésült barna hajú, szürke szemű, kövérkés fiatalember.

Édesapja hajólakatos volt, a háború idején partizán, ellenálló: magas rangú rendőrtisztként ment nyugdíjba, 1980-ban halt meg.

Néhány jellemző mondat Gurigáról: „…gyermekkoromban galeribűnözéssel foglalkoztam… Akkortájt nagyon szégyelltem volna, ha azt mondják: rendőrként végzem… inkább a börtön…

…életem első tettese. A rablás csoporthoz bejött egy ember, véresen, előadta, hogy kirabolták a Vaskerék borozóban, bundáját lehúzták, őt magát összevissza verték. Kérdeztem tőle, hogy nézett ki az elkövető: alacsony, magas, kövér, sovány? Nem tudott az semmit mondani, egyetlen dologra emlékezett csak: nagy, ronda vörös ember húzta le róla a bundát. Kimentem a Vaskerékbe, körülnéztem, láttam egy nagy, ronda vörös embert a pulthoz támaszkodni, odamentem, elkértem a személyi igazolványát, leszúrtam az igazolvány mocskossága miatt, megjegyeztem a nevét és lakcímét, visszamentem a kapitányságra, a nyilvántartóból lehozattam a fényképét, a sértett felismerte, visszamentem a Vaskerékbe; a nagy ronda vörös ember ugyanúgy a pultnál… Behoztuk, és szépen elvitte a balhét. Mi a tanulság? Nagy, ronda vörös ember ne menjen rablónak…”

Karikás András egyébként a zsarolási ügyek specialistája.

Olasz Tibor (Colos-Egér) 36 éves, alhadnagy.

Alacsony termetű, indiánorrú, barna hajú fiatalember.

A tíz beosztott életvédelmi nyomozó közül öt aktív horgász; Olasz Tibor állítólag a legeredményesebb, tulajdonképpen ő a horgászragály terjesztője. Tőle származik ez az aforizma: „Gyilkost könnyebb fogni, mint halat…”

„Az apám fotóriporter volt, a háború előtt a Havas-ügynökségnek dolgozott. Én már gyerekkoromban rengeteget olvastam, mindig is újságíró akartam lenni…

A bátyám két évvel ezelőtt halt meg; veseátültetésre várt. Én 1977-től annyi halottat láttam és a halálnak annyi formáját, hogy félelmetes volt megnézni az én testvéremet…

A mi munkánk – idegmunka. A horgászat pedig maga a nyugalom. Talán azért horgászunk öten a tíz közül…”

Vaskó István 34 éves, százados, nyomozó. Nős. Egy lánya van.

Magas, vékony, szőke, sápadt, világos szürkészöld szemű fiatalember. A Farkas-ügy után néhány héttel nyombélfekéllyel kórházba került.

– Alkatilag, idegileg hajlamos vagyok rá – mondja, miközben cigarettára gyújt. – A fekély nyomozóbetegség. Az ember néha elfelejt enni.

„Meglehetősen link srác voltam, amíg második gimista koromban ki nem vágtak a suliból, mert úgy megütöttem egy fiút, hogy eltörött az orra. Nálam ez volt a fordulópont: nagyon megijedtem akkor. Apám, aki katonatiszt volt, másnap kivitt a szentendrei betonelemgyárba, ott melóztam segédmunkásként, és ott ébredtem rá, hogy az élethez fegyelem kell… Kiskorom óta nyomozó akartam lenni… Tanári diplomám van…”

Andrus István 47 éves, rendőr hadnagy. Nem csupán tréfából szólítják nagypapának: valóban van már unokája.

Tapasztalat, munkabírás, szívósság jellemző rá, e tulajdonságai révén lépést tart a fiatalokkal. Thildóval együtt dolgozott az I. kerületi kapitányságon. Ők ketten most is rendszerint párt alkotnak.

„Andrus Pistával bármi veszedelemnek nekimennék mondja Thildo. – Jó és kemény zsaru, úgy bízom benne, mint saját magamban…”

Bodnár-Bodri Sándor nyomozó, rendőr főhadnagy. 32 éves, nős, két gyermeke van. Jelenleg főiskolára jár, államvizsgára készül.

Kiss Gábor törzszászlós; néhány hónapja került az életvédelmi csoporthoz, csendes, szerény fiú, egy kicsit még el-elcsodálkozik.

Október 26-án a kora reggeli órákban Farkas István előző napi körözését dr. Mérő István kiegészíti azzal, hogy „…nevezett… az XX 96-07 frsz-ú., fehér színű Lada 1500-as típusú személygépkocsit vette bérbe…”

Ez az információ nemcsak a rendőri szerveknek jut tudomására, a rendszámot tudják már a taxisok és a CB-készülékkel rendelkező magánautósok is.

Óránként hívom Andorka Péter számát, reggeltől délután háromig.

– Megfogták Farkast – közli háromkor Andorka. – A Tolnai Lajos utcába vitték. Nekünk már nincs dolgunk vele.

(A Tolnai Lajos utcában van a BRFK vizsgálati osztálya.)

Délután 2 óra után öt perccel egy CB-vel felszerelt magángépkocsi vezetője a Lövölde téren megpillantja a körözött fehér Ladát. A megfelelő hullámhosszon adni kezd, az adást veszi a rendőrség, majd az Ügyeletes munkaasztala utasítja a Lövölde tér közelében levő járőrkocsikat, hogy próbálják feltartóztatni Farkast.

Szlovák Imre rendőr zászlós és Halina László tizedes *most is rendszerint párt alkotnak. S*zintén 1500-as, de kék-fehér Lada kocsival éppen a Garai téren halad át, amikor az utasítás elhangzik. Halina ül a volán mellett; bekapcsolja a szirénát és a kék fényt, s nagy sebességgel megindul a Lövölde tér felé. A Gorkij fasorban a BM kórház magasságában járnak, amikor a körözött gépkocsi szembejön velük. A rendőrautó sivító és füstölgő kerekekkel megfordul, s a járókelők érdeklődése mellett kezdetét veszi az üldözés, amely kaszkadőr-bemutatóra emlékeztet, ám trükkje nincs; Szlovák és Halina a szó szoros értelmében az életével játszik, nem beszélve Farkasról, aki szükségből teszi kockára az életét.

(Méter vastag falak, keskeny, boltíves ablakok, kongó lépcsőházak, magas mennyezetek; a régi épületben egy sajátságos, számomra idegen világ: a budapesti rendőr-laktanyában vagyunk, innen indultak útjukra a sisakos, kardos lovas rendőrök is valamikor; az épületmonstrumnak mindig ez volt a rendeltetése, a rend őreinek állomáshelye van itt, benne kemény

fegyelem, katonás rend – szigort árasztanak magukból az olajzöldre festett lépcsőházak, a tömör, négyszögletes oszlopok, a hideg, vastag falak.

Itt, egy parancsnoki szoba tárgyalóasztala mellett vár rám négy rendőr; kettő, aki elfogta Farkast, és kettő, aki valamivel később a helyszínre ért.)

Szlovák Imre 50 éves, rendőr zászlós. Nős. Három gyerek apja.

Szemüveges, őszülő hajú férfi, nemcsak egyenruhájából tűnik ki rendőr volta, de mozdulatlan arcvonásain, szemének villanásán is nyomot hagyott a harminckét évnyi szolgálat; így magunk között szólva, nem szeretnék ott tilosban parkolni, ahol Szlovák zászlós intézkedik.

Nos, az ellágyulásra nemigen hajlamos arc vonásain most valami elégedettség látszik: a harminckét évnyi szolgálat legnagyobb tette következett be ezen a napon, 1982. október 26-án.

– A Dózsa György úton az előttünk haladó körözött kocsi balra indexelt, utána hirtelen jobbra fordult, az egyenesekben 140 kilométeres sebességgel ment ő is, mi is, rajta voltunk, láthatta a kezemben a telefonkagylót, nyomtam a gombot, hogy a központ tudja, merre megyünk. A forgalom szétnyílt előttünk, úgy söpörtünk végig piros lámpákon át, mellékutcákon értünk a Rajk László utcába, aztán a Katona József utca sarkán megtorlódott a forgalom, a tettes látta, hogy innen nincs tovább… Elhagyta a kocsit, és akkor Halina elvtárs kiugrott mellőlem, és rohant utána.

Halina László 26 éves, rendőr tizedes. Nős. Egy három hónapos kislány apja.

Szőke, göndör hajú, bajuszos fiú, nagy szeme, kiugró arccsontja van, az ilyen arcra mondják, hogy „magyaros”…

– Túrkevén születtem, Kőbányán nőttem fel, a szakmám lakatos, három hónapja vagyok a rendőrségen, június 20-án neveztek ki, utána hathetes kiképzést kaptam, gépkocsira kerültem. 1974 óta van hivatásos jogosítványom; a zászlós elvtárssal dolgozom egy műszakban. Vezettem már gyorsan életemben, de ilyen hajtásom még sose volt.

– Fantasztikus – szól közbe Szlovák zászlós. – Nem szégyellem bevallani, én féltem. Isten úgyse, féltem, de valahogy bíztam is a fiúban.

– Mentünk két keréken, kilencvennel bele a kanyarba, semmiféle veszélyérzet nem volt bennem akkor, csak az az érzés: rajta kell lennem,

meg kell fognom. Tudtam, hogy embert ölt, megfogom, ha addig élek is. Most visszagondolva az egészre, a bajuszom lekonyul, a hajam meg égnek áll. Csöppet se mindegy: tavaly nősültem, három hónapos kislányom van… szóval most semmi pénzért nem ülnék be magam mellé abba a kocsiba… Szóval, ahogy a zászlós elvtárs mondta, a Katona József utca sarkán megrekedt a forgalom, látom, vágódik ki a Lada ajtaja, ugrom ki én is, gyerünk utána, kezemben a pisztoly; egy pillanatra szem elől vesztem, az emberek, akiket kérdezek, csak habognak értetlenül, aztán látom, hogy meredek lépcső vezet le a szuterénba, nők szaladnak el mellettem alulról fölfelé, mutogatnak, hogy ott van lent…

Ott kuporgott lent a szuterénban, a karatés, kemény fiú, a gyilkos.

Halina László, a rendőr odament hozzá.

– A fegyver?! – kérdezte.

– A táskában…

– Tegye le a táskát.

A gyilkos szó nélkül letette a táskát a földre.

Aztán a fal felé fordult, két kézzel nekitámaszkodott, ahogy a rendőr utasította s ahogy a filmeken is látta, szépen, szabályosan.

Ezután odaért Szlovák zászlós, és a kezére rakta a bilincset.

Halina: – Féltettem a nőket, akik elmentek mellettem. Hátha a srác lövöldözni kezd. Magamra nem gondoltam, de később, amikor már a kocsiban ültünk, éreztem, hogy izzadt a hátam és remeg a kezem…

– És most?

– Most jó rágondolni. Olyan élmény… ami… na, hogy is mondjam… míg élek, velem lesz.

– Ez egy szép és nagy intézkedés volt – bólint rá Szlovák zászlós, és én mi mást mondhatnék:

– Bizony az.

A BRFK vizsgálati osztályán, egy apró irodahelyiségben várjuk, hogy elkezdődjön Farkas István kihallgatása.

Egyetlen embert ismerek csak régebbről az itt levők közül: Andrus Istvánt, aki azért jött ide, hogy az ügyben való jártasságával, ha szükség van rá, a vizsgálótiszt segítségére legyen.

Fél öt tájt behozzák a kockás asztalkendőbe burkolt gyilkos fegyvert, a következő pillanatban kiderül, hogy a falnál álló két komoly úr fegyverszakértő; ahogy megpillantják a szép, barna pisztolyt, az arcuk felderül, örvendezve tanulmányozzák rajta a feliratot. Lama-Cal 9 Parabellum. „Spanyol gyártmány – mondja az egyik. – Ilyen nincs a bűnügyi múzeumban…” „Bizony – szólal meg a másik. – Gyönyörű ritka darab.” Mindkettőjükön látszik: nem érdekli őket a gyilkos, csak a fegyver. Szakember voltuk minden másnak fölébe nőtt; ahogy a parabellumot a kezükbe kapták, ritkasága és szépsége megigézte őket… Boldog mosollyal köszönnek el a kihallgatószobában levő társaságtól, izgatottan és elégedetten viszik magukkal a pisztolyt, hogy a ballisztikai vizsgálatoknak alávessék.

A vizsgálótiszt, dr. Horváthné dr. Bitó Katalin barna hajú, nagy szemű fiatalasszony, ápolt külsejű, finom vonású. Valamivel vonzóbb is a kelleténél, az ember úgy hinné, a szigor teljesen hiányzik belőle, akadékoskodásra pedig egyenesen képtelen.

Farkas István, akit fél ötkor vezetnek fel cellájából, az első kérdésre, hogy ő kívánja-e ügyvédjét megválasztani, vagy hivatalból rendeljenek ki védőt, gyorsan, szinte kapkodva felel: „Eddig is tudtam magam védeni, ezután is tudom…”

Kihallgatását természetesen nem kezdik meg ügyvéd jelenléte nélkül, a közelben levő 21-es munkaközösségből néhány perc elteltével megérkezik dr. B. Pál, aki a továbbiakban a kirendelt védő szerepét tölti be.

Farkas István fekete kordfarmert, zöldes pulóvert, fehér inget visel, lábán – a fogdai szokásoknak megfelelően – strandpapucs. Arca – amelyről érzéseinktől teljesen elvonatkoztatva ismét meg kell állapítanunk, hogy szabályos, kemény vonású csöppet sem ellenszenves – nyugodtnak látszik, csak ide-oda rebbenő szemében van valami türelmetlen, lázas csillogás.

Megérti, mivel gyanúsítják, sőt azzal egyetért, beismeri, hogy az emberölést valóban elkövette, semmiféle panasszal nem él. Aztán a kihallgatótiszt első kérdésére ömleni kezd belőle a szó. Ne törődjünk most azzal, igazat mond-e vagy valótlant, hallgassuk, mit beszél.

Elmondja, hogy két-három éve ismeri Timár Dezsőt, egy klubba jártak Miskolcon karatézni, és hamarosan nagyon jó barátok lettek. Farkas felkerült Budapestre, így kapcsolatuk némiképp meglazult, de az utóbbi időben, mióta Timár is Budapesten tartózkodott, gyakran találkoztak, sokat beszélgettek, először a karatéról, később „egy nagy balhéról”, amelyet Timár eszelt ki, fegyvert is szerzett hozzá, Bejrútban vásárolt 150 dollárért egy pisztolyt, egy olyan fegyvert, amellyel ha valakibe belelő, „hát szétmegy az ürge”…

– Erre én mondtam neki, ne tegyél ilyet, ez olyan vérontás, hülye vagy, ez teljesen felesleges… A fegyvert többször láttam nála, mióta legutolsó útjáról hazajött, állandóan hordozta magával. Folyton azzal szórakozott, hogy így szétlövi meg úgy szétlövi, ezt csinálta – Farkas hirtelen lekuporodik a szék elé, Starsky-pózba, előrenyújtott két kezével fogja a képzeletbeli parabellumot, felsőteste jobbra-balra hajlik. – Így-így! – A szeme lázas, ádámcsutkája föl-le jár, ahogy kiszáradt torokkal nyeldes… Izgalma hirtelen csillapodik, visszaül a székre. – Én mondtam, hülye vagy, ne tedd… jó hatással voltam rá, de ő állandóan csak a balhéról beszélt, hogy van egy barátja, akitől tudja, hogy éjszaka Miskolcon keresztül egy diplomáciai vagy milyen kocsival… sok pénzt visznek át, azt kellene kirabolnunk… Én mondtam, minek? Hülye vagy, ha meg akarsz dögleni, akkor csináld nélkülem. De ő csak makacskodott…

– Nemrég száz márkát adott nekem, azt mondta, fél magánál tartani, mert elveszik tőle, erre én azt kérdeztem, micsoda barátaid vannak, ha majrézol, hogy kizsebelnek. Megbeszéltük, hogy október 22-én este Miskolcon találkozunk, ő elkéri az öccse kocsiját, elmegyünk csajozni, én vezetek majd, mert neki ittasság miatt nemrégiben elvették a jogsiját, mondtam is neki, elég hülye vagy, állandóan iszol, nem kell ezt így csinálni… Ő reggel utazott, én pedig este hétkor mentem le a gyorssal Miskolcra, a Bartók Béla Művelődési Háznál találkoztunk, egyből láttam, ideges, annyira ideges, hogy nem mer rám nézni…

Ezután Farkas elbeszélésében egy hosszú és zavaros szakasz következik, miszerint Miskolcon és Diósgyőrött összevissza kocsikáztak a Polski-

Fiattal. Timár különböző nők lakására ment fel, de egyet sem talált otthon… egyre néptelenebb helyekre jutottak…

–…Van ott egy harckocsizó-emlékmű, Dezső mondta, hogy onnan menjünk le gyalog, mire én mondtam, hülye vagy… – Itt Farkas apró, ideges röhintést hallat, majd udvariasan kihallgatójához fordul. – Megvárom, amíg maga befejezi a diktálást…

– Folytassa csak – mondja Bitó Katalin.

– Amíg ide-oda mentünk, állandóan a rablásról beszélt, már tele volt vele a tököm, és közben nem mert rám nézni, zavarban volt… Én itt Pesten vettem a vadászboltban egy kis tőrkést… Szóval egy olyan nyúzókést… Biztos, ami biztos, gondoltam, amikor megvettem, nála van a pisztoly… Szóval nem bíztam benne. Ki tudja, milyen ez a Dezső… Ott a kocsiban folyton elkapta a tekintetét, ha ránéztem. Ideges volt… Láttam, hogy valami gubanc van… Közben adott nekem egy könnygázsprayt, mert mondtam, hogy a Kis Olimpiában, ahol melózok, néha összebalhéznak a vendégek, ezért adta a sprayt, hogy ha kell, megvédjem magam.

– Ide-oda csalinkáztunk, gondoltam, még szerencse, hogy nálam van a tőr meg a spray… Aztán a Középszer utcában, ott, ahol egy trafóház van meg egy nagy betonfal, mondta, hogy álljak meg, akkor már száz százalékban tudtam, hogy itt gubanc van… Beálltam egy Wartburg mellé, éreztem, gáz van… Láttam még az előbb, hogy néha a gyomrához nyúl, ott volt a pisztoly. Mutasd azt a pisztolyt – mondom neki. Na, ha ezzel valakibe belelősz, az szétmegy – mondja megint, és kezembe adja a pisztolyt. Én megnéztem, próbálgattam… Na, add már vissza – szólalt meg. Mit félsz? Nem eszem meg – feleltem. Add már ide… Gondoltam, legjobb lesz, ha a pisztolyból kiveszem a tárat, megnyomtam a kivetőt, és a tár a bal markomba szaladt…

– Visszaadom neki a pisztolyt, mire ő azt mondja, szállj ki. Lépek kifelé, hallom, hogy a hátam mögött csattan valami, visszafordulok, látom, hogy épp a szemem közé céloz, erre előkapom a sprayt, bele az arcába, mondom, ez gyanús nekem, az anyád istenit, szóval akkor nagyon berágtam…

Vizsgálótiszt: – Ha magánál volt a tár, akkor miért félt, hogy Timár lelövi? Miért dühödött fel?

– Berágtam… A kurva anyját, hiszen rám fogta… Ahogy a spray a szemébe ment, kapta is oda a kezét, rácsaptam, már nálam is volt a pisztoly, bal kézzel belöktem a tárat, a kurva anyád, én is vagyok olyan nagy fasz, mint te, és belelőttem kettőt…

Mutatja, hogyan tartotta a pisztolyt, meg is rándul, amikor a képzeletbeli lövedékek Timár testébe csapódnak.

Zihál. Most csend van körülötte, így aztán ő maga is meghallja ezt a zihálást.

– Engem nem érdekel, ha száz évre ítélnek, én olyan vagyok, ha láttam, hogy jön egy macska az utcán, lehajoltam, megsimogattam, cica, cila, erre Dezső azt mondta, ne marháskodj már, ő folyton a Porschéről beszélt, amit akárhogy, de megszerez magának, akárkit is kell azért szétlőnie, szétlövi ő a macskát is, de én mondtam, ez egy állat, meg kell simogatni…

– Hány órakor lőtte le Timárt?

– Nem tudom… Nem néztem órára… Hajnali kettő lehetett? – kérdőn néz ránk, mintha ezt jobban tudhatnánk nála. – Mondtam neki, mi vagy te, hogy megölnéd a macskát… szóval… a barátom volt, most se akarom megtagadni, még most se, hogy ezt tette velem… Senki se gondolta volna róla, hogy mire lenne képes… mert nekem ilyen gengszterfejem van a sportolástól, ő meg kis pubi… – Megint szinte kérdez, hogy méltányos-e az a sérelem, ami történt; a gengszter- és a pubifej közti különbség bántja, úgy bántja, hogy szinte sírva fakad –…Üvöltött, amikor belelőttem…

Nagy a csend, ő meg csak beszél, beszél.

– Élvezte az erőszakot… Most persze gyakorlatilag mindenki őt sajnálja, ez a röhej, én meg úgy leszek elkönyvelve itt Magyarországon, mint egy nagy gengszter… a rohadt kurva anyádat, te szemét, meghúztam a ravaszt egyszer, aztán jött a második, nem variáltam, hogy így célozzak, úgy célozzak, lőttem… ahogy jött… – Egy aprót röhint, nem jókedvből, inkább felhevült állapotban.

– Valami ilyen hang jött belőle, á-á-á-h, á-á-á-h… – Oldalt dől, eljátssza, mi is történt. – Aztán én körbefutottam a háztömböt, káromkodtam, szidtam, hogy tönkretett nekem mindent… Aztán be a kocsiba, irány Pest. Ott ült mellettem végig, nekem dőlt néha… – Eljátssza, borzong. –

Fékezésnél előre-, gyorsításnál hátranyaklott… a jobb kezemmel kellett tartanom… Hamar felértem vele Pestre, szinte észre se vettem, már itt is voltam, keringtem egy darabig, aztán tűzés föl a Gellérthegyre, a Citadella előtti kör alakú sétányon, ismertem a helyet, ott szoktam futni reggel, a parkolónál kihúztam a kocsiból, aztán tűz… el is téptem onnan. A kövön hagytam a testét.

– Hazamentem a Dohány utcába, lefeküdtem, nem bírtam elaludni, a szomszéd meg is jegyezte, hogy köhögtem hajnalban nagyon. Felkapcsoltam a villanyt, mert a sötétben folyton az arcát láttam, és a hangját hallottam, meg azt a puffanást, ahogy a lövedék a kocsi ajtajának dobta. Arra gondoltam, hogy megalázó neki úgy feküdni a placcon, holtan… nem maradhat ott, beljebb kell vinnem…

– Ismét felmentem a Citadellához, először nem mertem közel menni hozzá… Aztán úgy csináltam, hogy ne lássam a fejét, a vállánál gyorsan elkaptam, és félrehúztam lefelé a partoldalban… Még most is olyan meleg volt a teste, az egész úton is meleg volt. Brrr… – Megrázkódik. – Nem szerettem, ha hozzám ért… Most ott a partoldalban eligazítottam a tagjait, kétoldalt mellétettem a kezét, hogy olyan legyen, mintha aludna.

– Utána elmentem az autóhoz, mondtam, ez még mindig nem jó. Beültem, és gondolkodtam, mit csináljak, hiszen mindennek lőttek, én élek ugyan, de sokkal nagyobb szarban vagyok, mint ő. Mi az istent csináljak?… Hazamentem, lefeküdtem. Reggel vettem egy ásót meg egy csákányt a Marx térnél… gondoltam, eltemetem, annyi jár neki. Egyre csak az volt a fejemben, be kell takarnom, mert ez így csúnya. Eszembe jutott, hogy van otthon sötétbarna filc, amivel tapétázni akartam a szobát.

– Az Adidas táskámban vittem fel a filcet, már otthon kettévágtam, hozzá a sárga sötétítőfüggöny-anyag, gyakorlatilag szépen megcsináltam… – A feszültségtől felröhint megint. – Szóval megcsináltam, hogy úgy legyen minden, mint egy temetésen. Éppen úgy. Gurtnival összekötöttem kezét-lábát, hogy ne legyenek szétnyílva a tagjai… Ott a bokrok mögött csomagoltam be… – Röhint. – Egy lány meg egy férfi futott arra… enyhén szólva kicsit rázós volt, de csak-csak becsomagoltam, no, ez megvolt, végül… – Röhint. – Mégsem voltam megelégedve.

– Annyi jár neki, gondoltam, hogy eltemesse az ember. Huzigáltam mindenfelé, amikor mind megvolt ez a szép művelet, még mindig úgy éreztem, hogy szétkapják a kutyák. Akkor jutott eszembe az a normális gondolat, hogy valami jó erős savat venni, azzal leönteni… Magamnak se kívánnék mást, mint teljesen szétmenni, nem megrohadni.

– Azt akartam, csinálok egy szép sírt, abba belerakom, leöntöm savval. Magamnak se kívánnék mást… Meg is vettem a savat a József körúti vegyszerboltban, jó drága volt – mondja sóhajtva. – És nem is használtam el. Mire visszamentem, már ott voltak a rendőrök, nem tehettem semmit…

– Nem él panasszal az őrizetbe vétel ellen? – kérdezi a vizsgálótiszt.

Farkas elmosolyodik.

– Úgy sincs estére mozijegyem – mondja, és kissé kevélyen néz körül, hatott-e a szellemessége.

Farkas István a vizsgálat során többször is módosította a vallomását. A bíróság elé tárt verziója a következő:

Október 22-én este azért találkozott Tímárral, hogy együtt induljanak kirabolni egy gazdag miskolci nőgyógyászt. Farkas állítása szerint Timár képviselte a keményebb álláspontot a rablás módszerét illetően: mindenáron használni akarta a fegyvert. Farkas szolidabb volt; ő nem akart embert ölni. Ezen összevitatkoztak, Timár a pisztolyt fenyegetően társára fogta, majd összebékültek, és a parabellum Farkashoz került. Most ő emelte társára, és így szólt: „Úgy lesz, ahogy én akarom, senkit se ölünk meg…”, aztán – mivel Timár a pisztoly után kapott – két lövéssel megölte…

A második lövedéket a gépkocsi jobb oldali első ülésének háttámlájában találták meg; Timár gerincét is érte a lövés, s a mag ott gellert kapott. A fegyverszakértői vizsgálat tisztázta még, hogy az egyik lövés kifejezetten rászorított fegyverből, a másik is közvetlen közelről érte az áldozatot.

Tanulságképpen idézzük Farkas István szavait, amelyeket első kihallgatása végén intézett a vizsgálótiszthez, mindannyiunkhoz, akik ott voltunk akkor a szobában.

– Ne haragudjanak, nem azért mondom, nem valami okosak a zsaruk, az is, aki megfogott, szóval annak egy csöpp esze sincs, tudta, hogy nálam van a pisztoly, de csak futott mögöttem, kiabált és futott, gondoltam, te szerencsétlen hülye, lelőhetnélek, mint a nyulat… Észnél van ez?… Jön, csak jön, mintha semmit se számítana az élete.

(Farkas Istvánt életfogytiglani börtönbüntetésre ítélte a bíróság.)

„Én nem tudom, mi fenyeget
Az esték csipkés árnyain,
Mint romlott halról a legyek
Szétszállnak tőle álmaim

És nem tudom, mily dajka hang
Cseng a szívemben csendesen:
Nyugodj, hiszen csak este van
S mitől is félnél, kedvesem.”

József Attila

Míg Szász néni gyilkosságokról mesélt a keserűgomba illatát árasztó tűzhely mellett, a szörnyűség egyre távolodott, minden valószerűségét elveszítette, félelmünk és izgalmunk játék volt és áldott varázslat: a rém pedig kivált az emberek közül, embertelensége mint idegen bőr, idegen hús tapadt rá, s e másféleségben felfoghatatlan lélek élt.

Elképzelésünkben fel sem merült, hogy a gyilkost anya szülte és egykor gyermek volt, mint mi magunk. Úgy fogtuk fel mint eszközt, szándéktalant, amelynek lényege és szerepe épp az, hogy öl. Képzeletünk bárhová csapongott, nem hozta be közénk a halált, a mögöttes játék- és árnyvilágból nem bukkant elő senki, s oda a valóságból nem tért be senki. Átéltük a háborút, s azt hittük mégis: az ember nem öl.

Egy meleg és nedves tavaszi napon, amikor hirtelen zöldülni kezdett a növényzet, barátommal, Szász Ferivel észrevettük, hogy kertjük egyik sarkában mohaszerűen dús és sötét a fű, s ez a dús sötétség hosszúkás alakzatot rajzol a talajra, alakzatot, amely a diófa tetejéről nézve emberformára emlékeztetett. Míg e furcsa dologról tanakodtunk, eszembe jutott az őrgróf és titkos távozása; újra hallani véltem a tört üveg panaszos hangját, látni a gyertyák esti fényét, a hátrafeszült arcot a kék bársony előtt. Míg a burjánzó, ember formájú fűfoltot figyeltem a szélben ringó diófa ágai

közül, felrémlett bennem az a szóbeszéd, hogy a grófot felesége rútul elhagyta, és jött a másik gondolat: látta-e valaki azóta azt az asszonyt?…

A titkos sejtést dédelgetve három napig figyeltük Ferivel a fű rémes növését. A negyedik napon ásni kezdtünk. Puha, agyagos talaj volt, s ahogy a gödör mélyült, egyre több furcsaság került elő: penészes, zöld kilincs, egy hosszú lánc, arannyal átszőtt ruha foszlányai, újabb rétegen hatoltunk át, korhadt fa reccsent, a föld sötétebb lett és omlékonyabb, nehéz volt ásni, gátolt bennünket a szűk gödör fala, már-már kedvünk veszett, amikor fehér, sima tárgy bukkant elő; felismertük a koponyát, óvatosan ástunk tovább, a csontokról kézzel söpörtük le a földet, de minden igyekvésünk ellenére a csontváz szétesett, a bordák összekeveredtek az ujjperecekkel, csak a koponya maradt meg épségben. Sokáig matattunk a csontok között, míg végül egy piros köves gyűrűt találtunk.

A koponyát lemostuk, egy rossz fazékban addig főztük, míg fehér lett és gusztusos. A piros kő karcolta az üveget, gyémánt és arany volt hát, egy asszony halotti ékessége.

Amikor Szász néni elé tettük leleteinket, hogy a felelősségben osztozzon velünk, szemüvege fölött meglepődés nélkül nézte a koponyát, aztán a könyvjelzőjét, egy főzőkanalat könyvébe tűzve így szólt: „Honnan van ez?”

– A félszemű őrgróf megölte hitvesét – mondtam tárgyszerűen. – És elásta hátul a kertben.

– Ne hidd – mondta Szász néni, és kedvesen nézett rám simogató, hosszú pillájú szemével. Aztán szomorúan tette hozzá. – Igazi őrgrófok nincsenek. S ha vannak is, egyik sem öl…

És kiderült, hogy Szászék kertje valaha templomkert volt, ahol elfeledett holtak pihennek. S megtudtuk azt is, hogy az őrgróf szökött asszonya F. községben mint a helyi körorvos törvényes hitvese él.

A csontokat elvitték. A gödröt betemették. A piros köves gyűrű a múzeumba került.

De illő volna-e felejtenem azt a pillanatot, amikor észrevettük, hogy hátul a kertben szörnyen nő a fű?

HISZÉKENY GYILKOSOK

(A Belügyminisztérium 1983 elején engedélyezte, hogy újabb gyilkosságok nyomozásában vegyek részt. Ezúttal nem kellett sokáig várnom…)

Április 3-án a reggeli órákban egy horgász, bizonyos Liptai Gábor, aki a Soroksári-Dunában, a Laji csárda mögött keszegezett, észrevette, hogy a lassú sodrásban lebegve valami furcsaság közeledik a part felé. Először meg sem fordult a fejében az, amit az olvasó bizonyára sejt már, azt hitte, döglött kutyát hoz lefelé a víz, megemelte a zsinórját, hogy a dög elúszhasson alatta. Ám az uszadék közelebb kerülve egyre inkább felfedte jellegét. Liptai átszólt a szomszédjának: *„Te, nézd már! Mi ez itt?”*

Immár a kérdés merő formaság volt, mert a tetem lassan forogva közvetlenül a lábuk előtt partot ért, és az iszapban megfeneklett.

Ne legyen senki kíváncsi rá, hogyan néz ki egy női holttest, amely huzamosabb időt töltött víz alatt. Senki se menjen közel hozzá, nem éri meg.

Andorka Péter, aki rikítókék szemével látott már egyet-mást életében, a (lemosott) hulla megtekintése után valami olyasmit dünnyögött: „Miket megél az ember.”

Abban a pillanatban, amikor Liptai telefonálni ment, a tetem még mosatlan volt; szemgödrében iszap ült, szájában moszat virágzott.

Jelentés április 3-án a XX. ker. rendőrkapitányság vezetőjének.

„Jelentem, hogy a mai napon a Közbiztonsági Osztály utasítására megjelentem a Bp. XX. ker., Laji csárdánál, mivel ott a helyszínt biztosító Takács Sándor r.őrm. be. o. Vízirendészet az összegyűlt tömeget nem bírta eloszlatni.

Helyszínre érkezésemkor 20-30 főnyi nézőközönség volt, mert a Dunából a víz a partra sodort egy női hullát.

A kíváncsiskodókat eltávolítottuk a helyszínről…

Az ismeretlen női hulla kb. 35 éves, 170 centiméter magas, vörösesbarna hajú.

Kezei előrehelyezve össze vannak kötözve. Továbbá hozzájuk kötve egy vascső van.

A szemlebizottság Száraz János rendőr százados elvtárs vezetésével a helyszínre érkezett, s a szükséges intézkedést lefolytatta… Bacsó Sándor r.zászlós.”

A tetemet a helyszínről az előírásoknak megfelelően műanyag hullazsákba csomagolva az Igazságügyi Orvostani Intézetbe szállítják, mert nyilvánvalóan rendkívüli haláleset történt, ezért igazságügyi orvosi boncolást rendeltek el.

Ebben a pillanatban az összekötött kéz és a „vascső” ellenére egyetlen szakember sem állítja, hogy bűncselekmény történt. Ha nehezen is, de elképzelhető, hogy a nő, miután a nehezéket magára kötötte, fogai segítségével béklyózta meg kezeit. Egyszóval biztosra akart menni, amikor öngyilkos szándékkal a vízbe ugrott. Ez kezdetben olyannyira lehetségesnek tűnt, hogy az igazságügyi orvosszakértő a holttest megpillantásakor így fakadt ki: „Mi a csudának rángattak ide engem egy öngyilkoshoz.”

A gyilkosságiak ekkor még nem is tudnak az esetről. Közülük senki sincs bent a főkapitányságon; ez a kettős ünnep első napja: vasárnap.

Április 5-én délután 4 óra tájt szerkesztőségi Íróasztalomon csengeni kezdett a telefon. Miután felvettem a kagylót, és mondtam a nevemet, egy komoly, majdhogynem morcos férfihang szólalt meg, de a háttérből mintha nevetés és pusmogás hallatszott volna.

– Kasnyák Gyula rendőr főhadnagy… Jelentkezem… Van itt valami. Hogy mi, azt a jófene tudja. Adom a főnököt.

– Halló… Auguszta. Ha kedved van, gyere be.

– Hogyhogy ha kedvem van?

Került egy vízi hullánk. A doki szerint harminc napos. Látványnak szívdöglesztő. Megfelel?

– Hogyne – mondtam.

– De nem biztos ám, hogy megölték. Jössz?

– Megyek.

Tíz perccel később leültem az Auguszta őrnagy íróasztala mellett álló karosszékbe. Kasnyák fényképeket és iratokat tett elém.

– Nézd át ezeket, aztán kérdezz.

A fényképek rémfilmbe illő borzalmat ábrázoltak: egy női hullát, amely már-már folyni látszott. A felvételeken a legkülönbözőbb testrészeket nagyították ki: az ajkakat, a szeméremdombot, az alvadt szemet, a dróttal összekötözött csuklókat, a lemaródott szájból kiálló fogak ívét… Mindenütt csöpögött, nyúlott az iszap.

Kasnyákék figyelték, ahogy egymás után a kezembe veszem a képeket. Auguszta ajkán ott volt a mókusmosoly.

– Ki ez? – kérdeztem.

– Na ki? – kérdezett vissza az őrnagy.

Andorka lépett be az ajtón, leült mellém, figyelte, hányok-e. Aztán megszólalt.

– Láttam a boncasztalon… Miket megél az ember.

– Mit vársz egy vízi hullától? – dünnyögte Kasnyák. – Milyen legyen?

– Hol fogták ki? – kérdeztem Augusztától. Ujjával a dossziéra bökött.

– Olvasd… Beleírták.

„Jegyzőkönyv. Készült bírói boncolás helyszíni halottszemléjén a IX. ker., Üllői út 93. sz. alatt.

Az elhunyt személy neve: N.N. nő. Kb. 25-35 éves.

Jelen vannak: Kővágó László r.fhdgy. biz. vezető. Szekeres Péter r.szds. bű. technikus. Dr. Szaló Álmos iü. orvosszakértő. Dr. Jeles Leontin iü. orvosszakértő, Rigó Ferencné jkv. vezető, Nagy Sándor boncmester.

A holttestet az Igazságügyi Orvostani Intézet bonctermében hullazsákba csomagolva tolókocsin találjuk. A holttest a felfedezéskor észlelt állapotban van, hanyatt fekszik, elöl a melltől kiindulóan a jobb comb irányába egy feltehetően tehergépkocsi féltengelye található, amely a holttestre rá van kötözve.

A holttest erősen iszappal, moszattal fedett, szennyezett. A lábakon egy pár csizma, az alsótesten bikiniszerű női bugyi, a felsőtesten a hasig felhúzódva, amennyire megítélhető – zöld színű kötött ruházat látható. A ruházat vége fedi a mell alatt elhelyezkedő tengely tányérját;

A tengely az elöl csuklónál összekötött kezek alatt helyezkedik el, dróttal van rögzítve a mellkastájékon, valamint ezen kívül, a tengely rúdszerű vége kétszeresen külön-külön rögzítve van a jobb combhoz.

A bűnügyi technikus a kötelékek bontása és a ruházat levétele előtt áttekintő és részletfelvételeket készített.

Az orvosszakértők segítségével a bűnügyi technikus a fotózást követően bontja a tengelyt a testhez kötő drótokat. A metszéseket nem a csomóknál ejtik, a metszések előtt a metszés két oldalát dróttal megjelöljük. Először a rúd végét, a jobb combhoz rögzített drótköteléket bontjuk. Ezt követően kioldjuk a csukló rögzítésénél, majd legvégén, a mellkas körül a tányért rögzítő hurkot metsszük el.

A tengelyen marad a csuklón levő kötés, valamint a mellkason átvezető kötés.

Ezután a holttestet felhelyezik a boncasztalra, az orvosszakértők mosás útján megkísérlik megtisztítani az iszaptól, moszatoktól. Ekkor válik láthatóvá, hogy a holttesten levő felső ruházat zöld, kötött egyberuha, mely alatt egy pulóver is található. Egyenként eltávolítjuk a ruházatot. Az arc lemosása után a bűnügyi technikus fényképfelvételeket készít a holttest arcáról. A holttest hullakozmetikázása nem oldható meg az előrehaladott feloszlás miatt.

A holttest személyleírása: kb. 40 év körüli nő, haja barna, kb. 15-20 cm hosszúságú, közepes testalkatú, arca – feltehetően – kerek (volt), fülei fejhez simulóak, közepes nagyságúak, szemöldöke kevéssé ívelt, dús, fedett, testmagassága 170 cm, ruházata: egy db zöldes színű, kötött, kb.

térdig érő ruha, amely elöl, felül, a nyakrésztől lefelé, a has közepéig kétoldalt saját anyagából zsabóval ellátott, a nyakrész kör alakú, szintén saját anyagából, a zsabóhoz hasonló szélességű anyagrávarrással van ellátva. A ruha hosszú ujjú, »bebújós«, belül a mellrészen műszálas bélés van. Egy db világosbarna színű, hosszú ujjú, gyapjú anyagú pulóver elöl a mellmagasságától fölfelé öt db gombbal, nyakig gombolós. A legfelső gomb hiányzik, a gombok kb. 10 mm átmérőjűek, csontszínűek. Hátul, a nyakrész felső részén egy szalagrávarrás van, amelyen a következő felirat olvasható: »Daniel Heshten Made in France«. Egy pár bordó színű, valódi bőrből készült hegyes orrú csizma; sarokmagassága 8 cm, mérete 39-es, egy db nagy valószínűséggel világos színű bikini fazonú női bugyi.

Úgy a kezeken, mint a lábakon a körmök ápoltak.

A fogazat erősen hiányos, részben pótolatlan, bal felső négyes hiányzik, mindkét oldalt alul az ötös-hatos fogak hiányzanak, jobboldalt, alul a hetes fog tömött, alul az első négy metszőfog műfogsor, amely mindkét oldalt a hármas fogakra mint pillérre támaszkodik. Egyik fogát – feltehetően – halála előtt három-négy héttel kihúzták. Néhai nagy valószínűséggel már szült, lehet, hogy több esetben is.

A bűnügyi technikus – fényképezés után – a következő tárgyakat rögzítette eredetben:

– A jobb combon a tengelytartó alsó dróthurok – a jobb combon a tengelytartó második hurok, amely a bugyi jobb oldali szára alá is be volt vezetve – a mellkason elhelyezkedő tengely – a csuklót összekötő drótokkal, valamint a tányért a mellkashoz szorító drótokkal együtt. – A kötött, zöld színű ruha – a pulóver – a bugyi – a csizma – a hajminta (4 db fejtető-, mindkét halánték-, tarkó-).

Az orvosszakértő előzetes véleménye szerint a halál a felfedezést megelőzően kb. egy hónappal állhatott be – vízbe fulladás és máj roncsolódás következtében. A májroncsolódás nem sokkal a halál előtt keletkezett, nevezett azt élve szenvedte el. A holttesten semmiféle támadásra, megragadásra, védekezésre utaló nyomot nem találtak. Néhai – a halálát megelőzően egy-három órával – babnak tűnő ételt fogyaszthatott.”

– Na – kérdezi Kasnyák, látva, hogy felnézek a jegyzőkönyvből. – Gyilok vagy öngyilkosság?

Színes szemüvege mögül komolyan néz rám, fürkészve, mintha most, ebben az esetben az én véleményem valóban számítana.

– Na?

– Megölték.

– Élve került a vízbe…

– Beledobták.

– Nincs megragadási nyom.

– Mekkora az a féltengely?

– Menj át a szobámba, ott van az íróasztalomnál.

A nylonba csomagolt, spárgával átkötött féltengely a falnak támasztva áll. Karvastagságú vasrúd, a végén kör alakú tárcsával. Megemelem, lehet vagy 15-20 kiló. Alig hihető el, hogy ezzel a kolonccal terhelve a holttest a víz felszínére jött. Az otromba, rozsdás tárgy érintése végképp meggyőz arról, hogy az ismeretlen nőt megölték.

– Szép, mi?! – néz rám az őrnagy, amikor visszamegyek a szobájába. – Szegény nő eleget bajlódhatott, míg magára kötötte…

Felső fogsorát kivillantva várja, hogy ellenkezzek.

– Megemelted? – kérdezi Kasnyák.

– Meg.

– Na és?

– Nehéz.

– Valami nagy dögről való. Zilről, vagy a fene tudja. Hát rákött magára ilyet egy ember?

– Én aligha.

– Nem viccből kérdem. Őrnagyunk rám nyomta ezt az ügyet, mert ünnep lévén én voltam kéznél. De érdemben egyetlen szakértő sem nyilatkozik. Hát honnan tudjam, hogy gyilok vagy öngyilkosság.

– Gyilok – mondom. – A fejemet rá.

– Ja? Csak mi nem játszunk fej vagy írást. Nézd, ide van írva; a halál oka vízbe fulladás és májroncsolódás. Most vízbe ugrott, és megütötte a máját, vagy szétverték a máját, és vízbe dobták.

– Ti mit gondoltok?

– Szóltunk volna neked egy öngyilkosság miatt?

– Naná – néz fel Auguszta a jegyzőkönyvből. – Hiszen csak gyilokra kaptál engedélyt…

– Az is – mondom –, ahogy a keze össze volt kötözve… Hogy a fenébe tudta volna saját maga…

– Tudhatta – szólal meg Fogarassi. – A feleségem teljesen begolyózott, mert otthon egész nap magamat kötöttem. Sima ügy. Csak egyszer fordult elő, hogy ollóval kellett rólam levágni a drótot…

– Olvasd tovább – mondja Auguszta. – Aztán beszélünk.

A halottszemle (bírói boncolás) jegyzőkönyve további tíz oldalon folytatódik.

„A homlok az orrgyöktől mérve a hajas fejbőr határáig hat cm magas. Az orr kicsi és lapított, részben be is száradt a vége. A sötétbarna szemöldök a baloldalon jobban megtartott. Általában öt milliméter széles és a szemhéj felé éles határral végződő, egészen enyhén felfele hajlik. Felül, a szemöldök határ nem ilyen ívelt, baloldalt a pillaszőrzet a felső szemhéjon megtartott és hét-nyolc mm hosszúságú, eléggé sűrű, alul vékonyabb szálú és rövidebb. Jobb oldalon a belső szemhéjtájon található néhány pillaszál, a javarész a hámmal együtt leázott…

A nyak a puffadás miatt vastag.

A mellkas közepesen széles és domború, az emlők gázosan puffadtak, de még így is kicsik…

…lefejtjük a nyakszirt tájék izomzatát, mélyen, egészen a legalsó nyaki csigolyákig, a bőr alatti laza kötőszöveten és zsírszöveten halvány vérzést, beszűrődést vagy arra utaló eltérést nem észlelünk…

…Külön kikészítjük mindkét oldalt a halánték izomzatot, abban vérzést, vérbeszűrődést nem találunk…

…Lefejtjük az állkapocs csonthártyáját, vérbeszűrődésre utaló eltérést nem találunk…

(Az orvosszakértők valami sérülést kerestek, legyen az bármilyen jelentéktelen, sérülést, amely ütéstől, megragadástól származik.)

„…a májat, a vesékkel, a léppel és a gyomorkomplexussal együtt távolítjuk el. Megállapítható, hogy a máj jobb lebenyének a sarló alatti máj szalagtól tíz cm-re 3 cm hosszúságú, finom, egyenetlen szélű folytonosság megszakítás van, ahol a tok alatt kevés véralvadék tapad; erre hosszirányban metszést ejtünk, melyből megállapítható, hogy ott *almányi roncsolásos üreg* van, amelyet véralvadék tölt ki. Ennek vetületében a máj legnagyobb domborulatának megfelelően hasonló elváltozás mutatkozik.”

Kezembe veszem a kipreparált májat ábrázoló fotót. Kasnyák a mozdulatra felnéz.

– Masszív piás volt – mondja.

„Minden hiába, ilyen mocsok leszel, te drága, ilyen ragály és borzalom…” – dúdolgatom, miközben olvasok.

A holttesten még egy egészen jelentéktelen sérülést találnak: a száj felső ajkának bal oldala enyhén bevérzett.

„Budapesti Rendőrkapitányság Bűnüldözési Osztály, Életvédelmi és Rablási Alosztály

Helyben

Kérem, hogy az 1983. április 3-án a Bp. XX ker., Alsó Dunasoron talált NN. 35-40 év körüli nő holttestének helyszíni szemléje és boncolása során készük fotókról két példányban, a ruházatról készülő fotókról 50 példányban; a fényképfelvételeket soron kívül elkészíteni szíveskedjék.

Bp. 1983. április 5. Auguszta László r. őrgy. csoportvezető.”

Visszateszem Auguszta asztalára a jegyzőkönyvet, és azt kérdezem.

– Ki ez a nő?

– Ha valahonnan előkerül egy holttest, az ennyit is jelent: eltűnt egy élő. Fordulj Fogarassihoz, az eltűntekért ő a felelős.

– Az ügyet már gyilkosságként kezelitek?

– Mi csak akkor jövünk, ha az ügy meghaladja Fogarassi képességeit… Szóval elég hamar.

– Ha minden stimmel – mondja Fogarassi –, akkor a neve DeVrien Gáborné, de még senki sem azonosította. A fényképeket láttad, nem? Mutattuk volna meg őket a hozzátartozóinak? Egyébként fix, hogy ő az. Március 7-én jelentették be a XX. kerületi Kapitányságon, hogy DeVrienné eltűnt, és az ilyen akták bizonyos idő után hozzánk kerülnek. Ott van a papír a dossziéban, őrnagyunk előtt.

– Ráült, mint kutya a csontra – mondja Kasnyák.

„Jegyzőkönyv feljelentésről.

Feljelentő Hámor Péter, fogl. raktáros. Fővárosi Hőszigetelő Vállalat.

Bejelentést teszek DeVrien Gáborné (Molnár Katalin Katymár, 1944. máj. 4. Budapest XX. ker., Pázsitos sétány 8. sz. 6. em. 38. alatti lakos) nászasszonyom eltűnése miatt az alábbi tényállás alapján.

Elmondani kívánom, hogy nevezett személy 1983. február 26-án a sashalmi piacon dolgozott egyszemélyes üzletében, kb. de. 10 óráig, akkor az üzletet bezárta, és azóta csak annyit tudok róla, hogy megfordulhatott a lakásán, mert 27-én reggel az ablakát még befüggönyözve látták, és délben már nem volt a függöny behúzva.

A menyemmel – aki az eltűnt lánya – a fiam volt a fenti személy lakásán. Ők a kapu alatt lévő levelesládát kinyitották, és abban egy táviratot, valamint egy levelet találtak, amelyet a vállalata küldött, hogy miért nem nyitott ki. Mindkét írást 1983. március elsején hozták ki a lakására. Ezenkívül még egy ismerőse által írt kék papír volt: »Kati, kedden és szerdán kerestelek, ha hazamégy, akkor várjál meg. Laci.« A lakást átnézték a fiamék, de ott nem láttak semmi különöset, annyit állapítottak meg, hogy nászasszonyom irhabundája, amelyben hétköznap jár, otthon van, valamint hétköznapi gumicsizmája is.

Nevezett személy alkoholt fogyaszt. Még ilyen nem történt, hogy napokra eltűnt. Minden esetben, amikor valahová elment, szólt valakinek, hogy hol lesz és mennyi ideig tartózkodik távol. A munkahelyére rendszeresen bejárt, ott nem mulasztott soha. 1981. okt. 5-től dolgozik a Budapesti TOKISZÖV-nél.

Személyleírás: kb. 170 magas, sovány testalkatú, haja alapszíne barna, de barnára is festett, szemöldöke barna, barna szemű, orra, füle, szája rendes, fogai hiányosak.

Vélt feltalálási helyei: Rátót Istvánné (édesanyja), Timur Lászlóné (nővére), cím, Hámor Péterné (lánya), lakcím, Molnár Ádám (édesapja), Budaörs, cím, valamint Budapest területe, nyilvános szórakozóhelyek, pályaudvarok. Italokkal rendelkezik, pénz lehet nála nagyobb összeg is.

A mentőknél, kórházaknál érdeklődtem azok nemleges választ adtak.

Mást az ügyre vonatkozóan elmondani nem tudok.

Felvette: Véka József r. fhdgy. ügyeletes tiszt.”

– Stimmel az életkor – mondja Fogarassi –, a magasság, a fogazat, a haj színe, egybeesik DeVrienné eltűnésének és a holttest vízbe kerülésének időpontja. Az azonosság bizonyítására meg Petinek van egy marha jó ötlete.

Andorka Péter – mint a macska ébredés után – a derekát egyengeti.

– Van vidéken egy nyomszakértő, aki bármifajta vízi hulláról leveszi és azonosítja az ujjnyomot. DeVrienné ujjlenyomata szerencsére szerepel a nyilvántartónkban.

– Balhéja volt?

– Teljesen jelentéktelen, de volt. Szóval Fogarassival holnap délben indulunk Egerbe egy tudományos bűnügyi konferenciára. Le kellene vetetni a halott kezét, aztán magunkkal vinnénk. Ugyanis az a szakértő ott lesz, és éppen a vízi hullák ujjnyomvizsgálatáról tart előadást.

Auguszta felnéz a jegyzőkönyvből.

– Te Bodri! Holnap reggel szerezz valahonnan 80 százalékos alkoholt meg edényt, egyúttal szólj be az IOI-ba, hogy vegyék le a két kezet, aztán mehetsz is értük. 80 százalékos alkohol kell, vodkával vagy effélével ne próbálkozz, figyelj a 80 százalékra, mert különben eldobhatjuk a hulla kacsóit.

Bognár-Bodri a csoport legfiatalabb tagjához, az ildomosnál kissé kövérebb és dundiságában roppant szolgálatkész Kiss Gáborhoz fordul.

– Telefonálnál reggel az IOI-ba, hogy vegyék ki a hullát? Én meg szerzek edényt és alkoholt.

– Nem lesz nehéz – néz rám Auguszta –, az IOI-ban egyből megkapja, ami kell. Ők spécik a hullakezelésben.

– Furcsa – szólalok meg –, hogy éppen ez a Hámor… – A hangom fátyolos, mert a kezek levételével kapcsolatos szóváltás kissé megzavart. – Én észre se venném, ha eltűnne a nászasszonyom.

– Én se – mondja Kasnyák. – De Hámornak DeVrienné nemcsak a nászasszonya, hanem régebben az élettársa volt.

„Nem helyeslem a gyilkosságot.”
(Hercule Poirot)

Kedden, április 5-én Marika, a harmadosztályú irodafőtiszt 8 óra után néhány perccel egy rózsaszín dossziéra gondosan formált, nyomtatott betűkkel felírja, hogy: „72283 bű. Előadó: Kasnyák Gyula r.fhdgy. NN nő. Btk. 166. paragrafus (1) emberölés (?)” Az „NN nő” mögött, feltehetően Kasnyák macskakaparásával, DeVrien Gáborné neve áll. Az emberölés szót követő kérdőjel némi bizonytalanságot fejez ki, a név pedig Augusztáék véleményét, s ahogy Hercule Poirot mondja: „A rendőrség véleménye nem bizonyíték. De általában igen józan útmutató.” Tehát mi magunk, akikre nem hárul semmi felelősség, máris hihetünk abban, hogy gyilkosság történt, és ha az történt, biztosra vehetjük, hogy DeVrien Gáborné az áldozat neve. Ebben a pillanatban minden más kérdés, feltételezés korai és felesleges.

Augusztából még ennyit se lehet kihúzni, íróasztala mögött ül, zárkózott, szinte elutasító arckifejezéssel olvas, aláhúz valamit, rágyújt, kiöblíti a száját Vademecummal, megint rágyújt és olvas, Kasnyák ujjai a szék karfáján dobolnak, a színes szemüveg elrejti a szemét, bajuszos arca a

szokásosnál is morcosabb, az ember úgy gondolja, helyes, ha a hozzá intézett kérdést a „bocsáss meg, de”, vagy az „elnézést, de” szavakkal kezdi, mert különben Kasnyák rámordul, pedig a többiek esküsznek rá, hogy nem is dühös most, csak gondolkozik, attól mogorva. Most csak az arca ilyen, nem a lelke, látnám csak horgászás közben, a halaktól teljesen bepörög, legszívesebben kést vágna beléjük.

– Elnézést, de… – kezdem.

– Na?! – fordul felém, s látom, hogy rám alig-alig neheztel.

– Csak a duzzadt mája miatt mondtad, hogy masszív piás?

– Nem. – Fényképeket tesz elém. – Ezeket nézd! Egy bulin lefotózták.

Hát ilyen volt DeVrienné, amíg élt. Az arca hétköznapi, nem fiatal, de nem is öreg, nem szép, de nem is csúnya, nem vonzó, nem is taszító, talán csak ferde szemében van valami különleges; kacér, de nem kiábrándult csillogás, az ilyen szem csak férfiak között elevenedik meg. Ahogy iszik, képről képre merevebb lesz az arca, hétköznapisága közönségessé válik, vonásai egyre keményebbek, rájuk vetődik az öregség árnya, pillantásában a kacérság kihívássá durvul, az arcról apránként eltűnik minden nőiesség, minden lágyság, aztán az élet is. Az utolsó képen DeVrienné egy díványon fekszik eszméletlenül, keze a mellén, orra hegyes, szemgödre mély.

A borítékot a fotókkal visszateszem Kasnyák elé.

– Honnan van ez?

– Van – feleli.

Ez a kissé gyerekes, „mi mindent tudunk, de nem jár el a szánk” nyilván a mesterség velejárója. A rendőrség, mióta világ a világ, szerette titkolni módszereit, a titkosságban sejtetni engedve a mindent tudást.

Kasnyák néhány perc elteltével már bánja is, hogy a rejtélyesség bűnébe esett, így aztán megszólal:

– A fotókat Andrus meg Rifa szerezte. Olvasd el a jelentésüket.

Auguszta még kora reggel az eltűnési jegyzőkönyv adatai alapján indította el a gyilkossági csoport nyomozóit, hogy információkat szerezzenek DeVriennéről (az áldozatról?). Vaskó százados Hámor Attilánét, DeVrienné lányát; Fogarassi Timur Lászlónét, DeVrienné nővérét hallgatta ki, Andrus és Thildo pedig a sashalmi piacra ment.

Hallgassuk meg, hogy beszél az eltűnt asszonyról 43 éves nővére, Timur Lászlóné Rátót Rozália.

(Szemet szúr, hogy DeVrienné és Timurné lánykori vezetékneve különbözik. – *Molnár* Kati és *Rátót* Rozália. – Kati házasságban született, Rozália pedig, míg férjhez nem ment, nyilván édesanyja nevét viselte.)

– Hogy mikor láttam? A jó isten tudja, február elején lehetett, amikor utoljára felmentem hozzá, minden fél évben fordul ilyesmi elő, ugyanis én ennél gyakrabban nem szeretek részeggel vitatkozni. Most is összekaptunk a pia miatt, pedig tudtam, hogy falra hányt borsó, bármit mondok, egy-két napig ha bírja ital nélkül, aztán elölről kezdi; szóval ilyen volt, az igazságra kíváncsiak, nem? Szórakozóhelyekre ritkán járt, otthon ivott szegénykém, meg a sashalmi piacon, a csirkeboltban, ahol melózott.

– Én észre sem vettem volna, hogy eltűnt. A lányától, Tündétől tudom. Kati különben egyedül élt. DeVrien? Hol van az már? A húgom most legutóbb valami taxissal futott, a pasas nevét nem jegyeztem meg, illetve a nevét tudom, Király Lászlónak hívják; persze megint csak zűrös az egész, mint minden Kati körül, azelőtt a nászával, Hámor Péterrel élt együtt, Hámor még most is jár utána, azt hiszem, az eltűnését is ő jelentette be.

– Később én is nyugtalan lettem. Kérdezgettem a húgom ismerőseit, már akivel találkoztam, mit tudnak róla… Egy Szabó Zoli nevű srác, aki néha megfordul nálunk a Tulipán presszóban, mondta, hogy február végén látta Katit, fenn is járt a lakásán, de neki nem mondott semmit, hogy készül valahova vagy efféle, olyan volt, mint máskor. Nem. Ez a Zoli nem barátja, éppen csak ismeri, ő is hallotta valakitől, hogy Kati eltűnt, ezért jött köztünk szóba a dolog úgy három héttel ezelőtt.

– Fodrász? Mit tudhatna az róla, amit én nem tudok? Jó! Persze, ugyanahhoz a fodrászhoz járt mindig, a nők ilyenek, maga is nyilván tudja. Az üzlet a Rákóczi úton van, a Körúton túl, a Keleti felé, a páros oldalon… A fogorvosa? Az meg?… Jé! Miért fontos ez? Szóval egy maszekhoz járt, aki a Fény utca környékén lakik.

– Miért kérdezi? Igen. Volt néhány ékszere: aranylánc, gyűrű, legutóbb meg is kérdettem tőle, megint zaciba csapta-e a cuccait. Mondta, hogy az üzletben zsíros húsokkal dolgozik, ezért nem visel gyűrűt, most véletlenül

nem hazudott, az ékszerei egy részét meg is mutatta… Hát voltak kisebb-nagyobb anyagi gondjai, kinek nincsenek, de ha valami zűrbe kerül, 40-50 ezer forintot akár tőlem, akár az apjától kérhetett volna. Az apánk, Molnár Ádám, kőműves, maszek. Hát, gondolhatja… Nem könnyen jön zavarba pénz miatt.

– Öngyilkos? Kati?! Nem. Nem az a fajta, aki a Dunának megy. Az okát sem látom. Volt egy kürete február elején, de hát kinek nem volt… Hogy hol? Úgy tudom, a Délpesti kórházban, de nem, nem… Azt ne higgyék, hogy amiatt elkeseredett talán…

– Hogy nézett ki? Jézusom… Mire jó ez? Hát, magasabb, mint én, 170 körül; 39 éves, és úgy is fest, kicsit sovány… A fogai? Lent elöl hídja van… A lába 39-es, onnan tudom ilyen pontosan, mert nemrég együtt csináltattunk maszeknál csizmát, én fehéret, ő bordó színűt… Jézusom… Mi történt vele?

Mindezek után Fogarassi, akit eddig Timurné kerek gyerekképe miatt anyáskodó fölénnyel kezelt, elmondta, miféle holttest vetődött partra a soroksári Dunából.

„Tekintettel a hulla állapotára, a fénykép bemutatásától eltekintettem” – írja később jelentésében Fogarassi.

Timurné felismerni véli húga csizmáját, a pulóverről azt mondja, hogy ilyen volt Katié is…, s beszél egy sötétbarna műszőrme bundáról, amelyhez Kati a bordó, hegyes orrú csizmát viselni szokta.

Közönye semmivé lett, most már ijedten, szinte dadogva beszél, bizonyos abban, hogy a Dunából kifogott holttest a húgáé és senki másé.

– Nem lett öngyilkos. Lehetetlen… Jézus! Hát akkor hogyan történt?

Timurné első vallomásában az apa, Molnár Ádám nevén kívül három férfinév hangzott el: Hámor Péter, Szabó Zoltán és Király László neve. Ezt a három nevet Auguszta felírta nagy alakú, kék füzetébe, ahová a jelentések olvasása közben – elragadtatott mókusmosollyal – jegyezgetni szokott.

A 19 éves Hámor Péter Attiláné, DeVrien Tünde, az elhunyt lánya, foglalkozására nézve segédápoló kihallgatását Vaskó István a déli órákban kezdi meg a BRFK negyedik emeletén.

Vaskó százados, akit nyombélfekéllyel tél elején több mint egy hónapig kezeltek a Benczúr utcai BM-kórházban, az utóbbi időkben hízott néhány kilót, arca, amely sápadt és beesett volt, visszanyerte természetes színét és teltségét, szeme alól eltűntek a karikák, tekintetébe visszatért az az együttműködésre kész mosoly, amely egész habitusát szelíddé teszi; derű van a tekintetében, de ennek a derűnek nem is annyira a jókedvhez, mint az önfegyelemhez van köze. Amíg az arca sápadt és meggyötört volt, a vidám szempár abban az ellentétben – mint nyilvánvaló csalás – a fájdalom és az önuralom mélységét árulta el. Az arc és a szem most ellentétét mintegy feladva, egy jó természetű, halk szavú, szerény és szelíd ember képét állítja elénk, ismét takarva azt, ami ellentmond ennek: a célratörést.

Most, amikor DeVrien Tünde önmagáról és édesanyjáról beszél, szorongást érzünk, mintha a sivárság és az elsietettség előrevetülése volna az erőszakos halálnak.

– Édesanyám kicsi koromban elvált, papámat nem ismertem, semmit sem tudok róla. Azt sem tudom, hogyan és mikor kötött házasságot anyám DeVrien Gáborral, mivel akkor én a nagymamámmal éltem. Nélkülem ment férjhez, és nélkülem vált el. DeVrien egyébként a második férje volt, az elsőt, ha jól tudom, Tuber Lászlónak hívták… Persze már mindegy, csak azért beszéltem erről, mert kérdezték…

– Szóval én aztán nagyobb koromban visszakerültem anyámhoz. 1982-ben mentem férjhez, előtte egy évvel (17 éves volt akkor) már a férjeméknél laktam, a Nefelejcs utcában. Hát igen, menekültem hazulról, nem volt jó ott, higgyék el, ha az anyámat ismernék, tudnák… Ő valamikor együtt élt egy Muskát Péter nevű emberrel, egy helyen dolgoztak, úgy jöttek össze, aztán, szóval, anyám börtönbe került… Ha jól emlékszem, 1971-től, amikor kiszabadult, és újra összeköltözött Muskáttal, engem magukhoz vettek. A kapcsolatuk, azt hiszem, 1979-ben szakadt meg. Addig együtt is dolgoztak: Ecseren, Mendén, Rákoscsabán, italboltokban. Anyám akkortájt már ivott, mindig az üzletben kezdte, aztán otthon fejezte be, szóval addig ivott… Szóval addig… hogy nem lehetett kibírni… Azután, hogy Muskáttal összeveszett, a legkülönbözőbb férfiak jártak fel hozzá, a nevüket nem tudom, várjon csak, mégis eszembe jutott az egyik, Esperes

Dezsőnek hívják, együtt dolgozott vele a Pest megyei Építőknél. Ezután ismerkedett meg Hámor Péterrel, az apósommal, szóval ők jöttek össze előbb… Tulajdonképpen anyám révén ismertem meg Petit, a férjemet. Vagy két évig tartott a kapcsolatuk, jobban mondva 1982 őszén voltak egymással utoljára, mint férfi és nő, de a rokonság persze megmaradt. Anyám novemberben vagy decemberben találkozott Király Lászlóval, akiről a nevén kívül mást nemigen tudok. Úgy ismerkedtek meg, hogy anyám munka után a sashalmi piacon Király kocsijába szállt be, és akkor másnapra is odarendelte a lakása elé; ebből rendszer lett és szerelmi kapcsolat. Úgy tudom, hogy Király maszek taxis, legalábbis anyám ezt mondta. Engem ez az egész csöppet sem érdekelt, legföljebb meghallgattam, ha beszélt róla.

– Jelenleg én nem dolgozom, gyesen vagyok a 9 hónapos kislányommal. Anyámmal elég gyakran szoktam találkozni, legtöbbször nála, de volt úgy, hogy ő jött el hozzánk. A betegségei? Valamikor gyerekkorában lágyéksérvvel operálták, nem emlékszem, melyik oldalon, de a hasán van egy alig látható hegesedés. Ja! És még a születésem előtt eltörte a jobb kezén a kisujját, az az ujja csöppnyit görbe, platina van benne csont helyett. Honnan tudom? Tőle. Talán nincs ilyen?

– Nem néz ki idősebbnek a koránál, sőt ha kifesti magát, bárki azt hiheti, hogy 35, de ritkán van rajta festék. A haja sötétbarna, néha befestette mahagónivörösre vagy melíroztatta. Amikor utoljára láttam, február 13-án, a haja természetes színű volt. A szeme is barna, az arca sovány beesett. A fogairól annyit tudok, hogy alul hídja van, egy Balogh nevű fogorvoshoz járt a Népköztársaság útra, a házszámot is tudom, mert én is jártam ott, szóval a házszám: 16.

– Magasabb nálam, azt hiszem, 170 vagy még több. Sovány. A lába 39-es, de munkában 40-es cipőket visel, mert a sok állástól a lábfeje megdagadt.

– Testvérem nincs. Anyám csak egyszer szült. Az biztos. Legalábbis én így tudom.

– Könnyen felidegesedett, hirtelen dühbe jött, de ugyanolyan gyorsan le is csillapodott. Nem emlékszem, hogy bármikor célzott volna öngyilkosságra… De… Szóval, most jutott eszembe, legutolsó

találkozásunkkor furcsán és homályosan arról beszélt, hogy rövid időn belül mienk lesz a lakása, sejtelmem sincs, valójában milyen megoldásra gondolt. Egyszer az unokatestvéremnek, Timur Lászlónak is ajánlatot tett, hogy jelentkezzen be állandóra hozzá, de Lacinak ott van a nagymamánk lakása, azt örökli… Szóval ennyit tudok…

Ez az a perc, amikor a tanú úgy érzi, elmondott mindent. Tekintete nyugtalanul körbejár, várja, hogy most neki mondjanak valamit. De Vaskó nem szól, nyugodt szeme mégis megnyugtatja a fiatalasszonyt, aki tulajdonképpen gyerek még, s nem tudja egyedül átélni félelmeit. Így aztán számára Vaskó látszólagos derűje és szelídsége biztonságossá teszi a zöld falú, hosszúkás szobát; Tünde most úgy érzi, anyja eltűnésében nincs semmi baljóslatú, kicsit neheztel is rá, mert megzavarta a mindennapok édes egyhangúságát… A gyereket is ott kellett hagynom – gondolja. – Ez az egész miért lett most annyira sürgős? Megint megérinti a félelem, de aztán, amikor pillantása Vaskó nyugodt tekintetével találkozik, már mosolyog.

– Soká tart még? – kérdezi. Bizony soká, felelhetné Vaskó, de nem szól, csak sóhajt, sóhajtásával csöppnyi kételyt ébresztve, hogy helyénvaló-e a mosoly, a derűs nyugalom. A fiatalasszony hirtelen megérti; most nem számít az idő, érvényüket vesztik a megszokott dolgok, eltűnik a mindennapi gond. Felrémlik benne a bizonyosság, és halálra rémül.

Gyors, pontos kérdésekre kell felelnie, félretéve minden meggondolást.

– Nem bírta ki ital nélkül, ha nem jutott hozzá, ingerült lett, hisztériás, nem találta a helyét, mindenkibe belekötött, aztán a föld alól is szerzett magának valami töményet, az utóbbi időkben már egy-két korty megártott neki, pillanatok alatt részeg lett, aztán ha többet ivott, olyan állapotba került, mintha nem lenne eszméleténél. Legtöbbször otthon rúgott be, de ha éppen úgy alakult, ivott presszókban és más szórakozóhelyeken is, egyedül vagy társaságban. Egyszer egy éven keresztül vezettük a naptárban, hányszor fekszik le józanul: 12 hónap alatt ilyesmi háromszor fordult elő. Mindannyiszor Muskát Péter édesanyja volt az ok: egy nap, amikor kórházba került, egy nap, amikor meghalt, és egy, amikor eltemették. Ha berúgott, ruhástól le szokott feküdni, ott, ahol volt, idegeneknél is, nem lehetett felébreszteni, bárki azt csinált vele, amit akart. Részeg álmában

néha beszélt és kiabált, sőt ha valamit kérdeztek tőle, arra válaszolt. Amikor ivott már egy kicsit, könnyen ismerkedett férfiakkal, nem voltak fenntartásai, apósommal is először a Légszesz utcai sörbárban találkozott.

Most Tünde sóhajt, és tekintete kerüli Vaskó pillantását.

– Nem volt szégyenlős egyébként se. – Most már múlt időben beszél, mint aki egyszer s mindenkorra tudomásul vett valamit. – Fütyült a szokásokra… Ugye mondtam már, hogy a sashalmi piacon volt eladó, egy szövetkezet egyszemélyes boltjában. Baromfit, fűszert, tojást és száraztésztát árult, régebben, amikor még jóban voltak, az apósom gyakran segített neki. Tőle tudom, hogy most, nem sokkal azután, hogy anyám eltűnt, leltároztak az üzletben, és 40 ezer forint hiányt állapítottak meg. Régebben is, amikor Muskát Péterrel dolgozott együtt italboltokban, előfordult, hogy volt 12-20 ezer forint hiánya. Ilyenkor úgy hoztuk helyre a dolgot, hogy anyámat Muskát nem engedte dolgozni, és így két-három hét alatt utolértük magunkat… Ja! Azért beszélek többes számban, mert az idő tájt kisegítőként én is ott dolgoztam velük. A hiány általában úgy keletkezett, hogy anyám a vendégeket saját számlájára itatta, ingyen ihatott nála boldog, boldogtalan.

– Sose ment dolgozni olyan helyre, ahol a napi költőpénzt nem kereste meg. Azért mondom így, mert mások általában havonként egyszer kapnak fizetést és beosztással élnek, ő ilyesmire képtelen volt… Nap nap után kiköltekezett az utolsó fillérig, két dolog volt fontos neki igazán: az ital és a taxi. Rendszeresen taxizott Sashalom és Erzsébet között, buszra vagy villamosra nem ült. Néha öt-hat ezer forintot is hordott magával.

– Hát ha kellett neki, biztos kért kölcsön. Én két ilyen esetről tudok, amikor nagyobb összeg került szóba, éppen 10 ezer forint. Egyszer Királytól kért, de az nem adott neki, egyszer meg valami Zolitól, akitől aztán kapott is. Ezt a Zolit én nem ismerem, csak hallottam róla anyám nővérétől, Timur Lászlónétól, aki a Tulipán presszóban dolgozik, szóval ott mondta neki Zoltán, hogy adott anyámnak tízezret, valami üzletre, ahová ő maga is be akar szállni. Február 26-án felment anyámhoz, de nem a pénzéért, hanem hogy megint felajánlja részvételét a vállalkozásban… Én nem tudom, miről van szó, biztos megint valami zűrös dolog.

– Ja… Szóval Zoli 26-án kora délután járt anyámnál, aki nagyon kiöltözködve fogadta, és azt mondta neki: ne haragudjon, most nem tud vele foglalkozni, mert délután találkozik valakivel; úgy is nézett ki, mint aki készül valahová. Zoltánról apósomtól is hallottam, szóba jött a neve, mert mostanában nagyon sokat beszélgettünk édesanyám eltűnéséről, és lehet, hogy az a Zoltán volt az utolsó, akivel eltűnése előtt találkozott. Szóval apósom azt mesélte, hogy egyszer, amikor anyámnál volt, csengettek, és bejött a lakásba az a Zoltán, valami barátjával és egy nővel… Négyesben készültek vacsorázni, az amolyan munkavacsora lett volna, ahol az előbb már említett vállalkozást akarták megbeszélni, de előbb Zoltán anyám engedélyével megmosakodott a fürdőszobában, mert koromfekete haja csupa por volt, szinte fehér. Aznap délután teherautóval kőport szállított. Apósom dühös is lett édesanyámra, hogy mindenféle haverja a lakására jár fürdeni…

Amikor utoljára láttam anyámat, február 13-án, az apósomnak volt a születésnapja, azt ünnepeltük a Nefelejcs utcában. Anyám már 12-én, szombaton odajött, az éjszakát is ott töltötte. Mondta, hogy rövidesen kórházba megy, kaparásra, mert terhes, erősen vérzett is, úgy tudom, miómája volt. Kérdeztem, miért nem megy be most a kórházba, erre azt mondta: szombat van, orvos sincs benn, hétfőig úgyis fütyülnének rá. Aztán vasárnap délután váratlanul eljött hozzánk Király László. Ebből nagy veszekedés lett, az apósom teljesen kiborult, hogy mit keres ez az ember az ő lakásán. Én is összevesztem az anyámmal, mert micsoda dolog, hogy felnőtt létére két férfival tart kapcsolatot, szégyellje magát, ráadásul Királyt még ide is hívja. Erre Király közbeszólt, hogy őt nem hívta senki, csupán aggódott anyámért, mert nem látta napok óta. Végül együtt mentek el…

Sajnáltam az apósomat… Látszott rajta, hogy torkig van az egésszel, de az édesanyámmal kapcsolatos érzésein nem tudja magát túltenni. Szóval ezen a napon láttam utoljára az anyámat, az az igazság, annyira dühös voltam, hogy elhatároztam, soha többé nem találkozom vele… Aztán az apósom hozta a hírt, hogy eltűnt, nincs se a lakásán, se az üzletben; múlt az idő, és én egyre inkább aggódni kezdtem, szóval az eltűnése után a harmadik héten odaköltöztünk a Pázsitos sétányra a férjemmel és a

kislányommal, ott vártunk rá, biztosra vettem, hogy előbb-utóbb előkerül. Még az előtt az apósom megbeszélte a nagynénémmel, hogy jelenti a rendőrségen anyám eltűnését, úgy is lett; szóval leginkább amiatt aggódtunk, hogy az üzletet nem nyitotta ki, ilyesmi, ha hazulról el is tűnt, egy-két napra, még sohasem fordult elő.

– Hát úgy emlékszem, március 22-én költöztünk oda, azért tudom, mert a következő napon állt fel a kislányom, és azt az időpontot feljegyeztem. Azóta senki sem kereste az édesanyámat, a szomszédasszony, Griffné szerint korábban sem. Vagy várjunk csak! Igaz. Rosszul mondtam. A szomszédasszony szerint Király László járt a lakásban; hárman mentek be, Király, Griffné és a gondnok, aki kinyitotta az ajtót… Úgy tudom, anyám lakásához rajtam kívül nővérének, Timurnénak van kulcsa, de lehet, hogy még valakinek, mert odaköltözésünk után találtunk egy feljegyzést az asztalán: „Szeretlek, Kati. Hétfőn este jövök.” Aláírás vagy ilyesmi nem volt a papíron. A cédulát odaadtam az apósomnak, azért, hogy továbbítsa a rendőrségre.

– Odaköltözésünk előtt két nappal már jártam anyám lakásán, a nagynénémmel mentünk fel megöntözni a virágokat, és körülnézni, melyik ruhája hiányzik. Majdnem minden cucca megvolt, csak a zöld kötött ruhája meg a bordó tűsarkú csizmája nem. A hosszú szőrű sötétbarna bundáját sem találtuk. A lakásban nem volt rendetlenség, csak a konyhában egy kis felfordulás, a gáztűzhelyen egy lábas, benne valami penészes étel, a mosogatóban edények, az is mind csupa penész. A szobában az asztalon palack állt, félig borral, csemege fehér, igen, szóval két pohár volt mellette, és a dugója hiányzott. Ja. A konyhaasztalon egy üvegtálban lesült csirkemájat is találtunk, az érintetlen volt, legalábbis a rajta levő zsír megmerevedése után már senki sem vett belőle… A piszkos edényeket elmostuk, és lezártuk a lakást.

– Odaköltözésünk után nagynénám kérdezte tőlem, hogy megvannak-e anyám ékszerei; egy fadobozban kellene lenniük a tévé fölött, valamelyik polcon, a doboz tetejét két festett kártyalap díszíti… Végigkutattam az egész lakást, de nem találtam meg azt a dobozt. Az apósom viszont állította, hogy az aranyholmi mindig egy ezüst zenélődobozban volt, az elő is került,

üresen, csupán egy cédula volt benne, rajta Király László címe és telefonszáma. Azokat az ékszereket, amelyeket anyám nap mint nap viselt, ismertem, de a többit, amiről a nagynéném beszélt, sohasem láttam. Szóval volt neki egy cizellált arany jegygyűrűje, hozzá egy rózsaszín köves vékony kísérőgyűrű, aztán egy nyaklánc, vastag, ovális szemekből, kereszttel; az órája szovjet gyártmányú volt és nem nagyon értékes…

Ekkor közli Vaskó, hogy a Laji csárdánál miféle holttestet vetett partra a víz. Tünde felismeri anyja csizmáját, pulóverét (a felfeslett gomblyukakról) és a zöld kötött ruhát.

És most Vaskó kérdez valamit, ezt a kérdést valószínűleg a figyelmes olvasó is feltette már.

– Előfordult-e valamikor, hogy édesanyja a csizmáját mezítelen lábára húzta fel?

Tünde azt feleli, nem tud ilyen esetről, aztán elmondja, hogy anyjának volt egy fekete vállpántos kézitáskája, amelyet rendszerint magával hordott, benne két pénztárca, egy fekete pincérbriftasni és egy kisebb, világoskék, ami valószínűleg műbőrből készült… Végül odaadja Vaskónak az anyjával kapcsolatos iratokat és fényképeket.

Azután feláll, bizonytalanul megindul az ajtó felé, megtorpan, Vaskóra néz.

– Talán furcsállja, hogy nem sírtam és nem borultam ki… De nekem az anyámhoz alig volt közöm. A természete… Inkább az idegenek érdekelték, nem mi… Szóval a férfiak… meg az ital. Engem kiskoromban a nagymamám nevelt. Ugye megérti?

Vaskó bólint, igen, ez érthető. Ismeri már annyira a halott asszonyt, hogy vele kapcsolatban sok mindent megértsen.

De…

…de… azért mégsem kellett volna megölni. Mielőtt útjára engedi DeVrien Tündét, kérdez még valamit.

– Tudott úszni az édesanyja?

– Igen. Szóval gyakran jártunk együtt uszodába, nagyon jól úszott, sokkal jobban, mint én. Sovány volt, igaz, de kitartó és erős… Mesélte, hogy fiatalkorában sportolt, ejtőernyőzött.

Vaskó egyetértően bólint, aztán megírja Tünde kilépőjét, közben arra gondol, milyen furcsa: esküdni merne rá, hogy DeVrienné sohasem ejtőernyőzött… Ettől a gondolattól kicsit elszégyelli magát, hiszen az asszony, akinek szemére vethetnénk, hogy hajlamos volt nagyzolásra és nagyotmondásra, méltatlan és csúfos véget ért.

Hámor Péter Attiláné csöndesen megy ki a szobából, talán épp most érti meg, hogy a neheztelés, amit anyja iránt érez, értelmét veszítette; a szörnyű elmúlásban mit számít vágy és vágyódás, közöny és szeretet. Tünde lehajtja fejét, és amikor kiér a folyosóra, sírni kezd.

Andrus Thildóval és Thildo Andrussal, akár Carella és Mayer Mayer Ed Mac Bain-nél, szívesen dolgozik együtt, a lehető legszívesebben; talán azért, mert száz éve ismerik egymást, még az első kerületi kapitányságról, Thildo pályakezdésének idejéből. Van ugyan vagy tíz év korkülönbség közöttük, kapcsolatuk mégis egyenrangú, sőt olykor úgy tűnik, mintha az idősebb igazodna a fiatalabbhoz; Thildónak remek könyvtára van, Andrus is összeszedett egy vagy kétezer kötetnyi könyvet; először Thildo került az életvédelmi csoporthoz, rövidesen követte Andrus, együtt dolgoznak, de a jelentést általában Thildo írja meg, hasonlóan vélekednek a világ dolgairól, szinte azonosan ítélnek meg minden adódó helyzetet, mégis, ha netán a „jó” és a „rossz” rendőr szerepét játszanák el egy gyanúsított kihallgatásán, valószínűleg Thildo lenne a jó, az engedékeny, Andrus pedig a zord, a kérlelhetetlen. Valójában még ennyi különbség sincs közöttük, kemény zsaruk, de személyes dolgaikban egyformán hajlamosak az ellágyulásra.

(Jóval később értettem meg, hogy a kemény zsaru szóösszetétel, amelyet oly szívesen és oly felszínesen használok, valójában az emberi lélek sajátságos és bonyolultságában jellemző állapotát is kifejezhetné, mégpedig azt az állapotot, amikor a felelősség, a készenlét, a hajszoltság, a determinált és kényszerű fölény, s a benne rejlő gyanakvás és örökös feszültség egy adott pillanatban lehangoltsággá, rettegéssé, tehetetlenséggé változik, s így az üldözőből üldözött lesz, a szorongatóból szorongó.

– Hinnéd-e – mondta jóval később Andrus –, hogy volt olyan idő, amikor bármi semmiségtől zokogni kezdtem. Elég volt hallanom, hogy egy kisgyermeket elszakítanak a családjától, elég volt látnom egy csöppnyi durvaságot, már sírtam is. És nekem a bőgés nem áll valami jól, elhiheted. Úgy éltem, mintha magamra kellene vennem a világ minden bánatát. Nehéz abból az állapotból kijönni, s olyannak látni az életet, mint azelőtt.

Hinnénk-e – a folyton vidám és felajzott Poirot mesterre emlékezve –, hogy az időszakos szorongás és depresszió, akár a gyomorfekély: zsarubetegség. Tudomásom szerint a gyilkosságiak közül átesett rajta a közelmúltban Gémes és Andrus, Kasnyákot pedig azután érte utol a baj, miután DeVrienné gyilkosa kézre került.)

Történetünk valóságos idejében Andrus és Thildo most tér vissza a sashalmi piacról, onnan, ahol a furcsa nevű DeVrien Gáborné dolgozott. A két nyomozó együtt számol be Augusztának arról, hogy mit végzett, de a jelentést, nyilván, megint csak Thildo írja meg.

– Na – kezdi Andrus –, elkéstünk, a fene vinné, az üzletekben már senki sem volt, megszólítottunk egy csomó járókelőt, és az egyik…

– A lényeget – szólal meg Auguszta, és most, hogy felső fogai nem villannak elő, az arca szinte aggodalmasan komolynak látszik. – A többit meséljétek el otthon, ha egyáltalán hazajuttok.

Andrus Thildóra néz, de Thildónak eszébe sem jut megsértődni, inkább folytatja…

– Szóval az egyik járókelő kinyögte, hogy DeVrienné közeli barátja volt egy Róka István nevű férfi, akit aztán meg is találtunk – pillant a jegyzeteibe – a Mátéházi utca 71. alatt.

– Szép – mondja Auguszta. – De a címeket majd a jelentésben… Mit mondott, az a lényeg.

– Három éve ismerte meg Katit, egy Péter nevű férfin keresztül, aki Kati élettársa volt. A vezetéknevét egyiküknek se tudja. Ennek ellenére marha jóban voltak, például 1982 októberében, Róka születésnapján Kati hullarészegre itta magát, úgy, hogy ott is aludt Péterrel együtt… Róka arról is tud, hogy valamikor november táján ezek balhéztak, olyannyira, hogy

Péter összekarmolt arccal jelent meg a piacon, és valami Laciról beszélt, aki elszerette…

– Jó – vág közbe Auguszta. – Az nyilván Király László. Jártatok nála?

– Persze – mondja Andrus –, de csak a nőt találtuk otthon a gyerekekkel… Elég rossz bőrben van szegény.

Minderről Thildo így számol be jelentésében:

„Király Lászlóné, sz. Hirnök Mária, Budapest XIV. ker., D. utcai lakásán kérdéseinkre a következőket mondta el.

Férjével tizenkét éve él együtt, kapcsolatuk az utóbbi időkben megromlott. 1982 novemberében férje három napig nem ment haza, s amikor ezért később kérdőre vonta, bevallotta, hogy szerelmi kapcsolatba került DeVrien Gábornéval, akiről egyébként Királyné azt is tudja, hogy a sashalmi piacon dolgozik. Férje elismerte, hogy már szeptember óta viszonya van ezzel a nővel, és nem tud választani kettőjük között.

(Éppen ezért megállapodtak abban, hogy férje igyekszik lerendezni ezt a kapcsolatot, vagyis dönt, válnak-e vagy együtt maradnak a gyerekek miatt. Az asszony – állítása szerint – tudta, hogy az ilyesmit nem szabad sürgetni, ezért nem szabott határidőt, csak annyit kért, hogy a lehetőségekhez képest a legrövidebb időn belül rendezze életét, figyelemmel (10 és 12 éves) gyermekeikre.

Királyné személyesen is találkozott DeVriennével, február 13-án, vasárnap, amikor is a férje délután 14 óra körül azzal tért haza lakásukra, hogy segítsen neki Katit kórházba vinni, mert az nagyon rosszul van. Király napközben már ivott, és úgy érezte, képtelen a vezetésre, ezért fordult a feleségéhez.”

– Hm – dünnyögi Auguszta, amikor itt tart a jelentésben. – Fordulnék egyszer én effélével a feleségemhez. Királyné azonban lojális:

„Kati tényleg rosszul volt, erősen vérzett, a férjemnek azt mondta, terhes, és valami gyógyszert vett be, hogy elmenjen a gyerek… Tőled terhes? – kérdeztem Lacitól. – Tőlem – mondta –, az ötödik hónapban van, és azt a gyógyszert, amitől vérzik, valami maszek orvostól kapta. – A Délpesti-kórházba vittem őket. *(Ott DeVrienné legközelebbi hozzátartozójaként Király Lászlót nevezte meg.)* Ő (mármint Királyné) – folytatódik Thildóék jelentése – Katival a kórházba történt szállítást követő második hét végén vasárnap újra találkozott, erre a találkozásra úgy került sor, hogy férje az előző éjszakát nem töltötte otthon, és ő jól tudta, hol lehet, ezért elment DeVrienné lakására… Határozottan emlékszik, hogy nem a kórházba szállítást (február 13.) követő első, hanem második vasárnap (február 27!) ment fel Kati lakására délután 15 óra körül, ahol férje is ott tartózkodott. Beszélgetni kezdtek hármójuk problémájáról, és ő 18 óra körül távozott a lakásból, Király ott maradt, avval az indokkal, hogy »lerendezi ezt a kapcsolatot«.

A férfi nagyon idegesnek látszott, még olyasmit is mondott, hogy öngyilkos lesz, mert nem tudja, mitévő legyen. Katit, aki az ajtóig kísérte, Királyné még meg is kérte: »próbálja megnyugtatni Lacit, nehogy valami őrültséget kövessen el«.

A gépkocsit otthagyta a ház előtt. Másnap reggel, amikor férje hazajött, nem beszéltek az ügyről, mivel az asszony beleegyezett, hogy Király aznap DeVriennénél aludjon. Ezt követően pár nappal jutott tudomására, hogy Kati eltűnt.

Férje arra a következtetésre jutott, hogy Katinak a munkahelyével kapcsolatban támadhattak konfliktusai, és esetleg öngyilkosságot követett el. Király még meg is jegyezte: ha öngyilkos lett, fix, hogy nem a Dunának ment, mivel nagyon jó úszó volt.

Kérdésünkre Királyné ismét elmondta, hogy Katit február 27-én, vasárnap látta utoljára. Ekkor DeVrienné pongyolát viselt, kórházba vitelekor pedig egy sötét szőrmekabátot, és egy hegyes orrú, bordó színű csizmát.

Férje azután, hogy utoljára találkoztak Katival, több napig nagyon ideges volt, ingerült, amit ő a szakításnak tudott be, majd később az eltűnésnek.”

Thildóék Király Lászlót és feleségét április 6-ára reggel 9-re beidézték a főkapitányságra.

– Ez merőben új – dünnyögi Auguszta maga elé, miután átolvasta a jelentést. – Ezek szerint DeVrienné február 27-én még élt?

Április 5-én a tulajdonképpeni nyomozás első napján már kialakult valamiféle vázlatos kép DeVrien Gábornéról, miszerint iszákos, laza erkölcsű nő volt, akinek az életét az esetlegesség uralta. Sovány, szívós, könnyen kitárulkozó testében szikkadt, zárkózott lélek élt. Ez a kép annyira sivár, hogy hajlamosak vagyunk azt hinni, a felvázolt vonások végletesen durvák, elnagyoltak, s így a valóságot torzítva vetítik elénk. Az áldozat (?) aligha lehetett ennyire leegyszerűsödött teremtmény, aki a rendőrzsargon néhány alapszavával jellemezhető, nyilván a bűntény, az erőszakos halál árnyéka borul rá, s elrejti mindazt, ami szép, gyöngéd, finom.

De hát Katiról a nővére, a lánya s egyik barátja beszélt, a hozzá legközelebb állók révén ismerjük csupán; rendőr nem formálta a vonásait. „Az igazat, csak az igazat szépen – szokta mondani Thildo, amikor elkezdi a kihallgatást. – Itt nincs mit titkolni, mi gyilkossági ügyben nyomozunk.” Ez a nyomozás nem tiszteli a szemérmet, a kicsontozott, kipreparált test után részekre szedi a lelket is; nem tehet mást: ez az egyetlen módszer.

Kati ribanc volt, mondhatnánk most, ha nem tisztelnénk a halottakat. Ne is ítéljünk könnyen és könnyelműen; gondoljunk arra, hogyan néznénk ki magunk ebben a nagyításban, ahol duzzadt májunk épp úgy szembetűnik, mint gyenge jellemünk.

Így néz ki minden ember?

Igen vagy nem? Ez a „rendőrjelleg” a rendőr-attitűd, -szemlélet és -viselkedés egyik kulcskérdése. A nyomozás emberi mocsokba való lemerülést is jelent; a rendőr előtt újra meg újra a rossz jelenik meg, nem csupán az elkövetett cselekményben, hanem annak környezetében is. Így alakulhat ki az a korlátolt vélekedés, hogy szemét minden ember, egyedül a rendőr kivétel, s a rendőr rokonai.

– Rengeteg mocskot látunk – mondja Kasnyák –, s ez hatással van ránk. Másképp hogyan is lehetne? A kéményseprő kormos ruhában jár.

Nem véletlen, hogy az életvédelmi csoport (intelligens és elfogulatlan) rendőrtisztjei is, habár általában hideg fejjel s szinte érzelemmentesen derítik fel a gyilkosságokat, egy-egy gyermek sérelmére elkövetett gyilkosság nyomozása során oly mélyről fakadó gyűlölettel keresik a tettest, mintha személyes ügyükről volna szó. Megtörtént, hogy egy rendőrtisztet néhány éve – éppen egy gyermekgyilkos keresése közben – fogott úgy el az indulat, hogy később, egy általa kihallgatott személy feljelentése alapján, a katonai bíróság kényszervallatásért ítélte el. (A kihallgatott férfi egyébként az ügyben gyanúsítottként szerepelt, mivel kislányok zaklatása miatt régebben már volt dolga a rendőrséggel.) Mindez azért van így, mert a gyermek „ártatlan”, nem tapad hozzá mocsok, jellemtelenség, kurvaság, a gyermek „szent”, s aki e szentséget megsemmisíti, az – ebben a felfogásban – nem érdemel mérlegelést és kíméletet. Így a tisztaság vágya és akarása moccan meg s válik gyűlöletté a rendőr szívében a nyomozás során. Sok más ügy lényegében hidegen hagyja, hiszen az, akit megöltek, esetleg alig-alig különbözött gyilkosától.

De mi valamennyien nem így vagyunk-e ezzel? Szeretnénk tisztának látni a nőt, gerincesnek a férfit, szépnek, deréknek az embert, s többnyire ennek lehetőségét véljük meglátni gyermekeinkben.

Ha a rendőr egy zárt, zárkózott, a társadalom egészétől elkülönülésre hajló testületben él és dolgozik, óhatatlanul beleesik a „rossznak megmutatkozó világ” csapdájába. Az ilyen rendőr bizonyos korlátolt fölényre tesz szert, s ez az álfölény kihat az emberekhez való viszonyára, tehát valósággá lesz, ugyanakkor joggal nevezhetjük illúziónak, mivel a dolgok valódi természetének nem ismeréséből származik.

Mi távolíthatja el ezt a veszélyt attól az embertől, aki maga körül folyvást csak magához hasonlókat lát, s egy sajátos törvényű közegben bűnnel, bűnözőkkel, egyszóval a való élet periferikus jelenségeivel és személyiségeivel foglalkozik. Egyrészt a testület nyitottsága, a társadalomhoz való tartozása, ezen belül a személyes kapcsolatok „kifelé történő” gazdagítása, másrészt a szellemi csiszoltság és érdeklődés, könyvek, művészetek, a társadalmi lét különböző jelenségei iránt. *Simili similis gaudet*, hasonló hasonlónak örül, mondják, rendőrnek igazi barátja csak rendőr lehet. Maigret, aki rendőr voltában polgár és polgár voltában rendőr, s egy orvos (Pardon doktor) a legjobb barátja, csupán az irodalomban létezik; Miss Marple teljes civilsége és detektívzsenije, Poirot kívülállása és mindentudása nyilvánvalóan szándékosan téves fikció. De most, a gyilkossági csoport tagjainak ismeretében, úgy érzem, mindez félig-meddig valóságos lehetne: a rendőr alakiasságától mintegy megfosztva vegyülhetne el a társadalomban, ugyanis ezek a jó képességű, jó eszű fiatalemberek – akik elődeiktől sokat tanultak – rendőr voltukban is megőrizték korosztályuk jellegét, érdeklődésükkel, olvasottságukkal, tájékozottságukkal és vélekedésükkel, bizonyos fiatal értelmiségi (szakember) típushoz állnak közel. Ennek a típusnak a jelenléte, elfogadottá válása és szemmel látható gyarapodása a bűnüldözésben, s általában a rendőri munkában sürgetheti azt az időt, amikor ez a „mesterség” elveszti periferikus és misztikus jellegét, s mint pálya a legjobb értelemben köznapian bevetté válik. Ez a testület érdeke is, hiszen csöppet sem közömbös, hogy a jó és a legjobb képességű fiatalok közül a jövőben többeket vonz-e ez a hivatás.

Az embernek bizony korán kell eldöntenie, hogy bűnöző lesz, vagy rendőr, avagy beéri azzal, ami közte van.

Kiss Gábor törzszászlós nemrégiben döntötte el: néhány hónap múlva kezdi meg tanulmányait a rendőrtiszti főiskolán, s egyetlen dologtól retteg, hogy a főiskola elvégzése után nem kerül vissza a gyilkossági csoporthoz. Társa, Bognár-Bodri Sándor viszont – akivel együtt indul Kati lakására – már a visszatérés örömét éli át: utolsó vizsgáit most teszi le a bűnügyi szakon.

Griff Istvánné, DeVrienné szomszédja mit sem tud erről, ő két fiatal fiút lát, az egyik kövér, s úgy néz ki nagy szerénységében, mintha attól félne, hogy tornából nem kapja meg a felmentést; a másik, a félrefésült hajú magabiztosabb, lányos arcán vagy a szemében van valami eltökéltség. A fene hinné, hogy az óberhé gyerekeket foglalkoztat, mondja Griffné. Az óberhé teljesen váratlanul és meggondolatlanul jön ki a száján. Leülteti a két srácot, aztán beszélni kezd, verítékezik és el-elpirul az izgalomtól, mert mégiscsak a rendőrség kereste fel. Most már az óberhét is bánja egy kicsit.

– Tavaly költözött ide a szomszédunkba, hamar össze is melegedtünk, volt úgy, hogy pénzt adott nekem kölcsön, de én is megtettem mindent, amire kért. Mindennap becsengetett hozzánk, amikor megjött a munkájából, este legtöbbször otthon is maradt… Utoljára február 25-én, egy pénteki napon találkoztam vele, este be is jött hozzánk, mert akkor fizettem ki éppen a villanyszámláját… Volt bizony egy nagy hibája, gyakran berúgott szegény. Legtöbbször idehaza… Szóval ivott, mint a gödény, de különben jólelkű asszony volt, a légynek sem ártott.

– A szombatot kérdik, február 26-át? Délelőtt vásárolni voltam, felnéztem az ablakára, és láttam, hogy be van húzva a sötétítő függöny. Azelőtt behúzva sohasem láttam. Délután 2-kor jöttem vissza, akkor a függönyt már félrehúzták, és kinyitották a konyhaablakot. Később, itt a lakásban hallottam, hogy valaki elmegy Katitól, behallatszott ide az ajtó csukódása…

– Másnap? Vasárnap volt, átküldtem a fiamat Katihoz a piacra, hogy vegyen tőle csirkét. A gyerek délután két óra felé jött haza, és mondta, hogy az üzlet zárva van. Erre én becsöngettem Kati lakására, senki se nyitott ajtót, de olyan érzésem volt, vannak odabent, mintha valaki ki is jött volna az előszobába.

– Na, aztán március 2-án megjelent itt az a férfi, Lacinak hívják, szóval az, aki idejárt hozzá. Mondta, hogy próbáljunk bemenni a lakásba, mert ő attól fél, valami baj érte Katit. Lementünk a gondnokhoz, kinyitottuk az ajtót, aztán mivel a lakásban semmi rendkívülit sem láttunk, újra bezártuk. Aztán az a Laci el is ment. Később, amikor Hámor Péter bejelentette a rendőrségen az eltűnést, vele voltam én is.

– Egy csomó aranyékszere van, az ékszereit a lakás egyik szekrényében, díszes dobozban tartotta. Mást nemigen tudok Katiról. Hogy régebben?… Valamikor karácsony táján volt náluk egy nagy veszekedés, ezzel a Hámor Péterrel veszett össze, le is karmolta az arcát. Azóta Hámor ritkábban jár itt… Szóval csak ez. Más balhé nem volt… Tudják már, mi történt vele?

Bodri és Kiss ezután még jó néhány lakóval beszél, a karácsonyi veszekedésre emlékeznek valamennyien, ám DeVrienné más ügyeiről semmit sem tudnak.

A gondnok, Presser György megismétli azt, amit Griffné mondott a lakás felnyitásáról, félrevezető személyleírást ad a fiatalemberről, aki akkor ott járt: „Kb. 35 éves, 180 magas, vékony, sötétbarna hajú, cigányos külsejű.” Mulatságos és rossz tanúkra általában jellemző, hogy Presser éppen a leglényegesebbre nem emlékszik: Király Lászlónak – mert ő járt ott – bozontos szakálla van. Jóval később, nyilván a gondnok téves megfigyeléséből kiindulva, a környéken elterjedt, hogy DeVrienné gyilkosa: cigány.

Ezen a napon, április 5-én a nyomozók meghallgatták még Gedő Imrénét, DeVrienné barátnőjét, és vejét, ifj. Hámor Pétert.

Gedőné vallomása nem sok újat tartalmaz, lényegében csak megerősíti azt, amit DeVriennéről már amúgy is tudunk:

„…élete rendezetlen volt… Rengeteget ivott… Általában rövidet, kommersz cseresznyét…

…rövid idő alatt lett totálkáros, mondjuk délután 4-kor zárt be a piacon, és fél 5-kor már nem állt a lábán…

…keresetének nagy részét italra és taxira költötte…

…mindig rettegett attól, hogy az üzletében hiánya lesz, nem tudott jól számolni, például fogalma sem volt arról, hová kell tenni a tizedesvesszőt…

…boltjának napi forgalma 3 és 15 ezer forint között mozgott, ha ő maga adta fel postára a bevételt, a pénzt egy pincérbriftasniban tartotta… Néha két-három napig is késett a befizetéssel, ilyenkor nagy összegeket hordott magánál…”

A barátnő szavait hallgatva úgy érezhetjük, hogy kicsit finomodik a DeVriennéről kirajzolódó kép.

„Nagyon érdekes ember volt. Én hibái ellenére kedveltem őt. Azt hiszem, hozzám kötődött legjobban. A családja nem érdekelte… Szeretett nagyzolni… Nem, nem mondanám rá, hogy hazug volt, inkább csak kiszínezte a valóságot. Például azt állította, hogy üzletének napi bevétele 40 ezer forint; közben mindenki tudta, hogy jó, ha egy hét alatt csinál annyit. Azt mondta, hogy aranygyűrűje ötdekás, pedig a valóságban 19 grammos volt mindössze; sokszor azzal dicsekedett, hogy az apjánál van egy két méter hosszú vastag aranylánca. Általában, aki közelről ismerte, fenntartással fogadta minden szavát.

Öngyilkossági szándéka sohasem volt, szeretett élni. Az, hogy netán öngyilkos lett, számomra elképzelhetetlen.

…aranytárgyait gyakran zaciba tette. De olyan hanyag volt, hogy nem tartotta észben, mikor járnak le a zálogcédulák. Nemegyszer a saját pénzemből én váltottam ki az ékszereit.”

Gémes és Balázs, akik Gedőnét Rottenbiller utcai lakásán kérdezték ki, jegyzéket állítanak össze Kati ékszereiről.

1. Férfi arany pecsétgyűrű, 19 gramm, abroncsrésze 4 mm széles, fedőlapja téglalap alakú, a gyűrű tömör, a fedőlapjába mintát – talán virágot – véstek, egyik sarkában valódi brillkő van, a gyűrű zálogérteke 10-12 ezer forint.

2. Két mm vastagságú és szélességű abroncsgyűrű, teteje, csepp alakot képezve kb. 1 cm szélességűre bővül. Ez a rész domború és bevéséssel mintázott. Zálogértéke 6-700 forint.

3. Keskeny aranygyűrű kövekkel. Teteje ovális, egy nagyobb és négy-öt kisebb fehér kő díszíti. Becsértéke 400 forint.

4. Ellipszis alakú, nyitható – belül üres – aranymedál. Teljesen sima, csak elöl van belevésve egy virág. 2-3 ezer forint (?).

Ezek az aranytárgyak képezték DeVrienné forgótőkéjét.

– Bármelyiket fölismerném – mondja a barátnő. – Ezeken kívül volt még több fél pár gyermekfülbevalója, és egy fülbevaló aranykarikája. Legutóbb is zálogban voltak az ékszerek, a cédulák február 28-án jártak volna le, de Kati január 6-án mindent elvitt tőlem, mondván, hogy az aranytárgyakat ezúttal az apja váltja ki. Ezt furcsálltam, mert az apjával nem volt túlságosan jóban, de ő más magyarázatot nem adott, én meg nem firtattam. Nálam jelenleg semmije sincs… Eltűnése után pár héttel férjemmel elmentünk Kati nővérének munkahelyére, egy presszóba a Mező Imre úton. Engem érdekelt az aranytárgyak sorsa, nehogy azokat majd rajtam keressék. A nővére elmondta, hogy csak a két nagyobbik gyűrű van meg, mert azokat az ő fia elkérte Katitól, amikor pénzre volt szüksége. A pénz gépkocsijavításra kellett, sürgősen. Én csodálkoztam is, hogy a fiú miért a mindig csóró Katitól kért pénzt és nem jómódú anyjától.

„Kérdésre válaszolva elmondom, hogy Kati és Hámor Péter viszonya nem volt zavartalan. Mindketten ittak. Hámor még a barátnőmnél is csóróbb volt, néha az italát sem tudta kifizetni. Ha Kati ivott, mindenkivel kötekedett, és ilyenkor bizony ki tudta hozni az embereket a béketűrésből. Hámor a nyáron egyszer szájon is vágta. Kati a múlt év szeptemberében összeszedett egy másik barátot, a neve Laci. Úgy mesélte, hogy kapcsolatuk egy tévedéssel kezdődött, ő taxinak nézte a férfi saját kocsiját, leintette, és aztán együtt mentek a Pázsitos sétányra, ahol Kati lakása volt. Ezzel kapcsolatban is zavarosan beszélt; először azt mondta, hogy Laci taxisofőr, később azt, hogy az apja optikai műhelyében dolgozik. Először arról volt

szó, hogy Laci független ember, később kiderült, hogy nős és van két gyereke. A férfi jó magas, gondolom, 185 cm, szőke hajú, szakállas…

…Kati eltűnése után körülbelül három héttel Laci megjelent itt nálunk egyedül. Elmondta, hogy a február 26-ra virradó éjszaka együtt volt Katival, reggel ő vitte ki a piacra, ahol fél 9-kor tette le, azóta nem látta. Vasárnap – mivel randijük volt – felment Kati lakására, de nem találta otthon. A szomszédasszonnyal is beszélt, aki szerint vasárnap délelőtt hangok szűrődtek ki a lakásból, de Kati nem került elő. Még valamit magyarázott Laci nekem, hogy a függönyök nem úgy voltak az ablakon, ahogy lenni szoktak. Az ékszerekről állítólag semmit se tud, sose látta őket…

Annak ellenére, hogy az utóbbi időben ezzel a Lacival járt, Kati nem szakított teljesen Hámorral sem, találkozgattak egyikük vagy másikuk lakásán, de egyéb helyeken is…

…Volt neki egy bordó csizmája, egy sötét, nercutánzatú műszőrme félkabátja… Mindig nála volt egy nagyméretű, fekete bőr kézitáska, abban tartotta mindenét… Szerintem az ékszereit is, amiket elvitt tőlem, mert a lakását nem tartotta biztonságosnak.

Kérdésre elmondom, sohasem beszélt nekem arról, hogy munkahelyet akar változtatni, vagy valami más vállalkozásba kezdeni.”

Thildo hallgatja ki ifj. Hámor Pétert, ez a kihallgatás már belenyúlik az éjszakába.

„Részegen kötekedő volt… Józanul is nagyzolt. Olyan dolgokat is mondott magáról, amik nem történtek meg és soha nem voltak igazak. Például hogy egyetemet végzett, jogosítványa van, és befolyásos ismerősei révén mindent el tud intézni…

…Többször mondta nekünk, hogy a lakása rövid időn belül a miénk lesz.

…Furcsa szokása volt még, hogy készpénzét és értékeit mindig magával hordta fekete kézitáskájában.

…Édesapám, annak ellenére, hogy nem mondta ki, érzelmileg is kötődött anyósomhoz.

…A nővérétől tudom, hogy február 26-án, szombaton délután látták utoljára, mégpedig egy fiatalemberrel, akinek a nevét nem tudom. Ez a fiatalember délután fél 2 felé ment fel hozzá, az anyósom hamar el is küldte, mivel valakivel találkozója volt, és így nem tudott vele foglalkozni. Ezzel a fiatalemberrel, ahogy én hallottam, kimondottan baráti kapcsolatban állt.

Amióta a Pázsitos sétányon lakunk, egyszer keresték őt, a Dudi nevű barátnője és annak a férje."

Ifj. Hámor Péter mást az üggyel kapcsolatban elmondani nem tud és nem is kíván.

A BRFK IV. emeletéről éjféltájt mindenki hazatér. Megyek haza én is, velük egy időben.

(Másnap reggel, óvodába induló kislányom azt kérdi tőlem.

– Miért nem voltál itthon, amikor lefeküdtem?

– Tudod, gyilkosság történt, olyasmi, mint amiről a Magyar Nemzetben írtam.

– Ahá! – mondja. – Ahol rólam is írtál, emlékszel? Lucával a játszótéren.

– Ez nem ugyanaz – mondom. – Ez nem játék, itt megöltek valakit.

– Tudom. A Gellérthegyen?

– Nem – felelem erre. – Az a múltkori volt. Ez a Dunába fulladt.

– Ma se jössz haza?

– Ma se…)

Április 6-án reggel 8 órakor mindenki ott ül tágasnak nem nevezhető főnöki irodában, Karikás és Olasz kivételével, ők ketten szabadságon vannak, s még nem kaptak visszahívó parancsot. A DeVrien-ügyön jelenleg nyolc nyomozó dolgozik Auguszta irányításával, aki a revolveres gyilkosság óta mb. csoportvezetőből csoportvezetővé lépett elő. Ők nyolcan: Kasnyák, Gémes, Dezső (Maláj), Vaskó, Thildo, Andrus, Bognár-

Bodri és Kiss Gábor a szokott rend szerint gyűjtik az adatokat, végzik a kihallgatásokat és teszik le jelentésüket Auguszta asztalára, aki munkáját most Kasnyákkal, a DeVrien-ügy előadójával osztja meg, Andorka és Fogarassi csak fél lábbal van itt, nemsokára Egerbe indulnak, ahol a BRFK-t képviselik a bűnügyi tanácskozáson, s mintegy meglepetésként valódi corpus-darabkákat visznek magukkal. Bognár-Bodri már megszerezte a 80 százalékos alkoholt és az edényt, rövidesen jön a hír, hogy „Novák itt szaladgál a folyosón két levágott kézzel…”

Ebben nincs semmi nevetséges, mégis nevetünk, valaki azt mondja Andorkának: „Az alkoholt azért hozzátok vissza.” Erre aztán csönd lesz, a röhintések abbamaradnak, a morbid, suta vicc helyére biccenti a szörnyűséget, a tabu úgy valósul meg, hogy visszájára vált, kimondták legocsmányabb nevét. De azért valamennyien jól tudjuk, valójában érintetlen maradt.

Auguszta megköszörüli a torkát, jelezve, hogy ideje abbahagyni a hülyéskedést. Kasnyáknak több se kell, mélységesen elkomorul.

– Na – mondja az őrnagy –, vegyük úgy, hogy DeVriennét megölték. A szakértők egyelőre némák. Semmit sem mondanak, amiről önkezűségre vagy idegenkezűségre következtethetnénk. Mindegy! Lóduljunk neki, legfeljebb megfogjuk a gyilkost, és aztán kiderül, hogy nincs áldozat. Annyi baj legyen. István – fordul Vaskóhoz –, végy magad mellé egy ügyes technikust, és kutassátok át Kati kéglijét. Ha találtok ékszert, a technikus fotózza le, de úgy, hogy felismerhető legyen… Lacika – néz Malájra –, te átvágtatsz a technikába (Bűnügyi Technikai Intézet), a nyomszakértők játszadozzanak el a hurkokkal, csomókkal, keressenek, amit tudnak, állapítsanak meg mindent, amit lehet, valljanak színt az önkezűségről vagy az idegenkezűségről… 9-re jön két tanú, a taxis Laci és a felesége, Andrus Pista, te hallgasd ki a nőt, Rifa, te meg kapd el a férfit.

A „kapd el” szóra Thildo rábólint, jelezve, hogy alapos lesz és kemény.

– Mindjárt itt lesz Kati fogorvosa – folytatja őrnagyunk. – Ezekben a percekben veszi szemügyre a hullát a bonctaniban. Bodrikám, ha megérkezik, ülj le vele egyik szobába, és vedd fel a jegyzőkönyvet. Egyelőre ennyi. És gyorsuljunk fel.

A rablási csoport vezetője, Antoni László nyit be az ajtón.

– Kell az az öt ember, akiket tegnap kértél?

– Este kell – mondja Auguszta. – És holnap, holnapután.

„Jegyzőkönyv tanú kihallgatásáról, készült a Budapesti Rendőrfőkapitányságon, a BTK 166. paragrafus (1) bek.-be ütköző emberölés bűntettének elkövetése miatt ismeretlen tettes ellen indított bűnügyben, dr. Balogh Imre tanú kihallgatása alkalmával a Budapest V. ker., Deák Ferenc u. 16-18. sz. IV. em. 421. ajtószám alatti hivatali helyiségben 1983. év április 6. nap 09 óra 45 perckor.

A tanú törvényes jogaira, valamint a hamis tanúzás törvényes következményeire történő figyelmeztetést megértettem, s az alábbiakat kívánom elmondani:

– 1964 január óta folytatok magánpraxist lakásomon. Általában visszatérő betegeim vannak, de ellátok olyanokat is, akik csak egy-egy alkalommal jönnek hozzám. A nálam megforduló betegekről naplót vezetek, ezeket kb. két évig őrzöm meg, így jelenleg is csak az 1981-82-es naplók állnak rendelkezésemre. Olyan naplót már nem tartok, amelyben ennél régebben kezelt betegek szerepelnek.

A most bemutatott fényképen látható nőre emlékszem, őt felismerni vélem. A nevét azért jegyeztem meg, mert idegenszerű és különleges: DeVrien Gábornénak hívták. Azt már pontosan megmondani nem tudom, mikor volt nálunk kezelésen, de az biztos, hogy nem az utóbbi két évben, mivel ezt meglevő naplóimban ellenőriztem.

A mai napon a Bonctani Intézetben megtekintettem az április 3-án a soroksári Duna-ágból ki fogott ismeretlen női holttest fogazatát, és az alábbiakat tudom elmondani.

Az alsó fogsorban a négy metszőfog a két szemfogra mint pillérre támaszkodik, és a hiányzó fogak akrilát-híddal vannak pótolva. Ezen hídban felismerem saját munkámat, illetve állandó fogtechnikusom, Pogány Árpád által készített hidat, mégpedig a következőkről: jellegzetes színhatású »vieland solo« fogszínkulcs szerinti 8-as fogszínt, amely enyhén

sárgásfehér. Továbbá: a híd formája jellegzetes, ez abban nyilvánul meg, hogy közepe tájékán az íny közelében kissé megvastagított, alámosható híd. Ez a híd ragasztással van rögzítve. A mai napon beszéltem Pogány Árpáddal, aki szintén azonosítani tudja saját munkáját. Amennyiben lehetséges a híd levétele, akkor azt Pogány Árpád határozottan fel tudná ismerni."

Ezek után a legrafináltabb védő se állítaná, hogy Balogh doktor egy másik páciense veszett vízbe, akinek szintén négy alsó metszőfogát helyettesítette a „vieland solo" 8-as fogszínű híd.

Ilyen véletlent az élet aligha produkál.

Tehát – bár ujjlenyomata révén is azonosítják majd –, fogadjuk el, hogy a Kis-Duna Kati holttestét vetette ki. Most már csak a szakértőkön múlik, hogy egyértelműen DeVrien Gáborné fondorlatos meggyilkoltatásáról beszélhessünk, nekik kell bebizonyítaniuk az idegenkezűséget. És ha így történik, akkor csupán egy semmiség van hátra: meg kell találni gyilkosát.

Hihetjük-e, hogy neve már elhangzott az eddigiek során?

Vajon az a szakállas, verítékező férfi, aki most lép ki a Deák téri metróállomás üvegajtaján, s alacsony, feszes arcú felesége mellett némán lépkedve indul a BRFK épülete felé, mondhatna-e valamit erről? Vagy éppen a nő – akiről lerí a kényszeredettség, s tekintetében, ha a férjére néz, nincs más, csak csömör – nevezhetné nevén azt, akit keresünk?

Csövi, a fiatal, folyton jókedvű kapuőr lány felszól telefonon Augusztának, hogy megjöttek Királyék. Thildo megy értük.

Király László (Sz: 1947, anyja neve: Klein Hedvig) a zöld falú szoba közepén, egy alacsony támlájú széken ül, hosszú lábát maga alá húzza. Barna félcsizmát, szürke-piros kockás nadrágot, fehér garbót, tojás színű pulóvert visel. Szakállas, nagy arcát kissé előretolja, kiugró, vaskos orrán aranykeretes, füstszínű szemüveg, homlokán vízszintes ráncok futnak, haja tövénél veríték csillog. Amikor megszólal, az arca mozgékonnyá, már-már szenvedően elevenné válik, a hangja mély, majdhogynem kongó. Ajkát eltakarja a szakáll, szájának nagyságát és formáját csak sejteni lehet a szőrzet között. Most, hogy Thildót hallgatva még jobban előredől, meggörnyed a figyelésben, egyre nagyobbnak látszik az arca, homloka

szinte nincs, ha van is, egyetlen mély, vastag ráncba gyűrődött, ebből a ráncból nyúlik ki hajlott hatalmas orra, amelyen a csillogó, vékony aranykeretes szemüveg ül; a pápaszem kecses formája sehogy sem illik a darabos vonásokhoz, olyannyira, hogy már ezt az elnagyoltságba becsempészett finomságot okoljuk az apró szem ideges hunyorgásáért.

Thildo az ablak elé ül, a széket a támlával előre kapja a lába közé, összekulcsolja kezét, s állát arra fekteti. Ebből a mozdulatból és ebből a tartásból otthonosság, magabiztosság sugárzik, olyannyira, hogy Király átérzi ittlétének esetlegességét, pislogni, feszengeni kezd, kezével végigsimítja szőke haját. Most látni, hogy középső ujja sárga a nikotintól.

– Ugye tudja, miért hívattuk? – kérdezi Thildo.

– Tudom – feleli a kongó mély hang. Ez az egyszerű szó ünnepélyesen hangzik, előre jelzi, hogy Király tisztában van tragikus szerepével.

– Nos – mondja Thildo, s a „nos”-t kísérő mosolyával elhessenti a tragédiát. – Egyelőre tanúként hallgatom meg.

Király arca az *egyelőre* szótól csöppnyit megrándul, szaporán pislogó szeme kifejezi, hogy felfogta a rejtett, tetten nem érhető fenyegetést, és méltánytalannak tartja. Tekintetében most szolgálatkészség van, és csöppnyi szemrehányás.

– Nem is kell mondanom – folytatja Thildo –, hogy az igazat szeretném hallani, pontosan, nyugodtan, szépen, de csakis az igazat. Egy haláleset ügyében nyomozunk, senki sem beszél még gyilkosságról, de ez a halál, mint általában a halál, érdemes arra, hogy komolyan vegyük. Sietni nem kell, ráérünk, előttünk áll a nap, miénk az éjszaka, nem fogom sürgetni… Kezdjük hát lassan, megfontoltan. Az elején… Hogyan jött össze Katival?

Nincs meleg a szobában, az ablak félig nyitva áll, kintről a tavaszi délelőtt jóindulatú hűvöse árad, mégis mire Thildo rövid, választékos beszédének végére ér, Király már lucskos az izzadságtól, olyannyira, hogy tenyerét a nadrágjába törli. Ám ennek ellenére sem veszíti el tartózkodó méltóságát, amely mondatainak átgondoltságában, jószerint keresettségében is megnyilvánul.

– 1982. szeptember 20-án… – kezdi, és sóhajt, így jelezve gyászos tehetetlenségét. Arca elborul, sokáig hallgat. – Azért folytatom ilyen

nehezen, mert vacillálok 19-e és 20-a között, szóval maradjunk 20-ánál; este háromnegyed nyolckor a Péterfy utcai drosztban a patikával szemben álltam, amikor beült a kocsimba, és kérte, hogy vigyem haza. Negyed kilenckor értünk Erzsébetre a lakása elé, fizetett, majd azt kérdezte tőlem: meghívhatom egy kávéra?… Felmentünk, azonnal elkezdett inni, nem kávét, hanem cseresznyét, és kapacitált, hogy én is igyak… Mondtam neki, az nem megy, mert a váltótársamnak mindenképpen el kell vinnem a kocsit. Hajnalban kelek én is – mondta –, hatkor ki kell nyitnom az üzletet a piacon… Tíz óra felé, gondoltam, egye fene, én is iszom egy-két kortyot. Tény, hogy összejött a dolog.

– Bocsánat – szólal meg Thildo. – Ezt értsük úgy, hogy ott maradt éjszakára?

– Igen. De nem ittam sokat.

– Tőlem!? – vonja meg a vállát Thildo. – Azt ne higgye, hogy feljelentem ittas vezetésért.

– Másnap reggel hatkor keltünk, a taxit elvittem a Jókai utcába a váltómhoz, én meg átültem a saját kocsimba, és visszamentem Katihoz. Kora délelőtt a kerületi kapitányságon az útlevelét intéztük, így aztán én csak tizenegy óra felé értem haza…

Folyamatosan, majdhogynem sietősen beszél, nyilván ez a találkozás, az együtt töltött éjszaka mélyen bevésődött emlékezetébe. A fene gondolná, hogy az ilyen történeteknek: „beszáll a kocsimba egy bomba nő, és a végén felhív a lakására”, valóságos alapja van. Itt csak a „bomba” nem stimmel, a többi áll.

– Amikor elváltunk, kérdeztem tőle, most miben maradunk. Hát tudod, hogy hol lakom, felelte.

Most, ahogy előretolt hatalmas arcát nézem, esküdni mernék rá, hogy Király Lászlónak életében nem sok nőügye volt, s oly készséges-esendőn pottyant bele ebbe a viszonyba, mint mézbe a légy; ha voltak is szárnyai, összeragadtak.

– Huszonötödikén mentem fel újra hozzá. Este tízkor értem oda, csöngetek, sehol senki. Lent a ház előtt vártam tizenegyig. Kati akkor jött meg magántaxival, vele volt a násza, Hámor Péter. Ittunk, és egyszer csak

Hámor azt mondja: „Több pia nincs itthon, ne haragudj.” Ebből jöttem rá, hogy mi van: Hámor nemcsak a násza, hanem a barátja is. Dühös voltam, amikor eljöttem tőlük… Úgy éreztem, hogy Kati becsapott… Legközelebb október végén találkoztam vele a sashalmi piacon, teljesen véletlenül. Az apámmal voltam együtt, és egyszer csak látom ám, Kati éppen indul a kocsma felé. Apámat hazavittem, aztán vissza gyorsan, még ott értem Katit, megbeszéltük, hogy november 4-én felmegyek hozzá. Így is lett. Aztán 10-én Jaltába utazott, ahonnan 17-én jött meg.

Király elhallgat, mély homlokráncát dörzsöli. A szeme most pislogás nélkül néz Thildóra és néha rám, mert valójában kettőnkhöz beszél.

– Nagyon valószínű, hogy 22-én mentem ki a piacra, akkor két és fél napig együtt voltunk, s csak 24-én mentem haza délelőtt. Délután taxiztam. Aznap Kati esküvőre volt hivatalos, én vittem el a házasságkötő teremhez, aztán a Kőműves étterembe, a Körút és az Aradi utca sarkán; nem akart elengedni, hívott, hogy menjek vele, végül megígértem, majd éjszaka visszajövök, így vagyok én lefényképezve három képen azon az esküvőn. Később ezt nekem Hámor Péter a szememre is hányta, miért én voltam ott, amikor valójában őt hívták meg. Hát tehetek az egészről?

– Nem tehet – bólint Rifa, és megigazítja maga alatt a széket. – Csak így tovább, ilyen szépen, pontosan, meggondoltan.

Király a dicséretre elmosolyodik, jobban mondva a szakáll csöppnyit szétnyílik a szája körül.

– Az esküvő után gyakrabban találkoztunk, többször fent voltam nála. December 23-án a Tulipán étteremben vacsoráztunk, ott, ahol a nővére dolgozik. Kért, hogy vigyem haza. A ház előtt nem szállt ki a kocsiból, pityeregni kezdett, és elmondta, hogy terhes. Felmentem hozzá, együtt töltöttük az éjszakát, és másnap kivittem a piacra. Abban maradtunk, hogy 26-án este találkozunk a lakásán, mert nekem a karácsonyi ünnepeket a családommal kell töltenem. Ezt ő meg is értette, de 26-án este mégis szemrehányással fogadott, hogy korábban jöhettem volna. Másnap, december 27-28-án nem ment ki a piacra, nem nyitott ki, pedig egy csomó árut be is fagyasztott. 28-án kerestem Sashalmon, zárva volt az üzlete, elmentem hát a lakására, ahol veszekedtünk, jobban mondva elpanaszolta,

hogy az egész karácsonyt egyedül töltötte, és ez vár rá szilveszterkor is. Hiába mondtam, hogy nekem családom van, csak hajtogatta a magáét, és tulajdonképpen én is szerettem volna együtt tölteni vele a szilvesztert. Úgy is lett. 31-én este hatra behoztam a feleségemet és a gyerekeket a Körútra, hogy ott sétáljanak, nyüzsög ott olyankor az ember, szóval ez tőlem mocskos dolog volt, otthagytam őket azzal, hogy melóznom kell, és mentem Katihoz. Nála voltam január harmadikán délután fél kettőig. Mocskos dolog volt… Hűséges szeme kérdően néz ránk, hogy megvetjük-e.

– Az volt – hagyja rá Thildo. – De nem ez a lényeg. Ilyesmi előfordul. Nem ezért van itt. Lassan közeledünk ahhoz a naphoz, ami engem leginkább érdekel, Menjünk hát tovább, és ne törődjön a véleményünkkel.

– Megértem – bólint Király –, de hát tudom, hogy őszinteséget várnak. Mondom, bármilyen nehéz.

– Mondja hát!

– Január másodikán az Arany Csillagban ebédeltünk. Onnan felhívta az apját. Beszélt mindenféle összevisszaságot, hogy az apja váltotta ki a zálogcéduláit. Érdekes, a terhessége mintha feledésbe merült volna. Januárban találkozgattunk… A szokásos történt… Aztán február harmadikán megint nyomatékosan szóba jött a terhessége, akkor már nagyon szorított az idő. Mondjam őszintén?

Thildo csak bólint, a szemében nincs semmi biztatás.

– Egy ismerősétől kapott egy címet, Helyő János vagy Pál, a Berettyó utcában, oda elmentünk, az orvos felírt neki valami gyógyszert, húsz darab volt a fiolában, szóval, azt szedje be, megindul tőle a vérzés, akkor menjen az SZTK-ba, majd az ottani orvos beutalja, hogy kikaparják. A gyógyszert a Péterffy utcában váltottuk ki, erre inni kell, mondta, és ivott is, amikor hazaértünk a Pázsitos sétányra.

– Mit ivott aznap? – szólalt meg Thildo, és ennek a kérdésnek egyetlen célja van: próbára tenni Király emlékezetét.

– Aznap?

– Aznap.

– Cseresznyét. Általában bármit szívesen ivott, de leginkább kommersz cseresznyét. Ilyenkor szellemileg használhatatlan volt. Egyébként is

mindent elhanyagolt, csak a munkáját nem. Ezután, na, szóval ezután volt, hogy apámék üdülni mentek, nekem kellett nyitva tartanom a boltot.

– Milyen boltot? – kérdezi Thildo.

– Apám látszerész, van egy kis üzlete.

(Innen hát az aranykeretes pápaszem – gondolom –, a túlzott csiszoltság és finomság…)

– Ezután mindennap találkoztunk – folytatja Király. – A gyógyszer, amit az orvos felírt, nem hatott. Ha így alakult, mondtam Katinak, akkor hagyjuk is, ne szedjen semmit, mert a gyerek rovására megy… Ekkor úgy éreztem, hogy mindent el kell mondanom a feleségemnek, mert ez így tisztességes.

– Ebbe ne menjünk bele – szólal meg Thildo. – Ne döntsük el most, hogy mi tisztességes és mi nem. Nekem csak tények kellenek.

– Elnézést – mondja Király, és szakállas arca kissé hátrébb húzódik. – Akkor hát a tényeket. Február tizedikén, nem! kilencedikén, várjon, gondolkodnom kell, lehet, hogy inkább hetedikén vagy nyolcadikán egy pohárban altatót találtam. Zsebre tettem, mert nem jó, ha az italra altatót szed. A tabletta a múlt héten került elő a másik kardigánom zsebéből. Ez érdekes?

– Érdekes?! – néz rá Thildo. – Hát honnan tudjam, hogy érdekes-e? Folytassa!

– Egyik nap kimegyek a piacra, rettenetesen vérzik. Tartsál ki, mondtam, becsukom a boltot. Csütörtökön, tizedikén, az SZTK-ba vittem. Azonnal kapott egy beutalót a Jahn Ferenc-kórházba… Rosszul vagy, beutalót kaptál, beviszlek, mondtam. Erről szó sem lehet, felelte, egy csomó áru rám rohad… Erőszakoskodott, hogy ezt az egy-két napot még kibírja. Tizenegyedikén eladott mindent, tizenkettedikén szombaton már ki sem nyitott. Amikor elváltunk, megadtam neki apám telefonszámát, ha rosszul vagy, üzenj, megyek. Gondoltam, ez úgy tisztességes, ha mellette vagyok ebben a helyzetben.

– Ne – emeli fel a fejét Thildo két összekulcsolt kezéről. – Laci, kértem már, hogy ne a tisztességéről beszéljen.

– Igaz. Igaz. Csak… De mindegy… Tizenkettedikén kimentem a piacra, az üzlet ajtaján egy cédula volt: „Zárva, betegség miatt”. Keresni kezdtem

Katit, először Erzsébetre mentem ki, szó volt arról, hogy a barátnőjééknél, Gedőéknél alszik. Ott se találtam. Beszéltem a nővérével. Nincs. Nem is látták. Tőle kérdeztem meg, hol lakik Kati lánya. Így jutottam el a Nefelejcs utcába, arra nem is gondoltam, hogy Hámor ott lakik… Szóval alighogy beléptem, Péter nekem esett, hogy mered idetolni a képedet. Kijött Kati. Kérdeztem, hogy vagy, jól vagy? Erre Péter kidobott bennünket. Ez délután négy körül történt. Kivittem Katit Erzsébetre, a lakásán beszélgettünk hatig vagy hétig, aztán hazamentem.

Király elhallgat, leveszi a szemüvegét, és a zsebkendőjével törölgetni kezdi. Most látszik, hogy szeme csöppnyit gyulladt, talán szüntelen hunyorgása emiatt van. Jobb kezével megnyomkodja orrnyergét, szemgolyóit masszírozza.

– Elfáradt, Laci? – kérdezi Thildo.

A „Laci” olyannyira felesleges ebben a kérdésben, hogy szinte bántja az ember fülét. Később meg is kérdezem Thildótól, mire jó ez? Mert egyet biztosan tudok: a keresztnév ilyen idétlen használata nem modortalanságból vagy figyelmetlenségből fakad. Szándékosan csúszik ki a száján, ehhez kétség se fér.

Király azonnal abbahagyja orrnyerge dörzsölgetését, szemüvegének hajlékony szárát fülére illeszti.

– Dehogy – szabadkozik. – Nem fáradok én ilyen könnyen. Csak pontosan akarok emlékezni. Szóval jön a vasárnap, február tizenhárom. Délelőtt bementem apám üzletébe, hogy dolgozgatok egy kicsit. Közben bort ittam három-négy pohárral. Dél körül csengett a telefon, azonnal menjek, mert Kati rosszul van. Most mi lesz? Piásan nekivágjak? Vagy hívjak taxit? Hazamentem, szóltam a feleségemnek, Kati rosszul van, menjünk. Miért tartozik ez rám, kérdezte. Mert ittam, és így nem fogok vezetni.

Most nem néz ránk kérdően, hogy helyesen viselkedett-e, én pedig nyárspolgárságomban kissé elképedek; sohasem jutna eszembe, hogy abortáló szeretőmet a feleségemmel vitessem kórházba. Ránézek Thildóra, az arca mozdulatlan, csak a szemén látszik, hogy ő is így van vele.

– Jól van, Laci – mondja, s a megszólításba rejti ingerültségét. – Valakinek csak be kellett vinni…

Király teker egyet a nyakán, múló zavarától így szabadul meg. Most kicsit tisztelem is, és arra gondolok, vajon ha én ülnék a helyén, így, ily folyékonyan, ily csekély megrendüléssel tudnám-e elbeszélni ezeket a kínos dolgokat. Talán, talán! Hiszen van itt *valami,* ami kínosabb ennél, ami mellett eltörpül minden félrelépés, hazugság és bárdolatlan igazmondás.

– Elhozni már én hoztam – mondja Király. – Tizenhatodikán hazaengedték, aznap éjjel nála aludtam… Ruhástól – teszi hozzá, nehogy valami csúfságra gondoljunk. – Akkor is, izé, csak vitatkozott, erőszakoskodott, jószerint zsarolt, hogy így meg amúgy… Mondtam, ne viccelj…

Az utóbbi mondat, Király eddigi folyamatos és szabatos beszédét megcsúfolva, elképesztően pongyola. De Thildo most nem követel pontosságot.

– Másnap nem találkoztunk. Tizennyolcadikán, aztán a tizenkilencről huszadikára virradó éjszaka nála aludtam. Aznap, vasárnap délután megjelent ott a feleségem…

(Itt egy pillanatra szakítsuk félbe Király Lászlót, és nézzünk be abba a szobába, ahol Andrus Királynéval beszél. Az asszony most – jegyzőkönyvi kihallgatása során – helyesbít: nem huszonhetedikén, hanem húszadikán járt DeVrienné lakásán. Ez a helyesbítés nem gyanús, de nem is egészen meggyőző: a dátumot időközben egyeztethette férjével. Ebben az ügyben a február huszonhét roppant jelentőséggel bír: ezen a napon Katit már senki sem látta. Kérdés tehát: Királyné első vallomásában tévedett-e, vagy *most nem mond igazat.)*

„Kérdésre elmondom, hogy február 18-án tíz-tizenegy óra tájt elmentem Kati lakására, becsengettem, azonban senki sem nyitott ajtót. Volt egy olyan érzésem, hogy Kati és férjem is ott tartózkodik, mivel köhögést hallottam és a köhögés a férjemtől eredhetett. Azért feltételezem, hogy Kati otthon volt, mert… Helyesbíteni kívánok, azt nem tudom, hogy Kati otthon volt-e,

másnap kerestem a sashalmi piacon, de az üzlet zárva volt. Erre határozottan emlékszem, mert éppen az ottlétemkor szállítottak árut, és azt a szemben lévő csirkés vette át, akihez én odamentem érdeklődni, hogy mit tud Katiról, és ő mondta, hogy tegnap este Katitól átvette az eladatlan csirkét, és ebből nyugodtan vásárolhatok, mert friss áru. Mondta azt is, hogy Kati rosszul lett és hazament.

Vasárnap délután három óra felé újra elmentem Kati lakására, becsengettem, és ajtót is nyitottak, ott volt a férjem, és akkor – tehát nem 27-én, hanem 20-án – ott hármasban együtt voltunk este hatig. Gépkocsival mentem oda, és azzal is távoztam el, annak ellenére, hogy a férjem kérte, hagyjam ott az autót, szörnyen ideges vagyok, ne vezessek. Az ott töltött három óra alatt megpróbáltuk tisztázni hármunk kapcsolatát, legalábbis én ezen voltam. De semmi eredményre nem jutottunk, mert a férjem, amikor erről kezdtem beszélni, annyira kiborult, hogy attól féltem, öngyilkos lesz…”

Most térjünk vissza Lacihoz, miképpen emlékezik ő erre a napra és előzményeire.

– Mikor beszélt először a feleségének Katiról, és mit mondott? – kérdezi Thildo.

– Évekkel ezelőtt feljött otthon viccből a Kati név… Jó! Jó! Értem. Ne olyan régről. Szóval amikor Katival töltöttem a szilvesztert, és utána január harmadikán hazamentem, a feleségem kicsit durcás volt… Beszélgettünk, és megemlítettem neki, hogy nőnél voltam. Szép volt a szilveszter, de jó volt hazajönni… – Király ajkát most röpke sóhaj hagyja el. – Akkor én egy butaságot kérdeztem tőle: miért nem jöttél értem?… Akkor már tudott a terhességről, én pedig azt füllentettem, hogy a gyerek el lett véve a két ünnep között…

Furcsálkodva figyelem, ahogy ellágyul, s költővé válik, amikor a jóleső hazatérésről beszél, másutt meg a legodanemillőbb szavakat használja: „durcás volt”, „megemlítettem neki”, „füllentettem”. Az az érzésem, hogy

Király bagatellizál, szándékosan kopasztja meg az érzelmeket, ily módon eltávolítva magától a tragédiát.

– Azt mondtam a feleségemnek, január hatig elrendezek magamban mindent. És azon a napon úgy nyitottam be az ajtón: kisfiam, hazajöttem! Szóval én gondolkodtam Kati terhességén. Időben ellentmondások vannak. Azt mégsem mondom, köd előttem, köd utánam, csak latolgattam, tényleg tőlem van-e a gyerek.

– Szóval latolgatta – emeli fel a fejét Thildo. – Nem hitte el, hogy az a nő magához őszintén ragaszkodik. Elképzelhetetlen, hogy tényleg maga volt szétfolyó életében az egyetlen szilárd pont, és a születendő gyerek a sok hazugságban az egyetlen igaz? Miért? Miért nem tudott jót feltételezni arról a nőről, akit állítólag szeretett?

Király előretolja szakállas arcát, tekintetén látszik, egy pillanatra elérzékenyül. Engem is meglepnek Thildo szavai, mivel alapvetően ellentmondanak annak a vélekedésnek, hogy a rendőr szemében rossz a világ.

– Egy kicsit – folytatja Király –, amikor Katit bevittük a kórházba, egy kicsit megnyugodott a feleségem. Semmiféle vita nem alakult ki közöttünk. Azt mondtam neki, majd úgy szép lassan, az idő múlásával kiélem magamat belőle. És február huszadikán azzal lépett be Kati lakásába: „Na, most eljöttem érted.” Az én szavaimra emlékeztetett.

– És akkor?

– Beszélgettünk hármunk életéről, fontolgattuk, hogy a jövőben mit tehetnénk. Ilyenek jöttek szóba, hogy mit mondtam, mit ígértem egyiküknek, másikuknak. Én csak nagyokat hallgattam. Szeretem a férjedet, mondta Kati. Erre én: sajnos ragaszkodom mind a kettőtökhöz: nem szeretetről beszéltem, hanem ragaszkodásról. Nem tudom elfelejteni azt a húsz évet, amit a feleségemmel töltöttem, de azt az öt hónapot sem, amit Katival.

Laci pszichológiája úgy látszik, hasonló a slágerszövegekéhez. Most elégedett magával, nem szégyenkezve, hanem nyíltan, örömmel, kitárulkozva beszél.

– Nem érezhettem magamat páholyban, hogy Katit leépítjük. A feleségem többször felállt, hogy ő megy. Mondtam, ülj csak le. Senki se volt ideges. Egy kis pityergés volt a feleségem részéről. Ilyen dolgokról beszéltünk: hogy a válás szóba sem jöhet, meg a kettős élet sem. Ideges vagy, mondtam a feleségemnek. Hagyd itt a kocsit.

– Laci – szólal meg Thildo –, nekünk a felesége azt mondta, ön volt ideges, és öngyilkosságra célozgatott.

– Nem. Azt mondtam, szeretném ezt az utolsó napot a feleségemmel tölteni, bocsánat, nem a feleségemmel, hanem Katival. Erre Kati piszkálni kezdett, miért mondom, hogy ez az utolsó nap. Mert ő is tervezgetett. Hosszú együttléteket, utazásokat.

– Taxival ment aznap Katihoz?

– Ja?! Mi? Nem… Nem emlékszem. Taxival? Nem tudom. Hétfőn gyalog mentem haza.

– És otthon?

– Semmi különös.

– Mégis, mit mondott maga?

– Azt, hogy semmi körülmények között nem hagylak itt titeket.

– Említette az előbb, hogy Kati erőszakoskodott, jószerint zsarolta, így meg úgy… – Thildo most tér vissza a pongyola beszédre, most tenné egyértelművé és szabatossá. – Mit jelent az, Laci, hogy így meg úgy?

– Ahogy maga is említette, én voltam neki az utolsó lehetőség, belém kapaszkodott. Nem akart engedni. Bár a gyerekkel kapcsolatban mindig azt mondta, ne féljek, nem fog megszületni.

– Ahá! Szóval csak *így* zsarolta. Arról nem beszélt, hogy az üzletben hiánya van?

– De. Negyvenezer forintot emlegetett. Kölcsön is kért valakitől.

– Kitől?

– A nevét nem tudom. Az illetőt egyszer láttam csak a piacon.

– Hogy néz ki?

– Én száznyolcvanhat magas vagyok, nem sokkal alacsonyabb nálam. Harminc-harmincnégy éves. Amit tudok róla: van két gyereke, a felesége valamilyen bizalmi állásban dolgozik, a férfinak volt valami devizaügye,

amiatt el is kellett válniuk, csak úgy formálisan, de továbbra is együtt laktak. Most mennie kell a lakásból, és ezért szeretné, ha legalább a cuccát letehetné Katihoz. Azt mondta még, hogy most fizetett ki száznyolcvanezer forintot egy Tátra billenőért, amivel fuvarozni fog egy téesznek. Ezért nincs pénze.

– Laci, most nagyon figyeljen. Közeledünk a leglényegesebb ponthoz. Mikor találkozott utoljára Katival?

– Huszonötödikén este negyed hétkor érkeztem a sashalmi piacra, a presszóban ittunk valamit, aztán taxival átmentünk Erzsébetre, ott is aludtam. Huszonhatodikán, szombaton reggel, mielőtt Kati kinyitott volna, hármasban beültünk a presszóba a piacnál, mármint Kati, a beles (kolbászbeles) Irén, ő meg én. A presszóban ott volt a Marika is, nem a savanyús Marika, hanem a fazekaséké. Fél kilenckor váltunk el, azzal, hogy Kati tízkor bezárja az üzletet és hazamegy. Megbeszéltük, hogy vasárnap este felmegyek hozzá. Azóta nem láttam.

– Tovább! – mondja Thildo, és feláll a székről. – Nyilván maga is tudja, hogy ez az az idő, amire leginkább kíváncsi vagyok. Nyugodtan, Laci, percről percre, ahogy volt.

Király, aki már-már azt hitte, hogy kihallgatása a szerencsés befejezéshez közeledik, most köhint, hátradől, mert eddig szinte a székre roskadva görnyedten ült, a lábát óvatosan kinyújtja, a térde megroppan, aztán visszatér az előbbi testhelyzethez, állát megemeli, arcát előretolja.

– Szombaton egész nap taxiztam. Délután négykor ott jártam fuvarban a Pázsitos sétány környékén, de nem mentem föl.

– Miért nem?

– Gondoltam, dolgozik, takarít…

– Ahá! Szóval ennyire rendszerető volt. Ezt még senki se mondta. És maga, Laci, mennyi időt töltött azon a környéken?

– Néhány percet álltam a drosztban, aztán Csepelre volt egy fuvarom. Onnan üresben vissza Erzsébetre.

– Hánykor?

– Meg nem tudnám mondani. Csepelen a papírgyárnál tettem ki az utasokat…

– Akkor valamit róluk. Hogy néztek ki?

– Egy férfi meg egy nő. Nyilván házaspár. Másra nem emlékszem.

Először a szakáll mozgásán látszik, hogy Király az ajkát nyalogatja, aztán egy pillanatra kibukkan fehér nyelve is.

Köhint és megismétli az előbbi mondatot.

– Nyilván házaspár…

– Nyilván – bólint Thildo. – Na! Nézzen rám, Laci! Nagyon elszomorít, ha most zavarba jön. Eddig úgy ment minden, mint a karikacsapás. Még ámultam is, hogy szinte percről percre tudja, hol, merre járt. Most meg azért kell ámulnom és bámulnom, mert nem jut eszébe sem ez, sem az, elfelejtette az utasait, az időpontokat… Legalább azt mondja meg, mennyi ideig állt Erzsébeten a drosztban.

– Talán félórát.

– Hogy ment át Csepelre?

– Hogy mentem át? – kérdez vissza Király. – Hát ott van alig száz méterre a droszttól a Gubacsi-híd.

– Ott tartunk, hogy Csepelről visszament Erzsébetre. És onnan hová?

Király ismét leveszi szemüvegét, kezével homlokát és szemgödreit simogatja.

– Esküszöm, nem tudom. Fogalmam sincs.

– Ne esküdjön. A nagy szavakat ilyenkor jobb kerülni. Hagyjuk hát azt a szombatot…

– Várjon, várjon csak, most jut eszembe… Pénteken még történt valami. Az ajtón, amikor odaérkeztünk, egy cédula volt: „Villanyszámla pénz a szomszédban.” Később Kati kiírta azt is: „Nem vagyok itthon.” Este, valamikor nyolc és kilenc között valaki csengetett. – Király most kihúzza magát a széken, hallani, ahogy a dereka roppan egyet. Ettől a roppantástól és Thildo várakozó mosolyától kissé megnyugszik, hangja a hörgő mélységekből feljebb száll s lelassul, felveszi egy érdektelen elbeszélés ütemét. – Mi éppen iszogattunk. Kati nem akart kimenni, de a csengő csak szólt, huzamosan, élesen. Erre kiment, kinézett, persze én is vele. Az ajtóban Hámor állt, Kati azt mondta neki, ha jól emlékszem: Hát az

istennek se hiszed el, hogy nem vagyok itthon? Erre Hámor szó nélkül elment. Egy cetlire még előbb ráírta: „Kati, megint nem voltál korrekt.”

– Dühös volt?

– Ki?

– Hámor.

– Nem tudom, hogy dühös volt-e.

– Nem látszott annak?

– Gondolom, dühös lehetett. De szó nélkül ment el.

– Jó – mondja Thildo. – Tehát ez az, ami még eszébe jutott péntekről. Más nincs?

– Nincs. Azt hiszem, nincs.

– Akkor lássuk a vasárnapot.

– Délelőtt otthon aludtam. A rendes időben ebédeltem, aztán úgy három óra tájt indultam dolgozni.

– Hol, merre járt?

– Nem tudom. Este hét óra felé mentem fel először Katihoz. Csöngetek. Semmi. Leszaladok a földszintre, a postaládája üres… Na, akkor a piacról még hazajött, gondoltam.

– Miből gondolta?

– Szombaton reggel ugyanis, amikor együtt mentünk el, láttam, hogy a postaládában van valami. Nyilván később kivette.

– Nyilván – bólogat Thildo. Ismét leül a székre, s kezére fekteti állát. – És hogy volt tovább?

– Újra felmegyek. Csöngetek az ajtón. Aztán hallgatom, mozdul-e odabent. Semmi. Gyerünk az utcára. Oda, ahová az ablaka néz. Teljes sötétség… – Király elbeszélése jelenidejűségével próbálja kifejezni a történtek izgalmát és furcsaságát, aztán hirtelen, felrúgva minden irodalmi szabályt, visszatér a múltba. – A konyhaablak félig nyitva volt. Gondoltam, főzött valamit, mert az ételt az ablakban szokta lehűteni. A nagyszobán a sötétítő függöny behúzva. Ő sose húzta be. Nekem volt ez a mániám. Huszonhetedikén este még négyszer-ötször jártam Erzsébeten. Láttam az ablakot. Sötét. Többet nem mentem fel hozzá.

– Mit gondolt, hol lehet? Mi történt vele?

– Semmit. Nem sokkal előbb, amikor valami jóakarója megsúgta neki, hogy az üzletben leltár lesz, viccesen mondta: keddig van időm, hogy eldöntsem, melyiket választom a négy halálnem közül.

– Mi az, hogy négy halálnem?

– Nem tudom. Amúgy is vicc volt. Nem gondolt ő komolyan semmi ilyesmire.

– Ha vicc volt, hát vicc volt. Most már nem az.

– Nem – mondja Király, és arca elkomorul.

– Folytassuk! – mondja Thildo. – Mikor járt a Pázsitos sétányon annak utána?

– Hétfőn, huszonnyolcadikán is kerestem Katit. Nem szálltam ki a kocsiból, úgy néztem fel az ablakára. Semmi sem változott.

– Honnan nézett fel?

– Az iskola túlsó felén álltam meg. Onnan figyeltem az ablakát negyven-ötven percig.

– Mire gondolt, amíg ily kitartóan figyelt?

–Hogy valami baja történt… Másnap, kedden kimentem a piacra. A Kiskezitcsókolom nem volt itt? – kérdeztem a Farkaséktól, ők a szomszédai. Semmit se tudtak róla… Na, vissza Erzsébetre. A noteszomból kitéptem egy lapot, és ráírtam: „Ha kedden hazajössz, maradj itthon, este kereslek.”

– Nem nézte meg a rokonoknál?

– Nem.

– Miért? Hiszen egyszer épp Hámoréknál talált rá.

– Eszembe sem jutott, hogy ott lehetne. Már nem járt oda.

– Mikor kezdett el igazán aggódni?

– Szerdán, napközben, úgy tizenegy felé a saját kocsimmal átmentem Erzsébetre. Láttam, nyitva a konyhaablak, a szobaablakon behúzva a sötétítő függöny. Semmi sem változott. Akkor becsöngettem a szomszédékhoz, Griffékhez. Velük jóban volt Kati. Az asszonyt találtam csak otthon. Beszélgettünk. Griffné azt mondta, vasárnap ő is becsengetett, volt egy olyan érzése, hogy Kati otthon van, de nem nyitott ajtót. Egyre idegesebb lettem. Rosszat sejtek, mondtam Griffnének, nem csinált-e

magával valamit. Hogy tudnánk bejutni a lakásba? A gondnoknál van a kulcs, felelte. Erre én, mivel tudtam, hogy jogilag Katihoz nincs semmi közöm, elmentem az erzsébeti rendőrségre megkérdezni, mit tehetünk. A kapus megállított, elmondtam neki, mi a helyzet, azt tanácsolta, szerezzek két tanút, és velük együtt nyugodtan hatoljak be a lakásba. Ezután a gondnok feljött, kinyitotta az ajtót, másfél-két percig voltunk bent. Bontott üveg az asztalon, rendetlenség…

– Itt álljunk meg. Mondja el, hogy hagyták ott a lakást szombaton. Pontosan. Jó?

– A szakadt irhabundájában vittem ki a piacra, ez most otthon volt az ágyra dobva. Ebből következett, hogy a másik bundáját vehette fel.

– Csak a tényeket – mondja Thildo. – A következtetést bízza ránk.

– Elnézést, hogy én mertem következtetni… Szóval amikor eljöttünk: az asztalon semmi, hamutartók kiürítve. A két heverőn két díszpárna, barna kockás takaró. A kisszobában két nagy, két kis párna, két paplan.

– Ott aludtak a kisszobában?

– Igen.

– Szombattól szerdáig mi változott?

– Hát ott volt a bunda, az asztalon megkezdett borosüveg. Paplan az ágyon… Még egyszer elnézést az előbbiért…

– Á! Semmi. Folytassa csak.

– Griffnével beszélgettünk még egy kicsit. Elmondtam, hogy Katinak hiánya volt, és aggaszt, hátha emiatt…

– Arra gondolt, hogy öngyilkos lett?

–Nem. Az isten tudja. Nem is gondoltam végig… Csütörtökön az apám üzletében dolgoztam, öt óra felé csörgött a telefon. Felkaptam a kagylót, azt hittem, Kati. De Hámor volt. Szinte kiabált velem: „Ha holnap délig nem keríted elő Katit, nagy baj lesz.” „Ne viccelj – mondtam. – Én is keresem. Fogalmam sincs…” „Találkoznunk kell – mondta. – Még ma. Tudod-e, hol van a Ballada presszó?” Fél nyolcra odamentem. Beültem a sarokba. Néhány perccel később megjött Péter is. Kapatos volt. „Ugye csodálkoznál, ha Kati tíz percen belül megjelenne? – kérdezte tőlem, és úgy nézett rám, mint aki verekedni akar. – Leesne az állad, mi?” Én nem értettem, mit

akar… Tudtam, hogy erőszakos természetű, nagyon sokszor elagyabugyálta Katit. Mondtam hát, hogy tárgyaljunk normális hangon. Azután este fél tizenegyig beszélgettünk. Péter azt hajtogatta, most már csak egyet akar a Katitól, és aki útjába áll, azt eltapossa…

– Maradjunk ennél a beszélgetésnél. Mi jött még szóba maguk között?

– Más semmi. Szóval… na… hát szóval rájöttem, hogy Péter tud arról, hogy én Kati eltűnése óta jártam a lakásban. Azzal kezdte, hogy onnan sok minden hiányzik. Erre én elmondtam, hogy két tanú volt velem, és csak azért mentem be, mert aggódtam Katiért. Ne gyanúsítgasson. De ő piás volt, agresszív, folyton azzal jött, hogy akar valamit Katitól, és aki útjában áll, azt eltapossa. Elmondta legalább tízszer. Én meg: „Jó, hát kiszállok. Nem leszek senkinek útjában. Nem akadályozom a kibéküléseteket…”

– Megkérdezte tőle, hogy ő mikor látta utoljára Katit?

– Nem. De megemlítettem a leltárhiányt. Ugyanis Péter azzal fenyegetőzött, hogy feldobja Katit.

– Bocsánat – mondja Thildo. – Egy perc türelmet. És kimegy.

Király most egész testével felém fordul, fészkelődik a széken, ízületei meg-megroppannak.

– Rágyújthatok? – kérdezi.

– Várjuk meg őt – intek az ajtó felé. – Ez nem az én szobám.

Néhány percig csendben ülünk, a szoba most már nagyon világos, az ablakon egyre erősebben süt be a nap.

Thildo visszajön, a széket félreteszi, az egyik íróasztalnak támaszkodik.

– A szombati napját látom hézagosnak. Ez az ügy olyan, hogy kénytelenek vagyunk percről percre ledolgozni, hol járt, mit csinált. Ezzel a nappal százszázalékosan el kell számolnia, ez az ön érdeke is, nemcsak a miénk. Ne féljen, emlékezni fog, majd mi is segítünk. Sajnos ez hosszú menetelés lesz… Ugyanis Kati halálát mi egyelőre úgy hívjuk, hogy gyanús halál. Ugye érti, mit jelent ez? Kezdjük hát elölről.

Király homlokán kiüt az izzadság, a napfény széles csíkban vetül rá, de az arcát nem éri.

– Tehát – emeli fel a hangját Thildo – kilenckor válnak el a piacon…

Király lehajtja a fejét, a szemüveg az ölében, most bal kezével masszírozza a homlokát.

– Nem akarom húzni az időt – szólal meg. – De átgondolom, hogy s mint volt.

– Nem akarom sürgetni – mondja Thildo. – És tettest sem akarok fabrikálni. De tudni akarom, mint s hogy volt.

– Fél kilenckor azzal váltunk el, hogy hazamegy, takarít. Szóval… hát… hogy is volt? Akkor én… Taxival voltam, és ittam ott egy feles cseresznyét… szóval ital volt bennem, így nem kezdhettem el a munkát, hazamentem pihenni, megvártam, míg a féldeci hatása…

– Ne aggassza most holmi ittas vezetés. Hajaj! Ha csak az lenne a gond, már itt se volnánk. Hánykor jött el otthonról?

– Ez a legnehezebb most… Senki sem látott, senki se tudja, hány órakor jöttem el. Az szentség, hogy még világosban értem Erzsébetre Csepelről.

– A Török Flóris utcában nem járt? Nem járt azon a napon? Nem kapkodunk! Csak nyugodtan, Laci.

– Miért? Láttak ott?

– Láthatták? Na jó… Hagyjuk. Ne erőlködjön. Az embernek a végén úgyis minden eszébe jut.

– Rágyújthatok?

– Persze. Miért nem mondta eddig, hogy dohányzik? Két órája ül itt cigaretta nélkül. Nem esett nehezére?

– De – mondja Király, miközben hatalmas sóhajjal szívja le az első slukkot. – Amúgy se könnyű, elhiheti. Hiába tudom, hogy én tiszta vagyok, maguk nem láthatnak belém. Az ember úgy van, na szóval, ideges lesz. Megérthetik.

– Megértjük – mondja Thildo. – Nem is gyötröm tovább azzal a hézagos nappal. Mikor mondta meg a feleségének Kati eltűnését, és hogyan mondta meg? Voltak-e elképzelései, mi történt vele?

– Még csak annyit – szólal meg Király –, tudom, hogy gyanús lehetek, hiszen…

Thildo közbevág.

– Sohase választom azt a módszert, hogy gyanúsítok valakit. A gyanúsított saját érdekében hazudhat, bármit elhallgathat, már jó előre védheti magát, ügyvédet kérhet… A tanúnak pedig igazat kell mondania. Ezért szeretem azt a helyzetet, ezért fogadom el örömmel ezt a pozíciót.

– Magamban tudom, hogy a halálához semmi közöm. De önök…

– Öngyilkos lett?

– Kizárt dolog.

– Na – mondja Thildo ezt felírom nagybetűkkel. Ne feledjük. Nos, mit mondott Kati eltűnéséről a feleségének, és mikor? Huszonhetedikén beszélt róla talán, amikor éles szemmel észreveszi a függöny változatlan állapotát?

– Nem. Dehogy. Sokkal később. És lehet, hogy nem is tőlem tudta meg. Március hetedikén anyámnak telefonáltak a rendőrségről… Ezt firtatta, és akkor mondtam, hogy Kati eltűnt. Aztán néhány nap múlva kérdezte: még mindig nincs meg?

Thildóért Kasnyák szól be, telefonhoz hívja. Számomra teljesen egyértelmű: nem erről van szó. Sokkal valószínűbb – és ez nemcsak afféle sejtés –, hogy a nyomozók odakint sebtiben összevetik Király szavait felesége vallomásával, vagy Augusztához olyan új információ érkezett, amely befolyásolhatja a kihallgatás menetét.

Huzamos ideig kettesben maradunk Királlyal, kényszeredett csend telepszik ránk, én nem akarok semmiféle beszélgetésbe kezdeni, ő pedig mostanra rájött, hogy egyedül Thildo bonyolítja a kihallgatást, hozzám szólni, tőlem kérdezni vagy kérni valamit, teljesen céltalan. A szerepemmel persze nincs tisztában, ezért néha szomorkásan, mintegy részvétre számítva néz rám, talán azt hiszi, őrködöm felette, vigyázok, hogy ki ne lépjen az ablakon; ezért óvakodik a hirtelen mozdulatoktól is, nehogy valami félreértés legyen. Kicsit sajnálom most ezt a hosszúra nyúlt, darabos, nagy arcú férfit, nyilván az elmúlt időben komoly válságokon esett át, a taxis kalandból valamifajta szenvedély lett, amely át- meg átjárta életét, felemás érzései folytán – bár előadásában mindez kifejezetten slágerszövegként hangzik – olyan helyzetbe került, amelyből kievickélni szinte lehetetlen. Lehet, hogy számára éppen az a sors kegye, ami végső csapásnak és borzalomnak látszik, DeVrienné eltűnése és csúfos halála. Lehet, hogy a slágerszöveget idéző emóciókból kétségbeesett gyilkos indulat kerekedett? Röpke szánalmamat ismét kétkedés járja át. Lehet, hogy ez a férfi, aki most halkan nyögve, sóhajtozva simogatja, dörzsöli szemgödreit, éppen az, akit keresünk? Vagy csak egy ártatlan és ártalmatlan balek, akinek kisstílű félrelépését csak a gyilkosság ténye nagyítja fel?

Ha rám néz, látom tekintetében a kérdést: hiszek-e neki?

Mintha az én hitem vagy tagadásom számítana.

Ismét engedélyt kér, hogy rágyújthasson, most bólintok, hiszen az előbb Thildo sem emelt kifogást. Míg a hatalmas arc előtt lebegő kék füstöt bámulom, hirtelen az idegenség érzése fog el, átélem saját helyzetem furcsaságát. Hogy a csudába lettem én ennyire otthonos a BRFK negyedik emeletén és a gyilkossági nyomozók irodáiban? Miért jövök ide jóérzéssel, és miért látnak szívesen nap nap után Augusztáék, mintha közéjük tartozó volnék, amikor nyilvánvaló számukra is, hogy máshová tartozom? Miért szánnak rám időt és figyelmet? Tegnap éppen a morcos Kasnyáknak jutott eszébe, hogy idehívjon, abban a pillanatban telefonált, amikor kiderült, hogy számomra érdekes lehet az ügy. Honnan ez a törődés? Felettesei utasítására viselkedhet-e így az ember?

Kapcsolatunk egy miniszterhelyettesi engedéllyel kezdődött, ez az engedély számukra parancs volt, arra kötelezte őket, hogy az emberölés nyomozását a gyakorlatban mutassák be nekem. Aligha kétséges, hogy egy jó szakember – ha mesterségéről van szó – az újságíróval mint dilettánssal szemben fenntartással él. Ez a kétkedés természetes, hiszen a zsurnaliszta nem ért sem a harangöntéshez, sem a kardiológiához, sem a gyilkossághoz, de erről is, arról is ír. A minden lében kanál dilettantizmus olykor magabiztossággal, sőt nagyképűséggel elegyedik, ellenszenves, gyanút keltő voltát tovább fokozza, miközben nemegyszer hibát hibára halmoz.

Én eddigi életemben mind ez ideig gyilkossági nyomozóval nem akadtam össze. Viszont a detektívregény mint olvasmány, játék és gondolati konstrukció kora gyermekségemtől kezdve vonzott és érdekelt. Sohasem kevertem össze az irodalommal; bennem Dosztojevszkij végletesen elkülönült Agatha Christie-től, a *Bűn és bűnhődést* még jópofaságból sem jutott eszembe soha a bűnügyi regények – krimik – közé keverni, de Čapek bűnügyi történeteit sem. A detektívregény tárgya és eseménye az elképzelt nyomozás. A valóság ábrázolására (sem közvetlen, sem elvont formában) nem törekszik, ezért egyszerűen nem sorolható az irodalmi műfajok közé. Szerkezetének, megalkotásának módszere merőben más, mivel más célra irányul, s másmilyen a konstrukciója is. Persze a jó és a rossz, akár az

irodalomban, itt is elkülönül, de a minőség megítélésének nem szempontja az ábrázolás ereje és hitele, a valósághűség. A valóságot csak az kéri számon a detektívregénytől, aki nem ismeri a műfajt, tehát mint olvasó dilettáns. A dilettáns szerző pedig mindig bizonygatni próbálja műve életből ellesett voltát, s ezzel eleve önmaga nyakát szegi. Az igazi detektívregény a valóság egészen lenge és könnyű fátylát viselheti csupán, azt is csak úgy, mint lepke a szárnyát egy maszkabálon.

Mindarról, ami a műfajban szükséges és szükségtelen, már akkor is volt némi sejtésem, amikor megírtam első bűnügyi regényemet. Csöppet sem aggasztott, hogy valójában nem ismerem a rendőri munkát, fikcióm megvalósításához nem volt szükségem zsarukra, sőt mindaz, amit a rendőrségről tudni véltem, zavart, ezért detektív hősöm, Dér Ádám civilként lépett a nyilvánosság elé, a rendőrséghez csak egészen laza szálak fűzték; foglalkozása: kriminálpszichológus, ennyi kelleti, hogy az álvalóság igényéhez szoktatott olvasó elfogadja.

Minekutána öt detektívregényt írtam, elmondhatom, a rendőri munkához ugyan semmit sem értek, de leleménnyel oldok meg saját magam által konstruált fiktív bűntényeket.

Mulatságos és jellemző, hogy a BRFK gyilkossági csoportjának tagjai e működésem révén ismerték már a nevemet, mielőtt személyesen találkoztunk volna. Andorka Péter például minden könyvemet olvasta, s értelmes zsaru lévén, nem a valóságot kereste bennük, hanem a játékot; mint korlátoltságtól mentes lény, feledte szakember voltát, és konstrukciómat a detektívregény műfajának követelményei szerint ítélte meg. „Komolyan – mondta később –, jól szórakoztam…”

Első találkozásunkkor kiderült, hogy mindketten becsüljük azt, amihez a másik ért.

Az én érdeklődésem egyértelmű, érzelmi töltése gyermekkoromból származik, s irodalmian elvont voltához kétség aligha fér. De miért becsüli a zsaru az írót? Nyilván és elsősorban azért, mert a rendőrnek az írás hivatali kötelessége. Az utcai poszt is rákényszerül nap nap után, hogy jelentést írjon, nem beszélve a nyomozókról, főnyomozókról, alosztályvezetőkről és osztályvezetőkről. A rendőr nem csupán intézkedik,

de fogalmaz is, el kell beszélnie azt, ami történt. Így aztán a zsaru jól tudja, hogy írni nehéz. Van igazság abban, hogy az író tulajdonképpen összefoglaló jelentést ír koráról és társadalmáról, legalábbis a legnagyobbak mindig ezt tették. Ez a jelentés persze rengeteg olyan dolgot tartalmaz, amit talán egy zsaru fel sem fog ésszel, mivel érdeklődési körén is kívül esik, de látva láthatja, miképpen épül fel szóból és teljesül ki a szóban a gondolat, láthatja, hogyan lehet írásban kifejezni azt is, ami nehezen felismerhető, mivel a való életben sohasem áll egésszé össze; a zsaru, ha olvas, látja és felfogja ezt, s mivel a maga módján ő is próbál ilyesmit, őszinte szívvel ámul el a minőségen, s fedezi fel újra és újra, hogy az írás nehéz mesterség.

Ugyanúgy, ahogy bennem kíváncsiság volt, miképpen végzik ők a dolgukat, bennük is kíváncsiság volt, hogyan végzem én a magamét.

Másrészt érdekelte őket az is, hogy a tevékenységükről készült „jelentés” mit tartalmaz majd, milyen formában kerül a nyilvánosság elé. Ez a csöppnyi magakelletés érthető; az elmúlt időkben a zsaru dolgait titkosság övezte, a közvélemény a gyilkosokról ugyan megtudott sok mindent, kézrekerítőikről azonban semmit, az embert eltakarta egy kreált fogalom, „az összehangolt rendőri intézkedés”.

Az aktuális bűnügyek felderítésén dolgozó nyomozókról szó alig-alig esett, az újságolvasó és tévénéző annyit tudott meg róluk, hogy derék, kötelességtudó fiúk, s valami elképesztő zsargont beszélnek. Hajdani nyomozások irányítói húsz-harminc éves bűnesetek elbeszélésével lépnek a nyilvánosság elé, s ők is leginkább azt árulják el magukról, hogy derék fiúk, sok kávét ittak, és vérfagylaló volt a humoruk. A zsaru képe árnyalatlanabb, mint egy személyleírás.

Gondolom, egy értelmes, elfogulatlan ember, aki szakmáját, hivatását szereti, előbb-utóbb bosszankodni kezd, ha azt látja, hogy tevékenységéről elnagyoltságában is hamis kép alakul ki. Furcsán-jellemző dolog, hogy az országban szinte nincs már ingázó munkás, magányos öreg, szocialista brigád, hűséges bányász és népes család, akit valamiféle riporter fel ne keresett volna, viszont én voltam a legelső, aki a BRFK életvédelmi csoportjához eljutott. Hát csoda, hogy örültek nekem?

Abban, hogy többet mutattak meg magukból és munkájukból a kötelezőnél, s hozzám való viszonyuk nagyvonalúan barátivá vált, szerepe van az együtt töltött huzamos időnek, vélekedésünk, viselkedésünk – az alapvető különbségeket nem kizáró – hasonlóságának, amelynek egyik jellemzője az ironizálásra való hajlam és a nyíltság. Túl ezen, felismerték munkájuk iránti érdeklődésem elfogulatlanul őszinte voltát.

Amikor DeVrienné holttestét partra vetette a víz, Augusztáék már ismerték azt a százoldalas írást a revolveres gyilkosságról, amely rövid idővel később Félreeső halál címmel a Magyar Nemzetben megjelent. Andorka a főnökeinek készült jelentésben így írt róla: „Különös érzés olvasni, hogy egy kívülálló ilyennek lát bennünket, és munkánkat így ítéli meg. Egyébként a nyomozás úgy folyt le, ahogy K. A. megírta."

A második alkalommal már megszolgált bizalom vett körül, hogy a történéseket le tudom írni. Egy-két nappal később a Félreeső halál első részének megjelenésekor Auguszta kislánya apjáról olvasván így kiáltott fel: „Na végre, megtudtam az igazi nevedet: Auguszta őrnagynak hívnak." A dolog természetéből következik, hogy éppen az Auguszta név az őrnagy valódi nevének, Á…-nak elferdítése. A kislány az álcát vélte valóságosnak, a valóságot pedig álcának. Joggal hihetjük, hogy ez a tréfás félreértés a felemás titkosság természetéből következett.

Mielőtt elkezdődött Király kihallgatása, Thildo azt mondta nekem, kérdezzek meg nyugodtan a tanútól bármit, amit akarok. Ez az indítvány abból a nagyvonalúan baráti érzésből fakadt, amiről az előbb beszéltem. De hogy a jó érzés el ne illanjon, engedélyével nem élek; szerénységem, amely megóv a kotnyelességtől, jelzi azt is, hogy becsülöm a munkájukat, nem kívánok belerondítani. Csendben ülünk hát Királlyal, akinek nem használ ez a csend. Várunk, míg Thildo visszatér.

Visszatérésében van valami sürgető lendület, amely nem biztos, hogy szándéktalan.

– Ajaj! – mondja, és felír valamit a noteszébe, aztán a noteszt nagy csattanással összecsukja, és Királyra néz. – Szóval ott tartottunk…?

– Márciusban majdnem mindennap kivittek fuvarral Erzsébetre – kezdi Király, mintha valami félbeszakadt történetet folytatna.

– Nem – vág közbe Thildo. – Arról volt szó, hogy megmondta a feleségének, miszerint Kati eltűnt. Ön mit gondolt és mit mondott, hová tűnhetett?

– Nem tudom.

– De azért csak mondott valamit, Laci?

Király arcbőre a Lacira megrándul, mintha bögöly szállt volna rá. Gondolom, Thildo mást nem is akart elérni.

– Hát ad egy: gondoltam arra, amiért a gondnokkal felnyittattam a lakást.

– Éspedig?

– Hogy odabent érte valami.

– Ez hamar tisztázódott. Mi volt a következő gondolat?

– Mivel tudomásom volt a leltárhiányról, el tudtam képzelni, hogy bujkál… Halogatja a felelősségre vonást. Mondjuk kiment az apjához.

– Ad három? – kérdi Thildo, s ebből látni, hogy az „ad egy” őt is idegesítette.

Ad három: Péternél van.

– Szóval nem aggódott?

– Hát úszni tudott. Mondjuk a Dunába ugrik, vagy a Balatonba. Itt jön az életösztön. Ha nincs súly a nyakában, kiúszik.

– És ha mégis a Dunának ment, akkor ön szerint hol ugrott bele?

– Átgondoltam. Nem megyek akárhová, hanem ahhoz a hídhoz, ami ott van közel.

Felírom egy papírra: „Honnan tudja, hogy Kati jól úszott?”

Thildo elolvassa, aztán felteszi a kérdést.

– Honnan tudja, hogy Kati jól úszott?

– Egyszer mesélte, hogy milyen jót úszott az Olimpiában a Szabadság-hegyen.

– Ahá! Világos – bólint Thildo. – Magának volt kulcsa Kati lakásához?

– Novemberben többször felmerült, hogy csináltat kulcsot. Én határozottan elzárkóztam.

– Ajándékozott valami ékszert, aranyat Katinak?

– Nem.

– Az említett cédulán kívül hagyott-e a lakásán valami írást, üzenetet?

– A rádió felett van egy fekete doboz, ami nyomásra kiad egy papírlapot. Arra írtam szilvesztereste: Kati, szeretlek… És a slejfnit visszatekertem.

– Más?

– A nagy szobában kék spirálfüzet, az asztalbetét alsó lapján. Valamikor januárban azt írtam bele: „Szeretlek. Holnap megkereslek. Laci.”

– Egyedül volt akkor a lakásban?

– Nem. De ő aludt.

– Tud valamit Kati ékszereiről?

– Kati és a nővére is ékszermániás. Láttam rajta egy jegygyűrűt és egy kísérőt. Aztán volt ott egy széles arany abroncs.

– Hol?

– Az ékszereit egy szivarosdobozban tartotta az asztal tetején.

– Szombaton milyen ruhát viselt?

– Én?

– Nem. Kati.

– Irha. Sárga gumicsizma. Sötétkék steppelt vattanadrág. Bordó macskanadrág felül. Fehér zsebes kötött kabát. Ezüstróka kucsma. Nyilván a nercbundájában ment el újra szombaton.

– Ne következtessünk – mondja Thildo. – A tényekre vagyunk csak kíváncsiak. Ugye tudja, hogy maga nagyon jó megfigyelő és kitűnő az emlékezete? Mennyi pénze volt Katinak?

– Amit én tudok… Nem mintha ilyesmire, eltűnésre, rendőrségre számítottam volna, de a táskájába sohasem nyúltam bele. Mindig volt nála egy köteg pénz. Biztosra vettem, hogy egyszer kizsebelik. De a kórházba egy fillért se vitt. Ott én adtam neki.

– Kérte?

– Csak annyit: mennyit adjak az orvosnak? Akkor adtam neki ezer forintot. Később megtudtam, hogy az ismerőseinek úgy állított be engem, otthonról ki leszek dobva, és azért, hogy hozzá bejelentkezhessek, egy összegben kifizetek neki ötvenezer forintot, aztán a lakásért havi tízezret. A rokonai kerestek is, azért idegeskedtek, mert a kis Péter azt állította, hogy nálam van a két nagy gyűrű. Aztán megnyugodtak, mert a keresztfiánál volt.

– Üzletről Kati nem beszélt önnek?

– Hogy?

– Hogy ő valami önálló üzletbe kezdene.

– Majd a nővérével vesznek egy boltot – mondta –, abból hárman megélünk…

– Tud valakiről, akitől pénzt kért kölcsön?

– Nem. Bocsánat! A kulcsról szeretnék valamit mondani. Sose volt külön kulcsom, de megtörtént, összesen kétszer, hogy nagyon mélyen aludtam, amikor ő elment, ezért otthagyta a lakáskulcsát… De tudok valakiről, akinek volt a lakáshoz kulcsa.

– No? – élénkül fel Thildo. – Kíváncsivá tesz. Ki az?

– Valami nagykutya. Igazgató az MX-cégnél.

– Tudja a nevét is?

Király homlokán elmélyül a ránc.

– Andó Ödön – nyögi ki végül.

Az órámra nézek. Négy óra öt perce folyik a kihallgatás. Én dögfáradt vagyok, Király úgy látszik, keményebb fiú, arcát előrenyújtja, éberen pislogó szemével Thildóra tekint.

– Andónak miért volt kulcsa a lakáshoz?

– Feltételezés csak, amit mondok. Katitól tudom: Andó minden héten pénteken négy és hat között fent volt valakivel a lakáson. Mindig vörösbort ittak pezsgővel, és a felét otthagyták. De Kati a keresztfiának is adott kulcsot, hogy a barátnőit felvihesse… Na… Szóval volt a rádión egy lexikon, egyszer le akartam venni, akkor mondta, hogy abba szokta dugni a pénzt a diri a kégliért. Jóban voltak Andóval, tegeződtek is.

– Ahogy mondom, kiváló a memóriája. Emlékszik még a névre is…

– Elnézést, hogy ilyen apró dolgokban pontos vagyok, a lényeges meg kimegy a fejemből.

– Sebaj – mondja Thildo. – Előbb-utóbb majd csak visszajön. Különben is, ki tudja még most, mi a lényeges?!

– Ja! Most jut eszembe, a tévészerelőnek is adott kulcsot.

– Na lám – dünnyög Thildo –, ezután jön a sarki fűszeres.

– Parancsol?

– Semmi. Csak magamban motyogtam. Jancsi nevű ismerőse volt Katinak?

– Jaltában együtt volt egy sráccal. Azt hívták Jancsinak. Én gyanakodtam is, hogy viszonyuk van.

– Emlékszik rá, mit ittak az utolsó éjszakán?

– Egy pillanat – simítja végig homlokát Király –, hogy pontosan emlékezzek… A szomszédék fiának adott ötszáz forintot, hogy menjen le a közértbe. A gyerek hozott egy félliteres cseresznyét… hétdecis csemege fehéret…

– Pezsgőt?

– Hogy pezsgőt? Azt nem tudom.

– Vacsoráztak valamit?

– Nem.

– Maga járt kint a konyhában?

– Az utolsó napon?

– Az utolsón.

– Hát, nyilván lennem kellett a konyhában… Azt hiszem, valamiért kimentem.

– Kati szokott főzni?

– Nagy néha. Leginkább konzervet.

– Reggel mit ettek?

– Semmit.

– Amikor a gondnokkal kinyittatta az ajtót, járt a konyhában?

– Nem.

– A fürdőszobában?

– Csak benéztem. Nem vettem észre semmit.

– Hová tette le a ruháját pénteken este, amikor levetkőzött?

– Letettem a székre. Alsónadrágban maradtam.

– És Kati?

– Rajta ilyenkor egy fekete csuklyás háziköntös volt mindig. Nyilván az utolsó este is.

– Megtörtént valamikor, hogy Kati csizmát húzott, de nem vett fel sem zoknit, sem harisnyanadrágot, sem harisnyát?

– Télen mindig harisnyanadrágot viselt.

– Igaz az, hogy rettentően be tudott rúgni, szinte eszméletlen lett az italtól?

– Volt úgy, hogy megittunk tíz vodkát, sört, badacsonyi kéknyelűt, még akkor sem volt holtrészeg.

– És maga?

– Én? Láthatja, milyen nagydarab marha vagyok. Bírom az italt.

Király percről percre jobban megnyugszik, az utolsó kérdésre már-már tréfásan felel, ha a „nagydarab marha” kifejezést tréfásnak tekinthetjük. Elárad benne a nyugalom, hosszú lábát kinyújtja, nagy arcát szolgálatkészen fordítja felénk.

– Volt-e valamilyen közlekedési kihágása? – szólal meg Thildo.

– Nekem? 1982-ben volt egy, gyorshajtásért.

– Most? Idén?

Király meghökken. Homlokán ismét elmélyül a ránc.

– A Soroksári úton – mondja Thildo.

– Nem. Nem emlékszem. Lefotóztak volna? Thildo vállat von és mosolyog.

– Ezzel darazsat tett a fülembe – mondja Király. – Bizony darazsat tett.

– Hát akkor most jegyzőkönyvbe vesszük, amit elmondott. Gyere! – szól ki az ajtón Nagy Jánosné harmadosztályú irodafőtisztnek. – Jegyzőkönyvezzük Király úr vallomását. – S már diktálja is a szabvány szöveget:

„A tanúzás kötelmeire, valamint a hamis tanúzás törvényes jogkövetkezményeire történt figyelmeztetést tudomásul vettem, és ezek után az alábbi vallomást teszem…”

Kattog az írógép, én pedig elköszönök Királytól, és kilépek az ajtón. Két szobával arrébb Auguszta megszokott pózában ül az íróasztala mellett, előtte jelentések és jegyzőkönyvek, keze ügyében cigaretta és a Wademecum üvegcséje.

– Nos? – néz rám.

– Semmi.

– A nő helyesbítette a vallomását, nem 27-én járt Katinál, hanem egy héttel előbb…

– Lehet ekkorát tévedni?

– Már hogyne lehetne – mondja. – A tanú akkorát téved, amekkorát akar. Itt van a jegyzőkönyvben: „Megjegyezni kívánom, hogy nekem a dátumokkal mindig zűrjeim vannak…” Ripakodjak rá, hogy most aztán ne legyen semmi zűr, mert ha nekünk bebeszél valami marhaságot, mi komolyan vesszük, és napokig futunk utána?

– A lényeget tekintve mondott valamit?

– Honnan tudjam? Mi marha okosak vagyunk, a végén mindennek látjuk a lényegét. De most?! Anyu vallomásából úgy tűnik, nem volt túlságosan kiborulva a férj kalandja miatt, de ha kiborult volna, az orrunkra kötné? Figyeled? Maga a megtestesült nyugalom, a személytelenség: „Korábban még február elején férjemmel szóba hoztuk, hogy mindhárman összeülünk és megbeszéljük kapcsolatát Kival, illetve az egész, mindhármunkat érintő témát. Ezt a napot azonban – a kórházba szállítás napját – én nem tartottam erre alkalmasnak.” Korrekt, mi?

– De az is lehet – üti fel a fejét Kasnyák az iratokból –, hogy ez Andrus Pista jegyzőkönyvi korrektsége.

– A lényegen mit sem változtat. Anyu nem vágta fejbe Katit, hanem kórházba vitte, nem ordítozott, hanem, úgymond, megpróbálta lerendezni az ügyet. Aztán figyelj csak: „A kórházba szállítást megelőzően kb. két-három héttel a férjem volt a Kati szüleinél, azok lakásán, és elmondása szerint ott és akkor is megbeszélték, hogy ő nem válik el tőlem, nem veszi feleségül Katit, és a családjánál marad.” Itt tehát mindenki korrekt. Lehet, hogy mi egy korrekt gyilkost keresünk?

– És ha Kati kicseszett velünk, és öngyilkos lett…?

– Nyilván van ilyen – mondja Auguszta. – Semmi sincs, ami elő ne adódhatna a rohadt életben…

Andrus lép a szobába, sovány, barna arca feszes, szeme csillogó.

– Akkor elengedem a nőt – mondja. – Nem kívánja megvárni a férjét.

– Rendben – bólint Auguszta. – Mehet.

– Én is megyek – mondom. – Beszélhetek vele?

– Tőlem?! – néz rám Auguszta. – De ha megtudsz valamit, ne hallgasd el előttünk. Jó?

A kapuban utolérem Királynét, leadja kilépőcéduláját, a kapuőr kinyitja előtte az üvegezett ajtót, a nap fénye hirtelen az arcába vág. Nem szólítom meg, megyek mellette a tavaszi fényben, hallgatom, ahogy cipősarka kopog; járásában nincs semmi lágyság, kipp-kopp, kipp-kopp, a hang tudtul adja egész testének feszülését, napsütötte arca is feszes, vonásai megmerevednek, pofacsontjára rátapad a bőr. Előremeredő tekintetében van valami idegenszerű. Tartása: az egyenes derék, az előretolt áll semmi mást nem fejez ki, csak elutasítást, ami már-már rokon a kegyetlenséggel. Szeme nem fogadja be a napfényt, bőre nem érzi melegét, orra nem szagolja a tavasz szagát. Apró, kemény kis asszony halad az utcán szapora léptekkel a kőkerítésű parkoló felé, megyek mögötte-mellette, de nem visz rá a lélek, hogy megszólítsam, így aztán nem tudom meg, csak elképzelem, mit érez most; kinyitja a kocsi ajtaját, beül, füstgomoly csap ki a kipufogócsőből, a kocsi megugrik, szinte szögletessé válik a kanyar, amikor a parkoló kapuján kifordul.

Auguszta szobájának előterében Vaskó áll egy íróasztalnak támaszkodva, és türelmesen várja, hogy a vele szemben ülő fiatalember abbahagyja a zokogást. Ez a fiú bizony sírva fakadt itt, annyira megrendítette az eset, Kati szörnyű halála. Tőle vártuk volna a legkevésbé, hiszen huszonnégy éves, sportoló srácokat ritkán fog el könnyekig a bú. Timur László DeVrienné unokaöccse és keresztfia. Igazolványában a „betanított lakatos” szerepel foglalkozásként, de igazi mestersége más: az egyik NB I-es labdarúgócsapat kapusa, s nyilván hírből sem ismeri a szerelőcsarnokot.

A férfi sírásától Vaskó csöppnyit zavarba jön, Auguszta pedig, amikor meglátja a síró kapust, gyorsan visszahúzódik szobájába. Kasnyák dünnyög megint: „Ez a baj a magyar focistákkal, mind olyan, mint a nebáncsvirág.” De aztán épp ő szól a harmadosztályú irodafőtisztnek, hogy adjon kávét a srácnak is, Auguszta papírzsebkendőt küld neki.

A fiú elnézést kér, és erőt vesz magán, majd azt mondja: „Tegnap este tudtam meg otthon a nagymamánál, hogy mi történt keresztanyámmal, hogy a Dunából fogták ki, és össze volt kötözve a keze. Édesanyám beszélt erről, én nem is hallgattam végig, hanem beszaladtam a szobába, mert szégyelltem, hogy sírni fogok; úgy is lett, sírógörcsöt kaptam, és amikor anyám utánam jött, s tovább mesélt, mondtam, hogy hagyja abba, nekem ne mondja el…”

Timur Lászlónak kulcsa volt DeVrienné lakásához: „Azzal adta oda, hogy a lakást bármikor használhatom… nagyon rendes nő volt kereszt… és hozzám nagyon jó…”

Most már nem hüppög, nem is szipog.

– Anyám valamikor március elején mondta nekem, hogy kereszt eltűnt, és ez már komoly dolog. Akkor utánagondoltam, és rájöttem, hogy előtte egy héttel egy hétfői napon jártam utoljára a lakásán. Az időpontban azért vagyok biztos, mert arra határozottan emlékszem, hogy fürdő-napon voltam ott, ez pedig a hétfői nap, amikor csak délelőtt van edzés, délután pedig a Rudasban fürdő. Gyakran szaladtam fel hozzá csak azért, hogy kiszellőztessek, megöntözzem a virágokat. Ezen a napon nem találtam senkit a lakásban, mindenütt a szokásos rendetlenség uralkodott. Az asztalon egy boros- és egy pálinkásüveg állt és néhány pohár. Mellettük több mosatlan tányér. Az volt a benyomásom, hogy kereszt vendégeket fogadott, és utána nem takarított ki…

… – Az eltűnést követő hetekben, nem tudom pontosan, mikor, édesanyám mesélte, hogy kolléganői közül Bilek Tünde barátaival együtt több alkalommal járt kereszt lakásán. Ezt furcsálltuk is, mert kereszt ezt sem neki, sem nekem nem mondta…

… – Úgy tudom, hogy anyagi helyzete jó volt, jövedelme átlagon felüli. Egyszer kérdeztem tőle, hogy mennyit keres, erre csak mosolygott, én saccoltam, hogy azért megvan a húsz-harmincezer. Nevetett, és azt felelte, annyi azért többnyire megvan. De rosszul mondom, voltak anyagi zűrjei, ugyanis szórta a pénzt, szórakozóhelyeken mindig ő fizetett mindenkinek, néha még idegeneknek is…

… – Állandó hapsija egy Hámor Péter nevű férfi volt, nagyon sokat vitatkoztak, veszekedtek, csak egyben stimmeltek össze: Hámor is iszákos, szegény kereszt is az volt. Én Hámort nem kedvelem, mert bőbeszédű, nagyképű ember, aki mindenkit megpróbál lehengerelni. Az biztos, szerette keresztanyámat, jobban ragaszkodott hozzá, mint kereszt őhozzá. – Ezután egy Laci nevű hapsival járt, akitől terhes is lett; a gyereket először meg akarták tartani, keresztet tulajdonképpen a műtétre anyám beszélte rá.

… – Januárban kértem, hogy segítsen ki tízezer forinttal. Pénzt nem tudott adni, de kaptam tőle két gyűrűt, azokat engedélyével zálogba tettem. Hatezer forintot kaptam értük. A zálogcédula odahaza van, érvényességi idejét nem jegyeztem meg. Tudtam arról, hogy keresztnek van egy csomó aranyékszere, gyűrűk, fülbevalók, nyakláncok, medálok. Amikor az előbb említett két gyűrűt odaadta, mondta nekem, hogy minden ékszerét kiváltotta a zaciból, egyenesben van…

Ezek után Timur Laci zsebre téve Auguszta papírzsebkendőjét, távozik.

„Jelentés, április 6.

DeVrien Gáborné lakásán lánya, ifj. Hámor Péterné beleegyezésével nyomkutatást végeztünk.

Kutatásunk célja volt olyan nyom vagy elváltozás, illetőleg bármi feljegyzés keresése, amely az elhalt ismerőseire, életmódjára, tevékenységére, esetleg bűncselekményre utalhat, különös tekintettel az eltűnést közvetlenül megelőző időszakra…

…csupán a kis szobában lévő fiókos szekrény volt jó nyomhordozó, amelyről 7 db ujj-, illetve tenyérnyomdarabot rögzítettünk. A nyomokat folio-papírra való rögzítés előtt lefényképeztük.

A többi igen rossz nyomhordozójú bútorzaton érzékelhető nyomot nem találtunk.

Átvizsgáltuk a családi irattárt, melyben az alábbi feljegyzéseket, illetve dokumentumokat találtuk:

– az elhalt nevére kiállított tanulmányi lap a Békés Glass Élelmiszerkereskedelmi Szakmunkásképző Iskolába. Utolsó bejegyzés

1983. január 26.

– Molnár Ádám kőműves kisiparos 1972-es reklámkártya-naptára: tintával a következő telefonszámok vannak feljegyezve: 425-504, mellette Bérezi vagy Bérezés (tudakozóközpont szerint a jelzett szám: Bp. VII., Garay u. 5. sz. alatt lévő Lapkiadó Vállalat hívószáma volt, új száma: 215-440), 068-492, Kónya László dr. sebész, 079-305, XX. ker. Tanács, üzenetrögzítő.

– fehér sima papíron: Ollé et. 085-614. A papír másik oldalán: III., Tisza. 26. I. 24. (Almási Józsefné fenti cím alatti lakos.)

– fehér sima papíron a következő feljegyzés: DeVrien 36-373. Szállítás Varga András 14184647. A papír másik oldalán: Molnár Ádám nacionáléja és telefonszáma.

– Az első oldalon levő telefonszám 036-373 (Posta Hálózati Üzem Gépcsoport). A szám negyedik és hatodik számjegye olvasható 5-ösnek is, ezért ebben a variációban is lekérdeztem. E szerint a hívószám: Németh István dr. Bp. XIV., Nagy Lajos király út 94. IV. 1. h. 3. szám alatti lakos hívószáma…

– fehér 5 x 4-es kartonlapon Muskát Péter (a volt élettárs nacionáléja).

– újságpapír széle: Király László, 038-071.

A bárszekrényben lévő italosüvegek közül az elhalt lánya megjelölt hatot, amely odaköltözésükkor már ott volt. Ezeket az üvegeket fényképezéssel rögzítettük és eredetiben biztosítottuk.

A lakásban más nyomot, elváltozást nem találtunk. Vaskó István r.szds.”

Bizony, egy hónap alatt minden nyom kihűl. A gyilkos, ha ezért kötött áldozatára nehezéket, célját elérte; a holttest öthetes késéssel került elő, s a nyomozás csak ugyanennyit késve indulhatott meg. De míg egyik cél megvalósul, elsikkad a másik: a gyilkos nyilván azt hitte, hogy a tetem sosem bukkan fel a mélyből. Bízott a féltengely súlyában, nem számított rá, hogy tavasz közeledtével a bomlás gázai a víz színére emelik a testet nyűgével együtt. És a gyilkos azzal, hogy DeVrienné tetemét eltüntetni akarta, öntudatlanul bevallotta, hogy ismeri áldozatát.

Augusztáék előtt kezdettől fogva világos volt, hogy a tettest Kati környezetében kell keresni.

Hogyan is mondja Poirot?

„És ha az ember igazán megismeri a meggyilkolt áldozatot, az áldozat beszélni kezd, a halott ajak egy nevet formál, azt a nevet, amit megtudni akarunk.”

DeVrienné ajka ugyan a vízben lefoszlott, mégis el fogja árulni gyilkosa nevét, legalábbis megjelöli azt a kört, ahol keresni kell.

Vaskó, aki lényegében üres kézzel tért vissza a Pázsitos sétányon lévő lakásból, társai és felettesei szerint is az egyik legkiválóbb nyomkutató szakember. Mester abban, hogy meglelje a rejtőzködőt; egy zárt vagy nyitott hely, a tér bármilyen darabja számára szinte szemet szúróan olyan dolgokat árul el, amelyeket más – bármily figyelmes, kitartó és alapos a kutatásban – észre nemigen vehet. Ha a helyszínen ott maradt a tettes egy hajszála, egy csepp vére, vagy akár körméből egy darab, biztosra vehetjük, hogy Vaskó rátalál. De nemcsak a véletlenül ottmaradtat leli meg, tud mindent a szándékos elrejtésről, ismeri a legjobbnak látszó trükköket, bizonyos módszerek és eszközök segítségével könnyedén emelné ki a tűt a szalmakazalból. Nem csupán megérzésről van itt szó; a keresés és az elrejtés tudománya nemcsak veleszületett képességen múlik, kialakult módszerei, fogásai is vannak, de Vaskó mindezzel együtt is intuitív zseni. Így aztán biztosra vehetjük, ha ő nem talál meg valahol valamit, az nincs is ott.

Az életvédelmi csoport parancsnoki szobájában most úgynevezett értékelő munka folyik, Auguszta és Kasnyák az iratokat újra és újra átolvasva olyan tényeket keresnek, amelyekből kiindulva megjelölhetik a nyomozás további irányát, irányait. Szemük fönnakad minden furcsaságon, mindabban, ami netán csak különös véletlennek látszik, kiváltó okot keresnek, mivel a véletlennek látszót is valamely rendszerbe kívánják beilleszteni. Auguszta kéktámlás nagy füzetébe nevek, címek, telefonszámok, tárgyak, dátumok kerülnek, ezek a további nyomozó, ellenőrző és felderítő munka pillérei. „Mindig érdemes felfigyelni a

véletlenre. Később, ha kiderül, hogy csakugyan véletlen volt, elvethetjük…” – mondja Miss Marple, s mondhatná Auguszta is.

Ebben a pillanatban, április 6-án kedden este szinte bizonyosnak látszik, hogy DeVrienné egy-két dolga eltűnt, elveszett. Hiányzik nercutánzatú bundája, kézitáskája, ékszereinek egy része, ezeket keresni, „körözni” kell; ugyanakkor előkerültek dolgok: a testre kötözött féltengely, s amivel rákötözték, a műanyag bevonatú drót. Tisztázni kell ezek eredetét, milyenségét s felhasználási módját, a dróthurkokból és csomókból következtetni illenék az idegenkezűségre vagy önkezűségre. Mindez persze nem csupán nyomozói, hanem szakértői feladat is, késő délután Maláj be is állít a hírrel: Zsolt (a hurok és csomó szakértője) üzeni, hogy két napon belül egyértelmű véleményt mond a kötésekkel kapcsolatban.

Auguszta asztalán cseng a telefon, felveszi a kagylót, beleszól, hallani, hogy a vonal másik végén valaki izgatottan beszélni kezd; Auguszta arca egyre álmélkodóbb.

– Ezt a malőrt – mondja, miután leteszi a telefont. – Hamvasztani hoztak fel egy holttestet vidékről, és a krematóriumban halálra ijedtek, mert a koporsóban egy csecsemő is volt. Egy teljesen felesleges, a megrendelőlapon nem szereplő csecsemő. Tőlem kérdik, mit kezdjenek vele. Hát tudom én?

– Meddig dolgoztok ma? – kérdezem.

– Nyolcig? Kilencig? De holnap te is közölheted a családoddal, hogy hajnal előtt nem mész haza. Ne csak az én feleségem átkozódjon.

– Az ám – szólal meg Kasnyák. – Vagy zsarut játszol, vagy nem játszol zsarut. Addig maradsz, ameddig mi, akkor eszel, amikor mi, és suttyomban el ne aludj.

– Oké – felelem óvodás lányom kedvenc kifejezését használva –, te meg a jelentésedet úgy írd meg, hogy nekem hozzá se kelljen nyúlnom.

– Világos – mondja Thildo. – Szemet szemért. Attilának igaza van.

Az Attilázásról eszembe jut a Lacizás. Péterezés és Zolizás. Mi az oka annak, hogy a nyomozók általában keresztnevükön említik és szólítják az

ügyben szereplő személyeket? Amikor legelőször jártam a BRFK-n, a szívélyesség megnyilvánulásának véltem, hogy Andorka Péter – bár akkor még magáztuk egymást – Attilának szólított. Mostanra megértettem: a keresztnév használatának itt nem mindig van köze a közvetlenséghez, barátságossághoz, az oldott hangulathoz. Sőt éppen Király kihallgatásán vettem észre, hogy a Lacizás olykor keményít és megmerevít.

– Miért használjátok általában kihallgatáskor és egyébként is a keresztnevet? – kérdem Thildótól, aki csodálkozva rám néz.

– Hát azt használjuk? Ja persze! Az ember már észre sem veszi. Szóval egy ügy során annyi név merül fel, magad is láthatod, annyi fura, nehezen megjegyezhető vezetéknév, hogy az isten se tudná valamennyit a fejében tartani. A Lacit, Zsoltot, Petit, Mancit megjegyezni könnyebb, nemcsak a rövidség miatt, hanem azért is, mert jobban személyhez kötött, az arcot látjuk mögötte. Ha netántán két Laci szerepel egy ügyben, akkor se keresgéljük emlékezetünkben a vezetéknevet, inkább azt mondjuk egymás között: a fiatal Laci vagy a nagy orrú Laci. A kívülállók hivatalos megszólítása nálunk az úr. Ezek szerint te Kristóf úr lennél. Csak nem bánt, hogy Attilának szólítunk?

– Bántani nem bánt, viszont Király Laci kihallgatásán észrevettem, hogy volt abban valami furcsán szándékos, amikor teljesen szükségtelenül is, a kérdéseidhez mintegy hozzábiggyesztetted az utónevét.

– Mit mondjak erről? Mint nyomozó, elvileg személytelen vagyok, tehát nincsenek érzelmeim. De – és itt csak egyes-egyedül magamról beszélek – engem néha személyemben, érzelmeimben is érint az, amit a tanú mond, befolyásol az, ahogy viselkedik. Tehát egy kihallgatás során nemcsak a tanú vagy a gyanúsított érez feszültséget, hanem a kihallgató is. Lehet benne harag, öröm, együttérzés és felháborodás… Ez a kérdéseiben, a viselkedésében is megnyilvánul, sokszor az sem árt, ha a kihallgatott ember ezt jól észreveszi. Én az őszinte, természetes viselkedés híve vagyok, tehát nem rejtem el önmagamat a kihallgatott elől, éreztetem vele kétkedésemet, rokonszenvemet, hitemet. Kimondom azt, amit gondolok. Persze ebből a szempontból is más egy tanú vagy egy gyanúsított kihallgatása. Király határeset: tanúként hallgattam ki, mivel semmi se mutat arra, hogy köze

lenne Kati halálához, ugyanakkor most még minden további nélkül elképzelhető, hogy köze van. A kihallgatás taktikája, elnézést, hogy ezt a kifejezést használtam, hülyeség, szóval én azt gondoltam: legjobb, ha a viselkedésemmel is bizonyos kettősséget fejezek ki; a bizalmát kerestem, de tudomására akartam hozni azt is, hogy jóhiszeműségembe időnként gyanakvás vegyül. Arra akartam bírni Lacit, hogy ha valóban csak tanú, mondjon el diszkréció és mellébeszélés nélkül mindent, de ha nem csupán tanú, akkor esetleg keveredjen ellentmondásba, jöjjön zavarba, de legalábbis érezze azt, hogy helyzete nem derűs. A Lacizás is ezt a célt szolgálta, valami érzelmi hullámzást fejezett ki, barátságosságot és ezúttal kétkedést is, s azt hiszem, kordában tartotta Király önbizalmát. Félre ne érts, a keresztnév használata máskor nálam is meghittségét jelent, s ha valakit ezért szólítok a keresztnevén, nyilván észre is veszi. Az egészet nézve, Attila, igazad van, ez afféle módszeres zsaruszokás. Ha szükséges, el tudunk állni tőle. Magunk között azonban a delikvenseinket mindig utónevükön hallod majd említeni.

– Na itt ez az Ödön is – üti fel fejét Auguszta a jegyzőkönyvből –, aki Katihoz pénteken kefélni járt…

– Kínos, mi?! Ezt még ma elővesszük. Aztán megy mindenki aluszikálni. Megy aludni Kristóf úr is. Thildo úr is, Morcos úr is, Maláj úr is… De előbb szépen megbeszéljük Andó igazgató úrral: miért kefélt, hogyan kefélt, s mire figyelt fel eközben…

A középkorú igazgatót a harmincesztendős Maláj hallgatja ki. Andónak nyilván úgy hiányzott a rendőri vizsgálat, mint ablakos tótnak a hanyatt esés. Értelmes ember lévén azonban belátja: berzenkedni nem érdemes, megkerülni a dolgokat céltalan, a helyzet őszinteséget kíván. A gyilkosság félresöpri a kicsinyes titkokat.

Főnök voltához méltó marad azonban, precízen, hűvös tárgyilagossággal, távolságot tartva fogalmaz.

– DeVrien Gábornéval, aki akkor Muskát Péter élettársa volt, 1976-ban ismerkedtem meg vidéken. Később felkerültem Budapestre, s mivel lakással nem rendelkeztem, egy alkalommal, Muskátékkal beszélve

megemlítettem nekik, hogy ilyen irányú problémám van, miszerint magánügyeimet nem tudom kulturált körülmények között lerendezni…

Ugye az olvasót meglepi a fogalmazás finomsága? Maláj szeme se rebben, el sem mosolyodik.

– Muskát akkori felesége beleegyezésével felajánlotta, hogy a Légszesz utcai lakásukat időnként igénybe vehetem. Kati a lakást Muskáttal történt szakítása után is rendelkezésemre bocsátotta. Ő ajánlotta fel, hogy amennyiben igénylem, időnként használhatom az előbb körvonalazott célra.

Maláj közbekérdez. Andó pedig így felel:

– A feltett kérdésre határozottan kijelentem, hogy nekem Katival soha nem volt nemi természetű viszonyom; ennek egyik oka az, hogy Kati nem tárgya szexuális érdeklődésemnek, ő egy cingár alkatú, sovány nő volt, én viszont a teltkarcsúakat szeretem.

Mi minden érdekli ezt a Malájt!

S milyen könnyű kiismerni egy gyilkosság nyomozása közben Andó úr gusztusát.

Ezen a napon még egy rutin-kihallgatásra kerül sor: Kasnyákék Kati munkahelyi főnökével, Szappanos Gáborral beszélnek.

– Jó munkaerőnek bizonyult, az üzlet forgalmát ugyanis az elődééhez képest 20-25 százalékkal növelni tudta. Munkájával, elszámolásával kapcsolatban probléma nem merült fel. Munkája elismeréseként 1982 nyarán kétezer forint pénzjutalomban részesült… A múlt év novemberében Kati is részt vett a dolgozóink részére a Szovjetunióba, pontosabban Jaltába szervezett társasutazáson. Ennyire kiékszerezve még sohasem láttam…

– Az eltűnését megelőző hét szombatján 11 óra 40 perc körül délelőtt kimentem a piacra hozzá. Üzletét azonban zárva találtam, és a szomszéd kiskereskedőtől kérdeztem meg, hogy hol lehet Kati. Azt a választ kaptam, bezárta a boltot, mert elfogyott az áruja. Az időpontra azért emlékszem, mert megnéztem az órámat, hiszen Katinak még nyitva kellett volna tartania az üzletet. Azt, hogy a következő hét keddjén sem nyitott ki, onnan tudjuk, hogy a szállítók, akik általában délelőtt tizenegy és délután két óra körül terítik az árut, beszóltak, hogy a 7-es számú üzlet zárva van. Ekkor, két alkalommal is, táviratot küldtünk Kati lakására. A táviratokra válasz nem

érkezett. Azon a héten, vagy csütörtökön, vagy pénteken, a Compack étteremben, a Nefelejcs utcában találkoztam Hámor Péterrel és Kati lányával. Érdeklődtem, hogy mi van Katival, nem tudom, melyikük, de azt válaszolták, hogy beteg. A következő hét első napjaiban Hámor bejött az irodámba, és közölte velem, hogy Kati eltűnt, csak ezt akkor nem akarta Kati lánya előtt mondani, mert az egész család stresszben van. Majd azt kérdezte, én mit tudok Katiról, jelentkezett-e nálunk. Azt feleltem, hogy nem, és felhívtam a figyelmét arra, hogy ha Kati eltűnt, tegyenek bejelentést a kapitányságon. Közöltem vele azt is, ha így áll a dolog, akkor az üzletben hatósági leltárt kell felvenni. Hámor megkért, hogy értesítsem majd, mert szeretne a leltározásnál jelen lenni. Ha jól emlékszem, a leltárt még azon a héten megtartottuk, részt vettem rajta én is, aztán Hámor, Kati képviseletében, Falusi István boltvezető, a leltárszakértő, leltáríró, valamint az átvevő boltvezető. Megállapítást nyert, hogy Katinak negyvenezer forint leltárhiánya van. Ez ügyben a kivizsgálás még nem történt meg, folyamatba tettük, természetesen, ha igénylik, önöket az eredményről értesíteni fogjuk.

– Kati egyébként azt az üzletet, amelyben dolgozott, szerződéses üzemeltetésre meg akarta pályázni, azaz megvásárolni. De olyan kijelentést nem tett nekem, hogy az ehhez szükséges pénze megvan, vagy ennyi meg ennyi hiányzik. Nem is tehetett, hiszen az üzlet ára még nem volt megállapítva, így Kati a vásárláshoz szükséges összeg nagyságát nem ismerhette.

Jegyezzük meg, jól véssük emlékezetünkbe Szappanos vallomásának néhány meglepő szavát: ő, aki felszínesen ismerte csak DeVriennét, minden eddigi tanúval ellentétben azt állítja, hogy…

–…megbízható, szavahihető volt…

Auguszta homlokát a tenyerébe hajtva eltűnődik ezen a tévesnek látszó információn. *Mindketten ugyanarra* a furcsa, szinte groteszk, de *lehetséges összefüggésre gondolnak.* És vajon…

…az olvasó, aki nem tud kevesebbet náluk: mire gondol?

Első találkozásunk alkalmával – 1982 májusában – Andorka és Auguszta beszélt arról, hogy egy-egy nyomozás, amely emberölés tettesének kézre kerítéséért folyik, átlagosan egy hétig tart. Az életvédelmi csoport nyomozói az üggyel addig foglalkoznak, amíg a gyilkossággal alaposan gyanúsítható személyt elfogják, illetve feltárják azokat a körülményeket és bizonyítékokat, amelyek a gyanú alaposságához elegendők. A kézrekerültet ezután átadják a BRFK vizsgálati osztályának (VIII. ker., Tolnai Lajos utca), ott a gyanúsított addig tartózkodik, míg a bűncselekmény valahány körülményére fény nem derül, a vizsgálatban már részt vesz az ügyész is, s minden mozzanatánál jelen lehet a védő. A gyanúsított – az ügyészi vizsgálaton is átesve – vádlottként kerül a bíróság elé; a rendőr a bíróságon – ha megidézik – tanúként szerepel.

Tehát ami Augusztáékra tartozik, az az alapos gyanú felébresztése. Ennek a jogi helyzetnek pontosan meghatározott feltételei vannak, csak e feltételek megvalósulása esetén lehetséges az őrizetbe vétel, majd az előzetes letartóztatás a vizsgálat befejezéséig, majd azután, a bírósági ítélet jogerőre emelkedéséig.

Az átlag – az egy hét – természetesen magában foglalja az egy-két órás és a három hónapos ügyeket is, hiszen az átlagnak éppen az a természete, hogy egyedi esetként a lehető legritkábban valósul meg.

A DeVrien Gáborné gyanús halálával foglalkozó nyomozás most harmadik napjánál tart, remény sincs arra, hogy rövidesen befejeződik. Nincsenek olyan tények, bűnjelek Augusztáék birtokában, amelyek irányt mutatnának, s az eddig feltárt emberi kapcsolatok és élethelyzetek sem ébresztenek fel semmiféle alapos vagy alaptalan gyanút. Még az sem bizonyosuk be, hogy DeVriennét megölték. A szakértők – akik feltevést még magánjelleggel sem kockáztatnak meg – most hallgatnak, korábbi véleményük pedig csöppet sem egyértelmű.

Ez a vagylagosság és bizonytalanság a nyomozás intenzitását nem befolyásolja; az alapállás az, hogy DeVriennét megölték.

Bármily furcsán hangzik: a kétség igazi gondja az enyém. Nyakig benne vagyok egy ügyben, napokat, heteket töltök el itt, éjszakázok, halomnyi jegyzetet készítek, hogy beszámolhassak egy gyilkosság nyomozásáról, és a

végén netán kiderül, hogy DeVriennéhez senki se nyúlt; mérhető-e bármihez az olvasó csalódottsága, ha gyilkosság helyett öngyilkosságot tukmálok rá, felajzott kedvét megcsúfolva.

Azért most már Augusztáék sem örvendenének egy olyan szakértői véleménynek, amelyből az következne, hogy DeVrienné saját kezűleg kötötte testére a féltengelyt, majd kezét is összecsomózva vízbe ugrott.

– Ha már futkosunk, mint a csodapók – mondja Kasnyák –, legalább oka legyen.

– Nyugalom – néz rá Auguszta –, hát nem kellemesebb egy csúf öngyilkosság, mint egy szép gyilok gyilkos nélkül?

Mostanra – április 7-re – már minden kétkedést eltávolítva bebizonyosodott, hogy a Dunából előkerült rémalak azonos Kati holttestével, a fogorvos igenlő válaszához a daktiloszkópus is csatlakozott, a kezekről, amelyeket Andorkáék magukkal vittek, sikerült használható ujjlenyomatot venni, s azt azonosítani az egykor bűnbe esett DeVrienné nyilvántartásban meglevő ujjnyomával.

Andorka és Fogarassi éjszaka tért vissza Egerből, s csütörtök reggel csatlakozott a többiekhez; Fogarassit Auguszta rögtön munkára fogta, kiküldte a Kvassai-zsiliphez, Andorka pedig a jegyzőkönyvekkel beült szobájába, s a fél délelőttöt olvasással töltötte, ily módon aztán sikerült is felvennie az elejtett fonalat.

Mielőtt félrehúzódott volna körünkből, így szólt hozzám.

– Lám, meg kellett érnem, hogy egy civil, aki még csak nem is az elkövető, többet tud nálam egy aktuális gyilkosságról. Lesül a képemről a bőr. Ha legalább önkéntes rendőr volnál… Ne állíttassunk ki neked egy igazolványt?

„szám: 722/1983. bü.

Jelentés.

Jelentem, hogy a fenti számú ügyben a Kvassai-zsilipnél az alábbiakat állapítottam meg.

A zsilip nyilvántartó könyvét 1983. március 15-től vezetik, ugyanis ezt megelőzően 1982. október 10-től teljes átépítést hajtottak végre. Az átépítést 1983. január 28-ra befejezték, azonban akkor a rendszeres hajóforgalom még nem indult meg.

A zsilipkezelők emlékeznek rá, hogy februárban két fával megterhelt uszályt engedtek át a Nagyvásárteleppel szemben levő kikötőbe, majd ugyanezt a két uszályt rakomány nélkül visszaengedték a Dunára. A pontos dátumot nem tudják. 1983. február 28-án a Közép-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság mérőhajója ment ki a Kis-Dunára, ez a hajó jelenleg is ott tartózkodik.

Elmondásuk szerint a mérőhajó méretét tekintve (10 méter hosszú, 60 centiméter merülési mélységű, végcsavaros) kizárható, hogy a nagy-dunai részről bármilyen tárgyat vagy testet a Kis-Dunába vontasson vagy magával sodorjon. Az előbbiekben említett két uszály fartőkéjén viszont fennakadhat nagyobb méretű tárgy vagy test, amelyik észrevétlenül kerülhetett volna át a Kis-Dunába.

Március 15-től huszonnégy órán keresztül, szükség szerint, harmincperces időközönként zárják, illetve nyitják a zsilipet. Kisebb hajók zsilipelésénél nagy valószínűséggel állítható, hogy a keletkező örvénylések miatt az esetleg bekerülő holttestet a víz felveti, ilyesmit a kezelőszemélyzet nem észlelt.

További feladatom volt vízállástérkép, mederviszonytérkép és talajviszonyt ábrázoló térkép beszerzése. Felvettem a kapcsolatot a Közép-Dunavölgyi Vízügyi Igazgatóság 4-es számú szakaszmérnökségén Rácz Elek, Ránki Ernő és Sípos Antal szakemberekkel (496-190, 131-690/447 m); a jelzett szakaszmérnökség területéhez tartozik a Kvassai-zsilip és a Tassi-zsilip közötti terület.

Rácz Elek szerint e szakaszon vízállási térkép nincs forgalomban, ugyanis a víz átlagos mélysége két-három méter, a vízszint ingadozása pedig a zsilipszabályozás következtében húsz centiméternél nagyobb nem lehet. Az áramlási adatokról negyedévenként készítenek térképet, beleértve

a mederviszonyokat tükröző térképet is. A legfrissebb adatokat tartalmazó térkép április közepére várható. A jelenleg rendelkezésre álló – a mederviszonyokat ábrázoló – térkép tízezres kicsinyítésű, az egész Duna-szakaszt magában foglalja, ezt belső használatra készítették, és Ránki Ernőnél tekinthető meg. Más, komolyabb térkép a jelenlegi Duna-ágról nincs. A régi térképek használhatatlanok, mert 1982-ben a Duna-szakaszt teljesen végigkotorták, így az összes adat megváltozott.

Feladatom volt továbbá a Fővárosi Tűzoltóparancsnokság könnyűbúvárjainak helyszínre irányítása, kutatási feladatok elvégzésére. Távbeszélőn történt megbeszélés után az FTOP parancsnoka részére az átiratot elkészítettük, azt már át is vették.

További feladatom volt a jelzett terület meteorológiai viszonyainak megállapítása az 1983. február 25-28. közötti időszakban. A meteorológiai jelzőszolgálat információs központjától az alábbiakat tudtam meg: II. 14-től 23-ig erős lehűlés volt, a hőmérséklet átlag mínusz 4,3 fok. Febr. 25-én a középhőmérséklet mínusz 0,3 fok. Enyhe szél, derült idő. Február 26-án reggel 7-kor mínusz 4 fokot mértek, de a napi középhőmérséklet már plusz 1,3 fok. Enyhe szél fújt. Február 27-én a napi középhőmérséklet 3,8 fok, 13 óra 35 perctől február 28. 16 óra 05 percig 1,2 mm csapadék hullik. Gyengén fúj a szél. Február 25, 26, 27-én a talajt foltokban még hó borítja. 28-ra ezek a hófoltok eltűnnek. Fogarassi Lajos, r.fhdgy.”

Miután jelentését átadja Augusztának, Fogarassi így szól Kasnyákhoz.

– Kurva mázlid van.

– Nekem? – emeli fel Kasnyák engesztelhetetlenül szúrós tekintetét. – Majd pont énnekem van kurva mázlim.

– Neked – bólogat Fogarassi. – A vízügy emberével megbeszéltem, hogy a Kvassai-zsilipnél halat fogatnak veled.

– Fogatnak?! – kérdezi Kasnyák. – Mi az, hogy fogatnak?

– Azt állítják, ismernek egy-két helyet, ahol a pancser horgára is süllő akad.

– Mész a francba – mondja Kasnyák a legcsekélyebb indulat nélkül. – Inkább a munkádat végeznéd.

– Miért nem hoztál egy rohadt medertérképet? Mi az, hogy Ránki Ernőnél tekinthető meg?

– Rajta ül.

– Ilyenkor mi a teendő, hülye zsaru?

– Na mi?

– Kihúzzuk alóla.

– Gondoltam, a fénymásolat egyszerűbb.

– Az mikorra lesz kész?

– Már kész van – mondja Fogarassi, és Kasnyák kezébe nyomja a térképet.

– Mi ez a jel? – mutat Kasnyák egy vastag piros nyílra. – Mi a fenét jelent?

– Az? – tűnődik Fogarassi. Kerek gyerekképe mosolytalan. – Ja! Ott gilisztával rogyásig foghatsz paptetűt.

– Hű de kipihent – szólal meg Auguszta. – Már szinte zavaró, hogy ennyire kipihent és napbarnított a mi Lajoskánk. Tudod, mit? Szaladj el Timurnéért. Hozd be ide, aztán kérdezd ki szépen, de most már a legfrissebb szempontok szerint.

Április 7. délelőttjén Fogarassi Timurnét másodszor, Vaskó Molnár Ádámot és Róth Istvánnét – Kati édesapját és édesanyját – hallgatja ki. Hámor Pétert, az áldozat nászát és volt élettársát kilenc órára idézték be.

Vele Kasnyák beszél.

Nézzük hát Timurné második vallomását.

– Kati tizenhét éves korában ment először férjhez Tuber Lászlóhoz. Ez a házasság nagyon rövid ideig tartott. 1963-ban kislánya született, ekkor nem volt férjnél, állítása szerint a gyermek, Tünde apja bizonyos Hargittay Pál katonatiszt volt, aki az apaság ellen körömszakadtáig hadakozott. Húgom sokat mesélt a bírósági tortúráról, a hosszas orvosi és szakértői vizsgálatokról. Az idő tájt ismerkedett meg DeVrien Gáborral, aki 1970-ben feleségül vette, és Tündét a nevére íratta. Házasságuk kb. egy évig tartott.

Timurné felsorolja húga szerelmi kapcsolatait, ismét szóba jön Muskát, aztán egy Ferenc keresztnevű, 70 éves urológus, aki Kati táppénzcsalásait orvosi igazolásokkal fedezte, aztán ismét Hámor és Király.

– A sashalmi piacon nemrégiben nyílt egy butik. Kati többnyire ott szokott vásárolni, az eladóval jó viszonyban volt, tudomásom szerint ebben a butikban vette azt a bundáját, aminek nyoma veszett. Jaltába utazása előtt az én bundámat kérte kölcsön, és kapott egy-két divatosabb ruhaneműt egyik kolléganőmtől, Bilek Tündétől is. Tündével az én munkahelyemen, a Tulipánban ismerkedett meg, állítólag Tünde egyszer 35 ezer forintot kért kölcsön tőle, amit ő – tanácsomra – megtagadott…

– Hámor Pétertől szereztem tudomást arról, hogy egy Szabó Zoltán nevű fiatalember Kati eltűnése előtt járt a Pázsitos utcai lakásban. Én Hámornak mondtam, hogy szeretnék azzal a fiúval beszélni, és Szabó Zoltán rövid idővel később felkeresett a munkahelyemen. Ekkor derült ki, hogy Bilek Tünde baráti köréhez tartozik. Beszélgettünk Katiról, Szabó elmondta, hogy húgom ajánlatot tett neki, béreljék ki együtt a sashalmi csirkeboltot, ezért a fiú csütörtökön, február 24-én át is adott neki tízezer forintot beugróként, aznap együtt is vacsoráztak. Ekkor megbeszélték, hogy 26-án felmegy Katihoz; így is történt, fél kettő tájt ért oda, a húgom elegánsan felöltözve egy zöld színű ruhában fogadta, és szemmel látható volt, hogy készül valahová. De nem együtt mentek el. Szabó hamarosan távozott, Kati pedig még fenn maradt a lakásban. Szabó Zoltán ekkor megadta a telefonszámát (066-052), de azóta nem beszéltem vele…

– Olyan eset is előfordult, hogy összes ékszerét zálogba tette, de meggyőződésem, hogy ilyenkor nem neki kellett a pénz, hanem kölcsönadta valakinek. Hajlamos volt arra, hogy az elesett vagy az annak mutatkozó embereket támogassa. Könnyen barátkozó, könnyen kihasználható volt.

…– fázós természetét és szokásait ismerve kizártnak tartom, hogy csizmát harisnya vagy zokni nélkül vett volna fel.

Timurné felsorolja a hiányzó aranyékszereket is: 3 db sima karikagyűrű, egy recézett karikagyűrű, egy Krisztus-medál, egy ovális alakú, egy négyzet alakú medál, egy kör alakú, szemekből készült lánc, két piciny, fehér, illetve lilaköves gyűrű, három pár nélküli fülbevaló.

Katiról édesanyja (aki ugyanolyan korán, alig tizenkilenc éves korában hozta világra első gyermekét, mint később lánya és unokája) így beszél:

– Nem voltunk a legjobb viszonyban…

…– gyermekkorától fogva makacs, önfejű teremtés volt, a tanácsokra nem hallgatott, és azt hiszem, nem túlzok, ha azt mondom, hogy krónikus hazudozó volt. Semmiben, még a legkisebb elhanyagolható dologban sem mondott igazat. Ezért nagyon haragudtam rá, de nemcsak ezért, hanem a rendezetlen életmódja, kusza szerelmi kapcsolatai és iszákossága miatt is…

Kemény szavak egy anyától, ám más helyütt a hatvankét éves asszony merő diszkrécióból füllent egyet.

– Második férje nem szerette Kati *első házasságából* született lányát, Tündét. (Mint tudjuk, Tünde házasságon kívül született, apjáról mit sem tud.)

– Volt egy bolgár férfiismerőse is, aki aznap, amikor Kati Jaltába utazott, nálam járt… és később kétszer is…

–…nálam kereste Kati… Ennyit tudok róla. Jellemző egyébként a lányomra, hogy könnyen kötött ismeretségeket.

Az édesapa, Molnár Ádám vallomása több figyelemre méltó (vagy a figyelmet megosztó?) információt tartalmaz.

– Utoljára az eltűnése előtt egy hónappal volt nálam egy fiatalember társaságában, akivel régebben már kétszer meglátogatott. Lászlónak hívták, ha jól emlékszem, de ebben nem vagyok biztos egyáltalán. Úgy 165 magas, 36-37 éves, barna vagy fekete, kissé göndör hajú, zömök férfi volt. Minden alkalommal egy sárga színű kocsival jöttek, a típusát nem tudtam, nem Lada, úgy emlékszem. A férfi modora meghökkentett, simulékony volt, szinte hízelgő. Többször is felajánlotta nekem, hogy összeköttetései révén szerez majd építőanyagot, bármit, ami kell, mivel tudta a mesterségemet, kőműves vagyok. Hiába mondtam neki, hogy amire szükségem van, azt beszerzem magamnak, csak erősködött.

– Különben ha jött hozzám a lányom, szinte mindig hozott magával valakit. Nemegyszer előfordult, hogy cigány férfiak voltak vele…

Mondtam is neki, hozzám ne jöjjön ilyen bandával, mert attól tartottam, előbb-utóbb eltűnik valami a lakásomból. Ha jött, rendszerint adtam neki 500, 1000 forintot. Sokszor már spiccesen érkezett hozzám, aztán megivott nálam is három-négy pohár konyakot, és total kikészült. A konyakot nagyon szerette, konyakért bárkivel bárhová elment és bármire hajlandó volt…

– Ha ivott, mindjárt eszébe jutottak a bajai, hogy a lába fáj, a melle fáj, ilyenkor teljesen úgy viselkedett, mint aki meg van győződve, hogy nem sokáig él. És ha a halálra gondolt, bánatos és rosszkedvű lett, a részegség és a szomorúság gyakran együtt járt nála…

– Valamikor, talán a múlt év novemberében kért tőlem harmincezer forintot azzal az indokkal, hogy lakást cserél. Nem adtam neki. Egyrészt azért, mert nem tartok otthon nagyobb összeget, másrészt azért, mert tudtam róla, hogy született hazug. Mondtam is, nézzük meg egyszer közösen a cserelakást, utána készséggel adom a pénzt. Jó, akkor nem kell, felelte, és ennyiben maradtunk. Soha máskor nem kért, és én nem adtam neki nagyobb pénzösszeget.

– Ékszert? Hogy én vettem volna neki egy kétméteres súlyos aranyláncot? Nem, dehogy. Talán egy éve Tündének, az unokámnak ajándékoztam egy egészen vékony láncocskát, medál nélkül. Mást nem. Egyáltalán nem.

– Azokat az embereket, akikkel Kati nálam járt, valószínűleg megismerném, ha újra találkoznánk, de személyleírást nem tudok adni róluk. Nem jegyeztem meg a fizimiskájukat. Az a férfi, akiről az elején beszéltünk, egyszer Tündével is eljött hozzám, az unokám nyilván tudja a nevét…

Kasnyák a természetéből fakadó kedvetlenséggel, de roppant udvariasan betessékeli Hámor Pétert a 419-es szobába, és hellyel kínálja. A férfi leül, körülnéz, oldalról látni, hogy bal füle hiányzik, helyén rózsaszínű forradás van. Teljesen nyugodt, nyilván nem sejti vagy nem veszi tudomásul, hogy jöttét feszült várakozás előzte meg. Bizony nincs egyetlen ember itt, aki ne

tudná elképzelni, hogy Hámor lesz a hunyó, ahogy a zsaruk a tettest nevezni szokták. Persze az elképzelhetőség messzire van a gyanútól, tán még a gyanakvástól is, csupán annyit jelent, hogy Hámor gyilkos volta nem teljesen kizárt. Ettől ő még ártatlan lehet, sőt ártatlansága az ügy jelenlegi állása szerint kétségbe sem vonható.

Mégis aligha véletlen, hogy Kasnyák hallgatja ki, a Morcos, aki évekig vizsgálótiszt volt, így aztán tisztában van a beszéltetés módszereivel.

Hámor minderről persze mit se tud, abban sem lát semmi rendkívülit, hogy a zsaruk egymás után nyitnak be az ajtón, lábujjhegyen osonnak át a szobán, ily módon jelezve zavarkodásuk feletti restelkedésüket. Senki sem veszi szemügyre Hámort, még az egyik íróasztalban sokáig kotorászó Auguszta sem, de félfülű arcát mégis az összes nyomozó emlékezetébe vési, s míg ez az ügy tart, nem is felejti el.

Persze mindez a sürgő-forgó várakozás, kíváncsiság esetleges, s a maga módján csalóka, hiszen azonnal hamvába hol, ha a férfiról bármi módon kiderül, hogy DeVrienné gyanús halálához semmi köze sincs. Ám az ártatlanság majdnem olyan vonakodva válik bizonyossá, mint a bűnösség; most még csak egy dolog biztos: Hámor Péter nagyon fontos tanú.

A 419-es szoba lassan visszanyeri megszokott képét: vége a nyüzsgésnek, vége az ajtónyitogatásnak, csend van, Kasnyák megkockáztat egy biztatónak szánt fanyar mosolyt; Hámor kissé megrémül, és beszélni kezd.

Vallomása elején az általunk már tudott dolgokat beszéli el: megismerkedését Katival (Légszesz utcai sörbár), élettársi viszonyuk létrejöttét, majd felbomlását.

– A Pázsitos sétányon levő lakást Tündének és az unokámnak utalták ki 1982 júniusában. A fiatalok az én lakásomban laktak, mi ketten Katival a XX. kerületben, bár én oda nem voltam bejelentve…

Kihallgatásának elején Hámor folyamatosan, a saját történetszövése szerint beszélhet, ő döntheti el, mi fontos, mi nem. Kasnyák nem szól közbe, sőt készséget és egyetértést mímelve bólogat.

(Valamikor volt egy ilyen tanárom, a legnagyobb hülyeségre is rábólintott, olyannyira, hogy a matematikában egyébként teljesen szófukar

Kalmár Csipszi is lépre ment, hibát hibára halmozva, de lelkesülten, szinte hoppszaszázva vezette le a másodfokú egyenlet megoldó képletét, a tanár az utolsó szóra is rábólintott, majd fagyos tekintettel azt mondta: „Jól van, fiam. Elégtelen.”

Hámor is mondja, mondja, őszintén, nyíltan, s te jóságos isten, néha Kasnyákra mosolyog.

– 1982 szeptemberében Kati megismerkedett egy taxissal, Király Lászlóval. – A szolgálatkész hangból itt némi lenézés és ellenszenv csendül ki. – Ettől kezdve kapcsolatunk megromlott. Október 23-án egyik piaci ismerősünk, Róka István születésnapját ünnepeltük Sashalmon, a címét nem jegyeztem meg… Szóval Kati akkor már egy kicsit piásan arra kért, hogy vegyek föl hatezer forint személyi kölcsönt, mert ő novemberben Jaltába utazik, és kell neki a pénz. A saját nevére már korábban felvett hatezret az OTP-től, akkor én a kezese voltam, most mondtam neki, ezt az újabb összeget nem vállalom. Emiatt annyira dühös lett, hogy este az erzsébeti lakáson csúnyán összevesztünk, az URH-t is kihívta rám…

Hámor elhallgat, Kasnyák pedig résztvevően bólint, mintha a világ legnagyobb szemétségének ő is az URH-t tartaná. A tanú itt megoldott egy nehéz helyzetet: a rendőri közbeavatkozást nem következménynek, hanem a veszekedés csúcspontjának tüntette fel. Így – bár semmit el nem hallgatott – holmi pofonok, hajcibálások, karmolások és fojtogatások szóba se jöttek.

– Ekkor elhatároztam – mondja az URH-s járőr kihívása miatt még most is sértődött Hámor –, hogy szakítok vele.

– Helyes – bólint Kasnyák, és ki tudná megmondani, a szakítást helyesli-e vagy Hámor őszinteségét. – Most legyen szíves pontosan elmondani, hogy e szakítás után mikor, hol és milyen alkalomból találkoztak.

– November 20-a után, amikor Jaltából hazaérkezett, eljött a Nefelejcs utcába, a gyerekeknek hozott ajándékot. Egyszer a Tulipán presszóban futottam össze vele. December 26-án pedig nálunk, a családdal vacsorázott. Aztán január 3-án vagy 4-én megint eljött hozzám, nekem panaszolta el, hogy bajban van, terhes attól a taxisofőrtől. Ezután többször ott is aludt a Nefelejcs utcában a gyerekeknél. Békülni akart, de én nem mentem bele. Február elején is találkoztunk kétszer-háromszor, éjszakára is ott maradt a

gyerekeknél. Február 12-én ünnepeltük a születésnapomat… Ittunk, beszélgettünk, egyszer csak megjelenik a bikája, Laci. Rettenetesen mérges lettem, Lacit be sem engedtem, Katit kirúgtam.

Hámort az emlékezés felzaklatja, egy pillanatra most is dühbe gurul. Eddig mozdulatlan keze megelevenedik, hadonászni kezd. Füle helyén a csonk rózsaszínből vörösre vált.

– Aztán? – kérdezi Kasnyák.

– Február 15-én felhívott a kórházból, ahová Laci és felesége vitték be az abortusz miatt. Február 16-án megint telefonált, és arra kért, hogy vigyem haza. Taxival mentem érte, hazavittem. Jobban mondva beültünk egy presszóba, ami ott van a Pázsitos sétányhoz közel. Ekkor azt mondta nekem, hogy Lacival befejezte a kapcsolatát, és szeretne újra velem élni.

„Ezen az éjszakán (16-án) nála aludtam” – mondta tegnap Király. Most Hámor Péter szavait hallgatva nyilvánvaló lesz, hogy Kati – bár szerelmi kapcsolataiban eddig, csalásai ellenére, kiszolgáltatottnak hihettük – úgy, mint minden nő, az erre rendelt férfin azért uralkodott. Hámor szavait: „Szakítottam vele”, „kirúgtam”, „nem békültem”, most is csak a düh és megaláztatás sugallja, hol vörösödő, hol sápadó forradására pillantva nyilvánvalónak érezzük, dehogy akart ő szakítani Katival, az első hívó szóra, sértődöttségét és az URH-t feledve, elölről kezdett volna mindent. Ebben a viszonyban a nő maradt felül halálában is – bárki végzett vele.

Hámor a keskeny, zöld falú szobában ravaszul és szívósan (és értelmetlenül) védi méltóságát.

– Én (a kibéküléstől) elzárkóztam, közöltem vele, hogy az élettársi kapcsolatot nem újítjuk fel, de megadok minden emberi segítséget, ami telik tőlem. A lakásba már fel sem mentem, a kapuban váltunk el.

Gondoljunk bele: ez a hűvös, tartózkodó magatartás összefér-e Hámor most is fel-fellobbanó dühével és nyilvánvaló sértődöttségével, lehet-e valaki dühös egy halottra, amikor már-már fölényes jóindulattal szemlélte az elevent? Itt érdemes eltűnődni azon is, hogy az a leegyszerűsítő, mondhatnám faragatlan módszer, amellyel egy rendőri jelentés él, amikor szó-panelközhelyekkel jellemzi az embert, a bonyolult lélekkel mire jut? Ilyenféle megfogalmazásokra gondolok: „italozó életmódot folytat”,

„családi élete rendezetlen”, „anyagi erején felül költekezik”, „könnyen köt ismeretségeket”, „munkáját megfelelően végzi…” Mivel e jellemzési metódusnak a durva egyoldalúság a lényege, úgy hihetnők, hogy egy ember személyiségéről semmit sem árul el. De el ne felejtsük: a nyomozás nem pszichoanalízis, a jelentés vagy a jegyzőkönyv nem irodalom; egy zsarutól hogyan is várhatnánk el megjelenítő erőt, mélységet, netán iróniát. A zsaru, ha fogalmaz, azzal él, ami számára megadatott, s ha az ábrázolásban többre, teljesebbre törekszik a szokásosnál, eleve kockáztatja, hogy a másik zsaru nem érti meg. Ha pedig a lélekelemzési nézzük, Freud akárha meg se született volna, a nyomozót nem érdekli, hogy a felettes én miért nem regulázza meg a tudatalattit, amikor egyik ürge a másik ürgébe vágja a kést. A zsarunak általában az a véleménye, hogy a gyilkos egy rohadt gyilkos és semmi több. Ha pedig a jelentésben az áll, hogy X. vagy Y. *italozó életmódot* folytat, akkor a rendőr, a törzsőrmestertől a vezérőrnagyig, ugyanarra a dologra gondol, nem leszűkítve, de túlságosan ki sem tágítva a lehetőségeket, a személyiség és lélek egy jellegzetes állapotát látja, amelyben *ez* és *ez* könnyen megtörténhet. Amíg az emberi személyiség és benne az igazság, a lényeg az irodalomban és a pszichológia tudományában roppant bonyolultnak, nehezen megközelíthetőnek és megfogalmazhatónak látszik, addig ugyanez, a zsaru leegyszerűsítő rendszerében és szemléletében áttekinthető, majdhogynem egyértelmű. S bármilyen furcsa, a valóságban ez a megközelítési mód rendszerint eredményes. A szuverén személyiség adott helyzetben éppen úgy jár el, ahogy a zsaru elvárja, azt teszi, amit a zsaru előre lát. Ez annyit jelent, hogy az emberi magatartási formák, reakciók képlete egyszerű, kiszámítható, legalábbis a bűn és az eltitkolt dolgok világában. Andorka ezt így fogalmazza meg: „Egy gyilkos nem viselkedhet másképpen, mint ahogy a gyilkos viselkedik.”

Figyeljük hát tovább Hámor viselkedését, amely most nem olyan esendő, mint Kival folytatott viszályában és viszonyában.

– Február 17-én vagy 18-án megint felhívott a munkahelyemen, és bejelentkezett, hogy 19-én szombaton feljön ebédre hozzánk… Vártuk is, de nem jött. Arra gondoltam, talán megint rosszul lett, ezért másnap dél körül kimentem Erzsébetre. Mikor ajtót nyitott, látszott rajta a meglepődés,

nyilván nem engem várt. Rosszkedvű volt, olyannyira, hogy meg is kérdeztem tőle, mi a baj. Ellenségesen azt felelte, hogy itt járt Laci a feleségével, éppen ezért legjobban tenném, ha most békében hagynám, gondolkodni szeretne. Elszívtam egy cigarettát, aztán hazamentem. Február 22-én megint telefonált, kérte, hogy találkozzunk, mert fontos dolgot akar elmondani. Megállapodtunk, hogy délután találkozunk az Örs vezér téren, a Metrónál. Én értem oda előbb; amikor megjött, kérdeztem tőle, beülünk-e valahová, erre azt mondta, nem, menjünk Erzsébetre, siessünk, mert át akar öltözni, vacsorameghívása van. Miközben otthon átöltözött, beszélgettünk.

– Mi volt az a fontos dolog, ami miatt találkoztak az Örs vezér téren?

– Számomra még most is érthetetlennek tűnik az egész, ugyanis arról konkrétan semmit sem mondott, csak általánosságokban beszélt, hogy kicsúszott a talaj a lába alól, nem tudja, mihez kezdjen, most is csak azért megy el szórakozni, hogy kikapcsolódjon, és egy-két órára elfelejtse a gondjait. A végén már elég piás volt, mert amíg tett-vett, készülődött, addig is ittunk. Többször is átöltözött: először levetette a piaci ruháját, és hálóinget vett fel, aztán kibújt a hálóingből, nadrágot és pulóvert húzott, végül a zöld fodros ruhájában, a piros magas sarkú csizmájában és a barna műszőrme bundájában maradt.

– Bundát vett fel a lakásban?! – kérdezi Kasnyák.

– Felpróbálta… – feleli Hámor.

– Tán új volt a bunda?

– Nem… a tükör elé állt…

(Hámor elbeszéléséből arra következtethetünk, hogy DeVrienné aznap este tetszeni akart. Egyébként a dátumban valaki téved: Király azt mondta, hogy 22-én, tehát ezen a napon ő Katinál aludt.)

– Este nyolckor – folytatja Hámor – megérkezett két fiatalember; Kati bemutatta őket, csak az egyiknek jegyeztem meg a keresztnevét: Zoli. Aztán ez a Zoli bement hajat mosni a fürdőszobába, én meg a másik sráccal beszélgettem teljesen lényegtelen dolgokról.

– Mégpedig? – kérdi Kasnyák.

– Italokról, ivásról… Közben Zoli kiszólt a fürdőszobából, hogy feltétlenül meg kell keresnie az egyik ismerősét itt Erzsébeten, szórakozni

csak azután indulnak. Végül mégse keresték, de engem elvittek haza, jobban mondva kitettek a Landler és a Nefelejcs utca sarkán. Kati még utánam szólt, hogy másnap találkozunk. Ja, még mielőtt a két fiú megérkezett volna, átadott nekem egy zálogcédulát, amely a Telepes utcai zálogházba szólt, és arra kért, hogy váltsam ki a nyakláncát. Másnap délelőtt a vékony aranyláncot egy kis kereszttel négyszázötven forintért ki is váltottam. Délután kettőkor találkoztunk az Ecseri útnál a Toronyház presszóban, azért ott, mert neki háromra az Ifjúmunkás úti iskolába kellett volna mennie. De nem ment. Azt mondta, nincs kedve hozzá. Akkor már részeg volt, szóval iskola helyett kimentünk taxival Erzsébetre, ott a lakásban tovább ittunk, cseresznyét, aztán Kati elővett egy üveg kékcimkés csemegebort is. Közben elmesélte, hogy a Volga-szállóban vacsoráztak, ő, a két srác és Zoli felesége, nagyon jól érezték magukat, ezért vacsora után kijöttek Erzsébetre mind a négyen; ő végül Zoli feleségével a kis szobában, a két fiú pedig a nagy szobában aludt, reggel aztán együtt indultak dolgozni. Jól elbeszélgettük az időt, nem akartam ilyen messziről éjszaka hazamenni, azért ott aludtam nála, de semmi közünk nem volt egymáshoz, én a kis szobában feküdtem le… Csütörtökön, 24-én reggel mindketten a Pázsitos utcai lakásból mentünk dolgozni, és megállapodtunk, hogy délután felhívom. A piacon ugyanis a szomszédjának a Szilas Tsz boltjában van telefonja, oda hívják át ilyenkor. Szóval azon a számon (X38-93X) felhívtam, és ő azt mondta, hogy aznap nem tudunk találkozni, mert este Zoliékkal lesz üzleti tárgyalása. Másnap újra hívtam, és találkozót beszéltünk meg fél hétre a Tulipán presszóba a nővérénél. Én el is mentem, de Kati nem volt ott; félórát vártam, aztán hazamentem. Nyugtalanított, hogy esetleg valami baja van, ezért kibumliztam Erzsébetre, fél kilenc felé értem oda. Az ajtaján cédula volt: „Villanyszámlapénz a szomszédban van”, aztán csupa nagybetűvel: „NEM VAGYOK ITTHON”. Ezt az utóbbit én nem hittem el, mert az utcáról láttam, hogy a lakásban villany ég. Ezért kitartóan csengettem vagy negyedórát, végül ajtót nyitott, de a biztonsági láncot nem akasztotta ki. „Hát nem látod, hogy nem vagyok itthon?” – mondta nekem olyan hangsúllyal, hogy egyből tudtam, én itt felesleges vagyok. Becsapta az ajtót az orrom előtt, én a lifthez léptem, megnyomtam

a hívógombot, s amíg ott vártam, ráírtam egy papírfecnire, amit az Esti Hírlap széléről téptem le: „Kati, megint nem voltál korrekt.” Ezt a cédulát bedugtam az ajtórésbe, és indultam haza. (Az előszobában álló Királyt nem látta meg.)

Hámor Péter itt elhallgat, fúj egy nagyot, az arca vörös, a szeme kancsalít, annyira feldühítette az emlék.

Vajon Kasnyák most mire gondol? Elismétli magában az egyszerű sorrendet: zálogkiváltás négyszázötvenért, találkozás, együttlét, ottalvás, aztán másnap lánc az ajtón, a durva, sértő hang szemtől szembe: „Hát nem látod, hogy nem vagyok itthon…” Melyikünk agyát nem öntené el ettől a vér?

– És ezután – kérdezi Kasnyák. Hangjában nincs sem részvét, sem sürgetés.

– Másnap, szombaton, tizenegy körül keltem fel, elhatároztam, hogy meglátogatom Róka Pista bácsit a sashalmi piacon, és ha már arra járok, benézek Katihoz is. De a boltja zárva volt. A bazáros Jani bácsi és a savanyús Jancsi mondta, hogy Kati áruja elfogyott, és ő úgy fél tizenegy körül hazament. Róka Pista bácsitól kaptam száz forintot, mert épp nem volt pénzem, a piaci bisztróban vettem egy üveg sört, aztán úgy délután egy óra felé kimentem az Ügetőre… ahol sötétedésig maradtam.

– Egy pillanat – mondja Kasnyák. – Máskor is kijár az Ügetőre?

– Szombatonként rendszeresen.

– Játszik? Fogad?

– Nem.

– Hát?

– Vannak ott ismerősök, haverok.

– A nevük?

– Csak egyet ismerek névről, Lendvai Lajost.

– A címét is tudja?

–G. utca 50.

– Milyen verseny volt aznap az Ügetőn?

– Nem tudom.

– Milyen lovak futottak?

– Nem emlékszem.

– Az ismerősei, akikkel együtt volt, valami rendkívüli történés miatt fel tudnák idézni esetleg azt a napot?

– Hát… nem történt olyan semmi rendkívüli. De velük indultam este haza.

– Szóval ez a nap valahol lebeg az előtte és az utána levő napok között?

– Úgy tudnám meghatározni, hogy ez csak február 26-án lehetett, mert előtte levő szombaton Katit vártuk ebédre, és otthon ültem, a következő szombaton, március 5-én pedig már volt pénzem, harmadikán kaptam fizetést. Így aztán miért kértem volna Róka Pista bácsitól egy százast?

– Ez is valami – mondja Kasnyák. – Legalább magamagának azonosítani tudja azt a napot. És velünk mi lesz? Na de ez nem gond, legalábbis nem a maga gondja. Vasárnap járt Katinál?

– Nem. Mert egy vasam se volt. Egész nap otthon ültem. Hétfőn pedig azért nem kerestem, mert akkor szünnapos, és rendszerint el szokott jönni a gyerekekhez. Kedden, március elsején már kimentem a piacra, de az üzlete zárva volt.

– Nyugtalan lett?

– Én?

– Ki más?

– Nem lettem nyugtalan. Számtalanszor előfordult már, hogy Kati később nyitott ki vagy korábban zárt be piszlicsáré magánügyek miatt.

– És maga mikor jött rá, hogy ez nem piszlicsáré? Most veszem észre, hogy Kasnyák a rózsaszínűen tükröző szemüvege helyett a füstsárga lencséjűt viseli.

– Szerdán még nem, mivel aznap nem is kerestem, úgy tudtam, délután iskolában van. De csütörtökön, amikor megkaptam a fizetésemet, és kiszaladtam a piacra, már nyugtalanított, hogy az üzlet zárva van. Benéztem a bisztróba, Róka Pisti bácsit sem találtam ott… Akkor, gondoltam, megyek a Tulipánba, hátha a nővére tud valamit. De ő nem hallott róla hetek óta.

– A lakásán miért nem kereste?

– Elmondtam, nem, hogy utoljára hogy jöttem el onnan?! Maga az én helyemben kereste volna?

– Igaz – bólint Kasnyák. – Igaz. De hát embere válogatja…

– Határa van az én jóindulatomnak is.

– A Tulipánból hová ment?

– Mondtam Rozinak, felhívom Lacit, hátha ő tud Katiról. Fel is hívtam az apja telefonszámán. De ő se tudott semmit. Fogalmam sincs, hol van, mondta, feltétlenül beszélni akarok veled. Abban állapodtunk meg, hogy este fél nyolckor találkozunk a Ballada presszóban. Mire én odaértem, Laci már ott ült. Amíg beszéltünk, cseresznyét ittunk sörrel, bennem már előtte is volt egy-két löket, így aztán nekiestem Lacinak, és kiadtam mindazt, ami a bögyömben volt.

– S vajon mi volt ott? – kérdezi Kasnyák.

– Mióta rászálltál Katira, mondtam, szegény kétszer annyit iszik, mint azelőtt. Tönkre fog menni a piától, a lakásán soha nincs étel, csak ital. Régebben sose volt semmi baja, most meg csak panaszkodik, lelki válságban van miattad, benned emberére talált, az szentség, még nála is többet vedelsz, hallom, a múltkor is úgy húztak ki holtrészegen a piaci bisztróból, veled aztán kifogta… Szóval nekiestem, ő meg csak ült, lógatta a nagy fejét, persze nem is tudott mit mondani. Azt is a szemére hánytam, hogy csak a lakás miatt kezdett Katival…

– Hajaj – sóhajt fel Kasnyák –, hát ennek a Lacinak nincs hol laknia?

– Ha nem akarod feleségül venni, mondtam, akkor hagyd békén azt a nőt, vagy addig zrikálod, míg lelkileg teljesen tönkremegy?

Hámor olyannyira átérzi dühét, hogy most is felemelt hangon beszél, megfeledkezve a hely rendre és csendre intő jellegéről, s arról, hogy valójában miért van itt; aztán Kasnyákra néz, megzavarja saját képmása, amely a szemüveg sárga lencséjén tükröződik, hirtelen lecsendesül, s szinte suttogva folytatja.

– Ezt azért mondtam neki, mert Kati mesélte, hogy Laci egyszer üvöltözött vele, hogy nem válik el, és nem veszi feleségül, pedig Kati csakis ezt akarta. A terhesség miatt is vitájuk volt, mert Laci biztatta, hogy a gyereket szülje meg nyugodtan, majd házasságon kívül felnevelik. Hát hogy képzel ilyet?

– Hát hogy? – mondja Kasnyák. – Végül miben maradtak?

– Laci csak azt hajtogatta, te is mást tudsz, meg én is. Mit értett ez alatt, fogalmam sincs. Végül… nem emlékszem, mert nagyon sokat ittunk. Azt hiszem, felálltam és otthagytam faképnél. Másnap aztán kimentem Erzsébetre, az utcáról láttam, hogy a lakás nagy szobájának ablakán össze van húzva a függöny, ez szokatlan volt, rendkívüli. Fölmentem a hatodikra, csengettem Kati ajtaján, aztán átmentem a szomszédba Griffékhez. Griff-né azt mondta, hogy egy hete, pénteken látta utoljára Katit, amikor leadta hozzájuk a villanypénzt. Laci is megjelent aznap este, Griffné szerint mindketten részegek voltak. Mit is tudok még a szomszédasszonytól? Ja! Valami olyat, hogy szombaton reggel a nagy szoba ablakán szét volt húzva a sötétítő függöny, később meg, valamikor délután, összezárva. Azt is elmondta Griffné, hogy Laci két nappal előbb a gondnokkal felnyittatta Kati ajtaját, és a lakás üres volt. Szóval ennyit tudtam meg, utána hazamentem, és elmondtam Tündének, hogy édesanyjának nyoma veszett. Nem tudom pontosan, szombaton vagy vasárnap, elmentem a Tulipánba, hogy Kati nővérének is tudomására hozzam, mi történt. Rózsival megbeszéltük, hogy Tünde hétfőn bemegy a rendőrségre és jelenti a dolgot. A végén, mivel a menyem a kisbabát nem hagyhatta ott, én intéztem a bejelentést; először ide a főkapitányságra jöttem, itt közölték velem, hogy először a kerületi kapitányság foglalkozik az eltűnésekkel… Még egyszer felugrottam Griffékhez, hátha Kati közben előkerült, aztán Griffnével együtt a XX. kerületi kapitányságra mentünk, és bejelentettük az eltűnést.

– A bejelentés után próbálta-e még Katit keresni?

– Pár nappal később eszembe jutott, hátha az a Zoli vagy a haverja tud róla valamit, vagy a Tulipánban Bilek Tünde, akivel Kati szintén jóba volt. Tünde semmit sem tudott mondani, de amikor leírtam neki Zolit, leesett neki a tantusz, hogy a haverja itt a Tulipánban dolgozik, és vele nyilván üzenhetünk Zolinak. Talán egy hét múlva, amikor ismét elmentem a Tulipánba, Kati nővére mondta, hogy megkereste őt Zoli, mert Bilek Tünde útján értesült az eltűnésről. Zoli emlékezett rá, hogy én is ott voltam, amikor hajat mosott, és aztán szórakozni mentek, nem ez volt az első eset, mesélte Rózsinak, máskor is előfordult már, hogy együtt vacsoráztak, ha Zolinál éppen nem volt pénz, akkor Kati fizetett. Most pedig Zoli adott

tízezer forintot Katinak, mert közösen akartak megvenni valami üzletet. Éppen ezt megbeszélni járt fenn a Pázsitos utcai lakásban, de Kati nem ért rá, valahová készült, már éppen a bundáját vette fel… Együtt mentek ki délután két óra körül a házból…

– Kimentek?

– Hát én pontosan nem tudom. Nekem is úgy mesélték. Félre is érthettem.

– Jó – bólint Kasnyák. – Elhozta azt a Katinak szóló üzenetet, amiről telefonon említést tett?

Hámor irattárcájából összehajtogatott papírt vesz elő.

– Ez az – nyújtja át Kasnyáknak –, kint találtam a sashalmi boltban. A fiókban volt, hivatalos papírok között.

Kézzel írt szöveg: *„Kedves Kati! Gondolom, hogy már eleget vártam, mivel még csak azt sem érdemeltem meg, hogy a pénzt hajlandó-e megadni, vagy sem, amennyiben nem ad kellő választ, úgy kénytelen vagyok a vállalathoz és a rendőrséghez fordulni. Engem nem fog kijátszani. Jancsi.”*

– Tud-e még valamit Kati anyagi ügyeiről? – kérdezi Kasnyák. – Voltak adósságai?

– Aránylag jól keresett. A négy-ötezer forintja biztos, hogy megvolt.

(Emlékezzünk csak! Keresztfia DeVrienné havi jövedelmét húszharmincezerre becsülte. Kati rábólintott. Timurné szerint húga tizenöttizennyolcezer forint körül keresett, s most a volt élettárs, aki végtére is a legtöbbet tudhatta, hiszen segített Katinak a könyvelésben, mindössze ötezer forintról beszél.)

– Arról, hogy valakitől kapott volna pénzt, konkrétan nem tudok – folytatja Hámor. – De arról, hogy kért, igen. Róka Pista bácsi egyszer azzal fogadott, talán a múlt év októberében, hogy Kati elújságolta, telket akar venni, százharmincezer forintja van, de még huszonötezer kellene, amit majd Pista bácsinak februárban visszaad. Azt nem tudom, Kati megkapta-e ezt a huszonötezret. Aligha. Tőlem most februárban kért ötvenezret, azt állítva, hogy apjától kapott már kétszáztízezret, de az üzlet, amit meg akar venni, kétszázhatvanezerbe kerül. Ha összejön ez a vállalkozás, akkor viszi magával a lányát, Tündét, és azt a Zolit. Erre én kinevettem, mire azt

mondta, a Zoliéktól kér majd. Én nem vettem komolyan. Tudtam, a levegőbe beszél. Mindig szerette magát többnek mutatni a valóságosnál, nyilván a bérbe veendő üzlet is a kölcsönkapott pénzekkel együtt a légvárai közé tartozott. Mikor Jaltába ment, elkérte a nővére ékszereit, a Bilek Tündétől pedig kapott egy csomó ruhát. Abban villogott az útitársai előtt.

– Más? – kérdezi Kasnyák. – Valóságos pénzügyekről semmit se tud? Vagy másról, ami idetartozik?

– Amíg együtt éltünk, 1982. október 23-ig, az volt a bevett szokás, hogy egy régi ismerőse, bizonyos Andó Ödön igazgató péntekenként feljárt hozzánk khm… egy nőismerősével. Hogy ez a szokás továbbra is megmaradt-e, azt nem tudom.

– Milyen bundái voltak Katinak?

– Egy eredetileg fehér, barnára átfestett, eléggé lestrapált irhabundája és egy háromnegyedes, sötétbarna műszőrme bundája volt.

– Tud valamit a műszőrméről? Hol vette? Hol gyártották?

– A sashalmi piac mellett az alkalmi ruházati boltban vásárolta. A bundában „Elegant” embléma volt, de azt Kati kitépte, azt remélve, hogy így a szőrmét nercnek hiszik.

– Felismerné azt a bundát?

– Nem. Új volt, és nem volt rajta semmi jellegzetes.

Ezzel Hámor Péter kihallgatása véget ér. A jegyzőkönyv Auguszta asztalára kerül, Hámor pedig kilépőcédulával távozik a BRFK-ról. Az a gyanakvásnak sem nevezhető állapot, amely esetleges gyilkos voltát magában foglalja, vallomása során mit sem változott. Nem szűnt meg és nem teljesedett ki, maradt, ami volt: egy lehetőség.

– Nem mozdul – dünnyögi maga elé Auguszta. – Ez az egész egy tapodtat sem mozdul. Te Guriga, küldd be Gémest.

Gémes bejön a szobába, arcán szende félmosoly.

– Őrnagyom! Jelentkezem!

– Menj ki a munkahelyére, és hozd be Szabó Zolit.

– Well – mondja Gémes –, és még egyszer well.

Honnan tudja Gémes, hová kell mennie, kérdezheti most joggal a nyájas olvasó. Nem emlékszik, Timurné vallomásában volt egy mondat: „Szabó

Zoltán akkor megadta nekem a telefonszámát (066-052)…” Az ilyesmit bizony a rendőrség megjegyzi, és számon tartja. Gurigának két percébe került, hogy a telefonszám alapján megtudja a lakás pontos címét, még öt perc, és kezében van minden szükséges adat: életkor, anyja neve, munkahely… így mehet aztán biztosra Gémes. Közben rutinszerűen ellenőrzik Szabó előéletét, kiderül, hogy személyi lapja van a bűnügyi nyilvántartóban, tehát – akárcsak DeVrienné – büntetett előéletű.

Az olvasó ne ítéljen hamar: a büntetett előélet csak fokozott figyelmet jelent a nyomozás szempontjából, nem pedig megkülönböztetést. Mint ahogy az sem befolyásolná Augusztáékat, ha Szabó Zoli többszörösen kitüntetett szakszervezeti bizalmi volna. Nincs az a jó munkahelyi jellemzés, hibátlan káderlap, amely a rendőrséget csöppnyit is megingatná abbeli véleményében, hogy X. vagy Y. a gyilkos.

A valóság ebben is különbözik a detektívregénytől: egy krimiben nem ildomos például KISZ-titkárra kenni a gyilkosságot, ilyesmi legfeljebb akkor fordulhat elő, ha az illető a KISZ-titkárságot bizonyíthatóan aljas szándékból mímelte. A valóság (amelyben a nem tipikus is végbemegy) sohasem előítéletes; itt senki sem áll gyanún felül társadalmi státusa miatt; a gyanú, majd a bűncselekmény bizonyíthatósága mintegy elfedi az előéletet, a makulátlanság automatikusan megsemmisül, így aztán Augusztáékat semmiféle tiszteletre méltó rang, beosztás, funkció nem gátolja a mérlegelésben, legfeljebb majd – gondolják – az eljátszott bűntelenséget a bíróság az ítélkezésnél számításba veszi.

A tapasztalat és a statisztika kétségkívül azt igazolja, hogy az ölések döntő többségét büntetett előéletű ember követi el. Ez szinte természetes; aki így vagy úgy áthágta már a törvényt, egyúttal jelezte azt is, könnyen teszi túl magát gátlásain, erkölcsi meggondolások nem zavarják, hidegen hagyják a tilalmak, Mózes kőtáblájára köp. Mégis minden zsaru tudja, hogy vannak olyan börtönviseltek is, akiktől az ölés gondolata távol áll. Ezek a bűnözők a maguk módján mesteremberek, félig-meddig profik, zsebmetszők, tolvajok, szélhámosok, besurranók, mackósok, akik tettenérésük esetén is tartózkodnak a durva erőszaktól, mindenféle gazságra képesek, de szinte sohasem ölnek.

Szabó Zoli priusz-lapján egy-két piti bűncselekmény szerepel: először verekedésért nyolc hónap felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték, majd 1980-ban devizavétségért ugyancsak felfüggesztve egy év négy hónapot kapott, ugyanabban az időben ötezer forint pénzbírsággal sújtották „menetlevél szabálytalan vezetéséért”, aztán bíróság elé került orgazdaság bűnpártolása miatt, ebben az ügyben jogerős bírói ítélet nem született, első fokon nyolc hónapra ítélték. Börtönben tehát még nem ült.

Gémes, amikor az ügyintéző kocsin (1500 S AI rendszámú fehér Lada) elindul a Volán Pillangó utcai telepére, tudja, hogy Zoli vagány, aki nem először áll szemben rendőrrel, nyilván ismeri a dörgést, így aztán Gémes Jóska a saját magatartását is ehhez igazítja, úgy dönt, hogy eljátssza a vagány és kedélyes zsarut, aki „veszi a lapot”, és nem akad fenn semmiségeken.

Az alaphelyzet most éppen olyan, mint Király Laci és Hámor Péter esetében: az életvédelmisek közül egy sem tenné tűzbe a kezét Szabó ártatlanságáért, ám bűnösségéért sem, hiszen a lehetőség ebben az esetben talán még korlátozottabb is, mint Laciéknál volt; Zoli és Kati kapcsolata esetlegesnek, lazának látszik. Zoli neve azonban többször is elhangzott, szinte minden tanúskodó megemlítette, sőt Timurné szerint ő volt az, aki Katival február 26-án szombaton, tehát közvetlenül eltűnése előtt találkozott. Ez a tény mindenképpen figyelmet érdemel, bár baljósságát enyhíti, hogy éppen Zoli volt az, aki a találkozásról fűnek-fának beszélt.

Annyi – akárcsak Hámor esetében – ismét biztosnak látszik, hogy Szabó Zoltán fontos tanú, akinek kikérdezése lendíthet a DeVrien-féle ügyön, amelyet még mindig nem nevezhetünk gyilkossági ügynek, bár a jegyzőkönyvek első oldalán az „emberölés bűntette” megjelölés szerepel.

Gémes délután négyre hozza be Zolit; kihallgatását a 419-es szobában kezdi meg; megismétlődik az, ami délelőtt Hámornál végbement: a nyomozók jönnek-mennek, elnézést kérnek, matatnak az íróasztalokban, s közben szemügyre veszik Szabót, aki kissé csodálkozva, ám elfogulatlan mosollyal tekinget körül.

Rövid fekete hajú, lebarnult arcú srác, napszítta mosókék farmert visel, ha lehajol, a trikó a hátán felhúzódik, kilátszik izmos és karcsú dereka;

drapp színű dzsekijét egy szék támlájára teríti, nem ül le, járkál az asztalok között, a szája egyenletesen, alig észrevehetően mozog, ahogy rágja a gumit, riadalomnak vagy megilletődöttségnek nyomát sem látni rajta, a mosolya nyílt, a szeme nagy, hosszú pillájú, egészében véve jóképű srác, aki tisztában van jóképűségével, de nem figyel rá, annyira természetesen éli meg; arca szabályos, kissé előreugró pofacsontjaira arany barnán feszül a bőr, egyenes orra profilból nézve jellegzetes formát ölt, tövénél, a homlok közvetlen közelében kiugrik egy csöpp dudor, majd az orrnyereg befelé ívelve elvékonyul, csak aztán emelkedik ki újra, ettől az arcél lendületessé, majdhogynem merésszé válik. Ez a srác éppen a krisztusi korban van. Izmos, nyúlánk és laza alkat, lazasága még jobban szembeötlik most, ahogy hanyagul az egyik íróasztalnak dőlve áll.

Intek Gémesnek, kijön velem, a szomszéd szobában kérdezem meg, hogy részt vehetek-e a kihallgatáson. Pillanatnyi habozás után mondja.

– Várj még. Jó? Ugye nem haragszol? Annyira oldott most köztem és a srác közt a hangulat, hogy nem akarom megzavarni. Tegeződünk, mindenről nyíltan beszélünk. Szóval, ha ketten ülnénk ott, esetleg kizökkenne a stílusából. Megérted?

– Meg.

– Aztán majd ha sínen leszünk, szólok.

– Jó.

– Teljesen úgy vesz, mintha a haverja lennék. Ezt az állapotot akarom fenntartani.

Gémes elnézést kérően veti rám nagy, barna, szomorú szemeit, karját is széttárja, ily módon fejezve ki, hogy a visszautasítás, amire rákényszerült, őt legalább annyira bántja, mint engem. Én nem vagyok ebben egészen biztos, csalódás van bennem, s némi neheztelés.

– Ha nem, hát nem – mondom. – Te tudod…

Gémes elvigyorodik, és visszatér Szabóhoz.

Auguszta szobájában a megszokott kép fogad, az őrnagy abba a kéktámlás iskolai füzetbe jegyezget, amit nyilván a kislányától kapott. Kasnyák a fotelban ül, lekonyult bajusza mély, megalapozott bánatot fejez ki, sárga szemüveglencséjén sem villan derű. Előtte csikkel telt hamutartó.

– Túró – morogja. – Egy nagy túró, amit tudunk.

– Egy dolog azért már biztos – néz fel jegyzeteiből az őrnagy.

– Mi?

– Hogy ma éjjel ugyanitt ülök, ennél a rohadt asztalnál. Rifa hol van?

– Jegyzőkönyvez.

– Szólj át neki.

Kasnyák megütögeti a falat. Thildo szinte azonnal belép.

– Őrnagyom! Szükség van rám?

– Kell nekünk ez a Bilek Tünde. Vidd az egyik ügyintézőt…

– Ühüm – bólint Thildo. – De aztán hová? Tünde a Tulipánban csak éjszaka fordul elő.

– Menj át Gémeshez. Kérdezzétek meg Szabót. Thildo kimegy, majd néhány perc múlva visszatér.

Elveszi Auguszta asztaláról az ügyintéző kocsi kulcsait, aztán rám néz.

– Van kedved?

– Van.

– Menjünk.

A liftben egy papírlapot mutat.

– Zoli le is rajzolta… Marha szolgálatkész. Tündi Kőbányán lakik egy Jancsi nevű pasasnál. A Kada utcában jobb kéz felől van valami kertszerű beugró, a végében apró házak. Az egyik Jancsié.

Nyugodtan, kényelmesen vezet, a motor csendesen jár, a Zsiguli szinte ring.

Végigmegyünk a Kőbányai úton, aztán a Körösi Csorna útról a Jászberényi utat érintve a Maglódi útra fordulunk, végül a Téglavető utcán át kilyukadunk a Sörgyár utcába.

– Na itt jobbra – mondja Thildo –, aztán még száz méter a Kada utcán, és szemben lesz a kert.

De a kert az apró házakkal nincs sehol. Thildo kiszáll, megszólít egy öregembert, az öregről kiderül, hogy részeg, és ő maga is eligazításra szorul. Közben én a Zoli rajzolta térképet nézegetem, és néhány pillanattal később rájövök, ha megfordítom – és miért ne forgathatnám, hiszen nincs rajta az égtáj megjelölve –, akkor minden az ellenkezőjére fordul, a bal

oldalból jobb lesz, a jobból bal. Tehát a Jancsi-féle kert éppen az ellenkező irányban is lehet, mint amerre keressük.

Kiáltok Thildónak, visszajön, mutatom a cédulán, hogy így is lehet; semmit se szól, csak rábólint, s már fordul is a kocsival; egy szempillantás alatt megértett, szívemen pedig röpke büszkeség fut át, hogy valamiben, ami ha távolról is, de kapcsolatos a gyilkossággal, én igazodtam el előbb.

Így találjuk meg Jancsi házát; egy gondozatlan kert végében viskók vannak, görbe tetővel, roggyant fallal, törött ablakokkal, az egészben van valami rejtőzködő és aljas reménytelenség, pedig ragyogó napfény ömlik el a kerten, és éppen lombjukat kezdik bontani a fák.

Thildo megy elöl, egy foszlott, barnára festett üveges ajtón kopogtat; odabenn meglebben a szakadt függöny, aztán egy hang hallatszik: „Ki az?”

– Rendőrség – feleli Thildo. A szó komolyan, szinte vészjóslóan hangzik, nincs benne semmi melegség; Derrick másképpen mondja, gyengédebben, szinte restelkedve, mintha elnézést kérne a zaklatásért.

– Rendőrség?! – kérdez vissza a hang, s a szó közepén megcsuszamlik, úgyhogy a „ség” egészen vékonyan, már-már fisztulásan hangzik el, és furcsa vihogásba fullad. – Mit keres itt a rendőrség?

– Majd elárulom – mondja Thildo –, de előbb nyisson ajtót.

– De hiszen nyitva van – hangzik a válasz nyikkanón és elcsuklón, mintha a hangszálakat időközben síkos penész lepte volna el. – Hö… höhö…

Thildónak nem tetszik ez a nevetés, amelyben jókedvnek nyoma sincs, én magam pedig nem tudom elképzelni, miféle szerzet lehet az, aki így beszél és így nevet.

Az ajtó kinyílik, a küszöbön egy alacsony és vézna férfi áll. A korát megítélni képtelenség, huszonöttől negyvenig minden lehet, az arcán habókosnak látszó merev mosoly, pillantása egyikünkről másikunkra siklik; áll az ajtóban, közben hangtalanul vihog. Csöves, sárga-kék kockás nadrág van rajta, olyan szűk, hogy a vádliján megfeszül, a combján viszont buggyot vet, és az ülepe pöttyedten lelóg. Vékony, görbe szőrös lábakat sejtet ez a nadrág, a laza derékszíj fölött kis feszes gömbölyű has bukkan elő, a horpadt mellet és az előreeső keskeny vállakat kitágult piros trikó

takarja, mindez sápadt, elnagyolt vonású arccal egészül ki, amelyet csöppet sem tesz értelmesebbé a turcsi orr és a hunyorgó tekintet. A száj duzzadt, s ahogy vihogásra húzódik, sárga fogak bukkannak elő, a fej tetején fölmered a haj, az összetapadt gubancot tollpihék borítják.

– Joó János? – kérdezi Thildo. – Az igazolványát…

– Ühüm – bólogat a házigazda, miközben személyije után kotorászik. – Valami zűr van? – A kérdésben nincs ijedség vagy kíváncsiság. Még érdeklődés sincs.

Thildo belép az ajtón, utána én, Jancsi hátrébb húzódik, közben folyamatosan kuncog és höhög, mintha szórakoztatná a jelenlétünk.

Különös, de ezen a figurán groteszksége ellenére nincs semmi mulatságos, egész habitusa ugyanazt fejezi ki, mint az elhanyagolt kert és a ház, amelyből csak úgy árad a sunyi és aljas reménytelenség.

Alacsony mennyezetű, szűk és kopár helyiségben vagyunk, a töredezett betonpadlót szemét és hulladék borítja, a sarokban a hámló vakolatú falnál vaságy áll, földszínű lepedővel és huzat nélküli párnacihával, jobb kéz felől ajtó, amely egy jobban bebútorozott, de ugyancsak koszlott szobába nyílik, odabent egy alacsony asztalka mögött fekete dzsekis, kopaszodó, barna hajú, nagy orrú fiatalember ül; a nyitott ajtón át veszem szemügyre, érdeklődés nélkül néz vissza rám. Az asztalon magnó forog, csöndes rockzene szól.

– Na János – szólal meg Thildo, miután alaposan szétnéz a szobában –, tulajdonképpen nem magát keressük, hanem Tündét.

– Nem tudom, hol van – kuncogja Joó. – Ma nem is láttam.

– Maguk élettársak?

– Höhö…

– Hol keressük?

– Ma talán haza se jön. Este egyenesen megy a Tulipánba. – A hang megint megcsuszamlik, most szinte vinnyogó. – Ott szolgál fel. Hö…

– Tudjuk mi, János – mondja Thildo, és Jancsin látszik, hogy egy rendőrtől épp ezt a hangot várja el. – Fogalmam sincs, hogy most hol lehet.

– Nincs. Miért keresik?

– Egy nő miatt. A nőt úgy hívják, Kati. Hallott róla talán?

– Kati?

– Az.

Jancsi megvonja a vállát, ezzel jelezve, hogy a név számára semmit se mond, sőt kifejezetten idegenszerűnek tűnik.

– Hö… hö… Elveszett valami?

– Nagyobb dolog van annál, János.

– Hö?

– Gyilkosságban nyomozunk.

Joó ettől sem rendül meg, még különösebb érdeklődést sem mutat. Megint vállat von, felhúzza köldöke alá csúszott nadrágját, most látni, hogy kék-sárga csíkos zoknit visel.

– János, maga nem hallott semmit arról, hogy ez a Kati eltűnt?

– Hö?! Nem én… nem én…

– Ha mégis, *most* jusson eszébe. Mert az a baj vele, hogy a Dunából került elő. És nem volt benne egy fikarcnyi élet.

– Ezért keresik Tündit?

– Bizony. Itt vannak a ruhái?

– Ja. Amelyiket most nem viseli.

– Bundája?

– Hö! – mondja Joó, és az ajtón lévő akasztóra mutat. Thildo megnézi a bundát.

– Kabátban ment el?

– Hö? Van egy ballonja.

– Szóval Katiról sose hallott? János! Fontolja meg. Mert ha mégis kiderül az ismeretség, elütöm. Érti?

– Semmit se tudok.

Thildo még egyszer benéz a szomszéd szobába; a nagy orrú fiatalember közönyösen bámul vissza ránk.

– Ha a Tünde mégis visszajön – fordul Thildo Joó Jánoshoz –, mondja meg neki, hogy semmivel sem törődve, irány a főkapitányság. Zoli már ott van. Világos? Engem keressen. Thildo hadnagy vagyok. Meg tudja jegyezni?

– Hö… – Jancsi vállat von. – Hadnagy? Thildo felírja egy papírra a nevét.

– Így jobb lesz. De ne felejtse el, mi gyilkosságban nyomozunk. Ez nem vicc. Mondja meg Tündinek, hogy ne sokat tűnődjön. Mert ha rosszul lép, elgázolom. Megértett?

– Meg – mondja Joó, s a tekintete villanásán látszik, hogy elképesztő külseje ellenére nem gyengeelméjű. – Küldöm.

– Kérdeznék még valamit – mondja Thildo. – Úgy tudom, Tündi ad magára. Jól megvan itt? – a koszlott cihákra mutat.

– Hö… – nyikkan meg János. – Hö… Hát hol legyen?

Újra végigmegyünk a lepusztult kerten, fény játszik a romlás virágain.

A kocsi ablakából visszapillantva látom, hogy Jancsi kockás nadrágjában, piros trikójában még mindig az ajtóban áll, és válla közé húzott fejjel bámul utánunk.

Közben Szabó Zoli és Gémes kedélyes párbeszéde a BRFK negyedik emeletén tovább folyik. Viszonyuk még mindig szívélyes, jellemző Szabóra a jókedély, a segítőkészség és a teljes nyíltságban is fel-felbukkanó öngúny vagy irónia. A tanúkihallgatásról készült jegyzőkönyv mindebből keveset fejez ki, mivel tényeket örökít meg, nem hangulatokat. Zoli vallomását

mégis a jegyzőkönyv sorait követve idézem, hiszen kihallgatásán nem voltam ott. A jegyzőkönyv szövegétől csak néhány helyen térek el, mégpediglen Szabó olyan jellegzetes mondatainál, amelyekre Gémes később szó szerint visszaemlékezett.

„A megismerkedésünkről annyit…

…hogy gyermekkori barátom, Polgár Sándor, Bp. XX., Baross út 32. vagy 36. sz. alatti lakos 1982 telén… a Tulipán eszpresszóban helyezkedett el dolgozni éjszakai portásként. E munkáját másodállásban végezte, mellette főállásban a Duna Tsz karbantartó lakatosa volt. Sanyi révén kezdtem el a Tulipánba járni. Megismertem az éjszakai műszak dolgozóit, Tündét és Zsuzsát.

Mindkettőjüket Sanyi mutatta be. Ebben az időben Tündi egy Sanyó nevű Volán-taxis fiatalemberrel járt, őt is Tünde révén ismertem meg. Sanyó azóta már otthagyta a Volánt, jelenleg ott dolgozik, ahol én, a Pillangó utcai garázsban Kamaz tehergépkocsin.

Tündével kapcsolatban lassan elég sok dolgot megtudtam. Például, hogy régi és állandó barátja Kozma Bandi, vele a viszonyt még akkor sem szakította meg, amikor együtt volt Sanyóval…”

(– Ez a Bandi – mondja Thildo később, amikor megpillantja a jegyzőkönyvben Kozma nevét – az egyik nagymenő pesti vagány.

– Minden balhéban benne van – teszi hozzá Andrus.

– De az úristen se tudja megfogni.

– Hogy a francba?

– Állandó ügyvédje van. Az vigyáz rá. Egy dörzsölt bűnügyes.

– Személyi testőrt és sofőrt tart. Az öccsét ezért a melóért fizeti.

– Akkor szerez tanúkat, amikor akar.

– Hiába tudunk róla mindent, hiába. Mindig megússza a balhét.)

„Tündi együtt élt egy másik Sankó nevű stricivel is, az gyakran bántalmazta, egyszer állítólag még a Tulipánba is adott neki. Most Tündi Kőbányán lakik a Sörgyár utcában egy Jancsi nevű ürgével, aki a MÉH Vállalat sofőrje…”

– Ez meg hogy a fenében van? – kérdezem Thildótól.

– A nagymenő Kozma a barátja, és közben ezzel a teljesen béna Jancsival él?

– Kamu – feleli Thildo. – Nyilván nem is kefélnek.

„Nemcsak az éjszakai, hanem a nappali műszak felszolgálónőit is megismertem látásból, így Kati nővérét, akiről akkoriban persze nem tudhattam ezt, hiszen Katival csak később találkoztam…

1983 januárjában egy alkalommal az éjszakai műszakban Tünde szolgált fel. Én már korábban is többször segítettem neki mosogatni, az italokat kimérni. Aznap este is így volt. A Tulipánban szórakozó öt- vagy hatfőnyi társaság, két nő, ahogy később megtudtam, az egyikük Kati, egy Zoli nevű 35-40 év körüli, magas, nagydarab, fekete bajuszos férfi, Kati szerint kamionos, és még két vagy három férfi, ezek közül az egyikre emlékszem csak, törzsvendég a Tulipánban, negyven körüli, alacsony, 165 magas, beesett arcú, hátrafésült hajú, világosbarna férfira. Erősen italoztak, pezsgőt és cseresznyét fogyasztottak. Kati egyszer csak bejött a pult mögé, és nekiállt kávét főzni. Kérdeztem Tündétől, ez mit keres itt. Erre mondta, hogy hagyjam, ne törődjek vele, a nappalos kolléganőjének, Rózsikának a húga, vendéglátós volt, főzzön csak nyugodtan kávét. És Kati főzött…”

– Már akkor sejtettem, hogy jó vagyok nála – mondja Zoli Gémesnek cinkos férfimosollyal –, mert egyszer csak bal kézzel hátranyúlt, és elkapta a dákómat. Ha kedvem van, ott a pult alatt megtömhetem…

„Különösebben nem foglalkoztam vele, tettem-vettem. Hajnali ötre ott maradt egyedül, a többiek hazamentek. Beszédbe elegyedtünk, mondta, hogy Erzsébeten lakik, szeretné, ha hazavinném, meghív egy kávéra…”

(Kati meghívásainak természetéhez kétség aligha fér; Királyt is így vitte bűnbe.)

„Zárás után a VV 54-45 rendszámú korallszínű 1200-as Zsiguli gépkocsimmal hazavittem, velünk tartott Sanyi is és egy nő, őket kiraktam Sanyiék háza előtt. Kati ezen a napon fehér kordnadrágot, sárga gumicsizmát és irhabundát viselt. Nyakában mellcsontig érő aranylánc lógott, ujján egy jegygyűrű és egy köves gyűrű volt. Később mondta, hogy ezeket a gyűrűket Jaltában vette. Volt nála egy vállra akasztható fekete bőrtáska, 40 x 25 x 45 centiméter méretű. Felmentem vele a lakására,

lefürödtem, majd Kati ugyanezt tette. Lefeküdtünk, nemileg közösültem vele.”

– Nem volt sok kecmec – mondta Gémesnek Szabó. – Ledobta a cuccát, ment a zuhany alá, aztán az ágyba, és máris kefélnem kellett…

„Később még többször találkoztam vele, de nemi aktusra aztán nem került sor, mert meglehetősen csúnyának találtam…”

– Nyamvadt dugás volt. Ne legyen ilyenben részed – mondta Zoli Jóskának.

„Reggel felébredtem, és nagyon megbántam az éjszakai kalandomat.

Még lefekvés után sokat beszélgettünk; Kati nagyon részeg volt, rengeteg dolgot hordott össze, például: elvált a férjétől, lánya van, az apja vette neki a lakást, piacon dolgozik csirkeboltban, előtte vendéglátós volt, jól jön ki anyagilag, mert főnökével húsz éve együtt dolgozik…

Reggel kivittem a piacra, és megbeszéltük, hogy majd én jelentkezem.

Sanyi barátom tőle három házzal odébb lakik. Alkalomszerűen, amikor Sanyihoz mentem, egyszer-kétszer felnéztem Kati lakására, de nem találtam otthon. Kérdésre előadom, hogy azért kerestem őt, mert nem szeretek senkit becsapni, megígértem, hogy majd megkeresem. Nem mint nő, inkább mint barát volt a gondolataimban.

1983. január végén a Kamazzal megálltam a sashalmi piacon. Beugrottam a presszóba cigarettáért. Itt véletlen összefutottam Katival, üdvözöltük egymást, majd megállapodtunk, hogy este felkeresem. Amikor tizenkilenc óra tájban becsöngettem hozzá, ujját ajkaihoz téve mutatta, hogy maradjak csöndben, van itt valaki. Bementem, és egy szakállas férfit találtam nála. Bemutatta, valamilyen Lacinak hívták. Boroztak, cseresznyéztek, az asztalon üvegeket, poharakat láttam. A nagyszobában az ágyon üldögéltek. Én vettem a lapot, mondtam, hogy mennem kell. Kati kikísért. Mondta, hogy jöjjek vissza később, mert szeretné, ha a Zsigulival elvinném az apjához. Félóra múlva visszamentem, felszóltam kaputelefonon, Kati rövidesen lejött. Ruházatára nem emlékszem, ujjain rajta voltak a gyűrűi, aranynak látszottak, értékesebb darab nem nagyon volt közöttük, valamennyi afféle tucatáru.

Budaörsre mentünk a Törökugratóhoz, a legszélső házban lakott az apja. Megálltunk, az apja kijött, Katit puszival fogadta. Csodálkozva széttárta kezét: „Hát te? Olyan rég láttalak.” Beinvitált a házba, hellyel, itallal kínált. Kb. 21 órakor értünk oda, 23 óráig maradtunk. Általános dolgokról volt szó, apja szenvedélyéről, a vadászatról, a családról. Pénzkérdések előttem nem vetődtek fel. Volt úgy, hogy egyedül hagytak, de csak percekre. Az egész este kellemesen telt el. Hazafelé jövet Kati mesélt az apjáról, így értesültem arról, hogy maszek kőműves, vezető állásban van, csak szovjeteknek dolgozik. Felvillant előttem a lehetőség, hogy esetleg állandó fuvarokat tudok szerezni, ha neki szállítok sódert, ezenkívül már régóta szerettem volna vadászni, és Kati megígérte, hogy mindkét vonatkozásban segít. Mondtam, hogy rövidesen jelentkezek nála, hátha tud valamit konkrétan ezekről a dolgokról.

A rákövetkező héten kerestem is egy-két esetben délután a lakásán, de nem volt otthon. Február 21-én, egy hétfői napon végre megtaláltam. Mondta, hogy egy hétig kórházban feküdt, talán szívbetegség vagy keringési zavar miatt, pontosan nem emlékszem, hogy mit mondott. Megemlítette, hogy a korábban általam már megismert Laci vitte be a kórházba. Otthon lett rosszul, a szomszédjával, egy börtönőrrel telefonáltatott Lacinak, Lacival jött a felesége, és kettesben vitték be. Elmondta, hogy Lacit már le akarja építeni, mert megbízhatatlan, felesége és gyerekei vannak. Neki ez így nem jó. Kért, hogy ha véletlenül is találkoznék Lacival, mondjam azt, hogy régi ismerősök vagyunk, és ide fogok költözni. A sóderrel és a vadászattal kapcsolatban megemlítette, hogy még nem intézett semmit betegsége miatt, de majd kimegyünk az öreghez, és akkor rögzítjük a dolgot. Én erre meghívtam vacsorázni, úgy éreztem, hogy ennyivel hálából tartozom. Megegyeztünk, hogy másnap a lakásán találkozunk.

A következő napon, kedden 17 és 18 óra között Sanyival felmentem hozzá. Nem volt egyedül. Laci volt nála…”

(Furcsa, hogy Király kétszer is találkozott Szabóval Kati lakásán, vallomásában azonban egyiket sem említette, a harmadik, röpke és

jellegtelen találkozásra viszont, amely a sashalmi piacon történt, pontosan emlékezett.)

Arra az összevetésre és összehasonlításra, amellyel mi most – előre-hátra lapozva a jegyzőkönyvekben – szinte korlátlanul élhetünk, a nyomozás időszakában leginkább Augusztának, Andorkának és Kasnyáknak van lehetősége, előttünk is ott fekszik minden dokumentum, amely DeVriennével kapcsolatos, és éppen az a dolguk, hogy a különböző vallomásokat, jelentéseket egymás mellé állítva ellentmondásokra vagy meghökkentő azonosságokra leljenek. Ehhez jó emlékezet kell, olyan agyberendezés, amely a leglényegtelenebbnek tetsző dolgokat is bevési, s a kellő pillanatban felszínre hozza. Elsősorban Auguszta az, akit hivatala tökéletes memóriára és lényeglátásra kötelez, ő tartja fejben és észben mindazt, ami összefügg a bűncselekménnyel és a nyomozással, a szakértő kirendelésétől kezdődően Király vagy Szabó egy-egy elejtett megjegyzéséig. Andorka ugyanezt nem elsősorban kötelességből, hanem érdeklődésből teszi. Kasnyák pedig, mint az ügy előadója, nap nap után ott dünnyög, morgolódik, mogorváskodik a csoportvezetői szobában Auguszta mellett, és nem hagy elsikkadni egyetlen olyan mozzanatot sem, amely végiggondolásra érdemes. Nem állítom azt, hogy ők hárman túlon-túl bölcs vagy éles eszű emberek, még az is lehet, hogy a gimnáziumban bukdácsoltak matematikából, eszük *másra* van kihegyezve és specializálódva; ez a más nehezen meghatározható, mert formája és lényege folyvást változik. A specializálódás, amely magában foglalja a munkamódszer tökéletes elsajátítását, a tapasztalattal teljesül ki, s a tökéletes beleéléssel válik véglegessé: a rendőr rendőr volta a múló évek során cáfolhatatlan és kendőzhetetlen lesz, valahogy úgy, ahogyan egy színész sem tudja elrejteni színész mivoltát. A jó rendőr profi voltához kétség se fér. Egy emberölés nyomozása, irányítása (hangsúlyozzuk ki bármennyire is a testület, az apparátus, a rendszer érdemeit) egyéni képességeket – észt, kitartást, önuralmat és nagy szakértelmet igénylő rendőri munka. Hiába, hogy az emberölés társadalmi súlya éppen ritkaságánál fogva kisebb, mint teszem azt, a vagyon elleni bűncselekményeké, a gyilkosság – a testületen belül is – mindig figyelmet

kelt, várakozást és elvárást ébreszt, s ebben a mivoltában magas fokú teljesítményre ösztönöz. A belügyi apparátus, ha szabad így neveznünk a rendőrséget is magában foglaló intézményt, éppen ezért magától értetődően arra törekszik, hogy az emberölés nyomozásához általában a legjobb képességű szakembereket irányítsa. Persze a rendőrség valahány működési területén erre törekszik, legyen bár szó közlekedésről, vagyonvédelemről vagy belbiztonságról. De azért így magunk között ismerjük be, nincs felesleges bősége a tehetségnek, a rátermettségnek, a hivatásszeretet, a munkabírás, a szakértelem, az intelligencia társadalmunk – a gazdaság, a technika, a tudomány, a kultúra – bármily területén, bármily mennyiségben elkelne még. Így aztán számolhatunk vele, hogy a rendőrség a testület jellegével, törekvéseivel és érdekeivel összhangban gyilkossági nyomozóit (s azok irányítóit) a legtehetségesebbek közül választja ki. Bízvást hihetünk abban, hogy itt nincs kontraszelekció. Persze a tehetség ebben az esetben speciálisan rendőri tehetségre vonatkozik, s csak úgy terjeszthető ki általában, hogy a szakmai hozzáértés egyik velejárója szükségszerűen az intelligencia.

Ez fejeződik ki Auguszta iróniájában, Kasnyák karcos humorában, Andorka elfogulatlan gondolkozásmódjában s vetítődik vissza munkájukra, egész teljesítményükre.

A rendőr voltuk így aztán nem mindig és nem mindenütt befolyásolja személyiségüket, viselkedésük, miközben egy-egy ügyön dolgoznak, munkaviselkedés, stílusuk munkastílus, tehát a szó szoros értelmében (tudatos) szerepjátszás; ilyenkor beszédmódjuk, minden gesztusuk ehhez idomul, olykor leegyszerűsödik, máskor alpárivá válik; az érzékeny, sokat olvasott Thildo például adott esetben direkt, célratörő rendőrzsargont beszél. A szerep megválasztása természetesen empátiát tételez fel, a beleérzés és beleélés képessége nélkül ebben az élet-halál-harcjátékban a zsaru semmire se jut.

A nyomozás alapja az adatgyűjtés. Kellő mennyiségű információ nélkül következtetés nem létezik, a semminek nincs konklúziója. A nyomozás előrehaladása során az adatok mind egyértelműbbé, tisztábbá válnak, lefoszlik róluk minden salak, s eljön az az idő, amikor új és új ellenőrzések,

informálódások után tényeknek tekinthetők. A nyomozó rutinmunkája eddig tart, tények halmazát szolgáltatja, ezután következhet az analízis, majd az összegezés. Ez merőben más jellegű tevékenység, más képességeket, más szellemiséget igényel. Auguszta a DeVrien-féle ügy első három napján ki se mozdult az irodájából (azonkívül, hogy néhány órára hazament aludni). Így ebben sem hasonlít az aggodalmas arccal városszerte mászkáló Derrickre, irodájában ül, íróasztala mögött, háttal a fénynek, legtöbbször egyazon tartásban, könyöklő kezeire támasztva homlokát. A nyomozási cselekmények közül a helyszíni szemlén és a bizonyítási kísérleten vesz általában részt, ajtókon nem nyitogat, kérdéseket nem tesz fel, erkölcsi intelmeket nem oszt. Ül, kiereszti mókusfogát, miközben gondolkozik. Ez a gondolkozás sohasem a gyilkos személyére irányul, hanem a nyomozás folyamatára, az adatok, tények, személyek és módszerek kiválasztására. Nem egyedül ő ismeri fel a tettest, az összes, az üggyel lépést tartó, a cselekményt, a helyszínt hangulatában is ismerő nyomozó, főnyomozó (és a vendég: k. a.) fejében ugyanabban a pillanatban villan fel a gyanú, ugyanolyan ütemben válik bizonyossággá. A nagy tett, minden detektív-históriával ellentétben, nem a leleplezés, hanem a tények összegyűjtése, felsorakoztatása, a gyilkossági eset történéseinek rekonstrukciója, majd bizonyítása. A tettes személyének megjelölése ugyanis – bizonyítékok nélkül – jogilag és általánosan semmit sem ér. Ha valós történetünk bármelyik figurájára, Hámorra, Királyra, Rókára, Szabóra, Polgárra valaki rámutat, és tényként kijelenti, hogy ez a gyilkos, nem tesz különösebb szolgálatot a rendőrségnek, hiszen a bűnösséget nem megjelölni, hanem bizonyítani kell. A DeVrien-ügyben pedig mind ez ideig bizonyíték nem fordult elő. Az emberölés sincs bizonyítva, nem beszélve az ölés módszeréről, a vízbedobás helyéről és módjáról, az egész feltételezett cselekmény végbementéről. Az olvasó tehát ne legyen büszke rá, ha véletlenül már most meg tudja jelölni a gyilkos személyét, ha történetünkben egyáltalán felbukkant eddig a tettes neve. De vajon felbukkant-e? Ugyanis csak a bűnügyi regények alapkövetelménye az, hogy a tettes a szereplők között hamarost megjelenjen. A valóság jó párszor

ismeretlenek közül választja ki a gyilkost, épp ezért folyik a mi mostani nyomozásunk is „ismeretlen tettes” ellen.

De vagyok annyira szolgálatkész, hogy közlöm az olvasóval: a megfelelő nevet ismeri már. Persze a nyomozás sohasem egy személy ellen irányul, a rendőrség általában, amíg – úgymond – tájékozódik az ügyben, szem előtt tartja az összes lehetőséget, azt is, amely a gyakorlatban elvétve valósul csak meg, tehát a gyanú teljes leszűküléséig a zsaru tettes(ek)ről gondolkozik és tettes(ek)ről beszél. A dolog természetéből következik, hogy a rablás és betörés például általában kollektív bűntény. Egy ember egyedül nehezen tudná precízen végrehajtani a behatolás, figyelés bonyolult cselekménysorát, s különben is, a sötétben való mászkáláshoz, az éjszaka neszeinek elviseléséhez bátorság kell, s ki tételezne fel egy rablóról igazi bátorságot. A nagy balhé súlyát a kicsi lélek nehezen viseli, ezért társat keres, aki konyít valamit a riglihúzáshoz, falbontáshoz és zárnyitáshoz, azután előfordulhat, hogy tettenérés esetén egyik vagy másik társ – mintegy ijedtében – a tettenérőt agyonveri.

A sérülések jellegéből és számából a jó zsaru – többek között – arra a következtetésre tud jutni, hogy az áldozat ismerte-e gyilkosát.

Persze mostani esetünkben nem ilyesmiről van szó, még akkor sem, ha netán a végén kiderül, hogy DeVriennét anyagi javai miatt ölték meg. Mert kiderülhet. Augusztáék nagyon is komolyan veszik ezt a lehetőséget, a kihallgatások során mindig szóba jön a pénz, az ékszer, a nagy fekete táska, a bunda…

De figyeljük tovább Zolit, aki nagy segítő szándékkal beszél, és ha hosszú pillájú szeme néha Gémes Jóska kissé melankolikus tekintetével találkozik, abban mindig biztatásra, egyetértésre lel. Színjáték-e ez a baráti magatartás Gémes részéről, akiben egyébként mély, alapos, már-már neurotikusan finom érzelmek élnek, tartós bánatok, nevesincs vágyódások, hussanó halálfélelmek. Milyen hatást tesz rá valójában ez a harmincesztendős, változatos életű ifjú, aki két gyermeke s felesége mellől el-eljár mosogatni a Tulipánba, aki a Kamaz tehergépkocsin feketefuvarban sódert szállít, kisfiús vonzalom él benne a vadászat iránt, aki vonakodva ugyan, de enged egy idegen, nem is túlságosan jó külsejű nő durva

sürgetésének, reggelre megundorodik tőle, de undora ellenére kapcsolatot tart vele mégis, csak azért, mert becsapni senkit sem szeret (!). Színleli-e Gémes a félig-meddig egy húron pendülést, vagy saját „aranyifjúsága” rémlik fel a távoli múltból, s felidézett emlékei teszik nyitottá? Gémes jól ismeri ezt az életet, amelyben Zoli otthonos, neki is része volt benne, ki tudja, milyen szívvel emlékezik rá. Vajon általában érez-e a pandúr nosztalgiát, ha egykorvolt rabló voltára gondol?

(Amikor Gémes Jóskát megkérdeztem erről, közvetlenül Szabó kihallgatása után, kissé meg is lepődött:

„Ilyenkor engem semmi más nem vezet, csak az, hogy a tanúval a lehető legjobb kapcsolatot megtaláljam, és olyan lélektani helyzetet teremtsek, amelyben gátlások nem zavarják. Színlelésről szerintem még sincs szó, inkább csak arról, hogy saját múltamból ismerem azt a típust, amelybe Zoli is beletartozik. Követni tudom észjárását, szóhasználatát, és sajátos erkölcsi érzületétől nem döbbenek meg. Tehát ahhoz, hogy szót értsek Zolival, nem kellett színlelnem, önmaga sietett a szándék elé, megfeledkezve arról, hogy egy kihallgatás semmiféle kölcsönösséget nem tételez fel.” „Szerinted őszinte volt?” – szólt közbe Kasnyák, felpillantva a kihallgatási jegyzőkönyvből. „Szerintem igen. Legalábbis minden kérdésemre kielégítően felelt. Sehol nem maradt ellentmondásban.”)

„A következő napon, kedden – folytatódik a jegyzőkönyv – Polgár Sanyival felmentem hozzá. Laci volt nála. Megint ittak, cseresznyét, bort. Megkínáltak minket is, Sanyi ivott, aztán kb. tíz perc múlva eltávoztunk. Kint az ajtóban mondta Kati, hogy másnap este 19 órára menjünk fel hozzá, aztán meg vacsorázni. – A jegyzőkönyv itt nagyon szegletes, élettelen mondatokkal folytatódik. – A megbeszélés értelmében Sanyival a kért időpontban megjelentem. Most sem volt egyedül, egy ismeretlen, középkorú, félfülű férfi volt vele, aki Zoli (?) néven mutatkozott be. (Szabó itt rosszul emlékszik: Hámor Péterről van szó.) Bort és cseresznyét ittak. A hajam piszkos volt, mert munka után azt nem tudtam megmosni, ezért bementem a fürdőszobába, hajat mostam. Sanyi addig ott maradt velük. Hajmosás után nem sokkal elindultunk. Kati e napon mélybarna, csillogó, szőrmének látszó bundát viselt. A ruhájára pontosan nem emlékszem.

Lábán világosbarna vagy drapp magas sarkú csizma volt, harisnya nem tudom, hogy volt-e rajta. Zoliról nekem azt mondta, hogy rokona. Zoli és Kati beszélgettek valami zálogcéduláról, amit Zoli elvitt tőle, de nem váltott ki, pedig pénzt is kapott rá…”

Hopplá! Így higgyen az ember a tanúknak: az előbb talán nem is kellett volna sajnálnunk Hámort, hogy a saját pénzén váltotta ki Kati gyűrűjét? Vagy mégis? És ismét Kati hazudott?

„Erzsébeten mi akkor senkit sem kerestünk, és nem is akartunk keresni. Zolit, mivel nem akart velünk vacsorázni, elvittük a Nefelejcs utca és a Landler Jenő utca sarkán lévő Ballada presszóig. Az egész nem nagyon tetszett neki. A kocsiban arról beszéltünk, hogy a Volgában vacsorázunk majd, de én nem akartam odamenni, mert Katin egyre jobban látszott az ittasság, különben is elég szakadt kinézése volt. Én se voltam különösebben jól öltözve. Ezért úgy döntöttünk javaslatomra, hogy visszafordulunk a Balladától, és visszamegyünk az Arany Csillagba Erzsébetre. Útközben megálltunk a Tulipánnál, ittunk egyet, majd az említett helyre mentünk. Mindhárman beültünk, Kati vacsorázott, békacombot, én valami húsfélét fogyasztottam. Rendeltem egy üveg bort colával. Kati főleg cseresznyét fogyasztott, abból hét féldecit ütött be. Kérdésre előadom, hogy a „jaltai gyűrűk” voltak az ujjain, kb. két-három darab, más ékszere nem volt. Az Arany Csillagban tartózkodtunk záróráig (24^h), Sanyival együtt kocsival hazavittük, és a kapuban elváltunk tőle. Ahogy kilépett a kocsiból, én azonnal elindultam, és megfordultam. Sanyit kitettem otthon, és hazamentem. Kati azt akarta, hogy menjek fel hozzá, de én Sanyit pontosan azért vittem magammal, hogy erre ne kerüljön sor. Megegyeztünk, hogy másnap találkozunk a piacon. Kérdésre elmondom: a találkozásba azért mentem bele az ő javaslatára, mert érdekelt a sóder-téma meg a vadászat.”

Úgy látszik, Kati semmiben és sehogy sem volt megbékülve a valósággal. Hámor Péternek erről az éjszakáról azt mesélte, hogy a Volga-szállóban elfogyasztott (pazar) vacsora és hangulatos együttlét után Zoli felesége és ő maga a Pázsitos utcai lakás kis szobájában feküdt le, míg a két srác a nagyszobában aludt.

„A következő napon, csütörtökön délután 16 órakor jelentem meg a piacon. Mint előző alkalmakkor, most is Zsigulival voltam. Bent volt a boltban, és ott volt nála Laci is. Laci egy zöld színű Zsigulival ment oda, Kati említene, hogy szeretne tőlem kérni valamit…”

Szabó körülbelül itt tart vallomásában, amikor Thildóval visszaérünk a BRFK-ra.

– Hozzátok be Polgárt – mondja Auguszta, most már kettőnkhöz intézve a szót. – Itt a cím…

Most a Duna-parton megyünk végig, a Boráros térnél érünk ki a Soroksári útra, elhagyjuk a csepeli kitérőt, aztán a Gubacsi-hidra vezető felüljáró után balra fordulunk, és az új erzsébeti lakótelep *egyik* gépkocsiparkolója mellett megtaláljuk a Baross utcai házat, majd rövidesen a G-vel jelölt szélső lépcsőházat is.

Szűk, műanyag burkolatú liften megyünk fel a hatodik emeletre, közvetlenül a lift mellett jobboldalt nyílik Polgárék ajtaja. Thildo megnyomja a csengőgombot, a kémlelőablak szinte abban a pillanatban kinyílik, jóindulatú, ám kissé gyanakvó szempár tekint ránk.

– Ne ijedjen meg – mondja Thildo –, de mi rendőrök vagyunk.

– Csak nem a fiamat érte…

– Dehogy – vág közbe Thildo. – Semmi baja a fiának. Csak tanúskodnia kellene egy csúnya ügyben.

Az asszony kitárja az ajtót.

– A munkahelyén történt valami?

– Mi történt volna?

– Nem tudják? A Tulipánban sokszor van verekedés… A fiam tud karatézni, de ha késsel mennek neki…

– Reméljük, nem mennek – mondja Thildo. Most már az előszobában állunk. A kerek arcú, ősz hajú, ötven év körüli asszony a szemben lévő üveges ajtót nyitja ki. – Itthon van? – kérdezi Thildo.

– Sanyi? Nincs.

– Akkor meg minek zavarjunk?…

Az asszony egyre szívélyesebb lesz, mosolyog, piros otthonkájáról morzsákat söpör le.

– Jöjjenek csak. Lehet, hogy perceken belül hazaér. Tényleg nincs vele semmi baj?

– Ugyan – nevet Thildo. – Hát ilyen vidámak lennénk, ha volna…

– Maguktól jött az is, aki az előbb kereste? Érzem, hogy a mosolygós-kedélyes Thildo hirtelen megfeszül, éberré lesz.

– Tőlünk? Ki?

– Nem mondott semmit, honnan jött, mit akar, csak megkérdezte, Sanyi itthon van-e, aztán rohant is.

– Hogy nézett ki?

– Gyalog jött föl a hatodikra, lihegett…

– A külseje…

– Magas, nagydarab férfi.

– Látta azelőtt is?

– Nem.

– Biztos, hogy nem Sanyi valamelyik barátja?

– Nem tudom.

– Mit mondott, visszajön?

– Nem mondta. De mintha mégis… majd később… valami ilyet.

– Újra keresi?

– Igen. Leküldtem a gondnokékhoz.

– Miért?

– Sanyi a gondnok lányával jár, Zsuzsával. Lehet, hogy náluk van most is.

– Ebben az épületben?

– A túlsó szárnyon. Az A lépcsőház földszintjén.

– Köszönöm – mondja Thildo. – Megnézzük ott.

– Nem várnak rá? – Az asszony körbemutat a díszes csecsebecsékkel telezsúfolt szobában.

– Nem – mondja Thildo, és fáradtnak látszó ikonszemével az asszonyra néz. – Elnézést, hogy zavartuk.

– Ugyan… – mondja az asszony. Kikísér bennünket a folyosóra. Kerek, ránctalan arcán nincs aggodalom.

– Bocsánat – lép vissza Thildo a liftből. – Az a férfi, aki Sanyit kereste, sietett?

– Hát, mintha a lépcsőn is futott volna.

– Úgy nézett ki, mint aki sürgős és fontos dologban jár?

– Nem tudom – rázza a fejét az asszony. – Nem tudom megmondani. Az biztos, lihegett…

– Emlékszik a szavaira?

– Azzal kezdte: Sanyi itthon van? És amikor mondtam, hogy nincs, már rohant is. Valami olyasmit szólt vissza: „Majd később.” Úgy kiáltottam utána, hogy Sanyi talán a gondnokéknál van… s már el is tűnt…

– Lefelé lifttel ment?

– Nem. Fel is, le is a lépcsőn.

– Köszönöm – bólint Thildo. – Ha Sanyi hazajön, mondja meg neki, hogy kerestük. Azonnal jöjjön be a főkapitányságra.

– Még ma?

Thildo elmosolyodik.

– Ugye pontosan ugyanarra gondolunk, amikor azt mondom, hogy azonnal. Aggódni azért ne tessék, nem vele van bajunk. Ő csak… – A liftajtó becsukódik, nyikorogva és nyekeregve ereszkedünk alá. – Bár az isten tudja – folytatja az előbbi mondatot Thildo. – Vajon ki keresi ezt a srácot?

„Kati említette, hogy majd szeretne tőlem kérni valamit – olvassuk Szabó Zoltán vallomásában. – Olyan hangsúllyal mondta, hogy azonnal tudtam, csak pénzről lehet szó. Szó szerint: szarban vagyok, segítségre lesz szükségem, lehet, hogy kérek tőled valamit. Nem nagyon tetszett az egész, hogy én pénzt adjak neki, ezért kapásból kitaláltam, hogy maszek fuvarozó leszek, vettem egy Tátra billenőt 180 ezer forintért, ahhoz még pótkocsi kell, nekem is pénz kéne kölcsön. A pótkocsi negyvenezerbe kerül, nekem meg összesen tízezrem maradt. Ezt a fal szöveget a szakállas Laci is hallotta. Ezután otthagytam őket. Kati arra kért, egy félóra múlva menjek vissza. Kívánságának eleget tettem. Laci már nem volt ott, Kati a piacfelügyelővel beszélgetett valami tojásügyletről, aztán bementünk a csirkeboltba, ott ő kiszolgált, és közben elmondta, hogy főnöke egy nagyon

előnyös üzletet szerez neki. Nyitnak majd egy vendéglőt, amelyben felszolgálnak szárnyas ételeket és italt, lesz kártyaterem is. Erre a célra apjától szerzett már száznyolcvanezer forintot, de negyvenezer kéne még. Ha ezt előteremti, akkor versenytárgyalás nélkül övé lesz a bolt. Felvetődött az is, hogy a kártyateremben én majd kártyamester leszek; ez a gondolat nagyon tetszett nekem. Én erre mondtam, hogy a tízezer forintot oda tudom adni, mire ő azt felelte, nem biztos, hogy szüksége lesz rá, a negyvenezret inkább egy összegben szeretné. Megkért arra is, hogy Polgár Sanyit kérdezzem meg, hátha neki van annyi pénze…”

Zoli, hogy ne kelljen pénzt kölcsönöznie, füllentett egy Tátra billenőt. Kati, hogy mégis megkapja a pénzt, elővarázsolt a semmiből egy kártyatermet. Most vajon ki járt túl a másik eszén? Zoli tényleg elhitte, hogy teherautósofőrből krupiévé lép elő? De akkor mi lesz a nem létező Tátra billenővel? Ebből a hazugság-szövevényből hogy lehet kibogozni a mindig is létező igazságot, amelyet csak úgy egyszerűen valóságnak nevezünk? Most, amikor Gémesnek Zoli bevallja füllentését, a valóságos történést így írhatjuk-e le: 1983. február 24-én délután négy óra körül Szabó Zoltán azt hazudta DeVrien Gábornénak, hogy száznyolcvanezer forintért vásárolt egy Tátra típusú billenőkocsit. E hazugságot, akkor még mint egyszerű állítást, hallotta Király László is, legelőször tőle szereztünk tudomást az elhangzottakról. Ő ugyan az időpontot péntekre, február 25-ére teszi: „Kati negyvenezer forint hiányt emlegetett, kölcsön is kért valakitől. A nevét nem tudom. Csak egyszer láttam a piacon… Én 186 magas vagyok, nem sokkal volt alacsonyabb nálam, 30-34 éves…” A kölcsönkérésre… „azt mondta, most fizetett ki száznyolcvanezer forintot egy Tátra billenőért.” Ha valamit két ember, aki cinkossággal nem gyanúsítható, egyformán ad elő, azt a rendőrség jó okkal hitelesnek fogadja el. Tehát feltételezhető, hogy Zoli igazat beszélt, amikor elmondta, mit hazudott. Ez a hazugsággal kapcsolatos beismerés Gémes előtt paradox módon Zoli szavahihetőségét erősíti.

„Megegyeztünk – folytatja Zoli, akit – úgy látszik – a füllentésben nem aljas szándék, hanem kis pénzecskéjének féltése vezetett –, hogy pénteken 17 órára visszajövök a piacra, és akkor Kati megmondja, kell-e a pénz.

Amikor Lacira terelődött a szó, ismételten mondta nekem, hogy »vízre akarja tenni«, mert csak »a pofája jár«, tőle is kért pénzt, de nem kapott… Ugyanekkor szóba került Bilek Tünde is, (Kati) közölte, hogy nem lenne szüksége a pénzre, ha Tünde megadta volna azt a negyvenezer forintot, amivel tartozik neki. Nem említette, hogy mikor és hol adta át Tündének a pénzt, viszont azt közölte, hogy Tünde a (saját) apjának tartozott, azért kért tőle…”

„Nem tudok visszaemlékezni, hogy másnap, pénteken dolgoztam-e vagy nem. Emiatt azzal kapcsolatosan sem tudok nyilatkozni, hogy délelőtt vagy délután 17 óráig mit csináltam. Biztos vagyok abban, hogy a piacra otthonról indultam, a feleségemnek pedig azt mondtam, hogy Polgár Sanyihoz megyek. Pontosan 17 órakor érkeztem a Zsigulival a piacra. Kati boltja már be volt zárva. Az oda közel eső magbolt előtt egy rendőr az üzlet rácsán keresztül egy fiatalemberrel beszélgetett. Én megkérdeztem a fiatalembertől, hogy nem látta-e a csirkés Katit, erre ő azt válaszolta: »Üzenetet hagyott, várt fél ötig, de el kellett mennie, ne haragudjak.« A tízezer forint nálam volt, mert úgy döntöttem, odaadom neki. Azért szántam rá magam, mert terveim voltak az üzlettel kapcsolatban, és Kati azt mondta, hogy a pénz csak a következő hét keddjéig kell neki… Másnap, szombaton elég sokáig aludtam, nem tudom, mikor keltem fel, majd kitakarítottam, kiporszívóztam. Feleségem otthon volt. Lila színű, fehér csíkos Dózsa-melegítő volt rajtam, lábamon Tisza edzőcipő. E cipőm jelenleg bent található az öltözőszekrényemben. A leírt ruházatban kocsiba ültem, és Erzsébetre mentem. A tízezer forint ötszázas címletekben megint nálam volt, most piros pólóm mellrészénél lévő zsebembe raktam. Egyenesen Sanyihoz mentem, lent a házmesternőnél találtam meg. Ott volt a házmesternő, a lánya, Zsuzsa és Sanyi. Sanyi ruházatára képtelen vagyok visszaemlékezni. Először mondtam, hogy megyek a csirkés nőhöz, kértem Sanyit, jöjjön velem. Kérdésre előadom, hogy a csirkés nőről a házmesternő, Lizi már hallott tőlem. Én is jól ismerem a házmesteréket, Lizivel különösen jó viszonyban vagyok. Kapcsolatunk korábban szerelmi, de kb. másfél hónapja, pontosabban 1983. január óta csak baráti…”

Talán épp itt tart vallomásában Szabó, amikor Thildóval csengetünk a házmesteri (gondnoki) lakás ajtaján.

A tűzrőlpattant jelző irodalmi értékéért nem tenném tűzbe a kezem, de arról a negyven év körüli asszonyról, aki csöngetésünkre kinyitja a kémlelőt, mégis habozás nélkül mondom, hogy tűzrőlpattant, mokány kis asszony, más szóval helyre teremtés, afféle bogárszemű fehércseléd, bögyös és faros, bolhát lehet pattintani a bőrén… Szóval a júdásablakot kinyitó hölgy egyáltalán nem látszik hölgynek, jellemzésére leginkább a népies-archaikus kifejezések alkalmasak. Persze egy kicsit túlhaladt már azon a koron, amikor a tűzrőlpattantság rózsás pírt és pihegőn-feszes keblet jelent, helyreségében van sokat-próbáltság is, bogárszemében kétkedés. Egykor volt cserfességének már icipicit köze van a nagyszájúsághoz, talpraesettségének a dörzsöltséghez.

– Na, megint mi van? – szól, mielőtt az arcunkba nézne.

– Hogyhogy megint? És hogyhogy mi van? – kérdezi Thildo.

– Hát nem maga volt itt az előbb?

– Én nem. De érdekelne, ki az a másik.

– Ne mondja?!

– Rendőrök vagyunk. Zsaruk.

– Láthatnék valami kis papirost? Thildo megmutatja igazolványát.

– Ahá! – bólint a nő. – Mi kell?

– Ha beenged bennünket, elmondom. Ugye maga a gondnok?

– Én.

– Szabad a nevét?

– Medve Aliz.

Hasán az övvel összehúzza a pongyolát, aztán kinyitja előttünk az ajtót. Az előszobán át piros huzatú bútorokkal berendezett apró helyiségbe jutunk. A nő felkuporodik a rekamiéra, maga alá húzza meztelen lábait.

– Nos? – néz ránk. – Történt valami?

– Történt – feleli Thildo. – De mi nem magát, hanem Polgár Sanyit keressük.

– És ki mondta, hogy itt keressék?

Thildo ikon-szeme csöppnyi türelmetlenséggel összeszűkül.

– Az anyja. De mindegy. Kereste más is?

– Sanyit?

– Őt. Folyton róla van szó.

– Hát mondtam, nem? Azt hittem, maga volt! Egy melák férfi… Se köszönés, se ez, se az. Sanyi nincs itt? És már rohant is…

– Hogy nézett ki?

– A franc nézte meg. Időm se volt rá. Magas. Kész. Ballonkabátos.

– Rendben. Sanyit látta ma?

– Nem. De előbb-utóbb biztos idejön. A lányom meg ő…

– Tudom. Zsuzsa itthon van?

– Öt körül jön. Mi baj a Sanyival?

– Semmi.

– Megtudhatom, miért keresik? Vagy titok?

– Nem. Egy barátja miatt.

– Szuszi?…

– Hogyan?!

– Van egy barátja, Szuszi a beceneve.

– Ahá! És miért épp Szuszira gondol?

– Mert ő az egyetlen a barátai közül, akit ismerek.

– A rendes neve?

– Szabó Zoli. Kétgyerekes, családos ember. Róla van szó?

– Róla. De még inkább egy nőismerőséről. Csirkés…

– Ja?! A csirkés…

– Látom, hallott már róla.

– Ühüm. Futólag szóba jött. Mi történt vele? Meghalt?

– Nagyon – mondja Thildo, aztán hozzám fordul. – Egy pillanatra visszamegyek Sanyi anyjához. Várj meg itt, jó?

Kimegy.

Csendben ülünk az alacsony mennyezetű, sötét szobában, a nő kidugja egyik lábát a pongyola alól, és piros körmeit bámulja. A mozdulatban inkább feszélyezettség van, mint magakelletés; Medve Aliz hosszabb időre elfeledkezett nő voltáról, miután Thildótól megtudta, hogy zsaruk vagyunk. Most mégis megérzi a bennem lévő zavart, s másnak nem tulajdoníthatja,

mint az általa ismert helyzetnek, mármint annak, hogy ő a rekamién hever, s a pongyola alól egyre jobban kidugja meztelen lábát, én pedig vele szemben ülök, tekintetét kerülve. Hogyan is sejthetné tétovaságom okát és értelmét, botcsinálta zsaru voltomat, amelyben most egyetlen dolog aggaszt igazán, s bár azővele kapcsolatos, távolról sem személyes természetű: attól tartok, hogy DeVriennéről faggat majd. Ugyanis nyilvánvalóan jobbnak látszik, ha a „csirkés nő” halálának körülményeiről egyelőre mit se tud. Thildo nélkül viszont az elutasítás mértékéről nem dönthetek.

– Tisztára megkukultunk… – mondja most Liza, lábát szemlélve.

Lám, van benne tapintat. Úgy tesz, mintha ő is megkukult volna, mintha nemcsak nekem okozna gondot, miképpen vegyem fel a társalgás fonalát. Kétségkívül szórakoztató, ahogy két malomban őrlünk: szerinte a csábos hölgy és a kuka detektív jelenetét adjuk elő, szerintem pedig a Watson Sherlock Holmes nélkül című darabot.

– Tisztára megkukultunk – mondja ő.

– Tisztára – bólintok.

– El se hinném, hogy maga rendőr.

– Én se.

Trillázva felkacag, szinte rikkant, oly módon, ahogy a nők csak kedves ostobaságon tudnak nevetni.

– Kettőjük közül ki a főnök?

– Ebben ő, abban én.

Megint kaccant, de a szeméből eltűnik a vidámság.

– Mi történt azzal a nővel? Megölték?

– Meghalt – mondom.

– Hogyan?

Talányosan mosolygok, s úgy érzem, most ízig-vérig rendőr vagyok, aki hallgatni tud.

– Szóval megölték?! – néz rám a nő álnok szemével.

– Szóval, ki tudja…

Ezzel visszatérünk ahhoz a bohókás modorhoz, amellyel kezdtük.

– Most hármat kérdezek én is – mondom.

– Én hármat kérdeztem?

– Legalább.

– Hát akkor kezdje.

– Szuszi gyakran megfordult itt?

– Azelőtt gyakran.

– Újabban?

– Elmaradt.

– Miért?

– Nem akartam, hogy jöjjön. – A másik lábát is kidugja a pongyola alól, úgy teszi hozzá. – Kész van a három kérdés.

– Akkor még három, jó?

– Jó.

– Miért nem akarta, hogy jöjjön?

– Mert rettenetesen csapodár.

Ebben a pillanatban jövök rá, hogy Szuszi nemcsak a barátság kedvéért fordult meg itt.

(A jegyzőkönyv ezzel kapcsolatos részét csak később olvastam.)

– Csapodár – ismétlem, mert tetszik a szó, nagyon rég találkoztam vele élőbeszédben. – S mióta nem jön?

– Úgy két hónapja.

Thildo lép be az ajtón, világos trencskójával a karján.

– Gyere, végeztünk. – Aztán Lizához fordul. – Szóltam odafent Sanyi anyjának is, most magának mondom; ha bárki keresi Sanyit, azonnal hívjanak. – Egy cédulát ad át az asszonynak. – Itt a telefonszám és a nevem. Ha pedig Polgár jelentkezik, mondja meg neki, hogy nyomás a Deák térre. Szuszi már várja ott. Ha siet, hamarabb végzünk.

Liza kikísér bennünket a folyosóra, aztán a ház elé, megvárja, amíg beülünk a kocsiba, csak akkor csukja be a főbejárat fémből és üvegből készült ajtaját.

– Valaki nagyon beszélni akar ezzel a Sanyival – mondja Thildo.

– Mi történt ma, amire figyelmeztetni kell?…

A „figyelmeztetni” szónál Thildo a karomra teszi a kezét. A következő pillanatban leállítja a kocsi motorját, a telefonért nyúl. Miközben tárcsázza Auguszta számát, azt mondja:

– Ha tényleg figyelmeztetés, akkor csak Zolitól jöhet, mondjuk így: vigyázz, én a rendőrségen vagyok, téged is keresnek majd.

A BRFK-n Kasnyák veszi fel a telefont.

– Valaki fut Sanyi után – mondja Thildo. – Gémes Jóska kérdezze meg Zolit, kit küldött, hová és miért?

– Rendben – mondja Kasnyák. – Majd visszaszólunk.

Thildo leteszi a kagylót, bekapcsolja a motort. Keményen indít, a Lada felbőg, és kivágódik a parkolóból. Mintha a gyorsulásban volna a bizonyosság, hogy Katit Zoli ölte meg, s az üzenethozó, aki előttünk jár, a megbeszélt alibire akarja figyelmeztetni a hűséges gyermekkori barátot. Ahogy a rádiótelefonos kocsi száguld a betonpalánkok között, fontos személynek érzem magam, a cselekmény részesének, a bennem lévő feszültségbe öröm vegyül: na, ezt jól kifogtad, gyilkosság, titokzatos üzenetvivő cinkosokkal. Thildóra nézek, az ő ikon-szemében is furcsa fényesség van, az álla vezetés közben csöppnyit előrefeszül, ez a tartás a nyakszirt megmerevedéséről, belső feszültségről árulkodik.

– Zoli? – kérdezem.

– Zoli.

Elfeledkezünk arról a tanácsról, amelyet Newton a fizikusoknak adott ugyan, de a zsaruk is megszívlelhetik: „Hipotheses non fingere.” (Ne termeljünk feltevéseket.)

Rövid idővel később, amikor a vasúti felüljáró előtt rátérünk a bajai útra, Thildo megszólal.

– De hogy a fenébe szerzett hírvivőt? Gémes Jóska a munkahelyén kapta el, a BRFK-ról meg csak nem üzent…

– Az ám – mondom. – Onnan aligha.

A Laji csárda előtt elhagyjuk a betont, s egy sáros földúton kijutunk a Duna-partra. Idáig úszott DeVrienné hullája a lassú árban, itt, ezen a vízbe nyúló, rőzsével védett földstégen akadt fenn. Liptai Gábor, aki először nézett az iszamós arcba, itt áll most is azon a szent helyen, méreten aluli potykákat fog, és káromkodik. Hajlamos arra, hogy elmondja az esetet nekünk, de Thildo leinti, ismerjük történetének minden szavát. Inkább a feljebb két ágra bomló, lassú vizet bámuljuk, azon tűnődve, vajon milyen

hosszú utat tett meg rajta a tetem. Augusztáék feltevése szerint DeVrienné a Gubacsi-hídnál került a vízbe, a holttest egy hónapon át feküdt az iszapban, majd ahogy bomlása előre haladt, fölállt, hiszen a nehezék elsősorban a lábait nyűgözte. A hulla egy darabig állt a vízfenéken, aztán megindult.

A víz most fényes, titoktalanul nyílt és csillogó. Az ég kéksége lassan szürkére vált, kialszik a gyönge napfény, a város fölött felhők vonulnak.

A kocsiban berregni kezd a telefon.

Odamegyünk, Thildo felveszi a kagylót, beleszól, aztán összehúzott szemmel hallgat.

– Na gyere – mondja végül. – Visszamegyünk. Megvan a válasz. Zoli azt mondja, hogy a munkahelyén egyből rájött, hogy Gémes zsaru, meghamisított fuvarleveleket nyomott egyik kollégájának a kezébe azzal, hogy vigye el Polgárhoz.

– Szóval ezért keresték Sanyit.

– Talán ezért.

És a talánban megsemmisül a bizonyosság. Pillanatnyi mámorunk átadja helyét a józan kétkedésnek, amely a zsaru alapvető életérzése, mondhatnám világszemlélete.

Az a gyors, erőszakos történés és irányított mozgás, amit a titokzatos küldönc felbukkanásában sejtettünk, nem jellemző a bűncselekményekre és felderítésükre. A kaland, amely előttünk már-már letisztult formájában jelent meg, az idevágó irodalom alapsémájaként, miszerint a detektív-hős személyes összeütközésbe kerül az antihőssel, csak nagy ritkán van jelen a nyomozó munkájában. Amikor az események valóban sűrűsödnek, s egy ügy a végkifejlet felé közeledik, a szervezett rendőri tevékenység éppen arra irányul, hogy távol tartsa a kalandot, elkerülje a párharc esetlegességét. Így aztán összeütközésről legtöbbször szó sincs, az intézmény ereje lenyűgözi az egyént, olyannyira, hogy az cselekvőképtelenné válik. Így történt ez a revolveres gyilkos esetében is, aki minden nagyzolása ellenére egy szál rendőrnek átadta parabellumát.

A nyomozói teljesítménynek nincs sok köze az extrém megoldásokhoz, hiszen maga a testület éppen az extremitás megzabolázására törekszik. A jó zsaru elsősorban nem különleges következtető képességével, személyes

leleményével és bátorságával tűnik ki, hanem azzal, hogy minden szellemi és valóságos dolognak meg tudja állapítani a helyét. Mit jelent ez? Például: ebben az ügyben szerepet játszik egy eltűnt bunda, amelynek színére, hosszára, fazonjára senki sem emlékszik pontosan. A feladat ebben a bizonytalanságban mégis az, hogy egy ugyanolyan bundát kell szerezni. Eljön majd az az idő, amikor Auguszta mintegy mellékesen odaveti Malájnak vagy Gurigának: keddre szerezzétek meg DeVrienné bundájának pontos mását, mert kell a felismertetéshez. Ha az a bunda az ország egyetlen üzletében sem kapható már, a jó nyomozó akkor is szerez egy éppen olyat. Hogy honnan? Hát éppen ez az, amiről beszélünk: a dolgok helyének ismerete, vagy a keresés képessége. Legyen bár szó jellegtelen köznapi dolgokról, mondjuk egy kapupántcsavarról vagy hajtűről, tulipánhagymáról vagy féltengelyről, a zsaru előbb-utóbb megállapítja, honnan származik. És ha az áldozat jegyzetei között egy verssort talál, s a nyomozás szempontjából ez lényeges, rájön arra is, ki írta azt a verssort. Mindez nehezebb, mint feltenni a bilincset egy megjámborult gyilkos kezére.

Negyedóra alatt érünk be a Laji csárdától a BRFK-ra; Thildo kényelmesen hajt, nincs miért sietnünk.

Ha a nyomozás szempontjából szükség van rá, az ügyintéző kocsik természetesen túlléphetik a megengedett sebesség határát, bármifajta közlekedési rendőri beavatkozás esetén Auguszta vagy Andorka igazolhatja a gyorshajtót. Az ügyintéző kocsik A-val kezdődő rendszámúak, színük semleges, normális esetben semmiféle megkülönböztető jelzés nincs rajtuk, csak a legfigyelmesebb szemlélőnek tűnik fel, hogy ezeken a Ladákon elöl is, felül is antenna van, az egyik a rádiótelefon antennája.

Épp abban a pillanatban, amikor befordulunk a Deák térre, felgyúlnak az utcai lámpák; a főkapitányság épülettömbje viszont már sötét, csak a negyedik emelet déli-nyugati sarkának ablakai világítanak.

Még folyik Szabó kihallgatása; négy órája kezdték. Auguszta szerint Gémes lankadni látszik, tanúja viszont eleven, már-már csapongó kedvű.

– Akár ő a hunyó, akár nem – mondja Kasnyák –, kurva jól bírja. Négy óra együtt Gémessel… Jézusom, hogy lehet ezt kibírni.

– Ha te is bemész – dünnyögi Auguszta –, attól megtörik.

„Sanyival felmentem Kati lakására – folytatódik Szabó Zoltán tanúkihallgatásának jegyzőkönyve. – Csöngetésünkre meglehetősen sokára nyitott ajtót. Már éppen el akartunk menni, amikor kijött, a haja kócos; gyűrött fekete pongyola volt rajta, látni lehetett, hogy akkor ébredt. Lábán az a csizma, amit általában viselt, amikor együtt mentünk szórakozni.

(A következőkben a tanúvallomás egyes részeit, ahol Szabó Gémes közbekérdezésére válaszol, dőlt betűkkel különböztetem meg a folyamatos szövegtől.)

– Arra már nem emlékszem, hogy a csizma cipzárja fel volt-e húzva, de arra gondolok, hogy hirtelen azt kaphatta fel. A nagy szobában alhatott, mert ott volt a bunda az ágyon kiterítve. – Az asztalon borosüveg megkezdve, cseresznyésüveg, az alján volt egy kevés ital. Ugyanitt egy talpas vizes- és egy borospohár. A vizespohárban átlátszó folyadék, gondolom, cseresznye… –

Sanyi a nagy szoba ajtajánál állt, én félrevonultam a kis szobába Katival. Katám, mondtam neki, itt a pénz, ennyi van, több nincsen, de kedden erre nekem szükségem lesz. Válasza: Köszönöm, kedden oda fogom adni. Kivettem pólóm zsebéből a pénzt, és a kezébe adtam…

– Sanyi hallgatta, amit beszéltünk, de onnan, ahol állt, nem láthatott minket –

Kati a pénzt átvette, rátette a kis szobában a kis szekrény tetejére, ahol a virágok vannak. A nagy szobából, szemből nézetben, az ágy bal oldali támlájára volt rádobva az irhakabát, mellette pedig egy zöldes árnyalatú kötött öves ruha. Fogta a ruhát. Megkérdeztem tőle, mit csinál, mert elmehetnénk valahová együtt kajálni, mondta, hogy ő rohan, mert jönnek érte, intézi a dolgait…

– Ezt Sanyinak is hallania kellett. Semmi konkrétumot nem mondott, hogy ki jön majd este, és mit fog elintézni –

Mondta, hogy mi csak együnk nyugodtan, míg ő öltözik, a konyhában van kaja. Bement a fürdőszobába, kezében a ruhával, én és Sanyi pedig a konyhába mentünk. A konyhai tűzhelyen találtam forró szívpörköltet májjal. Ekkor Kati, már ruhában, megjelent a konyhaajtóban, és mondta,

hogy a forró lábast hagyjam az asztalon. A konyhaszekrényből kivettem két tányért…

– *piros mintájút* –

– a mosogatóból vagy a fiókból két kanalat…”

(Érezhető, ahogy Gémes pontos-aprólékosságra kényszeríti Szabót. Így egyre több részlet kerül szóba, s mint tudjuk, a leggondosabban felépített hazugság is összeomolhat semmiségeken. Tehát itt minden kérdés: hazugság-csapda. És ki készülhet fel egy kérdésre, amely a tányérok mintájára vonatkozik? Az aprólékosság ugyanakkor a tények, helyzetek felidézésének pontosabbá tételét is szolgálja, például akkor, amikor az italos üvegek és poharak elhelyezkedéséről van szó, Gémes Szabó szavait egy korábbi vallomással, DeVrien Tünde vallomásával vetheti össze. A részletekbe merülés nemegyszer az életszerűség meglétére vagy hiányára derít fényt; mindezzel együtt a kihallgatói módszer egyik fontos eleme.)

„…kenyeret a szekrényből, kés az asztalon volt. Szedtem mindkettőnknek, állva ettünk. Az edényeket és evőeszközöket a mosogatóba tettem, el akartam mosni, de Kati nem hagyta. Mondta, hogy majd elmosogat, hagyjam csak ott. Evés után hozott egy poharat, abba töltött Sanyinak bort. Ez már a nagy szobában történt, ők ketten ittak, én nem. Sanyi még egy cseresznyét is fogyasztott, valószínűleg a pohárból, amit a konyhából behoztak…

–…ő *a meglévő, már korábban leirt, cseresznyének látszó italból fogyasztott… –*

A nagyszoba-asztalon mindig volt két doboz, az egyik fából, a másik fémből készült szivarskatulya. A fadoboz tetején egy faragott figura látható. A fában egy-két, a fémben három-négy külföldi szivar volt. A fémdobozból elővettem egy vastagabb szivart, és rágyújtottam. Kati is dohányzott, füstszűrős szimfóniát szívott.

– *Ezt az egy cigarettát biztos, hogy elszívta, hogy szívott-e többet is, arra nem emlékszem. Onnan tudtam, hogy a dobozban vannak a szivarok, mert már korábbi ittléteim alkalmából is szívtam belőlük.*

Amíg mi ettünk, Kati megfésülködött, visszament a fürdőszobába, de nem sminkelte ki magát. Italozás közben még elég csapzott kinézete volt,

nagyon züllött benyomást keltett, látszott rajta, hogy előző éjjel keveset pihent és sokat ivott. Mondta is, hogy Laci az éjszakát nála töltötte.

– Kb. 13 és 13.30 között mentünk fel Katihoz, maximum félórát töltöttünk ott. Legkésőbb 14 órakor mindketten eljöttünk. Nem emlékszem, hogy fekete bőrtáskáját a lakásban láttam volna.

Lefelé lifttel mentünk. A ház kapujában a házba betérő egy-két emberrel és gyerekkel találkoztunk. A Zsiguli a járda mellett a parkolóban állt…

–…a kaput*ól kb. három méterre, orrával a Határ út felé…*

Beszálltunk, Sanyit a házuk előtt letettem, egyenesen hazamentem, oda kb. 15.45 órakor értem, otthon találkoztam a feleségemmel…

…és egy csomó emberrel a házbeliek közül. Meg tudom nevezni szomszédomat, Csányi Jánosnét, a többiekre már pontosan nem emlékszem…

Levest ettem, megfürödtem és átöltöztem…

–*…kék Szuperpennis gyártmányú farmernadrágomat, barna bőr félcipőmet vettem fel. Helyesbíteni szeretnék, ezt akartam felvenni, de végül a kockás drappos barna öltönyömbe bújtam, és a barna félcipőbe, a zakó alá kockás inget öltöttem… –*

(- Öltöttem – üti fel fejét Auguszta a jegyzőkönyvből. – Ej, Gémes Jóska, de választékosan beszélnek a tanúid.)

Kb. 16 óráig tartózkodtam otthon, aztán visszamentem Sanyihoz. Felmentem lakásukba. Anyja nyitott ajtót. Úgy emlékszem, Sanyi fürdött. Mondtam, hogy jöttem Sanyihoz, majd elmegyünk valahová, mire anyja azt válaszolta, már jó lenne, ha nem hurcolnátok ide nőket, ez nem szálloda, legközelebb helypénzt fogok kérni. Mindez viccesen hangzott el. Sanyi kijött a fürdőszobából…

–*…talán egy barna nadrágot és egy ugyanolyan színű zakót vett fel, de ebben nem vagyok olyan biztos. –*

Pár percig voltunk csak náluk, aztán az Arany Csillagba mentünk, én cigánypecsenyét ettem, Sanyi is evett valamit, hogy mit, arra már nem emlékszem. Italból mindketten üdítőt fogyasztottunk. Kb. 17 és 17.15 óra között távoztunk az Arany Csillagból, kocsiba ültünk, és a Soroksári úton, a Petőfi-hídon, a Bocskai úton keresztül rátértem az M7-es autópályára. Azért jöttünk erre, mert Sanyi autóvezetői tanfolyamra készül, és gyakoroltatni akartam vele a vezetést. Most is, és már korábban is kérte, hogy vezethessen. Nagyon gyengén ment neki a vezetés. Érdig én vittem a kocsit. A dombtetőn az irányítást átengedtem Sanyinak. Ő vezetett majdnem a székesfehérvári elágazásig, ott átvettem tőle a kormányt, rámentem a 70-

esre, és a Velencei-tó partján végig, a régi balatoni úton jöttünk haza. A tóparti lakott területek után itt ismét ő vezetett, majdnem Érdig. Onnan egészen a XX. kerület Baross utcáig megint én vezettem. A házuk előtt megálltunk, kiszállt, és bement Zsuzsához, a házmesterné lányához. Legalábbis azt mondta, hogy oda megy. Én ezután felmentem Krajczenbróth Istvánhoz, aki a XX. kerület Helsinki úton, Sanyiék háza mögött lakik. Ott volt több régi ismerősöm, Peti Nándor, a menyasszonya, Gyöngyi, a házigazda élettársa, Kati és Zoltán, a házigazda kollégája.

– Sanyit kb. 20 óra, 20.30 óra között tettem ki a házuk előtt. Sötét volt. Krajczenbróthékhoz kb. két perc múlva értem, kb. két órát voltam náluk. Petiékkel távoztam. Őt és menyasszonyát kivittem Lőrincre a Határ út felé, majd érintettem a Steinmetz kapitány utat is. A lányt kitettük, majd Petivel visszamentem Erzsébetre. Peti kiszállt a Határ útnál. Meg tudom mutatni az utcát és a házat, ahol a lány kiszállt, de az utca nevére nem emlékszem… –

Peti kiszállt, én egyedül maradtam, majd a Határ út, Török Flóris utca volt az útvonalam. A Kossuth utca sarkánál, a villamosmegállóban megláttam egy lányt. Megálltam, megszólítottam. Beült a kocsiba, hazavitette magát. Lakása előtt, ami a XX. kerület Vörösmarty utcában egy magánházban lévő munkásszálló, leparkoltunk. Meggondolta magát, nem ment be, hanem megkért, hogy vigyem őt kocsikázni…”

Amit most Gémes Szabóval művel, ezt hívják elszámoltatásnak. Az elszámoltatás általában azt hivatott tisztázni, hogy a bűncselekmény elkövetésének időpontjában az érintett személy, tanú, gyanúsított hol tartózkodott, mit csinált. Tulajdonképpen az alibiről, számos klasszikus detektívregény sarkalatos pontjáról van szó.

Az idővel való játszadozásnak Agatha Christie a nagymestere, számos könyve egyetlen ötletre épül: miképpen követhet el gyilkosságot valaki, aki a rémtett idején nem volt a helyszínen. Ha az ötlet jó, akkor az ottnemlét a cselekmény bonyolítása során az olvasó előtt maradéktalanul bebizonyosul, hogy aztán Poirot vagy Miss Marple feltárhassa azt az egyetlen lehetőséget, amelyben az ottlét mégiscsak megvalósulhatott. Az időjáték ikertestvére a bűnügyi irodalomban a térrel való játék, amely a bezárt szoba rejtélyeként közismert. Itt is a lehetetlen valósul meg: a külvilágtól belülről tökéletesen

elrekesztett térben fekszik a meggyilkolt személy holtteste. A kérdés ezúttal az: hogyan végzett áldozatával a gyilkos, ha egyszer semmiképpen sem férhetett hozzá, vagy ha hozzáfért, a belülről bezárt helyiséget nem hagyhatta el. Igazán hitelt érdemlő, életszerű történet a bezárt szoba témakörében nincs. A klasszikusnak számító szerzők közül – e téren – John Dickson Carr tett egy-két figyelemre méltó és nyakatekert próbálkozást.

A mi esetünkben az időjáték, az alibi, az elszámoltatás csöppet sem egyszerű, ugyanis az egész ügyben nincs egyetlen szilárd pont, nincs egyértelműség sem térben, sem időben. Augusztáéknak semmiféle közelebbi adat nem áll rendelkezésükre a halál időpontjával kapcsolatban, az elkövetés helyét és módját is mélységes homály fedi. Amikor Király Lászlót, Hámor Pétert, Szabó Zoltánt elszámoltatják szombatjukról és vasárnapjukról (február 26-27.), a nyomozók abból a tényből indulnak ki, hogy DeVriennét vasárnap már senki sem látta, tehát a bűncselekmény elkövetésének legvalószínűbb időpontja szombat délután, este, éjszaka. Az, hogy a tetem körülbelül egy hónapig vízben ázott, lehetetlenné tette, hogy a halál beálltának időpontját az orvosszakértők akár megközelítő pontossággal is megállapítsák. A tudomány itt még nem tart. A bomlási folyamatokat (a vízben töltött hosszú idő alatt) számtalan tényező befolyásolhatta, valahányat számításba venni lehetetlenség. A halál kb. egy hónapja állt be, ez van a halottszemle jegyzőkönyvében, s még valami: hogy DeVrienné halála előtt egy-három órával babnak tűnő ételt fogyasztott. Most ne bocsátkozzunk fejtegetésbe, hogy mi minden tűnhet babnak a halott-gyomorban egy hónap után, annyi biztos, hogy eddig a tanúvallomásokban (Hámor Péterné, Szabó Zoltán) szív- és májpörkölt szerepel. Ha DeVrienné valóban valami babszerűt evett, akkor azt nem a lakásában ette. Tehát még azt se mondhatjuk, hogy otthon babot evett, majd két-három órával később megölték.

Augusztáéknak azonban mindettől függetlenül az a véleménye, hogy a bűncselekmény szombaton, valamikor a délutáni-esti órákban történt, s ahogy Hercule Poirot mondja: „A rendőrség véleménye ugyan nem bizonyíték, de általában igen józan útmutató.”

Tehát fogadjuk el, hogy amikor Szabó Zoli számot ad szombat délutánjáról, estéjéről és éjszakájáról, a gyilkosság és a holttesttel való manipulációk időszakáról beszél.

Gémes banálisan baráti mosollyal kísért instrukciói, hogy „alaposan, pontosan, részletesen”, immár fogtak rajta, külön kérés nélkül is minden részletre ügyelve beszél. Ez, ha jól végiggondoljuk, nem csupán a kihallgató, hanem a tanú érdeke is.

„Az említett épület elől kb. 01 óra előtt tizenöt vagy húsz perccel indultunk el. A Soroksári útra hajtottam, majd jobbra az 51-es útra tértem rá. Ezen az úton megállás nélkül Ráckevéig mentünk, ott van valami bár. Ott akartam inni valamit, de nem találtuk nyitva. Visszatértünk az 51-esre, Ráckevétól Dömsödig mentem, a község végén lévő benzinkútnál megfordultam, és visszafelé indultam. Megállás nélkül hajtottam a Tulipánig…

– Útközben nem állítottak meg, nem is igazoltattak…

A Tulipánban találkoztam Bilek Tündével, taxisofőrökkel s másokkal. A lány is bejött, megvártuk, míg elkezdődik a film, egy fantasztikus történet, nem vártuk meg a vetítés végét, mert a lány elaludt a vállamon, haza akartam menni. Sanyi mondta, hogy ő még nem tud jönni, meg kell várnia az öt órát, ezért én és a lány kivártuk, míg végez a Sanyi. Kb. 5.30-kor indultunk hazafelé hárman, Sanyit kiraktuk, én mentem a lánnyal a szállójáig. Azt mondtam neki, hogy maszek taxis vagyok.”

„- Próbálkoztam vele, de nem jött össze semmi, hagytam őt bemenni.

– Személyleirása: 18-20 éves, kb. 170 magas, vékony arcú, barna színű, rövid, fiús hajú. Nővérével együtt lakik a szállón, a ruházatára nem emlékszem…

A Vörösmarty utcából egyenesen hazamentem és lefeküdtem. Feleségem bizonyára felébredt, de ebben nem vagyok biztos. Másnap dél körül keltem.

– A Zsiguli gépkocsimat, amelyről eddig szó volt, 1982 decemberében vásároltam Bogár Sándor Budapest X., Bihari utca X. szám alatt lakó kisiparostól. A vételár hetvenezer forint volt, ebből csak negyvenötezret

tudtam kifizetni, huszonötezerrel még tartoztam neki. Az adósságból 1983. február 1-én tízezer forintot törlesztettem, ezen összeg feleségem és saját fizetésemből és a szomszédasszonytól, Szényi Jánosnétól kért négyezer forintból jött össze. Bogár kérte a fennmaradó összeget, tehát tizenötezer forintot, ragaszkodott ahhoz, hogy a szerződés lejártáig, 1983. február 28-ig egyenlítsem ki a teljes vételárat. Ennek érdekében, még mielőtt a tízezer forintot megkapta volna, háromszor járt nálunk. Feleségem is hallotta az általa megjelölt végső határidőt –

1983. február 27-én vasárnap egyedül kimentem az Albertirsai autópiacra. 12 óra 20 perckor parkoltam le a piacnál. Az volt a szándékom, hogy a kocsi eladása révén jutok pénzhez, ebből fizetem ki Bogárt. Itt egy férfi, két nővel, felajánlotta, hogy elcseréli ZL 04-37 frsz. 1500-as Polski-Fiatjukat a Zsigulimra olyan formában, hogy én kapok tőlük harmincezer forintot. A gépkocsi birtokosa Szépszálné Csupor Ágnes volt. Mindkét kocsival elmentünk a lakására, Gyálra, adásvételi szerződést kötöttünk, és kifizettek nekem huszonötezer forint készpénzt. A Polskival hazajöttem. Egy nappal a határidő lejárta után Bogár feleségének lakásukon átadtam huszonötezer forintot. Az adás-vételi szerződésben ezt feltüntettük.

– A korábban elmondottakat helyesbíteni kívánom, mert legelőször nem negyvenöt, hanem harmincötezer forintot kaptak tőlem Bogárék. Tévedtem, amikor negyvenötezret mondtam. Bogár február 28-án fent volt nálunk, sürgette a pénzt…”

A höhögő, kockás nadrágos Joó János úgy látszik, átadta üzenetünket Bilek Tündének, mert Tünde nyolc óra előtt néhány perccel megérkezik a BRFK-ra.

Külseje – mindazok után, amit hallottunk róla – némi csalódást okoz. Én a magam részéről azt a lányt, aki a nagymenő Kozma Bandival fut, másnak képzeltem, ha nem is szebbnek, de csínjében árnyaltabbnak. Az ilyen százhetvenes fehéresszőke egy csöppnyit sok nekem már, csodálatomba aggódás vegyül, ha sokat látott szemébe nézek. Huszonkét esztendejét meghazudtolja ez a szem, árnyéka van.

Bal lába a földön, jobb lábát csöppnyit megemeli, így félig az íróasztalon ül, félig támaszkodik; minden feszes rajta, válltól bokáig, karja meztelen, fekete blúza kivágott, szoknyája sliccelt, csuklóján csöpp karóra, hosszú izmos lábán fekete szandál, amelynek szíja a bokáját is körülveszi.

– Kézcsókom – mondja Thildo. – Mi kerestük Jancsinál. Tudja, miért?

– Tudom.

– Szóval Kati és a maguk kis társasága…

– Nincs közös társaságunk. Alig ismertem.

– Mégis, itt legalább húszan mondták ki kapásból a maga nevét…

– A nővérével együtt dolgozom. Velem üzent a Szabó Zolinak, hogy Katit nem látta-e.

– Pontosabban, hogy szólt az üzenet?

– Hát emlékszem rá, azt hiszi? Egy félfülű férfi volt bent, valami Péter, ő dobta be Zoli nevét. Én Polgár Sanyival tudtam neki üzenni. Ők ugyanis barátok.

– És Katiról, kedves Tünde, mit tud?

– Semmit. Piás.

– Ez is valami. Nem ide tartozik, de érdekel engem: hogy kerül maga Joó Jánoshoz abba a kulipintyóba? Ilyen külsővel, ilyen ambícióval…

A bóknak is felfogható szavakra Tünde szeme se rebben, talán arra gondol: ember a zsaru is.

– Ja, a Jancsi?! – mondja, mintha most hallott volna a dologról először. – Ő nem számít. Ott vagyok, nincs köztünk semmi. Miért? Azt hitték talán?

– Nem – mondja Thildo –, de ha valami lenne, az se lepne meg minket túlságosan. Nem is idegesítene. Marha nyugodt emberek vagyunk. Elmondaná hát, hogy került szegény Jancsihoz?

– Volt egy élettársam…

– Egy?

Tünde elmosolyodik.

– Több is volt. Látom, ide mintha hazajöttem volna, tudnak a dolgaimról. Ezt is, az előzőt is Sanyónak hívják. Szeretem a változatosságot… Sanyó akkora, mint egy háromajtós szekrény… a pofonja is ehhez mérten… És

gyakran eljárt a keze, otthon is, idegenben is. Egy ilyen esetnek tanúja volt Kozma Bandi, és megesett rajtam a szíve.

– Bandi szíve olyan, mint a vaj.

– Ne bántsa. Rendes gyerek.

– Persze. Nem eszi meg a templomban a díszgyertyát.

Tünde nem vitatkozik tovább, inkább kacag egyet, mintha ezt a rossz élcet most hallaná először.

– Szóval Bandi akkor odajött az asztalunkhoz, és azt mondta Sanyónak: Ezt ne! Oké?!

– Oké ám – bólogat Thildo. – Amit Bandi mond…

– Annyi biztos, attól kezdve Sanyó egy ujjal sem ért hozzám. De aztán Bandi miatt el is költöztem tőle Jancsihoz.

–Ahá!

– Sanyó persze jött utánam… térden állva könyörgött.

– Nagy show… térden a háromajtós szekrény…

– Na – nevet Tünde –, nem én hozakodtam elő a dolgaimmal, maguk kérdezték…

– Tiszta ügy – mondja Thildo. – Én tényleg csak kíváncsiságból faggattam, mert egy ilyen lány és höhögős Jancsi sehogy sem illik össze… De így más. Oké. Tündi tabu. Én is békében hagyom hát, csak egyet még: nem tudja, hol van Polgár Sanyi? Nagyon kellene nekünk.

– Sanyi? – kerekedik ki Tünde szeme, amely egyébként távol áll a lencsibabaságtól. – De hiszen találkoztak…

– Mi?!

– Persze. Még kora délután.

– Hol? – kérdi Thildo. – Hol a francban?

– Jancsinál ült, amikor maguk ott jártak.

Thildóval egymásra nézünk: egész délután rohangálunk utána, ő meg ott ül, komoly, nagy orrú arcával csendben, kíváncsiság nélkül, közönyösen néz ránk, amikor Zolit és Katit emlegetjük, egy rohadt szót se szól; két balek faggatja ott höhögös Jánost, és eszükbe sem jut, hogy az a másik odabent a magnóval, az a fontosabb… Igaz, akkor mi még nem is hallottuk

Polgár Sanyi nevét, nem tudtuk, hogy Zoli barátja, azt sem, hogy ő is ott járt Katinál az utolsó napon.

Arra gondolunk: ült a szobában szerényen, némán, minden szót hallott, de ő nem szólalt meg, nem emelkedett fel ültéből, amikor höhögős Jánostól kérdeztük, hogy mit tud Katiról, nem állt elénk, mondván: én tudok róla… ha nem is sokat… Sanyi hallgatott; most már világos, hallgatásában sunyítás volt, csendjében félelem.

Mitől félt hát?

Megint belém hasít a bizonyosság furcsa érzése.

– Az emberek – szólal meg Thildo –, amíg nem muszáj, nem szeretnek az ilyen dolgokba belefolyni. Lehet, hogy ezért hallgatott.

– Lehet.

– Vagy nem hallotta jól, miről beszélünk…

Az íróasztalon berregni kezd a telefon. Thildo felveszi, mondja a nevét, aztán egyre figyelmesebb arccal hallgat, végül ennyit mond: „jó, köszönöm”.

– Gyere – érinti meg a karomat. – Dolgunk van. – Tündére mosolyog, de ez a mosoly most elsietett. – Köszönöm, hogy bizalmába fogadott bennünket. Bandinak tiszteletem…

Tünde mosolyog, legyint, csöppet sem veszi komolyan Thildót, a rendőrséget, s ez az egész ügy hidegen hagyja. Vaskó komolysága Thildo bohóckodása után csöppnyit meglepi, most jön rá, itt a BRFK-n, hogy a rendőrök mégsem egészen egyformák, inkább a maguk módján jellegzetes fiúk. De meggyőződésétől, hogy Kozma Bandi rendes srác, az úristen sem tántoríthatja el.

– A házmesternő, a Biri vagy Lizi telefonált – mondja Thildo Auguszta szobájában. – Most már négyen hajszolják Sanyit; egy piros Ladával vágódtak be a Baross utcai ház elé, egy marha nagydarab fickó is van közöttük. Lizi szerint ész nélkül rohannak.

– Kiss Gabi, Fogarassi, Thildo – szólal meg Auguszta, és hangjában most nyoma sincs iróniának. Most tűnik fel, hogy az a hang parancsoláshoz szokott. – Vegyetek magatokhoz fegyvert. Álljatok le a ház elé, várjátok

meg és hozzátok be Polgár Sanyit. Vigyázzatok rá, hogy össze ne akadjon azokkal, akik keresik. Gyerünk!

A nagy bajuszú őrszemes rendőr „sziókával” köszön el tőlünk, amikor kilépünk a BRFK kapuján. A kifejezést s a benne rejlő gyöngédséget Andorkától tanulta.

Az utca csendes. Az ügyintéző kocsi befordulva a Madách térre felgyorsul, piros jelzéseken haladunk át, a lomhának látszó kövérkés Kiss Gábor jó ritmusérzékkel vezet, tízpercnyi sima száguldás után fékezünk az erzsébeti ház előtt. A kocsi begördül a parkolóba, Fogarassi a buszmegállóhoz siet. Kiss Gabi a volán mellett marad, mi ketten Thildóval a ház bejáratát figyeljük.

Az egész környék néptelen, sötét. Távol egy lámpa fénykörében látszik, hogy szitál a köd.

Kilenc óra van. Várunk.

Bent a BRFK-n Vaskó most kezdi meg Bilek Tünde kihallgatását. Abban, amit Tünde Katiról, Zoliról s az egész esetről mondani tud, nincs semmi új. Elbeszélése megerősíti más tanúk korábbi közléseit.

„Körülbelül egy hónappal ezelőtt keresett meg az üzletben (Tulipán) a Péter nevű csonka fülű férfi. Ekkor mondta el, hogy Kati eltűnt, és kérte, kérdezte, hogyan beszélhetne Szabó Zoltánnal, mivel tudomása van arról, hogy Zoli ismeri Katit, és esetleg tudna valamit mondani róla. Én nem tudtam Szabó lakáscímét, ezért Polgár Sándorral üzentem neki… Néhány nap múlva Zoli felhívott, mondtam, hogy Kati eltűnt, és kértem, jöjjön be az üzletbe, Rózsikának mondja el, amit tud. Még a telefonba elmondta nekem, hogy Kati hollétéről fogalma sincs, viszont Kati tartozik neki tízezer forinttal. Ezt a pénzt azzal az indokkal kérte Kati, hogy nekem adott kölcsönt, de a határidő még nem járt le, ezért nem kéri tőlem a pénzt. Ezenkívül Zolinak még arról beszélt, hogy üzletet akar venni munkahelyi főnökével együtt, és ez a tízezer hiányzik hozzá. Zoli a nekem kölcsönzött pénzről mondottakat azért hitte el, mert egy alkalommal a Tulipán előtt találkozott Katival, akit hívott be, de Kati nem akart bejönni, nehogy azt higgyem, hogy a pénzéért jött…

Zoli elmondta akkor, hogy azért adott pénzt Katinak, mert az apján keresztül el tud intézni bizonyos dolgokat…

…én nem kértem és nem kaptam pénzt kölcsön Katitól… egy ízben az történt, hogy a szüleim összetörték a kocsijukat, és szükségük lett volna pénzre. Ezt valamilyen módon megtudta Kati, és később szemrehányóan mondta, hogy miért nem fordultam hozzá, ő adott volna kölcsön… Ezt az egészet én nem vettem komolyan, tudtam ugyanis Katiról, hogy nem korrekt és nagyzol…

…azt nem tudom, hogy Zoli miképpen áll anyagilag, tudott-e egyáltalán adni tízezer forintot…”

Tünde hamar végez, tíz órára már be is ér a Tulipánba, ahol bizonyára érdeklődést kelt a DeVrienné halála ügyében folyó nyomozás.

Pár percnyi várakozás után Thildóval bemegyünk Polgárok házába, becsöngetünk a házmesterlakás ajtaján. Medve Aliz immár az ismerősöknek kijáró mosollyal fogad bennünket, látszik, az izgalom és a kíváncsiság erőt vett rajta; kíváncsisága szívélyességben nyilvánul meg, izgalma pedig suttogóra tompítja hangját, amikor a Polgár Sanyit hajszoló „nagydarab” ismeretlenről és a száguldozó piros Zsiguliról beszél. Közli velünk, hogy alig egy-két perce Szabó Zoli felesége itt náluk kereste férjét telefonon.

Mi már tudjuk, hogy a Zsiguli valószínűleg Szabó cserén szerzett Polskija, amelyet ezen a napon kölcsönadott Éliás nevű munkatársának, egyúttal megbízva őt azzal is, hogy Polgár Sanyinak átadja a hamisított menetleveleket (?)…

Gémes a gépkocsi-csereberével kapcsolatban is tett fel kérdést Zolinak, de mint minden másra, Szabó erre a kérdésre is korrekt, gyors, életszerű választ adott.

– Válaszoljon arra a kérdésre, miért adott át Katinak 1983. február 26-án tízezer forintot, amikor tudatában volt annak, hogy 28-án a Bogár-féle (gépkocsi) tartozását ki kell egyenlítenie?

– Azért adtam neki, mert Kati keddre, azaz március 1– re ígérte a pénzt, Bogárral pedig vagyok olyan jóban, hogy egy-két napot csúszhattam.

– Miért adta el a kocsit 27-én, hiszen előző állítása szerint Katitól visszakapta volna a tízezer forintot.

– Akkor sem lett volna elég pénzem kifizetni a kocsi árát. Ezenkívül tartoztam Irmának, a szomszédasszonyomnak négyezerrel, és feleségemnek négyezer forint KST-t is vissza kellett fizetnie. A lakás háromezer forintos rezsijét szintén elsején kellett befizetni.

– Nyilatkozzon, hogy a Katinak átadott tízezer forint honnan származik, ugyanis miként ön említette, február 1-én a Bogárnak átadott tízezer forintot több helyről szedte össze.

– Sódert szállítottam magánszemélyeknek hat-hét esetben, a számla be volt fizetve, de erre engedélyem nem volt, a fuvarokat menetlevelemben nem tüntettem fel. Meg tudom mutatni, hová vittem sódert. Egy-egy alkalommal két-, kétezer-ötszáz forintot kaptam a megrendelőktől.

Fél tízre jár az idő, amikor egy hajlott alak surran fel a Baross úti ház lépcsőjén, és eltűnik az üvegajtó mögött. Az alakot egyszerre pillantjuk meg Thildóval, már ott is vagyunk a kapunál, aztán a házmesterlakás előterében. Egy nagy orrú, barna hajú, enyhén kopaszodó fiatalember áll ott. Előbb ránk bámul, aztán Lizire, aztán megint ránk, mígnem Thildo közli, hogy rendőrök vagyunk, s rögvest indulunk együtt a BRFK-ra.

– A barátja is várja odabent – teszi hozzá, aztán már kérdez is. – Meg tudja mondani, kik keresik magát?

– Engem?

– Ki mást?

A hosszú orr még jobban megnyúlik, a kopasz homlokon három vízszintes ránc jelenik meg.

– Ki keres? Hónapok óta nem keres senki.

– Szabó Zolival mikor találkozott?

– Zolival? Húsvétkor. Hétfőn.

– Tegnap nem?

– Nem.

A kocsi ajtói nyitva vannak. Thildo és Fogarassi hátul közrefogja Polgárt, én előreülök; Kiss Gabi a rádiótelefonon közli Augusztáékkal, hogy minden rendben van, indulunk. Az utcai lámpák bevetődő fényében Sanyi arca

sápadtnak látszik, az ajka is fehér, a nagy orr árnyékot vet, a csillogó szem mély gödörben ül; hátrafordulva közelebb hajolok hozzá, és az orromat verítékszag csapja meg; azt hiszem, ez a félelem szaga, megint erőt vesz rajtam a bizonyosság.

Thildo és Fogarassi testközelsége aggasztja Polgárt, mozgolódik, fejét forgatja jobbra-balra, arcán fut az árnyék és a fény.

– Ugye tudja, mi van?

– Mi? Nem értem.

– Hogy miért megyünk be.

– Tudom.

– Honnan?

– Háromnegyed kilenckor felhívtam otthon Zolit, a feleségével beszéltem.

– Tehát?

– Hogy eltűnt az a nő.

– Melyik nő?

– Kati.

– Helyben vagyunk.

– Mit tud róla?

– Semmit.

– Mikor látta utoljára?

– Február végén.

– Milyen napon?

– Szombat.

Hallani, hogy nyeli a nyálát. Az ádámcsutkája minden nyelésnél csetten egyet, teljesen száraz a torka.

– Hol? – kérdezi Thildo.

– Tessék?

– Hol látta utoljára? – tagolja Fogarassi. Hátrafordulva ülök, Sanyi arca egészen közel van hozzám, szemgolyója fehéren csillan, ahogy egyszer Fogarassira, másszor Thildóra néz.

– Hát a… lakásán…

– Mi az, hogy hát?

– Szóval ott láttam.
– Hánykor?
– Fél kettő, kettő körül.
– Egyedül ment fel hozzá?
– Én?
– Ki más?
– Dehogy. Zolival voltam.
– Miért mentek fel?
– Zoli azt mondta, gyere, Sanyi, felugrunk Katihoz, mert van ott valami dolgunk…
– Mi dolguk volt?
– Pénzt… pénzt vitt neki.
– Meddig voltak ott?
– Talán egy órát.
– Mit csináltak?
– Beszéltünk, ettünk.
– Mit ettek?
– Azt hiszem, májat.

Sanyi most már, akár Thildo, akár Fogarassi kérdez, gyorsan felel, nem kérdez vissza, mint az elején, de még mindig idegesség és félelem árad belőle. Nem olyan magabiztos, mint a barátja, hiányzik belőle minden hányavetiség, cinikusság, még a könnyedség is, inkább nehézkes, lassú, szinte látható erőlködéssel fordítja nagy orrú fejét jobbra vagy balra, közben hallani az ádámcsutka csettegését.

– Milyen ruhát viselt Kati?
– Azt hiszem, pongyolát.
– Pongyolát?

Ez a csöppnyi kételyt kifejező szóismétlés már megriasztja. Dadogni kezd.

– Az biztos, hogy nem utcai ruhában volt. Szóval, hát… még azt tudom, hogy nem volt feltűnő színe.
– Hosszú ruha volt, vagy rövid?
– Nem… nem hiszem, hogy a térdét takarta.

– Hánykor mentek el tőle?
– Úgy fél három felé.
– Mindketten?
– Hogyan?
– Mindketten elmentek-e?
– Persze… Persze.
– Zoli is?
– Ő is.
– Mit mondtak Katinak, amikor elbúcsúztak?
– Én csak azt, szia, Zoli meg annyit, majd jelentkezek.
– Kati vendéget várt?
– Szerintem nem várt senkit. Semmi említést nem tett, csak hogy majd valakinek el kell vinnie a pénzt.
– Miféle pénzt?
– Amit Zolitól kapott.
– Kapott? Mennyit?
– Tízezret.
– Maga látta a pénzt?
– Nem.
– És azt, amikor Zoli odaadta?
– Azt sem.
– Szóval csak úgy gondolja, hogy Kati Zolitól pénzt kapott.
– Szó volt róla.
– Hová mentek, amikor eljöttek onnan?
– Kocsival az M7-esre.
– Miért?
– A vezetést gyakoroltam.
– Azután?
– Kitett a lakásomnál.
– Hánykor?
– Fogalmam sincs.
Most – élve Thildo engedélyével – megszólalok.
– Sötét volt már, vagy szürkület? Polgár csöppnyi habozás után felel.

– Nem. Világos volt.

– Biztos? – kérdezi Thildo.

– Biztos.

– Utána?

– Mi után?

– Hogy Zoli kitette, maga hová ment?

– Be a házba a barátnőmhöz, Hantos Erzsébethez.

– Erzsi? Nem Zsuzsa?

– Mindkettő – mondja Polgár. – Egyszer ez, egyszer az. Ki hogyan szereti.

– Meddig volt vele?

– Este tízig. Aztán mentem dolgozni a Tulipánba.

– Ugye maga már látott bennünket? – kérdi Thildo, és a fejével felém int. – Ismerős a képünk, nem?

– Ühüm… – dünnyögi Polgár.

– Árulja el, ott Jancsinál miért nem szólalt meg.

– Nem tudtam, milyen ügyben…

– Ahá. Szóval mi semmit se mondtunk. Ki sem jött a szánkon Kati és Zoli neve…

Az ádámcsutka csetten.

– Zoli nevét hallottam. Felvillant bennem, hogy esetleg őt keresik.

– Felvillant – bólint Thildo. – És?

Polgár hallgat.

A kocsi megáll a BRFK bejárata előtt.

– Nem voltam benne biztos – mondja Sanyi, miközben Thildo mögött kiszáll a kocsiból. – Azért nem szóltam.

– Naná! – tessékeli be Thildo a kapun. – A hallgatásból általában nincs baj, csak az fázik rá, akinek jár a szája, igaz? Figyeljen rám. Most felmegyünk együtt a negyedikre. Ott vannak a gyilkossági csoport szobái, ott mindenről beszélni kell, őszintén, kertelés nélkül.

Polgár Sanyi bólint. Hallgat, amíg a mély és keskeny lift fel nem ér a negyedikre, hallgat, amikor bevezetik a 421-es szobába. Ott egy asztalnak támaszkodva megáll.

– Beszélgessetek – mondja Thildo. – Nekem van egy kis dolgom. – Azzal otthagy bennünket.

Hallgatni ezek után illetlenség, az üggyel kapcsolatos beszélgetésbe kezdeni pedig céltalan. Társalgási hangon kezdem hát.

– Régi barátok Zolival?

– Gyerekkori – feleli Polgár. – Egymás közelében laktunk.

– Hol?

– Erzsébeten. Ott, ahol most a lakótelep van.

– Úgy húsz éve az még préri volt.

– Az.

Sanyi elmosolyodik, mintha engedne a feszültsége, a válla kilazul, és nyeldeklőjének csettegését sem hallani már.

– Onnan a Kis-Duna egy ugrás – mondom. – Szoktak horgászni?

– Megpróbáltuk.

– Talán még most is?

– Zoli… Zoli igen.

– Merre?

– Többfelé… A Francia-öbölben, aztán Harasztinál.

– Csónakja is van?

Most ismét hallani a csettenést.

– Van.

– Tudnak a Gubacsi-híd környékén valami jó mély süllővizet?

–Ott… arra… szóval arra is van. De inkább Zoli tudja, én már rég nem járom a Dunát.

– A hidak környéke mindig jó – társalgok elfogulatlanul. – De bármilyen műtárgy megteszi. Én a Kvassai-zsilipnél már jártam, aztán lejjebb, Makádnál, Tassnál. Nem tudtam, hogy itt Erzsébeten is nyüzsög a horgász.

– Vannak… Sokan.

– Azért csónakból az igazi – mondom, s folytatnám tovább, de Thildo beszól értem.

– Gyere át Lacihoz.

Az őrnagy szobájában gomolyog a füst, s ahogy belépek, azonnal megérzem a feszültséget. Gémes és Kasnyák áll egymással szemben; látni:

ez nem tréfa, nem cikizés és ugratás, ami megszokott a zsaruk között. Most valódi indulatok csapnak össze. Az ellentét nem személyes; amennyiben személyes, abban is van bizonyos elviség, de indulati töltése mégis oly erős, hogy a parancsnok jelenléte nélkül nyilván veszekedésbe torkollana.

– Fogd még keményebben – szűri Kasnyák összeszorított fogai között a szót. – Mit lacafacázol? Nincs értelme tovább a haverkodásnak, kapd el a tökét, ébredjen rá végre, hogy hol van.

– Minden kérdésre van jó válasza. Mit keménykedjek? – Gémes nagy, barna, kissé dülledt szeme megtelik sértődöttséggel. – Sose szóltam bele, hogy te mit hogyan csinálsz.

– Én talán szóltam? – dünnyögi Kasnyák. – Csak most belementél ebbe az édelgő modorba… Vedd észre, hogy itt ő a jobb. Polgár szerint világosban váltak el, szerinte sötétben. Ez nem ellentmondás?

Gémes visszafogja a hangját, de eközben halálsápadt lesz.

– Én csak azt mondtam, hogy saját magával nem kerül ellentmondásba.

–De…

– Ha jobban tudod, menj be hozzá. Csináld tovább…

– Nyugi – szólal meg Auguszta. – Ne mi boruljunk ki, hanem ő.

Andorka a karomra teszi a kezét.

– Majdnem minden ügynél előfordul, hogy valaki behisztizik. Az őrnagyunk is szokott, általában a harmadik-negyedik napon. Ötvenórás ébrenlét után már egészen kezelhetetlen… Úgy fest olyankor, mintha Kasnyák ikertestvére volna.

– Rifa – emeli fel Auguszta a hangját –, vedd jegyzőkönyvbe, mit mond a Polgár gyerek. Jóska, csináld Szabót tovább. Ha a két vallomás között az ellentmondás megmarad, szembesítés lesz. Gyuszi, te higgadj le, Jóska úgy dolgozik, ahogy jónak látja. Világos?! Kemények leszünk majd, ha szólít az idő. – Váratlanul elneveti magát. – Arról ki tehet, hogy téged előbb szólít?

– Ez a rohadék itt szórakozik velünk – int Kasnyák az ajtó felé, amely mögött valahol Szabó ül. – A pofánkba röhög. Az lesz a vége, hogy fütyörészve ballag haza innen.

– Úgy bizony, kieresztjük – bólint Auguszta. – Tudsz jobbat? Bent tarthatod valamiért?

– A hamis fuvarlevél…

– Láttad? Nálad van?

– Nincs.

– Egyáltalán be tudod bizonyítani, hogy DeVriennét megölték?

– Nem.

– Akkor meg? Érdekel valakit, hogy mi mit gondolunk?

– Menj vissza, Jóska – mondja Kasnyák –, és csináld tovább.

A halálsápadt, karikás szemű Gémes kimegy,

– Ismered a lelkét, nem? – néz Auguszta Kasnyákra. – Nahát.

Az idő éjfélre jár, ezúttal Marika irodafőtiszt főz kávét, s elsüti szokásos viccét.

– Te Pisti, bedugtad már?

A tréfán, amely Vaskóhoz szól, most senki nem nevet, még Marika sem, én pedig arra gondolok, bizony igaza van Mág Bertalanéknak: a nyomozók literszám isszák a kávét, és valóban derék fiúk, valóban vérfagylaló a humoruk, habár mindez nem elegendő a jellemzésükre.

Thildóval együtt visszamegyek a 421-be, ahol rögvest meg is kezdődik Polgár Sanyi tanúkihallgatása. Én némi fáradtságot érzek, legalábbis a tarkómban egy kis nyomást, Thildo teljesen friss, Sanyi pedig, úgy látszik, az éjszakai portások természete szerint most válik igazán éberré.

–…tavaly ősszel – kezdi meg vallomását – a Tulipánban helyezkedtem el, innen ismerem az ott dolgozó felszolgálókat: Tünde, Rózsika, Gizike, Endre, Gyuri, és az oda bejáró törzsvendégeket, Joó János, Kozma Bandi… Katit is itt láttam először, tudtam róla, hogy Rózsika húga. Később összeismerkedtem vele. Valamikor a megismerkedésünk után Szabó Zoli javaslatára felmentünk Kati erzsébeti lakására, akkor tudtam meg, hogy alig párszáz méterre lakunk egymástól… Első alkalommal úgy félórát tölthettünk ott, közben feljött Kati egy ismerőse, a külsejére nem emlékszem jól, de sovány, magas férfi volt, kb. 35-38 éves, intelligens… arcú…

– Február vége felé, pontos dátumot nem tudok mondani, az fix, hogy hétköznap volt, Zoli javaslatára megint felmentünk Katihoz, ahol egy negyven év körüli, furcsa fülű férfi is volt, szerintem cigány. Négyen

beültünk Zoli kocsijába, a férfit elvittük a Ballada presszóig, mi pedig együtt vacsoráztunk az Arany Csillag étteremben…

– Néhány napra rá, szombaton a kora délutáni órákban Zoli kaputelefonon felszólt nekem, és javasolta, hogy ugorjunk fel Katihoz. Én akkor éppen feküdtem, de percek alatt felöltöztem, elkészültem, majd Zoli gépkocsiján átmentünk Katihoz. Csengetésünkre Kati nyitott ajtót, nem volt meglepődve, de azt sem vettem észre, hogy esetleg számított volna ránk… Amikor Zoli a lakásomon felhívott, csak annyit mondott, hogy egy fontos ügyet akar Katival megbeszélni, a kocsiban sem részletezte, miről van szó. A lakásban kb. egy-másfél órát töltöttünk, ez alatt az idő alatt ők mindvégig egymással beszélgettek, én nem nagyon kapcsolódtam be, annál is inkább, mert nem tudtam, miről van szó, és nem is nagyon érdekelt.

Úgy látszik, Polgár Sanyi kezdeti elfogódottsága, ijedsége és zavara ellenére jó tanú. Amikor Thildo felszólítja, hogy a Kati lakásán történteket próbálja aprólékosan elbeszélni, kiderül, hogy jelentéktelen részletekre is pontosan emlékezik. Míg hallgatom, arra gondolok: én a saját cselekvésemet, ha az számomra közömbös helyzetben történt, már néhány nap múlva sem tudom részleteiben felidézni, tehát ha most megkérdeznék tőlem, mit és hogyan ettem február 26-án, csak makognék, mint Király László, amikor Thildo a szombati napjáról kérdezgette. A különleges helyzet persze más. Például ma is pontosan emlékszem arra a birkaszemre – az összes mellékkörülménnyel együtt –, amit egy kazah jurtában elfogyasztottam. De ha nincs speciális tér vagy idő, amelyhez kötődik az esemény, nyomtalanul simul a mindennapok egyformaságába. Persze Polgár Sanyinak DeVrienné konyhája nyilván speciális tér volt, így az ott végbement rutincselekvés – egyébként is kevés gonddal terhelt – fejébe vésődhetett.

– Beszélgetés közben, látva, hogy én eléggé unom a dolgot, Kati még mondta is, ha éhes vagyok, menjek ki a konyhába, találok ennivalót. Ki is mentem, és sült liba- vagy kacsamájat ettem egy piros lábasból, mégpedig úgy, hogy egy szelet kenyérre először abból a zsírból, amiben a máj sült, felkentem egy réteget, majd két-három szelet májat tettem rá. Még arra is emlékszem, hogy Zoli kijött, és ő is evett a májból.

– Volt ott valami más étel is? Főzelék vagy afféle? – kérdezi Thildo, arra a babszerű valamire gondolva, amit a kórboncnok Kati gyomrában talált.

– Hát azt így hirtelen nem is tudom – feleli Polgár. – Persze lehet, hogy nem is néztem szét annyira a konyhában, szóval a csuda tudja, volt-e ott más étel, mi csak májat ettünk, az biztos.

– És Kati?

– Nem evett, csak ivott.

– Odabent a nagy szobában hol állt vagy ült Zoli, hol volt maga, és hol Kati?

– Én amikor bent tartózkodtam, az ablak alatti heverőn ültem, Zoli is ott ült, Kati fel-le mászkált, néha letelepedett Zoli mellé.

– Ágynemű vagy valami más ruhaféle volt-e akkor a heverőn?

– Hogy valami? Ágynemű nem, az biztos.

– Látta, amikor Zoli odaadta a pénzt Katinak?

– Nem láttam, de a fejemben úgy van, hogy ez nyilván megtörtént.

– Miképpen került bele a fejébe?

– Amikor elbúcsúztunk, szóba jött a pénz, és olyan módon, hogy egyértelműnek látszott, hogy Kati megkapta.

– Kati viselkedése furcsa volt, vagy természetes?

– Természetes annyiban, hogy már kezdett részeg lenni. Mit mondjak? Szerintem olyan volt, mint máskor.

– Sietett? Készült valahová?

– Fogalmam sincs.

– Mondott-e valamit, tett-e valamit, ami készülődésre utalt?

– Nem. Semmi olyan nem hangzott el, ami miatt azt gondolhattam volna, hogy vár valakit, menni készül, esetleg siet vagy izgul.

– Ühüm – dünnyögi Thildo, és hangjának nincs semmiféle nyomatéka. Mintha unná is egy kicsit a témát, s csak rossz rendőrszokásból kérdezné –, biztos ez?

– Úgy nézett ki, hogy továbbra is otthon marad.

– Közben átöltözött?

– Amíg ott voltunk, végig az otthoni ruháját viselte.

– Volt cipő a lábán?

– Házicipő vagy papucs…

– Mindegy, lényegtelen – legyint Thildo, aki pontosan emlékszik rá, hogy Zoli szerint Kati csizmát viselt, és látványosan készült valamiféle találkozóra. – Még csak azt, hogyan váltak el tőle?

– Az ajtóig kísért. Szia, szia! És Zoli még mondott valami ilyesmit: majd jelentkezem.

– Találkozott még ezután Katival?

– Én? Dehogy.

– És Zolival?

– Persze. Többször is.

– Beszéltek Katiról vagy az üzletről?

– Nem, nem. Egyik se jött szóba.

– Maga hogy tudta meg Kati eltűnését?

– Bilek Tünde szólt nekem körülbelül két héttel ezelőtt, hogy szóljak Zolinak, hívja fel Rózsikát, mert Kati eltűnt.

– És maga szólt?

– Persze. Zoli azonnal fel is hívta Rózsikát, úgy tudom, beszéltek.

– Amikor Zoli megtudta Kati eltűnését, nem aggódott a tízezer forintjáért?

– Nekem konkrétan semmit sem mondott. Ja! Ahá! Bocsánat. Eszembe jutott már: egyszer megjegyezte, hogy Kati nyilván meglépett azzal a pénzzel, amit az üzletre összeszedett.

– Tehát Zoli feltételezte, hogy Kati másoktól is kapott pénzt?

– Nem tudom. Én nem. Ennyire nem beszéltünk. De Zoli szerint az az üzlet, amibe Kati be akart szállni, több mint kétszázezer forintot ért.

– Jó – bólint Thildo, mint aki felettébb elégedett a tanú igyekvésével. – Mi jött szóba még Katival kapcsolatban kettőjük között?

– Mást erről mi ketten nem beszéltünk, az meg csak ma jutott tudomásomra, hogy Katit megtalálták.

– Nem éppen Katit – mondja Thildo. – Legalábbis én nem nevezném annak.

Polgár csodálkozva néz rá, a szája már-már szóra nyílik, de aztán semmit se kérdez.

– Ne húzzuk az időt – áll fel Thildo a székről. – Még annyit: emlékszik rá, milyen ruhát viselt aznap, tehát szombaton?

–Én?

– Aha!

– Abban voltam, ami most rajtam van, konkrétan ez a farmer és ez a dzseki.

– És Zoltán?

– Azt már konkrétan nem tudom.

– Munkaruha? Farmer? Melegítő?

– Hát – Polgár összeráncolt homlokkal gondolkodik. – Hát az szentség, hogy nem munkaruha és nem melegítő.

– Na, most még egyszer azt az autókázást a M7-esen, és már készen is vagyunk. Nyugodtan, pontosan, konkrétan, részletesen.

– Körülbelül fél négykor jöttünk el Kati lakásától, beültünk a kocsiba, és kimentünk az M7-esre. Zoli vezetett Érdig, akkor helyet cseréltünk, a fehérvári leágazásig én vittem a kocsit, ott megfordultam, Zoli Érdnél vette tőlem vissza a volánt. Utána a lakásomra vitt.

– Hánykor váltak el?

– Gondolom, úgy délután öt lehetett. Konkrétan, szürkület.

– Utána Antal Erzsi este tízig, majd a meló, a Tulipán. Jól mondom.

– Jól.

– És ott?

– A diszkóműsor éjfél előtt kezdődik, és már jó egy órája ment, amikor Zoli megérkezett egy idegen csajjal. Tudom, hogy a filmet is megnézték, az éjjel három körül kezdődik. Aztán megvártak engem, és zárás után hajnali ötkor Zoli a lakásomra vitt.

– Kiváló és konkrét – mondja Thildo, a konkrét szót kissé gúnyosan megnyomva. És amikor Polgár Sanyi megkönnyebbült sóhajjal ízületeit ropogtatva feláll, hozzáteszi. – Na nem, még nem válunk el. Lesz egy kis dolgunk. Egy-két semmiséget Zoli másképpen mondott el, mint maga. Most majd, hogy tisztázzuk ezeket az ellentmondásokat, összejövünk az egyik szobában, ahol az igazságot egymás szemébe mondják.

„A szembesítés a Be. 64. paragrafus (2) bek. alapján azért szükséges, mert a Szabó Zoltán tanú és a Polgár Sándor tanú vallomása között lévő ellentmondásokat tisztázni kell.

A szembesítés megkezdése előtt az eljárás vezetője a tanúkat figyelmezteti az igazmondásra és a hamis tanúzás törvényes következményeire.

Szabó Zoltán tanú nyilatkozata a figyelmeztetéssel kapcsolatban: tudomásul vettem. Polgár Sándor tanú nyilatkozata a figyelmeztetéssel kapcsolatban: tudomásul vettem.”

Eljött a Bika órája, a mély, sötét éjszaka ideje, amikor a világ mozgása lelassul és elnehezül, amikor az alvók megérzik arcukon a holdfény érintését, s a nyugodt, hűvös érintésben az elmúlást. Ez az az óra, amikor a melankóliára hajlók fölriadnak, s rémülten hallgatják, ahogy szívük dobog, búskomor álomképek szövik át az ébrenlétet; városok, tájak, lélektelen vidékek fölé terül a sötétlő bánat, a messzi sötétségben felvonyítanak a kutyák, mert ez az óra van legközelebb a halálhoz.

…és ilyenkor születnek a legszebb gyermekek.

Most már mindenki sápadt, a szemgödrökben sötét árnyék, a vállak kicsit előreesnek; Szabó Zoli is elvesztette rugékonyságát, Kasnyák pedig kemény kis izomcsomóvá töppedt, Andorka arcán erős szőke sörte ütközik ki, szeme kékje – ahogy szemhéja kivörösödik – egyre világosabb és áttetszőbb lesz.

(„Mész te a francba – mondta Kasnyák, amikor a revolveres gyilokról szóló munkámban vagy harmadszor találkozott Andorka Péter világító kék szemével. – Mint egy tini lány, hogy ilyen kék meg olyan kék…

– Csak hogy az olvasó jól eszébe vésse – mondtam. – Legjobb leírni hússzor. És végtére is, hát kék, vagy nem kék?

– Kék hát. A bili is kék. Miféle jellemzés ez? És én egy szar alak vagyok, mert kicsi, barna és szúrós a szemem?”)

Szóval Andorka kék szeme egyre világosabb és áttetszőbb lesz, Auguszta huszadszor szellőzteti ki szobáját, közben fanyarul mosolyog, mint a mókus, amikor észreveszi, hogy lyukas a mogyoró; Vaskó arca beesett, mint nyombélfekélye idején, Fogarassi pufók képében résnyire szűkült szemek

csillognak, Andrus egyébként is feszes arcbőre megfeszül, álla négyszögletes, Maláj elernyed az egyik karosszékben, ajkán mosoly játszik, úgy fest, mintha alvás közben figyelne, Guriga jegyzőkönyveket olvasva fel-felröhint, Bognár-Bodri melléje áll és föléje hajol, mert kíváncsi, mi olyan mulatságos, de egyetlen poént sem talál, kis Gabi gépel, szája körül örvendő és aggódó félmosoly; minden dolgát örvendve és aggódva végzi.

Kasnyák rám néz, megkérdezi:

– Mit gondolsz, mikor lesz ennek vége?

– Szerintem kész van – felelem.

Erre Auguszta is felüti a fejét.

– Hadd halljam – mondja. – Hogyan? Mivégre? Tudsz valamit, amit mi nem tudunk?

– Nem – felelem. – De Szabó…

– Zoli nekem se tetszik.

– Hát akkor?

– Egy: nincs bizonyítva, hogy Katit megölték. Kettő: ha Zoli az alibijét egy esetleges összebeszélés során Sanyira építette, miért tér el egymástól lényeges dolgokban a vallomásuk. Semmifajta bizonyíték nincs arra, hogy ha valaki megölte DeVriennét, hol, mikor, mivel ölte meg, s a test hogyan került a vízbe. Néhány ellentmondás még gyanúsítás alapja sem lehet, sokkal cifrább dolgokról is kiderült már, hogy nem csupán egyféleképpen és rosszhiszeműen magyarázhatók. Zolin kívül itt van még Laci és Péter. Melyik tudott elszámolni a szombatjáról?

– Az hétszentség – szólal meg Kasnyák –, én ebben az ügyben sem vagyok hajlandó egy irányba menni. A magabiztosságra sok rendőr ráfizetett már.

– Szóval nyugi – irányítja rám akaratlan mosolyát Auguszta. – Semmi sincs kész, és nem is lesz kész hamar. Ébren töltünk még egy-két éjszakát.

Gémes és Thildo a 419-es szobában állítja szembe egymással Polgárt és Szabót. Az egész épületben egyetlen friss ember van csupán: Polgár Sanyi, az éjjeli portás. Szabó fáradt mosollyal köszönti barátját, sóhajt is, de arca nyugodt, tekintetében nincs neheztelés, pedig tudja, hogy Sanyi egy-két

dolgot másképp mondott el, mint ahogyan ő, s ez a másféleség nagy bajba keverheti.

Kezdődik a törvény játéka. Zoli Sanyi szemébe néz, mosolyog, és csöppnyit korholó hangon mondja:

– Biztos, hogy rosszul emlékszel. Azon a napon, amikor Kival utoljára találkoztunk, akkor én nem az anyádnál, hanem a házmesteréknél kerestelek. Ott volt Lizi és Erzsi, bizonyítani tudják, hogy azt mondtam: „A vénasszonyhoz megyünk”, és akkor rajtam Dózsás melegítő volt.

Sanyi nem neheztel. Pillantása nem kerüli el barátja tekintetét. Beszédjében van egy csöpp vitatkozó felhang, amikor azt mondja:

– Nem így volt. Kaputelefonon szóltál fel, lehívtál azzal, hogy van a Kival valami elintéznivalód. Lehet, hogy aztán feljöttél, de nem a házmesteréknél találkoztunk, az biztos. A vallomásomon annyit módosítok, hogy nem állítom határozottan, hogy nem melegítőben voltál.

(Hát ezek, ha összebeszéltek, nem jól beszéltek össze. Vagy játék ez, és csupán arra szolgál, hogy a lényeges dolgokban összecsendülő vallomásuk hitelét növelje majd?)

Szabó: Sanyikám, lehetséges, hogy neked van igazad; délután kaputelefonon kerestelek, akkor pedig valószínű, hogy csak este voltunk a házmesteréknél.

Gémes és Thildo kérdései: Mikor érkeztek Kati lakására? Kati hogyan volt felöltözve? Mennyi időt töltöttek ott? Kati tett-e olyan kijelentést, amiből következett, hogy esetleg készül valahová?

Szabó: 13-13.30 órakor érkeztünk Kati lakására. Hosszas csengetésre nyitott csak ajtót. Fekete pongyola volt rajta, lábán pedig hosszú szárú csizma. Én azonnal a kis szobába mentem vele, és átadtam neki a tízezer forintot, ezt, Sanyi, te nem láthattad, mert a nagy szobában voltál. A lakásban harminc-negyven percig tartózkodtunk, közben Kati közölte velem, hogy el kell mennie, kézbe vette zöld színű ruháját, bement a fürdőszobába, és átöltözött. Mi közben a konyhában pörköltet ettünk. Még arra is emlékszem: szóvá tettem, hogy nagyon sós. A nagy szobában ittunk is. Kati pálinkát ivott, te meg, Sanyi, bort. Véleményem szerint neked hallanod kellett, amikor Kati mondta, hogy el akar menni, az meg fix, hogy az átöltözését észrevetted. Lehetetlen volt nem észrevenni. Ezután körülbelül 14 órakor hagytuk el a lakást.

Polgár: Zoli, ellent kell neked mondanom megint. Én egyáltalán nem hallottam Kati szájából, hogy készül valahová, azt sem láttam, hogy ruhát cserélt volna. Én májat ettem, és nem te raktad ki a tányérba, hanem én saját magamnak szedtem. És most is azt mondom, hogy a lakásban nem félóráig, hanem minimum egy, de lehet, hogy másfél óráig tartózkodtunk. Délután háromra járhatott, amikor lejöttünk onnan.

Gémesék kérdése: Amikor lejöttek Kati lakásáról, közvetlenül utána mit csináltak, hova mentek?

Szabó: Amikor lejöttünk Katitól, hazavittelek téged azzal, hogy otthon megfürdesz és átöltözöl, én ugyanígy, s ha végeztem, érted jövök.

Polgár: Nem igaz. Amikor lejöttünk, egyből beültünk a kocsidba, és ott pár perc beszélgetés után megállapodtunk abban, hogy elmegyünk az M7-esre. Aztán indultunk is.

Gémesék kérdései: Kimentek-e az M7-esre vezetni, ha igen, mikor indultak? Előtte jártak-e valahol, ha igen, hol? Mennyi időt töltöttek az

autópályán, és mikor érkeztek Polgár Sándor lakása elé?

Szabó: Fenntartom azt, hogy amikor leértünk Katitól, én téged hazavittelek, én is hazamentem, átöltöztem, utána visszamentem hozzátok a lakásodra, ahol édesanyád nyitott ajtót, mert te még fürödtél. Ezután az Arany Csillagba mentünk, még arra is emlékszem, hogy ugyanannál az asztalnál kaptunk helyet, ahol pár nappal előbb Kival vacsoráztunk, de nem ugyanaz a pincér szolgált ki bennünket. Innen indultunk az autópályára, és határozottan kijelentem: már ekkor sötét volt; éppen az volt a célom, hogy világosban és forgalomban ne vezess. Arra is emlékszem, hogy Fehérvárra menet kiégett a jobb oldali lámpám, a benzinkútnál cseréltük ki, és te adtál pénzt az égőre. Talán világosban reflektoroztunk? Teljes bizonyossággal állítom, hogy minimum este kilenc volt, amikor visszaértünk a házatok elé.

Polgár: Továbbra is állítom, hogy nem mentem haza átöltözni, nem voltunk az Arany Csillagban, hanem egyenesen az autópályára mentünk; amiről te beszélsz, a lámpacsere, az egy régebbi alkalom volt, én határozottan állítom, hogy tévedsz, és nem múlt még el délután öt, amikor a házunk előtt kitettél. Még nem volt sötét akkor sem, éppen hogy szürkült.

Szabó: De nincs igazad… Hülyeség…

Thildo: Álljon le, Zoli. Ez nem vitadélután, ez szembesítés. Senkit sem kell meggyőznie.

Gémesék kérdése: Ezen a napon, vagy ennek a napnak az éjszakáján találkoztak-e még? Ha igen, hol, mikor?

Szabó: Éjjel a Tulipánban találkoztunk, és ami az előbb még nem volt az eszemben, még arra is emlékszem, hogy Bilek Tünde és az általam odavitt kislány előtt elhangzott, hogy te aznap késve érkeztél a munkahelyedre. Ennek a lánynak a nevét nem tudom, de ha szükséges, előkerítem.

Thildo: Azt bízza ránk.

Polgár: Ez igaz, aznap tényleg elkéstem, sőt az egyik pincér telefonált is értem.

Gémes: Le tudná írni annak a lánynak a külsejét, akit Zoli akkor magával vitt a Tulipánba?

Polgár: Elég magas, 170 körül, 20-22 éves lehet, az arcán van valami furcsa: vagy túlságosan megnyúlt, vagy lapos… Farmert viselt. Ezt a lányt Erzsébet különböző pontjain már többször láttam.

Hajnali háromkor fejeződik be a szembesítés.

Thildo és Gémes megköszönik a tanúk közreműködését, aztán kiállítják számukra a kapucédulát.

Szabó Zoltán és Polgár Sanyi távozik a BRFK-ról, úgy tűnik, barátságukat a szembesítés, amely sikertelen volt, nem rontotta meg.

Auguszta összecsukja a rózsaszínű dossziét, körülnéz, elvigyorodik.

– Te jó ég! Tizenhárman vagyunk. Guriga, menj ki. Nem bírsz? Így is jó. Marika, gyere be! Nem értékelünk, nem érvelünk, nem gyanúsítgatunk. Mindenki megy haza, és nagy igyekezettel alszik. Nem álmodik DeVriennéval! Ne okoskodjunk most se ébren, se álmunkban. Mindenre lesz még idő. És legnagyobb örömömre már reggel nyolckor itt látlak benneteket. Gyerünk! Kiss Gabi, sorold, ki melyik kocsiba ül.

Odakint köd szitál.

Távolból lármát, motoszkálást, zümmögést hallani, egy-egy fék megcsikordul, egy-egy kapu csattan. Ébred a város.

„Jelentés. 722/1983. Bü.

DeVrien Gáborné sérelmére elkövetett emberölés ügyében szükségessé vált a Ráckevei-(Soroksári-) Duna-ág a Gubacsi-hídtól a Molnár-sziget alsó végéig történő átvizsgálása. A feladat kettős volt: egyrészt kutatni kellett a leírt szakaszon a Duna bal partján, másrészt a Duna-mederben.

A kutatás azért vált szükségessé, mivel sértettnek hiányzik a bundája, kézitáskája, aranyékszerei, illetve kutatni kellett minden olyan tárgy után, ami DeVrienné személyével vagy a bűncselekménnyel összefüggésbe hozható.

A Duna-parti kutatást az említett szakaszon, amelynek hossza 4800 méter, a BM. FRE-(Forradalmi Rendőri Ezred)-től vezényelt tíz fővel hajtottuk végre, oly módon, hogy a partszakaszt tíz egyenlő részre osztottuk fel.

A kutatásban részt vevő személyeknek feladatuk volt, hogy a vízpartot ötvenméteres sávban kutassák át, s kérdezzék ki az ott-tartózkodó személyeket. Feladatuk volt továbbá a parton lévő sporttelepeken, csónakházakban, lakóházakban és hétvégi telkeken folytatott adatgyűjtés is.

A Molnár-szigetet balról határoló Duna-ág partjain nem kutattunk, ugyanis ennek medre sekély, folyása elhanyagolható, szinte állóvíz. Egyébként a felfedező tanú is az úszó holttestet a jobb oldali ágból látta közeledni.

A kutatás nem vezetett eredményre, semmi olyan tárgy nem került elő, amely a cselekménnyel összefüggésbe hozható. Vaskó István szds."

Április 8-án, pénteken reggel 9-kor a gyilkossági csoport székhelyén csak Augusztát, Andorkát, Gurigát és Kiss Gabit találom, továbbá az irodafőtiszteket. A többiek kirajzottak: Vaskó csoportja a Duna-part átkutatásában vesz részt, Kasnyák és Fogarassi a Gubacsi-híd közelében a meder átvizsgálását irányítja.

– Újság nincs – mondja Auguszta –, minden úgy néz ki, ahogy tegnap. Aludtunk frankón három órát, te, látom, rátettél egyet. Frissek vagyunk, mint a szárított bolha. Most jelenleg mindenki elégedett, a főnökeink is, mert a Duna-kutatásnál nagy rendőri erőket vonultatunk fel.

– Tudod, hogy van ez?! – mondja Andorka, bár én egyáltalán nem tudom. – Gyuszi, hallom, kiborult a szemem miatt. Mintha én tehetnék róla, hogy ő egy ronda, szigorú zsaru.

– Üzentek-e valamit L.-nek? – kérdezem.

(L. altábornagy a belügyminiszter helyettese.)

– A fizetésem – jajdul fel Auguszta.

– A hazát szolgáljuk – teszi hozzá Andorka.

Délelőtt tízre vagyok hivatalos a miniszterhelyetteshez, aki engedélyezte, hogy ott lehessek egy-egy aktuális gyilkosság nyomozásánál. L. altábornagy egy azok közül, akik a rendőrség intézményének nyíltabbá tételén munkálkodnak, és tudja, hogy ez a nyitottság összefüggésben van egy társadalmi folyamattal, amelyet demokratizálódásnak nevezünk. Tehát

az a lehetőség, amely számomra megadatott, nem valamifajta személyes jóindulat megnyilvánulása, hanem a szemlélet- és munkastílus-változás következménye is.

A miniszterhelyettes ismeri azt a kéziratot (Félreeső halál – Zsarutörténet), amelynek közlését két nap múlva, április 10-én kezdi meg a Magyar Nemzet. A kéziraton semmit sem változtatott, sőt a sajtóosztályon keresztül úgy küldte tovább a BRFK illetékeseinek, hogy a szakmai ellenőrzés véletlenül se terjedjen ki stiláris vagy szemléletbeli kérdésekre. A főkapitány-helyettes erre nyomatékosan felhívta Andorkáék figyelmét is, akik végül egy bekezdés kihagyását kérték, egy bekezdését, amely Gémes rég elmúlt, ifjúkori szertelenkedésével foglalkozott. Azt a bekezdést kihagytam, de hogy a szertelenkedésre mégis visszatérek, annak egyetlen magyarázata van: a Gémes Jóska személyiség-jogaival kapcsolatos szempontokat megértem, de úgy vélem, minden elhallgatás csökkenti beszámolóm hitelét. Amit a gyilkossági nyomozók munkájával és személyiségével kapcsolatban tapasztaltam, az elismerésre méltónak és jónak tűnt; olyannyira, hogy minden szépítgetés és takargatás nélkül elmondható. Ezért írok nyugodt szívvel Kasnyák gyilkosgyűlölő morcosságáról, Gémes sértődékenységéről, majd a későbbiek során a joggal és igazságszolgáltatással kapcsolatos sajátos rendőri gondolkodásmódról is, mert mindez semmit sem von le a munka, teljesítmény és személyiség értékéből.

L.-nél, a miniszterhelyettesnél rendőribb rendőr aligha található az országban; negyven esztendővel ezelőtt egyenruhás (őrszemes) szolgálattal kezdte, majd bűnügyi nyomozóként, többszörös soron kívüli előléptetéssel rendkívül gyorsan járta végig a szamárlétrát, s egy tipikusan szakmai karrier betetőzéseként lett vezérőrnagy és miniszterhelyettes.

Találkozásunkkor már néhány szó után észrevettem, hogy ez az ember, a rendőrminta, hasonlít Andorkáékhoz, s ez a hasonlóság nem elsősorban rendőr voltukban keresendő. Elfogulatlanság, a reakciók gyorsasága, lényeglátás, a beszédstílust meghatározó irónia, ezekben nyilvánul meg mint külső jegyekben a hasonlóság. De mindez nem a mintarendőrre jellemző elsősorban, hanem egy olyan emberre, aki érti a dolgát, akinek

világszemléletét, gondolkodásmódját a szakmai biztonság és a nyitott értelem határozza meg.

Ezekből a rendőrökből – ha szabad ezt mondanom – épp a rendőri szakbarbárság hiányzik, annak ellenére, hogy rendőr voltuk félreismerhetetlen és tagadhatatlan.

L. rövid idővel találkozásunk előtt Franciaországban járt, ahol a Sûreté tevékenységét tanulmányozta.

– Elképesztő, hogy a francia rendőrség mit el nem követ az intézmény népszerűsítéséért – mondta beszélgetésünk során. – Gyönyörű könyvek, sajtótermékek, fotóalbumok halmazát láttam, amelyek elsőrangú színvonalon, művészi módon mutatják be a rendőri munkát, létet, társadalmi viszonyulást. Mindez azt szolgálja, hogy a közvélemény ismerje meg a rendőrséget, fogadja el, becsülje ezt a hivatást. Kitűnő írók, filmrendezők, riporterek segítik a népszerűsítő munkát, s azért vállalják, mert nem reklámszöveget várnak el tőlük, hanem a valóság ábrázolását. Számomra teljesen egyértelmű, hogy egy rendőr, aki szereti és nagyra becsüli a hivatását, nem fél a mítoszok nélküli valóság bemutatásától, sőt maga is szorgalmazza, hogy azt a munkát és ezt a területet az emberek annak lássák, ami. Köpést sem érnek a sémák és mítoszok. Hová jutnánk, ha nem vállalnánk magunkat? Tudom, hogy a munkánk szép, hasznos és nehéz. Ennyi elég is. Gondolom, ha egy újságíró vagy író közelről látja ezt a munkát, tud róla őszintén, igazul írni, olyat, ami számára is értéket jelent. Úgy gondolom, ezek a szavak bízvást bátorításnak is felfoghatók; mindig is kedvemre volt, ha az újságírókat és írókat nem bizonyos szempontok és meggondolások figyelembevételére, hanem igazmondásra intik. Az igazmondás persze bonyolult dolog, korántsem biztos, hogy az általam felismerni vélt igazság mások számára is igaznak tűnik. Ezért lehetséges (és elképzelhető), hogy egy politikus irányítani próbál írókat, művészeket, pontosan valóságábrázolásuk milyenségét kifogásolván. Ez egyrészről merő borzalom, hasonlatos az erőszaktevéshez, amennyiben is az ember legbensőbb lényegét gyúrná át, másrészről természetes, s természetességében szinte játékszerű, olyannyira, hogy egyes alkotók tevékenysége másból sem áll, mint mimikriből, amelynek célja a felsőbbség

(aktuális) és folyton változó kívánalmaival lépést tartani, igényét „művekkel” kielégíteni. De e játékszerűségbe is borzalom vegyül, mert az (aktuális) kívánalmak néha nem létezők, s megfoghatatlan lényegük éppen a kifogásolás. Mindez az újságírásra (a dokumentumra) még inkább vonatkozik, itt az elvárások mindennaposak és gyakran változók, így aztán az, aki nem akar bántón kiríni környezetéből, kaméleonként változik. Mindehhez kell némi papos távolságtartó önelégültség is, mert az elvi vagy gyakorlati szempontok szerint kezelt és átdolgozott valóság hasonlatossá válik az igéhez, amelynek puszta értelmezése is külön tudomány.

Ifjúkoromban, amikor az újságírás mesterségét tanultam, kaptam sokmindenféle tanácsot, eligazítást, útmutatást, egy dologra azonban soha nem hívta fel senki a figyelmemet: hogy az igazat írjam. Elképzelhető persze, hogy ez a tanács közhelyszerűsége miatt volt elsinkófálható, de ha így van, akkor később miért lett szükségem különböző fondorlatokra, gondolati áttételekre, iróniára, stíluscicomákra, ha általam igaznak vélt dolgokról kívántam szólani? Tapasztaltam, hogy az egyszerűen leírt igazság (durva szemcséivel) fennakad a szerkesztés szitáján, amelyen pedig átömlik minden vízszerű gondolat.

Ne legyen félreértés: nem arról beszélek, hogy én felismertem az igazságot, s a valóság számomra áttekinthető és kifejezhető. Nem! Egyszerűbb dolgokról van szó: tényekről, látott élethelyzetekről, átélt szituációkról, a mindennapok saját felfogásom szerint végiggondolt jelenségeiről. Lehet tehát, hogy az, amit én igaznak vélek, nem az igazság, vagy kritikára hajló észjárásom felnagyít minden bajt és hibát? Ámde ha mindaz, amit látok, gondolok és átérzek, hamis is, hirdethetem-e tiszta lekiismerettel az ellenkezőjét, a (bevett) igazat? Kerülöm az ilyen igazmondást, inkább választom a tévedés útját, amelynek egyetlen előnye van, hogy én járok rajta.

Persze most megkérdezhetnék tőlem, hogy kerül a csizma az asztalra, miféle célt szolgál itt a szókimondásról, kritikáról és a tévedés jogáról való elmélkedés. Bírálni akarom talán a rendőrséget? Titokról rántom le a leplet? Leszólom Andorkáékat? Nem, nem! Magam is érzem, hogy kifejezetten

elismerésről, majdhogynem egy húron pendülésről van itt szó. Hová lett kritikára hajló észjárásom, amely úgymond felnagyít minden bajt és hibát?

A Magyar Nemzetben megjelent *Félreeső halál* című dokumentumot olvasván számos ismerősömben kétség merült fel, vajon tényleg olyan kiváló emberek-e Augusztáék, mint amilyennek bemutatom őket. Túlságosan kedvező a kép, mondták; valóban ilyen a magyar rendőrség?

Valószínűleg nem éppen ilyen, kerülöm is az általánosítást, a teljességre törekvést, az egészre vonatkozót. Aminek elmondására vállalkozom, az egy-egy ügy dokumentumaira, tizenkét emberrel létrejött, a speciális helyzetben kiteljesedő kapcsolatomra épül. Amit ily módon megismertem és valóságosnak fogadtam el, azon nem változtatok. A saját igazságomhoz való ragaszkodás közben esetleg végigjárom a tévedés útját.

A kétkedőktől kérdezem: vállalkoznának-e egy intézmény, egy munkafolyamat bírálatára, ha semmiféle negatív adat, tapasztalat nem állna rendelkezésükre? A valósághoz konokul ragaszkodva vigyük végig ezt az okfejtést: vajon ha negatív tények léteznének is – bár erről nincs tudomásunk –, a rendőrség ép ésszel hozzásegítené-e a krónikást ahhoz, hogy ezeket a tényeket nyilvánosságra hozza? Nézzük tovább: ha elfogadjuk azt (s miért ne fogadnánk el, hiszen ez a testület érdeke is), hogy a gyilkossági csoporthoz olyan emberek kerülnek, akik értik a szakmát, s munkájukat (profi) hivatástudattal és kedvvel végzik, akkor egyértelmű lesz, hogy a munkafolyamat közben személyiségük legkedvezőbb, legrokonszenvesebb oldala mutatkozik.

Kritikai hajlamom nem olyan szemérmetlen, hogy mintegy ellensúlyozásként e helyütt előhozakodjam azzal az ostoba esettel, amikor egy közlekedési rendőr (tudva foglalkozásomat és anyám nevét) járműellenőrzés során durván és udvariatlanul hétszer kérdezte meg tőlem, hogyan jutottam ahhoz a zománcozott mosogatóedényhez, amelyet kocsim csomagtartójában pillantott meg. Okvetetlenkedő bunkó – gondolom – másutt is akad.

Ami az olvasót (ha éppen azok közé a kevesek közé tartozik, akiket a demokratizmus kérdésköre izgat) leginkább érdekelheti: a törvényesség. Nos, én nem láttam, nem tapasztaltam, hogy Augusztáék vétettek volna a

törvényesség ellen, s ne tartották volna be a rendőri eljárás szabályait. Ha úgynevezett „kényszervallatás” fordul elő, akkor az esetről tudomást szerezvén a katonai ügyészség, bíróság eljár a törvénysértő rendőrtiszt ellen. Bizonyított, súlyos esetért lefokozás, a testületből való elbocsátás, börtönbüntetés jár. Meggyőződésem, hogy – mintegy történelmi tanúságképpen – Magyarországon a rendőrségi bűnügyi vizsgálatok törvényességét (és erőszakmentességét) komolyabban veszik, mint néhány – koncepciós pereket át sosem élt – más országban. Az előzőekben példaként felhozott esetben a rendőrtisztet egy részeges, kislányokat bántalmazó és molesztáló állampolgár panasza alapján ítélték el. (Más kérdés, hogy nincs olyan rendőr, aki egy ilyen ítéletnek örvendene. A rendőr nehezen emészti meg, hogy a törvény a bűncselekmény feltételezett elkövetőit is védi, s eközben különösképpen védi az ártatlanokat.)

A BRFK gyilkossági nyomozóiról nyilván nem az igazságot, hanem saját megfigyeléseimet és véleményemet mondom el. Sokkal többet az tudhat róluk, aki velük együtt dolgozik, közöttük él. Az pedig már maga is rendőr, s mint ilyen: titkok tudója, titkok megtartója.

Április 8-án délelőtt 11 óra van. Kilépek a miniszterhelyettes ajtaján, s a folyosón azon tűnődöm, biz' isten, a régiek megadták a módját: oszlopcsarnokok, magas mennyezetek, tölgyfa burkolat, márvány és metszett üveg.

A kormányőr a kapuban tiszteleg, aztán a Roosevelt téri parkolóból indulok a rakparton Soroksár felé, megnézni, hogy a Gubacsi-hídnál mit találtak az iszapban a békaemberek.

Hirtelenjében ocsmány lett az idő, az égből nyirok szivárog, a Gubacsi-híd alatt nedvesen, feketén húzódik a part, a víz is sötét, törött betoncső mered ki belőle…

A hídlábnál rendőrautó áll, lejjebb egy dzsip és egy krémszínű Lada. Rendőrt sehol sem látok, békaembert se, csak egy kis dzsekis, sapkás, bajuszos ürge sétál föl-alá a beton mellvéden, időnként ingerülten belerúg egy-egy útjába kerülő kavicsba. Aztán a rendőrautó gumijába is belerúg, ebből rájövök, hogy rendőr az ürge, mert civil ilyet nem tesz, még ha a zsarukra neheztel is.

– Hé, Gyuszi – mondom, mert látom már, ki dúl-fúl ott a riadókocsi mellett. – Hol vannak a békák?

Halványan elmosolyodik, kezével a fekete vízre mutat, és dünnyög valamit. Most éppen úgy néz ki, mint egy civil, aki utálja az egész latyakos partot, a csöpögő rozsdás vashidat, de különösképpen és legeslegjobban a rendőröket.

A hangomra Fogarassi is előkerül a krémszínű Ladából; szeme keskeny csillogó rés, nyilván szundikált.

– Találtatok valamit? – kérdem Kasnyáktól.

– Miért, te találtál?

– Na – mondom –, jópofáskodj helyettem is.

– Elfeledtem, hogy komoly helyről jössz. Jól vagy?

– Jól.

– Hogy aludtál?

– Hajnaltájt felrettentem.

– Miért?

– Azt álmodtam, te vagy a vizsgálótisztem.

– Az nem zavart, hogy alszol, miközben mi itt rohadunk?

– Nem. Semmit se találtatok?

– Ki akar találni? – néz Kasnyák Fogarassira. – Te talán akarsz?

– Arról van szó, hogy idehívjátok a tűzoltó békaembereket?

– Itt vannak – mutat a vízre. – Nézd, arra lent, milyen jól bugyborékol.

A békaember tényleg szép nagy buborékokat ereszt, aztán látni, ahogy iszaptól csöpögve feketén és fényesen, négykézláb átkel a kövezésen, majd partra mászik. Kezében egy fenék nélküli rozsdás vödör. A parton felegyenesedik, s elképedve bámulja a vödröt.

– Látod? – ujjong Kasnyák. – *Ezt* találtuk.

A békaember leteszi a vödröt, köp egyet, megint négykézlábra áll.

– Nincs hideg? – kérdezem, mert a gumiöltöny nagyon lengének tűnik.

Úgy néz rám, mint a vödörre.

– Kurva hideg van – mondja.

– Lent is?

– Lent még kurvább hideg.

– Nem fázik meg?

– Miért fáznék meg?

– Mert kurva hideg van.

– Az nem számit – mondja, és négykézláb hátrálva bemászik a vízbe. Odébb egy bójánál éppen bugyborékolni kezd a másik.

– Mit keresnek? – kérdezem.

– Valami kurva nem tudom, micsodát – mondja a békaember, és eltűnik. A víz burványt vet utána.

– Na, mit tudtál meg? – kérdezi Fogarassi, amikor visszaérek a kocsihoz. Már Kasnyák is bent ül. Beülök harmadiknak.

– Tényleg azt hiszitek, hogy a békaemberek találnak valamit?

– Nem hisszük – mondja Kasnyák.

– Akkor meg minek ez?

– Reménykedünk – mondja Fogarassi. – Sose lehet tudni.

– Marha jól hangzik a jelentésben: békaemberekkel átfésültük a Duna-medret. Oltári, mi? A hős fiúk! Ez vicc volt. Ne vedd komolyan. Brrr… Nézd azt a szerencsétlent, hogy csöpög róla a trutymó.

– Szóltam nekik, nézzék meg, jár-e a ponty – mondja Fogarassi.

– És jár?

– Egy frászt. Se ponty, se süllő. Legutóbb DeVrienné járt erre…

– Hu… – húzza el a száját Kasnyák. – Hullaházban érlelt humor.

– Egy tepsiben érett a tiéddel – mondja Fogarassi. Az egyik békaember megint partra mászik, vassodronyt húz maga után. Nagyon lehangoló látvány, ahogy csúszkál a szemerkélő esőben.

– Én ettől sírva fakadok – mondja Kasnyák. – Rosszabb, mint a guberálás.

– Ezt is próbáltad? – kérdi Fogarassi.

– Van egy ötletem.

– Hogy?

– Felveszed a kis prémes dzsekidet, kiszállsz, fel-le jársz a vízparton, közben dúdolgatsz. Én meg bemegyek a kocsival a Deák térre.

– Ezt! – mutatja Fogarassi. – Ha mész, én is megyek.

– Hagyhatjuk a békaembereket ebek harmincadjára…?

– Ha maradok – mondja Fogarassi –, akkor a jó meleg kocsi is marad.
– Én meg gyalog, mi? Slatty, platty az esőben. Mint egy szerelmes.
– Beviszlek – mondom. – Itt úgyse történik semmi.
– Bent se – mondja Kasnyák. – De ott meleg van.
– Na – szólal meg Fogarassi –, megint megúsztad.
– Szólj be, hogy húsz perc, és ott vagyok. – Kasnyák rám néz, aztán így folytatja. – Ha mégsem, akkor keressenek a traumatológián.

– Meddig dolgoztok ma? – kérdezem Augusztától.
– Ötig.
– Holnap?
– Egy percet se.
– Vasárnap? Megrázza a fejét.
– Hová rohanjunk?
– Akkor én ma este lemegyek Csopakra.
– Menj. Kell írásos engedély is?
– Ugyanis el kell ültetnem a babot.
– Korai – szólal meg Gémes. – Jön egy fagy, és oda az egész.
– Hallgass rá – mondja Auguszta –, kertbarát és babszakértő. Az egész gyilok-csoport az ő telkén tanulta meg, hogyan kell elásni a hullát.
– Ja ám! – bólogat Kasnyák. – Velünk kapcsolatban mindig az jut eszébe, mint az egyszeri parasztnak, aki tíz gyereket csinált éhomra.
– Mégpedig?
– Hogy sok kéz: áldás. Amikor meg enni akartak a kölkök, akkor az: sok gyomor, átok.
– Ne vesd el a babot – dünnyögi Auguszta. – Csinálj valami mást. Kizárólag a kerttel kapcsolatban Jóska mindig tudja, hogy mit beszél.
– Vess borsót – mondja Gémes. – Az igénytelen, mint egy zsaru.
– Hétfőn kilencre várunk – mondja Auguszta. – Nélküled egy lépést se…

Szombaton este Csopakon a borsó elvetése után – szelíd magányomban – műanyag bevonatú dróthuzallal összekötöztem a kezemet, majd vérszemet

kapva a mellemre és a combomra kötöztem a kerti napernyő vasállványát, a rajta lévő húszkilós betonnehezékkel együtt, végül a fogaimat használva ismét összekötöttem a dróttal a kezemet. Az egésszel, egy széken ülve, hét perc alatt készültem el, akkor felkeltem, s a koloncot magammal vonszolva átbucskáztam a terasz korlátján. Mindennek volt tanúja is: Matyi, a szemközti szomszéd kutyája. Először érdeklődve nézte, mi történik, aztán elkomorult, és vonyítani kezdett. Erre kijött a szomszéd, és megkérdezte, mi a baj. Mondtam, hogy dróttal összekötöztem a kezemet, a betonnehezék miatt a csomó jól megszorult, és most a húsomba vág. Ha hozna egy harapófogót, megköszönném. Szó nélkül hozott. Végighallgatta, mit mondok a megkötözött holttestről, amellyel kapcsolatban az önkezűséget vagy az idegenkezűséget kellene bizonyítani, elcsípte a fogóval a drótot, tekintetemet kerülve megnyugtató szavakat dünnyögött, majd kutyáját is magával szólítva házába visszatért.

Így bizonyosodtam meg arról, hogy DeVrienné megkötözéséhez nem kellett idegen kéz. Ez számomra eddig elképzelhetetlen volt, most a próba jó okkal szolgált arra is, hogy újra végiggondoljak minden lehetőséget Kati halálával kapcsolatban.

Nem akartam Augusztáékkal konkurálni, amikor a bűnügyi regény módszerével élve logikai rendbe foglaltam azokat a tényeket, amelyeket a halotti szemle és az eddigi vizsgálat egyértelműen megállapított: az összekötözött kéz, a féltengely kolonca, a testen található sérülések, a hiányzó holmik (tehát a bunda, a táska, ékszerek), a tetemen lévő ruhák, s a lábról hiányzó harisnya. Mindezt felsorakoztatva és egymás mellé állítva, arra kerestem választ: DeVrienné öngyilkos lett-e, vagy megölték. Ha pedig megölték, akkor arra: hol és miért.

Módszerem lényege az volt, hogy egy-egy kérdésre az összes választ megadtam, a valószínűt, s a valószínűtlent is, majd a válaszokból a legmegfelelőbbnek látszót kiemelve két történetet konstruáltam: egy hihetőt, s egy hihetetlent.

Akkori jegyzeteim itt vannak előttem, a végkifejlet ismeretében egy szót sem változtattam rajtuk. Tehát a logikai játék szövegét eredetben (az 1983. április 9-i helyzet szerint) közlöm.

„I. Ha DeVrienné öngyilkos lett. *A legvalószínűbb válaszokat X-szel jelöltem.)* Akkor:

1. Miért kötött magára vasat?
   a) Hogy elmerüljön, és az úszásban gátolva legyen. (X)
2. Honnan vette a vasat?
   a) Otthonról hozta.
   b) Valahonnan hozta.
   c) Vízparton találta. (X)
3. Hol kötötte magára a vasat?
   a) Otthon.
   b) Bárhol.
   c) A vízparton. (X)
4. Hogyan kötötte magára a vasat?
   a) Fekve.
   b) Ülve. (X)
   c) Guggolva.
   d) Térdelve.
5. Honnan vette a drótot?
   a) Otthonról hozta. (X)
   b) Valahonnan hozta.
   c) A vízparton találta.
6. Miért kötötte össze a saját kezét?
   a) Hogy ne tudjon úszni. (X)
7. Hol kötötte össze a kezét?
   a) Otthon.
   b) Valahol.
   c) A vízparton. (X)
8. Hol a bunda (táska)?
   a) Rajta volt, amikor vízbe ugrott, de a víz elvitte.
   b) Otthon hagyta, később onnan valaki elvitte.
   c) Valahol hagyta, s onnan valaki elvitte.
   d) Vízparton hagyta, és onnan valaki elvitte. (X)
9. A harisnyát *nem* húzta fel, mert…

a) Nem törődött vele. (X)
b) Valahonnan sietve elrohant.
c) Izgalmában elfelejtette.
d) A vízparton letette, például azért, hogy a bugyihoz jobban odakötözhesse a vasat.

10. A szájsérülése onnan ered, hogy…
a) Valaki megütötte.
b) Elesett.
c) A vas ütötte meg a parton. (X)
d) Vas ütötte meg a vízben.
e) Valami a vízben megütötte.

11. A májsérülése onnan van, hogy
a) A vas ütötte meg, amikor a vízbe ugrott.
b) A víz ütötte meg.
c) A fenéken valami megütötte. (X)
d) Valami uszadék ütötte meg. (X)

12. Miért nem hagyott búcsúlevelet?
a) Fütyölt a világra már. (X)
b) Hagyott, de valaki eltüntette.

II. Ha DeVriennét megölték, akkor:

1. Miért kötötték rá a vasat?
a) Hogy lehúzza.
b) Hogy lent tartsa a tetemet, s ne találják meg. (X)

2. Honnan vették a vasat?
a) Valahonnan hozták. (X)
b) A vízparton találták.

3. Hol kötötték rá?
a) Lakásán.
b) Valahol.
c) A vízparton. (X)

4. Hogyan kötötték rá?

a) Ülve.
b) Állva.
c) Fekve. (X)
d)Térdelve.

5. Honnan vették a drótot?
a) Lakásáról.
b) Volt náluk. (X)
c) Útközben találták.
d) A vízparton találták..

6. Miért kötözték össze a kezét?
a) Mert élt, és azt akarták, ne tudjon kiúszni. (X)
b) Mert halott volt, és az összekötött kezet csak megtévesztésnek szánták.

7. Hol kötözték össze?
a) Lakásán.
b) Másutt.
c) Víznél. (X)
d) Kocsiban. (X)

8. Hol a bunda?
a) A tetemen volt, de elvitte a víz.
b) A gyilkos(ok) elvitték. (X)
c) A gyilkos(ok) eltüntették.
d) A gyilkos(ok) valahol hagyták, és onnan valaki más elvitte.

9. Hol a táska?
a) Elvitte a víz.
b) A gyilkos(ok) elvitték.
c) A gyilkos(ok) eltüntették. (X)
d) A gyilkos(ok) valahol hagyták, és onnan más elvitte.

10. Azért nem volt rajta harisnya, mert…
a) Ő maga elfelejtette (stb.) felvenni.
b) A gyilkos(ok) elfelejtették, vagy nem tudták ráadni, siettek, izgultak, ügyetlenkedtek. (X)

11. Szája azért volt sérült, mert…

a) A gyilkos(ok) megütötték. (X)
b) Valami a vízben megütötte.
c) Régebben ütötte meg.

12. A mája azért volt sérült, mert…
a) A gyilkos(ok) megütötték (X)
b)-)-) Lásd öngyilkosságnál.

13. Miért ölték meg?
a) Valakit zsarolt.
b) Féltékenységből.
c) Értékeiért. (X)
d) Vélt pénzéért és vélt értékeiért. (X)
e) Felindulásból, véletlenül.

14. Hol ölték meg?
a) Otthon.
b) Másutt.
c) Otthon (eszméletlen), aztán a Dunába dobták. (X)

15. Hogyan ölték meg?
a) Otthon – leütötték, kádba fojtották.
b) Otthon, részegen vagy eszméletlenül kádba fojtották.
c) Megütötték, azt hitték, meghalt, elvitték és a Dunába dobták.
d) Tudva, hogy él, eszméletlenül a Dunába dobták.
e) Részegen, eszméletlenül levitték a lakásból, a Duna-parton vasat tettek rá, megkötözték, és a Dunába dobták. (X)
f) A Duna-parton ütötték le, vízbe dobták.

Mindezekből – a leghitelesebbnek látszó válaszokat figyelembe véve – az öngyilkossági verzióra a következő történet állt össze:

DeVrienné elkeseredett állapotában elhatározza, hogy öngyilkos lesz. Felöltözik, de harisnyát nem húz, mert most nem törődik ilyesmivel, bundában, kezében táskával kimegy a Kis-Duna partjára a Gubacsi-hídhoz, ott talál egy féltengelyt és drótot. Bundáját leveti, táskáját leteszi, majd a tengelyt valamin ülve a dróttal magára kötözi, közben megüti vele a száját,

ezután kezét is összekötözi, majd a vízbe ugrik, a vízen valami uszadék vagy a fenéken levő tárgy a máját szétroncsolja. Az öngyilkosságot azért követi el, mert hiánya van az üzletben, vagy az abortusza megviselte, búcsúlevelet nem hagy, mert fütyül a világra, de az is lehet, hogy hagy, csak a táskájában, vagy a bundájában, és azokkal együtt később valaki elviszi…

(Suta kis történet ez. Nem hiszem el.

Lássuk a másikat, mely szerint…)

DeVriennéhez felmegy (felmennek) valami ismerőse(i) azzal a szándékkal, hogy megöli(k). Tudják, hogy az eszméletlenségig le lehet itatni. A gyilkos(ok)nak kocsija van, abban van a féltengely és a drót. De Vriennével együtt isznak, amikor a nő eszméletlen lesz, leviszik a kocsihoz: valódi veszély nincs, mert csak egy részeget vezetnek, ők öltöztetik fel. Azért nem adnak rá harisnyát, mert azt amúgy sem látni, kocsival viszik a vízhez; egy részeget visznek, nem ügy, a víznél De Vrienné (nyilván) felébred, magához tér, ezért szájon vágják, májon csapják, kezét megkötözik, féltengelyt kötöznek rá, s így vízbe dobják, bundáját (táskáját) vagy a vízbe dobják, vagy másutt elhajítják, vagy magukkal viszik, elrejtik, utána visszamennek, a lakásban kutatnak (vasárnap délelőtt is?), ezt hallja a szomszédasszony, ezért van akkor is behúzva a függöny. Ha a vízbe dobás előtt bármikor azt hitték volna, hogy Kati halott, nem kötözik össze a kezét. Bárkinek, aki ezt megtette, azt kellett hinnie, hogy él.

Két ember volt elég a bűncselekményhez.”

Ez a történet sokkal jobb az előzőnél, életszerűbb, illetve halálszerűbb. Gondolom, az olvasó is érzi ezt.

E könyv vége felé járván (a cselekmény teljes ismeretében az olvasó majd visszalapozhat ide, és megállapíthatja, hogy logikával és fantáziával mennyire közelíthető meg a rejtőzködő igazság.

Persze ez a módszer és szemlélet nem ismeretlen Augusztáék előtt, erre gondolnak mindig, amikor „életszerűségről” beszélnek, s ennek hiányában nem fogadják el igaznak a gyanúsított vallomását vagy a bizonyítási kísérleten bemutatott, eljátszott cselekményeit.

Április 10-én, vasárnap kezdte közölni a Magyar Nemzet a *Félreeső halál* című dokumentumot, így aztán hétfőn a BRFK kapujában Csövi, a csinos poszt kékfehér trópusi szerelésében baráti mosollyal fogadott. Nem így az életvédelmisek, ők kárörvendően vettek körül, s közölték, hogy szombaton, míg én Csopakon loptam a napot, újabb gyilkosság történt; egy peremkerületben, háza kertjében hátba szúrták. Frigyest, aki néhány lépést tett még, aztán holtan esett össze, a gyilkos pedig, mint valami néma árny, eltűnt. Senki sem hallotta, senki sem látta. Így Augusztáék nem pihentek sem szombaton, sem vasárnap, alvásra is alig jutott idejük. Vasárnap délután megfogták a tettest, este már át is küldték a vizsgálati osztályra, s hétfőn úgy tértek vissza a DeVrien-ügyhöz, mintha mi sem történt volna. Auguszta csak annyit mondott vasárnap reggel a többieknek: „Fiúk, ezt a szurkálót meg kell fogni még ma. Nem nagy ügy, végtére is az ürge bal kézzel szúrt, azon a környéken alig lehet több balkezes két-három ezernél."

– Volt egy kis bökkenő – meséli Andrus. – A tettes tévedésből nem azt az embert szúrta le, akire pályázott, ez csak hasonlított hozzá egy kicsit. Tévedése minket is megkevert, különben már szombaton megfogtuk volna.

– Mindennap egy gyilok – dohogja Kasnyák. – Szerinted lehet így dolgozni?

– Vasárnap aztán, tévedés ide, tévedés oda, megvolt a balkezes – folytatja Andrus. – Tudtuk, hogy Hegedűsnek hívják, és egy étterem előtt akartuk elütni, ahová szórakozni járt. Feltűnés nélkül, ahogy szoktunk, leálltunk az utcán, és egy embert, aki ismerős volt a környéken, megkértünk, szóljon, ha jön a Hegedűs. Egyszer csak megszólalt: Ott van a! Gémes Jóska odaugrott, s mire a pasas feleszmélt volna, már rajta volt a bilincs. Nézem az igazolványát, a név: Dunai. Jé, mondom, hát magát nem Hegedűsnek hívják? Falfehér arccal suttogja: nem. Csak hegedűs vagyok itt az étteremben. Mire ezt kimondta, a bilincs már rajt se volt. Két perccel később jött az igazi. Na, ha ő a szúrással tévedhetett akkorát, mi is tévedhetünk, nem igaz?

A balkezes Hegedűs malőrje semmiben sem hátráltatta a DeVrien-ügyben folytatott nyomozást. Augusztáék mintegy mellékesen, szabad idejükben oldották meg ezt a kommersz emberölési esetet. Figyelmük csak

egy napig irányult rá, csupán annyi történt, hogy Hegedűs miatt nem pihentek, nem töltötték családjukkal a hétvégét, elszívtak vagy negyvennel több cigarettát, ittak még öt kávét, s a vasárnapi ebéd helyett sós ropit ettek. S talán néhány nappal ismét megrövidült az életük. De hát a szurkálós fajta sose volt tekintettel a rendőrségre, az ilyennek nincsen eszében, hogy hétvégeken a hentes is zárva tart.

Pihentem én is, míg Andrusék loholtak. Komolyan azért senki sem neheztel rám, csak Kasnyák dünnyögi:

– Szeretem azt az embert, aki a mézet nyalja. Ha van kedve, zsaru, ha nincs, civil. Úristen, miért nem hallgattam az apámra, mikor ütött-vert, hogy legyek újságíró.

Persze Kasnyákot senki sem kényszerítette arra, hogy újságíró legyen, sőt arra sem, hogy legyen zsaru. Az ember ritkán kap igazán jó tanácsot.

Április 11-én délelőtt tízkor kezdi meg Thildo Siri Lászlóné tanúkihallgatását. Siriné nem más, mint Szépszálné Csupor Ágnes húga.

Ugye még emlékezünk rá, mit mondott Szabó Zoli: „Az albertirsai autópiacon… egy férfi… két nővel… felajánlották… hogy elcserélik Polski-Fiatjukat… a Zsigulimra… A gépkocsi tulajdonosa Szépszálné Csupor Ágnes volt… elmentünk… lakására, Gyálra…

Az autópiacon ott volt Siri László és felesége is. Mindhármukat beidézték. Közülük Siriné érkezett először a BRFK-ra, így a véletlen szeszélye folytán ő volt az, aki kilendítette a holtpontról a nyomozást.

Vallomásának első részében megerősíti azt, amit Szabó a gépkocsicseréről mondott.

–…délután két óra tájt a férjem talált egy megfelelő kocsit… így kerültünk kapcsolatba Szabó Zoltánnal, aki hajlandó volt Lada gépkocsiját a mi Polskinkra cserélni, ha az értékkülönbözetet megfizetjük… Beültünk egymás kocsijába, és így mentünk ki Gyálra… ahol kölcsönösen átvizsgáltuk egymás kocsiját… és a cserében megegyeztünk, miszerint mi a Polskin túl harmincezer forint készpénzt adunk Szabónak… ezután a kocsikból átpakoltuk személyes holminkat…

– Emlékszik rá, mit tett át Szabó a Zsiguliból a Polskiba? – kérdezi Thildo, és az alacsony termetű, kissé szeplős arcú Siriné emlékezik. Fogalma sincs, hogy az, amit elmond, számít-e. Nem érti, hogy Thildo miért ugrik fel hirtelen, rohan át a másik szobába. Nem érti az egész nyüzsgést, ami szava nyomán támad; most már többek előtt ismétli meg azt a mondatot, látja, hogy Kasnyák szája a füléig szalad, ám e mosoly rendkívüliségéről sejtelme sincs; elképedve eszmél önmaga fontosságára, de addigra már el is mondott mindent.

– Azt pontosan nem tudom, mivel nem is nagyon figyeltem, hogy Szabó mi egyebet vett ki a kocsijából, de arra emlékszem, a csomagtartójában volt egy sötét színű bunda, mert azt külön mutatta nekünk, és felajánlotta megvételre…

– No – mondja Thildo, miközben rajongva nézi Siriné szeplős arcát –, próbáljuk ezt pontosabban felidézni.

– Mondta, hogy van egy rövid nutriabunda, nem érdekel-e bennünket… kivette… mutatta…

– Milyen volt?

– Rövid, sötétbarna, rajta sárfolt. Valami olyasmit mondott, hogy a feleségéé. Huszonötezret kérne érte.

– Aztán?

– Felénk fordította, tartotta, és a húgom meg én is láttuk, hogy a bunda sáros, mégpedig frissen, vagyis nedvesen sáros. Szabó kezdte is törölgetni, jobban mondva leverni, a húgom meg is jegyezte, hogy várjon, míg a folt megszárad, akkor könnyebben kijön… Erre Szabó azt mondta: de pipa lesz a feleségem, ha észreveszi, hiszen azzal nyomta a kezembe a bundáját, hogy előbb tisztíttassam ki, aztán adjam el.

– Ért huszonötezret az a bunda?

– Fogalmam sincs. Azt mondta, nutria.

– Talán be akarta csapni magukat.

– Nem hiszem.

– Lehet, hogy Szabó tényleg nutriának hitte?

– Én azt nem tudom.

– Ön szerint nutria volt?

– Mivel eszembe se volt, hogy megvegyem, nem néztem meg alaposan. És nem is tudom megkülönböztetni a szőrméket.

– Jó – bólint Thildo –, ezt senki se várja el. Hogyan tartotta önök elé?

– Lógatta.

– Hol volt rajta a sárfolt?

– Valahol lent, az oldalánál.

– És Szabó azt mondta, hogy a feleségéé?

– Azt… Szerintem nem azért… de a felesége olyan alkatú, mint én, és az a bunda rám se jött volna…

– Értem – bólogat Thildo. – Most próbáljuk még egyszer körülírni, milyen volt. Kezdjük elölről. A színe?

– Körülbelül ilyen barna, mint ez az asztal.

– A szőrmeszálak hossza?

– Talán ennyi – Siriné a kezével mutatja, hogy egy centiméter.

A bundáról a jegyzőkönyvbe a következő szöveg kerül.

„…A színét úgy tudnám meghatározni, hogy sötétbarna vagy szürke. Ezt azért mondom így, mert szerintem sem fekete, sem világos nem volt. Benyomásom szerint egyszínű és egy darabból készült. Nem ismerem különösebben a bundákat, de azt tudom, hogy a nemesebbek, nerc, nutria, több darabból állnak, de ez nem úgy nézett ki. Véleményem szerint tehát ez egy darabból készült, és valószínűleg műszőrme volt. Hosszúsága úgynevezett háromnegyedes, ami ismereteim szerint azt jelenti, hogy kb. combközépig ér. A bélés anyagát nem figyeltem meg, de mivel nem emlékszem rá, arra gondolok, illetve így utólag arra következtetek, hogy színe körülbelül megegyezhetett a bunda színével, mert ha attól nagyon elüt, azt bizonyára észreveszem és meg is jegyzem. A gombokat, zsebeket nem figyeltem meg. Azt sem tudom már pontosan meghatározni, hol volt sáros, de amikor Szabó először a karjára vette, az alját kezdte tisztogatni…”

A vallomásnak ez a veleje. A morcos Kasnyáknak nem ok nélkül szalad fülig a szája, mikor a bundáról hall, hiszen ez az első kézzelfogható, az elkövető személyére utaló nyom ebben az ügyben.

– Ne lelkesedj – mondaná most Auguszta. – Miért akarsz mindenáron ajtóstul a házba rohanni? Hátha ház sincs? Hátha ajtó sincs? Mi van, ha

bebizonyosodik, hogy Szabó tényleg a felesége bundáját árulta? Mi van, ha megtaláljuk a Siriné által látott bundát, és kiderül, hogy az nem Katié volt? Mi van, ha sosem kerül elő a bunda? Mi van, ha megmutatjuk Sirinénak a Kati-féle bunda hű mását, és Siriné nem ismeri fel? Kézzelfogható nyomról beszélsz, de mit tudsz kézzel megfogni? Siriné nem túlságosan pontos szavait? Sok, ennél alaposabbnak látszó gyanúnk összeomlott már…

De miközben ezeket mondaná, Auguszta meg-megnyalná a szája szélét, mint a macska, aki éppen egy egérlyukat figyel.

Persze nem minden lyukból bújik ki egér.

Kasnyák ismét nagyon komolyan kijelenti:

– Én nem vagyok hajlandó gyanútól vezetve leszűkíteni a nyomozást. Nem megyek el egy irányba, bármennyire is jónak látszik. A hótbiztosra sokan ráfáztak már.

Délben megérkezik a BRFK-ra Siri László, majd kora délután Szépszálné Csupor Ágnes. A bundáról Siri ennyit tud:

– Szabó a csomagtartóból kivett egy középszürke, kívülről szőrmének kinéző bundát. Azt mondta: ez a feleségemé, sáros lett, mert leejtettem, lehet, hogy otthon kikapok érte… Nutria… Huszonötezerért eladom maguknak… Nekem nagyon furcsának tűnt ez a beszéd; először fél, hogy a feleségétől kikap, mert összesározta a bundát, utána meg ugyanezt a bundát el akarja adni. Az asszony tudta nélkül. De nem nagyon kérdezősködtem, mert az egész nem érdekelt, pénzem sem volt otthon, drágállottam is a bundát. Nem is néztem meg alaposan, méretére, mintázatára nem emlékszem, sarat sem láttam rajta. Szabó UV 54-45 rendszámú korallszínű Zsigulija jelenleg az én birtokomban van, átírás után pedig a nevemen lesz.

– Hozzájárul-e ahhoz, hogy a Zsigulit átvizsgáljuk, ha kell, szétszedjük? – kérdezi Gémes.

– Persze.

– Ne mondja rá ilyen könnyen, a dolog esetleg hetekig tart. Viszont segítene nekünk.

– Rendben – bólint Siri. – Addig tartják maguknál a gépkocsit, ameddig szükséges.

– Köszönjük – mondja Gémes. – Lekötelezett bennünket.

Csupor Ágnes jobban megnézhette a bundát, mert elég sokat tud mondani róla:

– Amikor Szabó kivette a csomagtartóból, és a kezében tartotta, észrevettem, hogy van rajta egy 25-30 centiméteres átmérőjű, nedves sárfolt. Szabó pillantása is azonnal a foltra esett, kezével megpróbálta letakarítani. Én mondtam neki, várja ki, amíg megszárad. A bunda fazonjáról annyit jegyeztem meg, hogy a gallérja olyan volt, mint a férfizakóé. Hossza amolyan háromnegyedes, ami az én fogalmaim szerint azt jelenti, hogy rövid, térd fölé érő. A színét kifejezetten sötétbarnának mondanám, egy kicsit úgy rémlik, mintha saját anyagából való mintázat is lett volna rajta. Ha egy ugyanolyan színű és fazonú bundát látnék, akkor több hasonló közül is egészen biztosan kiválasztanám.

Arra, hogy amikor Szabó a bundát átrakta a Polskiba, a hátsó ülésre, az ablakba, az első ülésre vagy a csomagtartóba tette-e, egyik tanú sem emlékezik, de Siriné szerint nagy a valószínűsége, hogy a csomagtartóba dobta.

Ezután Kasnyákék feladata: előkeríteni egy ugyanolyan bundát, mint amilyen DeVrien Gábornéé volt. Hogy pontosan milyen volt? Ezt Hámor Péter, Timur Lászlóné és Hámor Péterné DeVrien Tünde segítségével sikerül megállapítani. Ezután kiderül, hogy kereskedelmi forgalomban jelenleg nincs ilyen bunda; a rendőrség kérésére azonban a Május 1. Ruhagyár rögvest hozzáfog legyártásához.

Hosszú ideig őriztem egy kis cetlit a zsebemben: önálló nyomozói tevékenységem bizonyítékát. Kasnyák megkért rá, hogy nézzek utána egy névnek, amely DeVrien-né feljegyzései között szerepel és Bérczinek vagy Bérczesnek olvasható. Azért kért meg éppen engem, mert a név mellett álló telefonszám, a 425-504 valamikor a Lapkiadó Vállalat Garay utcai részlegéé volt, s én, mint a Magyar Nemzet főmunkatársa, a Lapkiadó alkalmazásában állok.

A következő trükkel éltem: felhívtam a Garay utcai részleg új számát (215-440), és a nevet tisztátalanul – Bérczinek, Bérczesnek, Béresnek egyaránt érthetően – ejtve kértem kapcsolását. A központos közölte, hogy a számon ilyen nevű elvtárs nem található. Erre megmondtam a saját nevemet, s kiderült, hogy a telefonközpontos nem más, mint Marika, aki liftes volt a Lapkiadó székházában, s a lehető legjobb viszonyban voltam vele.

(Nemcsak engem szállított fel nap nap után a Magyar Nemzethez, hanem kislányomat, Lucát is a negyedik emeleten lévő bölcsődébe.) Megkértem hát Marikát, hogy mondja meg, szerepel-e olyan név a Garay utcai távbeszélő-névsorban, amely – akárha távolról is – a Bérczire, Bérczesre emlékeztet. Nem talált ilyen nevet. Ezután bementem a Lapkiadó Vállalat munkaügyi osztályára, s ott két adminisztrátornő segítségével átnéztem a kartotékokat. Hamar rá is találtam egy Bérczesre, de kiderült, hogy ő

néhány éve meghalt. Más, hasonló csengésű név nem volt a hosszúkás fadobozban. Közben megtudtam, hogy a Garay utcában ilyen intézmények székelnek, mint a Gabi-Mami és Fürge ujjak. Ekkor az egyik adminisztrátornő hirtelen a homlokára csapott, és azt mondta: „Ó, én szerencsétlen, biztos a Bérczes Ágiról lesz szó, ott melózott a Garay utcában, de kilépett tőlünk…” Már mondta is Bérczes Ági új munkahelyét és telefonszámát, én pedig másnap, kedden, április 12-én önelégülten közöltem Kasnyákkal, hogy sikerrel jártam, Guriga az általam megszerzett telefonszámon felhívta Bérczes Ágnest, mire is közölték vele, hogy a hölgy négy éve Ausztráliába disszidált.

Ilyen távon a legjobb nyomozókutya is elveszíti a szimatot.

Tény, hogy Kasnyákék a DeVrienné lakásán talált feljegyzések valahány adatának utánanéztek; a Bérczi, Bérczes-féle zsákutca nekem négy órámba került. A nevek, adatok ellenőrzése, a sok-sok üresjárat persze éppúgy része a nyomozásnak, mint a békaemberek csúszás-mászása a Duna iszapos fenekén. Senki sem tudja előre, hogy a jelentéktelen dolgok közül mikor válik ki egy, s lesz felbecsülhetetlen értékűvé, mint például az a tény, hogy Szabó Polskira cserélte Zsiguliját…

Április 12-én délelőtt Andrus Pista ismét kimegy a Pázsitos sétány 8-ba, ahol beszél Griff Istvánnal, aki szomszéd létére semmiről semmit se tud; lám, ilyenek a férfiak. A nyomozó beszélget a tizenhét éves Griff Pistivel, aki február 25-én Katinak öt üveg csemege vöröset és egy üveg cseresznyepálinkát vásárolt, s azt fel is vitte a lakására. Szót vált Andrus Presser gondnokkal is, aki megint a „cigányos küllemű” férfiról beszél, végül kihallgatja Delamisztrála Dezső tévészerelőt, akinek kulcsa volt Kati lakásához, s aki először azt állítja, hogy a kulcsot Katinak Griffnén keresztül réges-rég visszaadta. Malájjal (Dezső László) együtt Andrus április 12-én Szabó egy barátját, Gesztenye Józsefet is felkeresi.

„Nevezett meghallgatására azért volt szükség, mert Szabó Zoltán tanúvallomásában elmondta, hogy baráti kapcsolatai között van Gesztenye József, akinek lakásán gyakran járt. Kihallgatása napján (Polski)

gépkocsiját kölcsönadta Éliás Istvánnak, aki a Polskit Gesztenye lakásához vitte.”

Malájék jelentése így folytatódik:

„A kapuban összetalálkoztunk Szabó Zoltánnal, aki kérdésünkre válaszolva elmondta, hogy a Dagadthoz, vagyis Gesztenyéhez megy. Reggel már telefonon is kereste, aztán Dagadt is őt a garázsban. Erre Szabó megint felhívta Gesztenye lakását, ahol annak élettársa, Haragos Béláné, Mari, közölte, hogy Dagadt ugyan még nem jött haza, de Szabó azért menjen el hozzájuk, mert mindenképpen szeretnének vele beszélni. Szabóval együtt mentünk el Gesztenyéékhez, ahol Haragosné Mari és édesanyja, Bárány Józsefné tartózkodott. Haragosné elmondta, hogy élettársa baráti kapcsolatban van Szabóval… ő… maga… nem ismeri jól… de hallott róla, hogy Zoli büntetve volt, tudomása szerint március harmincadikán tárgyalták egy újabb ügyét a Markóban, Szabót nyolchónapi börtönre ítélték, barátja, Éliás, három évet kapott… állítólag betörés miatt…

Arra a kérdésünkre, hogy miért volt náluk a múlt hét csütörtökjén Szabó Polskija, Haragosné azt válaszolta, hogy akkor este kb. 21 és 22 óra között Éliás jelent meg a lakásukon, ő mondta nekik, hogy Szabót elvitték a rendőrök, a kocsija nála van, és itt áll a ház előtt. Éliás náluk is aludt egy Csapó Katalin nevű nővel. Másnap, azaz pénteken hajnalban négy óra felé megjelent náluk Szabó… Gesztenyével és Éliással beszélt, hogy mit, azt Haragosné nemigen hallotta, de annyit kivett, hogy Szabó a rendőrségről jött, és kiabálni kezdett, miért nem vitték időre vissza a kocsit a lakása elé. Azt, hogy meddig maradt Szabó, nem tudja, mert elaludt. Egyébként altatóval alszik.”

Három, a rablástól vezényelt nyomozó ezen a napon további adatokat gyűjt a sashalmi piacon; összesen kilenc emberrel beszélnek, különböző árusokkal, bódétulajdonosokkal, akik ismerték Katit. A kihallgatottak névsora csupán a dokumentáció kedvéért: Puskás Gézáné, Varga János, Schneider Zoltán, Farkas János, Fritz Györgyné, Schlezák Kálmán, Orosz Ferencné, Huszárné Zágoni Mária, Erdei Tiborné.

A századrészét sem tudják Katiról és haláláról annak, amit mi tudunk.

Ez a nap, április 12-e kedd, a születésnapom. Arra gondolok, hogy az estét családom körében illene töltenem, ezért megkérdezem Augusztától, várható-e mára valami esemény.

– Semmi – mondja. – Egyébként is most hosszú ideig úgy néznek ki majd a dolgok, mintha henyélnének. A nyomozás olyan szakasza kezdődik el, amelynek nem minden eseményéről tudhatsz. Ami azt illeti, ne sértődj meg, ha egyszer-egyszer elhallgatunk, amikor a szobába lépsz, vagy megyünk valahová, és neked nem szólunk… Ezt már jeleztük neked Andorka Petivel a legelső találkozásunkon: lehetséges, hogy ilyesmire is sor kerül majd. Elnézést, mondom, elnézést, ha netán rejtélyesek leszünk és hallgatunk. C'est la police… Jól mondtam? Barátságunk viszont arra kötelez, hogy teljes képet kapj az ügyről, Kasnyák Gyuszi gondoskodik majd róla, hogy a dokumentumon, amelyhez hozzájutsz és tapasztalataidon rések ne legyenek. A titokról pedig képzelj, amit akarsz.

– Légy teljesen nyugodt – mondja Kasnyák –, nem a személyed előtt titkolódzunk, ezekbe a dolgokba az úristen se nyerhet betekintést. Ha lógni látsz bennünket, ha úgy érzed, egy tapodtat sem moccan előre az ügy, gondolj arra: mi *azért* dolgozunk. Ha pedig valami fordulat következik be, azonnal szólunk neked. Rendben van így?

– Rendben.

– Ha tudsz valamit ajánlani, bármit, ami ezt az ügyet előbbre vinné, mondd meg. Komolyan kérlek.

– Fogalmam sincs.

– Hát akkor…

– Oké – bólintok.

Indignálódva távoztam tőlük; nem voltam megsértve, de a csalódottság érzése járt át. Gondolom, mindenki így van vele, akit kirekesztenek valamely titokból.

Azok, akikre most is úgy gondolok, mint barátaimra, hirtelen szfinxszé váltak. Bizony így van ez: ilyen a rendőrség.

Mentem hazafelé, dohogtam magamban, mint egy gyerek, akinek szájából kihúzták a nyalókát, gondoltam, nem jó ez, ha előttem hallgatni,

pusmogni kényszerülnek, inkább most hosszabb ideig nem megyek a BRFK-ra.

Délután kettőre értem haza, megebédeltem, mondtam a feleségemnek, hogy estére megjövök, éppen indultam volna be a szerkesztőségbe, amikor…

14 óra 42 perckor megcsörren a telefon.

Felveszem.

– Ráérsz most? – kérdi Auguszta.

– Persze.

– Akkor indulj el. A Gellérthegyen a Bérc utca kettőben van egy csinos gyilok. Menj oda. Összecihelődünk, aztán indulunk mi is.

– Elnézést – mondom a feleségemnek. – Lehet, hogy este mégse leszek. Gyilok van.

– Nekem nincs kifogásom – mondja –, de majd a lányod…

(Másnap reggel az óvodába indulás előtt Luca felelősségre von.

– Miért nem voltál itthon a születésnapodon?

– Mennem kellett – felelem. – Megöltek valakit.

– Tudom. Gyilok. A Soroksári-Dunában.

– Nem. A Gellérthegyen.

– Ott már volt…

– Most megint.

– Hát akkor – mondja –, szerencse, hogy nem lakunk a Gellérthegyen.)

NYOMORULT DÉMON

Amíg keresem a házat, s végighajtok a szűk úton, belélegezve az éledő föld szagát, a valószerűtlenség érzése fog el.

Azon a környéken járok a Gellérthegy északi lankáin, ahol az a nagy vörös téglás épület áll, amelyet oly jól látni odalentről, s amelynek fehér-vörös cirádás, bástyákkal és tornyocskákkal díszített homlokzata mindig elátkozott várkastély képzetét keltette bennem; ez az épület most hatalmasan tornyosul a zöldellő hegyen, elképesztőbb és rejtélyesebb, mint bármikor hittem, ocsmány monstrum, csalóka meseszörny, valójában mégis hívogató és ígéretes, mintha sárkány lakozna benne, akinek le kell majd vágni mind a hét fejét…

...Most, hogy felidézem ezt a pillanatot, a közeledés pillanatát, a valószerűtlenség érzése ismét feltámad bennem: egy halászladikban ülök a Balaton közepén, s figyelem, ahogy a nyári este szétterül a csöndes zöld vízen; alig hiszem el most, hogy közvetlenül a várkastély fölött ott volt a ház,a még idegenebb és titkosabb, mohos kőfalaival, széttört ablakrácsaival, s odabent a halottal, akinek meztelen tomporáról felcsúszott a fürdőköpeny, egy véres és mocskos condra. A tompor olyan volt, mint a márvány, ugyanakkor csontra is emlékeztetett simaságával és sápadt színével. Csak a tökéletesen elidegenítő meseszerűség tehette, hogy semmiféle megrendülést nem éreztem akkor, csak csodálkoztam, hogy mennyire márványos, s mennyire nem hasonlít semmiféle tomporhoz, semmi olyanhoz, amit látott vagy elképzelt az ember, csoda volt,

valószerűtlen, csupasz, erezett simaságával. Nem tudtam, hogy azért ilyen, mert az öregembernek elfolyt a vére…

...most, miközben az alkonyi derengésben egy vitorlás húz el mellettem, oly némán és lassan, mintha nem is valóság volna, csak annak égi mása, fehér lidérc, bolygó kísértet, most, ebben a csendben úgy érzem, hogy az öreg halála sem valóság, hanem csak szó vagy gondolat, része egy történetnek, olyan rész, ahol az elbeszélő lehalkítja a hangját, szinte suttog már, s maga elé mosolyogva bólint fejével, hogy hallgatói higgyenek neki…

Meleg volt aznap, és virágoztak a fák.

Néztem a halottat. A vérrel összekent falakról, a vérben ázott papírdobozról, a vértócsás parkettáról tekintetem újra és újra visszatért hozzá. Altestének meztelensége nem undorított, szégyent és bánatot éreztem láttára, mintha a márványsima bőrre az idő írta volna rá bús és szelíd üzenetét: mementó mori.

Apám jutott eszembe, aki rákban halt meg, s néhány órával halála előtt felültettük az ágyon, hogy szükségét elvégezhesse. Míg bátyámmal átkarolva tartottuk vézna testét, tekintetem combjára és ágyékára tévedt; akkor nem éreztem mást, csak bánatot; mit sem törődve, hogy saját halálát látja meg rajtam, fuldokolva, arcához szorított arccal búcsúztam el…

Most az idegen házban kihátráltam az ajtón, mindvégig vigyázva, hogy hozzá ne érjek valamihez, s láttam odalent ragyogó kék fényben fürödni a várost.

„Jelentés.

I. ker. Rendőrkapitányság vezetőjének. Jelentem, hogy 1983. ápr. 12-én utasításra 14.35 órakor megjelentünk a Budapest I. ker., Bérc utca 2. szám alatti házban, mert onnan emberölés gyanújáról tett bejelentést Takács József építészmérnök.

…A bejelentő fogadott bennünket, a mentők, akiket szintén ő értesített, a helyszínen voltak már.

Dr. Czibók Csilla, a 2862. számú mentő orvosa a halál beálltát megállapította, s annak bekövetkeztét április 11-én 23 óra és 12-én 03 óra közé tette.

Az áldozat Bobletek György (Hármánfalva, 1903. dec. 27. – Gruzsán Rebeka) építész…

…A helyszínen, mikorra odaértünk, már jelen volt a BRFK részéről Miklósfalvi László őrnagy, akinek segítségével a mentősök a házba úgy jutottak be, hogy a bejárati ajtó rácsát kiemelték…

…A helyszínt biztosítottuk addig, amíg Vaskó István szds. et., a szemlebizottság vezetője megérkezett és a további intézkedést lefolytatta. Utasítására 21.30-ig a helyszínen maradtunk, a biztosítást ekkor engedélyével befejeztük, mivel azt tőlünk a FRE-töl odavezényelt elvtársak átvették. Golyós Sándor r. zls., Teke Ágnes önk. rendőr.”

Tíz perccel megelőztem Augusztáékat, a ház előtt vártam meg őket, a helyszínt biztosító Golyós zászlóssal társalkodva, akit az esemény és a felelősség szemmel láthatóan felizgatott és józan valójából kiforgatott, olyannyira, hogy egy szót sem szólt, amikor kocsimmal befaroltam a rendőrautók közé.

Ezt tudomásul kell vennünk: a rendőr más ember, amikor közlekedési vétséget torol meg, és más, amikor gyilkossági helyszínt biztosít. Utóbbi esetben nagyvonalúvá, már-már nagylelkűvé válik, mintegy önmagán felülemelkedve. Szigorát ilyenkor csip-csup dolgokra nem fecsérli.

Golyós zászlósnak ezen a napon nem volt szerencséje. Ugyanis amikor merő udvariasságból – nehogy valakit fejbe verjen – behajtott egy ablaktáblát a bűntény helyszínén, Auguszta legorombította: „Mit gondol, hol van, hogy tapogat itt, mint vak a nyúlketrecben…” Szegény Golyós belepirult, miközben valami olyasmit mormolt, hogy „én is tudom, az ujjlenyomat, bocsánat…” Átsomfordált a ház másik oldalára, ahol meg a nyomkövető kutya farkára lépett. Hát tudhatta-e, hogy Auguszta épp türelme határán jár, sejthette-e, hogy az életvédelmiseknek pont ez hiányzott, a DeVrien-ügyre egy másik gyilok.

Golyós zászlóssal folytatott beszélgetésem, ahogy megérkezett Augusztáék ügyintéző kocsija, félbeszakadt, így csak annyit tudtam meg, hogy valaki „feltehetően kifeszítette az ablakrácsot, az így keletkezett résen bemászott a házba, és feltehetőleg jól agyoncsapta az öreget…”

Auguszta kiszállt a kocsiból, rám nézett, kicsit kivillantotta felső fogsorát, mosolyában nem volt vidámság.

– De gyors vagy – mondta, és Vaskó nyomában megindult fölfelé a kerti lépcsőn.

Néhány perccel később megérkezett Thildo és Gémes, velük mentem fel a ház bejáratáig. Az ajtón először csak Vaskó ment be, és a számomra teljesen idegen Miklósfalvi őrnagy, a BRFK ügyeleti csoportjának vezetője.

Talán tíz perc telt el, aztán az ajtón kilépett Miklósfalvi, Vaskó pedig az előszobából intett nekem, hogy bemehetek. Most vettem észre a tükröt a bejárati ajtó szemöldökfáján; úgy szerelték fel, hogy a házigazda belülről megfigyelhesse a küszöbön álló látogatót. A szobában akkor még nem néztem szét, mert a figyelmemet egyből magára vonta a baloldalt nyíló kis előtérben heverő tetem, a sok sötét vér; láttam a meztelen lábra húzott fekete magas szárú mamuszt, a sípcsont alá szorult zseblámpát, és az ajtó mögött jobbra a vérpettyes parkettán álló tonettszéket, rajta a filcdarabokból összevarrt mocskos díszpárnát, közvetlenül a szék mellett a földön a teknőckeretes szemüveget és a feléje mutató véres kéznyomot. De leginkább a márványos tompor vonzotta a tekintetet, szemérmetlenségével befolyásolva az egész látványt, a halál ocsmányságáról és közönyéről tudósított, azt sugallva, hogy felesleges a szemérem, és hiábavaló az óvatosság.

Megköszöntem Vaskónak, hogy gondolt rám, aztán kihátráltam az ajtón, vigyázva, nehogy hozzáérjek valamihez, s láttam odalent kék fényben fürödni a várost.

A kert, amely körülvette a házat, elvadult volt; tulajdonképpen nem kert már, hanem tüskés bozót, amelynek tisztásain húsos gaz nőtt, másutt a lejtőt törmelék és mindenféle lim-lom borította, vascsövek, rozsdás dróttekercsek, korhadt farészek, lyukas vödrök, talicskakerekek és összetört létrák; csak az apró, teraszszerű pihenőkkel megszakított lépcsős út volt tiszta, a többi úgy

nézett ki, mint valami szeméttelep. A középütt két méter mély beton fürdőmedence, amelyet a ház előtti meredélybe süllyesztettek, furcsa, ék alakban összefutó fenekével nyitott ciszternára emlékeztetett.

Kilátás nyílt innen a folyóra, a Várra, látni lehetett a hidak forgalmát; odalent minden lassú volt és minden csendes; idefent a ligetekben üvöltöttek a madarak.

Később tudtam meg, hogy a telek, amelyen a ház áll, 1562 négyzetméteres. Az épület is elhanyagolt volt, mindenütt hámlott a fal, csupasz kő bukkant elő. Az ablakokat és az ajtót rozsdás dupla vasrács védte, kívül a hüvelykujj vastagságú rudak végét fent és lent belesüllyesztették, belebetonozták a falba, tíz-tizenkét centis rés nyílt közöttük, amelyen egy gyermek se férhet át. A bejárattól balra egy alakú beugró mögött nyíló ablak egyik rácsa fent elvált a faltól, a földig hajolt, mellette ott volt az a betondarab, amely a ráccsal együtt szakadt ki. A belső, vékonyabb rácsozat alján is rés nyílt, a hiányzó vasak ott voltak a földön. Az rövidebb száránál a talajt kő-, beton- és vakolattörmelék borította, közvetlenül az ablak alatt pedig egy fél méter hosszú, karvastagságú vascső és egy borosüveg hevert.

A ház kiugró sarkát megkerülve oda is, vissza is egy hatalmas, fekete farkaskutya mellett mentem el; a kutya fejét mellső lábán nyugtatva pihent, hosszú pórázát Kovalcsics rendőr őrmester tartotta, nyilván mindketten arra vártak, hogy elindulhassanak a szagon.

Ez néhány perccel később meg is történt, a kutya oly gyorsan lendült neki a meredélynek, hogy az őrmester majdnem a bokrok közé esett; áthatoltak a házat övező sűrű bozóton, aztán parkosított közterületen mentek vagy ötven métert; a kutya a Citadella közelében lévő autóparkolónál vesztette el a szagot, harmincméternyire attól a helytől, ahol 1982 októberében Timár Dezső rongyokba bugyolált teteme feküdt.

A nyomkövető kutya kudarca senkit sem lepett meg: tudvalévő, hogy a legérzékenyebb orr is szagot veszt a nagyváros bűzében és forgatagában.

Közben a bűnügyi technikus – Bolgár Tamás – a kifeszített rácsú ablak előtt térdelve, nylonzacskóba gyűjtötte a földre hullott beton-, kő- és vakolattörmeléket. A vascső bunkós végén zöld színű festéknyomot és

néhány fehér szőrszálat talált. A szőrszálakat vastagságuk és sprődségük miatt a nyomszakértő először állati eredetűnek vélte, ám elég volt egy pillantás az áldozat bozontos, őszbe csavarodott fejére, máris lehetségesnek tűnt, hogy a technikus által kémcsőbe zárt szőrzet az ő hajszálai közül való.

A Farkas-féle revolveres gyilkosság helyszíni szemléjéről tudósítva azt írtam, hogy a szagkonzerválást egy Ágnes pelenkához hasonló, vegyszerrel átitatott anyaggal végzik. Most rájöttem: ez az anyag nem csupán hasonlít az Ágnes pelenkára, hanem éppen az, és semmiféle vegyszerrel nincs átitatva. A pelenkát egyszerűen ráborítják arra a felületre, ahonnan szagot akarnak venni, aztán légmentes fiolába zárják – a szag itt hosszú ideig „felélesztheto" marad.

A holttest látványa, a szemem előtt beinduló és lendületbe jövő nyomozás, a friss bűntény kiszorította fejemből a DeVrienné-féle ügyet, Lacit, Pétert, Zolit, Sanyit. Az olvasó viszont ne feledje: Bobletek György halála azon a másik halálon semmit sem változtatott. Ha hűek akarunk maradni a történtekhez, és nem egy bűntény megoldására, hanem a gyilkossági csoport munkájának megismerésére törekszünk, ettől a pillanattól kezdve kénytelenek vagyunk párhuzamosan haladni mindkét ügyben, pontosan úgy, ahogy ők teszik. Ha a holttest más is, Gémes és Thildo ugyanaz maradt, aki volt. Ahogy jöttek felfelé a teraszokkal meg-megszakított lépcsősoron, azt találgatták, melyikük kapja meg a Bobletek-ügyet, amely első pillantásra nehéznek és bonyolultnak tűnt.

– Úgy kell nekem egy ilyen ügy, mint kecskének a puliszka – mondta Gémes. – Tudod, mi van? Az öreg állítólag a múltkor szerepelt a televízió Ablak című műsorában, és arról beszélt, hogy többmilliós alapítványt tesz…

– És?

– Ki tehet milliós alapítványt?

– Aki tele van dohánnyal.

– Ezt tudva kétmillió tévénéző között kereshetjük Bobletek bácsi gyilkosát.

– Ez a tévés dolog komoly? – kérdeztem.

– Hát van kedvem viccelni most, amikor az őrnagyunk épp azon diózik, hogy kire sózza ezt a rohadt ügyet? Valahogy be ne kerüljünk a látószögébe.

Abban a pillanatban Auguszta őrnagy bukkant elő a ház mögül fehér trecskójában. Mókusmosolya felvillant, amikor látta, hogy Gémes behúzza a nyakát.

– Jóska – szólalt meg –, gyere ide.

Gémes vonakodva közelebb lépett, Thildo arcán pedig elömlött a derűs, megkönnyebbült mosoly.

– Bekapta – dünnyögött maga elé.

– Utána kellene nézni – mondta Auguszta Gémesnek –, hogy az öreg valójában mit mondott a tévében.

– Készséggel, őrnagyom – felelte Gémes –, már megyek is.

– Várj – mondta Auguszta, és ez volt az a pillanat, amikor legorombította Golyós zászlóst. – Várj, ne rohanj – folytatta aztán. – Rendesen viselkedtél az utóbbi időkben, nem volt gond veled…

– Jó – bólintott Gémes. – Ne folytasd. Már egy órája tudom, hogy nem úszom meg.

– Szóval te leszel ennek az ügynek az előadója.

– Kösz. Melyik kocsit vigyem?

– Egy van, nem?

– És *veletek* mi lesz?

– Velünk? Hiszen te szólsz be egy másik kocsiért.

– Ha jó így – mondtam –, akkor én elviszlek a tévébe.

– Jó hát – mondta Gémes. – Nyilván otthonosabban mozogsz ott nálam.

Amikor a tévé kapusa meglátta Gémes igazolványát, nem kérdezett semmit, hanem gyorsan elmagyarázta, hogyan jutunk fel az Ablak szerkesztőségébe. Elkísért bennünket a páternoszterig; a félemeleten jártunk már, de még mindig hallottuk a hangját: jobbra, aztán balra, aztán kétszer jobbra, fel a lépcsőn, megint balra, megint jobbra… Készségességéből világosan kitetszett, hogy az igazolvány, amelyet Gémes mutatott neki, a legjobbak közé tartozik, nincs olyan portás, kapuőr, jegyszedő Cerberus, talán még személyi titkárnő sincs, aki láttára ki ne tárna ajtót, kaput.

Ám az igazolvány a tévé épületében nem segített eligazodni, az egymást ravaszul keresztező folyosók, benyílók és melléklépcsők megkevertek bennünket, kétszer is kilyukadtunk a páternoszternél, többször elhaladtunk a vetítőtermek előtt, míg végre teljesen váratlanul megpillantottuk azt az ajtót, amire nagy betűkkel rá volt írva, hogy Ablak. Itt három ismerős arcú fiatalember fogadott bennünket, a franc tudja, gondoltam, hol találkoztam velük. Később rájöttem, hogy egyiküket a Csepű, lapu, gongyolában láttam; mire a gongyola eszembe jutott, már összetegeződtünk, mivel ők is úgy viselkedtek, mintha ismernénk egymást. Egyikük sem kérdezte, miért nyomozok Bobletek bácsi halála ügyében. Talán azt hitték, nálunk is úgy van, mint Angliában, ahol – legalábbis Agatha Christie szerint – a Scotland Yard örömmel veszi, ha Miss Marple a rázósabb ügyekbe besegít. Az egyik sörtehajú tévésfiú meghallva a Bobletek nevet, teljesen elhűlt, szinte dadogva szólalt meg.

– Tudjátok, hogy én jól ismertem az öreget? Boldogult ifjúkoromban feljártam hozzá kefélni.

– Egyedül? – kérdeztem.

– Nem – felelte. – Nővel.

Miután ezen jót röhögtünk, azt mondtam:

– Úgy értem, mások is jártak kefélni az öreghez?

– Elképzelhető. Szinte örült neki, ha mentünk.

– Még csak ez hiányzott – dünnyögte Gémes. – Tíz-húsz kefélő pár, akik tudták, hol tartja az öreg a pénzét.

– Én nem tudtam – mentegetőzött a sörtehajú. – Egy apró kis szobában keféltünk mindig, télen nem, mert fűtés nem volt, és ronda nyirkosak voltak a falak.

– Az egész ház egy nagy nyirok – mondta Gémes. – Szóval egyikőtök sem emlékszik rá, mikor szerepelt az öreg az Ablakban?

– Valahol szerepelt, az szentség – szólalt meg a másik ifjú, aki nem járt Bobletek bácsihoz kefélni. – De nem nálunk. Nem az Ablakban.

– Akkor hol?

– Fogalmam sincs.

– Megengedtek egy telefont? – kérdeztem.

– Persze. A piros készülék a jó.

– Kösz.

A Magyar Nemzet számát tárcsáztam, majd a központtól a lap kulturális rovatát kértem. Lőcsei Gabi, a lap tévékritikusa vette fel a telefont, s oly bársonyos hangon szólalt meg, mintha sohasem fürösztené tollát vérben és epében.

– Három-négy hete ment a tévében egy műsor – mondtam –, ahol az öregúr felajánlott néhány milliót valamiféle alapítványra. Nem emlékszel?

– Valami dereng.

– A neve Bobletek György.

– Igen. Láttam is. De nem tudom, milyen műsorban.

– Megkérdeznéd?

– Várj.

Pár perc múlva visszajött.

– A Hétben szerepelt a múlt hónap végén.

– Biztos?

– Itt hárman is esküsznek rá.

– Kösz.

– Várj, miért kell neked ez?

– Egy pillanat… – kezemmel fontoskodva letakartam a kagylót, aztán megkérdeztem Gémestől, mondhatom-e, hogy Bobletek bácsit megölték. Bólintott, mondjam nyugodtan. – Szóval…

– Na?

– Mert az öreget megölték.

Lőcsei Gabi erre pontosan úgy sikkantott fel, ahogy ilyenkor elvárja az ember; sikolyában jóval több volt a kíváncsiság, mint a döbbenet.

– Hogyan? Miért?

– Agyonverték egy vasrúddal – mondtam. – Hogy miért, azt csak a jóisten tudja. – Miután letettem a kagylót, Gémeshez fordultam. – A Hét.

– Odaviszlek benneteket – mondta a sörtehajú. – Sajnálom szegényt, kedves kis öreg volt.

Hajdú János előszobájában szolgálatkész csinos hölgy fogadott bennünket, aki, miután megtudta, honnan és miért jöttünk, kellően

elborzadt, majd józan kíváncsisággal Gémeshez fordult.

– És ennek a gyilkosságnak tényleg van valami köze a műsorunkhoz?

Gémes azzal a szelíd, szinte szégyenlős mosolyával mosolyodott el, amelyet a csinos, fecsegő nők és a hallgatag, rosszarcú gyilkosok számára tartogatott. Ettől az arca olyan lett, mint egy öreg katonalóé, akinek a szanitéc megsúgta, hogy mégse himpókos.

– Vagy ez titok? – kérdezte a titkárnő.

– Dehogy – mondta Gémes. – Sőt kifejezetten jó volna, ha valaki tudná. Ugyanis nekünk sejtelmünk sincs.

Mosolya lassan elhalt, tekintete melankolikussá vált. Valószínűleg arra gondolt, hogy amíg itt kérdezősködik, gödi házának kertjét fölveri a gaz.

A titkárnő azonban ezt a búskomor, esengő pillantást sürgetésnek vélte, és a telefonért nyúlt.

– Megpróbálom hívni a gyártást. Bár tudtommal kimentek Ferihegyre a gép elé.

Tárcsázott, várt.

– Egy lélek sincs – mondta. – Szóval szeretnék megnézni azt a felvételt…

– Biz ám – mondta Gémes, s arcára visszatért a szégyenlős mosoly.

– Holnap késő?

– Késő.

– Telefonáljak Ferihegyre? Vagy! Várjunk csak! Fix, hogy az a műsor még dobozban van. Előkerítem Herczán Mikit. Addig üljenek le odabent, van telefon is.

Bementünk Hajdú szobájába, Gémes felhívta Augusztát, aki már visszatért a Bérc utcából a BRFK-ra, s a gyilokcsoportot – Kasnyák és Thildo kivételével – ráállította a Bobletek-ügyre. Thildo és Kasnyák továbbra is DeVrienné halálával foglalkozik. Alighogy Gémes befejezte a telefonálást, a titkárnő lelkesült arccal közölte, hogy előkerült a doboz, amelyben Bobletek bácsi van, fáradjunk át a vágószobába, ahol Herczán Miklós a rendelkezésünkre áll.

Herczán, aki szívélyes és szolgálatkész volt, és kíváncsiságot sem árult el – miközben befűzte a filmszalagot a Yumatic készülékbe –, elmondta, hogy

március 27-én sugározták a Bobletek bácsival készült interjút, a Hét műsoridejének 48-55. percében. Előtte Cziffra György Liszt-alapítványával foglalkozott az adás.

A Yumaticon zajtalanul futott a filmszalag, olykor apró kattanás hallatszott, majd a képernyőn fehér és színes fények suhantak át, aztán kitisztult a kép, s megjelent a havas gellérthegyi táj, a Bérc utcai kert és Bobletek bácsi kőből, betonból épült háza, vasrácsos ablakaival.

– A felvétel február végén készült – szólalt meg Herczán –, az után, hogy három napig havazott.

Az operatőr most a nappali szobát mutatta; a kép semmit sem árult el a belső tér valódi jellegéről, nem örökítette meg a porszagot, a mindenütt szállingózó pihéket, a ragacsos fotelból kifordult kócot, a díszpárnák zsíros zsinórzatát, a tükör vak foltját, a pecsétes parketta horpadásait, a salétromos falat, a fakó keretbe zárt szörnyű festményeket, az öregség relikviáit, a zsúfoltságban a sivárságot. A kamera felélénkítette a színeket, megtisztította a levegőt, úgyhogy mi csak egy fényes tükörben visszatükröződő fehér hajjal keretezett arcot láttunk, s mögötte, körülötte arányos, rendezett teret. Az arc tiszta volt, bifokális pápaszem csillant-villant, a nyitott nyakú fehér ing patyolatnak látszott, a látvány a rend, a tisztaság és a jómód képzetét keltette.

– Itt álljon meg egy kicsit – szólt Gémes, s a Yumaticon abban a pillanatban megmerevedett a kép; látni lehetett, hogy Bobletek bácsi mellett egy asztalkán italosüvegek állnak. Kimeresztettem a szemem, és ráismertem a Tokaji szamorodni címkéjére, aztán felderengett a Badacsonyi kéknyelű és a Rumpunch emblémája is, mögöttük erdei málnaszirup palackja állott, az asztalka szélén pedig egy csomag sósropi. Bobletek bácsi nyilván így fogadta a stábot, még a csapónak is jutott ital.

– Látod az italok címkéjét? – kérdezte Gémes.

– Látom.

– Írd fel, amit látsz.

Gyorsan felírtam hát az erdei szörpöt és a többit, aztán észrevettem még két doboz cigarettát is: Symphoniát és Sopianaet.

– Készen vagy?

– Igen.

– Menjünk tovább.

Bobletek bácsi szája megmozdult, mosolyra húzódó ajkai közül kivillant önálló mosolyra képes protézise. Hangja nyugodt volt, érces, ünnepélyességében visszafogott. Hallgattuk, ahogy tervezett alapítványáról beszélt; közben a képernyőn feltűnt a neve:

„Az alapítvány telkem értékéből lesz – mondta. – Ezt a telket eladom, és hát most pontosan nem tudom, körülbelül tudom, hogy milyen értéket képvisel, elég komoly összegről lenne szó…

…közeli hozzátartozóim nincsenek, egyedül vagyok, nekem ez a fő célom. És aztán utóvégre az sem árt, hogy ha az én, ha én meghalok, mégsem olyan rossz, legalább a nevem ne haljon meg egykettőre…”

– Vissza, kérem – szólalt meg Gémes, „…mégsem olyan rossz, legalább a nevem ne haljon meg…”

– Ha lehet, vissza a riport elejére.

A Yumatic suhogva pergette vissza a szalagot. Kondor Katalin arca tűnt fel, aztán mérsékelten érzéki hangja hallatszott, amely tagoltan s kissé gyászosan szólt, híven a Hét stílusához.

„A jogászok persze szeretik a szakszerű fogalmazást, úgyhogy ha következő témánkat támadhatatlanul pontosan akarnám bekonferálni, azt kellene mondanom: kötelezettségvállalás közérdekű célra. Bevallom, tegnapig éppen annyira nem tudtam, hogy ez mit jelent, mint ahogy feltehetően önök sem tudják. Ha helyette azonban anyanyelvünk évszázadosan szép kifejezését emlegetem, azaz alapítványt mondok, mindjárt más a helyzet. A magánalapítványt évekig, sőt évtizedekig nem sok alkalmunk volt emlegetni. Mégpedig azért, mert kedvező politikai, gazdasági légkör egyaránt szükségesnek látszik ahhoz, hogy az adakozó kedv erőre kapjon. Például a társadalom növekvő jóléte, avagy a kiemelkedő teljesítmények kiemelkedő díjazása, hogy aztán a díjazott, amennyiben úgy látja jónak, vagyonából alapítványt tegyen, bocsánat, kötelezettséget vállaljon a köz, az utókor javára. Néhány figyelmünket és köszönetünket megérdemlőt mutatunk be ezek közül…”

– Köszönöm – mondta Gémes. – Cziffra Györgyöt hagyjuk ki, ha lehet.

A Yumatic suhogott, s máris feltűnt a gellérthegyi táj, a havas kert, a ház a vasrudakkal.

– Állj – mondta Gémes. Kimerevedett a kép.

– Szerinted behatárolható ez a hely?

– Azt hiszem, nem – mondtam. – De a miatt a vörös téglás épület miatt az irány megállapítható.

– Aki adásban nézte a műsort, itt még nem tudhatta, hogy Bobletek bácsinak pénze van. Terve sem lehetett hát, amihez a helyet meg akarta volna jegyezni.

– De a név később eligazít.

– Cím nélkül? – nézett rám Gémes.

– Ott a telefonkönyv. Bobletek nem túl gyakori név.

– Igaz – bólintott Gémes. – De a gyilkosok nem sokat spekulálnak. Mehetünk tovább?

Herczánt telefonhoz hívták. Magunkra maradtunk. Gémes beindította a Yumaticot, ment előre, hátra, kimerevítette, lelassította a képet, úgy bánt a készülékkel, mintha fél életét mellette töltötte volna.

– Ismerted ezt a gépet? – kérdeztem.

– Láttam, hogy az ürge hogyan csinálja.

– Én is. De hozzá nem mernék nyúlni.

– Meséltem neked, hogy híradási technikumot végeztem, és magnót meg tévét bütyköltem kiskoromban, csak aztán lettem zsaru.

Ismét a lelkes, tiszta, öreg arc jelent meg a képernyőn, majd női hang hallatszott: „Miért létesít alapítványt?” „Hogy az emberek a rendeltetésüknek megfelelően élhessenek. Hogy mi a rendeltetésük? Az nap mint nap változik. Ami ötven, vagy száz, vagy ezer évvel ezelőtt, az már nem stimmel, az már nem stimmel a mai élettel. Tehát látjuk, hogy fejlődés van.” A női hang: „Ezek szerint az alapítvány természettudósok számára készül?” A képernyőn a csillogó tükör, az italospalackok, egy festmény a falon. „Az alapítvány természettudósok, de benne vannak a pszichológusok, benne vannak a jogászok, szóval nemcsak a természettudósok. Az alapítvány telkem értékéből lesz… ha az én, ha én meghalok, mégsem olyan rossz, legalább a nevem ne haljon meg… ne haljon meg…”

Hirtelen megjelent előttem a sima tompor képe, a véres falak között. Bobletek bácsiért így jött el a halál?

…Így jött el egy démon, akinek arcát még nem ismerjük. Nyilván, mielőtt a vascső lesújtott, a zseblámpa fényében megvillant az az arc; vajon Bobletek bácsi ilyennek képzelte-e a halált? Hogyan nézett rá, hogyan fogadta? Miközben keze a bifokális szemüveg után tapogatózott a mocskos padlón; miközben sűrű vérét falakra és bútorokra kente, s a fürdőköpeny condrája feljebb csúszott soványka combjain, gondolt-e rá, hogy „mégsem olyan rossz… –…ha én meghalok… legalább a nevem, a nevem ne haljon meg…”

Mélységes bánat fogott el, ott a Yumatic készülék előtt, miközben újra és újra láttam a behavazott tájat, a kertet, a házat, az ablakokat a vasrudakkal.

– Kezdjük elölről – hallottam Gémes hangját. – Lehet a képernyőről fényképfelvételeket csinálni?

– Lehet.

– Most?

– Most.

A titkárnő előkerített egy ifjú fényképészt, aki felvételeket készített a Yumaticon kimerevített Bobletek bácsiról.

– Ki volt a felvétel riportere?

– A gépet kikapcsolhatom? – szólalt meg Herczán.

– Igen.

– A riporter Horváth Tünde volt – felelte Herczán, s kikapcsolta a berendezést. – Ha kell, megvan a telefonszáma.

– Kérem.

Gémes tárcsázott, bemutatkozott, aztán tudatta Horváth Tündével Bobletek bácsi halálhírét. A kagylót nem szorította szorosan a füléhez, így hát hallottam, mit mond egy ember, amikor értesül arról, hogy közeli ismerősét megölték. Horváth Tünde így szólt: „Jézusom… Jézusom…”

Gémes a hibátlanul intézkedő titkárnőhöz fordult.

– Tenne nekünk még egy szívességet?

– Hogyne.

– Holnap küldje át hozzánk azoknak a névsorát, akik a stábbal megfordultak Bobletek György lakásán. A csapótól a rendezőig, mindenki érdekel, a gépkocsivezetők is.

– Jó – mondta a titkárnő. – Meglesz. Szabad megkérdeznem, mire kell?

– Szabad – mondta Gémes. – Mindenkit ellenőrzünk, aki megfordult a kisöreg háza táján. Nagyon köszönöm a segítségüket.

Ezután elbúcsúztunk, és indultunk a Bástya utca 13-ba, Horváth Tündéért.

A Bástya utca a Kálvin tér közelében van, párhuzamosan a Tolbuhin körúttal. Régi házait a közelmúltban tatarozták, az úttest egy részét színes kövekkel rakták ki, és elzárták a forgalom elöl, mindettől az utcácska kedves és otthonos lett, fehér homlokzataival, boltíves kapuival.

Az az épület, ahol Horváth Tünde lakik, éppen a színes úttest határán áll, így hát közelébe mehettem a kocsival. Könnyen találtam parkolóhelyet, Gémes kiszállt, magára kapta hamuszürke, vastag zakóját, s eltűnt a kapualjban. Horváth Tünde tudta, hogy velünk kell jönnie, s nyilván felöltözve, készenlétben állt, mert alighogy Gémes belépett a kapun, máris előbukkant újra, mellette a lány, aki aprónak és törékenynek látszott, világos színű kabátjában, sápadt arcával.

Ő hátra ült, Gémes mellém, előre, de felsőtestével hátrafordult, úgyhogy kezét az ülés támláján nyugtatta, az egész úton végig beszélgetett Tündével, de aztán bent a BRFK-n a kihallgatást Gurigára (Karikás Andrásra) bízta.

Gurigát ugyanazzal a képességgel verte meg az isten, mint a DeVrien-ügyben szereplő Joó Jancsit: beszéd közben tud nevetni, a mondat elején kezdi el, s csak a végén hagyja abba. Persze az ő nevetése korántsem olyan ideges és höhöhőző, mint Jancsié, Guriga csak akkor röhög így, ha tényleg jókedve van; kissé hízásra hajlamos alkatához, négyszögletes állához, bohónak látszó ifjúságához illik is ez. Guriga olyanfajta fickó, akit mindenki szeret, és senki sem vesz komolyan, ő maga sem, de ebben a komolytalanságban van kötelességtudat, a szeretetreméltóságban független ész.

A Bobletek bácsi szörnyű halálán megrendült Horváth Tünde társaságában Guriga megfékezte vidámságát, s úgy folytatta le a

kihallgatást, az elhangzó szöveget egyből gépbe írva, hogy közben egyszer sem röhintett. Ez a kihallgatás nem volt párbeszéd. Guriga az elején körvonalazta, mire kíváncsi, mintegy összefoglalta kérdéseit. Tünde pedig folyamatosan elmondta mindazt, amit tudott.

– Gyermekkorom óta ismerem őt, mivel édesanyám Erdélyből származott el, és Bobletek György is ott élt valamikor. Kapcsolatuk réges-régi, még a háború előttről való. Gyuri bácsi 1941-ben vagy 42-ben jött Magyarországra, foglalkozása építészmérnök volt, Romániában magánvállalkozóként működött. Tudom, hogy az utóbbi időben havonta négyezer forintot tett be takarékba, ez a nyugdíjából és magántervezői munkájának honoráriumából jött össze. Lakásán különösebb értéket nem tartott, a szobák falain vacak festmények lógtak, ezek egyike-másika a tévéképernyőn egész jól mutatott. Ezenkívül olyan tárgyakkal, amelyeknek értéke bárkit megtévesztethetett volna, a bácsi nem rendelkezett.

– Igen büszke volt rá, hogy birtokában vannak Bicsérdynek, az „ésszerű életmód apostolának” eredeti írásai. Ezeknek szerintem különösebb értéke nincs. Bobletek bácsi bicsérdista volt, vegetáriánus. Télen-nyáron fürdött a ház előtti medencében, hosszú életre készült fel. Amikor csak tehette, másokat is a saját modus vivendijére biztatott, nagyon komolyan vette ezt. Életfelfogásának része volt az is, hogy az ember valami nagy tettet vigyen véghez a köz érdekében. Régtől tervezte, hogy alapítványt tesz, amiből bárki díjazható, aki az emberiség javát szolgálja az ésszerű életmód kialakításával. Ő persze a bicsérdizmusra gondolt. Terve múlt év szeptemberétől egyre jobban kezdte foglalkoztatni. Felajánlottam neki a tévészereplést, s hogy őszinte legyek, ő kapott rajta. Később a forgatáson olyan szereplési vágyat tanúsított, hogy emiatt részeket kellett kihagyni a filmből, például azt, ahol a lakcímét is bemondta.

– A riport során jártam utoljára nála, azt hiszem, február 28-án vagy március 3-án. A lakásban rendetlenség volt, és feltűnt, hogy Bobletek bácsinak mennyi technikai berendezése van, színes és fekete-fehér tévé, piros és zöld telefon, magnó, táskarádió.

– A felvételnél jelen volt Lengyel Ágnes, a rendező, Szirmai Béla operatőr, Szalkay Lajos gyártásvezető, egy technikus, akit csak látásból

ismerek, két világosító, akikre nem emlékszem, az elektromos művek ügyeletétől két ember, két gépkocsivezető, akik az utcán maradtak…

– A riportot Hajdú János vette át, az átvételnél ott volt Sándor István szerkesztő-riporter és egy nő, aki a képmagnót kezelte. Látta a filmet Kondor Katalin is természetesen, hiszen ő volt az adás műsorvezetője.

Guriga ekkor szólt közbe először.

– Tudna rá emlékezni, kik azok, akikre különösebb hatást tett Bobletek bácsi alapítványa?

– Többen gratuláltak az adás után, ezek közül Vadkerti Tiborra, a tévé gyermekosztályának rendezőjére, Gonda Györgyre, a Kaffka Margit Gimnáziumban működő Hőköm Színház munkatársára, Hídvégi Sándornéra, a gyermekosztály gyártási csoportjának titkárnőjére, Katkics Ilona rendezőre, József riporterre emlékszem.

(Lehet, hogy a kurta hajú fiatalemberről van szó, aki Bobletek bácsihoz járt kefélni?)

– Illetve Józseffel nem beszéltem a riportról – folytatta Tünde. (Ő a harmadik Tünde ebben a könyvben, DeVrien és Bilek Tünde után; regényírónak eszébe sem jutna három szereplőjét egyazon névre keresztelni.) – Szóval róla csak tudom, hogy szintén ismerte Bobletek bácsit, de már vagy két éve nem találkoztak. Gratulált még egy másik ismerőse is, nagybátyám, Cseh Lajos… Gyuri bácsi az adás óta többször meglátogatott bennünket, édesanyámnak pedig telefonon mesélte, hogy az Építőművészek Szövetsége a házában építészeti múzeumot szeretne létesíteni, de ő ebbe nem megy bele, mert Bobletek György-alapítványt akar…

… – A lakást és telket már régóta hirdette eladás céljából, és állítása szerint sokan jelentkeztek, köztük egy orvosnő, aki három és fél milliót, plusz egy lakást ígért. Ez az orvosnő valahol a Skála környékén lakik. Gyuri bácsi legutoljára most vasárnap, április 10-én telefonált nekünk…

… – Tudomásom szerint van két testvére Marosvásárhelyen, Budapesten pedig egy unokaöccse él… Felesége tíz évvel ezelőtt öngyilkos lett. Bobletek bácsi megpróbálta rávenni a bicsérdizmusra, de nem sikerült. A nő később alkoholista lett és idegbeteg, s ezután öngyilkos.

–…Gyuri bácsi életmódjáról még annyit tudok, hogy korán kelő volt, de esténként mindig végignézte a tévéműsort. Részletes, precíz naplót vezetett.

Ezzel Horváth Tünde kihallgatása véget is ért, április 12-én 19 óra 20 perckor. Guriga megköszönte készségességét, majd lekísérte a főkapuig. Csak ezután, felfelé jövet a liftben engedett meg magának egy gyors kuncogást, azt is csak alattomban, sebtében, mint ahogy a fogyókúrázó bekap egy sósropit. Mindebből kiderül, hogy Guriga valójában illemtudó.

Közben a Bérc utca 2-ben tovább folyt a helyszíni szemle, amely rövid megszakítással huszonhét óráig tartott. (Vaskó, a bizottság vezetője ez alatt az idő alatt semmit sem aludt, és alig evett. Nyombélfekélye nem újult ki.)

Gurigára ezen a napon tetemes munka hárult: ő hallgatta ki a felfedező tanút, Takács Józsefet is. Ezen a kihallgatáson a tévében tett látogatás miatt nem vettem részt. A jegyzőkönyv egyes részleteit idézem. (A tanú 57 éves mérnök.)

„Bobletek Györgyöt hét éve ismerem, építészmérnöki munkám kapcsán ismerkedtünk meg, ismeretségünk később barátsággá mélyült…

…előfordult, hogy magántervezői munkája során idős kora miatt remegő kézzel rajzolt, s tervét csak akkor fogadták el, amikor én átrajzoltam neki… ebből a tevékenységből becslésem szerint havi két-három ezer forint jövedelme volt…

…felesége gyógyszeres öngyilkosságot követett el…

…vegetáriánus életmódját nagyon komolyan vette, engem is győzködött annak előnyeiről. Egyébként mindent nagyon komolyan vett, amit csinált…

…egy erdélyi ismerősének mesélt (az alapítvány) problémájáról, és annak lánya… a tévé Ablak című adásában… egy riport formájában közzéteszi… a riportban látni lehetett a házat, a környezetét és a kerti fürdőmedencét…

(Nos, ezért hittük mi Gémessel azt, hogy Bobletek bácsi az Ablak műsorában szerepelt.)

…a tévériport után pár nappal telefonon mondta nekem, hogy két férfi járt nála, és hárommilliót ajánlottak a házért és a telekért. Ő négymilliót

kért…

…ekkoriban jelentkezett nála ajánlatával az Építőművészek Szövetsége, Bobletek bácsi szerint a múzeum létrehozására egy szervezőbizottságot hívnak létre, s ebben tagként számít énrám is… az alakuló ülésre pénteken, április 15-én került volna sor…

…ezután másnap ismét hívott telefonon, elmondta, hogy ez a két férfi megint felkereste… elfogadták a négymilliós ajánlatot…

…tegnap (április 11-én) este fél kilenc tájban hívott fel utoljára, közölte, hogy most volt nála egy orvos házaspár, akik szintén megadták volna a négymilliót. Az orvos még receptet is akart számára felírni, mert olyan feltűnően sovány. Erre ő azt válaszolta, hogy nem kell neki orvosság, ötven éve nem volt beteg, a soványakat különben is sokáig elkerüli a halál…

…tegnap este megbeszéltük azt is, hogy ma (április 12-én) délelőtt fél 10 és háromnegyed 10 között találkozunk a Felszabadulás téri aluljáróban, és onnan megyünk 10-re a Béketanács elnökéhez, Sebestyén Nándorné elvtársnőhöz. Ez a találkozó azért jött volna létre, mert a Béketanács új épületében átalakításokat kellett volna végezni, s ezek tervezését Bobletek bácsi társadalmi munkában vállalni akarta…

…fél 11-ig vártam rá, hiába. Akkor elmentem a Béketanácsba, ahol negyed 12-ig tartózkodtam. Az épület előtt lévő telefonfülkéből felhívtam a lakását, többször próbálkoztam, de nem vette fel senki a telefont. Amint ott álltam a fülkében, rálátásom volt a Gellérthegyre és az ő házára is. Ekkor támadt az ötletem, hogy felmegyek megnézni, mi van vele…

…elmentem a Fehérvári út elején lévő postára, mert tudtam, hogy ott van postafiókja, és átlag két naponként benéz oda… egyúttal vásárol is a körtéri abc-ben. Arra számítottam, hátha ott találom. A postán a kisasszony azt mondta, hogy sem ma, sem tegnap nem járt itt. Újra felhívtam, a telefon háromszor foglaltat jelzett, negyedszerre kicsengett, de nem vették fel. Arra gondoltam, hogy rossz a telefonja. A postán üzenetet hagytam, ha jönne, mondják meg neki, hogy felmentem a lakására. Aztán a 27-es busszal a Bérc utca elejéig mentem, majd onnan gyalog. A kaput belülről kitámasztó vasrudat félretolva kinyitottam. Egyenesen a bejárati ajtóhoz mentem. A külső ajtó ki volt tárva, a belső viszont zárva volt…

…majd…

…észrevettem, hogy a kis szoba egyik ablakrácsa ki van feszítve. Betekintve az ablakon megláttam a bácsit a földön. Megláttam, hogy a szekrényke csupa vér. Azonnal megfordultam, és a bejárati ajtón keresztül elhagytam a telket…

…a Bérc utca 5-ből tudtam telefonálni… a hölgy hívta az életvédelmi alosztályt…

…a lakásban tartózkodó tizenöt éves kislány elmondta, hogy vasárnap kutyaugatást hallott Bobletek bácsi kertjéből. Gyuri bácsinak nincs kutyája.

…este rendszeresen végignézte a tévéműsort. Azt nem tudom, hogy felöltözve-e, vagy pizsamában. Előfordult, hogy este 10 után hívott fel…”

Most pedig nézzük, hogyan írta le a helyszíni szemle jegyzőkönyvében Vaskó százados azt a szobát, ahol a holttest feküdt.

„Az előszobából a nagy szobába vezető ajtó mögött balra nyíló helyiség ajtaját a bizottság nyitott állapotban találja. A nagy szobából látható, hogy a jelzett helyiségben a parkettán fekszik a holttest. Mind az elhalt teste, mind körülötte a parkett, valamint a közvetlen közelében lévő tárgyak erősen vérrel szennyezettek. Közvetlenül a helyiségbe vezető ajtó jobb oldalán a parketten szintén vérszennyeződés van, amely átnyúlik a nagy szobába. (Később Kasnyák azzal vádolt engem, hogy az ebben a vérfoltban található talplenyomat az én Puma cipőmtől származik. Végül kiderült, hogy nem én tapicskoltam a vérben…) …egy fehér kábel a holttest lábai alatt húzódva a következő helyiségbe nyíló ajtón túl vezet…

…az ajtótól jobbra, a parkettől másfél méter magasságban a sarokban L alakú piros műbőrrel bevont polc található, rajta üvegek, műanyag flakonok, ecsetek és egyéb használati tárgyak.

A polc alatt az ajtótól számítva a bal oldali falon mosogató van, felette két csap, rajtuk rövid gumislag; a mosogatóban füzetek, könyvek, különböző iratok és papírok. A mosogató alatt fehérre mázolt tartópolc, ez előtt a parketten három csomag újságpapír, dossziék és rajtuk egy üres

kartondoboz. A mosogató mellett kétajtós vitrines kombinált szekrény található, előtte a parketton kartonpapír tévédoboz. Benne felhalmozva különböző iratok. A helyiség bejáratával szemben a fal mellett hűtőszekrény, rajta különböző iratok, bal oldalt mellette a parketten egy magnetofon látható (12/a., 22., 23., 24., 25., 26. sz. fényképek.)

Ugyancsak az ajtóval szemközti falon és az attól jobbra lévő falon a kombinált szekrény, ill. hűtőszekrény felett egy L alakú polc van, rajta könyvek. Az ajtótól nézve a helyiség szemközti bal sarkában egy ajtó nyílik, míg a bal oldali falon, de szintén a sarokban látható egy ablak, amelynek külső és belső szárnya nyitva van. Ilyen állapotjában félmagasságban, de teljes szélességben eltakarja az előbb leírt ajtónyílást. Az ablakon kitekintve látható a korábban leírt kifeszített ablakrács. Az ablak alatt Nova típusú villanytűzhely, tetején dossziékban iratok. A helyiség bejárati ajtajától szemlélődve tovább balra nem látni, ezért beljebb lépve az ajtót behajtjuk. Ekkor válik láthatóvá, hogy az ajtó mögött közvetlenül egy szék található, rajta párna, balra pedig beépített irattartó szekrény van. (12/a., 27., 28. sz. fényképek.)

Ezt követően a bizottság megszemléli a holttestet. (A bizottság tagjai: dr. Réti Viktor r.o.fhdgy. rendőrorvos, Orkán György r.őrnagy bű tech., a technikai csoport vezetője; Simándi László r.őrgy., nyomszakértő, Karádi Béla r.zls., bü tech., Golyós Sándor r.zls. helyszínbiztosító, beo. I. ker. kap., Szabadvölgyi László és Teke Ágnes hatósági tanúk.)

A holttest hason fekszik, arccal a parkett felé. Feje a már leírt kombinált szekrény szembenézetből jobb oldali, elülső lábának támaszkodik, illetve ahhoz hozzáér. Bal keze könyökben behajlítva, a test mellett felhúzva, lazán könyökre támaszkodik, a felkar pedig a már leírt tévédoboz élének. A jobb kéz valószínűleg a holttest alatt van, nem látható. Lábai nyújtva, a már leírt szék lábáig érnek, lábfején cipzáras, gumitalpú, fekete filcből készült ún. mamusz van. Felsőtestén fürdőköpeny, amely frottírból készült, szürke-kék csíkozású, ez a derekán felcsúszott, így az alsóteste fedetlen. A hajas fejbőr teljes egészében vérrel szennyezett. A holttest bal lába alatt, sípcsonttájékon keresztben egy kisméretű zseblámpa van, úgy hogy annak izzója a helyiség bejárati ajtaja felé néz (29., 30., 31., 32., 33. és 22. sz. fényképek). Az ajtó

mögött, a szék és a holttest lába mellett a parketten egy fekete szemüveg látható, amelynek mindkét szára behajlított állapotban van (32., 33. sz. fényképek).

A helyiségbe vezető ajtó jobb ajtófélfájának közepén, a parketten nagy mennyiségű vérszennyeződést találunk, amely a fal tövében lévő újság- és irathalmaz mellett a legvastagabb, itt csomós alvadásnak indult, míg ettől az ajtó felé fokozatosan elvékonyodik, és itt teljesen beszáradt. A vérszennyeződésben az ajtófélfára merőlegesen vértől, illetve valószínűleg ujjaktól származó csúszásos nyomok láthatók.

A leírt újság-, illetve iratcsomón, annak szélein kenődött vérszennyeződés van, míg a tetején lévő dosszién kevés, freccsenéses vérszennyeződés látható. Ugyancsak freccsenéses vérszennyeződést találunk az említett ajtófán, a mellette lévő falon, amely egyébként zöld olajfestékkel vastagon mázolt.(34., 35. sz. fénykép.)

(Az ablak előtt heverő vascsövön a fehér szőrszálak mellett zöld festéknyomokat talált a bűnügyi technikus! k.a.)

A leirt vérszennyeződéstől a holttest irányába a vérfolt fokozatosan keskenyedik és elvékonyodik, majd a holttest csípőjével egy magasságban és közvetlenül a mellett ismét kiszélesedik és megvastagodik. Ettől a láb irányában félkör alakúan számos cseppenéses vérszennyeződés látható (29. sz. fénykép).

A már leírt tévédobozon, annak szembenézetből jobb felső sarkától a közepéig félkör alakban, innen meredeken a doboz aljáig, majd onnan tovább balra majdnem a doboz széléig, párhuzamosan az alsó élével széles, elkent vérszennyeződés látható. A félkör alakú elkent vérszennyeződés alatt a papírdoboz alsó harmadában több, egymással párhuzamos cseppenéses, majd ebből kiindulva csíkszerű vérszennyeződés van, és mindegyik a parkettán végződik.

A tévédoboz alján lévő vérszennyeződésnek megfelelő magasságban a parkettán vastag, nagy kiterjedésű, helyenként még be nem alvadt vérszennyeződés van, közvetlenül a tévédoboz szélénél, és ettől a helyiség közepe felé elvékonyodik, majd a végén átmegy cseppenéses

vérszennyeződésekbe. Ezen vérszennyeződés szélessége a holttesttől a doboz hűtőszekrény felőli sarkáig tart (29. sz. fénykép).

Az előzőekben már leírt, a helyiségen keresztülhúzódó fehér kábel ugyancsak több helyen vérrel szennyezett. A holttest bal lába a lábszár és a boka közötti területen, illetve ettől a helyiség közepe felé, a többitől aránylag elszigetelt, kisebb mennyiségű vérszennyeződést találunk (31., 33. sz. fénykép). A helyiség ajtaját behajtva láthatóvá válik, hogy az előbb leírt parkettán fekvő szemüveg mellett ujjaival a szemüveg irányába mutató véres tenyérnyom van (31. sz. fénykép).

Az ajtó mögött lévő falkiszögellésen, a földtől harminc centiméterre, a kiszögellés élén egy ugyancsak bal kéztől származó tenyér- és ujjnyomtöredék látható, hasonlóképpen a helyiség ajtajának élén, illetve külső és belső lapján, a parkettől negyven centiméter magasságban. Ez utóbbi úgy helyezkedik el, hogy a tenyér- és ujjnyomtöredék az ajtó nagyszoba felőli oldalán, míg a valószínűleg hüvelykujjtól származó, erősen elkenődött vérszennyeződés a helyiség felőli oldalon keletkezett (36., 37., 38., 39. sz. fénykép). Figyelemmel arra, hogy a nyomozásnak haladéktalanul szüksége van a halál okának megállapítására, illetve az ezzel összefüggő adatokra, a bizottság úgy határoz, hogy megkezdi a holttest és a helyiség dinamikus vizsgálatát.”

Mivel a helyszíni szemle jegyzőkönyve ötven gépelt oldal terjedelmű, a következőkben részletesen csak az úgynevezett bűnjelekkel foglalkozó szakaszait közlöm.

„…a bűnügyi technikus mintát biztosít a különböző vérszennyeződésekből, azokat külön-külön csomagolja… biztosítja a rúdlámpát… a szemüveget…

majd…

…a bűnügyi technikus és a bizottság nagyítóval részletesen megvizsgálja a vérszennyeződéseket és… hajszálat rögzít az elhalt lába mellől… a zöld

olajfestékkel festett falrészről… az ajtó mögül a falról… ezeket külön-külön csomagolja…

…a rendőrorvos… külső szemléléssel megvizsgálja a holttestet… majd… a bizottság… a holttest mellé helyezett hullazsákba fordítja a holttestet úgy, hogy ennek következtében hanyatt fekvő testhelyzetbe kerül (40., 41. sz. fényképek).

…láthatóvá válik, hogy a holttest arca erősen vérrel szennyezett, szemei csukva vannak, mindkét szem környékén erős pápaszemes haematoma, orra eldeformálódott, orrlyukaiból szivárog a vér, füleiből azonban nem. (41. sz. fénykép.)”

A helyszíni szemle jegyzőkönyvének stílusáról, aprólékosságairól és modorosságairól az előzőekben már szó volt. Vaskó leíró módszerének lényege és értelme az, hogy pontosan rögzítse az adott helyszínt. Annyi biztos, ezt a szöveget végigolvasva egy gyilkossági ügyekben jártas zsaru vagy orvosszakértő Floridától Kamcsatkáig a világ bármely pontján meg tudja mondani, hogy Bobletek bácsi fejének szétverése után élt még egy ideig, saját vérében csúszva-mászva vívta meg haláltusáját, s mindvégig élni akart…

„A bizottság vezetője utasítást ad a kutyavezetőnek, hogy a kifeszített ablakrácsról s…a vasrácsról szagmintát rögzítsen. A kutyavezető Ágnes pelenkát helyez mindkét ágyra, melyet alumíniumfóliával borít be. Tizenöt perc után a fóliát eltávolítja, majd a pelenkát a steril, légmentesen zárható üvegekbe helyezi…

…következőkben a bizottság hozzákezd a behatolás helyének átvizsgálásához… lábnyomot, lábnyomtöredéket nem találunk…

…a cső hatvan centiméter hosszú, egyik végén öt centiméter hosszú, és a csőnél egy centiméterrel vastagabb „muff” van. A muff végén fehér és zöld színű felkenődés, e mellett négy darab ősz hajszál. A hajszálakat a bűnügyi technikus gumidugóval zárható kémcsőbe helyezi, hitelesíti…

…a vascsövet, mivel valószínűleg a rács kifeszítésének eszköze, a bizottság eredetben csomagolja…

…a fal tövében talált üres borosüvegről megállapítható – mivel rajta por, földréteg van, s negyedével a talajba süpped –, hogy nem a bűncselekmény idején került oda…

…a bű. technikus talajmintát biztosít az ablak alatti területről, továbbá vakolatmintát és cementport…

…a kifeszített vasrudat a bizottság további szakértői vizsgálatra eredetben biztosítja…

…a jelenlévő nyomszakértő elemi szálak után kutat a külső és belső ablakrácson, mindkettőn számos elemi szál van, ezért gumifolival letapogatja a vasrácsokat, és a szálakat így rögzíti…

…az ablak belső rácsán a rudak kifeszítésekor 35 centiméter széles és 53 centiméter magas rés keletkezett…

…a nyomszakértő az ablakpárkány vizsgálata során az azt fedő finom porrétegben szövetnyom-töredéket fedez fel, melyet folipapírra rögzít…

…a bű. technikus a párkányról pormintát biztosít…

…a villanytűzhely mellett nyíló ajtót a technikus korommal kezeli, ujjnyom után kutatva, de azon értékelhető nyomot nem talál…

…a nagy szobából nézve a jobb oldali ajtófélfa belső lapján, illetve az ajtó élén több feszítésre utaló eszköznyom van, amely valószínűleg régebben keletkezett, a bizottság mégis úgy határoz, hogy a nyomszakértő szilikongumival rögzítse az eszköznyomokat…

…ezután a bű. technikus ugyancsak gázkorommal ujjnyomat után kutat az ajtó külső és belső oldalán, itt is eredménytelenül…

…az ajtófélfától 30 centiméter távolságra 3 centiméter hosszú, frissnek tűnő falhibát fedezünk fel a zöld olajfestékben. Az olajlesték alatt ezen a területen gipsznek tűnő fehér anyag van. Ehhez hasonló anyagmaradványt véltünk felfedezni az ablak alatt… fekvő cső muff-ján… A leírt falhibát a nyomszakértő szilikongumival kiönti…”

Ezután a bizottság úgy döntött, hogy megtekinti az egész lakást. Mivel késő este Andorka Péterrel és két orvosszakértővel én magam is visszatértem a Bérc utca 2-be, s ott jól körülnézhettem, nem a helyszíni szemle jegyzőkönyvének alapján írom le Bobletek bácsi házának belsejét, hanem saját tapasztalataim alapján, saját stílusomban. Most csak annyit: különös dolgok voltak itt. Szégyenkezve bár, de kiszolgáltatom majd Bobletek bácsit az olvasónak; szégyenemet csupán az enyhíti, hogy a meggyilkolt öregember különc volta, személyiségének eredetisége csak így érthető meg, s csak így fogható fel, mennyire ragaszkodott az életéhez.

A gyilkossági nyomozásra alapvetően jellemző az oda nem tartozó titkok feltárulása; az igazságnak tartozom azzal, hogy ezekről is beszéljek majd.

A helyszíni szemle jegyzőkönyve is igyekszik megörökíteni a hely hangulatát.

Vaskó szobáról szobára haladva leírja a tárgyakat.

„…a fa irodai széken egy tárcsás magnó… zöld színű telefonkészülék… egy csomóban levetett alsó- és felsőruházat… az ajtóval szemközt egy-egy rádió… stúdió-magnószalagos dobozok…

…színes televízió…

…az asztalon lévő spirálfüzetet vizsgálva megállapítjuk, hogy az az elhalt naplója, melyet rendszeresen vezetett. Az utolsó bejegyzés április 11-én hétfőn 23 óra 30 perckor történt. A bizottság a füzetet bűnjelként lefoglalja…

…alumíniumpolcon Sokol zsebrádió….

…Erika típusú táskaírógép…

…ágy feletti polcon április 11-i Esti Hírlap…

…a gardróbnak használt kamrában szürke zakó, zsebében a sértett iratai, pénztárcája és két fenntartásos takarékbetétkönyve, 31, illetve 62 ezer forintról…

…irodaszéken… a heverőre irányított, a szemle időpontjában bekapcsolt hősugárzó…

…a fotelek előtt a földön 3 darab magnókazetta…

…Figyelemmel arra, hogy a további nyomkutatáshoz szerológus, daktiloszkópus szakértők bevonása szükséges… a bizottság április 13-a 0 óra 30 perckor a szemlét felfüggeszti.

A bizottság a lakást áramtalanítja, kivéve a külső világítást. Az előszobából a nagy szobába vezető ajtót kulccsal bezárja, a külső bejárati ajtót pedig zár és lakat híján beszögezi. Ezt az ajtót a Budapesti Rendőrfőkapitányság fejbélyegzővel ellátott ragasztószalaggal beragasztja, a szalagot a bizottság vezetője és a két hatósági tanú kézjegyével látja el.

Az életvédelmi csoport vezetőjének intézkedésére a Forradalmi Rendőrezred beosztottjai négy őrhelyen, a kertkapunál, továbbá a telek másik három sarkában négyóránkénti váltással biztosítják a helyszínt, azzal a feladattal, hogy oda illetéktelen személy ne lépjen be.

Ezután a bizottság 0 óra 45 perckor a helyszínről bevonul…"

Kissé előre siettünk az időben, hiszen a szemlebizottsággal ellentétben mi még nem kezdtük el a szerdai napot, sőt a keddit sem fejeztük be. A sietség az olvasó érdekében történt, hiszen a tér-idő síkján való szüntelen mozgás végzetesen megzavarná figyelmét, s így talán elveszítené történetünk fonalát is.

Tehát tisztázzuk újra: egyazon időben több minden történt. Folyt a helyszíni szemle; Gémessel a tévébe látogattunk; Guriga kihallgatta Horváth Tündét és Takács Józsefet, a felfedező tanút; valamivel később, este hétkor az IOI-ban (Igazságügyi Orvostani Intézet) hozzákezdtek a halottszemléhez, majd Andorka Péter az orvosszakértőket (köztük T. doktort, egykori tanárját) felvitte a Bérc utca 2-be, ahol szemügyre vették a helyszínt, s ahol jelen voltam én is; végül éjjel a BRFK negyedik emeletén kihallgattak még egy tanút, bizonyos Csikó Árpád kőművest, akinek neve Bobletek bácsi naplójában szerepelt, VI. hó 11-én, mégpedig így: „11,30. Most telefonált Csikó. Este újból felhív." Majd este: „Csikó nem hívott fel." A nevet Augusztáék megtalálták Bobletek György telefonregiszterében, s ott szerepelt Csikó Árpád munkahelye és telefonszáma is. Előkerítése ezekután nem okozott gondot.

Most pedig nézzük a halottszemle megállapításait. A szemlén az életvédelmi csoporttól Kiss Gábor vett részt.

„A jobb kéz csuklójának kisujj alatti részén hajszálat rögzítettünk, ugyanezen kéz kisujj-tövénél élénkzöld színű festékszemcsének tűnő anyagmaradványt rögzítettünk. A bal kéz behajlított ujjai között egy kb. 2,5 centiméter hosszúságú, 2 milliméter szélességű, sötétbarna színű, fakéregnek tűnő anyagmaradványt rögzítettünk…

A holttest arcának jobb fele (ökölcsapás következtében) belapult…

Előzetes orvosszakértői vélemény:

Néhai halála erőszakos módon koponyacsonttörés, agy nyomásfokozódás miatt állhatott be. A halál beálltának idejét a jelenleg rendelkezésre álló adatok alapján 1983. április 12-én 02-05 óra közötti időre tehetjük. A sérüléseket a halál beállta előtt egy-két órával szenvedhette el, sérüléseivel kisebb helyváltoztatásokra képes volt. A halált okozó koponyasérülést feltehetőleg nehéz tárggyal, a fejre mért ütésekkel (ütéssel) okozhatták.”

„026-003 brfk nr. 3726 04.12.

budapesti rendőrfőkapitányság

bűnüldözési osztály szám

812/983 bű.

sürgős! visszavonásig érvényes, vétel után főkapitánynak, illetékes helyettesének bemutatandó.

bm. bű. nyt. oszt.

budapest

kapja: 1-43 tagállomás

székhelyeiken

körözését rendelem el ismeretlen tettes(ek)nek aki(k) 1983. április 11-én 23.00 óra és április 12-én 10.00 óra közötti időben emberölés bűntettét követte(k) el.

bobletek györgy (hármánfalva, 1903. december 27. gruzsán rebeka, au-v. 1352-54 bp-i. bérc. 2. szám alatti lakos sérelmére.

a boncolás megállapításai szerint halálát ököllel és tompa tárggyal a fejére mért ütések okozták.

az ismeretlen tettes(ek) bobletek györgy családi házába az épület egyik ablakán keresztül hatolt(ak) be, feltehető, hogy menekülésükkor is ezt az utat választotta(k).

a sértett a fenti címen egyedül élt, nyugalmazott építészmérnök, a televízió 1983. március 27-i „hét” című műsorában látható volt. felajánlotta ingatlanát értelmiségiek támogatására létesítendő alapítvány céljára, a riport alkalmával látható volt ingatlana és annak környezete, beleillesztve

budapest panorámájába. az adás után elhalt több üzenetet és levelet kapott olyan személyektől, akik létezéséről a tévé műsorából szereztek tudomást.

bobletek igen jó anyagi viszonyok között élt, több embernek adott kölcsön különböző összegeket,

nr: 3726.

vegetáriánus volt, valószínűleg kereste más vegetáriánus személyek, klubok ismeretségét.

ezideig megállapítani nem lehetett, hogy az elkövető(k) elvitt(ek)-e valamit a helyszínről.

valószínű, hogy az elkövető(k) keze, ruházata a cselekmény során vérrel szennyeződött.

az ismeretlen tettesről személyleírás nem áll rendelkezésünkre.

kérem vezető elvtársakat, hogy az ismeretlen elkövető(k) felkutatása érdekében illetékességi területükön a szükséges intézkedéseket tegyék meg. érdemi adat felmerülése esetén a brfk életvédelmi és rablási alosztályát soron kívül értesítsék.

budapest, 1983. április 12.

adta: 317.

vették cím szerint.

tg. nygtsz. 4./1983.

l: a főkapitány bűnügyi helyettese

dr. mérő István r.alezr. osztályvezető.”

Amikor megálltam Bobletek bácsi házán túl a meredélyen s kiszálltam a kocsiból, szél futott át a hegyen; meleg szél volt, tele a tavasz szagával, amelyben együtt van föld, víz, levegő, égbolt, rügyek és sarjak kissé penészes illata, mindaz, amit a város bűze elfed, úgyhogy üzenet volta fel sem fogható. Most itt volt a hegyen, járt-kelt a széllel, megérintette az arcomat, velem maradt, míg el nem értem a házhoz s ki nem nyitottam Bobletek bácsi ajtaját. Sárga fény fogadott odabent, s a kihűlt por szaga.

Andorkáék, akik néhány perccel megelőztek, a nagy szobában álltak, annál az ajtónál, amely abba a helyiségbe nyílt, ahol a holttest feküdt.

Bemutatkoztam T. doktornak, aki a kézfogás idejére félbeszakította Bobletek bácsi halálával kapcsolatos fejtegetését, amelyet a köréje gyűlt rendőrtisztek már-már szervilisnek látszó érdeklődéssel hallgattak. A tanár beszélt itt egykori tanítványaihoz.

– Nyilvánvaló, hogy az áldozat arccsontját ökölcsapás érte. Ekkor a földre zuhant. Itt – mutatott a falon lévő vércseppekre – ez a freccsenés arról árulkodik, hogy az újabb ütés földön fekve érte kitámasztott fejét. Az eszköz súlyos, nem éles peremű tárgy volt. Ezek a vérfelkenődések arra utalnak, hogy az öreg az ütések után még élt, mozgott, ide-oda csúszkált a földön. Hogy mikor állt be a halál, azt egy módon lehetett volna megtudni… Ha a holttest felfedezésekor megmértétek volna a végbélen át a hőmérsékletét. Csupán erre van szükség, és a szoba aktuális hőmérsékletére. Magyarázzam még? Hányszor mondtam már! – Hirtelen Andorkához fordul. – Neked se jutott ez eszedbe? Egyszerű képlet van rá: ebből a két adatból a halál beálltának ideje pontosan kiszámítható. Elő ilyenkor a hőmérőt, és be a popsiba. Nem vagyunk gyerekek, nem félünk a farkastól, nem viszolygunk…

Furcsa látni, hogy hat korholása a mindig magabiztos Andorkára. Kék szeme nem kerüli el T. doktor tekintetét, de elpirul, s zavarában a derekát egyengeti.

– Tudom, ez a rendőrorvos dolga – mondja T. doktor. – De ha neki nem jut eszébe, akkor figyelmeztetni kell rá. Na még egyszer. Ilyenkor a legelső teendő hőmérőzés a végbélen át. Világos?

– Világos – bólintott megkönnyebbülten Andorka.

– Mindent összevetve szerintem éjfélkor, vagy az után rövid idővel ütötték le az öreget.

Ezzel az előadás véget is ért, a szigorú hang megenyhült, Andorka visszanyerte természetes színét s macskaszerű könnyedségét.

– Gyere – vezetett Vaskóhoz. – Járjátok végig a házat.

– Ez a nagy szoba – mutatott körbe Vaskó.

A tükörrel szemben megláttam azt a képet, amelyet a Yumatic is mutatott; furcsa mázolmányon mintha virágfüzéres tündérek táncolnának körbe-körbe. A színek fakók, a figurák otrombák.

– Bicsérdy festette – szólalt meg Vaskó. Hirtelen, talán a fáradtságtól, talán a sárga fénytől, de leginkább a látványtól a reménytelenség érzése fogott el. Zsúfoltságában is üres, sivár volt ez a szoba, s mintha kikezdte volna az enyészet. Talán a tárgyakat és a padlót borító finom porréteg keltette ezt az érzést, s a szerteszét heverő iratok halma, a sok kacat. Mindenütt az aggkor tehetetlensége látszott; jobban mondva a magányos és öreg férfi tehetetlensége, akit körülvesz és maga alá temet az idő hordaléka, a szeméttévált múlt. Ebben a tehetetlenségben megsemmisül a rend, a tér kifordul önmagából, elmosódnak körvonalai, a bizonytalanságban mégis mintha valami rendszer uralkodna, aminek szerkezete a kuszaság.

Az alumíniumból készült fekhelyen a matracot gyűrött pokróc takarta, a rajta felhalmozott iratok, dossziék, tervrajzok kusza papírtömegéből zöld színű telefonkészülék tárcsája látszott ki, mellette szőrmedarab, távolabb mocskos jégeralsó hevert. Az éjjeliszekrény tetején falapon elhelyezve rajzeszközök álltak, körzők, tustollak, kihúzók, ceruzák. Itt volt a színes televízió is, a tetejére Bobletek bácsi könyveket rakott; a poros radiátor és a hámló fal közé arany képráma szorult.

Mindenütt, a székeken, polcokon, állványokon, az ablak párkányán, sámlin és ládán újságkötegek, papírhalmok emelkedtek, rendetlenül összevissza hányva, az egész valami szeméttelepre emlékeztetett. Pedig nem kutatott itt senki, Bobletek bácsi rendje volt ez.

A szoba közepén műbőrrel bevont asztal, rajta a heti rádióújság, egy boríték és egy vonalzó, körülötte három irodaszék állt, felette pedig egymáshoz semmiben sem hasonlítható világítótestek függtek. Ezen az asztalon találták meg Vaskóék a napló legutolsó füzetét. (A régebbiekre később bukkantak rá, amikor négy önkéntes rendőr Vaskó instrukciói alapján átkutatta az egész lakást.)

Ebből a szobából ajtók nyíltak, kettő ezek közül apró kamrácskába vezetett, a harmadik pedig a fürdőszobába, amelyben WC is volt. Bobletek bácsi a fürdőszobát nyilván nem csak fürdésre használta, mert a kád melletti asztalon villanyrezsó állt, rajta egy tálféle sóskával, zöldhagymával, zellerrel s más zöldségfélével. Az asztal alatt „lábasok, kukták, vödrök, a

fürdőkádat egy falap hidalta át, amelyen üres dunsztosüvegek voltak, és még egy rezsó.

A negyedik ajtó egy keskeny és magas helyiségbe nyílt. Fémből készült galériaféle húzódott odafent, alatta beépített asztal állt, a szemközti falnál pedig mosogató és villanytűzhely. A szobán sötétbarna faoszlop húzódott végig meredeken emelkedve, az alsó vége a küszöbnél volt, a felső pedig szemközt a falon, a keresztgerendán, közvetlenül a mennyezet alatt. Az oszlop két oldalán rudacskák meredeztek.

– Mássz föl – mondta Vaskó. – És nézz körül.

A létraszerű alkotmány vége vaskarommal akaszkodott a keresztgerendába, s hatalmas szögek is rögzítették. A tetejére érve láttam, hogy a polcnak vagy galériának vélt valami odafent egy alumíniumból készült priccs, nyilván Bobletek bácsi hálóhelye; itt hevert a párnára dobva a hétfői Esti Hírlap, a gyűrt szürke ágynemű még őrizte egy összegömbölyödve fekvő test körvonalát. A priccs végében szellőzőablak volt, rajta vasrács, a peremén olvasólámpa, a sarokban lévő polcon zsebrádió. Bobletek bácsi nem szerette volna, ha innen a magasból takarója vagy párnája leesik, ezért csücsküket spárgával a priccshez kötözte.

Ide mászott hát fel esténként ötfokú létráján, mint valami kakasülőre. Ki tudná megmondani, hogy miért éppen itt aludt, miféle meggondolásból választotta ki sok szobája közül ezt a szűk odút, és az alumíniumpriccset miért helyezte közvetlenül a mennyezet alá. Talán arra gondolt, hogy itt halmozódik fel a meleg? Vagy itt érezte magát biztonságban? A körülmények arra utalnak, hogy meztelenül aludt ezen a priccsen; nyilván a bicsérdizmus tanai szerint alakította ki szokásait. De miféle értelemmel bírhat a természetes életmód rendszerében ez a létra és ez a polc?

– Mássz át a priccsre – szólalt meg odalent Vaskó. Akkor vettem észre, hogy a létra nem is a fekhelyhez visz, úgy kell átlendülni a mélység felett. Ez a tornamutatvány egy aggastyántól szép teljesítmény.

Ott fönt kuporogva jöttem rá, hogy Bobletek bácsi különcsége egyetlen célt szolgált: hogy magas életkort éljen meg. S valóban: a halál nem mászott fel a létrán, Bobletek bácsi ment le hozzá.

– Na? – kérdezte Vaskó.

– Fura – mondtam, bár valójában nem is volt fura. A másik szobában Andorka olyan elégedett mosollyal fogadott, mintha a ház légköre, s maga a bűntény is az ő személyes érdeme volna, mintha az egészet a kedvemért találta volna ki a gyilokcsoport.

– Na? – kérdezte ő is.

– Fura – mondtam megint.

– Ezt nézd meg – nyitott be a negyedik ajtón, amely mögött egy sötét, apró, porszagú helyiségben farudakon öltönyök, kabátok és ruhával megtömött nylonzsákok lógtak.

Szemem elidőzött a kőpolcok során, amelyeken összehajtogatott ingek, alsónadrágok és szétdobált szennyes fehérneműfélék hevertek.

Reménytelen – gondoltam.

– Nézd! – mondta Andorka, és az ajtó félfáján függő zakó belső zsebére mutatott.

A nagy szoba beszűrődő fényében látni lehetett, hogy a kabát belső zsebében, a béléshez madzaggal odaerősítve egy hatalmas kopott pénztárca van, megtömve pénzzel.

– Kilencezer – mondta Andorka. – Az öreg túljárt a zsebtolvajok eszén. De ha a gyilkosa ide benyit, máris van kilencezer forintja, amiről mi nem is tudunk.

– Hajtsd félre a nylonzsákot – szólalt meg Vaskó. – Találsz ott egy lyukat. Nézz át rajta.

A lyukon keresztül egy apró helyiségbe láttam, ahol a feltúrt ágy végében műanyag hordó állt, belül nylonfóliával kibélelve.

– Fura, mi? – kérdezte Vaskó. – Ez a helyiség a ház hátsó felében van. Az öreg a lyukon át kukucskált, ha akart. Gyere!

Sötét előtereken, beszögelléseken mentünk át, elhagytuk a pince lejáratát, és így értünk el a hátsó szobába, ahol a vizeshordó volt és a heverő, amelyre egy hősugárzó irányult, s amelyet huzat nélküli dunyha borított.

– Hát ilyen ház ez – mondta Vaskó. – A tettes csak a nagy szobában és abban a helyiségben járt, amelyen az ablakrácsot kifeszítette. Eddig egyetlen olyan nyomra bukkantunk csak, ami valószínűleg tőle, az

elkövetőtől származik: az ablakpárkányon a porban egy kordanyag lenyomatát találtuk meg. Nem sok, ugye?

Mikor visszatértünk a nagy szobába, Andorka hozzám fordult.

– Hazavinnéd a tanár urat?

– Persze – mondtam.

– Utána bent találkozunk.

Néptelen utcákon haladtunk a Vérmező felé.

– Talán meglepődött, hogy leszidtam Andorka Petit – szólalt meg T. doktor. – Egyébként abszolút baráti a kapcsolat közöttünk, az egyik legjobb tanítványom volt a főiskolán. Hát kitől várjak precizitást, ha nem tőle?

– Precízen felmért tények nélkül következtetni egyenlő a tévedéssel. És ebben a szakmában a tévedés cudar dolog. – Elhallgatott, és amikor jóval később megszólalt, a hangjában volt egy csöpp ellágyulás. – Ez a kis öreg jár a fejemben. Inas, sovány, szívós ember volt. Micsoda vitalitás! Micsoda ragaszkodás! Csuda. Miközben szinte az utolsó cseppig elfolyt a vére, mindvégig élni akart. Nemcsak az agya! Minden szerve, minden porcikája. A fejsérülések után még órákig élt, ide-oda csúszott a saját vérében, a szemüvegét kereste. Uram! Micsoda erő, micsoda ragaszkodás!

Éjféltájt értem vissza a BRFK negyedik emeletére, bent volt mindenki. Andorka épp akkor fogalmazta meg a géptávíró – általunk már ismert – szövegét, amelyet később Mérő alezredes írt alá.

Az egyik szobában Csikó Árpád kihallgatása folyt, az összes főnyomozó a Bobletek-ügyön dolgozott, DeVrienné haláláról nem esett egyetlen szó sem, csak Kasnyák görnyedt most is a régi iratok fölé, magában dohogva: „Hát lehet így dolgozni? Naponta egy gyilkosság! Most csináljam tovább a másikat egyedül?”

Most pedig nézzük, hogy Csikó Árpád tud-e valamit Bobletek György életéről és halálának körülményeiről. Természetesen arról is szó lesz, hogy ő maga hol járt, mit csinált a bűncselekmény elkövetésének idején.

„…Bobletek Györgyöt 1945-ben ismertem meg… Körülbelül négy-öt éve rendszeresen járok fel hozzá… 1983-ban három, maximum öt esetben kerestem fel, előzőleg telefonon mindig bejelentkeztem… most április 8-án vagy 9-én felhívtam telefonon, és megegyeztünk, hogy vasárnap este hat és hét között meglátogatom… egy ügyben, amire ő kért meg… (itt a tanú részletesen taglalja a számunkra érdektelen ügyet).

…a Körtéren felszálltam a 27-es buszra, s azzal a Bérc utca végéig mentem, onnan tovább gyalog Bobletek György lakása felé. Figyeltem a lejjebb folyó építkezést, amikor Gyuri bácsi lakásának irányából két 20-25 év körüli nő bukkant fel… Megálltak, visszafordultak… eltűntek az utcából… Gyuri bácsitól néhány perccel később egy nő jött ki, két kisgyermekkel és egy kutyával…

…zörgetésemre nem nyitott ajtót… elmentem a kert délnyugati részére, közben azon tűnődtem, milyen félelmetes hely ez, itt bármikor bárki megtámadhatja…

…ezután elmentem a ház oldalán lévő első ablakig, és hallottam, hogy Gyuri bácsi telefonon beszél valakivel… majd…csengettem, és kinyitotta az ajtót…

…mondta, hogy a tévében szerepelt…

…kérdeztem, az unokaöccsével mi lesz, őt kisemmizi az örökségből? Ő is kap azért valamit, mondta… körülbelül egy órát voltam nála, aztán hazamentem.

…április 11-én reggel felkeltem, majd lementem a Moszkva térre, ahonnan telefonon felhívtam a Főnix vállalat gondnokát, és egy csőtörés ügyében beszéltem vele. (Ez a mondat bizonyos értelemben a kihallgatás módszerének egyik jellegzetességét világítja meg. Sohasem elegendő leírni a jegyzőkönyvben, hogy a tanú valakit felhívott telefonon, rögzíteni kell azt is, hogy a hívás sikerrel járt, és a beszélgetés létrejött. Ez a már-már mániákus alaposság az ellenőrizhetőséget és a félreértések elkerülését szolgálja, így aztán nem tekinthető kukacoskodásnak.) Majd a Klauzál térre mentem, a műszaki irodába számlaellenőrzés miatt. Itt számlákat kértem ki, majd átmentem az Arany János utcába, a KISOSZ szövetkezetbe, ahol az árfelelőssel beszéltem. Ezután a Wesselényi utcai KlOSZ-ba mentem, ahol

körülbelül 9.30 és 10 óra között tartózkodtam, utána kimentem a Déli pályaudvarra, és a 12.10-es vonattal Bicskére, a Főnix Tolbuhin utcai telephelyére mentem, ott dolgoztam, majd a 17.12-es vonattal indultam haza Budapestre. A pályaudvarról azonnal lakásomra mentem (XII., Sasfiók. 6.), ahol éjfélig a számláimmal foglalkoztam…

…a mai napon 06.15 és 06.30 óra közötti időben lakásomról a Moszkva térre mentem, ahol egy Ladó nevű emberrel, akinek teljes nevét és pontos címét később, ha szükséges, közölni tudom, a birkám eladásáról tárgyaltam…”

Mit tudtak meg eddig ebből a vallomásból Augusztáék: azt, hogy Csikó Árpád szorgalmas, dolgos, tevékeny ember, hajnaltól estig jön-megy, intézkedik, és birkája van.

„Tudok arról, hogy Gyuri bácsi lakásán albérlőként, vagy inkább megtűrt személyként lakott egy férfi, valami doktor, jogász. Január vége felé költözhetett el…

…aztán egy erdélyi nő is volt ott vagy két hétig… és egy erdélyi születésű, most Magyarországon élő juhász.

…Gyuri bácsi haragosáról nincs tudomásom.

…nekem gyanús volt, hogy Gyuri bácsi arra kért, hívjam fel hetenként kétszer-háromszor. Én ezt annak tudtam be, hogy valakitől vagy valamitől fél…

…tudomásom van arról, hogy a lakásban két magnó is volt…”

(Ez értékes információ. A helyszínelők eddig egy magnetofont találtak, és néhány kazettát. Auguszta Csitkó Árpád vallomását olvasva már bele is írta kéktámlás füzetébe: *Hol van a második magnó?)*,

A nap ezzel a kihallgatással véget ért. Jobban mondva már új nap kezdődött: április 13, szerda. Éjjel kettőkor szolgálatot tettem a rendőrségnek. Mivel nem volt elegendő ügyintéző kocsi, hazavittem Gurigát a Szent István parkba, továbbá egy fiatal srácot – a rablási csoporttól – Újpestre.

Arra kérem most az olvasót, a következőkben egy ideig ossza meg figyelmét, ahogy én teszem írás közben, s tették a valóságban Augusztáék, amikor párhuzamosan dolgoztak a DeVrien- és a Bobletek-ügyben.

1983. április 13.

„Jelentés… a DeVrien Gáborné sérelmére elkövetett emberölés ügyében adatgyűjtést folytattam a Napsugár cukrászdában, és ott Fejér László felszolgáló, a korábbi meghallgatással ellentétben elmondotta, hogy DeVrien-nét utoljára február 25-én a délelőtti órákban látta a cukrászdában egy 45-50 év körüli, kb. 170 centiméter magas, tömzsi, barna vagy szőke (kalapos) férfi társaságában, akivel Katit azelőtt sohasem látta együtt. Üdítőitalt fogyasztottak. Huszárné Zágoni Mária felszolgáló (ugyanitt) Katit 26-án reggel nyolc körül látta utoljára, amikor is kávét ivott…”

Ezen a napon – immár harmadszor – hallgatják ki Griff Istvánnét, a szomszédasszonyt, aki lényegében ismétli azt, amit eddig is mondott…

„Jelentem, hogy DeVrienné ellen elkövetett emberölés ügyében adatgyűjtést folytattam a sashalmi piacon lévő ÁFÉSZ ruházati boltjában, ahol megtudtam… hogy sértett 1982. október hónapban vásárolt egy sötétbarna műszőrme bundát, 83 januárjában pedig egy zöld színű kötött ruhát…

…a szállítólevél alapján megállapítottam, hogy a bunda típusszáma: 3420, kódszáma: 221190043, női műszőrme, angol importanyagból készült, combközépig érő háromnegyedes, sötétbarna színű, ára 3370 forint, a Május 1. Ruhagyár Elegant terméke…

…eljártam a Május 1. Ruhagyár belkereskedelmi osztályán… ahol megállapítottuk, hogy a típusból hatszáz darabot gyártottak, háromféle színben, az egész tételt a szombathelyi nagykereskedelmi vállalat vásárolta meg… a felismertetési eljáráshoz a gyár elkészít egy pontosan olyan bundát, mint amilyen DeVriennéé volt.

Jelentem… hogy feladatom volt… a sértettnél hiányként jelentkező táskáról mintát vagy fényképet keresni… a táska mását Miskolcról sikerült előkeríteni… (mivel a Miskolci Bőripari Szövetkezet gyártja a típust). Az ottani életvédelmi alosztályról Fóth őrnagy ígéretet tett, hogy a táskát bizonyos Rimaszécsinétől – akinek ilyen táskája van – beszerzi, s azt hozzám eljuttatja, úgy hogy felteszik egy Budapestre induló vonatra, s a Keleti pályaudvari őrsre adják le. A táska érkezése 19 órára várható…

Jelentem, hogy adatgyűjtést végeztünk, s annak során kikérdeztük Szabó Zoltánnét férje életvitelére, szokásaira vonatkozóan. 5.30-kor szokott munkába menni, és 19-kor érkezik haza… esténként szórakozni jár… éjszaka tér meg… (A feleség) Szabó barátai közül csak Polgár Sándort tudta megnevezni… munkatársai közül pedig Gesztenyét és Éliást. Február 26-27-ére férje mozgásával kapcsolatban nem tudott határozott választ adni, úgy emlékszik, hogy Szabó Zoltán szombaton (26-án) egész nap otthon volt.”

A Bérc utcában pedig április 13-án a kora reggeli óráktól folytatódott a helyszíni szemle, amelynek munkájába bekapcsolódtak a Belügyminisztérium Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Technikai Intézetének munkatársai: Kiss Lajos rendőr százados nyomszakértő, Béláné dr. Füter Erzsébet rendőr főhadnagy, szerológus, Klávik János rendőr főhadnagy, daktiloszkópus és Koszorús György rendőr százados, bűnügyi technikus.

Felvonult tehát a tudomány teljes technikai apparátusával.

„…A bizottság… a szemlét… a korábbi elhatározásnak megfelelően a feltételezett behatolási helynél folytatja…

…a szerológus (itt) részletesen átvizsgálja, hogy az ablakon… a rácson… található-e vérgyanús szennyeződés… megállapítja, hogy a harmadik ablakrácson középmagasságban vérszennyeződésnek ható elváltozás van, benzidinnel próbát végez, amely pozitív eredményt mutat, ezért fiziológiás

sóoldattal mintát biztosít… s (azt) a helyszínről egyenesen a laboratóriumba viszi…

…ezután a nyomszakértők vizsgálják át a vasrácsokat, s az első külső vastagabb rácson… festékleválásos, illetve horzsolásos sérülésekre találnak… (amelyeket) a feszítésre használt eszköz okozhatott…

…a bizottság (ezért) úgy dönt, hogy az említett vasrácsot eredetben biztosítja, a bűnügyi technikus megfelelő helyen kalapáccsal a falat kibontja, és a rácsot kiemeli. Csomagolás és hitelesítés után 42. sorszám alatt rögzíti a bűnjeljegyzékben.

…a nyomszakértők a belső vékonyabb vasrácson értékelhető nyomot nem találnak.

…ezután… a bizottság felnyitja a bejárati ajtót, és a szakértők megkezdik a lakás helyiségeiben a nyomkutatást.

…a daktiloszkópus… argentorátporos eljárással egy darab ujjnyomtöredéket rögzít a nagy szobában lévő iratszekrény üvegezett vitrin részének jobb oldaláról, melyet gumifolin rögzít, és 32. sorszám alatt regisztrálja a bűnjeljegyzékben… A vitrinben lévő hegedűn látszik, hogy (rajta) az összefüggő porréteget két darab ujjnyomnak látszó behatás megszakította. A szakértő azonban értékelhető ujjnyomot nem tud rögzíteni. A dohányzóasztalon látható telefonkészülék hallgatójának belső oldaláról egy darab ujjnyomot… a holttest feltalálási helyén lévő kombinált szekrény vitrin részén két darab ujjnyomot…

…a nagy szobában a tükörasztal alatti kisasztalon lévő rumpunchos üvegről egy darab értékelhető ujjnyomot rögzít.

…a nyomszakértők megvizsgálják a holttest feltalálási helye mellett lévő tévédobozon látható vérszennyeződést, azt eredetben rögzítik, úgy, hogy a doboz oldalát a bűnügyi technikus kivágja.

Ezt követően a nyomszakértők a helyiséget elsötétítik, és megkezdik a parketta és a (különböző) tárgyak UV (ultraviola) lámpával történő megvizsgálását. A már leírt tévédoboz előtt a parkettáról, valamint a nagy szoba felőli ajtó előtt ugyancsak a parkettáról elemi szálakat rögzítenek. Az UV-fényben elemi szálak tűnnek fel a parkettán, a villanykapcsoló alatti területen…

…a holttest feltalálási helyének környékét UV-fényben vizsgálva láthatóvá válik egy hullámos nyomtöredék, amely a nyomszakértők véleménye szerint cipőtalplenyomat. A nyomot a bűnügyi technikus előbb UV-fényben tízperces expozíciós idővel, majd normális megvilágítás mellett dinamófénnyel fényképen rögzíti.

A filmek előhívásáig, hogy a felvételek sikerültek-e vagy sem, a bizottság úgy határoz, hogy a leírt nyomokat biztosítja, esetleges eredetben történő rögzítésre.

…a szakértők ezután átvizsgálják az úgynevezett dolgozószobát, de értékelhető nyomot nem találnak…

…az elhalt hálóhelyén… egy hajszálat… rögzítenek…

…a lepedőn az ágy közepe felé vöröses-barnás elszíneződést fedezünk fel (erre a foltra), a benzidin negatívan reagál… ezért… a jelzett elváltozást csak fényképen rögzítjük.

…a bizottság úgy határoz, hogy az ágyból szagmintát biztosít…

…a dolgozószobában talált világosdrapp lemberdzseket a technikus eredetben rögzíti, s a bizottság bűnjelként lefoglalja, ugyanis nagy a valószínűsége annak – a ruhadarab fazonja, modernsége miatt –, hogy az nem az elhalté volt. (E feltevés téves: a Yumaticról készült fotón Bobletek bácsi a világosdrapp dzsekit viselte.)

…a parkettán található magnetofon fogantyúját további daktiloszkópiai vizsgálatra a bűnügyi technikus eredetben biztosítja…

…a bizottság kiterjeszti a kutatást a kertre…

…a nyomozás vezetőjének utasítására 1 + 10 fő rendőr (FRE) kutatóláncban átvizsgálja a szóban forgó területet…

…az avar alatt egy Poljot márkájú karórát találnak…

…a bizottság ezzel a helyszíni szemlét 1983. április 13-án 19 órakor befejezte.”

Gémes a tévében tett látogatásunk óta három órát aludt.

– A francnak sürgölődtünk mi tegnap az Ablaknál meg a Hétnél – mondta, amikor benyitottam a szobájába. – A tévéadásnak nincs köze a

kisöreg halálához. A helyszíni szemle megállapításai másra utalnak. – Zörögve sóhajtott, mint egy túlhajszolt bányaló, s búskomor mosollyal tette hozzá. – Hétszentség, hogy ez pacek-balhé.

– Micsoda?

– Mi micsoda?

– Hát a pacek.

– A pacek olyan ürge, aki megy, mendegél, mígnem meglát egy ablakot, mentében kifeszíti, bemászik, a tulaj tetten éri, erre fejbe vágja valamivel, ami kéznél van, aztán kimászik, áldozatát otthagyva vérében. Jön, eltűnik. Senki se látta, tettének nincs előzménye, kapcsolata bárkivel, bármivel. Kapd el, ha tudod… Fuj! Hát ez a pacek-balhé.

E feltevés ellenére a Bérc utcai lakásban talált napló és telefonregiszter adatainak feldolgozása folyt tovább. Andrusnak és Kiss Gabinak ez volt a dolga: végigolvasni, kijegyzetelni, ahol érdemesnek látszik, legépelni a naplót. Az olvasó lehet, hogy kellemes elfoglaltságnak véli ezt, de gondoljon arra: Bobletek György huszonnégy éven át (1959 májusa óta) vetette papírra feljegyzéseit. Bobletek bácsi nem volt szűkszavú, vagy napjai voltak eseményben gazdagok; feljegyzéseinek átlagos hosszúsága harminc sor, így bízvást több mint kétszáznegyvenezer sorral, tehát nyolcezer oldallal számolhatunk. Még szerencse, hogy a nyomozás szempontjából csak az utóbbi esztendők története bír igazán jelentőséggel. Kiss Gabi és Andrus jószerint a halál pillanatában hatol be Bobletek bácsi életébe, s bolygatja meg az idő fövenyének egyre mélyebb rétegeit.

A napló utolsó bejegyzései április 11-én éjjel íródtak, rövid idővel az előtt, hogy a pacek bemászott az ablakon, s vele jött a halál.

„23.30. T. Jóska telefonált. Holnap 10.30 és 10.45 között a Felszabadulás téri aluljáróban találkozunk, hogy Sebestyén Andornéhoz (így!) menjünk. Főztem töltött paprikát, de nem sikerült. A konzervpaprika az istennek sem akart megpuhulni. Ígérték, hogy telefonálnak, Csikó plusz Nagy Balázs. Egyik sem hívott fel. Lefekszem.”

A rendőri elemzés módszere jól látható a napló másolati példányán, amelyet Gémes Jóska merő előzékenységből az én számomra be is köttetett s az iratokhoz csatolt.

Nézzük 1980. VI. 14-ét, szombatot. Andrusék feldolgozásában.

Vörös Sanyi + Tibi + barátjuk a tetőn és vízmedencében

„Amikor 12.50-re hazaértem, a tetőn csevegve, hogy még a kapun kívül is hallottam, három fiatalembert találtam. Kiterített pokrócon az antennák mellett napoztak nadrágban. Nagyon mérgesen toltam le őket, s mikor lejöttek, kisült, hogy a medence mellett is hevertek, sőt úsztak is. A hőmérőt letépték a zsinórról, állítólag nem lopták el, hanem eldobták, a dugó zsinórját is letépték, az azt fogó kinti téglaterhet pedig a vízbe dobták. Szemtelenek is voltak, főleg az apróbbik és a közepes. A nagyobbik (Vörös Sándor, 1115. Bp. XI. S. köz. 6.) rendesebben nézett ki. Sokáig kereste az „eldobott" hőmérőt, de nem találta meg. Közben beszélgettem békésen vele. Megtudtam, hogy apja ötvennégy éves építészmérnök, ki diplomáját magno cum laude szerezte meg. Ő maga elektroműszerész. A kisebbik Tibi, orvostanhallgató, elsőéves, a másik, aki mindent szétrombolt, de nem jött vissza, ép. mérnökhallgató. Vörös Sándorral megbeszéltük – ő proponálta –, hogy kijavítja a kerítésemet és felszerel nekem olyan valamit, hogy ha valaki megközelít egy bizonyos szerkentyűt – mikrofont – két-három méter távolságra, cseng valami a házban, vagy akárhol. Megígérte, hogy telefonál nekem, amikor összegyűjti a szükséges anyagot, akkor idejön és felszereli. Kibontottam egy jéghideg sörösüveget és megkínáltam. Én is koccintottam vele. Az egyik sörösüveget aztán nekiadtam, hadd kínálja meg a kerítésen kívülieket is. Remélem, hogy valójában rendes alakok, csak egy kicsit felelőtlenek voltak. Miután elmentek, én is aztán egy igen jót úsztam, most rádiózom.

1980. VII. 5. szobat V. Sanyi segített

Du. éppen csak hazaérkeztem és főzni akartam valamit, de közben kimentem a kertbe, váratlanul csengetett a Vörös Sanyi, jött segíteni (17

órakor). Segített is. Kivágta a nagy fát és egy csomó aprót is, és a Citadella felé a kerítéslyukat betömte. Málnát és ribizkét evett, cigarettázott és a főztömből is evett velem együtt (makaróni + baracklekvár + két üveg sör). Egy drága cigarettadobozt is kapott tőlem. Kedd de. fog újból feljönni, s most lefekszem.

VII.8. Kedd. Sanyi itt úszott is

10.50-kor jött meg Vörös Sanyi, s vele epret szedtünk 12-ig. Sanyi itt maradva én 12.30-kor lementem a postára és bevásárolva 14.40-re már itthon voltam. Sanyi ez alatt megtisztította a vizet a levelektől, fürdött meg napozott. Megjöttöm után 1/2 óra múlva aztán elment…”

Mindebből Auguszta számára az derül ki, hogy Bobletek bácsi könnyen kötött ismeretséget (fiatalokkal), és Vörös Sanyit ellenőrizni kell. Ezek a sorok azt is elárulják, hogy jóindulatú, kedves és értelmes ember volt, birtokában szellemi képességeinek, amelyeken az öregség csupán az aprólékosságra való hajlamban és a lényegtelen – a szituációt nem befolyásoló – dolgok hangsúlyozásában nyilvánul meg: pl. „most lefekszem”, vagy „makaróni + baracklekvár + két üveg sör…”

Ahogy közeledünk a mához, észrevehető, hogy a napló írója egyre többet foglalkozik önmaga életfunkcióival, egészségi állapotával. Egy helyütt közli, hogy testsúlya 42,4 kilogramm (magassága 175 cm). De a nyomozás szempontjából ez nem érdekes.

1980-ból datálódik az az eset, amelyet Bobletek bácsi naplójában hosszasan leírt, s amely – elvileg – a mostani bűntény előjátékának vagy ígéretének is felfogható.

„Még telefonálás előtt láttam az ablakon keresztül, ill. hátul valakit a kertben mászkálni. Kopogtattam az ablakon, az illető, 18-19 éves ember unottan, kényelmesen továbbment a kerítés felé. Rohantam kifelé, hogy

összeszidjam, hát az első zöld ajtó kívülről be volt riglizve. Azon kimennem nem lehetett. Tehát a saját lakásomba kívülről be voltam zárva. Akkor a hátsó (Gyurkó) ajtón mentem ki, de akkorra az illető eltűnt és akkor jött a második vagy harmadik nagy meglepetés. Az éléskamra első rácsa előtt ott feküdt az egyik kabátom és négy üveg, amit az illető a kamrából a rácson keresztül kiszedett. Alaposan megnéztem mindent, de nem találtam ki, hogyan lehetett ezeket az üvegeket kiszedni, mert a rács nyílásai sokkal kisebbek, mint az üvegek. 180 centiméteres magasságban már nagyobbak a nyílások, de kívülről hogy tudta az illető a benti üvegeket felemelni és kiszedni? Nem értem. Benyomásom az, hogy itt igen komoly betörési kísérlet történt, amely ráadásul legalább húsz percig tartott. A fene egye meg! Az erős rács azonban mégis megtette a magáét, de ha órákon át nem lettem volna itthon, akkor mi történhetett volna. Ez is kérdés és probléma ám. 14.00 h. eltűnt a villanyborotvám. Most akartam borotválkozni, hogy lemenjek, de a v.b. nincs a helyén. Nincs sehol. A betörőnek mégiscsak sikerült kifosztani? De hogy? Mikor a hátsó (Gyurkó) ajtót kinyitva azon kimentem, azt nyitva is hagytam. Az első ajtón azután bejöttem az első szobába, pont akkor telefonált Pálfi Kati. Öt-hat percig beszéltünk, ez alatt az idő alatt hátul az ajtó nyitva volt, lehet, hogy a betörő a közelben (a tetőn?) lehetett, aztán egyszerűen bement és elvitte a v.b.-t? Érthetetlenül állok. 16.15 h. Elindulásomkor (14.40 h) elnéztem a műhely felé, s akkor láttam, hogy az ajtózár fel van szakítva. Az ablakot is feszegették. Vakolattörmelék kint és bent. Felhívtam telefonon a rendőrséget. 17.20-kor itt volt a fiatal Ács hadnagy (civilben), egy nagyon szimpatikus fiatalember. Mindent kérdezett és mindent elmondtam. Holnap kilenc óra után menjek a rendőrségre (I. ker. Kap.), jegyzőkönyvet vesznek fel. A zárhoz kár volt hozzányúlnom. Azonnal a rendőrséget kellett volna hívni, mondta a hadnagy, mert így igen kevés remény van arra, hogy a betörőt elfoghassák. 22.30 h. Lefekszem – egy igen kalandos betörés után…”

Vörös Sándorral Bobletek bácsi hosszabb ideig szoros baráti kapcsolatot tartott fenn, a fiú édesanyját is megismerte. Ám 1981. IV. 4-én furcsa dolog történt.

„15.30. Sanyi meglopott…

…nálam dolgozott a kertben… s… még én hátul gépeltem, valószínűleg a barátjával furfangos módon kinyitották az első lakás beriglizett ajtaját, bejöttek, az első szobában megittak vagy elloptak egy üveg pálinkát és két üveg tokaji bort… Miért csinálták? Soha többé nem fogadom ide, mert most már meggyőződtem, hogy hazug is, tolvaj is…

IV. 6.

…A külső spájzból négy üveg boromat… elloptak…

IV. 7.

Eszembe jutott megnézni, hátha a mester (Bicsérdy) zsebóráját is ellopták a nagyszoba nyitott szekrényéből. És tényleg, az is eltűnt…

éjjel 5.30-ig le sem hunytam a szemem… emiatt.

…a panaszkérvényemet beadtam a Pauler utcai rendőrségre.

IV. 11.

Sanyi telefonált, hogy szeretne újra nálam dolgozni, elutasítottam…”

Az 1983-as naplót – pontosabban február 16-tól – Gurigáék gépbe írták. A lényegtelennek látszó részeket saját szavaikkal összefoglalták. A napi bejegyzésekből Bobletek bácsi életrendje és kapcsolatai tökéletesen rekonstruálhatók.

„Február 20. Vasárnap.

7.30. Igen jól aludtam. 11.45. Tanulás után Tünde Varázsfuvoláját néztem meg a tévében, majd felhívtam és gratuláltam neki. 14.10. Ágnes telefonált. Herédiné üzent, folytathatja a rajzot. Zsuzsit várom, de tanulgatok addig. 14.55. Most telefonált Zsuzsi egy tel. fülkéből, végre most indul hozzám. 22.10. Zsuzsi 15.30-kor érkezett meg. A tanulásból vele együtt semmi sem lett, hanem 18.35-ig, amikor elment, majdnem állandóan csak ő beszélte el ügyes-bajos dolgait az anyósával és a gyerekekkel kapcsolatban. Közben

váratlanul egy új, Hetényi Géza nevű telekvevő keresett fel. Négymilliót mondtam neki, mégis bejött, s akkor következett a nagy meglepetés, Zsuzsi és Hetényi ismerik egymást, ha nem is személyesen (?), de az utcán gyakran váltottak szót kutyájuk sétáltatása közben. H. telefonálni fog. Igen gazdagok, mondta Zsuzsa. Négymillió készpénze van. Tündét másodszor is felhívtam, nagy bosszúságára ő nem látta magát a Hétben. Zsuzsi egy újabb ezrest adott vissza. Márta kettővel tartozik. 00.10. Lefekszem…" (Bobletek bácsi úgy látszik, bízott abban, hogy egy-két évet még megél, nyelvet tanult…)

Másutt: „04.30 h. A Mesterrel álmodtam. Egy nagy teremben találkoztunk, mind régi ismerősök tanítványai. Ébredés után vizeltem és újból lefeküdtem…"

Másutt: „…a Teslát be kellene vinnem a Gelkához." (Ezt Auguszta pirossal aláhúzta, a lakásban ugyanis Tesla magnó nem volt.)

Ugyanitt: „Feledékeny nagy szamár vagyok, azt hittem, hogy a számlát a Gelkában hagytam, de kiderült – odatelefonáltam –, hogy a helyére tettem. Ez a feledékenység négy félórámba került. 23.55. Fürdőnadrágaimat megmostam, lefekszem."

„Február 22. Kedd. (A margón): Redő Gy.-né 4000 Ft.

Febr. 27. Vasárnap. 07.00. Kétszer volt lábgörcsöm, de egyébként jól aludtam. 11.55. Most ment el Redő Gyuszi. Kijavította a BRG-t, a Grundigot és ígéretet tett villanylámpák cserélésére fényesebbekkel. Tünde is telefonált. Lehet, hogy már holnap délután képeket készít a háztetőről. Március 3-ára viszont biztosan lesz kép- és hangfelvétel. 21.00. Székletem volt most két nap után. 22.00. Elég komoly tanulás után lefekszem, az ágyban olvasgatok, míg elalszom. Megjegyzés: SF= 120 gr. 31% R. Gyuszi, BRG Grundig, Tünde."

Az olvasó bizonyára észrevette, hogy a fenti sorokban értékes információk vannak. Közülük az egyik vezetett el a bűntény megoldásáig…

„Márc. 3. csütörtök. 7.00, Nagy napom lesz ma. 9.30. Mostanáig foglalkoztam az első szoba rendezésével, a stáb (Tündéék) fogadására. Így várom megérkezésüket… …11.05. Túl vagyok rajta. Ebben a pillanatban ment el a stáb. Vagy tizenöten voltak, sofőrökkel és segítőkkel együtt. A felvételt, beszédet stb. megcsináltuk. Sokáig tartott, de Tünde szerint csak kétpercnyi élő film lesz és még kevesebb beszéd. Ittak bort, pálinkát és süteményt meg kakaót kóstolgattak. Tündééknek proponáltam kétezer forint honoráriumot, plusz minden részvevőnek egy-egy százast. Elutasított. 15.20. Hazaérkezve… 15 h-kor itt találtam a tévéseket, mert a külfelvételek nem sikerültek, most újracsinálták. Egy részét a felvételeknek megmutatták: reálisak. 18.15. Tünde felhívott, megint szóba hoztam a honoráriumot, szó sem lehet róla – mondta. Aztán én hívtam fel. Három-négy hét múlva jelenik meg a film. Majd értesít. 23.20. Komoly napom után lefekszem.”

(Szegény – dünnyögöm most magamban –, mennyire szerettél élni, mennyire akartál lenni, mennyire igyekeztél.)

„Március 4. 7.00. …fejnyomással ébredtem…”

(Hát csodálkozol egy ilyen komoly nap után?)

„…19.10. Gyurkó hívott fel. Alaposan letoltam. Megint nincs pénze, de kölcsönkért és holnap nyolcra itt lesz.” (Gyurkó az örökös.)

„Márc. 5. 8.20. Most telefonált ez a szerencsétlen Gyurkó, hogy csak most indul, félórán belül itt lesz. (Persze ez nem igaz.) Mert pénzt kellett szereznie. 11.05. Az imént ment el Gyurkó. 1500 Ft-ot hagyott, de egy igen értékes új…(?) is. Ezért kétezer forintos nyugtát adtam neki. Nekem megéri. Az ötszáz forint differencia egy pár…(?)-ért és a…-t is kicseréli nagyobbra.” (A kipontozott helyeken a nyomozók nem tudták megfejteni, miről van szó.)

„Márc. 7. Megint a Mesterről álmodtam… Nőnapra ajándékoztam meg öt nőt. A Grundig Redő Gyuszinál nem volt kijavítva.”

„Márc. 10. Már 6.50 óta kísérletezem bélbeöntéssel… 11.30. Elővettem régi feljegyzéseimet, melyek összesen ötven kötetet tesznek ki. Ez tehát nyolcezer olyan sűrűn írt oldal, mint amin most jegyzetelek. A feljegyzéseket 1959.V.10-én kezdtem meg. A nagykönyv elolvasásával párhuzamosan megállapítottam, hogy a Mester napi írásaiban a saját

személyi adatait, gondolatait, élvezéseit, megfigyeléseit és törvényeit írja le. Örülök, hogy huszonnégy év óta az életemmel kapcsolatosan én is ezt tettem. Nem örülök azonban annak, hogy akkoriban 50-60 kilogramm volt a testsúlyom és ehhez mért fizikai erőm, ma csak 42-43 kg vagyok, s sokkal kevesebb erővel… Redő Gyuszinak 100 forintot adtam."

„Márc. 12. 14.15. Ebben a pillanatban mentek el Katiék mindazzal, amit elvitettek. Kati a bútorokat és a Grundigot is el akarta vinni, de ezeket nem adtam oda…"

„Márc. 15. Redő Gyuszinak 1000 forintot adtam át…"

„Márc. 17. Sanyi és egy barátja volt itt…" (Tehát kapcsolata a „lopás" után Sanyival nem szakadt meg egészen.)

„Márc. 23. Rengeteg álmom volt Gobbi Hildával. Az utcán egy padon leülve ő a vállamra hajtotta a fejét és elaludt. Majd felébredve karon fogott és sokat sétáltunk a Nagykörúton barátai között. Aztán egy ismerőse szépen felnyergelt fehér lóval jött, Gobbi Hilda vele ment, s a lóra ült fel."

„Márc. 24. Igen kellemes álmom volt. Leontina illatával."

„Márc. 25. A Teslával megint baj van, menet közben mellékzengés keletkezik."

„Márc. 26. 1.25 az idő az újonnan beállított óra szerint… mikor lefekszem. Egész nap ültem, mindkét lábam megvan egy kicsit dagadva, úgy mint régebben. Ez nem jó."

„Márc. 27. Most jött meg Redő. Ráordítottam, hogy megint nem tartotta meg a szavát, menjen haza, mondtam, így nem tud csinálni sz.-t se. Ilyen hangot ne használjak vele, mondta R. és felment a tetőre… 19.46. Ma két percre láthattam magam a tévében. Gizike hívott fel 19.10-kor, hogy 19.45-kor megjelenek a Hét című adásban. Az adás után felhívott telefonon Tóth Jóska + Szabó Vladimír + Eszterág Pali + Taba Bandi + Katona Gizi. A következőket az utolsó pillanatban értesítettem: Dávid Gyula + Békés Bandi +K. Gizi + Taba Bandi… Végre Redő megjelenve csinált is valamit, de nem sokat. Enni adtam neki. 21.30-kor ment el. Ő is megnézte a filmjelenetemet."

„Márc. 28. 2.30. Nagyon sokan hívtak a tévészereplésemmel kapcsolatban. Most fekszem le."

„Márc. 29. Két ismeretlen egyén jött ide, hogy eladom-e az ingatlant. A tévéből ismerték fel a házat.”

„Márc. 31. Takács Jóskának referáltam a négymilliós javaslatról. Megint ígérte, hogy beszél Sebestyénnével, de az ő elkésett ígéreteire sokat adni nem lehet.”

„Április 2. Cicának megvettem még két zsák földet. Mondtam, hogy mindez „locsolásnak” számit (350+40 = 390 Ft). Nem tartozik semmivel, amit nagyon megköszönt. Tegnap Redőék ígérték, hogy ma 15-16 között meghozzák a vaskaput. Persze, hogy ígéretüket, akárcsak T. Jóska, nem tartották be. 02.10. Főztem, ettem, kávéztam. Most Nóra következik. Még nem fekszem le, hanem magnózás mellett 22 óra óta rajzolok és spekulálok. 6.00. Már reggel van, de csak most fekszem le, mert végre álmos vagyok. Egész éjjel magnóztam, rádiózva rajzoltam. Nóra.”

„Április 3. 14.30. Váratlanul T. Jóska kopogott a hátsó ablakon. Száz Napóleont ajánl nekem, hogy amíg él, itt lakhassék nálam. Megengedtem, hogy szerda délután költözködjék hozzám a hátsó szobába és itt lakjék egy-pár napig. 22.30… most megint Nóra… elég sokat haladtam vele, s most lefekszem.”

„Ápr. 4. Szikrát hívtam fel, mennyiért lehet egy Napóleont venni. Felelet: 1 gr. 900 forint. Említettem tartozását is. Majd jelentkezem, mondta. 19.50. Most mentek el Redőék. 01.20; Nóra *rajzának tuskihúzását* most fejeztem be…” (Itt végre kiderült, miféle Nóráról van szó; Augusztáéknak nem kell a titokzatos nőt keresniük, akivel Bobletek bácsi együtt kelt és együtt feküdt…)

„Ápr. 5. 17.15. Most ment el T. Jóska. Ötven forintot kért, de nem egyenes kéréssel, hanem szerény körülírással. Adtam neki. Két órám ment el potyára vele. Közben Redő telefonált, baszogattam?”

„Ápr. 6. 15.40. Tizenöt percen át telefonált Redő Gy. Hogy a debreceni rendőrségre kell mennie 8-án.”

„Ápr. 7. T. Jóska telefonált, hogy kedden délelőtt 10-kor a Belgrád rkp. 24. II. emelet alatt Sebestyénnével találkozunk.”

„Ápr. 8. Bécsből jött ide egy roppant csinos nő. Kíváncsi volt arra a házra, amit a tévében látott.”

„Ápr. 9. 12.00. Imént ment el a két Gyuszi. 16.55. Redő Gy. telefonált megint. Csak 19.00 óra tájban jönnek. 19.45. Megint Redő. Összeszidtam. Új ígéret… Indulnak majd, hárman. 22.10. Hát ezek a szélhámosok nem jöttek fel. Most hívtam őket, a legkisebb szélhámos azt mondta, ő nem ígért semmit, a mamája pedig azt, hogy én mondtam, holnap este jöjjenek. Az öregebb szélhámost, aki már aludt, nem keltette fel, mert akkor az öreg nagy balhét csinál. Hát ez volt. Az anyjuk mindenit a szélhámosoknak."

„Ápr. 10. Ezek a szélhámosok még nem jöttek ide ma sem. 20.15-kor csengettek. Redő egy kissé kijavította a 2-es tévét, most 21 órakor mentek el. A fiatal úr bokaficamot szenvedett…"

„Ápr. 11. Hétfő. Apámról álmodtam, Marosvásárhelyt, a Kossuth Lajos utcába készülődtünk Z. falvára indulni. Falubeli nőket is beosztott nekem apám. 09.45. A tegnap este felfedezett hibát (hiányosságot) végre kijavítottam. Reggel óta dolgoztam. Folytatom a Balázs statikai számításaival. 11.30. Most telefonált Csikó, este újból felhív. Háromnegyed órával ezelőtt Lázár Antal a MÉSZ főtitkára telefonált. Péntek 11-kor itt lesz a MÉSZ kocsija egy kollégával és vele a MÉSZ székházába megyünk, ahol Nagy Elemér és egy jogtanácsos is jelen lesz. 13.45. Előbb a Volánt hívtam fel, megtudtam Kádi J.-nek a címét (VII. Kazinczy. 9. II. emelet). Aztán dr. Dánnét hívtam fel. A tanyák Kiskunmajsa felé nem érdeklik. Balaton felé legyen valami. Tizenöt percen belül indulok. 16.55. Húsz perce jöttem meg. 14.27-kor indultam le a huszonhetesen. Redőék nem utaztak Debrecenbe, mert levelet kaptak, hogy csak folyó hó 18-án jelenjen meg. 23.30. T. Jóska telefonált, holnap 10.30-11.45 között a Felszabadulás téri aluljáróban találkozunk, hogy Sebestyén Andornéhoz menjünk. Főztem töltöttpaprikát, de nem sikerült. A konzervpaprika az istennek sem akart megpuhulni. Ígérték, hogy telefonálnak: Csikó + Nagy Balázs. Egyik sem hívott fel. Lefekszem…"

Gondolatban talán még ennyit tehetett volna hozzá: 0.30. Zajt hallok a nagy szoba felől. Lemászom ágyamról, kezemben zseblámpával, a zaj

irányába indulok… A nagy szobában valaki van, rávilágítok a lámpával, rászólok… megindul felém… És azután a sötétség.

Pontosan dél volt (április 13-án szerdán), amikor Bognár-Bodri Sándor a 42l-es szobában hozzákezdett Bobletek György unokaöccsének és örökösének, Fórizs Györgynek tanúkihallgatásához. A hatvanéves Fórizs anyja, Anna, Bobletek György nővére volt.

„Nagybátyám, a továbbiakban bátyámnak fogom nevezni, 1941-ben jött Erdélyből Magyarországra. Én 1942-ben. Családunkból csak mi ketten éltünk Magyarországon. Távozásunk miatt a rokonság megneheztelt ránk, ezért a kapcsolat velük meg is szakadt. Bátyám két fiútestvére Marosvásárhelyen él, Bobletec Grigor és Bobletec Trajan…

…jó anyagi körülmények között élt, kb. ötezer forint nyugdíja volt, s ehhez jöttek azok a díjak, amelyeket tervezői munkával keresett. Ebből havonta hat-hétezer forintja jött össze. Készpénzt általában nem tartott otthon, gondolom, jelentős összegű takarékbetétje volt…

…adott kölcsön pénzt embereknek elismervényre… én egy személynek, bizonyos Csikó Árpádnak az elismervényeit láttam, úgy emlékszem, összesen 32 ezer forinttal tartozott, de ebből húszezret már letörlesztett. Nagyobb összeget adott még kölcsön egy dr. Szokolay nevű jogásznak 1982-ben, hogy pontosan mennyit, azt nem tudom, de 68 ezer forintról volt szó. Szokolay aztán disszidált. Tartozott még neki Szikra Sándor építész vállalkozó is, akivel közösen dolgoztak. Azt hiszem, Szikra sem fizette vissza a kölcsönt, mert időközben megbetegedett, és kórházba került. Tudok még egy mérnökről, Zöldi Gézáról, aki nagyobb összeggel adósa volt. Aztán ott van Redő Gyula, aki feljárt a bátyámhoz elvégezni kisebb javításokat, ő hétezerrel lóg. Takács József is gyakran kért tőle pénzt. S hogy őszinte legyek, én magam is sáros vagyok négyezerrel, két kétezer forintos kötelezvényt találnak majd tőlem az iratai között. Ezeket azért kérte, hogy ügyfeleinek megmutassa: az unokaöccsének is csak elismervényre kölcsönöz pénzt.

…én két esetben is laktam nála, először amikor a per folyt közte és felesége közt, aztán 1977-től 1980 márciusáig. Elköltözésem óta munkahelyemen, a János-kórház területén lévő szállón lakom…

…kétszer már betörtek hozzá, az egyik tettest el is fogták. Rádiót és írógépet vitt el a házból.

…most egy színes tévéje és két magnója volt. Az egyik kazettás, a másik tárcsás…”

– Volt-e a bátyjának modern fazonú lemberdzsekje? – tette fel első kérdését Bodri.

– Konzervatív volt, általában öltönyben és ingben járt. Dzsekije nem volt.

– Szokta-e használni a fürdőszoba fűtésére a hősugárzót?

(A holttest felfedezésekor a fürdőszobában égett a villany és működött a hősugárzó.)

– Nem. Amikor fürdött, teleengedte a kádat forró vízzel, abba ült bele, ezt ő izzasztókúrának hívta. Általában nagy mennyiségű kukoricát tárolt otthon, kilyuggatott bádogdobozokban, és a hősugárzót a kukorica szárítására használta. Szokása volt a fürdőszobában vagy a kamrában égve hagyni a villanyt, hogy ha az ablakon benéznek, azt higgyék, valaki ébren van odabent… A betörőket akarta ezzel a módszerrel elriasztani.

Ezzel a beszélgetéssel a helyszíni szemlén tapasztalt néhány furcsaság magyarázatot nyert. Ugyanakkor Fórizs vallomása megerősítette azt a feltevést, hogy a dolgozószobában talált dzseki nem Bobletek bácsié volt.

Ezen a napon előkerült a naplóban oly sokat emlegetett Redő Gyula is, az „öregebb szélhámos”. A negyvenöt éves Redő valamikor órásmester volt Debrecenben; pályafutásában vagy tizenöt esztendeje „csúnya törés” következett be, azóta élete hányatottá, sorsa bizonytalanná vált; jelenleg Esti Hírlapot árul Budán, arcára a múló idő rávéste jeleit, vonásai elkenődtek, szája két oldalán mély, szinte sebhelynek tűnő ráncok húzódnak, folyton könnyező szemének fénye kiapadt, keze, amely valamikor biztosan bánt apró csipeszekkel, csöpp kalapácsokkal, miniatűr csavarhúzókkal, durva és reszketeg lett, egyszóval a precíz órás nagyot változott, hangja, amikor az Esti Hírlap vészes híreit kiáltja világgá, rekedtes és fülsértő. Ha kérdezik, mindez miért, mivégre, balladai tömörséggel felelhetünk: „A rum tette, s az átkozott likőr…”

Redőt a 419-es szobában Andrus hallgatta ki. Beszélgetésük jóval keményebbnek ígérkezett, mint Fórizs meghallgatása. Ugyanis Redőre –

akinek már volt dolga a rendőrséggel – ha nem is a gyanú, de a tett elképzelhetőségének árnyéka vetődött, oly módon, ahogy ezt már a DeVrien-ügy néhány szereplőjével, Királlyal, Hámorral és Szabóval kapcsolatban kifejtettük.

És Redő tudja ezt. Érzi a feszességet Andrus modorán. Kénytelen meglátni önmagát a rendőr szemével; ettől elszontyolodik, és szolgálatkész lesz, bizonykodó és mentegetőző, s lépten-nyomon elveszti méltóságát.

Andrus: Nos, Redő úr, mondja el nekünk *szépen, hol* és *hogyan* ismerte meg Bobletek Györgyöt.

(Az, amire az előbb utaltunk, a „szépen” kifejezésben, a „hol és hogyan” szó hangsúlyában nyilvánul meg; Andrus kérdésében nyoma sincs udvariatlanságnak, mégis nyilvánvaló: nincs kedve kukoricázni.)

Redő: Elmondom én készséggel. Még kisiparos voltam, tetszik tudni, órás kisiparos, műhelyecském volt a Vásárhelyi Pál utcában, jól is ment, akkor még ugye én magam is másképp néztem ki…

Andrus: Ha lehet, csak a lényeget. Megismételjem a kérdést?

Redő: Dehogy, dehogy. Nem kell. Értem én. Azért beszéltem a műhelyről, mert oda jött be Gyuri bácsi 75 nyarán, ha jól emlékszem, de esküdni nem mernék rá…

Andrus: Nézzen körül. Lát itt bibliát? Csak nyugodtan, Redő úr, hiszen nincs egymástól félnivalónk… Tanúnak idéztük be…

Redő: Tudom én… tudom. Szóval 75-ben, és mindjárt jól összejöttünk, de nála akkoriban még nem jártam. Ha szüksége volt valamire, ő jött hozzám. A címét csak körülbelül hat éve tudom…

Redő itt elhallgatott, várakozóan Andrusra nézett, miközben bal szeméből alig észrevehetően könny szivárgott.

Andrus: Folytassa csak. Mire vár?

Redő: Abban az időben a feleségem még Faterád Éva volt, akitől 79-ben váltam el.

Andrus: Fontos ez?

Redő: Én nem tudom… Kérdezni szokták…

Andrus: Na jó. Maradjunk a megszokottnál. Persze eddig emberöléssel kapcsolatban magát még nem hallgatták ki.

Redő: (büszkén) Sosem.

Andrus: Most viszont…

Redő: Elég baj ez. Szegény jó Gyuri bácsi…

Andrus: Hát mondja csak a házasságait…

Redő: 1961-ben nősültem először, jóformán gyerekfejjel. Az első feleségem, Jendrasik Lenke meghalt. Ott kezdődött az én tragédiám. Tőle született a fiam, Gyula, 1965-ben.

Andrus: Gyula hol dolgozik?

Redő: A Délin. Betanított villanyszerelő.

Andrus: Rendben. Térjünk vissza Gyuri bácsihoz.

Redő: Szóval az én anyagi helyzetem elég labilis…

Andrus: Labilis? Mit ért ez alatt?

Redő: Hát így mondom… És azt értem alatta, hogy nem rendelkezem készpénzzel. *(Bocsánatkérő mosollyal.)* Bankbetétem sincs. Aztán evégből elő-előfordult, hogy Gyuri bácsitól apró-cseprő segítségért, ház körüli munkáért, javításokért elfogadtam néhány forintot. Ez nem munkabér volt, nem is tekintettem annak, ezért aztán a kapott összegekről mindig elismervényt adtam. Felesleges is mondanom, hiszen nyilván megtalálták a nyugtáimat…

Andrus: Bízhat bennünk…

Redő: Utoljára április 10-én vasárnap este voltam fent a Gellérthegyen. A lapostetőre régebben felszerelt antennát állítottam át a 2-es csatornára. A feleségem is velem volt. 9-én délelőtt is fent voltam Gyuri bácsinál a fiammal. A fürdőszobai bojler hőszabályozóját akartam beállítani, de abból semmi se lett, helyette asztali lámpát szereltünk, elpiszmogtunk a tévéantennával… Szóba jött, hogy nekem Debrecenbe kell utaznom ingóságaimért, erre Gyuri bácsi felajánlott négyezer forintot azzal a feltétellel, hogy ezerforintos részletekben fizetem vissza. Az első ezrest a feleségem 11-én délután fel is vitte neki, de ő azzal, hogy anyagi ügyeket csak velem intéz, nem fogadta el… Az előtt, napra nem tudom az idejét, de akkor, amikor a telefont bekötötték hozzá, kaptam tőle négyezret elismervényre. Előtte két-három héttel adott ezret, hogy a tévéantennához anyagot vásároljak, forgatómotort. Arról a pénzről is adtam papírt…

Andrus: Több nincs?

Redő: Februárban kaptam háromezret, mert magánlaksértésért a debreceni tanács megbírságolt, és ha nem fizetek, harminc napot kellett volna ülnöm. Az elzárás előtt a XX. kerületi kapitányságon az orvos megvizsgált, s mivel bélsérvem van, hazaküldött, de köteleztek a háromezer forintra. Mindezt elmeséltem Gyuri bácsinak, és ő bármilyen feltétel nélkül a kezembe nyomta a pénzt. Nagyon rendes ember volt az öregúr…

Andrus: Ez összesen tizenkétezer…

Redő: Annyi.

Andrus: Más?

Redő: Vagy két hónappal ezelőtt odaadta a BRG magnóját, hogy adjam el a BÁV-nál vagy tegyem zálogba. De sem itt, sem ott nem kellett. Én rendbe hoztam a gépet, és az most két írógéppel együtt otthon van nálunk.

Andrus: Az írógépek márkája?

Redő: Az egyik Consul. A másikat nem tudom.

Andrus: Milyen magnója volt még Gyuri bácsinak?

Redő: Egy lengyel Grundig, aztán egy Unitra. Bocsánat! Nem vagyok észnél! Grundig-Unitra, ez a márka teljes neve, *egy* gépről van szó. Aztán volt ott egy orsós cseh, Krisztál is. Az Unitra kazettás.

Andrus: Hogy nézett ki az az Unitra?

Redő: Fekete színű műanyag borítású, hordozható, telepről és hálózatról egyaránt megy. A tetején toló potméter és jobb oldalt beépített mikrofon. Ezt a magnót alig egy hónapja javítottam, s lehet, hogy a kazettáján rajta van a hangom, *mikrofonpróba, egy, kettő.* A mikrofont én sárga szig. szalaggal leragasztottam, mert Gyuri bácsi vezetékes mikrofonnal szokott dolgozni, és nem tudta, hogy a két…

Andrus: Jól van. Nagyon jól van. Figyeljen csak. Amikor 10-én este fent járt a Bérc utcai lakásban, látta az Unitrát?

Redő: Láttam. A fogadószobában volt.

Andrus: Melyik a fogadószoba?

Redő: Az előszobából nyíló első helyiség. Szóval ott volt az ablak és a vitrines szekrény közötti széken.

Andrus: Tudja mit? Most a piaszaggal nem törődve, a legszívesebben megölelném magát. A szeme, az emlékezete olyan még mindig, mint egy órásmesteré. Tulajdonképpen miért hagyta abba a szakmát?

Redő: (sóhajtva) Nagy sora van annak.

Andrus: Ha fáj, ne mondja. Ne bolygassuk. Mit tud még?

Redő: Gyuri bácsi szerepelt vagy három hete a tévében, valami alapítvánnyal kapcsolatban, amit ő akart tenni olyan emberek megsegítésére, akik nem esznek húst.

Andrus: Hát, majdnem így volt.

Aztán a nyomozó kiment, hogy a leglényegesebb információt közölje Augusztával. Néhány perccel később pedig megkezdte Redő vallomásának gépbe íratását anélkül, hogy az újságárust elszámoltatta volna április 11-i éjszakájáról.

Auguszta pedig hívatta Malájt.

– Az öregnek volt egy lengyel Grundig-Unitra magnója. Ez egy hordozható kazettás készülék.

– Tudom – mondta Maláj.

– Derítsd ki az Unitra gyári számát.

– Ühüm… – dünnyögte Maláj.

– Ez a magnó 10-én este még ott volt a Bérc utcai házban a nagy szobában, az ablak mellett. A helyszíni szemlén meg…

– Tudom. Csak egy nagy tárcsás magnót találtak.

– Hát akkor indulj.

– Hová?

– Én tudjam?

– Jó – mondta Maláj –, megyek.

Az olvasó most eltűnődhet, hogyan derítené ki egy eltűnt magnó gyári számát. Hová, kihez fordulna, mihez fogna?

„budapesti rendőrfőkapitányság
bűnüldözési osztály
xc sürgős! visszavonásig érvényes! vétel után főkapitánynak

illetékes helyettesének bemutatandó!

szám: 812/1983 bű.

bm. bű. nyt. oszt. budapest

kapja: 1-43 tagállomás székhelyeiken

fenti szám alatt bobletek György sérelmére ismeretlen tettes(ek) által elkövetett emberölés ügyében kiadott géptávírót az alábbiakkal egészítem ki.

a jelenleg is folyamatban lévő helyszíni szemle és egyéb nyomozati cselekmények során bizonyítást nyert, hogy az ismeretlen elkövető eltulajdonította a sértett unitra típ. kazettás magnetofonját, a készülék hozzávetőleges mérete 25 x 30 cm, kezelőszervei – köztük a hangerő és a felvétel beállítására szolgáló ún. toló potenciométerek – a készülék tetején helyezkednek el. jobb oldalán az előlapon beépített mikrofon, mellette a hangszóró, az előlap bal oldalán pedig a kazettakidobó szerkezet van kialakítva, a készülék telepes és hálózati üzemmódra is alkalmas, a magnó felső részén fémszínű díszítőszerelvények nyertek elhelyezést, a készülék leírását nem szakértő tanúk adták meg, lehetséges, hogy kinézete eltér a fentiektől, a magnó típusa és kb. 1977 óta való megléte elfogadott.

nr: 3730

megállapítottuk továbbá, hogy az elkövető bejutáskor egy vascső használatával rácsfeszítés módszerét alkalmazta, kérem vezető elvtársakat, hogy illetékességi területükön a teljes állományt haladéktalanul tájékoztassák a készülék leírásáról, szervezzék meg felkutatását, a bűncselekmény feltehető elkövetési időpontja után foganatosított minden egyes igazoltatást és rendőri intézkedést értékeljenek abból a szempontból, hogy az intézkedés alá vont személynél nem volt-e, nincs-e a keresett tárgy.

fordítsanak különös figyelmet a csavargó, lakás-, munkanélküli személyekre, továbbá mindazokra, akik az elkövetési módszerek alapján számításba jöhetnek, ellenőrizzék a legális és illegális értékesítési helyeket.

bármilyen idevágó értesülés esetén a brfk-rablási és életvédelmi alosztályát haladéktalanul értesítsék, budapest 1983. április 13. dr. mérő István r.alezr. osztályvezető.

adta 317.

vették cím szerint.”

Redőné – akit az alacsony termetű, Colosnak becézett Olasz Tibi hallgatott ki – megerősítette férje szavait, és igazolta alibijét.

„…április 11-én férjem 14.30-tól újságot árult. Én találkoztam is vele a Körtéren este 19 órakor, amikor egy Sugernyák nevű órással beszélgetett. Rövid idővel később együtt mentünk haza, Sugernyák is velünk jött. A lakásunk közelében találkoztunk Bodorhegyi László rendőr törzsőrmesterrel, aki bejött hozzánk, s a lakásban nevelt fiammal beszélgetett. Közben férjem visszament újságot árulni, és körülbelül 20 órakor jött végleg haza… 22 óra körül a nevelt fiam a galérián, férjem odalent aludni tért. Kissé ittas volt. Én szakdolgozatot gépeltem éjszaka két óráig, majd hatra telefonébresztést kértem. Kb. háromnegyed 5-kor férjem felkelt, kiment a WC-re, cigarettázott, és megitta az estéről maradt barackpálinkát. Beszélgetni akart velem, de én álmos voltam, így aztán ő is visszafeküdt. Negyed nyolcig aludt, utána 10-ig a lakásban volt. Akkor jött hozzánk Szontág László, aki megkérte, hogy kísérje el a hírlapterjesztőig, mert ő is szeretne újságot árusítani. Együtt mentek el…”

Az Andrus által később kihallgatott ifj. Redő Gyula vallomása sem tért el a szüleiétől, ő is emlékezett az Unitra magnóra: „A mikrofonja le volt ragasztva sárga színű szigetelőszalaggal, ami alatt géz volt.”

Miért nem tartalmazza a géptávíró szövege ezt az ismertetőjegyet: a sárga szig. szalagot? Nyilván azért, mert azt egyszerű eltávolítani, s kihangsúlyozása elvonná a figyelmet a magnetofon más, nem ilyen markáns, de változhatatlan ismertetőjegyeiről.

Ezen a napon jelentkezett egy tanú, bizonyos Dán Andrásné, aki a Bérc utcában szokta volt kutyáit sétáltatni.

– Sohasem láttam senkit a megölt öregember telkén – mondta többek között. – Ezért furcsa volt, hogy április 10-én délután öt óra felé Móricz

nevű kutyám odarohant a kerítés tövéhez, s ott egy bent lévő kutyával szagolgatni kezdték egymást. Akkor megláttam, hogy bent egy férfi, egy nő és egy gyerek van…

A rablási csoporttól az életvédelemhez átvezényelt nyomozók közben megkezdték a környéken lakók kikérdezését. Egy közülük kolléganőmhöz, Zsigovits Edithez is eljutott, aki később ezt a látogatást és előzményeit nekem elmesélte. („Képzeld csak, gyilkosság történt majdnem a szomszédunkban, megöltek egy öreg bácsit…” „Ne mondd – mondtam –, mi minden megtörténik…”) Szóval az esetet nekem elmesélve a nyomozót „helyes, udvarias kölyöknek” írta le.

Este Bognár-Bodrival Redőék üzletlakásán jártunk, ahol szemügyre vettük a BRG magnót, aztán Redőnét bevittük magunkkal a BRFK-ra, ahol férjét is – az Unitra minél pontosabb leírásának érdekében – még egyszer kihallgatták.

Ezen a napon a nyomozók (Redőék is) éjjel 2-kor mentek haza. A kapuban Andrus így búcsúzott Redő Gyulától:

– Ha valami eszébe jut, jöjjön be bátran. Gondolom, maga is szeretné, ha megfognánk Gyuri bácsi gyilkosát.

– Szeretném bizony.

– Aztán még annyit: a sok pia sírba viszi. Ha így folytatja, magából nem lesz többé órásmester.

– Ajaj… a körülmények… szóval a sorsom…

– Nem, nem – mondta Andrus. – Ne kenjük a sorsra. Van erre egy jó szó: életvitel.

– Tudom. De esküszöm…

– Ne esküdjön. Mondtam már, nincs nekünk bibliánk.

1983. április 14.

„Jelentés.

Jelentem, hogy a DeVrien Gáborné sérelmére elkövetett emberölés ügyében a mai napon eljártam a sértett iskolájában, Békés Glass

Élelmiszerkereskedelmi Szakmunkásképző, ahol beszereztem az osztálynévsort, valamint az osztályfőnöki véleményt…

…az osztályfőnöknő szerint sértett sokat hiányzott… közelebbi kapcsolatot csak Weisz Lászlónéval tartott fenn, akivel egy helyen dolgozott. Weisz Lászlóné érdemleges adatot nem tudott szolgáltatni. A továbbiakban eljártam a VIII. ker. Rákóczi út 75. szám alatt lévő fodrászatnál. A sértett fodrásza Dara Józsefné sz. Cseri Piroska volt, aki 2251 Tápiószecső, Árpád út 33. szám alatt lakik. Jelenleg kb. másfél hónapja betegállományban van, mert veszélyeztetett terhes."

Ezen a napon Kasnyák és Auguszta elé kerül még Kati egyik közeli ismerősének, Erdeiné Lolé Annának tanúkihallgatási jegyzőkönyve. Eszerint Lolé Anna február 27-én vasárnap délután 4 óra körül férjével együtt fent járt Kati lakásán, jobban mondva a lakás előtt, többször csengettek az ajtón, de mivel bent nem mozdult semmi, néhány percnyi várakozás után távoztak.

Látogatásuk oka: Erdei L. takarító kisiparos lévén elvállalta DeVrienné ablakainak tisztítását, s most az anyagiakat megbeszélni jöttek. *„Kati azt mondta, nyugodtan menjünk, mivel a hétvégén semmiféle programja nincs, száz százalék, hogy otthon lesz."*

Előkerül Muskát Péter, a volt élettárs is – gázöngyújtótöltő kisiparos –, aki állítása szerint, amióta 1970-ben elköltözött a Légszesz utcai lakásból, nem találkozott Katival.

Mit is mondott Kasnyák hat nappal ezelőtt? Emlékezzünk rá: vigyázni fog, nehogy a gyanú elvigye egyetlen irányba. A fentebb ismertetett kis tudakolódások, puhatolódzások a nyomozás kiterjesztését, szétágaztatását szolgálják, rejtett lehetőségeket és esélyeket keresnek, persze anélkül, hogy a főirányt befolyásolnák.

A Bobletek-ügynek viszont április 14-én még egyáltalán nem volt főiránya, hacsak Maláj sikeres kutatását nem tekintjük annak, ő ugyanis ezen a napon megtudta, az eltűnt Grundig-Unitra magnó gyári számát. Miképpen?

Miután Augusztától megkapta az utasítást, végiggondolta lehetőségeit, és ráébredt, hogy egy feltevésből kell kiindulnia, s ha ez a feltevés igaz, akkor a szám megtudható; úgy vette hát – s ez a hipotézis lényege –, hogy Bobletek bácsi Unitráján végeztek már valami javítást állami cégnél vagy szövetkezetnél, ahol ennek írásos nyoma maradt. Ezután kiderítette, hogy magnóval, Unitrával hol foglalkoznak, s már a második szerviz (Ráday utca) irodáján rábukkant a bizonylatok között Bobletek György nevére, aki egy 304887 gyári számú, automatic Grundig-Unitra típusú magnó tulajdonosaként szerepelt.

„020-001 brfk nr. 384904141626
budapesti rendőrfőkapitányság
bűnüldözési osztály xc szám
822/1983 bű.
sürgős! visszavonásig érvényes, vétel után főkapitánynak,
illetékes helyettesének bemutatandó,
bm. bű. nyt. osztály budapest
1-43 tagállomásnak székhelyeiken
fenti számú, bobletek györgy sérelmére ismeretlen tettes(ek) által elkövetett emberölés ügyében 1983. április 12-én kiadott és 1983. április 13-án kiegészített géptáviratot az alábbiakban egészítem ki:
megállapítottuk a tettes(ek) által eltulajdonított, a géptávíró kiegészítésében már leirt kazettás magnetofon jellemző adatait, melyek a következők:
gyártmánya: unitra zrk. made in poland – ezen felirat a kazetta kidobószerkezete alatt helyezkedik el –
gyári száma: 304887
típusa: mk. 235 automatic Grundig – ezen felirat a kazetta kidobószerkezet felett helyezkedik el –
méretei: hossza 26,5 cm, magassága 16 cm, szélessége 6 cm
hálózati csatlakozója szürke színű, műanyag szigetelésű vezeték

a behatolás helyénél – az ablaknál – szövetlenyomatot rögzítettünk, a nyom származhat az ismeretlen elkövető ún. mikrokord anyagú nadrágjából, vagy felsőruházatából, a holttest mellett cipőtalp lenyomata látható, mintázata hullámvonalas, a sinus-görbére emlékeztető hullámvonalak egymástól mért távolsága kb. 1 cm. nem biztos, hogy a nyom az elkövető cipőjétől származik.

ismételten kérem vezető elvtársakat a kiegészítésben megfogalmazott feladatok végrehajtására.

csavargó, munkakerülő életmódot folytató, őrizetbe vett, előzetes letartóztatásba helyezett, egyéb okból ellenőrzött személyeket számoltassák el alibijük vonatkozásában ellenőrizzék, hogy rendelkezhettek-e a leírt ruhadarabokkal, náluk, vagy kapcsolataiknál nincs-e a keresett kazettás magnó, a készülék tárgykörözését elrendeltük, róla rövid időn belül fényképet küldünk. A feladatokat ismertessék a teljes rendőri állománnyal, önkéntes társadalmi segítőkkel, budapest, 1983. április 14. dr. mérő István r. alezredes, osztályvezető.”

A magnótipusról (a BRFK fotóműtermében fénykép készült kétezer példányban.

Az összes legálisan számba jöhető potenciális vevő (BÁV, használtcikk-kereskedések, műszaki boltok) megkapta a tárgykörözést.

Ettől a pillanattól kezdve az ország valahány rendőre, amikor mintegy lézengve ballag az utcán, vagy pályaudvarokon, szórakozóhelyeken igazoltat, szemével az Unitrát keresi, noteszében pedig ott a gyártási szám. A rendőrség malmai őrölnek.

A kétezer fénykép egy-egy példánya a következő napokban eljutott a legkülönbözőbb helyekre, ezt a rendőrzsargon „szétterítés”-nek nevezi. Andorkáék tervezték például, hogy egy-egy fotót eljuttatnak a budapesti munkásszállók gondnokaihoz is, erre azonban már nem volt szükség. Ha eddig nem fogták volna meg a tettest, nyilván a Kék fényben, a soron következő adásban is bemutatták volna a magnetofont, a nézők segítségét kérve.

Mindaz, ami most vette kezdetét, az „összehangolt rendőri intézkedések” kifejezés értelemzónájába tartozik.

Ami személyes, az ennyi volt:

– Jól van, Maláj – mondta Auguszta.

A tettes pedig minderről semmit sem tudott, nem látott hálót maga körül, nem dobta el a magnót, mint a tüzes vasat. Miért is dobta volna el, hiszen tetszett neki.

„Felhívás.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság nyomozást folytat ismeretlen tettes ellen, aki 1983. április 11-én 24 óra és 12-én 05.00 óra közötti időben a Bp. I. ker. Bérc. 2. szám alatti lakásában emberölést követett el Bobletek György sérelmére…

…Kérjük azoknak a gépkocsivezetőknek a jelentkezését, akik a fenti időben a Gellérthegy és környékén oda fel vagy le utasokat szállítottak.

Azok jelentkezését is várjuk, akik esetleg a fenti címről, vagy az áldozatról érdeklődő személlyel találkoztak, vagy a cselekményről, illetve annak elkövetőjéről adatokkal rendelkeznek.

Jelentkezni lehet a Budapesti Rendőr-főkapitányságon, Bp.V. ker. Deák.F. u. 16-18., vagy telefonon a 123-456/21366 má., illetve a 07 telefonszámon.”

„Tájékoztató 812/1983 bű.

A tájékoztató tartalmazza azokat a feladatokat és szempontokat, amelyeket a BRFK I. kerületi Rendőrkapitányság mindenkori ügyeletes tisztjének végre kell hajtania Bobletek György sérelmére ismeretlen tettes által elkövetett emberölés ügyében.

A nyomozást a fenti bűnügyi számon folytatjuk, az ügyben 12-én, 13-án, 14-én géptávírókat adtunk ki. A géptávírók tartalmazzák azokat a főbb tényállási ismereteket, egyéb adatokat, amelyeket általános tájékoztatásként minden egyes alkalommal az eligazítandó és szolgálatban lévő állománnyal ismertetni kell.

Bp. I. Bérc. 2. számú ház előtt tanúkutatás és adatgyűjtés céljára, később meghatározandó ideig, egyenruhás rendőrökből és esetleg önkéntes rendőrökből álló szolgálatot szervezünk. Az elvtársak szolgálatukat folyamatosan látják el, előtte eligazításra mindenkor a BRFK I. kerületi Rendőrkapitányság ügyeletes tisztjénél jelentkeznek.

A második bekezdésben említett általános feladatokon túlmenően el kell igazítani őket, hogy eljárásuk alkalmával az alábbi kérdésekre térjenek ki.

– milyen célból jelentek meg az ellenőrzési pontnál?

– rendszeresen vagy esetileg keresték fel a helyet?

– amennyiben rendszeresen járnak arra, kiket ismernek, akik szintén a területen mozognak, ismerik-e a sértettet, ismernek-e a sértetthez látogató vagy ott megjelenő személyeket, láttak-e az említett cím előtt járműveket parkolni (szükség van név nélküli személy- és ruházatleírásból álló adatokra is)

– amennyiben ismerték a sértettet, vele milyen kapcsolatban álltak

– megfigyeltek-e fiatalokból álló csoportosulásokat a Gellérthegyen, és hol

– találtak-e idegen tárgyat a hegyen, hol, mikor és mit,

– ismernek-e csövezőket, kukkolókat,

– környezetükben tudnak-e intézetben nevelkedett fiatalokról, segéd- vagy alkalmi munkát végző személyekről

– 1983. április 10-én 18 óra tájban sértett háza előtt láttak egy harminc év körüli, 165-170 centiméter magas, sovány testalkatú, hosszúkás arcú, hajlott sasorrú, vöröses-barnás hajú, szeplős arcú férfit, aki szövetdzsekit, színes inget, sötét nadrágot és fehér sportcipőt viselt. E személy kilétére tudnak-e adatokat szolgáltatni?

Április 14. Andorka Péter r.szds. alosztályvezető.”

Ezen a napon az adatgyűjtő munkával megbízott nyomozók kihallgattak egy Agoru Sándor nevű – görög állampolgárságú – férfit, aki a Bérc utcával párhuzamos Orom utca végében lévő szuperluxus társasház építkezésén mint lakatos dolgozott.

„Április 2-án… szombati napon lent voltunk a garázsban, ami nekünk raktárnak és öltözőnek van fenntartva, amikor 11 óra tájt ott egy idős férfi jelent meg…

…bemutatkozott, a nevére nem emlékszem, s kérdezte, hogy nem adnánk-e neki a közelben heverő vaskaput, mert az jó lenne szemben lévő telkének bejáratához. Mi viccelődtünk, beszélgettünk vele, majd miután elment, munkatársammal. Mohi Sanyival megfogtuk és átvittük a telkére…

…az öreg kora délután újra megjelent, s szólt, hogy maguk milyen rendes emberek, velem senki sem volt még ilyen jó, hogy kérés nélkül megcsinált volna valamit. Aztán egy citromleves flakonban pálinkát adott nekünk. Én tiszteletből kóstoltam meg, és olyan erős volt, hogy égette a szám…

…akkor láttam először és utoljára… szimpatikus, rendes, tanult öregember volt…”

– Na – fogta meg kora délután a karomat Andrus –, gyere velünk, gondolom, nem láttad még, hogyan vesznek le ujjlenyomatot.

A mentő orvosnője volt még velünk, ő kifejezetten azzal a céllal, hogy ujjnyomát a BRFK-n hagyja kizárás végett.

Egy emelettel lejjebb apró alkóvszerű szobácskában ült a daktiloszkópus, egy írópulthoz hasonló asztalka mögött. Bocsánatot kért, aztán megfogta a doktornő bal kezét, s ujjait félkörben elfordítva egy festékkel átitatott tömött párnácskára, majd egy merített papírlapra nyomta. Ugyanezt megismételte a jobb kézzel is.

– Köszönöm – mondta végül –, szappannal dörzsölve előbb-utóbb lejön. Ha mégse, akkor majd lekopik.

„Ujjnyomkizárásra felvett személyek névsora: 1. Bobletek György, 2. Fórizs György, 3. Redő Gyula, 4. Redőné Budai Ibolya, 5. Ifj. Redő Gyula, 6. Csibók Csilla – mentős, 7. Takács Ferenc – mentős, 8. Gyula Attila – mentős, 9. Kovácsné Veres Kornélia – mentős, 10. Mátyás József, 11. Hilt Csaba László, 12. Milák József, 13. Dombos István, 14. Bajnok Sándor, 15. Patai József, 16. Farkas Gyula, 17. Takács József-felfedező tanú, 18. Bakos

Tibor, 19. Vörös Sándor, 20. Horváth Imre János, 21. Göveczy Zoltán, 22. Francisczy Guido György, 23. Tura Árpád, 24. Haraszti Ferenc, 25. Kónya Imre, 26. Baltás János.”

1983. április 15.

Thildo a DeVrien-ügyben újból kihallgatja Király Lászlót. Hiába, hogy a gyanú már-már határozott formát nyer Szabó Zolira irányulva, ez a határozottság nem jelent befejezettséget; Zolit február 26. (szombat) délutánjának és estéjének ellenőrzése közben érte malőr, s ugyanezt nem mondhatjuk-e el Laciról is? Azután, hogy állítása szerint délelőtt fél kilenc tájban a sashalmi piac presszójában elvált Katitól, s úgymond aludni, majd dolgozni ment, valójában egyetlen percéről sem számolt el. Ha valaki nála is látott volna egy sötétbarna színű női bundát, nyilván egyáltalán nem hinnénk Királynak.

Elképzelhető az is, hogy az a nap, amikor feleségével együtt volt DeVrienné lakásán, nem február 20., hanem éppen 26-a, és a találkozás korántsem volt olyan békés, furcsa egyetértésben lezajló, mint ahogy Királyék állították. Nem történhetett-e épp akkor valami, amit nő és férfi együtt vitt véghez és együtt bonyolított le?

Itt ül most ismét velünk szemben Király László, jobban mondva inkább velem szemben ül, mert Thildo folyton magunkra hagy bennünket, ki-be jár, közben annyit mond Királynak: „Gondolkozzon csak, nem sürgős… legalábbis nekünk nem…”

Laci legutóbbi ittléte óta semmit sem változott, nagy az arca, mint volt, vagy még nagyobb is valamivel, mert szakálla icipicit gondozatlan és szétmered; homlokán bánat és gond ül, szemében a hiábavaló töprengés lidérces fénye. Ez a néhány nap bizony megtörte Király Lászlót, s az idézés, amelyet Thildótól kapott, baját még jobban elmélyítette; ül a széken előreesett vállal és gondolkodik, mintha valóban volna rá remény, hogy épp most és épp itt jut eszébe, hol, merre járt azon a napon.

Azt hiszi, az újbóli beidézés a rendőrség erősödő kétkedésének, sőt rosszhiszeműségének jele. Nem neheztel ezért a kétkedésért, mert maga is

úgy érzi, hogy „nyakig benne van”, ő se tenne mást Thildo helyében, csak gyanakodna és gyanakodna. Laci a BRFK kemény irodaszékén ülve vezekel most mindazért, amit elkövetett, vagy el sem követett.

Azt motyogja: „Tudom, hogy gyanús vagyok, emlékeznem kellene, de nem megy…” Esengve rám néz, elnyertem bizalmát hallgatagságommal, tartózkodásommal és együttérzést kifejező tekintetemmel. Számára én vagyok a legjobb zsaru, ezért hozzám fordul nagy szorongattatásában: „Mit tegyek, mit tegyek?” „Emlékezzen” – felelem bölcsen. „De hogyan?” „Vegyen a kezébe papírt, ceruzát. Idézze fel azt a pillanatot, amikor hazulról elindult azon a napon… És onnan próbáljon eljutni tovább…”

Papírt és ceruzát kér, szabadkozva és hálásan rám mosolyog, én pedig kimegyek a szobából, mert gyötrődésében nincs semmi jó.

Félóra múlva ez áll a papíron: „Otthon – erzsébeti droszt – csepeli papírgyár, kultúrotthon, diszkó, két fiú és egy lány –? – ”

– Remek – mondja Thildo, miután megnézi a cédulát. – Most már nyilván nem házaspár, hanem egy lány és két fiú. De ezt már a diszkóval talán ellenőrizni tudjuk… Na, studírozzon még, békében hagyom.

Miután Király három óra alatt két sort ír mindössze szombat délutánjáról, s ez általános iskolai fogalmazásórán is elégtelen, meg van győződve arról, hogy bent tartják a BRFK-n. Amikor Thildo aláírja kilépőjét, Laci valami köszönésfélét rebeg, s ha jól veszem ki, azt is mondja, hogy nagyon fog igyekezni a jövőben. Alibije persze még most sincs, helyzete ebből a szempontból semmit sem változott, mégis megkönnyebbülést érez, mosolya már nem szabadkozó és kétségbeesett, látszik, hogy a legjobb véleménnyel van a rendőrségről.

Visszaadja a tollamat, én pedig elteszem papirkáját, amelyen ennyi áll: „-Otthon – erzsébeti droszt stb. stb. – felmenjek, ne menjek, mégse megyek – de onnan hová – hová…”

„Jelentés. Jelentem, hogy DeVrien Gáborné ügyében a mai napon az alábbiakat állapítottam meg: A sértett fodrásza azonos Dara Józsefné sz. Cseri Piroska, tápiószecsői lakossal. Fenti személyt lakásán kerestem fel, ahol elmondta, hogy… Sértett 1982. december közepén járt nálam utoljára, akkor csináltatott frizurát. Általában délután 18 óra körüli időben jött, s

ilyenkor már érződött rajta az italszag. Ezt én nem szerettem, ezért igyekeztem minél előbb szabadulni a vendégtől. Kabátját, bundáját nem ismerem, mivel nálunk ruhatár van. A továbbiakban megállapítást nyert, hogy sértett járt még fodrászhoz a VII. kerület Landler Jenő 28. alatt lévő Vénusz Szövetkezetbe is. Itt fodrásza volt… Dudás Jánosné sz. Gulyás Erzsébet tápiószecsői lakos, aki elmondta, hogy sértett 1983. február közepén járt nála utoljára, amikor sértett magáról csak annyit mondott, hogy orvoshoz készül, mert a *tüdejével van valami baj.*

1983. április 15.”

(Ebből a jelentésből kiderül, hogy a főváros teli van tápiószecsői fodrásznővel, s még az, hogy Kati idegeneknek is szívesen hazudott.)

Minden nyomozás kilencven százaléka üresjárat. Senki sem sejtheti előre, hol és mikor hangzik el az a szó, amelyik lényeges.

A Bérc utcai ügy negyedik napján, április 15-én Augusztáék már biztosak voltak abban, hogy egy „pacek” mászott be Bobletek bácsi ablakán az Unitráért, s mintegy mellékesen verte agyon az öregembert. Bűnügyi regényben tilos holmi tévelygő pacekra kenni a gyilkosságot, sokkal cifrább megoldások jöhetnek csak számításba, például: az örökös játszotta el a betörő szerepét, vagy ravasz, közvetett ráhatással arra bírt egy csövest, hogy éppen azon az ablakon másszon be, s ha meglepi valaki, azt csapja agyon. Kapcsolatba lehetett volna hozni Bobletek bácsi halálát a bicsérdizmussal… az alapítvánnyal, a tévészerepléssel: teszem azt egy csalódott vegetáriánus, vagy a falba fúrt lyuk előtt kefélő ifjú, mondjuk a sörtehajú tévés lehetett volna a gyilkos, ő annál is inkább, mivel történetünk legelején már színre lépett, s mint tudjuk, a detektívregényben a tettesnek kezdet kezdetétől jelen kell lennie.

Persze ha e furcsaságok közül bármelyik a valóságban létrejött volna, az életvédelmisek nem gondolnak pacek-balhéra. Ha ritka is a valóságban az ötletes, a félrevezetés logikájával felépített bűntény, Augusztáék számolnak vele.

Gémes – bár meggyőződése volt, hogy a tettes a szó szoros értelmében ismeretlen – nem hagyatkozott az Unitra keresésére és a rendezői ellenőrzés rutinjára. A nyomozók folytatták Bobletek bácsi környezetének és

kapcsolatainak felderítését. Ezen a napon az áldozat öt ismerősét hallgatták ki.

Dr. Szokolay Györgyné Koch Katalint, az Idegenforgalmi Vállalat polgári védelmi előadóját Bognár-Bodri hallgatta ki. (Dr. Szokolay neve elő-előbukkant a kihallgatások során, és Bobletek naplójában is szerepelt: ő volt az, aki a Bérc utca 2-ben egy ideig lakott is. Most feleségétől megtudtuk, hogy 1982-ben disszidált.)

– Amikor férjem Gyuri bácsihoz költözött, különböző berendezési tárgyakat, holmiját, ruháit, könyveit magával vitte. Többek között egy Unitra kazettás magnót, egy lemezjátszót, egy Sokol táskarádiót és egy asztali rádiót is. 83 márciusában mentem el a Bérc utcába elhozni férjem ott maradt dolgait. Akkor mondtam Gyuri bácsinak, hogy a magnót is elvinném, de ő ettől húzódozott, azt mondta, hogy erről a magnóról vesz át a másik magnójára, és ezért szeretné megtartani. Említette, hogy a magnót meg is javíttatta. Erre én mondtam, hogy a javítási díjat természetesen kifizetem, de ő megint csak vonakodott, mondván, hogy a számlát nagyon nehéz lesz előkeríteni. Erre én hagytam az egészet, mivel láttam, mennyire ragaszkodik az Unitrához. A magnó az első szobában az ablak alatt egy széken vagy kisasztalon volt.

Következőkben Bodri egy zavaró kérdést tisztázott.

– Volt-e a férjének cipzáras dzsekije?

– Volt. Világos ballonanyagból készült, barna színű, nagy szemekből álló cipzárral. A zsebek a derékrésznél ferde irányban voltak.

Bodri ekkor elővette a Bérc utca 2-ben megtalált, de oda nem illő dzsekit.

– Ez az – mondta dr. Szokolayné.

Vadnai Zsoltné Tölgyesi Erzsébet szintén szerepelt Bobletek bácsi naplójában.

– Körülbelül öt éve ismerkedtünk meg – mondta vallomásában. – A férjem ugyanis, akárcsak Gyuri bácsi, vegetáriánus volt… …Ez év februárjában egy alkalommal előzetes telefonhívásra egyedül mentem fel hozzá, azt mondta, szeretne egy nagy értékű tárgyat megmutatni…

– Mi volt az a tárgy?

– Egy nagyméretű kézírásos könyv Bicsérdy Bélától.

– Ja, akkor menjünk tovább.

– Lakásában piszok volt… Engem Zsuzsának szólított, a kislányaimat Szellőnek és Bogárnak becézte, a férjemet csak Zsoltnak hívta… kedves, jó ember volt szegény.

A következő tanú, Katona Ágnes nevét is megismertük a naplóból. (1982 szeptembere óta segített B. Gy. – nek magántervezői munkájában.)

Vallomása választ adott arra a kérdésre, miféle „Nagy”-ot és „Balázs”-ot emleget feljegyzéseiben Bobletek bácsi. „Nagy” tetőtérbeépítés terve Nagy Györgynek. „Balázs” tetőtérbeépítés Nagy Balázsnak.

Katona Ágnes ezenkívül számos, Bobletek Györggyel kapcsolatban volt személy nevét közölte.

Szikra Sándortól, akit a napló szerint április 4-én Bobletek bácsi azzal hívott fel, hogy mennyiért lehet egy Napóleont venni – Bognár-Bodri semmi lényegeset nem tudott meg. Vallomása azonban ismét bizonyította a napló pontosságát és szavahihetőségét.

– Körülbelül másfél hete hívott fel, és megkérdezte, mikor tudom visszafizetni azt a húszezer forintot, amit egy évvel ezelőtt kaptam kölcsön tőle. Mondtam neki, hogy mivel még betegállományban vagyok, csak később tudom a kölcsönt rendezni… (A napló erről kissé gúnyosan így ír: „Majd jelentkezem” – mondta Sz.) Nem sürgős – nyugtatott meg. A kölcsönről egyébként elismervényt nem készítettünk. Azt is megkérdezte tőlem, hogy mennyit ér egy Napóleon. Azt mondtam, nem tudom, ilyen arany nincs is forgalomban. (A napló: „A felelet: 1 gr = 900 forint.”)

Andrus Nagy Balázst este 7-kor hallgatta ki.

– Április 7-én este nyolc óra tájt elmentem hozzá – mondta a tanú. – A Bérc utca végénél kiszálltam a kocsiból, elindultam fel a lépcsőn a kapu felé. A kapuból láttam, hogy a ház teljesen sötét, villany nem ég sehol. Ebből arra következtettem, hogy nincs otthon, így visszafordultam anélkül, hogy a kapun beléptem volna. (Napló: „Nagy Balázs este telefonálás nélkül keresett fel. Nem voltam itthon.) Elindultam a lépcsőn lefelé a gépkocsimhoz, s kb. feleútról láttam, hogy egy férfi áll az autóm mellett. Harmincöt évesnek néztem, lehetett úgy 175 magas, barna haját oldalt fésülte, úgy emlékszem, világosdrapp dzsekit és sötét nadrágot viselt.

Furcsa volt rajta, hogy míg beszéltünk, mert megszólított, nekem állandóan úgy tűnt, mintha nevetni akarna. Lehet, ez csak abból következett, hogy emlékeztetett engem a filmekben látott „Nevető Japánra”. Az is feltűnt, hogy mintha pöszén beszélt volna. Ez a férfi szintén fel akart menni Bobletekhez. Hogy később járt-e nála, nem tudom.

Auguszta itt egy pillanatig eltűnődött: Vajh, érdemes-e keresni a Nevető Japánt.

„Feljegyzés. A mai napon szükségessé vált Bobletek György lakásának felnyitása, ugyanis a szakértők további nyomok után kutattak. A szükséges vizsgálatok elvégzése után a lakást ismét lezártuk, lepecsételtük, a pecsétet a tanúk kézjegyükkel látták el. Vaskó István r. szds.”

1983. április 16-17.

Szombaton és vasárnap Augusztáék a munkanapok időrendje szerint dolgoztak a BRFK-n Először Lakos Zoltánt hallgatták ki, egyiket az ifjak közül, akik a napló szerint 1981 júniusában a Bérc utcai kertben, a vízmedencében s a ház tetején helytelenkedtek. „Vörös Sanyitól megtudtam, hogy a másik, aki mindent szétrombolt, építészmérnök-hallgató” – írta Bobletek. Lakos Zoli igazolványában viszont ez áll: bet. villanyszerelő.

Vallomásában ő így idézte fel azt a nyári napot, amikor „Gyuri bácsit” megismerte.

– Mivel unatkoztunk, Sanyival felmentünk a Gellérthegyre… arra figyeltünk fel, hogy fürdőmedence van egy lakatlannak látszó ház kertjében. Víz is volt benne, ezért elhatároztuk, hogy megfürdünk. Közben megjött a tulajdonos, letolt bennünket. Így kezdődött ismeretségünk Gyuri bácsival. Elnézést kértünk és távoztunk. Ezután kb. egy hónappal Sanyi mondta, hogy volt fent megint, és húszforintos órabérért dolgozott az öregnek, így aztán legközelebb én is felmentem, melóztunk vagy öt órát, kaptunk fejenként egy százast, sört, cigit. Szóval aztán időnként feljártunk hozzá. Utoljára most március közepén voltunk ott, azóta nem.

(Lám, itt is összeállt egy Sanyi-Zoli páros, akárcsak a DeVrien-ügyben.)

–Hogy mit csináltam április 11-én? Hogy is volt? A munkából fél hatkor mentem haza, és otthon is maradtam. Sanyi, nem tudom, járt-e aznap nálunk, arra nem emlékszem, csak arra, hogy másnap délben a Filmmúzeumban a Vámpírok bálját együtt néztük meg… Recés talpú cipőm? Van. Jó öreg, kopott honvédségi surranó. Itt a lábamon. Piros ingem viszont nincs. Mit akarnak ezzel?

– Bízd ránk – mondta Andrus.

„Feljegyzés. Feljegyzések, címek és egyéb, a kapcsolatokra utaló iratok felkutatása végett szükségessé vált Bobletek György lakásának ismételt felnyitása. Megállapítottuk, hogy a padlózatra került nagy mennyiségű vér fertőzésveszélyessé vált, ezért a KÖJÁL-on keresztül intézkedtünk a fertőtlenítés végrehajtására. Megtaláltuk a napló további harminchárom kötetét. Vaskó István r.szds.”

Vörös Sanyit, aki Bobletek bácsi naplója szerint enyveskezű, de aranyos fiú, Andrus hallgatta ki.

– Körülbelül három év óta ismerem Bobletek Györgyöt. A papa… akkor tetten ért bennünket a kertjében.

– A papa?!

– Így hívtam őt. Így gondoltam rá, és így is szólítottam. Az meg, hogy tetten ért, persze csak vicc. Hiszen nem csináltunk mi akkor semmi rosszat.

S itt Sanyi elmondta a fürdés-napozás ismert történetét, amelynek vége megbékélés és barátság lett a papával, Bobletek Györggyel. Andrust különösképpen érdekelte az, hogy Sanyi mesélt-e az elhagyott házban élő öregről a Battyhány téri „csöviknek”, akik között ő maga is gyakran megfordult.

– Minek mesélgettem volna én a papáról? Arról se tudtam, hogy pénze van, szerintem Zoli és Tibi se, hiszen őket nélkülem be se engedte a lakásába. Sőt ha én mentem oda bejelentés nélkül, nekem se nyitott ajtót.

A napló nagy segítség Andrusnak, ismeretében minden kérdésének „mélysége” volt. Sanyi egyre jobban megdöbbent és megzavarodott, kezdte

úgy érezni, hogy a rendőrség a veséjébe lát. Gyorsan beismerte hát apró ballépéseit.

– Előfordult, hogy ottjártunkkor becsengettünk hozzá, és… és… előfordult, szóval egyszer nyáron volt, arra emlékszem, letörtünk a kertben egy ágat, cipőfűzőt kötöttünk rá, és az ajtó rácsai közt a bottal benyúlva kihorgásztunk néhány üveg bort a papa készletéből. Tibi és Zoli volt ott, meg egy csöves csaj, Korpa Andrea, akit mi Gibbonnak hívunk.

– Ennyi? – kérdezte Andrus. – Semmi más?

– Más? – nézett rá Sanyi szaporán pislogó szemével.

– A kapcsolatuk mitől romlott meg?

– Hát csak úgy… Ritkábban mentem hozzá…

– Valami óra – mondta Andrus bizonytalanul, szinte tűnődve. – Óráról nem esett szó?

Ez volt az a pillanat, amikor Vörös Sanyi eldöntötte magában, hogy a zsaru mindent tud.

– Két éve meggyanúsított, hogy elloptam a lakásáról egy értékes órát. Papa akkor az édesanyámmal is beszélt, a rendőrséggel fenyegetőzött.

– Mikor látta utoljára?

– Éppen egy hónapja, március 17-én. Esküszöm.

– Nekem mostanában mindenki esküszik – dünnyögte Andrus. – Mindent el is hiszek. Legyen szíves, sorolja fel, milyen ruhái, milyen cipői vannak.

– Mindet?

– Ha lehet…

– Van két farmerom, a megszokott kék színű anyagból, aztán egy fekete vászon, az ócska már, egy kopott mikrokord, meg két öltöny… Szóval más ruhám nincs. Na most a cipők. Egy pár hosszú szárú fekete „rendőrcsizma”, egy pár edzőcipő, egy barna, hullámos talpú bőr félcipő… Ezenkívül van egy bőr- és egy farmerdzsekim, egy hosszú fekete bőrkabátom, egy kötött fekete pulóverem, piros-sárga mintás, egy drapp és egy kék és egy bordó színű garbóm. Szeretem a sportos szerelést.

– Örülök neki – mondta Andrus, aztán elővette a naplót, és Sanyi fejére olvasta a papával szemben elkövetett disznóságait.

Sanyi lehajtott fejjel hallgatott, nagy sokára szólalt meg, az arca vörös volt, homlokán a pattanások szinte izzottak.

– Nem tudtam, hogy papa naplót vezet, most… szóval most az a véleményem… ő egy fer, megbízható, őszinte és korrekt ember volt. Az is igaz, ahogy rólam ír. Az egész véleménye. Belátom, hogy nem voltam vele szemben tisztességes. Szegény papa… Szegény kis öreg…

„Feljegyzés. Sértettre vonatkozó adatgyűjtés céljából a mai napon ismét felnyittattuk a lakást… Elhoztuk a sértett zakójában talált két darab takarékkönyvet, a 7092863 sorszámú betétkönyv 62 ezer forintot, a 8847570 számú betétkönyv 31 ezer forintot tartalmaz. Mindkét betétkönyv fenntartásos és a budapesti 112-es postahivatalban állították ki. Vaskó István r.szds.”

1983. április 18.

„Jelentés. A DeVrien-féle bűnügyben eltűnt műszőrme bunda, valamint aranytárgyak felkutatására a következő intézkedéseket foganatosítottam.

…felkerestem a Bp. VII., Thököly utca 14. szám alatt lévő zálogfiókot, ahol a fiók dolgozói jelenlétemben a fényképek alapján tételesen átnézték a lezárt határidejű, még ki sem váltott aranytárgyakat. Az átvizsgálás eredményre nem vezetett… ezután bemutattam DeVrien Gáborné fényképét, az üzlet dolgozói közölték, hogy nevezettre, mint gyakori ügyfélre nem emlékeznek. Felhívtam a zálogfiók dolgozóinak figyelmét, hogy abban az esetben, ha hasonló tárgyak elzálogosítására kísérletet tennének, azonnal értesítsék a rendőrséget. Tóth András r.alhdgy.”

Tóth alhadnagy – aki nyilván a rablási csoporthoz tartozik – jelentéséből a már-már vegytiszta rutin mibenlétét ismerhetjük meg. A dörzsöltebb fajtából való tolvajok, rablók, betörők zsákmányukat általában orgazdák útján értékesítik, nem mennek a BÁV-hoz, de súlyos bűncselekmény, főként gyilkosság esetén a rendőrség irányában a legmegbízhatóbb orgazda is szinte szervilis készséget tanúsít. És miképpen mondta a bölcs Poirot: „A világ egyetlen rendőrsége se mondhat le a besúgókról.”

Egy április 18-án kelt jelentés tudósít arról, hogy a Fővárosi Patyolat Vállalatnál és a Ruhatisztító Szövetkezetnél – DeVrienné bundájával kapcsolatos – adatgyűjtés nem vezetett semmi eredményre.

Ugyanezen a napon Szőrös Ferenc rendőr főhadnagy – a rablási csoporttól – Kati ismerőseit és tévészerelőjét keresi meg.

Fehér András Tamásné 82 karácsonya előtt besegített Katinak a baromfiboltban. Azóta nem találkozott vele.

Fillander Dezső, akit 1980-ban szívinfarktus miatt leszázalékoltak, régi munkatársi kapcsolatát újította fel DeVriennével, amikor 82 nyarán találkoztak a sashalmi piacon. Rendszeresen vásárolt Katinál csirkét és tojást, utoljára 83. február 24-én vagy 25-én. Fillander elmondta a nyomozónak, hogy többször adott kölcsön Katinak kisebb összeget, és soha egy fillért vissza nem kapott, sőt DeVrienné egy aranyláncot is elsinkófált, amelyet néhány évvel ezelőtt úgymond, javításra vett át Fillandertől.

Csöbre Péter 1981-ben ismerkedett meg Katival a Légszesz utcai sörbárban. Ezután két hétig együtt lakott vele. Újra csak 1982 őszén látta, a Ferihegyi repülőtéren. DeVrienné akkor „egy ötven év körüli, fekete őszes hajú férfi társaságában volt, aki fémkeretes szemüveget és sötét felöltőt viselt”…

„Dalemisztrála Dezső a sértettet 1982 nyarán ismerte meg, mivel az arra kérte, hogy televízióját javítsa meg. Ekkor a sértett átadott részére egy példány bejárati kulcsot. Ezt követően még több alkalommal javította a sértett televízióját… DeVrienné barátai közül csak egy csonka fülű férfit ismer… Dalemisztrála a tulajdonában lévő 1 db lakáskulcsot önként hatóságunknak átadta.” (Először – úgymond – azért tagadta el a kulcsot, azért füllentett, mert félt, hogy gyanúba keveredik. Közben végiggondolta a dolgot, és rájött, ha a rendőrség előtt nincs az embernek titkolnivalója, úgy jobb.)

A Bobletek-ügyön szép számmal dolgoznak a rablási csoporttól idevezényelt nyomozók is, nemcsak a terheket megosztandó, hanem azért,

mert most már egyértelmű, hogy a Bérc utcai eset betörés-rablás, mégpedig a leggonoszabb fajta, amit a köznyelv rablógyilkosságnak nevez.

Rózsa Miklós rendőr főhadnagy és Tilli Mátyás rendőr hadnagy hallgatja ki Francisci Guido György postai hírlapkézbesítőt, aki a Bérc utca páros oldalán lakó előfizetőknek hordja ki reggelenként az újságokat. Guido állítása szerint Bobletek bácsinál sohase járt, azt sem tudja, ki lakik „abban a romos házban”.

Kérdésekre felelve elmondja, hogy „a kézbesítések alkalmával fekete színű mikrokord nadrágot és tornacipőt szoktam viselni, több pulóverem van, köztük egy pirosas kötött pulóver is… (A nyomszakértők a Bérc utca 2-ben piros elemi szálakat találtak.)

…a hegyen gyanús, kukucskáló személyeket útjaim során nem láttam, illetve nekem teljesen mindegy, s így nézni sem szoktam, ki mit csinál…

…április 11-én, mivel hétfő volt, nem dolgoztam, hazulról el se jöttem. Ezt nem tudom bizonyítani, hacsak a velem szemben lakó Pálosné nem látott, mert ő kíváncsi természetű…

…hullámos talpú cipőm nincs, a tornacipőm is sima talpú.” (A véres lábnyom hátrahagyóját még mindig keresik.)

Guido Györgyről megtudjuk még, hogy imádja az édességet, ezért lakásán rengeteg „cukit” és „csokit” tárol. Végül készséggel hozzájárul, hogy levegyék az ujjnyomát.

A kézbesítő dél körül gyanútól mentesen távozik a BRFK-ról. Távozásával szinte egy időben kezdik meg Pécsett a Baranya megyei Rendőr-főkapitányságon Szeles Attila sorkatona kihallgatását. A pesti illetőségű Szeles a Keszthely melletti Reziben tölti katonaidejét, Bobletek bácsi meggyilkolásának pillanatában azonban – szabadságát kicsit meghosszabbítva – a fővárosban volt. Személyére a rutinvizsgálat hívta fel a figyelmet: a kapatos kiskatonát hétfőn éjszaka egy rendőrjárőr igazoltatta a Gellérthegyen, és az intézkedésről készült jelentés – a géptávírón továbbított általános utasításnak megfelelően – Augusztáék elé került.

„Április 8-án 10 órától április 11-én 24 óráig kaptam szabadságot – mondja vallomásában a megszeppent katona, aki kétszeresen is bajban van: a laktanyába nem ért vissza időre, s most még gyilkosság gyanújába is keveredik. – Pénteken késő este értem Budapestre…

…a hétfő délelőttöt otthon, Rózsa Ferenc utcai lakásunkban töltöttem…

…mivel hogy van még időm visszautazni, dél körül polgári ruhába öltöztem, és eljöttem hazulról. Magamra vettem egy kék farmert, egy rozsdabarna csíkos, fehér gézinget és egy orkándzsekit. A lábamon 40-es fehér teniszcipő volt, oldalán Tennis felirattal. Mielőtt a lakást végleg elhagytam volna, összeszedtem az üres üvegeket, és levittem a közértbe. A száz forintért, amit kaptam értük, pipadohányt vettem…

…aztán… a Károlyi-kertben találkoztam Farkas Gyula barátommal…

…majd lementünk a Felszabadulás téri aluljáróba, itt rosszul volt egy általam nem ismert fiú… gyógyszert vett be… telefonáltam a mentőknek, és a fiút bevitték a Korányiba… Én is vele akartam menni, meg Gyula is, de a mentősök nem engedték. Erre taxit hívtam, és azzal mentünk a Korányiba, velünk volt egy lány is, állítólag a szipós srác menyasszonya… A kórházba végül be is jutottunk, de azt, hogy a fickóval végül is mi lett, nem tudom…

…Ekkor már úgyis késésben voltam, éjfélig nem juthattam el Rezibe, minden mindegy volt, elhatároztam, hogy jól bepiálok…

…Gyulával és a csajjal beültünk a Baross étterembe, aztán odajött egy másik lány is, Telepát Csilla. Most jut eszembe, a szipós srác csaját Kérész Krisztinek hívják…

…este fél 9-kor oszlott szét a társaság, én a testvéremhez, Zenész Leventéhez akartam menni, de hogy voltam-e ott vagy nem, arról fogalmam sincs. A piától blokkolt az agyam. Arra emlékszem, hogy jó későn, fél 11 tájban eljutottam Gyuláékhoz a Villányi útra, a kapujuk zárva volt, így aztán visszamentem, és a villamosmegállóban vártam. Akkor jött haza Gyula, együtt felmentünk hozzájuk… Csak a húga volt otthon, össze is vesztek, mert a csaj nem engedte, hogy égjen a villany, még az utcai telefonfülkébe is lement, onnan hívta fel az unokabátyját, aki oda is jött kocsival… Aztán az utcán voltunk, Gyula mondta, ő nem megy haza, mert

engem nem hagy így egyedül. Én próbáltam rábeszélni, hogy menjen fel, és béküljön ki a húgával…

…végül én éjjel fél 2 tájt fogtam egy taxit, és azzal hazamentem…”

Szeles Attila arról, hogy éjszaka igazoltatták is, semmit se tud. Másnap 18 órás késéssel, szorongva, fájó fejjel, háborgó gyomorral érkezett meg szolgálati helyére.

Alibije, amelyet barátja, Gyula, a haragvó leánytestvér és a segítőkész unokabáty erősít meg, elhárítja a feje fölül a rablógyilkosság gyanúját.

„Feljegyzés. A helyszíni szemlén a holttest feltalálási helye mellől rögzített festékszemcsék szakértői vizsgálatához a vegyész szakértő kérésére festékmintát kellett biztosítani. Ezért a lakást felnyitottuk, majd mintavétel után ismét lezártuk, lepecsételtük, és kézjegyünkkel láttuk el. Vaskó István r.szds.”

Ettől a naptól kezdve a legkülönbözőbb – nemegyszer gyanús küllemű – személyek tűnnek fel az életvédelmi csoport szobáiban. A 42l-esben Andrus Pista ül, bizalmas beszélgetésbe merülve egy pipaszagot árasztó öreg cigányasszonnyal, aki rekedtes hangján föl-fölkiált: „Jézusom, hát miket gondol rólam a biztos úr… szűzs anyácskám, mi minden éri a szegény romát…”

A 418-as szobában Guriga egy korrekt úriembert faggat, akit 11-én éjjel az őrszemes rendőr alva talált a Búsuló Juhász mögött egy rekettyebokorban. Jönnek egymás után a Gellérthegy környékének lézengői, káemkásai, csövezői, jönnek sápítozva, méltatlankodva és esküdözve, valamennyiükre a gyanakvás felhője borul.

Nyomozók járják végig a Bérc utca vidékét, becsöngetnek a házakba, lakásokba, megszólítják az utcán az embereket, hátha valaki látott, hallott, megfigyelt valamit, de sem itt, sem ott érdemleges tényre nem bukkannak. Gyanú lebeg száz és száz ember feje fölött, ám jóllehet, hogy nincs közöttük a gyilkos.

Április 19.

A Május 1. Ruhagyár legyártotta DeVrienné eltűnt bundájának mását, hogy Szépszálné és Siriné megmondhassa, ilyen bundát látott-e Szabó Zoltánnál február 27-én, amikor a gépkocsik cseréjére sor került.

Ez döntő pillanata lehet a nyomozásnak. Kasnyák komoran végzi a felismertetés szertartását a két hatósági tanú, Kovács Jánosné és Csepergő Tibor előtt. Először Siriné lép a harmadik emeleten lévő fotólaborba, hogy öt bunda közül kiválassza az igazit. Ő is érzi a pillanat súlyát, arca sápadt, keze, lába reszket.

(DeVrienné bundája a 3-as sorszámot viseli.)

Siriné hosszas szemlélődés után így szól: „Az 5-ös számú hasonlít rá, vagy olyan, de a bélése nem ilyen volt, inkább olyan, mint a 3-as számúé."

A bűnügyi technikus fényképezi, ahogy az asszony erre vagy arra a bundára mutat.

Csupor Ágnes így vélekedik: „Szerintem az 1-es számú bunda az, amelyik olyan, ilyen volt a színe, hosszúsága, de a csíkozása az nem. Szerintem ilyen bunda volt."

Kasnyák még jobban elkomorul, s magában valami olyasmit dünnyög: „Nincs olyan rohadt dolog a világon, amit két ember egyféleképpen látna." Aztán jegyzőkönyvbe diktálja a túlzottan derűlátónak tűnő mondatot: „A felismerésre bemutatás részben eredményre vezetett." Ő maga is jól tudja, hogy mindez semmit sem cáfol és semmit sem bizonyít. Thildo este 7-kor kezdi meg annak a lánynak a kihallgátasát, akit február 26-án éjjel Szabó Zoli az utcán felszedett. A Polgár Sanyi által *furcsa, lapos arcúnak* nevezett leány Répás Ilonka 23 éves óvónő.

– Február utolsó napjaiban, az időt pontosabban meghatározni nem tudom, a Zsóka presszóban voltam szórakozni. Éjféltájt indultam haza, jobban mondva a Török Flóris utca, Kossuth Lajos utca kereszteződésében vártam taxira. Megállt mellettem egy piros Zsiguli, s a vezetője kiszólt, hogy elvinne, merre megyek. A kezemmel mutattam az irányt, erre kinyitotta az ajtót, mondta, hogy üljek be. A férfit Szabó Zoltánnak hívták, nem tudom, mikor mutatkozott be, de a nevét megjegyeztem. Szóval mire a lakásom elé értünk, meggyőzött, hogy ne menjek be, inkább autózzunk. Kimentünk a Soroksári útra, majd a hídon át Tökölre, ott megmutatta a

börtönt és a laktanyát. Aztán egy szórakozóhelyhez értünk, de bemenni nem lehetett, mert zártkörű rendezvény volt, ki se szálltunk a kocsiból. Csepelen keresztül jöttünk vissza Pestre. Közben beszélgettünk, azt javasolta, hogy menjünk el ahhoz a barátjához, akivel egész este együtt volt és nem sokkal az előtt vált el tőle, mielőtt engem felvett. Saját magáról is beszélt, elmondta, hogy nős volt, de elváltak, gyerek nincs, jelenleg egy nővel él, akivel azonban összeveszett, mert idegen férfiakat hordoz fel a lakására. Elmondta, hogy foglalkozása magánfuvarozó, egy téesztől bérel gépkocsit, és azzal szállít…

Zoli, úgy látszik, akárcsak Kati, kedvét lelte a hazudozásban, az utcán fölszedett lánynak is összehordott hetet-havat, annyira zagyván, annyira céltalanul, hogy így utólag még a valótlanságok tendenciáját sem tudjuk megállapítani. Vajon miért akarta becsapni éjszakai útitársát? A válásról, a gyermektelenségről, a hűtlen szeretőről, a magánfuvarozásról szóló szöveg amolyan udvarlás volt, a gyors hódítás előjátéka? Ha az volt, miért nincs benne semmi nagyzolás? Zoli nem állt meg a kocsival egy alkalmas helyen, nem kísérletezett, hozzá se nyúlt a lányhoz. Csak az időt akarta agyonütni? De miféle időtöltés ez? Miféle görbe éjszaka?

– Amikor Erzsébeten a Baross utca végénél jártunk – folytatja vallomását Répás Ica –, a Pázsitos sétány felé mutatott, és azt mondta: ott lakik az édesanyám.

Hát erre mi szükség volt? Mi ez a félig-meddig érzelmes, bensőséges megnyilatkozás, s valótlanságában rejtőzik-e egy szemernyi igazság? Zoli tudata mélyén miért és hogyan keveredett össze anyja képével a megölt nő képe?

– A hajnali órákban, körülbelül 2 órakor értünk a Tulipán presszóba. Mindjárt a pultnál megálltunk, ahol Zoli bemutatott a felszolgálónőnek, Tündének és a barátjának Sanyinak, akiről már beszélt. Tündének úgy mutatott be nevetve, mint a menyasszonyát. Én zavarban voltam, mikor megkérdezte, mit innék, először szabadkoztam, aztán egy bonbonmeggyet kértem. Zoli, azt hiszem, dobozos sört ivott. Még Tündét is megvendégelték, aki valami extra italt töltött ki magának. Később megnéztünk egy repülőszerencsétlenségről szóló fantasztikus filmet.

Közben én olyan álmos lettem, hogy kértem Zolit, vigyen haza. Erre azt mondta, várjunk egy kicsit, mert a barátja még nem tud jönni. Fogalmam sincs, hogy ők ketten miről beszélgettek egymással, nem emlékszem, nem is figyeltem rá. Aztán mégsem vártuk meg Sanyit. Zoli hazavitt engem, mondtam neki a telefonszámomat, ígérte, hogy majd felhív. Azóta nem hallottam róla. Elválásunkkor azt mondta nekem, hogy visszamegy Sanyiért a Tulipánba. Másról nem tudok. Annyit még megfigyeltem, hogy pénzzel jól el volt eresztve; amikor a Tulipánban fizetett, láttam, hogy a tárcája tele van ötszázassal. Ennyi történt azon az éjszakán.

A Bobletek-ügyben három rablási nyomozó végzi Pörgh György betanított víz- és gázszerelő rutinkihallgatását, akit április 18-án délután rendőrök igazoltattak a Gellérthegyen. Ez az igazoltatás ittlétének oka is, mivel az ellenőrzés során kiderült, hogy Pörgh börtönviselt, nyolc hónapot ült Sándorházán, hivatalos személy ellen elkövetett erőszak miatt.

„Határozottan tudom, hogy április 11-én a munkásszálláson tartózkodtam, mivel akkor már egy fillérem sem maradt a fizetésből, így piálni se mehettem el. Ha pénzzavarban vagyok, munkatársaimtól vagy szobatársaimtól szoktam kölcsönkérni, amit fizetéskor adok meg. Jelenleg csak Bakó László szállótársamnak tartozom kétszázzal. Este is otthon voltam, mert amikor nincs pénzem, sohase maradozok ki… A fényképen lévő idős férfit nem ismerem… Ruházatomra vonatkozóan, nem sok holmim van, két pulóverem, egy szkájból készült bőrkabátom, egy farmerom és egy barna antilopcipőm, a cipőnek hullámos mintázatú gumitalpa van…”

Ugyanezek a nyomozók hallgatják ki este 9-kor Petz Gábor Kálmán önkéntes rendőrt, aki a BRFK-hoz tartozó „Volán” csoport tagja.

„A mai napon azt a feladatot kaptuk – vallja vagy jelenti Petz –, hogy a Bérc utca környékén a járókelőket kérdezzük ki. Ezen szolgálat során arra haladó személyt igazoltattam, aki kutyáját sétáltatta. A személy ennek során elmondta, hogy pár hete egy nagyon elhanyagolt férfira lett figyelmes, akivel a reggeli órákban szokott találkozni. Kikérdeztem továbbá arról, hogy nem-e tapasztalt különösen olyan tárgyat a sétáltatások alkalmával, amely vérrel szennyezett. Ekkor Bobletek György telkétől kb. 150

méternyire a Gellért-szobor irányába haladó sétányon az alsó út betorkollásától a negyedik pad alatt megmutatott egy kődarabot, ami erősen vérrel volt szennyezve. Én ekkor a követ egy nylontasakba tettem, és haladéktalanul az I. kerületi Rendőrkapitányságra szállítottam."

Guriga a szerzője az alábbi feljegyzésnek:

„Bobletek György sérelmére elkövetett emberölés bűntettének ügyében az igazságügyi szakértők eddig az alábbi megállapításokat tették.

1. A helyszínen talált (hullámos cipőtalpra utaló) lábnyom a szemlebizottság orvosszakértőjétől, Réti Viktortól származik. (Guriga ezt leírván hangtalanul röhintett, mert bizony ez a lábnyom volt az, ami kissé behatárolhatta volna a gyilkos személyét. S nem kis erőfeszítésbe került, amíg a vérben tapicskálást sikerült rásütni Réti doktorra.)

2. A helyszínen két értékelhető ujjnyom lett rögzítve:

a) A telefonkészüléken Redő Gyula ujjnyoma található;

b) A nagy szoba vitrinjéről rögzített ujjnyom nincs beazonosítva, az az eddig vizsgált huszonnégy személy egyikétől sem származik, ún. deltarajzolatú.

3. A nyomszakértők előzetes véleménye szerint az elkövetés eszköze nem lehetett a helyszínen talált vascső (7. sz. bűnjel), míg a vegyész szakértők szerint igen, mivel a rajta talált zöld festékszemcsék egyeznek a belső falfesték egy részletével és a sértett körme alatt találttal.

4. A vegyész szakértők szerint a piros textil elemi szálak durva anyagból származhatnak, például csergéből, ami ilyen színben van is a sértett lakásán.

5. A vegyész szakértő a sértett által viselt fürdőköpenyről lila elemi szálat biztosított.

6. …és ugyanonnan egy vérrel szennyezett barna hajszálat. A sértett ősz hajú.

7. A sértett kezei között talált barna faszilánkszerű tárgyat megvizsgálva a vegyész szakértő megállapította, hogy polietilénszilánkról van szó, amely egy nagyobb tárgyról törhetett le. Feltette a kérdést, hogy volt-e a sértettnek barna színű burkolattal ellátott műszaki cikke, amely esetleg hiányozhat.

8. A nyomszakértő szerint a kertben talált Poljot karóra nemrégen hever ott, lehet akár a sértetté is. Belül ujjnyom nincs, javításnak nem látszik

nyoma, az órát víz ellen, házilag szigetelték egy képes levelezőlapból kivágott karikával.”

Ezen a napon felmegyek a Bérc utcába, hogy megnézzem, miképpen kutatja át Vaskó irányításával négy önkéntes rendőr Bobletek bácsi házát. Sziszifuszi munka ez, elsősorban azért, mert senki sem tudja, mit kellene keresni, így bármi fontos lehet… papírfecnikre írt sorokat böngésznek, szemétben turkálnak, szennyesruha-halmokat vizsgálnak át; Bobletek bácsi iszonyú mennyiségű kacatot hagyott az innenső parton, miután átment a túlsó partra Kháron ladikján. Az önkéntesek nyelik a port, matatnak a félhomályos, nyirkos szegletekben, miközben odakint melegen süt a nap, s madarak trilláznak üdezöld ligetekben.

Körüljárom a házat, a kertet, aztán a vaslétrán felmászok a lapostetőre. Pontosan alattam van az a hatalmas teraszos épület, amely dacolva minden városvédő meggondolással, ide települt a hegy derekára.

Lejövök a tetőről, elköszönök Vaskótól és az önkéntesektől, végigballagok a lejtőn, így látszik csak, milyen hatalmas az épülő ház, az egész domboldalát betölti. Szóba elegyedek egy overallos férfival, aki az alsó szint vasbeton szerelékei körül matat. Az építkezésről kérdezgetem, mert nagyon is el tudom képzelni, hogy a Bérc utcai gyilkos építőipari segédmunkás. De hamarosan rájövök, hogy emberem az esetet illetően teljesen tudatlan. Azt viszont készséggel közli velem, hogy az egyik lakás, félkész állapotban, épp most kelt el hárommillió forintért.

Vajon ennyi pénzért mire lenne képes DeVrienné vagy Bobletek bácsi gyilkosa.

1983. április 20.

A DeVrien-ügyben a rablási csoport nyomozói a sashalmi piacon rutinbeszélgetést folytatnak különböző emberekkel.

Konok Józsefné piaci jegyleadótól megtudják, hogy „mostanában az a hír járja, hogy Katit egy cigány ölte meg”. Bár – úgymond – *az ilyen ügyek* őt nem érdeklik.

Szaniszló Ádám, hatvanéves takarítómunkás, Rapp Ede, 78 éves takarítómunkás fogadott fia, szombatonként rendbe szokta tenni Kati bódéját. Kicsit zavaros beszédéből az hámozható ki, hogy apja azért veszett össze DeVriennével, mert mindketten sokat ittak. (Az öreg Rapp talán nem nézte jó szemmel, ha más is iszik?)

Gugger Edit áruforgalmi vezető közli a nyomozókkal, hogy Bak József sofőrrel és Kálmán Ferenc rakodómunkással, akik DeVriennének az árut szállították, a vállalat maradéktalanul elégedett, munkájuk és magatartásuk példás.

Rediczky Jánosné kereskedelmi osztályvezető közli, hogy a március 10-i leltározás során Kati boltjában az asztalon egy 15 ezer forintról szóló befizetett csekket találtak. A csekket Konok Józsefné dobta be a szellőzőablakon keresztül szombat dél körül, Kati kérte meg rá reggel, hogy a pénzt adja fel.

Faludi Lászlóné – aki együtt volt DeVriennével a szovjetunióbeli utazáson – emlékezik azokra az ékszerekre, amelyeket Kati akkor viselt. Többek között:

„Volt rajta egy négyszögletes aranygyűrű, amelyet egy brillkő, egy rubin, egy smaragd és igazgyöngy díszített, a nyakában pedig egy aranylánc, kicsi, cizellált függőkkel…” Faludiné megjegyzi még, hogy a leltározásnál jelenlévő „csonkafülű Péter” roppant idegesen viselkedett.

A nyomozók kihallgatják még Őz Jánost, Kati egyik hitelezőjét, Pocok Gézát, aki látta, hogy február 26-án szombaton Konokné „valamit bedob Kati ablakán”, Bak Józsefet és Kálmán Ferencet, a szállítókat, akik Katival jó viszonyban voltak, tegeződtek is.

A rutinellenőrzések más vonalon is folynak: Zsityók Ferencné, Kati egyik osztálytársa elmondja, hogy DeVrienné „brifkójában”, amikor az iskola szomszédságában lévő Torony presszóba mentek szórakozni, „általában rengeteg pénz volt, egyszer például huszonhatezer forint…

Fehér Zoltánné, aki padszomszédja volt Katinak, csak annyit tud, hogy a szovjetunióbeli úton a sértett „állandóan részeg volt, és mindig más szobában aludt”.

Ugyanekkor Thildo Szabó Zoli környezetében tapogatódzik. Dér Györgyné nyugdíjas telepőrrel beszél. „Állandóan éjszakás vagyok – mondja Dérné –, a sofőrök beülnek kávézni hozzám, így jöttem össze Zolival is. Olyannak gondolom őt, mint általában a mostani fiatalokat: jópofa, dörzsölt vagány. Tavaly februárban kért tőlem kölcsön először, 12 ezret adtam neki. Megadott határidőre vissza is fizette. Így aztán, mivel megbízhatónak tartottam, újra adtam neki, múlt év júniusában 17 ezret, szeptember 15-ig. Azt mondta, gépkocsit vesz, arra kell a pénz. Szeptemberben nem fizetett, aztán újabb határidőre se, hiába szóltam neki. A mai napig is tartozik.”

Mindez erősíti azt a gondolatot, hogy Zolinak szorongató és egyre szorongatóbb pénzgondjai lehettek.

Április 20-án semmi sem utal arra, hogy a Bérc utcai ügy befejezéséhez közeledik. Rutinkihallgatások folynak a BRFK-n.

Behívták a főkapitányságra Haraszti Ferenc vízfogyasztásvizsgálót, aki munkája során április 6-án járt a Bérc utca 2-ben; a hegyen gyakran sétálgató Károly László gázszerelőt, kinek szokásos útja Bobletek bácsi háza előtt halad el, s gyakran látott egy „magas, csontos, bibircsókos arcbőrű férfit, aki a domboldal egyik közeli barlangjában lakik”. Beidézték Vígh Ottó tetőfedőt is, aki előző nap a véres követ az egyik gellérthegyi pad alatt megpillantotta.

– Ennek a kőnek annyi köze van a mi ügyünkhöz, mint Piroskának a hét törpéhez – mondja Gémes, saját szellemességétől teljesen elszomorodva. – Ha gyilok van, akkor mindig mindenki mindenhol talál valamit. A rohadt pacek meg valahol élvezkedik a magnójával.

Persze azért a véres kő a laboratóriumba megy.

Április 21.

Csöndes, meleg nap. Az ég mélykék és végtelen. Délen bodros kumulusz felhő áll mozdulatlanul, mint a hosszú és meleg nyár ígérete. A főkapitányság negyedik emeletén minden ablak sarkig kitárva. A nyomozók szétrajzottak, egyedül Auguszta ül bent.

– Várható valami? – kérdezem.

– Semmi.

– Akkor délután elutazom.

– Menj csak.

– Ha valami mégis… Akkor Csopakon…

– Tudom… megtalálunk.

A fehér felhő reggel óta nem mozdult, az ég ragyogó kék volt délután is. Gyorsan hajtottam végig a sztrádán, Kenesén a benzinszint jelző lámpa pirosan pislogni kezdett, gondoltam, másnap úgyis be kell mennem Füredre, majd ott tankolok.

Az út mellett végig virágba borultak a fák, a tó vize halványzöld volt, csak középütt látszott a lefelé szálló nap vöröses csillogása. A bátyám várt Csopakon, a hétvégét egy szerszámos kamra építésével szándékoztuk itt eltölteni. Mire a házunkhoz értem, ő már a szomszédék teraszán ült, rizlinget iszogattak kettesben az idősebb szomszédfiúval, Kálmánnal. Alighogy kiszálltam a kocsiból, Kálmán már indult is felém egy pohárral… „Na, gyere át!”

Zsaruk közül jöttem, zsaru hív vendégségbe. Ugyanis Kálmán a balatonfüredi, öccse, Imre a veszprémi rendőrségen főnyomozó. Átléptem a kerítés drótjain, kezembe vettem a poharat…

…amikor nagy porfelhőt verve kék-fehér rendőrautó fordult be a Rizling utcába.

– Cseszhetem – mondta Kálmán. – Nem lehet fél napot pihenni… – s tette is le a poharát.

De a riadókocsi a mi házunk elé kanyarodott.

– Nem te – mondtam Kálmánnak –, én cseszhetem. Egy őrmester ugrott ki a volán mellől, látta, ahogy átbújok a drót alatt.

– Kristóf? – kérdezte.

– Az.

– Menjen be Füredre. Hívja fel tőlünk a BRFK-n Languszta őrnagyot.

– Auguszta – mondtam.

A kezében lévő papírfecnire pillantott.

– Itt Languszta van.

– Mindegy. Megyek.

Percek alatt Füredre értem. Behajtottam egy abszolút tilos kapun, a rendőrség kapuján. Kék-fehér kocsik között álltam meg.

Az ügyeletes tárcsázta Auguszta számát az R-vonalon, aztán a tolóablakon kiadta nekem a kagylót.

– Auguszta őrnagy – hallottam Auguszta hangját.

– Jelentkezem – mondtam.

– Ne jelentkezz, gyere.

– Mi történt?

– Ne kérdezz. Megvan a Bérc utcai. Az ügy miattad áll!

– Megyek.

– Másfél órád van. Elég?

– Elég.

Az ügyeletes rendőr rám mosolygott. Így rendőrt még nem láttam mosolyogni, lám, ezzel a telefonnal egyből a Testület kebelén belülre kerültem.

– Egy gyilok – mondtam. – Megvan a hunyó. – Rohantam kifelé, de még elkaptam a törzsőrmester sugárzó, mélyen baráti mosolyát.

Mindig ez a mosoly rémlik fel előttem, amikor tilosban parkolok vagy áthajtok a záróvonalon.

Beszóltam még a bátyámnak, építse csak a kamrát, jövök majd, aztán némi aggodalommal a vörös jelzőfényre pillantva indultam Budapest felé. Az ilyen sietségre szokták mondani: „lóhalálában”, de meg sem fordult a fejemben, hogy adódhat olyan alkalom, amikor ezt a kifejezést szó szerint kell érteni. A balatonalmádi benzinkútnál akartam tankolni, de mire odaértem, a kút bezárt. „Idény előtt 7-kor van fájront” – mondta egy jóindulatú járókelő. Akarattyán is teljes sötétség fogadott. A sztráda legelső kútja több mint harminc kilométernyire van innen, nem maradt választásom, a jó szerencsében bízva indultam tovább. Rém lassan fogytak a kilométerek, a benzinszintjelző-mutató pedig szaporán haladt a nulla felé. Öt kilométernyire voltam a kúttól, amikor a kocsi rángatni kezdett, a motor kihagyott, aztán leállt. Kigördültem a szélső sávra, meggyújtottam a jelzőfényeket, aztán szerény és bánatos képpel kiálltam az útszélre integetni. Lám, a nagy sietségben „bedöglött a ló”. Alig volt forgalom, a

csöndes, meleg, egyre sötétebb estében két-három percenként pillantottam meg egy-egy közeledő reflektor fényét; részvétlenül húztak el mellettem a gépkocsik. Reményt vesztetten álltam és integettem, szívem keserű volt, hogy elszalasztom Bobletek bácsi gyilkosát…

Ezen a napon a déli órákban két rendőr lépett be az Unió étterem ajtaján. Megszokott tevékenységüket végezték, jöttek, mentek, ballagtak, lődörögtek, oldalukon a hirtelen jött nagy melegben csüggedten lógott a gumibot. Zsebükben ott volt az Unitra magnót köröző utasítás. Az egyik sarokban tizenöt év körüli „szakadt” kislányt pillantottak meg, akiről messziről lerítt, hogy intézetből szökött, néhány boldog napot eltölteni valamelyik aluljáróban. Rendőreink – bizonyos Szilágyi László és Dauda Sándor – odaballagtak hozzá, kérték volna az igazolványát, a kislány kérés nélkül nyújtotta is, amikor Szilágyi főtörzs a szomszédos asztalnál észrevett egy gyanús küllemű ifjút, odalépett hozzá, s igazoltatta. Rizán Sándor, mert így hívták a fiatalembert, farmerje zsebébe nyúlt az igazolványáért, matatott egy ideig, aztán – mivel nem tudta még, mekkora bajba került –, nyeglén közölte, hogy nemrég öltözött át, és igazolványa nyilván a másik ruhájában van.

Dauda rendőr erre szelíden elmosolyodott. Mosolyában annyi melegség volt, hogy Rizán szája is mosolyra nyílt, s velük mosolygott az intézetből szökött Turi Edit, aki soha életében nem találkozott még ilyen vidám rendőrrel. Ekkor Dauda elkomorult, s felszólította az ifjút és a lányt, hogy szedelőzködjenek, s mentek be együtt a VIII. kerületi kapitányságra. Ott a Rizánnál lévő nylonszatyorból előkerült egy Unitra típusú magnetofon, s az intézkedő rendőrök öröme az egekig csapott, amikor megállapították, hogy a készülék gyári száma megegyezik a körözött magnó számával. Ez a pillanat minden őrszemes rendőr álma.

Rizánt ezután rohanvást a BRFK-ra vitték, s ott Andorkáék már mint a Bérc utcai gyilkosság gyanúsítottját hallgatták ki. Csak most értette meg, hogy bajba került, reszkető kézzel írta a jegyzőkönyv megfelelő rovatába: „A gyanúsítást megértettem, de nem én csináltam ezt, panasszal nem élek.”

A kihallgatás kezdetén már együtt van az egész gyilokcsoport; Augusztáék tudják, hogy nagy lépést tettek előre, de arról nincs meggyőződve senki, hogy valóban a rémülten tagadó Rizán a gyilkos. Mégis „gyanúsítják” Rizánt, ezúttal nem gondolati, hanem tárgyi alapon: Bobletek bácsi magnója nála volt.

Minderről persze én csak később szerzek tudomást, Auguszta csak Rizán kihallgatásának befejeztekor hívja fel a balatonfüredi rendőrséget.

„A nálam talált Unitra magnó nem az én tulajdonom – írja jegyzőkönyvbe Rizán vallomását Kati irodafőtiszt. – Tudomásom szerint azt jelenlegi szobatársam, Lovász Sándor vette 1983. április 19-én a Báthory KISZ-klub diszkójában. Ez a klub az Országos Szakipari Vállalat pincéjében van, a Parlament mellett. Ezen a napon otthon, az IBUSZ-lakásban tartózkodtam, aludtam. Este kb. 20.30 óra körüli időben jött haza Lovász Sándor, és vele együtt Imre bátyám, s mondták, hogy négyszáz forintért vették a kazettás magnót egy velünk egy faluban, Pocsajon lakó, Girhes Jani becenevű ismerősünktől. A magnó megvétele után Girhes Jani mondta nekik, hogy húzzák el a csíkot a magnóval, mert lehet, hogy lejön az a csávó, akié volt.”

– Maláj – súgja ekkor Auguszta Balázsnak. – Induljatok Lovászért. Te pedig, Guriga, hozd be Imrét, a bátyót.

„Ezt a magnót – folytatódik Rizán vallomása – azóta közösen használjuk Lovásszal, és mivel én ma egy nőismerősömhöz készültem, gondoltam, magammal viszem, hadd hallgassunk egy kis zenét.”

(Akkor már hittünk neki – meséli Auguszta jóval később, éjjel két óra tájt…)

– No, Sándor – teszi lapátkezét Gémes Rizán vállára. – Ki az a Girhes Jani? Tudja a rendes nevét? Fényképről felismerné?

Rizán a gyöngéd kéz súlyától csöppnyit meggörnyedve Andorka éber kék szemébe néz. Ez a kettő együtt már sok neki.

– Ismerem gyerekkorom óta, de a neve nem jön a nyelvemre.

– Próbáljuk meg? – kérdi Andorka Augusztától.

– Hátha…

Auguszta bólint.

Rizánt leviszik a fényképnyilvántartóba, és a lépcsőn a srácnak eszébe jut, hogy Girhes Janinak nemrégiben *valami ablakbetöréses balhéja* volt. Elé teszik a fényképalbumot, körülállják, érzik, hogy izzadságot áraszt maga körül.

– Megvan – kiált fel hirtelen. – Eszembe jutott a rendes neve. Makula Jancsi.

A következő pillanatban már öten keresik a vegyes bűncselekmények aktái között Makula János nevét, végül az igazoltatási lapoknál találnak rá a pocsaji Makulára; egy szempillantás alatt megvan budapesti lakcíme is, munkahelye is. Kiderül, hogy büntetőeljárás folyik ellene, amiről Augusztáék egyelőre csak annyit tudnak, hogy ablakbetöréssel kombinált garázdaság.

„János kb. 170 magas, sovány testalkatú, lógó vállú, fekete, hullámos hajú srác, nyakát egy kicsit ferdén tartja, hadaró beszédű, szerintem kissé dilis is – áll Rizán Sándor tanúkihallgatási jegyzőkönyvében. – Kb. két hónapja találkoztam vele a Blahán, illetve a Lenin körúton, a Bástya mozi és a fodrászüzlet közön. Akkor kék csíkos zakóban volt, kezében diplomatatáskát tartott. Budapesten egy munkásszálláson lakik valahol, az építőiparban dolgozik, mint segédmunkás, kubikos…”

Közben Maláj megkezdi Lovász Sándor kihallgatását. Lovász, akit szintén gyanúsítottként kezelnek, a jegyzőkönyv megfelelő rovatába nagy, gyerekes betűkkel írja be: (A gyanúsítást megértettem) de a fenti cselekményt nem én követtem el (panasszal) nem élek (mert) jogosnak tartom, (hogy) szerepemet ebben az ügyben tisztázzák.”

A magnóvásárlás történetét így beszéli el:

„Az Országos Szakipari Vállalat diszkójába április 19-én este 7 óra körül értünk. A pincehelyiségben tízen lehettek. (Rizán) Imrével a büfénél megvettük az összes zsíros kenyeret, tizenöt darabot, majd egy-egy üveg sört. Leültünk a bejárati ajtótól balra az első asztalhoz. Megérkezésünk után félóra telhetett el, amikor megjelent az általam Girhes gúnynéven ismert cigány fiú. Meglátta Imrét, odajött, üdvözölték egymást, majd engem is üdvözölt, aztán leült az asztalhoz. Ekkor láttam, hogy van nála egy kazettás magnetofon. Megkérdezte tőlünk, gyerekek, nem akartok venni egy

magnót, nincs egy fillérem se, el akarom adni. Én azt mondtam neki félkomolyan, hogy ötszázat adok érte, ha jó és működik.

Majd rögtön mondtam neki, hogy próbáljuk ki. A diszkóstól Imre kért egy kazettát, a magnó jó volt, nem vettem észre rajta semmilyen hibát. Már ki akartam venni a pénzt a zsebemből, amikor Imre oldalba bökött, ebből én tudtam, azt akarja, hogy alkudjak le az árából. Mondtam Girhesnek, hogy nincs nálam annyi pénz, csak négyszáz. Erre azt válaszolta, semmi baj, a többit majd megadod. A négy százason kívül adtam még neki egy húszast, hogy hozzon valami italt, hozzátettem, hogy én csak colát kérek…”

„A feltett kérdésre elmondom, hogy azért ajánlkoztam rögtön a magnó megvételére, mert nem sokalltam érte az ötszáz forintot. Nem is gondoltam arra akkor, hogy a magnó esetleg bűncselekményből származik. Őszintén szólva nem tűnt fel nekem, hogy Girhes ilyen olcsón hajlandó ideadni, mert a magnó ránézésre elég ütött-kopottnak tűnt. Nyilván a Bizományi Áruházban sem kapott volna érte többet.”

A következő pillanatban a bizonyosságba beleszüremlik egy csöppnyi kétely.

„Miután Girhes meghozta nekem a colát és magának a sört, Imrével kiment a helyiségből, és csak néhány perccel később jött vissza. Aztán valaki elhívta az asztalunktól. Ekkor Imre nekem azt mondta, odakint megkérdezte Girhest, hogy honnan származik a magnó, mire ő megesküdött az anyja életére, hogy egy barátjától vásárolta nyolcszázért az Ecserin. Imre szerint ez biztos igaz, mert ismeri Janit annyira, hogy az anyja életére hamisan nem esküszik…”

„Aztán visszajött Girhes, akkor éppen valami diafilmet vetítettek Rómáról, én azt néztem. Imre a vetítés után azt mondta nekem, hogy azok a romacsávók, akikkel az előbb Girhes beszélt, vissza akarják venni tőlünk a magnót, de a pénzünket nem adják vissza. Tanakodtunk, hogy mitévők legyünk, mert volt vagy negyven cigány a klubban, és magyar mindössze tíz. Imre javasolta, hogy várjunk, én mondtam, most menjünk, amíg világos van, mert világosban a romák nem mernek balhézni, így aztán felálltunk, és csöndben elmentünk. Amikor hazaértünk, Rizán Sanyi otthon volt és aludt.

Elmeséltük, hogyan vásároltuk meg a magnót, és azt mondta, Girhesről tényleg elhiszi, hogy négyszázért odaadta, mert buggyant szegény…”

Rizán Imre, aki tanúként szerepel a BRFK-n, mindenben megerősíti öccse és barátja vallomását. Valódi nevén nevezi Girhest, és elmondja, hogy Makula Jánosnak két testvére is dolgozik Budapesten, a bátyja, Andor, igaz, most valami *leütéses lopásért* börtönben van… „…az öccse, akiről hirtelen nem tudom, hogy Miklós-e vagy Ernő, a Batthyány térre szokott lejárni… Több pocsaji cigány srác is él Budapesten, egymással barátkoznak… együtt járnak… nem jó velük kikezdeni…”

Augusztáék alaposságára jellemző, hogy behozzák a BRFK-ra, és kihallgatják a 17 éves intézeti szökevényt, Turi Editet is, aki „határozottan kijelenti”, hogy a „magnós fiatalembert” (Rizán Sándort) az Unió étteremben látta életében először…

Amikor Auguszta parancsot ad Gémesnek és Andrusnak Makula János letartóztatására, lényegében meg van győződve arról, hogy a gyilkosért küld, de tudja azt is: ha a kétely, amelyet Girhes esküdözése keltett, megerősödik, ha a kissé buggyant cigány fiú nem tesz beismerő vallomást, hanem kitart állítása mellett, miszerint az Unitrát nyolcszázért vette az Ecserin, akkor az ügy „új ágat hajt”, s ez ismét hosszú és kemény munkát jelent. Éppen ezért Makula kihallgatásának minden mozzanatát Andorka-Auguszta-Gémes előre megtervezi. Ez a terv, mint minden jó terv, rugalmas, az adott pillanatban a Girhes alkatához mért módszerről, és a hangvételről Gémesnek kell majd döntenie.

Amíg mindez Budapesten kialakul, történik és végbemegy, én a sztráda szélén integetve állok, arra várva, hogy valamelyik autós szívében felülkerekedik a szánalom. Először egy Wartburg áll meg mellettem, de mivel keverékkel üzemel, hiába van a sofőrnél gumicső is, benzintankjából nem szippanthatok. Aztán egy Zsiguli jön, benzinje van, gumicsöve nincs, vezetője merő jóérzésből mellettem marad. Végül egy rozzant Trabant fékez. Vezetője rögvest elővesz egy félméteres hajlékony csövet, azon át benzint szippantok fel a Zsiguli tankjából, aztán a csövet a számból kikapva az üzemanyagot egy nylonzacskóba csorgatom, végül a zacskó egyik sarkát ollóval kivágva úgy két litert a saját tankomba folyatok. Senki sem fogad el

tőlem pénzt, köszönetet rebegve indulok tovább. Hamarosan utolérem és durván megelőzöm a segítségemre sietett Trabantot, a Shell-kutas negyven litert mér a tankomba, s csodálkozik, hogy volt merszem az utolsó cseppig kitartani. A hátralévő 56 kilométernyi utat a főkapitányságig félóra alatt teszem meg. Olajos, mocskos, koszlott vagyok, a számból benzingőz dől, a leheletemet meg lehetne gyújtani. Így nyitok be az alosztályvezetői szoba ajtaján.

– Eddig tartott az út? – kérdi Andorka. – Négykézláb jöttél?

– Elkéstem?

– El – bólint. – Bizony elkéstél volna… de mi roppant türelmesek vagyunk…

Amikor Gémes a páncélszekrényből kiveszi pisztolyát, hirtelen eszébe jut, hogy derékszíját Thildónak adta kölcsön; Thildo leszalad a kocsijához, hozza a szíjat, Andrus közben többször is hívja telefonon Makula munkahelyét, de ott senki sem veszi fel a kagylót. Pedig a központban tudnák megmondani, hol, melyik építkezésen dolgozik most Girhes Jani, a letartóztatási paranccsal nem vághatnak neki Gémesék csak úgy a vakvilágnak.

– Hamar beláttuk, hogy telefonon nem megy – meséli éjjel három óra tájt Gémes, s miközben mesél, sápadt, elégedett arcán izzadság folyik –, kocsin kell kimennünk az építésvezetőségre, de villámgyorsan, mert fájront után kereshetjük az egész városban Makulát. A Bajcsyn tűztem, közben Pisti már kinézte az utcát a térképen, a közlekedésben csak a Domusnál okoztunk egy kis pánikot, reflektorozva mentünk a síneken. Mondtam is Andrusnak, jó lenne most egy Kojak-lámpa. Pista berohant az építésvezetőségre, én közben a kocsival megfordultam; kiderült, azért nem vették fel a telefont, mert kávézott az egész bagázs. De most sietve megmondták, hogy a srác a Szent István körút 12-ben, a Vígszínház mellett dolgozik. Tűzés vissza, a buszmegálló előtt van egy csöpp hely, ott leparkoltunk. A ház kapujában söprögetett két srác, az egyik cigány, megkérdeztük a nevüket, nehogy épp Makulán keressük Makulát; a srácok

megmondták, hogy Girhes a negyediken van. Épp jött lefelé a munkavezető, neki bemutatkoztunk; kiderült, hogy a házba két irányból lehet bejutni. Ezért Pista lent maradt. Menet közben tisztáztam a munkavezetővel a helyszínt és a körülményeket: van fent egy közös öltöző, Makula ott tartja az utcai ruháját, most éppen takarít. Megkértem a főnököt, hívja be az öltözőbe, én félrehúzódtam, ne is lásson a srác. Hamar jött is, munkaruhában, koszosan, malterosan. Mikor a munkavezető mondta neki, hogy öltözzön át, nem is kérdezte, miért. Az öltöző egy lakás belső szobájában volt, én leültem egy székre az ajtó elé, János alig-alig nézett rám, kevéssé érdekeltem. Míg a munkavezető lement Andrusért, én megpróbáltam beszédbe elegyedni Makulával, kérdeztem, miért öltözködik, hová kell mennie. Mondta, hogy van egy bírósági ügye, nyilván a végett hívják. (Kizáratása felett érzett dühében egy almával bedobta a Műegyetem diszkóklubjának üvegablakát.) Közben megérkezett Andrus, lihegett szegény, rohant föl a lépcsőn a negyedikre. A srác éppen mosdott, megállapodtunk Pistivel, hogy én lemegyek, közvetlenül a kapu elé állok a kocsival, ő pedig megbilincseli és lehozza. Rajta kívül akkor ott volt a művezető és egy másik ember, zűr nem lehetett, de hát – vigyorodott el Gémes – Andrus Pista egyedül is fel tudja tenni a bilincset, nem az a fajta, aki ilyenkor sokat töketlenkedik. Odaálltam a kapu elé, két perc múlva jöttek is szépen, Andrus hátraült vele, útközben nem hangzott el egyetlen szó sem.

A főkapitányság negyedik emeletére a keskeny és speciálisan mély liften jöttek fel, Gémes nehéz karja Makula vállán pihent, fölébe toronylott az őrizetesnek olyannyira, hogy Girhes Jancsi egészen kicsinek és kiszolgáltatottnak érezte magát, reszketni kezdett, a taknya is kijött, mert a cigány igazán három dologtól fél: a halottól, a kutyától és a rendőrtől.

– Ott felfelé jövet megmondtuk neki, hogy minket az almadobálás nem érdekel – mesélte Gémes azon az éjszakán, miközben odakint már világosodni kezdett az ég. – Más ügyben, sokkal komolyabb ügyben hoztuk be. A liftben, s még azután is, egy ideig nagyon keményen, szigorúan bántunk vele.

A 419-es szoba ablakára ráereszkedik a rács. A csupasz falon az Unitra magnó kinagyított képe. Középütt egy barna szék. A helyiség világos, a zöld szín, a remény színe uralkodik. Ide hozza be Gémes és Andrus Makula Jánost, itt kell kiderülnie annak, ha valóban ölt.

Alacsony, fekete, hullámos hajú cigánygyerek Girhes, kissé előreugró szűk homlokát a vastag szemöldökig benőtte a haj. Állát borosta borítja, húsos felső ajka lefelé hajlik. Vonásain nincs semmi vadság, arckifejezését inkább bambának és szelídnek mondanánk, ha szeme pillantásában nem volna valami furcsa, alig észrevehető fenyegetés és nyugtalanság. A bal szeme csöppnyivel kisebb, mint a jobb, s e miatt meg a szemgolyón végighúzódó élettelen sáv miatt a tekintete sanda lesz, kettős értelmű, mintha a bamba szelídségen bamba indulat sejlene át. Aztán észrevenni, hogy a jobb szem egy árnyalatnyit feljebb van, mint a bal, s a balnál a szemzug gyulladása és nedvezése a pillákat összetapasztja, s merevvé, kifejezéstelenné teszi a tekintetet.

Fehér-barna mintás kihajtott gallérú inget visel és cejgnadrágot. Amikor belép a helyiségbe, nagyon halkan mormolja: „jó estét kívánok”, szinte lopva néz körül, aztán leereszti pilláit, nagy vaskos keze kétoldalt lelóg oldala mellett. Gémes leülteti a szoba közepén álló székre, vállánál fogva szívélyesen és kérlelhetetlenül lenyomja, aztán azt kérdezi:

– Na János, mondja meg, miért van itt!

– Én? – kérdez vissza Makula halkan és rekedten, de aztán vállán érezve a kéz súlyát, hozzáteszi. – Nem tudom, igazán.

– Már hogyne tudná…

Makula vár. Látszik rajta, a legszívesebben egy szót se szólna; most Gémes a háta mögött áll, ezért tekergetni kezdi a fejét, aztán újra a mellére ejti.

– Itt mindent szabad – mondja Gémes; a hangja nyugodt, s csak a legmélyén érezni feszültséget s a feszültségben fenyegetést. – Szabad tagadni, hazudni, nevetni, sírni, de hallgatni nem. Ért engem, János?

– Mit mondjak? Nincs nekem más balhém, ha nem az alma…

– Nem az – mondja Gémes, és elveszi a kezét Makula válláról. – Nézzen körül!

– Mit nézzek? – Makula makacsul a padlót bámulja, aztán szeme alulról fölfelé villan, tekintete egy pillanatra elidőzik az Unitra képén, s végül Gémes cipőjén állapodik meg.

– Na – szólal meg Andorka. – Ráismer?

– Mire? – Makula aszimmetrikus szemével újra a magnó képére néz, aztán válla fölött Gémesre sandít.

Gémes nagy arcán mosoly fut át, és nehéz pillantású, fáradt szemében a kihallgatás végéig ott marad ez a mosoly. A falhoz lép, leveszi a képet. Makula kezébe nyomja.

– Tudja, mi ez?

Makula a nadrágjába törli izzadt tenyerét.

– Magnó.

– De milyen magnó?

– Aztat én nem tudom.

– Látott már ilyet?

– Lehet. Nem emlékszek.

Nyújtaná vissza a képet, de Gémes a tapogatózó kezet eltolja magától.

– Volt ilyen magnója, János? Csend.

– Na, volt?

– Nekem ugyan nem.

Gémes csettint az ujjával. Most ismét Makula háta mögött áll, s így engedheti, hogy egész lényét átjárja az öröm. A tagadás ugyanis most maga a bizonyosság.

– Na akkor, János, mesélek valamit. Jó?

Makula bal válla megrándul.

– Mindegy nekem.

– De azért meghallgatja?

– Meg – böki ki nagy sokára Makula. A főnyomozó leül vele szembe, úgy, hogy lába közé kapja a széket, s állát a szék támlájára tett kezén pihenteti. Az arcuk most egymástól arasznyira van. Gémes halkan, szinte suttogva beszél.

– Nem sokat tud a mi munkánkról, igaz? Honnan is tudna. Szóval bemegy az ember valahová, aztán kijön, azt hiszi, senki nem látta, senki. De

a szaga ott marad, mi megőrizzük egy kis kémcsőben, és erről a szagról az idomított kutya évek múltán is fölismeri. Aztán vannak ultraviola lámpáink, ugye még nem hallott róluk, sötétben előhozzák a cipőnyomot, meg lehet velük találni egy hajszálat, megmutatják a legkisebb érintés nyomát, kár hát tagadni, ha valaki ott járt valahol. János, nagy dolog ám a tudomány. Ért engem?

Csend.

– Hát ért, vagy nem ért?

Makula fehér nyelve kibukkan vastag ajkai közül, szája sarkában hab jelenik meg.

– Ne kerteljünk – mondja Gémes. – Ha behozom a magnót, amit ez a kép ábrázol, akkor beszél?

Csend.

– Na?

– Akkor igen – nyögi Makula. Gémes kimegy, behozza a magnót, a cigány fiú elé teszi.

Látni lehet, ahogy a duzzadt ajkakat egy szempillantás alatt lepedék vonja be, a szűk homlokon veríték csorog, a csapzott pillájú bal szemen az élettelen folt kiterjed, a szemhéj rángani kezd.

– Mi lesz? – kérdezi Gémes. – Beszél már? – Lassan, nyugodtan, szinte gyöngéd mozdulattal a cigány fiú vállára teszi a kezét. – Na! János!

– Vót nálam ez a magnó. Vettem… Úgy vettem. – Makula elhallgat, sokáig tompán néz maga elé, a nyálát nyeli.

– Hol vette? – kérdezi Gémes.

– A Lehel piacon.

– Kitől?

– Egy idegentől… – Csend. Aztán nagy sokára: – Egy lengyeltől.

– Mikor?

– Nem emlékszek.

– Hányadikán?

– Nem tudom én azt, ilyesmit nem tudok… Nem emlékszek. – Makula a homlokát simogatja. – Megfájdult a fejem.

Gémes viselkedése most hirtelen megváltozik. Más lesz szavainak lejtése, szeme pillantása, mintha szigora teljesen eltűnt volna, kérdéseiben nyoma sincs sürgetésnek.

– Hát próbáljuk meg másképp… Egy hete? Régebben?

Makula rekedten szól.

– Egy keddi napon. Azóta enyim… Akkor vettem meg lengyelektől…

– Na jól van, János, tudom, nehéz… Hogyan jussunk tovább? Miért mondott mást azoknak, akiknek eladta?

– Mást? Mi mást?

– Hiába – ingatja fejét Gémes, s kezével ismét megérinti Makula vállát. – Szokott olvasni?

– Lassan megy nekem.

– Hogy mondjam el? Szeretném, ha megértené: hiába minden. A műszereknek nem lehet hazudni, a tudományt nem lehet becsapni. Tudjuk, honnan van ez a magnó. Tudjuk, honnan szerezte.

– Én nem.

– Ki más?

– Nem én egyedül. Az öcsém is…

– Mi van az öccsével, János?

Makula körülnéz. Látja, hogy sok itt a rendőr, ő meg nagyon egyedül van. Hirtelen elfogy az ereje.

– Ha beszélhetek az öcsémmel, akkor elmondom. Elmondom, hogy vót az egész.

– Most mondja el. És utána beszélhet vele. Ütemes zihálást hallani. Aztán megreccsen a szék, Makula ránk emeli arcát, és lassan nyögdécselve beszélni kezd.

– Amikor betörtem a hegyen abba a házba… – úgy beszél, mintha egy történet közepén járnánk… – ottan másztam be oldalt… szóval ottan, ahol feszegettem a rácsot. Na meg előbb… – nyel egyet, és lenyalja a szája sarkában összegyűlt habot.

Gémes átkarolja a vállát, a hangja csöndes, szinte simogató. Mintha egy rémült állathoz beszélne.

– Nyugodtan csak. Most már nyugodtan, János. Andorka feláll, megérinti a karomat.

– Innen már tiszta. – Az ajtó hangtalanul csukódik be mögötte.

– Hol történt ez? – kérdezi Gémes, és nem veszi le a kezét a fiú válláról. Érintése most gyöngéd, védelmező. Makula hálásan néz rá éj sötét, aszimmetrikus szemével.

– Fönt… ottan, ahol vótam, a hegyen.

– Melyik hegyen?

– Amelyiken az a szobor van.

Gémes hallgat, csak kezének érintésével biztatja Jánost.

– Gyalog mentem fölfelé arra a hegyre, miután megkajáltam…

– Hol?

(Nem sürgetés ez! Gémes helyhez, időhöz akarja kötni Makula töredezett, olykor össze nem függő szavait.)

– Azon a kerek téren.

– Melyiken?

– Hát úgy hívják, nem?

– Körtér?

– Ja. Az. Megkajáltam, aztán indultam, nem találkoztam senkivel, egyedül vótam. Akkor ottan megláttam azt a házat.

– Hány óra volt?

– Sose vót nekem órám. Sötétbe mentem. Lehetett tíz óra vagy hány. A gyepen mentem, bokrok között. Onnét néztem le rá… a házra.

– Milyen ház volt?

– Ház. Olyan egyszerű ház. Szögletes. Lapostetős vót… Föntről épp odaláttam. Ilyen egyszerű lapostetős. Kerítése nem vót. Csak a bokrok. Átbújtam a bokrok közt, és befigyeltem a házat. Elöl egy olyan rácsos ablakon belestem, és látom ám, hogy ottan ég a lámpa. Níztem, és úgy láttam, senki sincs ott. Egy széken megláttam a magnót… Ottan sokáig níztem a magnót… Aztán körbefigyeltem a házat, nem tudtam bemenni sehol, mert minden ablakon ott vót a rács… Szétfigyeltem a környéket, vót ott egy olyan garázsféle vagy micsoda. És vót mellette az ajtajánál egy kis semmi vas…

– Mekkora?

– Két méter, három? – kérdezi Makula, és segélykérően Gémesre néz. Aztán a kezével mutatja: a vas hetven-nyolcvan centi hosszú lehetett. – És ilyen vastag – illeszti egymás mellé a két hüvelykujját.

– Megvolt a vas – mondja Gémes szomorúan –, hogyan tovább… – Kezének csöppnyi mozdulatával noszogatja Jánost.

– Nem az első ablaknál – folytatja engedelmesen Makula, miközben a hab végigfolyik az állán, és űzött szeme Gémes pillantását keresi… – hanem egy picit arrébb, hátrafelé, még mikoron a házat körbefigyeltem, kézzel meghúzkodtam az egyik rácsot. Moccant, de nem jött ki a helyéről, azért hát fölvettem a vasat, gondútam, anná az ablakná próbákozom…

– Miért akart bejutni a házba?

– A magnóér. Mert megkívántam… Níztem azt a magnót, és gondútam, elhozom csak. Szóval azért. Az kellett nekem. Vittem kézben a vasrudat, odamentem ahhoz az ablakhoz, és szóval, kezdtem feszíteni a rácsot…

– Hogyan?

– Feszítettem, ahogy kell.

– Bal kézzel? Jobb kézzel?

– A vasat jobbal fogtam, az egyik végét betettem az egyik rács mögé, a mellette lévő bal oldali rács elejére, aztán jó erősen, ahogy kell, meghúztam a másik végét. Engedett könnyen, jött a tégla is, vagy micsoda, amivel befalazták. Vót bentebb egy vékonyabb rács is, azt kézzel széthúztam, a mögött vót a nyitott ablak, bementem rajta.

– Hogyan? – kérdezi Gémes.

(Szemmel látható: mindvégig arra törekszik, hogy Makula vallomása összevethető legyen a helyszínen talált nyomokkal. Nem éppen egyszerű ez: János nehezen formálja a szót, fogalma sincs az idő és a tér mértékeiről, de az eddigiek alapján biztosra vehetjük: ő járt Bobletek bácsi házánál azon az éjszakán, ő vette észre a fényt, amely az öreg szándéka szerint azért világított, hogy az ólálkodókat elriassza.)

– Hogyan? – kérdez vissza Makula. – Hát ahogy mászni szokott az ember.

– Fejjel vagy lábbal előre?

– Lábbal. Hogyan másképp?! Fogtam a rácsot, felhúzódzkodtam, aztán lábbal előre. Úgy valahogy, hogy közben az ablak párkányán ültem.

– Hol volt a vas?

Makula szája tátva marad, sötét szemének pillantása vastag ujjú kezére téved.

– A kezembe vót…

– Bevitte?

A fehér habból buborék képződik János szája előtt, egy pillanatig a szivárvány színében játszik, aztán szétpattan.

– Be.

– Miért?

Makula hallgat. Arca csöppnyit megrándul, a szeme is rángani kezd.

– Fáradok mán – mondja.

– Miért vitte be a vasat? – ismétli Gémes.

– Nem tudom.

– Na jó. Mit látott bent a házban?

– Láttam a magnót. Egy rekamészékben vót. Aztán körbefigyeltem a lámpafénynél. Cigaretta vót egy kicsi asztalon, meg üvegek, a kicsi asztal a szoba közepén. Oldalt, a szekrény háta mögé is benéztem, ahonnan kijött a fény. Fürdőszoba vót ott. Kenőcsöket, szappant láttam bent, másra nem emlékszek. Nem nagyon figyeltem én meg a fürdőszobát. Olyan… olyan… zöldes színű csempével vót rakva a fala. De nem jól emlékszek… kábulok mán…

Elhallgat, oldalt néz, a nyaka ferde, szája sarkán megint kibuggyan a hab, a kézfejével letörli.

– Na – biztatja Gémes –, hogy volt tovább? Makula a fejét tekergeti, balról jobbra, aztán jobbról balra, szeme most csukva van, látni állkapcsa feszülését, s a csendben hallani, ahogy a foga megcsikordul. Andrus lép oda hozzá egy pohár vízzel.

– Igyon hát.

János kortyint egyet, aztán az asztalra teszi a poharat. A habos fehér nyál úszik a vízben.

– Hogy volt tovább? – ismétli Gémes.

– Fogtam a magnót… és… fogtam… és… szóval kijöttem.

Gémes keze lecsúszik Makula válláról. Föláll, szembefordul a széken kuporgó cigánygyerekkel, megcsóválja a fejét…

– Kezdjük elölről?… Makula hallgat.

– Na, mondd el, János, kivel találkoztál odabent?

– Kijött egy bácsi…

– Bobletek bácsi – suttogja Gémes.

– A bácsi rám világított… Előtte még hallottam megnyílni az ajtót. Arra fordultam, szembe vele. Világított rám, és azt kérdezte: mit csinálsz itt, fiam?

– Milyen messze álltak egymástól?

– Tíz méterre? – mondja Makula, és a kezével is mutatja a távolságot, úgy másfél métert. – Mint amikor a két kezemet kinyújtom.

– Hogy nézett ki a bácsi?

– Öreg vót mán. Öreges szőkés. Szóval hogy szokták mondani, olyan ősz… Hálóing vót rajta. Eddig ért neki – mutat a térdére. – Állt az ajtóban, és azt kérdezte, mit csinálsz itt, fiam. Erre odaléptem, és megcsaptam ököllel. Kétszer ütöttem… háromszor. Egyet a vállára, az arcára kettőt… Akkor ottan hanyatt esett, és ahogy feküdt, ráütöttem a fejére a vassal. Egyet-kettőt hörgött a bácsi…

Gémes melléből sóhajtás szakad fel. A hatósági tanúk – egy koros férfi és egy fiatal nő – sápadtan egymásra néztek. A „bácsizás” betett nekik. Kati irodafőtiszt bejön, leül az írógép mellé.

Éjfél van.

Gémes egy pillanatig rám néz, mosolyog, szomorú, lemondó mosollyal. Nyilván arra gondol, amire én: a televízió piros szőnyeggel borított lépcsőire, a Yumatic gépen pergő képsorokra, arra az érzésre, ami akkor volt bennünk, az exkluzív izgalomra, hogy egy különleges bűntett ügyében járunk, egy nagyszabású gyilkost keresünk, aki milliókra számítva ölt, s most itt ül előttünk a pacek, a gyengeértelmű cigány fiú, akinek aszimmetrikus, éjsötét szeme szinte gyermeki ragaszkodással csügg Gémes arcán. *Miféle nyomorult démon képében jött el Bobletek bácsiért a halál.*

Ó, az a bácsi, aki kukoricát és sok zöldet evett, esténként kakasülőre mászott, s jéghideg vízben fürdőzött télen, hogy hosszú életet éljen e földön, ó, ez a bácsi, aki rácsokkal vette körül magát, s éjjel a villanyt égette, hogy távol maradjanak a betörők, mit érezhetett, amikor az aszimmetrikus szemeket arcához közeledni látta.

– A bácsi ottan feküdt, és nem mondott nekem semmit, csak morgott, vagy ez az izé… hogy ő… ő… ő… Nem emlékszek, hogy vérzett, nem

figyeltem rá, visszamentem a szobába, és fogtam a magnót. Becsaptam a hónom alá, a dzsekimbe dugva…

– Milyen ruhában volt ott?

– Én? Kék dzsekiben.

– Milyen kék?

Makula a falon lévő plakátra mutat.

– Hát ilyen. Fehér pulóver is vót rajtam, aztán vöröses-téglás bársonynadrág, fekete digócipő.

– Hogy ment ki a házból?

– Hát kimentem. Kimásztam.

– Miképpen?

– Kiugrottam. Átléptem az öregen.

– Hol volt a vas?

– Nem emlékszek.

– Hol vannak most a ruhák, amiket akkor viselt?

– A szálláson. A szekrényemben.

(Andorka kiállítja a házkutatási parancsot, Vaskó és Thildo máris indul.)

– Na, hol volt a vas? – kérdezi Gémes. – Nem érdemes hazudni, János.

– Hát nem hazudok. Hazudok? Nem emlékszek a vasra. Amikor kifelé másztam, a jobb kezem középső ujját megsértette a rács. Vérezni kezdett. Aztán ahogy jöttem lefelé a hegyről, ottan a gyepen vót egy kis csap. Annál megmostam a vérző kezemet. Abból a csapból magától folyt a víz, nem kellett megnyírni. Más vér nem vót rajtam, a bácsi vére se. Lejöttem a hegyről, aztán át a hídon…

– Melyik hídon?

– Amelyiken az ötvenfilléres van…

Gémes annyira meglepődik, hogy a szája is tátva marad.

– Melyik hídon van ötvenfilléres?

– Azon – mondja Makula.

Bennünk lassan megvilágosodik, miről van szó.

– Nem a hídon van ötvenfilléres – mondom –, hanem a híd van az ötvenfilléresen. Mármint…

– Az Erzsébet-híd – fejezi be a mondatot Varga István hatósági tanú.

– Uram Jézus – sóhajt fel Péter Attiláné, a másik tanú. – Szóval az Erzsébet-hídról beszél…

– Arról – bólint Makula. – Az Erzsébet-hídon mentem át… Aztán a Blahán elkanyarodtam a Nyugati felé. A Nyugatitól is gyalog mentem a szállóig, a Hajdú utca 46-ig.

– Találkozott valakivel?

– Munkásokkal, akik már dolgozni mentek. Aztán bementem a szobámba, és lefeküdtem.

– Hányas szoba?

– 702-es. Ott nem vót senki. A magnót betettem a szekrénybe, és lefeküdtem aludni. Hétig aludtam, aztán elmentem dolgozni oda, ahonnan ide elhoztak.

– A magnó mindig a szekrényben volt?

– Másnap odaadtam az öcsémnek, hogy vigyázzon rá. Azt mondtam neki, hogy a magnót a Déliben loptam egy ismeretlen gyerektől, aki ott aludt. Aztán a rákövetkező héten eladtam a magnót a Báthory-diszkóban egy idegen fiúnak négyszáz forintért. Kábulok már! Mikor fekhetek le aludni?

– Olvassa el a jegyzőkönyvet, írja alá, aztán leviszik.

– Nem bírom elolvasni.

– Akkor olvasom, hallgassa meg. Ha valamit nem jól írtak, szóljon.

Makula nem szól, csak ügyetlenül formált betűkkel nyögve és szuszogva aláírja a jegyzőkönyv lapjait.

Éjfél után 2-kor aztán leviszik a BRFK fogdájába. Ott azonnal mély álomba merül.

– Gyere – fogja meg Andorka a karomat, végigvezet a folyosón, majd kinyitja a 414-es szoba ajtaját. – Itt van a kisebbik Makula, Ernő.

Fiatal, széles vállú fiú áll a szoba közepén, az ajtó nyílására felénk fordul, elvigyorodik, élénk, szép vonású arcát hetykévé, már-már szemtelenné teszi a vigyor, tekintete nyugodtan állja Andorka égkék szemének pillantását. A százados becsukja az ajtót.

– Hagyjuk őket – mondja. – Ez úgyis csak arról beszél, amiről akar. Menjünk át hozzám. Megiszunk egy kávét, közben elmondom, miképpen jutottunk el Makuláig. – Amikor leülünk a dohányzóasztal mellé az igénytelenül kényelmes fotelokba, szimatolni kezd.

– Mi az istennek van ilyen rohadt szaga?

– Nekem.

– Benzint ittál?

– Megszívtam egy tankot.

– Az más. Az érthető.

– Pest felé jövet kifogyott a benzinem.

– Azért rágyújthatok? Nem robbansz föl?

Az irodafőtiszt behozza a kávét. Míg iszunk, Andorka arcát figyelem, s némi örömmel állapítom meg, hogy állán szőkésvörös borosta ütközött ki, szeme fehérje véres, homlokán ráncok futnak. Senki sem elnyűhetetlen – gondolom. – Én a legkevésbé. Hallgatom az Unió étteremben üldögélő szökött lány, a magnós fiú és a két éber rendőr történetét, közben lassan ingleng velem a szoba.

– Valószínűleg akkor is eljutottunk volna a tettesig, ha a magnót nem adja el. Éppen ma terveztük elvinni az Unitra fotóját a nagyobb fővárosi munkásszállókra, s köztük van az a szálló is, ahol a fiatalabb Makula, Ernő lakik. És nézd a vallomását…

„Április 14-én a bátyám odahozott a szállás elé egy magnót, hogy jó volna eladni. A dátumra azért emlékszem, mert másnap kaptam fizetést. A magnó akkor nálam maradt, és megmutattam a szobatársaimnak, az egyikük, Gulyás Béla hajlandóságot mutatott, hogy ezerhatszázért megveszi. Nála is hagytam, de aztán újra visszakerült hozzám, mert Gulyás közölte, hogy nem tud összeszedni annyi pénzt. Másnap a szálló előtt, a régi épület bejáratánál visszaadtam a magnót a bátyámnak azzal, hogy senki se veszi meg.”

– Tehát az Unitrát látták többen is – mondja Andorka, s tenyerével dörzsöli gyulladt szemét. – A portán kifüggesztett képről előbb-utóbb valaki ráismert volna.

Gémes lép a szobába, ingujja feltűrve, hamuszürke zakója a vállára dobva.

– Gyertek át Lacihoz. Az Ernő gyerekkel is végeztünk, ami azt illeti, jó volna egy pofa sör, mert senki se áll a lábán.

Fél négy van. A nyitott ablakon beárad az éjszakai levegő, híg dohányfüst forog a plafonon. A csoportvezető szobájában ülnek valamennyien: Auguszta, Andorka, Kasnyák, Gémes, Vaskó, Fogarassi, Dezső (Maláj), Thildo, Andrus, Olasz, Bognár-Bodri, Karikás (Guriga), Kiss Gábor és az irodafőtisztek. A kezek lecsüngenek, az arcvonások ellazulnak, a szemek pillantása lassú, senki se szól, senki se mozdul. Aztán Auguszta föláll, négy üveg sört vesz elő a hűtőszekrényből.

– Mindenkinek jut egy fél pohárral – mondja. – Annyi kijár. Aztán mehettek. Holnap csak a szokásos időben, nyolckor kezdünk.

Mindenki megissza a fél pohár sört, aztán a testek visszaernyednek a székre, Maláj néhány percre el is szunyókál. Most érezni csak, hogy a levegő mennyire lehűlt. Hideg áramlik be az ablakon.

Guriga szétosztja az ügyintéző kocsikat, Auguszta Vademecummal kiöblíti a száját; egy-két cseppet szívesen kérnék tőle, mert még mindig érzem a nyelvemen és a garatomban a benzinízt.

Aztán együtt megyünk le valamennyien.

– Ezzel még nincs vége – mondja Gémes. – Nem mernék megesküdni rá, hogy ez a nyomorult egyedül ment be a házba. Láttad az öccse vallomását?

– Láttam.

– Akkor tudod, miről beszélek.

Makula Ernő vallomásában többek között ez áll:

„Testverem, Makula János csökkent szellemi képességű, elméje tizennégy esztendős korában megzavarodott, olyan dolgokat csinált, hogy bedobált ablakokat, felhasította a párnákat otthon, hogy kincs van bennük. Szabad időnket majdnem mindig együtt töltjük, gyakran találkozunk, együtt járunk moziba, diszkóba, szórakozni, meg csavarogni is. Bátyám orvosi kezelés alatt nem áll, az intézetből, ahol kezelték, többször megszökött… Április 11-én, hétfői napon munka után találkoztunk, és az estét együtt töltöttük el. Arra nem emlékszem, hogy közvetlenül a munka befejezése

után hol, merre jártunk, de úgy emlékszem, hogy éjfél, vagy fél tizenkettő felé a Gellért téren voltunk. A Gellért teret úgy ismerem fel, hogy ott van egy nagy szálloda, amihez fürdő is tartozik. A szálloda mellett a hegyre vezető ösvényen mentünk fel bátyámmal és barátainkkal, Gyöngyösi Miklóssal és Mező Dezsővel. Felfelé menet azon vitatkoztunk, melyik a rövidebb út, kétfelé is váltunk, úgyhogy Miklós ment Jánossal, én pedig Dezsővel. Szaladgáltunk, futkároztunk, hülyéskedtünk, jókedvünk volt. Azt a helyet meg tudom mutatni, ahol kettéválasztottuk útjainkat, és azt a helyet is, ahol ismét találkoztunk. Az nem volt még a hegy tetején, mert onnan még eleget kellett menni a Citadelláig, ami utunk végcélja volt. A Citadellánál nem időztünk sokáig, hanem ugyanazon az úton visszafelé lejöttünk a hegyről. Hajnali három-négy körül értünk vissza a szállóra, útközben én semmi különöset nem észleltem. Amikor fent jártunk a Gellérthegyen, bátyámon kék szövetnadrág, zöld dzseki, rövid ujjú ing és fekete, gömbölyű orrú félcipő volt. Én a mustárszínű kordnadrágomat, az antilopcipőmet és a piros kockás ingemet viseltem…”

Míg a csöndes, sokcsillagú éjszakában az üres sztrádán haladok Csopak felé, azon tűnődöm: egyedül volt aznap éjszaka János, vagy négyen voltak?

Kenésén rendőrök állítanak meg köröző zseblámpával.

– Honnan jön? – kérdezi az egyik, a kocsi nyitott ablakához hajolva.

– A BRFK-ról – mondom, és kinyújtom a jogosítványomat. – Siessenek. Fáradt vagyok.

Rá se néz a jogosítványra, sapkájához emeli a kezét.

– Menjen – mondja. – Akkor hát menjen csak tovább.

Csopakon a házba belépve meghallom a bátyám álomszuszogását. Csendesen megyek fel a lépcsőn, óvatosan nyitom ki szobám ajtaját, ahová kintről már halvány fény szűrődik be. Az ágyneműt átjárta a tavaszi éj illata, virágszaga van a párnámnak.

„Géptávíró. Szám: 812/1983. bű.

xc

brfk bűnüldözési osztály

kapja
hajdú-bihar megyei rendőrfőkapitányság
bűnüldözési osztály vezetője
debrecen
a fenti számú emberölés büntette ügyében a mai napon elfogtuk a bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható makula János – pocsaj, apáti-telep 17. szám alatti – lakost. nevezett a bűncselekmény elkövetését beismerte, a cselekmény lefolyását vallomásában úgy adta elő, hogy azt egyedül hajtotta végre.
testvére… makula ernő… kihallgatásakor a történteket a bátyja által elmondottaktól eltérően adta elő. állítása szerint 1983. ápr. 11-én a késő esti órákban négyen mentek a gellérthegyre. Ő és bátyja, valamint
gyöngyösi miklós – nagykerti és
mező dezső – pocsaji lakos.
adataink szerint mező és gyöngyösi állandó lakhelyükön tartózkodnak, az ügyben való szerepük tisztázása érdekében kérem mindkettőjük elfogását és a brfk bűnüldözési osztály életvédelmi és rablási alosztályára történő kísérését. dr. mérő István rendőr alezr. osztályvezető.”

A debreceniek nem sokat kukoricáznak, Gyöngyösi és Mező április 22-én reggel 8-ra már meg is érkezik a BRFK-ra.
Mező furcsa kitérővel kezdi meg vallomását.

„Makula Jánost én nem kedvelem és Gyöngyösi Miklóssal sem vagyok éppen baráti viszonyban, mivel Gyöngyösi József egy esztendeje kapával kiütötte édesanyám szemét.”
„…a kisebbik Makula fiúval vagyok jóban, mivel ő a húgomnak udvarol. Ha velük mentem valahová, csak azért történt, mert Ernő is ott volt…”

Azt a napot, amikor négyesben jártak a Gellérthegyen, nem tudja pontosan elhelyezni a múló és változó időben, csak arra emlékszik, hogy

„valamikor húsvét előtt volt… és biztos, hogy hét közben…” mivel is ő a szombatot és a vasárnapot mindig odahaza, Pocsajon tölti. Az esti sétát a hegyen így adja elő:

„Makula Ernővel, Jánossal és Gyöngyösi Miklóssal elindultunk csavarogni. Először a Belvárosban sétáltunk, közben ettünk, aztán lementünk a Blahára, majd tovább mászkáltunk azon a környéken. Nem tudom, kinek az ötlete volt, hogy menjünk át Budára, csak arra emlékszem, hogy a 7-essel a Gellért-szállóig mentünk, aztán gyalog megindultunk föl a hegyre a szobor felé. Én egész délután és este Ernővel voltam együtt, vele beszélgettem, mellette voltam akkor is, amikor felértünk a szoborhoz. Ekkor úgy fél tíz, tíz óra lehetett, még arra is emlékszem, hogy egy rendőrrel találkoztunk, aki nem állított meg bennünket, nem igazoltatott. A szobor mellett közvetlenül van egy presszó, oda bementünk. A WC-n elvégeztük a szükségünket, aztán keresztülmentünk a presszórészen, nem ültünk le, épp csak hogy körülnéztünk, nekem nagyon tetszett a belseje, mert olyan volt, mint egy barlang. A ruhatárosnál cigarettát akartam vásárolni, de csak drága külföldi fajták voltak. Aztán kijöttünk onnan, továbbsétáltunk a szobor irányába, majd elhatároztuk, azon fogunk versenyezni, hogy ki ér előbb a buszmegállóba. Én az Ernővel futottam együtt, Makula János és Gyöngyösi Miklós úgy öt perc múlva érkeztek oda. A szálló előtt felszálltunk a 7-esre, amivel az Élmunkás térig mentünk…”

Thildo addig kérdezgeti a fiút, amíg nem sikerül április 11-től elhatárolni ezt a napot.

„Feltett kérdésre elmondom, teljesen kizárt annak a lehetősége, hogy mindez az esemény, vagyis az, hogy négyen a Gellérthegyen jártunk, 1983. április 11-én történt volna. Hogy nem ez a nap volt, arra vonatkozólag több adatot is tudok szolgáltatni, és állításomat kívülálló személyek is bizonyíthatják. Én április 11-én Gyula keresztnévnapot ünnepeltem

Pomázon az édesnővéreméknél. Ott-tartózkodott édesapám, akit Gyulának hívnak, őt ünnepeltük, ott volt nővérem, Aranka és férje, Kapornai Attila, az édesbátyám, József és egy távoli rokonom. Azért is emlékszem pontosan erre a napra, mert másnap orvoshoz mentem, ahol fel is vettek táppénzes állományba. A Makula testvérekkel én április 11-én napközben a munkahelyemen találkoztam utoljára, én azóta őket nem láttam. A náluk lévő magnóról nincs tudomásom. Otthon április 15-e óta tartózkodom, azóta nem jártam Budapesten."

A tizennyolc éves Gyöngyösi Miklóst, aki a Makula fiúk unokatestvére, Gémes hallgatja ki. Gyöngyösi elmondja, hogy…

„…karateedzésre járok minden héten kedden és csütörtökön este 8-tól 9-ig. Az edzések a Béke térnél vannak, azt nem tudom, melyik utcában, azt se, milyen sportegyesület…

…a múlt hét keddjén, április 12-én voltam edzésen. Az előtte lévő napra, hétfőre visszaemlékezve állíthatom, hogy az a megszokottól nem tért el, Makula Janival nem találkoztam, vele sehol se voltam…

…az edzés utáni napon, szerdán este Jani feljött hozzám a munkásszálló 512-es szobájába. Fekete csíkos zakó, fekete bársony farmernadrág és valamilyen cipő volt rajta. Kezében hozott egy magnót. A mostan nekem bemutatott készülékben határozottan felismertem azt, ami akkor Janinál volt. Amikor jött, egymagam voltam a szobában. Van egy magnóm, mondta, kilencszázért eladnám. Aztán átmentünk a szomszédos 508-as szobába érdeklődni. Jani megmutatta a magnót az ott lakó Gusztinak és Balogh Barnának, de azok csak ötszázat akartak adni érte. Jani nálam hagyta volna a készüléket, de én nem vállaltam. Arról, hogy hol szerezte, akkor nem esett szó, ja, most jut eszembe, mondott valamit, hogy egy csöves táskájából lopta. A hét végén pénteken délben találkoztam Janival a Nyugatinál. Elmentünk vásárolni, mert ő éppen fizetést kapott, vettünk neki egy piros zakót és egy fekete nadrágot. Összevissza jártunk a városban. Útközben ráterelődött a szó a magnóra, akkor mondta nekem: benyitottam

egy lakásba, nem láttam senkit, limlomok voltak és a magnó. Hátrafordultam, megláttam valakit, és leütöttem. Arról János nem tett említést, hogy hol történt az eset, mivel ütött, hogy nézett ki az az ember, és mi lett vele. Vásárlás után beültünk a Tavasz bárba, itt már velünk volt Jani öccse, Ernő és Mező Dezső is. Vörös bort ittunk, amit Jani rendelt. *(Mező Dezső egy szobával arrébb azt állítja, hogy április 11-én délben látta utoljára Makuláékat!)* Az éjfélkor Debrecenbe induló vonattal utaztunk el mind a négyen Budapestről. Útközben Jani és öccse beszélgettek a magnóról. Ernő azt mondta, lehet, hogy a szobatársának ezerötszázért el tudja adni…"

Külön-külön egyik vallomásban sincs semmi gyanút keltő, de egymás mellé téve a kettőt kiderül, hogy valamelyik fiú hazudik. Azt pedig minden rendőr tudja: ahol hazugság van, ott titkolnivaló van. Minden ok nélkül még egy cigánygyerek sem hazudik, mire is volna jó az értelem nélküli cigánykodás. A Bobletek-ügy szempontjából az április 15-nek, pénteknek nincs jelentősége. De mégis: miért mondja azt Mező, hogy a Makulánál lévő magnóról nincs tudomása, ha a vonaton Ernő és János épp arról beszélt? Vagy a Dezső gyerek merő óvatosságból hazudik? Távol akar maradni az ügytől? El akar különülni ettől a társaságtól? De miért?

„Körülbelül három-négy héttel ezelőtt sötétedéskor, az esti órákban mi négyen felmentünk a Gellérthegyre. Én akkor voltam ott először, nem tudom, hogy a többiek máskor voltak-e ott. Különösebb célunk nem volt, a Gellért-fürdőnél tanakodtunk, hogy mit csináljunk. Ernő és Dezső ajánlották, hogy menjünk föl a Citadellához. Fel is mentünk, volt ott egy bár, Jani, Dezső és Ernő benéztek, de nem mentünk be, mert mondták, hogy a hely elsőosztályú. Lefelé jövet is együtt voltunk, bár összevissza szaladgáltunk, bolondoztunk, viccelődtünk. Hosszabb időre Janit nem vesztettem szem elől. Körülbelül egy óra hosszat voltunk fent a hegyen, utána mindnyájan a szállóra mentünk."

„Kérdésre válaszolva elmondom, hogy mostani kihallgatásom alkalmával szereztem tudomást arról, hogy az az ember, akit Jani bántalmazott, meghalt. Janin vért, sérülést nem láttam, nem tudok arról, hogy valamilyen ruhadarabját eladta vagy eldobta volna…”

„Feljegyzés.

A mai napon a Bobletek György sérelmére elkövetett emberölés bűntettében szükségessé vált Gyöngyösi Miklós és Mező Dezső kihallgatása. Kérésünkre a Hajdú-Bihar megyei Rendőrfőkapitányság állandó lakásukról Berettyóújfalura előállította és onnan vonattal saját költségünkön Bp. Nyugati pályaudvarra kísértette őket. Nevezettek kihallgatásukat követően vissza kívánnak térni állandó lakásukra, ezért kérem, hogy Gyöngyösi Miklós vonatkozásában Berettyóújfalu-Budapest, Budapest-Biharkeresztes-Nagykereki útvonalra, míg Mező Dezső részére Berettyóújfalu-Budapest, Budapest-Debrecen-Pocsaj útvonalra útiköltség megtérítését engedélyezni szíveskedjék. Az utazási költséget a fenti számú bűnügy költségjegyzékében… tételszám alatt szerepeltetjük. Budapest, 1983. április 22. Auguszta László r. őrgy. csoportvezető.

Engedélyezem: Mérő István r. alezr. osztályvezető.

A mai napon utazási költségként az alábbi összegeket vettük fel:

Mező Dezső: 248 Ft.

Gyöngyösi Miklós: 244 Ft.”

A hazudó bihari cigánygyerekek államköltségen jöttek fel Pestre s utaztak vissza falujukba, ahová is furcsa módon közös elhatározással április 15-én éjszaka tértek meg, mintegy félrehúzódva a világtól. Ha ezt a félrehúzódást csöppnyit elferdítve, de a lényegen mit sem változtatva *lapitásnak* nevezzük, nyelvi úton jutunk el a gyanúig, amely Augusztáékat is foglalkoztatja: hogy ez a négyes, a két Makula, Mező és Gyöngyösi Budapesten véghezvitt valamit, ami nem dicséretes.

Makula Jánost április 22-én átszállítják a Tolnai Lajos utcába, a BRFK vizsgálati osztályára, ahol a Bobletek-ügyet egy idősebb életvédelmis

vizsgálótiszt, Som alezredes kapja meg. Nyilván abból a meggondolásból esik rá a választás, hogy Makula infantilis lelkében bizalmat kelt a megállapodott tekintély. Az alezredesnek nem esik nehezére eljátszani az apa szerepét, hiszen a gyilkos ösztönzi rá, amikor elvárja, hogy Jancsinak szólítsa és tegezzé. Makula pedig őt – akárcsak áldozatát – bácsiként emlegeti.

Jancsi hamarosan megérzi a szigorú sajnálatot, a fegyelmezett empátiát, a nyugalmat, amely a rendőrtiszt viselkedését jellemzi, ragaszkodással felel rá, és őszinteséget mímel, ami nem zárja ki, hogy tettének körülményeit szinte percenként más- és másféleképpen mondja el. Som alezredes valójában csöppet sem engedékeny, s birtokában van egy ritka emberi képességnek: türelmes, Makula vallomásváltozataiban nem taktikázást lát, hanem egy neveletlen, ijedt lélek s egy tompa elme vergődését, és a zagyva, folyton önmagát cáfoló beszédből megpróbálja kiszűrni a valót. Így tudja meg azt a tényt, hogy amikor a cigány fiúk négyesben fent jártak a Gellérthegyen (nem április 11-én, hanem egy korábbi időpontban), behatoltak egy szabómester lakásába, a szabót leütötték, s onnan egy bundát elvittek.

Ezután Makula Ernő, Mező Dezső és Gyöngyösi Miklós is a BRFK vizsgálati osztályára kerül. A bunda elrablását hamarosan beismerik, de Bobletek György gyilkosával nem vállalnak közösséget. A szabót, egyöntetű vallomásuk szerint, a kisebbik Makula, Ernő ütötte le.

Így derül fény arra, miért volt ellentmondás Mező és Gyöngyösi vallomása között; Mező hazugsága oda nem tartozó volt ugyan, de nem ok nélküli, mivel egy másutt lévő (bűnös) igazság elfedését szolgálta volna.

Makula János pedig egyik pillanatban belevonja a Bobletek-ügybe öccsét és barátait, a következő pillanatban pedig kijelenti: „Egyedül tettem.” Naponként megismétli ezt: „Én másztam be – de ott volt az öcsém is, Gyöngyösi meg Mező a kertben figyelt”… Aztán amikor Som jegyzőkönyvbe akarja venni szavait, megint jön a visszakozás: „Nem, nem úgy volt, nem keverhetem bele az öcsémet, egyedül jártam a hegyen, egyedül csináltam mindent.” Az alezredesnek nem fogy el a türelme, meg se neheztel, makacsul és nyugodtan keresi az igazságot.

Girhes belenyugszik, hogy elkövetkező éveit börtönben tölti. „Nagy ítéletre” számít, mert tudja, hogy az emberölést komolyan veszi a törvény. Esze mégis az előbb-utóbb elkövetkező szabaduláson jár. A vérben fetrengő bácsira alig gondol. Nem haragszik senkire, szívében jóindulat van. Istenhez fohászkodik, hogy hamar szabaduljon. Élni szeretne.

„BM Forradalmi Rendőrzászlóalj
Parancsnoksága részére
Tisztelt Parancsnokság!

Tárgy: Dicséret és hála annak a fiatal rendőrnek, aki engem 1978. I. 28-án 15 és 16 óra között a Móricz Zsigmond körtér 7-es autóbusz megállójánál 50 forintos helyszíni bírsággal sújtott közlekedési szabálysértésem miatt.

A dolog úgy történt, hogy két nagy csomaggal a hátamon és a vállamon sietve átmentem a 7-es busz előtt, mely épp a megállóba érkezett. Láttam ugyan a már megjelent piros jelzést, de tudva azt, hogy a járművek amúgy sem indulnak el azonnal, hanem egy kis késéssel, átmentem az egyébként nem nagyon széles útszakaszon. A járdán két rendőr és várakozó embertömeg állt. A fiatalabb rendőr leigazoltatott, megnézte a személyazonossági igazolványomat, s én azonnal el is ismertem a közlekedési szabálysértést. Nagy zavaromban, mert rendőrséggel nem szokott dolgom lenni, nem figyeltem meg sem a nagyon intelligens fiatal rendőr számát, sem azt, hogy a személyi igazolványomból feljegyez-e valamit, vagy nem, azt azonban tapasztaltam, hogy nem úgy beszél velem, mint ahogy annak idején (nagyon régen) az a szójáték járta, hogy a szabál az szabál, de még nem is »lelkizett« velem, hanem igen komoly udvariassággal csak annyit mondott: »Ön most ötven forintot fog fizetni, de az életével is fizethetett volna.«

Fizettem az ötven forintot, és kézhez kaptam ezt a mellékelt 5 db nyugtát. Az 50 Ft-ot elfelejtem majd, de nem felejtem el a fiatal rendőr két mélyreható gondolatát. Igen. Az élet mindennél többet ér. Ezért jut gyakran eszembe az én drága, okos és intelligens fiatal rendöröm, s ezért írom

ezeket a sorokat. Teljes tisztelettel egy 75 éves nyugd. ép. mérnök, Bobletek György.”

– Ha lógni látsz (is) bennünket, mi azért dolgozunk. Ha pedig valami fordulat következik be, azonnal szólunk neked… – mondta Kasnyák, az ingerlékeny zsaru, amikor április 12-én eltanácsolt DeVrienné ügyétől.

Ekkor a gyilkossági csoport tagjainak (engem is beleszámítva) külön-külön és együttesen meggyőződésük volt már, hogy DeVriennét Szabó Zoltán ölte meg. De Poirot-tól tudjuk, hogy: „A tényekkel alá nem támasztott egyéni meggyőződés csekély indok.” Nyilvánvaló hát, hogy a makacs zsaruknak tényeket kellett összegyűjteniük, olyan tényeket, amelyek egyértelműen jelölik meg Szabó személyét és behatárolják szerepét DeVrienné halálában.

Ekkor a halál oka és minéműsége már tisztázódott, az orvosszakértők végleges véleményükben közölték, hogy a „máj nagy erőbehatásra repedt meg, majd erős vérzés és sokkhatás lépett fel, ami rövid időn belül halált okozott”. A diatómavizsgálat kimutatta, hogy a sértett *holtan került a vízbe.* A nyomszakértő egyértelműen kizárta az önkezű kötözés és az azt követő mozgás, vízbe ugrás lehetőségét.

Bebizonyosodott tehát, hogy gyilkosság történt. Augusztáék ekkor, a megöletés tényén túl, Szépszálné és Siriné vallomására és Szabó csődöt mondott alibijére építhettek. De: hol van DeVrienné bundája? Hol vannak az ékszerei, honnan származik az a féltengely, amit a testére kötöttek? Hol ölték meg? Miként? Ezekre a kérdésekre csak a gyilkos válaszolhat, a tárgyakat, amelyek tettét bizonyíthatják, az okot, amely a tettre rávitte, csak ő jelölheti meg. Világos volt: Szabó beismerő vallomására van szükség.

Mint tapasztaltuk, Makula Jancsi a jóindulatú szigortól megszeppenve vallott, Zolinak ennyi nyilván nem elég…

Mi történhetett hát abban az időszakban, amikor személyes kérdéseimre, telefontudakozódásaimra hol Auguszta, hol Kasnyák, hol Maláj – már aki éppen ott volt vagy felvette a kagylót – mindig a sztereotip „semmi újság”-gal felelt.

Amiről tudok, ennyi.

Április 25. hétfő. Gémessel ebédeltünk együtt a BRFK-n. Az étel itt valamivel drágább s egy árnyalatnyival talán jobb és bőségesebb, mint ami más üzemi konyhákon megszokott. Április 26. Jöhetsz, amikor akarsz – mondta Auguszta –, nyugodtan elüldögélhetsz idebent, senki sem fog zavarni, senkit sem zavarsz. Április 27. Maláj: „A többiek kint vannak a XX. kerületben, de azért ha akarsz, ha kedved van, gyere csak be.” Április 28. Egyedül Gémest találtam bent a szobájában. A Bobletek-ügy összefoglaló jelentésén dolgozott. Szóba jött, hogy nincs-e kedvem elmenni a bűnügyi bálra. Április 29. Makula Jánost felvitték a Bérc utca 2-be, és a bizonyítási kísérlet során eljátszatták vele a rács lefeszítését, a behatolást és Bobletek bácsi agyonverését. Április 30-át és május 1-ét az életvédelmi nyomozók ugyanúgy töltötték, mint a főváros (felvonuláson részt nem vett) más dolgozói: családi körben, otthon. Kasnyák és Olasz Tibi horgászni ment, Gémes Duna-parti telkén kapált. Mi a Hüvelyk Matyit néztük meg a lányommal és feleségemmel a Bábszínházban. Május 2. Andrussal ebédeltem együtt a BRFK-n. Általánosságok jöttek szóba. Megtudtam, hogy a gyilkossági nyomozók fizetése – a rangtól és besorolástól függően – 6000-7000 forint. Ehhez jön még a ruhapénz, mint a vasutasoknál. „Nem lihegik túl, ami azt illeti – mondta Andrus. – Viszont a tropára ment zsaru ötvenöt éves korában nyugdíjba zuhanhat. Jó az orvosi ellátásunk. Meg itt van ez a frankó étterem az oltári kajával. Kár, hogy vasárnap meg éjszaka, amikor mi dolgozunk, zárva tart, és így zsebből eszünk…” Aztán családjáról, nagy könyvtáráról, a láncon függő könyvespolcokról beszélt. Zöldborsófőzeléket ettünk, 21.50-ért disznósülttel. Utána Gémestől megkaptam Bobletek bácsi nyolcezer oldalas naplójának egy, a közelmúltban írt és legépelt részét. Május 3. „Nincs semmi hír – mondta Vaskó a telefonba. – Köszönjük, hogy érdeklődtél. Remélem, hamarosan látunk idebent…” Május 4. Nincs semmi újság – mondták. Május 5. „Békésen telnek napjaink – mondta Auguszta. – Ma két apró késelés volt, egyik hátba, másik hasba. Az egyik sértett kórházzal megúszta, a másik belehalt. Az agyonszúrt ember éjjeliőr volt, tipikusan az az eset, amikor éjjeliőr nappal hal meg. Ki ne látott volna már ilyet? Veled mi van?”…

Május 9. Maláj vette fel a telefont: „Van egy bevert fejű hullánk a XX. kerületben – mondta. – Nem érdekel? Laci kint van. A másik ügyben? Várunk. A két múlt heti szurkálót az ügyészség szabadította. Ja, ja! Aki az éjjeliőrt nappal… Azt mondták, álljunk neki újra, egyértelműen felsorakoztatott bizonyítékokra van szükség…” Május 10. Gémest találtam odabent. Beszélgetés közben azt mondta, hogy szerinte a vízi hulla gyilkosa sohase lesz meg. Úgy látszik, maradt benne egy csöpp kétség és rosszérzés a Kasnyákkal folytatott vitából, amikor Szabó kihallgatásának hangvételén különböztek össze. Lehetséges, hogy ebben a hajszában a zsaru és a gyilkos egyformán kikészül? A nyomozás, amely több mint egy hónapja folyik már DeVrienné ügyében, Kasnyákot is megviselte, lefogyott, belesápadt. Ha lehet, morcosabb, ingerlékenyebb, mint szokásos állapotában. S mi lehet Zolival? Gémestől ezen a napon megtudtam azt is, hogy a Skálában lehet különleges fűgereblyét kapni. (Vö.: A zsaruk mindent tudnak.)

Május 10-től 15-ig Tiszaburán és a Nyírségben voltam riportúton. Cigányokkal találkoztam Nyírpilisen, összebarátkoztam egy börtönből nemrég szabadult fiatalemberrel, aki szinte könnyezve unszolt, hogy maradjak még náluk egy ideig. „Jó meleg idő van, kunyhót is, asszonyt is szerzünk” – mondta. Rablásért, garázdaságért és hatóság elleni erőszakért ítélték el, többek között egyszer udvarseprűvel félholtra vert egy rendőrt. Viszonyunk felhőtlen volt, az ingét is nekem adja, ha kérem. A beígért kunyhó gallyakból és sárból épült volna, az asszony pedig…? Május 16. Andorka reggel fél 9-kor felhívott otthon, kérdezte, van-e kedvem elmenni a Hiltonba, a bűnügyi bálra, mert ha van, szerez két jegyet. „Nem vagyok kimondottan bálozó típus” – mondtam, s azt kérdeztem, a bűnügyi megjelölés úgy értendő-e, hogy a bálon együtt vigadnak a bűnözők és a rendőrök… Mert ha igen, én a Nyírségből kiváló cigányokat hozhatok. „Ahá – mondta erre Andorka –, hallottam Malájtól, hogy cigányoknál voltál egy hétig.” „Bizony.” „Nyilván felüdülés volt utánunk…” Május 17. Gurigával beszéltem telefonon. Nincs semmi hír – mondta. Május 18. Ezen a napon – két „nincs semmi hír” közben – tudtam meg, hogy az elmúlt hét végétől a gyilkossági csoport ismét teljes erővel a DeVrien-ügyön dolgozik.

Ami itt következik, az a fikció, vagy még tán az sem. Poirot mondja valahol: „A rendőrség mint minden jól szervezett intézmény, hajlamos arra, hogy magát tökéletesnek tekintse.”

Ez a tökéletességi komplexus – ha van ilyen – nyilván a hatni tudás, az erő, a hatalom érzésének következménye: ugyanis nincs olyan anyagi, technikai eszköz, nincs olyan szellemi képesség, tudás, amely – indokolt esetben – ne szolgálná a rendőrség céljait. „Ha a rendőrség meg akar tudni valamit, megtudja” – mondja roppant egyszerűen Poirot, s ebben a kurta-furcsa mondatban tulajdonképpen benne van minden.

A rendőrségnek most nyilván az az elsődleges célja, hogy a gyilkos megérezze, mekkora erő fordult ellene, hogy lenyűgözze az a tökéletesség és fölény, amely megnyilvánul az üldözésben. Ily módon kevély lelke válik kicsivé és szorongóvá, észreveszi, hogy nincs ember, akiben megbízhat, nincs hely, ahol megpihenhet, nincs olyan zuga a világnak, amely ki ne vetné magából. (Ismétlem: mindez az én feltevésem, fantáziám terméke.)

A gyilkos egyszer csak észreveszi, hogy időről időre ugyanazok az arcok jelennek meg körülötte, fürkész szemek figyelik, amikor egyszer Kamaz teherautójával sódert szállít, egy piros kocsi fordul be vele együtt a kőbányába; ez a kocsi egy nappal később újra feltűnik, most, akkor, amikor saját Polskijával hajt át Zoli a Lánchídon. Látja, hogy reggel lakása előtt várakozik, megjegyzi a sofőr arcát, megjegyzi a rendszámot, később már három-négy rendszáma van, felismer egy piros, egy sárga, egy szürke és még egy piros kocsit; Zoli kemény fiú, vagány, száguldani kezd a Kamazzal, diadalt érez, amikor a piros Lada elmarad mögötte; úgy hajt a nehéz kocsival, hogy életét kockáztatja, s mikor zihálva, megnyugodva egy mellékútra tér, feltűnik mögötte s lassan melléje ér a sárga Zsiguli, s a volán mögött ott az ismerős, közönyös arc, amelyet már látott és megjegyzett számtalanszor.

Rájön, hogy Éliás és Gesztenye sem a régi, ha velük beszél, mintha kerülnék a tekintetét, hebegnek-habognak, tudja, hogy valamennyiüket behívatták a rendőrségre, szinte minden ismerőse járt már a BRFK-n, vagy a zsaruk jöttek el hozzájuk; ugyan nem tudnak semmit, de vajon mit

mondtak róla és mit tudtak meg ők a rendőröktől. *(Az ismerősök kihallgatása: tény. K. A.)*

Kétség és remény között van; lám, követnek, de én kiszúrtam őket, leráztam azt a piros Ladát, a hülye zsaru nem bírt követni, de hiába rázom le százszor, annyian vannak, annyian. Ha otthon van, nemegyszer cseng a telefon és senki sem szól bele, ha nyilvános fülkéből beszél, valaki rányitja az ajtót, és az arc, amely ilyenkor a nyitott ajtóban feltűnik, valamiképpen ismerős…

Telnek a hetek, Zoli személyiségének része már az űzetés, egy pillanatra sem tud nyugodni. Ha nem követik, ha senki sincs körülötte, nyugtalankodni kezd, mi történt, miért nincsenek itt, mire jutottak a rohadt zsaruk. És eljön az a pillanat, amikor ő kezdi keresni a kapcsolatot velük.

Miközben mindez vagy valami ehhez hasonló helyzet lezajlott és kifejlődött, én minden áldott nap hallhattam Auguszta, Kasnyák, Maláj vagy Vaskó válaszát: „Semmi újság, majd szólunk."

Az ismét csak tény, hogy ebben az időben a zsaruk hangyaszorgalommal gyűjtik az adatokat Zoliról. Már-már mindent tudnak róla. Többet, mint felesége, apja, barátja…

„Részletes tervet dolgoztunk ki Szabó Zoltán alibijének és személyének ellenőrzésére – írja Kasnyák a Belügyi Szemlében a nyomozás befejezése után. – Megkerestük korábbi bűntársait és a folyamatban lévő ügyben szereplő barátait, ismerőseit. Őket kötetlen beszélgetés keretében kérdeztük ki. Szabó egyiküknek sem számolt be az igazságnak megfelelően DeVriennéhez fűződő viszonyáról és arról, hogy az asszony sérelmére elkövetett emberölés ügyében hallgattuk ki.

Amikor társai megtudták tőlünk, milyen ügyben és miért érdeklődünk náluk, működésbe lépett védekezési reflexük, elhatárolták maguktól barátjukat, és fontos információkat közöltek velünk. Beszámoltak Szabó Zoltán erőszakos, durva, a pénzért mindenre képes személyiségéről, zűrös családi életéről, anyagi gondjairól.

Megállapítottuk, hogy 1982 novemberétől 1983 február közepéig nem dolgozott, betegállományban volt, a táppénzes papírjait egy arra illetéktelen

XVI. kerületi orvos ismerőse állította ki, ugyanakkor ezen időszak alatt is rendszeresen szórakozni járt.

… barátai… elmondták azt is, hogy Szabó Zoltán fegyverrel rendelkezik, és azzal fenyegette meg egyik ismerősét egy szórakozóhelyen kirobbant vitájuk során…

…a vevők beleegyezésével Szabó eladott gépkocsiját a Bűnügyi Technikai Intézetben átvizsgáltattuk. Csomagtartójában a benzintankon dinamikus elváltozást észleltek, amelyet a holttestre kötözött ZIL-féltengely is okozhatott…

…tisztában voltunk azzal is, hogy adatgyűjtő tevékenységünk nem marad titokban, ezért igyekeztünk azt felhasználni Szabó Zoltán magabiztosságának megingatására is. Egy-egy részinformáció beszerzése után ismeretségi köréből olyan személyt választottunk kikérdezésére, akiről feltételeztük, hogy beszámol Szabónak, így mintegy tetszés szerint üzenhettünk neki…

…a Szabó (közvetlen) ellenőrzésével megbízott nyomozó kitűnően oldotta meg feladatát…”

Ez a nyomozó Thildo volt, az ikon-szemű. A DeVrien-ügyben vele voltam együtt a legtöbbet – lendületesen jöttünk-mentünk – elfogulatlansága és nagyvonalúsága hatott rám, s mindig jóérzéssel töltött el őszintesége is.

Ő játszotta el Zolinak a rendes, jólelkű, befolyásolható és átejthető zsarut.

Mi ez a játék, az élet és halál mezsgyéjén zajló komédia, amely nemegyszer elhiteti a gyilkossal, hogy a rendőr és a rendőrség kérlelhető? Amikor Thildo, titkolva ellenszenvét, jóindulatot mímel Zoli iránt, s már-már bárgyúságnak tűnő hiszékenységet tettet, a szó erkölcsi értelmében hazudik-e? S miképpen hiheti el az, aki embert ölt, hogy az ő szempontjait figyelembe véve van jó és van gonosz zsaru?

Makula János kihallgatásán láthattuk, hogyan enyhült meg Gémes kezdeti szigora, hogyan alakult át benne a dühös indulat lemondó sajnálkozássá, s később tapasztalhattuk, miképpen kényszerült Som alezredes a tegezésre, milyen béketűréssel fogadta a bácsizást s az összevissza beszédet. A zsaruk az ő esetében is a szituációnak megfelelően

viselkedtek, enyhültebb magatartásuk a gyilkos iránt teljesen őszinte volt, nem játszottak komisz játékot, csak célszerűen jártak el.

Amikor Kasnyák áprilisban nagyon komolyan megkérdezte tőlem: mit tennék, mihez kezdenék a helyükben, tehetetlenség érzését éltem át. A zsaruk nem szeretik ezt az érzést, leginkább a tehetetlenség az, ami dühbe hozza őket; így történt most is: Kasnyák szinte nap nap után áldozatul esett a gátoltságból kirobbanó indulatnak, a feszültség és az elfojtás lénye legmélyéig hatolt. Ki mást okolhatott volna kínzó tehetetlenségéért, mint azt, akit gyilkosnak vélt? Bízvást elhihetjük, Kasnyák csöppet sem kedvelte Szabó Zolit, s olykor-olykor talán a törvényt sem, amely rendőri cselekvését így vagy úgy, de korlátozta. És a fegyelmezettebb vagy tán a könnyedségre és életörömre jobban hajló Thildo sem érzett másképpen a gyilkos iránt, csak kevésbé morc személyiségéből nem sugárzott ki az indulat. Gyűlölte és megvetette Szabót az elfogulatlan emberek személyes gyűlöletével, ezért tudta végigjátszani a kedélyes, engedékeny zsaru szerepét. Őszinte volt: viselkedése kifejezte, hogy a gyilkost nem tartja méltónak a tisztességre. Hogy jól játszott, az szellemének és szakértelmének tudható be, de egyéni vonzerejének is – Szabó már-már barátságot érzett iránta. De általában bűnöző bűnözővel, zsaru zsaruval barátkozik – a többi csak félreértés és illúzió.

(– Arra viszont kíváncsi volnék – mondtam ez idő tájt Augusztának –, hogyan játszaná el Kasnyák a jóságos rendőr szerepét, ha rá osztanák…

– Ne! – mondta Auguszta. – Hülyének nézel bennünket?)

Mindenesetre a játék, amit Thildo Szabóval játszott, nem volt egyoldalú. Megismerkedésük és egymásra utaltságuk harmadik-negyedik hetében Zoli többször felhívta telefonon a *derék* zsarut, találkozót beszélt meg vele, ahol ő is eljátszotta szerepét: megkísérelte kiszedni Thildóból, mi az, amit DeVrienné ügyében a rendőrség bizonyítani tud. Szabó nem sejthette, hogy invenciózus lényéből fakadó ötleteivel nem sokra jut most, amikor a nemzedékek által kialakított és begyakorolt zsarumódszer áll szemben a rögtönzéssel. Éppúgy nem ejthette át Thildót, mint ahogy egy kiváló sakkamatőr játéka sem okoz gondot egy nagymesternek, különösen akkor nem, ha szekundánsok hada áll a mester mögött. Thildo ugyanis

tapasztalatait a nyomozócsoporttal minden alkalommal megvitatta, s átgondolt, a legkisebb részletekig kidolgozott taktikával indult az új és új találkozókra. Egyszer Szabó mégis túljárt az eszén.

Más esetekben Zoli ravaszkodásai rosszul sültek el: informálódni akart, s közben ő adott egyre több információt a rendőrségnek, el akarta altatni a gyanút, s ahelyett felszította. Például Thildo sugallatára kérte meg egyik Gyál közelében lakó munkatársát, hogy beszéljen Siriékkel: a rendőrség átvizsgálta-e a Polski-Fiatra cserélt Zsigulit. A sárfoltos bundát is szóba hozta, mintegy mellékesen azt próbálta elhitetni Thildóval, hogy a Szépszálné által látott bunda az ő saját irhakabátja volt. „Na, mented az irhádat?” – mondta erre tréfásan és joviálisán Thildo, eleget téve annak a követelménynek, hogy a zsaru legyen mindig slágfertig, ha bűnözővel beszél.

Kasnyák összefoglaló jelentésében azt írja, hogy Thildo és Szabó között ez idő tájt „jó emberi kapcsolat alakult ki”. Ez nyilván szóvirág, s tartalmilag nem jó viszonyt jelent, hanem egy állapotot, amelynek lényege az, hogy Zoli Thildo iránt bizonyos mértékig bizalmat érez, s jóindulatúnak fogadja el.

Ebben a „bizalmas” légkörben – mintegy a rendőri ráhatás eredményeként – Szabó egyre többet árul el önmagáról, bevallja hibáit, csalárdságait, bűneit: mint vagány és csirkefogó mutatkozik meg, aki nem mindig tiszteli a törvényt, aki több ugyan nagy selymánál és csapodár szépfiúnál, de a legnagyobb selymaságot, a gyilkosságot nem követte el. Beszél családjáról, feleségéről, gyermekeiről, sejteti, hogy az ő szívében van azért érzés és becsület. Szóba hozza, bizalma és őszintesége jeleként, a rejtegetett pisztolyt, s megállapodnak, hogy a fegyvert Thildónak adja át. De mindeközben tudja, érzi, hogy a rendőrség – amellyel nincs jó emberi kapcsolata – ott van a nyakán. Most már nincs kedve a Kamazzal száguldozni, lerázni az üldözőket, nincs kedve bravúrokhoz, átverésekhez, egyszer csak észreveszi, hogy nincs kedve már semmihez. Folyton a gyilkosságra gondol, arra, hogy a zsaruk tudnak tettéről, s hitükben megátalkodottak.

Május 31-én (kedden) Auguszta azt a választ adja telefontudakozódásomra, hogy Szabó feleségét pénteken (június 3-án), Szabót pedig előreláthatóan szombaton kihallgatják.

Június 2-án ismét beszélek Augusztával; szóba hozza, hogy újabban ritkán megyek hozzájuk: megsértődtem talán? Ebben a kérdésben van némi pimaszság, de sejtelmesség is. Auguszta így hozza tudomásomra, hogy a DeVrien-ügyben valami történni fog.

Másnap már ismét ott ülök a csoportvezetői szobában; néhány ajtóval arrébb Kasnyák Szabó Zoltán feleségével beszél. Auguszta nem ad engedélyt arra, hogy ezen a beszélgetésen részt vegyek, a lényeget tudom csak meg: Kasnyák elmondja az asszonynak, hogy férje mit követett el, mire készüljön, mire számíthat, ugyanakkor biztosítja arról, hogy a rendőrség őt magát és gyermekeit minden lehetséges módon kímélni és támogatni fogja. Ugyanakkor – ha nem is kimondva – Kasnyák arra kéri a szerencsétlen nőt, tegyen meg mindent, hogy férje beismerje a bűncselekményt. A beszélgetés másfél óráig tart; Szabóné iszonnyal és rettegéssel szívében hagyja el a BRFK épületét.

Hirtelen Thildo toppan be a főnöki szobába: „Őrnagyom, átvert a strici, itt a pisztolya, egy ócska mordály, ne keresd rajta az ujjnyomát, ez nem hagyja rajt…”

Az arca lángvörös, ikon-szemében düh.

– Nyugi – mondja Auguszta –, mi történt?

– Ahogy megállapodtunk, a házuk előtt vártam a kocsival. Lejött, az alku szerint egy trikó volt rajta és farmer, a melegítőfelsőt a karjára dobva hozta. Beült mellém, közölte, hogy a pisztolyt nem a lakásán rejtegette, de nincs gond, mehetünk oda, ahol van, de előbb üljünk be egy presszóba, igyunk egy kávét. Beültünk, a melegítőt lerakta a mellettem lévő székre, aztán amikor kérdeztem: mégis, hol a pisztoly, levette a székről a melegítőt, s ott volt alatta a mordály. Dehogyis tudták lefényképezni, amint átadja, a csibész még azt is közölte, a világért se keressük rajta az ujjnyomát…

– És aztán? – mondja Auguszta. – A zsaru se isten… Ne dühöngj. Zoli ügyes volt. Jobbtól nem szégyen…

Kasnyák nyál nélkül köp egyet.

– A rohadék – dünnyögi. – Még hogy kímélni, csicsígatni, alkudozni…

„Látva, hogy nem szállunk le róla – írja később összefoglaló jelentésében –, június 1-én ismét jelentkezett, azt kérte (Thildón keresztül), hogy kapjon három nap haladékot, amíg feleségével rendezi a dolgait, aztán beszélni fog. Azt a kívánságát is teljesítettük, hogy nem állítjuk elő – megkímélve családját a szégyentől –, hanem idézést kap majd…”

– Honnan tudjátok, hogy itt van az idő? – kérdezem Augusztától.

– Zoli mostanra elfeledkezett arról, hogy aranyifjú. Elgondolkodóvá, csendessé vált – mondja Auguszta nagyon komolyan. – Megmérgeztük a lelkét…

Az idézés szombat („június 4.) délelőttre szólt. Szabónak a Tolnai Lajos utcában, a BRFK Vizsgálati Osztályán kellett jelentkeznie. Akkorra már kijelölték vizsgálótisztjét, a 28 éves Sateller László rendőr hadnagyot. De Augusztáék – a vizsgálati osztály vezetőivel egyeztetett – döntése szerint Szabó gyanúsítottként történő kihallgatását Thildo és Kasnyák kezdte meg.

A péntek délutánt a főkapitányságon töltöttem. Ekkor láttam együtt utoljára a gyilkossági csoport nyomozóit, s ebből a találkozásból, majd elválásból furcsa, idegenszerű érzés maradt meg bennem. Való igaz, hogy bármelyikükkel voltam egy szobában, akár Kasnyákkal, akár Thildóval, akár Augusztával, kedvesen és jóindulatúan csevegtek velem, de még a roppant udvarias Thildo viselkedésében is volt valami türelmetlenség és sietség. Szeme el-elrévedt, mintha másra és másfelé figyelne, jó modorán átsejlett az érdeklődés hiánya, úgyhogy megértettem: most igazából nincs miről beszélnünk. Auguszta néhány formális szó után, akaratlan mosolyát megtakarítva, mélyedt el jegyzeteiben, aztán valakit Kasnyákért küldött, vagy merő tapintatból ő maga ment ki a szobából. Kasnyák, amikor találkoztunk, beérte a köszönéssel és egy minden érdeklődést nélkülöző hogy vagy?-gyal, gesztusaiból, mozdulataiból, füstszínű szemüvegéből, sápadt, sárga arcából feszültség áradt, idegesség; a többiek pedig, ha beléptem valamelyik szobába, hirtelen elhallgattak, aztán a hogylétem iránt érdeklődő, jópofáskodó szavakkal fordultak felém. Idegenségük, jobban mondva máshollétük annyira nyilvánvaló volt, hogy inkább beültem az irodafőtiszt szobájába, aki azonnal kávéval kínált; míg ittam a kávét, a kék

szemű, egyenes derekú Andorka ment keresztül a helyiségen; az ő lényét is sürgősség járta át. Feleslegességem egyértelmű volt. Ebbe a készülődésbe, sietségbe és várakozásba sehogyan sem illettem bele. A zsaruk udvariasan, de teljesen kirekesztettek maguk közül. És éppen ez az eltávolítás, elidegenedés volt az, ami fogva tartott.

Olyan sután üldögélhettem ott, mint egy idegen, aki szégyenkezve figyeli, hogyan készül fel pásztorórájára a szerelmes.

A zsaruk most teljesen, egész lényükkel az ügynek éltek. Kíváncsiságom nem állt arányban a bennük lévő érzéssel, amely nagyságában csak a gyilkos rettegéséhez és elszántságához mérhető. Meg kellett értenem: most a gyilkos van közel hozzájuk, nem én, ők tartoznak egy párba; ha „körben áll a kislányt" játszanának, én hoppon maradnék. Hát így van ez – gondoltam, és érdekes volt nézni őket. Azonosultak szerepükkel, nemcsak én estem ki látószögükből, de nyilvánvalóan megfeledkeztek most feleségükről, gyermekeikről, apjukról, anyjukról – még saját magukról is. Mint ahogy a szerelem mélységeiben az ember elveszti saját magát.

Talán ezek a percek azok, amelyek fölemelik a zsarut és tönkreteszik. Nem gondol evésre, alvásra, nincsenek szükségletei. Belefeledkezik a hajsza iszonyatába, ugyanúgy átéli, mint a gyilkos – a zsarunak egyetlen mentsége van: mindezt az életért teszi.

Késő este volt már, a nyitott ablakon át lilának látszott a városi égbolt, mentőautó vijjogását lehetett hallani, aztán az ablak négyszögében egyszer csak feltűnt a hold.

Akkor léptek ki Auguszta szobájából hatan: Andrus, Thildo, Guriga, Maláj, Vaskó, Gémes. Elképesztő szorosságuk tűnt szembe, amely egy tömbbe zárta őket, idegenségembe beledöbbent ez az összetartozás, mint a félelem.

Hová mentek?

Thildo csöppnyi sajnálkozó mosollyal megrázta a fejét, Guriga nem röhintett, Gémes jóindulatú szomorúsággal nézett rám, nagy, csöppnyit dülledt, melegbarna szemével, Vaskó halálsápadt volt, fényes tekintetű, Maláj arcáról eltűnt minden gyerekesség és bumfordiság; Andrus vállra

vetett, világosszürke zakóját megigazítva kezet nyújtott, erre a többiek is kezet fogtak velem, aztán kimentek az ajtón.

– Hová mennek? – kérdeztem Augusztától.

– Valahová mennek. Nyilván dolguk van. Ne haragudj.

Azóta csak külön-külön, olykor kettesben találkoztam velük; olyanok voltak, mint máskor, jópofák, szolgálatkészek, kedvesek, újra esküdni mernék rá: nincs bennük semmi félelmetes.

A vizsgálati osztály vörös téglás épülete ezen a nyári napon kihaltnak látszott. A rácsos üvegajtó mögött egy alacsony, cingár, cigányosan barna, forradásos arcú, karvalyorrú rendőr állt; közönyösen nyitott ajtót, közönyösen vette kezébe Zoli papírjait; elég tolvajt, gyilkost, rendőrt, ügyvédet látott már, úgy hitte hát, nincs semmi új a nap alatt. Zolit felkísérte az első emeletre, ahol a 16-os szobában a jó Thildo és a gonosz Kasnyák várt rá. Öltözékük szerepüknek megfelelő volt. Tildóé galambszürke és fehér, Kasnyáké sötét.

A gyilkos terhét nem mi viseljük, csak elképzeljük szorongón éber állapotát; a zsaru érzéseivel pedig nincs gondunk, hiszen a játék nem az ő bőrére megy.

De ezen a napon Kasnyák és Thildo is szorongó volt, majdhogynem elfogódott. Lényük belemerült az ügybe, feledték kívülállásukat és fölényüket.

A közelben várakoztak valamennyien, akik részt vettek a nyomozásban, s azok is, akik további menetét intézik majd: a vizsgálat életvédelmi alosztályvezetője és Sateller hadnagy vizsgálótiszt. A kihallgatás nem a külvilágtól elszigetelve folyt hát, Kasnyákék bármikor számíthattak tanácsra, segítségre, de ettől a lehetőségtől a törvény Szabót sem fosztotta meg.

„Budapesti Rendőr-főkapitányság
Bűnüldözési Osztály
Rablási és Életvédelmi Alosztály – *rendőrőrs*

SZÁM: 722/983. bű.

JEGYZŐKÖNYV GYANÚSÍTOTT KIHALLGATÁSÁRÓL

KÉSZÜLT A BRFK Vizsgálati Osztály – KAPITÁNYSÁGON A BTK. 166. par. (1) BEK-BE ÜTKÖZŐ emberölés BŰNTETTÉNEK* VÉTSÉGÉNEK (átikszelve) ALAPOS GYANÚJA MIATT Szabó Zoltán GYANÚSÍTOTT KIHALLGATÁSA ALKALMÁVAL A Bp. VIII., Tolnai Lajos UTCA 43. SZÁM I. EMELET 116. AJTÓ ALATTI HIVATALI HELYISÉGBEN 1983. ÉV június HÓ 4. NAPJÁN.

JELEN VANNAK:

Kasnyák Gyula r. fhdgy, Thildo Ferenc r.hdgy. A HATÓSÁG TAGJAI

Szabó Zoltán gyanúsított, az ELJÁRÁSBAN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLY ÉS KÉPVISELŐJE

GYANÚSÍTOTT SZEMÉLYI ADATAI:

1. CSALÁDI ÉS UTÓNEVE: Szabó Zoltán 1 530305 0470
2. SZEMÉLYI IGAZOLVÁNY SZÁMA:; AU-VI. 416348
3. ELŐBBI NEVE (LEÁNYKORI NEVE):
4. ÁLNEVE: GÚNYNEVEI, KÜLÖNLEGES ISMERTETŐJELE, TESTI VAGY SZELLEMI FOGYATÉKOSSÁGA: –
5. ANYJÁNAK LEÁNYKORI NEVE: R.K.
6. APJÁNAK CSALÁDI ÉS UTÓNEVE: Szabó…
7. SZÜLETÉSI HELYE ÉS IDEJE: Budapest, 1953. márc. 5.

---

* A NEM KÍVÁNT RÉSZT TÖRÖLNI KELL

8. CSALÁDI ÁLLAPOTA: (.NŐS, FÉRFINÉL A FELESÉG NEVE): nős, N.N.

9. GYERMEKEI UTÓNEVE, SZÜLETÉSI ÉVE: X. 19… Y. 19…

10. ÁLLAMPOLGÁRSÁGA: magyar

11. LAKÓHELYE (ÁLLANDÓ ÉS IDEIGLENES), IRÁNYÍTÓSZÁM: Bp. stb. stb. TELEFONSZÁM: XXX XXX

12. SZAKKÉPZETTSÉGE: nincs

13. KERESŐ FOGLALKOZÁSA, MUNKAHELYE, JÖVEDELME: gépkocsivezető, Volán 1. sz. Váll., 1. sz. Üzemegység, Bp. XIV., Pillangó u. 22. 4500 Ft

14. FIATALKORÚAKNÁL ÉS ÖNÁLLÓ KERESETTEL NEM RENDELKEZŐKNÉL A CSALÁDFŐ FOGLALKOZÁSA, JÖVEDELME: –

15. EGY FŐRE ESŐ ÁTLAGJÖVEDELEM (MÁSOK TARTÁSÁRÓL IS GONDOSKODÓK ESETÉBEN): 2100 Ft

16. VAGYONI VISZONYAI (HA ELTARTOTT, ELTARTÓJÁNAK): másfél szobás öröklakás, személygépkocsi, ZL 04-37.

17. KATONA VOLT-E? RENDFOKOZAT: igen honvéd

18. ISKOLAI VÉGZETTSÉGE: Nyolc általános, három ipari

19. ANYANYELVE: Magyar, EZENKÍVÜL BESZÉL MÉG: – ÍR MÉG: –

20. GYÁM VAGY GONDNOK-E? GYÁMSÁG VAGY GONDNOKSÁG ALATT ÁLL-E?

21. KITÜNTETÉSEI (POLGÁRI, KATONAI) ÖSSZESEN ÉS A LEGMAGASABB: –

22. ELŐZŐ BÜNTETÉSEI: Súlyos testi sértés, nyolc hónap, három évre felfüggesztve, 1980. Devizavétsége, 1 év 4 hó, három évre felfüggesztve, menetlevél szabálytalan vezetése, 500 Ft büntetés, jelenleg büntetés alatt áll nyolc hónap szabadságvesztés börtönben, orgazdaság, bűnpártolás büntette miatt, nem jogerős

23. BÜNTETÉSVÉGREHAJTÁSI INTÉZET LEGUTÓBBI ELBOCSÁTÁS IDŐPONTJA, INTÉZET MEGNEVEZÉSE: Nem volt

24. MILYEN ENGEDÉLLYEL RENDELKEZIK (FEGYVERTARTÁS, GÉPKOCSIVEZETŐI ENGEDÉLY STB.): A, B,C, E, gépjárművezetői eng.

25. ÁLLAMI SZERVNÉL, TÁRSADALMI SZERVEZETBEN, SZÖVETKEZETBEN, VALAMINT ÉRDEKKÉPVISELETI SZERVBEN STB. VISELT TISZTSÉGE: –

ÖNT A BE. 132. par. (1) (4) BEK. ALAPJÁN GYANÚSÍTOTTKÉNT HALLGATOM KI, MERT (AZ ELKÖVETETT CSELEKMÉNYEK RÖVID LEÍRÁSA, A VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOK MEGJELÖLÉSÉVEL) BŰNCSELEKMÉNY (EK) ELKÖVETÉSÉVEL ALAPOSAN GYANÚSÍTHATÓ:

A rendelkezésre álló adatok – szakértői vélemény és tanúvallomások – alapján alaposan gyanúsítható DeVrien Gáborné… sérelmére elkövetett emberölés bűntettével.

A gyanúsítás ellen a Be. 148. par. (1) és (4) bek. alapján panaszt lehet bejelenteni jelen kihallgatáson, de legkésőbb nyolc napon belül a Főv. Főügyészség felé, a panasznak azonban a kihallgatásra vonatkozóan halasztó hatálya nincs.

A fenti cselekmény alkalmas a Btk. 166. par. (1) bek. – be ütköző emberölés bűntettének megállapítására.

A BE. 132. par. (2) BEK. ALAPJÁN VÉDŐT VÁLASZTHAT, ILLETVE KÉRHETI VÉDŐ KIRENDELÉSÉT:

A BE. 47. par. (a.) ALAPJÁN AZ ELJÁRÁS SORÁN VÉDŐ KÖTELEZŐ. HIVATALBÓL A… SZÁMÚ ÜMK-TŐL VÉDŐT RENDELNEK KI. HA 3 NAPON BELÜL VÉDŐT NEM HATALMAZ MEG.

GYANÚSÍTOTT NYILATKOZATA: A GYANÚSÍTÁST MEGÉRTETTEM: ellene… PANASSZAL… ÉLEK, MERT: a bűncselekményt nem követtem el.

A FIGYELMEZTETÉST TUDOMÁSUL VETTEM, ÉS KIJELENTEM, HOGY AZ ELLENEM FOLYAMATBA TETT BÜNTETŐ ÜGYBEN:… VÉDŐT VÁLASZTOK*. KÉREM A VÉDŐ KIRENDELÉSÉT*, NEM KÍVÁNOK VÉDŐT*, KÉSŐBB NYILATKOZOM*.

TUDOMÁSUL VETTEM, HOGY ELMARASZTALÁSOM ESETÉN A VÉDŐ KIRENDELÉSÉVEL KAPCSOLATOS KÖLTSÉGEKET BŰNÜGYI KÖLTSÉGKÉNT MEG KELL TÉRÍTENEM: Szabó Zoltán GYANÚSÍTOTT.

(A jegyzőkönyv lapjain Zoli nagyvonalúnak szánt cirkalmas aláírása tűnik szembe, bár lehetséges, hogy e cirkalom kezének remegésétől származik. Kihallgatásán nem lehettem jelen. A tiltás, amely kirekesztett a vizsgálati osztály 116-os szobájából – a rendőrség szempontjából –, érthető. Augusztáék a gyors eszű Szabóról feltételezték, hogy megragad minden lehetőséget a tagadásra, elodázásra és kitérésre, panaszt tesz, tiltakozik, jogi fogódzókat keres, formai kifogásokat emel: jelenlétem ugyanakkor a kihallgatókat is zavarná abban a játékban, amely a szó szoros értelmében vérre megy. Végül – a kidolgozott taktika szellemében – Kasnyák is elhagyta azt a szobát; a kihallgatást Thildo egyedül fejezte be.)

A történésekről pontos, részletes, az árnyalatokra is kiterjedő dokumentum alapján számolok be. Ez a szöveg nem élettelen; a magnófelvétel alapján készült írásos anyag tartalmazza Szabó beszédjének eredeti fordulatait, szófűzését, megörökíti stílusát, amely most kiszámított és átgondoltságában mesterkélt. Zoli készült erre a vallomásra, a helyzetet – ahogy ismét a zsarukkal szemben áll – önmagában felidézte és átélte számtalanszor. Ami a dokumentumból hiányzik, az Kasnyákkal és Thildóval kapcsolatos; ők hosszú ideig nem szólalnak meg, pedig a párbeszédben éppúgy részt vettek, mint Zoli, éppúgy átélték zsaruszerepüket, mint ő a tagadó gyilkos szerepét. Az, amit Kasnyák az alábbiakban, Szabó kihallgatása során mond, nem tényszerű, csupán *elképzelhető* beszéd.

Thildo már hetekkel előbb a jó, az egyezkedő, a kedélyes rendőr bőrébe bújt, Kasnyáknak pedig nem kellett megjátszania a morcosságot, az ellenszenvet, a könnyen veszélyessé válható agresszivitást. Szabó elhitte, hogy rendőr rendőrtől ennyire különbözik, elhitte, feledve a cél azonos voltát, a szándékban rejlő egyformaságot.

„ ÉLETRAJZI ADATOK*

Budapesten születtem, édesapám szakmunkás, édesanyám a…-nál dolgozik, így tehát munkáscsaládból származom.

Az általános iskolát az Ónódy utcában végeztem. Aztán szakmunkástanulónak mentem a MÜM 208-as számú Intézetbe, ahol autószerelő szakmát tanultam, majd szakmunkásvizsgát tettem. Két hónapig dolgoztam a szakmámban, s ezalatt megszereztem a gépkocsivezetői engedélyt, úgyhogy elmehettem sofőrnek. Ez ideig öt munkahelyen dolgoztam, most az 1-es Volán telepén vagyok tehergépkocsin.

Testvéreim nincsenek, szüleim élnek, feleségemmel 1972-ben kötöttem házasságot, egy fiunk és egy lányunk született.

Háromszor voltam büntetve.

Tagja vagyok a KISZ-nek és a szakszervezetnek.

Szocialista országba szóló útlevelem van.

GYANÚSÍTOTT VALLOMÁSA:

A GYANÚSÍTÁST MEGÉRTETTEM, ÉS A HOZZÁM INTÉZETT KÉRDÉSEKRE AZ ALÁBBI VALLOMÁST TESZEM:

A gyanúsítás ellen panasszal élek, ismétlem, mert a terhemre rótt cselekményt nem követtem el.

Fenntartom azt a vallomást, amit tanúkihallgatásom során tettem –

(Kasnyák valami ilyet dünnyöghetett: Vigyázz, engem nem ver át egy rohadt gyilkos se…

Dünnyöghette ezt, de mondhatott valami egészen mást is, mindenesetre valahogy el kellett odáig jutnia, hogy Szabó halálra sértve közölje: „Amíg ez a bajuszos zsaru idebent van, egy kurva szót se szólok…” Ez persze jóval később történt. Most Thildo ilyeténképpen fordulhatott Kasnyákhoz: Nyugi! Az istenért! Majd Szabóhoz: Tényleg nem erről volt szó… Nekem azt ígérte, nem makacskodik. Próbáljon közelebb kerülni az igazsághoz, úgy fer a játék. Különben ez kicsontozza…

Mindez persze feltevés, csak annyi biztos: Kasnyák a gonosz volt és Thildo a jó.)

–…de egyes részleteit kiegészítem és módosítom – fejezte be a mondatot Zoli, és gyűlölködve, undorodva viszonozta Kasnyák gyűlölködő és

undorodó pillantását.

Úgy gondoltak egymásra: „A rohadt zsaru”, „A rohadt gyilkos…” A játék folyt tovább: Thildo mindent elhitt, Kasnyák mindenbe belekötött.

„Februárban – a 26-át megelőző héten, hétfőn vagy kedden – találkoztam a Katival, amikor közölte, hogy éppen a kórházból jött ki, aztán megbeszéltük, hogy szerdán vacsorázni menyünk.” – Zoli folyamatosan beszél, szavait kizárólag Thildóhoz intézi.

A zavar legcsekélyebb jele nélkül ismétli el azt, amit első kihallgatásán Darvasnak elmondott: megismerkedését DeVriennével, találkozását a csonka fülű Hámorral Kati lakásán, a kölcsönkérést, s az utolsó napot, amikor Polgárral együtt jártak Katinál, majd autóztak az M7-esen.

„…Fél öt, öt körül elindultunk Érd felé. Már sötétedett, de sötétség nem volt, és mivel Sanyi azt mondta, hogy szeretne vezetni egy kicsit, be se mentem Érdre, hanem az érdi leágazás után megálltam, és átadtam neki a volánt. Ezután ő vezetett a székesfehérvári elágazásig. Közben az út jobb oldalán lévő benzinkútnál megálltunk, és kicseréltük a jobb első lámpában az égőt. Ez öt-tíz percig tartott. A székesfehérvári elágazáshoz érve balra fordulva a 70-es útra, elindultunk hazafelé. Mivel itt már szembejövő forgalom is volt, elég sűrűn lakott terület is, kértem Sanyit, hogy szépen, nyugodtan menjen.

(Kérted ám, majd megmondom, mire, te rohadék – dünnyöghette Kasnyák, miközben a sárga lencse mögött a szeme vérbe borult.)

Érd határában átvettem a vezetést, és Budapestre, a lakásáig én hoztam be a kocsit. Ez kb. nyolc, fél kilenc felé lehetett. Úgy emlékszem, hogy ezután felkerestem egyik barátomat, Krajczenbróth Istvánt, náluk voltam két és fél, három óra hosszat, de az is lehet, hogy többet. Innen elindulva a Fővárosi Autótaxi 3-as egységénél lemosattam a kocsit, ami borravalóval együtt 100 forintba került. Míg a kocsimosó a kocsit mosta, én addig a gépkocsivezetők tartózkodójában kávéztam. Innen kimenve beültem az autómba, elindultam, és akkor vettem észre, hogy a dzsekim ott maradt a kocsimosó tartózkodóhelyiségében. Visszamentem érte, de az ajtót kinyitni nem tudtam, és a mosót se találtam meg. Negyedóra múlva került csak elő, és átadta a dzsekimet.

Ezután ismét elindultam a Gubacsi úton Erzsébet irányába; a Török Flóris utca és Kossuth utca sarkán felvettem egy lányt úgy fél egy körül…

(Itt megint az általunk jól ismert történet folytatódik, s kiegészül…)

…Nem vagyok benne biztos, hogy Csepel felől vagy Erzsébet felöl jöttem-e be a városba, az azonban fix, hogy az erzsébeti oldalon a Vízisport utcánál lévő jódos gyógyfürdő kerítése mellett álltam meg, ahol megpróbáltam vele testi kapcsolatot kezdeményezni…

(A másnapi autócserével kapcsolatos vallomását is „kiegészíti”.)

…Ezután kimentem, és a Zsiguli csomagtartójában lévő dolgokat és a szőrmegalléros *irhakabátomat* áttettem a Polski csomagtartójába…”

Mindebből látszik, hogy Zoli, aki Auguszta szerint aranyifjúból tűnődő emberré vált, nem tört meg. Egyetlen olyan szó nem jött ki a száján, amely előbbi vallomásának ellentmondana, vagy bármiképpen is kapcsolatba hozná DeVrienné eltűnésével vagy halálával. Míg Kasnyák hallgatta ezt a szöveget, egyre jobban elkomorult, bensőjét tehetetlenség és düh járta át. Olykor ki-kitört, ám kitöréseit önuralma szabályozta, és taktikai meggondolások irányították. Ilyesféléket mondhatott, szavait jól megválogatva: Akkor is kiszedem belőled az igazságot, ha beledöglesz, engem nem ver át egy mocsok gyilkos.

Szabó kikérte magának, hogy bárki is mocsok gyilkosnak nevezze. – Hát mi vagy? – kérdezhette Kasnyák. – Aljas, rohadt, mocsok gyilkos vagy, mi más, de ne félj, nem úszod meg.

A jólelkű zsaru, Thildo szólt közbe: ha kimegyek, azt csinálsz vele, amit akarsz. De addig fogd vissza magad. Remélem, nem lesz rá szükség, hogy kimenjek.

Így folyhatott odabent a szó, de lehet, hogy egészen másképp folyt, s elképzelésem közel sem jár az igazsághoz. Annyi biztos – s ezt Szabó Zolitól tudom –, hogy a kihallgatások során senki meg nem ütötte, sőt bizonyos kényelmi kívánságait is figyelembe vették.

– Még az a rohadt bajuszos állat sem mert hozzám nyúlni – mondta jóval később Szabó. – Pedig látszott rajta, hogy mindenre képes…

Miután történetét szépen végigmondta, Thildo kérdéseire is precízen válaszolt.

Kérdés: Honnan származott az a tízezer forint, amit február 26-án – úgymond – kölcsönadott DeVrienné-nek?

Válasz: Úgy emlékszem, február végén vittem homokot és sódert, hogy helyileg pontosan hová, jelen pillanatban nem jut eszembe. De vagy Érdre, vagy a XVI. kerületbe. Ezenkívül Ilonabányán a szeméttelepen összeszedtem egypár, a Gumigyár által kiszállított gumit. Taurus 1100 x 20 Radiál típusút 5-6 darabot, amelyet, a török kamionsofőröknek a Vágóhíd utcában adtam el, darabját kétezerért. Ezt az összeget úgy számolom, hogy effektív a pénz neme nyugatnémet márka, a Diagonál típus 100 márka, a Radiál típus 150 márka. A gumiból februárban 10-12 ezer forint haszonra tettem szert.

(A török kamionosokat meg keressük elő, mi?! Igaz, te mocsok? – dünnyögte Kasnyák dühtől fuldokolva.

Milyen nyelven tárgyalt a törökkel? – kérdezhette Thildo.

Ha *ez* így beszél velem, egy rohadt szót se szólok – mondhatta Szabó.

Ne csináld – fordulhatott Thildo Kasnyákhoz –, emberi szóból is ért…

Erre aztán Zoli elmondta, hogy)

„…a török kamionossal az ott-tartózkodó nő vagy nők révén érintkeztem, mindig más, aki ideadott nekem 1200-1300 forintot, és cserébe megkapta érte a töröktől kapott márkát. Szóval a pénz feketefuvarokból és a gumi eladásából jött össze.”

Kérdés: Miért nem kereste február 26-a után Katit? Nem érdekelte, mi van a tízezer forintjával?

Válasz: De hiszen kerestem.

Kérdés: Mikor?

Válasz: Először március 1-én, kedden, megbeszélésünk szerint. Következő nap kerestem a munkahelyén, azonban láttam, hogy a bolt be van zárva, ezért kerestem a lakásán is…

Kérdés: Találkozott valakivel?

Válasz: Találkoztam a Kati lakásától jobbra eső szomszéddal, egy tizennégy-tizenöt év körüli magas fiatal fiúval.

Kérdés: Azután belenyugodott, hogy Kati eltűnt?

Válasz: A rákövetkező hétfőn ismét kerestem.

Kérdés: És?

Válasz: Egy papírcetlin üzenetet is hagytam neki.

Kérdés: Mi volt azon a cédulán?

Válasz? Kati, a pénzre feltétlenül szükségem van, keress meg, illetve juttasd el hozzám a pénzt, a Tulipánban megtalálsz.

Kérdés: Hol hagyta ezt a cédulát?

Válasz: Az ajtó nyílásában, a biztonsági zár egymagasságában tettem.

(Két nappal az állítólagos cédulaelhelyezés időpontja után, amikor Király László két tanúval, Griffnével és Presser gondnokkal bement Kati lakásába, az ajtó résében semmiféle papírt nem talált. Nyilvánvaló, hogy Szabó nem tudta „életszerűvé" tenni viselkedését a DeVrienné eltűnését követő napokban. A tízezer forint elvesztése miatti nyugtalanságot már nem játszotta el; sehol senkin nem kereste Katit, pedig ha a pénzkölcsönzés története valós, neki lett volna türelmetlenségre és izgalomra a legtöbb oka. Még amikor Timurnéval beszélt a Tulipánban, akkor se jajdult fel: Hogyha Kati eltűnt, kitől kapom vissza a tízezer forintomat?… Az aggodalmas kölcsönző szerepébe nem tudta magát beleélni, még az idő tájt sem, amikor tanúként hallgatták ki a BRFK-n. Jegyzőkönyvbe írt szavai szerint így vált el Timurnétól Kati (és saját pénze) eltűnéséről értesülve: „Megadtam neki a telefonszámom és a nevem, hogy ha bármi probléma, gond van, hívjanak fel telefonon…"

Ez az utolsó mondat merőben értelmetlen, még udvariassági formulának sem fogható fel. Milyen gondról, problémáról beszél, s közben miért feledkezik meg saját gondjáról? Miért ajánlja fel szolgálatait, miért vár telefont ahelyett, hogy vesztesége feletti izgalmában ő maga telefonálna? Vagy Zoli olyan fiú, akinek semmit sem számít tízezer forint?

A kihallgatásnak ebben a szakaszában következett be az, amire Augusztáék eleve számítottak: Thildo elfogulatlanul udvarias és Kasnyák makacsul-hitetlenkedő kérdéseitől szorongatva Zoli megérzi saját meséjének képtelenségét, és most először *módosít* vallomásán; ettől megzavarodik, gondolatai szétesnek, s elveszti magabiztosságát. Ezután

beszédében, magyarázkodásaiban, változtatásaiban egyre inkább a kapkodás jelei mutatkoznak, amit hazudik, az most már elnagyolt, élettelen, tele van bizonytalansággal, ugyanakkor semmit meg nem magyaráz…

A rendőrség ekkor – szombaton, az esti órákban, Kasnyák és Thildo által – Zoli tudomására hozta, hogy konkrét adatokkal, bizonyítékokkal is rendelkezik. Zoli, mielőtt cellájába nyugovóra tért, kénytelen volt belátni, hogy DeVrienné bundájának „mutogatásával" melléfogott. Egy erőtlen hazugságra maradt még ereje: „A bundát valamikor a héten, szerdán vagy csütörtökön a kocsimban felejtette, vissza akartam neki adni, de nem találtam, így aztán a nyakamon maradt…"

Thildo kísérte le cellájába, s mielőtt rácsukta volna az ajtót, ikon-szemével hosszan, szemrehányóan és szomorúan nézett rá.

„Zoli – mondta végül –, mielőtt elaludna, még egyszer gondolja át. Ez a makacsság nem vezet sehová. Higgyen nekem…"

S bár álma nem hozott enyhülést, Zoli még vasárnap is állta a sarat, hosszú-hosszú órákon át. Küzdőmodorából most már hiányzott minden szellem és értelem. Kétségbeesetten hazudott, csökönyösségét újabb és újabb csökönyösségekkel tetőzve. Fokról fokra engedett csak, a logikával és bizonyítékokkal szembe nemegyszer csak hallgatását szegezte, indulatai eluralkodtak rajta, teste reszketett, hangja olykor hörgés volt csak, Kasnyákot egyre jobban és egyre személyesebben gyűlölte, ugyanakkor Thildo iránti bizalma nőttön-nőtt, s már-már valami vonzódással lett rokon.

És eljött a pillanat, amikor szinte gyerekes dühvel közölte, hogy amíg Kasnyák ki nem megy a szobából, nincs az az isten, aki őt szóra bírja. Halálsápadtan, vörös arccsontokkal, égő szemmel, összeszorított fehér szájjal ült, álla behorpadt és remegett a visszafojtott sírástól.

– Egy szót se – üvöltötte –, értik! Egy kurva szót se… Amíg ez a rohadt zsaru ki nem megy innen.

– Menj ki – mondta Thildo Kasnyáknak.

Még visszajövök, te szemét gyilkos – mondhatta Kasnyák, és kiment. Egy távolabbi szobában lerogyott Auguszta mellé a székre. Ereje végén járt már, reszketett a kimerültségtől és a lefojtott indulattól. Hallani lehetett, ahogy zihál és foga meg-megcsikordul.

– Nyugi – mondta Auguszta. – Változz vissza gonosz zsaruból jópofa, szelíd rendőrré, olyanná, amilyen voltál…

–…az óvodában… – mondta Maláj.

–…az anyja hasában – folytatta Guriga, aztán hozzátette –, amikor még rúgni se tudott…

Kasnyákot – miközben hallgatta ezt – valami ismerős érzés fogta el, s megdöbbenve eszmélt rá, hogy ezek itt szeretik.

Bent pedig Zoli akadozva így beszélt:

„Szóval nem igaz, hogy én… szóval, ha lehet, módosítok, mert nem így volt… elmondom szóval, hogy én Katinak nem adtam soha egy fillért se…”

Majd Thildo egyetértően-sürgető pillantására így folytatta: „Azért emlegettem ezt, azért vetettem jegyzőkönyvbe, mivel amikor én a nővéremmel, vagyis az ő nővérével beszéltem, akkor még nem tudtam, hogy Kati meghalt, azt hittem, csak ideiglenes az eltűnése, szóval hogy elment valahová, és a tízezer forint miatt a nővére meg fogja mondani, hogy hol van, és utána már nem akartam hazugságban maradni…”

– Világos – bólintott rá Thildo. – Érthető. Szerette volna tudni, hol van Kati. De miért? Talán nem tudta?

– Nem.

– Na jó… akkor feleljen arra, hogy február 26-án szombaton, miután nem adott oda neki egy fillért se, látta-e még?

– Még ugyanezen a napon, mivel a kis szobában megbeszéltük, hogy kiviszem édesapjához Budaörsre, visszamentem a lakására. Hogy ez mikor volt, azt pontosan nem tudom megmondani. Valószínűleg este kilenc és tíz óra körül lehetett, amikor eljöttem barátomtól, Krajczenbróth Istvántól…

– Nem beszél okosan, Zoli – mondhatta ekkor Thildo. – Egyrészről tudhatná, hogy alaposan megvizsgáltuk, mikor hol járt és hol nem járt azon a napon. Erről volt már szó közöttünk. Másrészről pedig miért akarja belém beszélni, hogy este tízkor akarta kivinni Katit Budaőrsre. Persze azt mond nekem, amit akar, de azért vigyázhatna, hogy a szöveg legalább első hallásra hihető legyen.

Thildo fáradt hangjából irónia csendült ki. Ezzel nem csupán nyugalmát és fölényét hozta Szabó tudomására, hanem azt is, hogy egymásra

utaltságuk és küzdelmük hamarosan véget ér.

Zoli hallgatott.

Rendben van – mondhatta Thildo. – Folytassa, ahogy elképzeli. Én figyelek. Tehát felment Katihoz…

– Felmentem. Kétszer-háromszor csöngettem talán…

Hosszan vagy röviden? – kérdezhette Thildo, s ha így volt, hangjában Zoli most nem vette észre az iróniát. – Kinézett valamelyik szomszéd?

– Nem.

– Bizony nem! Szóval!

– Hosszasan csengettem, de mivel nem nyitott ajtót senki, gyalog lejöttem a hatodikról.

– Találkozott valakivel?

– Az első vagy a második emeleten találkoztam egy férfival, aki ugyanabba az ajtóba ment be, ahol Kati lakik…

– Már úgy érti, hogy négy emelettel lejjebb?

– Úgy. Ha jól emlékszem, még köszöntünk is egymásnak.

Szép dolog az udvariasság – mondhatta Thildo. – De nem akarom magát tovább cikizni, legjobb, ha mindketten felhagyunk ezzel. Mi történt még?

– Semmi. A továbbiakban minden úgy volt, ahogy elmondtam már.

– Erről a látogatásról miért hallgatott eddig?

– Nem akartam gyanúba keveredni.

Lám, az akarat nem elég – mondhatta Thildo. – És mi van a feketefuvarral meg a törököknek eladott Radial gumikkal?

„Megjegyezni kívánom még, hogy feketefuvarozást és úgynevezett gumiüzletet nem kötöttem…”

– Na látja, mégiscsak haladunk. Elmondaná azt, hogy február 23-tól, szerdától kezdve hol tartotta a bundát, kik látták magánál, és mikor próbálta visszaadni Katinak?

„Egy napig, illetve február 23-án és 24-én a Zsiguli úgynevezett kalaptartójában lehetett, úgy hogy rajta volt az én kabátom. Majd pénteken, 25-én mindkettőt betettem a csomagtartóba. Miután eladtam a gépkocsit vasárnap, Gyálon kivettem, és áttettem a Polski-Fiat hátsó ülésére. Majd innen a Polski csomagtartójába még ugyanazon a napon. Állandóan nálam

volt, majd amikor Kati nővérével találkoztam s elmondta, hogy Kati már két hete nem jelentkezett, kivettem és betettem egy nagyméretű nylonzsákba. Ezután ismét visszatettem a gépkocsi csomagtartójába. Majd az április 7-i kihallgatásom után, a gyanúsítástól félve, a bundát leöntöttem benzinnel, meggyújtottam és megsemmisítettem. Pontosan nem tudom megmondani, hogy hol, de meg tudom mutatni a Határ útnál, a Kiserdőnél azt a helyet. Szerdán biztosan látta a Sanyi, ezenkívül azt hiszem, hogy Gyálon is látták, tudomásom szerint másnak nem mutattam, és más nem is látta. Miután a bundát elégettem és megsemmisítettem, maradványait összeszedve feljebb mentem a Határ úton, és azokat egy ott veszteglő tehervagonba dobtam…”

És annak előtte mikor próbálta visszaadni Katinak? – kérdezhette Thildo.

„24-én, 25-én, 26-án délelőtt, amikor felmentünk hozzá, Kati azt mondta, hogy majd este megy az édesapjához, és majd akkor visszaadom a bundát. Mivel ez nem sikerült, így április 8-ig nálam volt a bunda.”

Érdekes – vethette közbe Thildo. – Nem lett volna egyszerűbb mondjuk 26-án felvinni hozzá?

„Eltökélt szándékom volt, hogy Katinak visszaadom a bundát, mivel ő tudta, hogy nálam van. Nem volt szándékomban nekem a bundát eltulajdonítani…”

– Február 27-én már tudomása volt Kati haláláról?

„Nem. Csak azután, amikor a nővérével beszélgettem, és tőle tudtam meg, hogy Kati eltűnt. A nővérének a kolléganőivel is beszélgettem akkor, és a kis fiatal lány az azt mondta, el tudja képzelni, hogy megölték, ha már ilyen sokáig nem jelentkezett. A nővére közölte velem, valószínű, hogy engem is meg fog keresni a rendőrség. Elkérte a telefonszámomat arra való hivatkozással, hogy van neki egy rendőr ismerőse, aki ebben az ügyben keresni fog engem. Biztosat csak akkor tudtam Kati haláláról, amikor Gémes József rendőr főhadnagy a kocsiban ülve elmondta, hogy Katit meggyilkolták. Február 27-én még ezt nem tudtam.”

– Akkor meg – kérdezte Thildo – miért ajánlotta fel megvételre Gyálon a bundát Siriéknek?

Zoli egy darabig hallgatott, aztán kapkodva s kissé lihegve beszélni kezdett.

„Nem akartam eladni. Szeretném elmondani, hogyan is történt valójában. Amikor kivettem a bundát a csomagtartóból, a mellettem álló hölgy szólt, hogy milyen szép bunda. Erre én mondtam neki, valóban szép. Hiszen egy nerc. Holott én tudtam, hogy nem az… Mondtam neki azt is, hogy a feleségem agyonver a bundáért, mert sáros, így haza se merem vinni. Erre a mellettem álló hölgy azt mondta, adjam neki, neki majd jó lesz. Erre volt a válaszom az, hogy maga ezt úgyse tudná megfizetni, mert többet ér, mint az egész autó."

Viccelődött, Zoli? – kérdezhette Thildo.

„Mindezt mosolyogva és nevetgélve közöltem vele."

– Még most is viccel. Nem lenne jobb, ha elmesélné, hol lett sáros a bunda?

Zoli hallgatott. Aztán azt mondta:

„Fáradt vagyok, nem bírom tovább. Hagyja abba…"

És kérésére este fél hétkor Thildo félbeszakította a kihallgatást. Szabó egymás után elolvasta és aláírta a jegyzőkönyv oldalait, s megerősítette, hogy a „jkv. az általam elmondottakat tartalmazza szó szerint…"

Thildo kísérte le a fogdába, s ott a cellaajtó előtt így szólt hozzá.

– Figyeljen rám, Zoli. Én, őszintén mondom, mindent megtettem, hogy magát beismerő vallomásra és némi megbánásra bírjam. Higgye el, ez nemcsak az én érdekem, a magáé is. Későbbi sorsát, talán az életét illetően döntő lehet, hogy önként tesz-e vallomást, vagy megátalkodottan és ostobán tovább tagad. Na?

Szabó hallgatott.

Thildo most elveszítette a türelmét, s ezzel a felkiáltással csapta Zolira a cella ajtaját.

„Tőlem, ha akar, az akasztófáig menetelhet." Megfordult és indult kifelé. Az ajtó felől kopogás hallatszott.

– Várjon – mondta rekedten Zoli. Thildo intésére a foglár kinyitotta az ajtót.

A gyilkos sápadt, elgyötört, égő szemű arccal állt a zsaru előtt.

– Mit szólna egy karateütéshez? – kérdezte esetlen cinkossággal. – Mondjuk a májára? Megfelel?

– Meg – mondta Thildo. – Nekem meg. És visszamentek a kihallgatószobába.

Este 10 óra 27 perckor megcsendült az ágyam mellett a telefon. Az első csengésre felkaptam a kagylót.

– Auguszta – hallottam az őrnagy hangját. – Jelentkezem… Zoli most ismerte be, hogy megölte DeVriennét.

A beismerő vallomás első változatát 1983. június 6-án délelőtt vették jegyzőkönyvbe.

„Kijelentem, hogy a DeVrien Gáborné sérelmére elkövetett emberölés ügyében tett vallomásaimat visszavonom, és a mai kihallgatásra önként jelentkezve azért került sor, mert amit tettem, nagyon megbántam, és az ügyben őszinte, beismerő vallomást kívánok tenni. Egyben kérem, hogy az eddig tett vallomásomat hagyják figyelmen kívül, és az elmondottakat rögzítsék.

Nem igaz az, hogy szerdán velem maradt a bunda, mert Kati elvitte magával. Szombati nap délutánján, illetve estéjén felmentem hozzá, hogy hány óra lehetett, azt nem tudom. 20 óra volt megbeszélve, de nem értem oda, csak mintegy órás, másfél órás késéssel. Mivel, mint már említettem az előző jegyzőkönyvben, az autópályán autóztunk Polgár Sándor barátommal. Miután felkerestem Katit, hosszasan csengettem, mire végül is beengedett. Azonnal láttam rajta, hogy nagyon ittas állapotban van. Megkérdeztem tőle, hogy most megyünk-e Budaörsre vagy sem? Azt mondta, hogy természetesen megyünk, hiszen ő már, láthatom rajta, régen útra kész. Egy zöld kötött ruha és egy barna csizma volt rajta, amely magas szárú volt.

Megjegyezni kívánom, hogy amikor felmentem Katihoz, találkoztam a liftajtóban egy 30-32 év körüli asszonnyal, aki két kisgyerekkel szintén a liftbe szállt be. Azt, hogy hol szálltak ki, nem tudom.

Elmondani kívánom még továbbá azt is, hogy találkoztam még az első emeleten – *mivel gyalog lementem, azért, hogy közelebb álljak a kapuhoz* –

egy 35-40 körüli alacsony férfival, akivel valóban köszöntöttük is egymást. Miután *odaálltam a kocsival a kapuhoz,* ismét felmentem Katiért, *aki addig teljesen útra kész állapotba helyezte magát.* A bundáját, egy szürke neki térdig érő nutriautánzatot a kezében hozta le.

Miután leértünk a kocsihoz, elindultunk a Határ út felé, majd a Soroksári út irányába fordultunk. A Soroksári úti lámpához érve, mivel a lámpa pirosat mutatott, megálltam. Kati ekkor szemrehányást tett nekem, hogy ilyen későn jöttem, és hogy benne nem a nőt, hanem az üzletet nézem. Sérelmesnek találta, hogy fent a lakásban egy kedves szavam sem volt hozzá. Majd odahajolt, és megharapta a fülemet. Közben én elindultam a kocsival, mert a lámpa zöldre váltott. Azt hiszem, egészen hangosan ráförmedtem, hogy hülye vagy te? Erre hangosan nevetni kezdett, és megint megharapott. Erre megálltam a kocsival úgy, hogy erősen befékeztem, feje a műszerfal folytatásának ütközött. Kiugrottam a kocsiból; ekkor a Hazai Fésűfonó bejáratánál, kultúrházánál állhattunk. Miután kiugrottam, átmentem a jobb oldalra, de inkább szaladtam, mint mentem, feltéptem az első ajtót, majd a bunda gallérjánál fogva kirántottam az autóból.

Igaz, előtte még mondtam neki, hogy takarodjon innen. Erre mondta ő azt, hogy elhoztál, vissza is viszel. Ekkor már nagyon ideges voltam, bal kézzel megfogtam a gallérját, és úgy rántottam ki az autóból. Én ellöktem magamtól, mire ő már nem tudom, hogy mit mondott, de valami olyasmit: te is ugyanolyan szemét vagy, mint a többi. Úgy emlékszem, hogy ekkor ismét elkaptam a karját, megrántottam úgy, hogy hanyatt nekiesett a kocsi jobb oldali falának, és amikor állt volna fel, a kezei a magasban voltak, azt hiszem, felém köpött, erre fordulásból valahová az oldala felé egy nagyon erős ütést mértem a bordákra a hastájékon, még a bordát is éreztem. Hogy nyitott tenyérrel vagy ököllel ütöttem-e, azt nem tudom, de véleményem szerint behajlított ujjakkal. Kati ezek után abban a pillanatban hang nélkül összeesett. Megijedtem, betettem a hátsó ülésre, hason fekve, majd elindultam. A Szövőgyár előtt visszafordultam balra, majd a Határ úton ismét balra. Közben megráztam, ütögettem az arcát, de életjelt nem adott. A csomagtartóban még volt egy visszapillantó tükör is, amit a szája elé tartottam, de a leheletét nem fedeztem fel benne. Ez az incidens egy perc

alatt vagy még rövidebb idő alatt játszódott le. Mivel nem adott életjelt, azt hittem, hogy meghalt, ezért ijedségemben úgy határoztam, hogy valahogy megszabadulok tőle.

Eszembe jutott, mi lenne, ha bedobnám a Dunába. El is mentem a kocsival a Duna-partra, ahol kiszálltam, és közben találtam egy rozsdás féltengelyt – a Gubacsi-híd erzsébeti oldalán –, amely féltengely kb. 60 milliméter átmérőjű, kb. 80 centi hosszú, kb. 15-20 centiméter átmérőjű tárcsával a végén, amelybe műanyaggal bevont villanyvezeték volt befűzve, amit odavittem a kocsihoz. A féltengely mellett még találtam egy kb. 3-4 darab, szintén műanyaggal bevont elektromos vezetéket. Ezeket betettem a kocsiba a hátsó ülés elé. Ezután megfordítottam Katit, aki még mindig nem adott életjelt. Ismét pofozgattam, ráztam. Ekkor már biztos voltam abban, hogy valóban meghalt. Fogtam a féltengelyt, úgy emlékszem, hogy a ruhája alá dugva rákötöttem a testére.

Azt hiszem, hogy a féltengelyt még a ruhájának az övével is a testéhez erősítettem. Úgy emlékszem, hogy a combjához is hozzákötöttem kétszer, háromszor. Ezután beültem a kocsiba, még előtte a kezeit is összekötöztem úgy, hogy tenyerét egymás felé fordítva a csukló környékén többször áttekertem dróttal, vagyis megcsomóztam. A kötözés során sima, hagyományos csomókat használtam, emlékezetem szerint a vezetéket a féltengelyen többször áttekertem, mindezt azért tettem, mert a drót jó hosszú volt. Ezután beültem a kocsiba, de előtte még, a bunda le volt csúszva a nőről, és azt a kocsi hátsó ablakához tettem.

Mindezt, amit elmondtam, a Gubacsi-híd erzsébeti oldalánál, a híd pillérje mellett, a víztől kb. 3-4 méternyire végeztem el.

Beültem a kocsiba. Kati még mindig nem mozdult, ismét megráztam, hátha életjelt ad, de ott a fényben ránéztem az arcára, és láttam, hogy véres a szája sarka, ezért azonnal elindultam, hogy valahol bedobom a vízbe, mivel itt a híd mellett nagyon sekély a víz.

A Gubacsi-hidra érve megálltam a lezárt szakaszon úgy, hogy először keresztülhaladtam a hídon, majd visszafelé, illetve visszafordulva a lezárt szakaszon megállva, amilyen közel lehet a járdához, megálltam. Katit a

jobb oldali hátsó ülésről kihúztam, körülnéztem, majd a korláton át a vízbe dobtam.

Ezután a helyszínt elhagyva autóba ültem, vagy mintegy húsz-huszonöt percet autózva, majd megállva gondolkozni kezdtem, hogy mit csináltam. A felelősségrevonástól félve nem mertem jelentkezni a rendőrségen, és úgy határoztam, hogy megpróbálom eltüntetni a nyomokat. Ezután elmentem, és az előbbiekben leírt módon a kocsit lemosattam, majd elmentem újból csavarogni, mivel nem mertem hazamenni, hiszen feleségem azonnal észrevette volna rajtam, hogy gond van.

A további részletek megegyeznek a jkv.-ben leírtakkal, azzal a különbséggel, hogy a bundát nem égettem el, hanem darabokra szaggatva 27-én délután az 51-es út mellett szétszórva eldobtam. Valószínűleg az egyik helyet száz százalékra meg tudom mutatni. Budapesttől Lacháza felé haladva, Lacháza után az út bal oldalán eldobtam.

Cselekményemet nagyon megbántam, nagyon sajnálom, ami történt. Kérem, az őszinte beismerő vallomásomat vegyék figyelembe, valamint azt, hogy két kiskorú gyermeket neveltem idáig. Az eljárás lefolytatása után szeretnék ismételten a társadalom hasznos tagja lenni.”

E fogadkozás hallatára Kasnyák így dünnyögött: Szeretné olcsón megúszni a mocsok. Tagadott két hónapig, most meg jön a hirtelen felindulással, a bűnbánattal. De ezt a szar dumát ki veszi be?

Kérdés: Hallotta-e Polgár Sándor, miről beszélnek, amikor délután maga megállapodott Katival, hogy este visszajön?

„Nem, nem hallotta, hiszen nem is akartam, hogy hallja, amúgy is állandóan cikizett, hogy milyen szép nőt szedtem össze magamnak. Ezt kellemetlennek éreztem.”

Kérdés: Azt állítja, hogy 26-án este, amikor fent volt Katinál, miközben ő készülődött, maga gyalog lement az utcára, hogy gépkocsijával közelebb álljon a ház bejáratához. Mindezt miért tette?

„Lefelé mindig gyalog jövök az emeletről; a gépkocsival pedig azért álltam közelebb, mert Katiék házától mintegy hatvan méterre parkoltam, és nem akartam, hogy lássák velem Katit ilyen állapotban. Ugyanis, mint már említettem, nagyon részeg volt, saját bevallása szerint másfél üveg

cseresznyét és egy üveg bort ivott meg a nap folyamán. Amikor megkérdeztem, miért iszik, azt mondta, hogy ebbe ne pofázzak bele, annyit iszik, amennyit akar, mert ez az ő napja, és megfogadta azt, hogy a jövő hét folyamán már többé nem fog inni."

Kérdés: Amikor a házból kijöttek, Kati a bundát hogy hozta, esetlegesen mikor vette fel, és milyen tárgyak voltak nála?

„A kapuban felvette a bundát, úgy, hogy csak belebújt, és így ült be a kocsiba. Semmiféle tárgy nem volt nála, kivételt képez a lakáskulcsa, ami akkor esett ki a zsebéből, amikor bundáját félig lógó állapotban lehúztam róla. Azt elfelejtettem mondani, hogy kulcscsomóját is bedobtam a vízbe. Más tárgy ezen kívül nem volt nála."

Kérdés: Véleménye szerint a veszekedés kezdetétől DeVrienné vízbe dobásáig ön hány sérülést okozott és mennyi keletkezhetett?

„Azt hiszem, hogy amikor ráfékeztem és előreesett, a száját, homlokát és orrát, valamint arcának jobb oldali részét érhette sérülés, majd amikor a kocsiból kirántottam, a súlyos ütést követően úgy emlékszem, egyszer, de ebben nem vagyok biztos, még valahol a melle fölött megütöttem, valószínűleg ököllel, jobb, illetve bal kézzel fordulatból. Amikor a féltengelyt a kocsiba beraktam, illetve behoztam, a mellrészére esett, ettől is megsérülhetett. Amikor a Gubacsi-hídon a kocsiból kihúztam úgy, hogy a lába bent maradt, akkor a lábán keletkezhetett sérülés; majd a tehetetlen testet a kocsinak támasztottam, aztán magamhoz ölelve félig a vállamra fektettem, közben leguggoltam, de mivel az ő lába nem hajlott a tengelytől, felegyenesedve, magamtól kissé eltartva tettem meg három-négy lépést. Amikor a korláton átbillentettem, a combtájéka érte a korlátot, így ott is megsérülhetett. Több sérülés keletkezhetett a vízbeesés után is."

Kérdés: Mennyi idő telhetett el ön szerint az erősnek mondott ütéstől, vagyis amikor DeVrienné eszméletét veszítette, addig, amíg a testet a Dunába dobta?

„Véleményem szerint tíz, maximum tizenkét perc telhetett el, mert a cselekmény nagyon rövid idő alatt játszódott le, a helyszínek pedig közel vannak egymáshoz. Mint már említettem, a féltengelyt ott találtam, ahol a

kocsival megálltam, és még drótot sem kellett keresnem, az is ott volt, és a nehezék ráerősítésével is csak három-négy percet töltöttem el.”

Kérdés: Szóbeli meghallgatásakor említést tett egy betongyűrűről, most azonban nem beszélt erről; mi volt annak a szerepe az ügyben?

„Ez egy törött csatorna-betongyűrű, kb. 30 centiméter hosszú, darabosan törött, 30 centiméter külső átmérőjű két-három centi falvastagságú. Ezt a gyűrűt akartam először Kati lábára húzni, de mivel ez nem sikerült, mert a csizma sarka miatt egyik sarkára sem fért rá, a féltengely mellett döntöttem. A betongyűrűt félre is löktem, úgyhogy legurult a vízpartról.”

(Vajon DeVrienné holtteste akkor is felszínre jött volna, ha sikerül ráerősíteni azt a betoncsövet?)

Kérdés: Azt a bizonyos féltengelyt, amikor megtalálta, mindjárt DeVriennére kötötte-e, vagy előtte betette a kocsiba? Ha igen, a kocsi melyik részébe?

„Nem került a testére azonnal, mert amikor odadobtam, legurult róla, úgyhogy a két hátsó ülés elé esett, csak ezt követően kötöttem rá a testére.”

Kérdés: Betette-e a féltengelyt a csomagtartóba?

„Nem.”

Eddig tart Szabó beismerő vallomása.

„budapesti rendőrfőkapitányság
bűnüldözési osztály
szám: 722/983 bű.
xc visszavonásig érvényes
vétel után főkapitány elvtársnak, vagy illetékes helyettesének
bemutatandó!
géptávíró
kapja: bm adatfeldolgozó csoportfőnökség
bűnügyi nyilvántartó osztály
budapest
1-43 tagállomások székhelyeiken
1983. április 8-án a fenti szám alatt körözést bocsátottunk ki

DeVrien Gáborné…(személyi adatok)

…sérelmére elkövetett emberölés ügyében, a nyomozás megállapította, hogy a bűncselekmény elkövetésével szabó zoltán… (sz. adatok)… alaposan gyanúsítható, ezért az ismeretlen tettes elfogása érdekében kiadott országos körözést visszavonom. tájékoztatom vezető elvtársat, hogy szabó zoltánt őrizetbe vettük és gyanúsítottként hallgattuk ki. ennek során beismerő vallomást tett, a cselekmény elkövetésére vonatkozóan, vallomásában a keresett bundára, valamint az ékszerekre vonatkozóan ellentmondásba került, azért kérem, hogy a korábban kiadott géptávíró-körözést, valamint a mai napon postázott és a tárgyak részletes leírását tartalmazó körözési tájékoztatót további munkájuk során vegyék figyelembe, mert ezek a tárgyak a nyomozás adatainak értékelése alapján, általunk ismeretlen személyekhez kerültek, így a bizonyítás során tárgyi bizonyítékot képezhetnek.

érdemleges, az üggyel összefüggő adat esetén kérem vezető elvtársat, hogy a brfk bűnüldözési osztály, vagy a brfk vizsgálati osztály életvédelmi alosztályát soron kívül értesíteni szíveskedjék.

budapest, 1983. június 6. dr. mérő István r.alezr.”

Azt hihetnénk, hogy ezzel a DeVrienné halála ügyében folytatott nyomozás lezárult, és ami netán hátravan még, az a lényegen semmit sem változtat és nem Augusztáékra tartozik.

Való igaz, az életvédelmi csoport feladata általában nem a bizonyítás, hanem a bűncselekménnyel alaposan gyanúsítható személy felderítése és kézre kerítése. Az alapos gyanú nehezen körülírható jogi fogalom, s mint minősítés, alapot ad az őrizetbe vételre, ám a benne foglalt tények, sejtések és feltevések a vádemeléshez s még inkább az ítélethez diffúz természetüknél fogva általában nem elegendők. Az „alapos gyanú” felébredése során szerzett adatok a vizsgálat kiindulópontját adják, de az csak a későbbiek során dől el – jogilag és abszolút értelemben is –, hogy a gyanakvás mennyiben és milyen módon válik bizonyossággá. A vizsgálat legtöbbször hónapokig tart, befejeztével a rendőrség vádemelési javaslattal

az ügyészségnek adja át az ügyet, vagy meggyőződve a gyanú helytelenségéről, esetleg belátva bizonyíthatatlanságát – az ügyet elejti. A jog itt minden továbblépést aggályosan és pontosan szabályoz; a törvény előtt dehogy is merném Zolit gyilkosnak nevezni.

A vizsgálat a teljes igazság kiderülését szorgalmazza, ily módon védi a gyanúsítottat, ha kell, akár önmagától, ugyanakkor súlyosbíthatja is helyzetét. A rendőrség a beismerő vallomást kétféle szempontból vizsgálja. Az egyik: a vallomást tevő valóban elkövette-e a bűncselekményt? A másik: a beismerés nem a tett valódi súlyát próbálja-e csökkenteni? Ez a két szempont gyakorlatilag egyet jelent: a rendelkezésre álló bizonyítékokkal összefüggésben kell ellenőrizni a gyanúsított vallomásának minden szavát. Ezt szolgálja – mint technika és rutineljárás – a bizonyítási kísérlet. Minek kell bizonyossá válnia? Hogy Szabó pontosan oly módon ölte meg DeVrien-nét, mint ahogy azt beismerő vallomásában elbeszélte.

Ha a fülharapdálós történet igaz, akkor cselekménye jogi szempontból és morálisan is más elbírálás alá esik; az ölés már-már balszerencse formájában jelenik meg, az előre megfontoltság hirtelen indulatkitöréssé lényegül át, a holttest kegyetlenül ravasz eltüntetése egy megrémült ember kapkodásának képét ölti fel, a gyilkosság szinte elveszti gyilkosság voltát, egy elhamarkodott, s ebben az elhamarkodottságban véletlenszerűen végzetes ütéssé szelídül. Igaz, hogy későn jött a bűnbánat és a beismerés, de hát nem lehet-e minderre valóságos jó magyarázat a büntetéstől való félelem?

A 28 éves vizsgálótisztnek, Sateller Lászlónak nehéz lesz a dolga, ha a teljes igazságig el akar jutni; máris érzi és tapasztalja azt, amit a bizonyításon vele együtt tovább dolgozó Kasnyák és Thildo a kihallgatásokon tapasztalt:

Szabó – legalábbis az átlagos magyar bűnelkövetőkhöz viszonyítva – jó felfogású, gyors észjárású, tájékozott, „slágfertig” vagány…

A vizsgálati osztály bejáratánál ezen az estén is a cigányosan barna bőrű, forradásos arcú rendőr teljesít szolgálatot. Még el sem érek a küszöbig,

máris nyitja az ajtót, hangosan és vidoran köszön, viselkedésében most nyoma sincs alakiságnak, nyájasan, már-már szolgálatkészen mosolyog, mintha nem is poszton állna, hanem lakodalmas ház kapujában. Dehogy kéri most az igazolványomat; mikor megmondom, ki vagyok és honnan jöttem, szívélyes gazdaként mutat a lépcső felé: „Az első emeleten várják a 116-os szobában.”

Odafent nyitva vannak az ajtók, a folyosó is fényben áll, cigarettafüst úszik a mennyezet alatt; ahogy átlépem a 116-os küszöbét, beszédmoraj vesz körül; először csak idegen arcokat látok, aztán egyik sarokból felém villan Andorka Péter élénk kék szeme, aztán észreveszem Augusztát is, kissé odébb Thildót és Andrust. Épp most, a hátam mögött lép be a szobába Kasnyák, Guriga, Fogarassi és Vaskó.

– Félórája ordibálunk utánad – mondja Kasnyák –, de te csak mész felcsapott arccal, fütyülsz a nyomorult zsarukra.

– Jó ideig ti is fütyültetek…

– Sértődgetünk? – ereszti ki mókusfogait Auguszta. – Hát ki volt az első, akit idehívtunk? Előbb tudtad, mi újság, mint a főnökeink.

Andorka megérinti a vállamat, átvezet a szomszéd szobába, ott bemutat az ügyésznek, a vizsgálati osztály vezetőjének és a bűnüldözési osztály helyettes vezetőjének. Aztán egy magas, sötét ruhás fiatalemberre mutat.

– Ő Zoli ügyvédje. Nem kirendelt védő. Szabó kérte név szerint. Nyilván volt már egymással dolguk… A kis alacsony, bajuszos srác, akivel az ügyvéd beszélget, az meg az ügy vizsgálótisztje, Sateller Laci.

Amikor – körbejárva a belső szobát – visszaérünk a többiekhez, Auguszta éppen azt kérdezi Vaskótól:

– Elhoztad Bözsit?

– Miért? – képed el Vaskó.

– Mert nem találják a bábut, amit Zoli vízbe dob.

– Bözsi Vaskó Pista felesége – mondja Thildo.

– Ne félj, baja nem történhet – szólalt meg Fogarassi. – A kötél másik végét Gyuszi derekára kötjük.

Kasnyák – természetéből kivetkőzve – jóindulatúan mosolyodik el ezen a hülyeségen.

– Mi van veled? – kérdezi Fogarassi. – Napok óta nem golyóztál be. Ma meg kifejezetten rihegsz-röhögsz.

Kasnyák helyett Guriga röhög fel, olyan hangosan, hogy mindenki felénk fordul.

– Pardon – mondja Thildo. – A mi kis Gurigánk… Az orvosszakértő lép a szobába.

– Nicsak, megjött a doki – mondja Kasnyák. – Szerintetek még mindig azt hiszi, hogy öngyilkosság?

– Már nem – mondja Auguszta. – Beszélt Szabóval… A lépcsőn fokról fokra feljebb emelkedve, majd a mennyezetig tornyosulva egy hatalmas termetű, gyerekképű fiatalember jelenik meg. A hóna alatt viszi az életnagyságú műanyag babát. Végigmegy a folyosón, aztán a 114-es ajtajában megáll, Satellerrel vált szót; komikusan néznek ki egymás mellett; a vizsgálótiszt akkora sincs, mint a bábu, éppen a hóna aljáig ér az óriásnak.

– Ez Csöpi – mondja Thildo. – Hozzábilincseljük Zolit.

– Erre a célra jobb, mint az Eiffel-torony – röhint Guriga.

– Rendőrtiszt? – kérdezem.

– Mi más? – mondja Kasnyák. – A lehető legjobb. Egy szót se szól, csak megáll a gyanúsított fölött… S máris lehet jegyzőkönyvezni a vallomást. Mit gondolsz, Zoli mért köpött?

– Vicces a zsaru, mi? – dünnyögi Thildo.

Ahogy Csöpi végigmegy a szobán, mellig kiemelkedik az embertömegből, úgy látszik, mintha emelvényen járna.

Szemügyre vesszük a sarokba állított bábut. Szép darab; hatalmas üvegszeme festett, keze, lába nyaklik a műanyag ízületeknél, nyaka hosszú és lágy, melle lapos, feneke dudorodó, vérvörös ajkát mintha szóra nyitná.

– Na, ezen Zoli gyakizhat – szólal meg Kasnyák. – A legrondább a kínálatból, és nézni is tud.

A bábu tűsarkú, bordó csizmát visel. Sateller lép oda hozzánk.

– Jó lesz – mondja. – Élethű. Csak kissé csontos.

– Induljunk – mondja Kasnyáknak Auguszta. – Kocsitok van?

– Igen.

– Feri meg Pista úgyis Zolival lesz, ti négyen mehettek az ügyintézőn, mi Petivel visszük a dokit meg az ügyészt. Hozzánk beülhetsz – néz rám.

– Kocsival vagyok.

– Veled mehet Nyiri Laci?

– Persze. Ki az?

– Új tag az életvédelmin. A DeVrien-ügy vége felé került hozzánk. Terápiára. Várj, szólok neki.

Rövid idővel később visszatér egy csüggedt fiatalemberrel.

A forradásos, ragyogó arcú poszt engedi ki az ajtón a nevetgélő rendőrtiszteket. Elöl, a sötétségből ki-kivillanva, a festett bábú megy.

– Akár egy bűnügyi bál – mondom Kasnyáknak. – Amott viszik a bálkirálynőt.

– Úgy ám – mondja. – És most kezdődik a tánc.

Az új zsaru némán ül mellettem a kocsiban. Kérdezgetni kezdem, már csak a társalgás miatt; honnan jött, merre járt. A Pázsitos sétányig megtudom, hogy útitársam egy „peches zsaru”, bármihez nyúl, rosszul sül el, le is akart szerelni, úgy beszélték rá, hogy maradjon, maradjon csak zsaru. Ezután került az életvédelemhez, számára nincs több esély… Faggatnám tovább, de hirtelen erős fény vág a szemünkbe. Nappali világosság van a Pázsitos sétányon, vakító fehérségben villog a kék; rendőrautók sorakoznak a járda mellett, a térség közepén egy ballonkabátos férfi áll videokamerával, fent az épületek ablakaiból emberek hajolnak ki; együtt van minden, hogy Szabó Zoli eljátszhassa élete nagy szerepét: miképpen küldte át Katit a másvilágra. A kocsit, amiben idehozták, Andrus vezeti, hátul Thildo és Csöpi ül, és egy nő, aki vállalkozott rá, hogy „eleven áldozat” legyen: a vízpartig helyettesíti DeVriennét, ott pedig következik a szörnyű bábu.

Állunk a bevilágított térségen. Lassú, súlyos cseppekben hullani kezd az eső. Aztán szél támad, párát csap az arcunkba, hirtelen nyirkos lesz minden. A lámpák fénykörén túl mély és hideg sötétséggel terpeszkedik az éjszaka.

Kasnyák lép oda hozzám, nincsen-e felesleges sapkám, kérdezi. A kocsi csomagtartójából előveszek egy sárga, csuklyás pelerint, Casco felirattal.

– Madárijesztőnek álcáznál? – húzza el Kasnyák a száját.

– Kell ahhoz álca? – szólal meg Fogarassi. Leveszem a fejemről sapkámat, s magamra terítem a pelerint.

– Ez jó lesz – örül meg Kasnyák. – De mekkora fejed van neked?! – kérdezi aztán, mert a sapka az orrára esik.

– Nagy – mondom. – Nagy fej, nagy ész. Rendőrsapkából ekkorát nem is gyártanak.

– Meg ne röhögtess – mondja Kasnyák. Aztán belepillant a csomagtartóba. – Oltári – kiált fel, szemügyre véve hat horgászbotomat. – Van fegyverviselési engedélyed?

Előveszem a négyméteres keszegezőt, a 10-es zsinórral, a mákszemnyi horoggal, a magam gyártotta csöpp úszóval.

– Ilyet láttál-e már?

Úgy látszik, Kasnyák, mint minden szakember, becsüli a szép szerszámokat.

– Profi – mondja. – Hol vetted ezt a horgot?

– Helsinkiben. Versenyhorog. Szakálla sincs.

– Akkor hiába akasztottam a nadrágomba?

---

* JEGYZŐKÖNYVBEN ÉS OKIRATBAN SZEREPLŐ ADATOKAT NEM KELL FELTÜNTETNI.

– Édes kis zsaru – szólalt meg Fogarassi. – Lopja más ember horgát.

– Viheted – mondom Kasnyáknak. – Ha már egyszer így összejöttünk…

Büszkén lépdel a kölcsönsapkában az ügyintéző kocsi felé; úgy néz ki most, mint egy orosz értelmiségi terrorista egy nappal a szibériai száműzetés előtt. Nyilvánvaló, hogy valahol a sötétségben síró asszony és számos kisgyerek követi. A lámpaoszlop mellett heverésző hatalmas, fekete farkaskutya feláll, ínyét mutatja.

– Kutyus – mondja Fogarassi –, ne engem figyelj, hanem a sapkás bácsit.

A kutya okos szemével vezetőjére, Bótai főtörzsre néz.

– Vicc volt – mondja Bótai. – Az igazi csibész amott van a… – és leveszi a szájkosarat.

Zoli száll ki a zöld Zsiguliból; két keze szabad, a bal bokáján van a bilincs és rajta a lánc. A nézőközönség felhördül, páhollyá változnak odalent a sötétségbe vesző ablakok, Jól belátható térségben áll Zoli, egészen közelről kapja a fényt; Csöpi eltávolodik a dráma magányos hősétől, mintha ott se lenne, csuklóján azonban csöppnyit megfeszül a fékberendezéssel ellátott vékony acélzsinór. Sateller lép elébük, mellette az ügyvéd és az ügyész; az igazság arkangyalai.

– Arra kérjük – mondja a vizsgálótiszt Szabónak –, hogy mutassa be a bűncselekmény elkövetését úgy, ahogy az a valóságban történt. A sértettet először egy eleven személy, később egy bábu helyettesíti majd.

A bizonyítási kísérletnél a cselekmény szóbeli felidézésére magnetofont, képi megörökítésére pedig videofelvevőt használunk. Nyilatkozzon, megértette-e, amit elmondtam, s egyetért-e vázolt körülményekkel, tehát a cselekmény magnetofonon és videokazettán történő rögzítésével?

– Igen – mondja Szabó.

– Rendben van – bólint az ügyvéd. – Nincs kifogásunk.

– Akkor kezdjük – mondja Sateller, és beszáll a zöld Lada mögött álló járőrkocsiba.

– Na, milyen technikát szereztem? – szólal meg mellettem Auguszta. – Az egész színesben megy. Szerintem pont ilyen este volt akkor, amikor Zoli megcsinálta a balhét, csak nem nyüzsgött itt ennyi rendőr.

A zöld Zsiguli lassan a ház bejárata elé gördül, majd közvetlenül a járdánál megáll. Egy fehér bőrkabátot és skótkockás szoknyát viselő nő – „az áldozat” – száll be az első ülésre: Szabó hátraül, Thildo és Csöpi közé.

Pillanatnyi várakozás után elindul a Lada, megkerüli a parkolót, mögötte Sateller kocsija halad; Augusztáék reflektorvillanással jelzik, hogy indulhatok, én következem, mellettem a peches zsaru ül, aki folytonos balszerencséjéről mintha megfeledkezett volna. A hét személygépkocsi és az aggregátoros teherautó konvojt alkot. Ahogy elhagyjuk a Pázsitos sétányt, a konvoj elején és végén kék fény kezd villogni. Lassú, egyenletes sebességgel haladunk, itt balra van valahol az a terecske, ahol azon a bizonyosságot hordozó, furcsa éjszakán Polgár Sanyira vártunk Thildóval. Vajon Sanyi itt van-e a közelünkben? Látja-e barátját, a fényben csillogó láncot, Csöpit és a farkaskutyát?… Tanúja-e vonulásunknak, figyeli-e a kék fények villódzását, a lassan haladó konvojt, amint az épülettömböt megkerülve a Soroksári útra ér. S ha itt van, mit érez most, mire gondol?

Az elöl haladó kocsik hirtelen megtorpannak, én felszaladok a járdára, egy betonkerítés mellett állok meg, mögöttem Augusztáék; itt van szemközt a Hazai Fésűsfonó bejárata, itt harapta meg Zoli fülét Kati azon a vészterhes éjszakán. Sötét van, szitál a köd. Hirtelen dübörgés hallatszik, ritmikus fehér fény hull ránk, egy kései HÉV-szerelvény halad el mellettünk, a kerekek dübörgése morajjá, aztán távoli zsongássá csendesül, s a sötétség visszaszáll ránk.

A zöld kocsiból kilépő Zolit azonban reflektor és fel-fellobbanó vakufény világítja meg, árnyéka megnő, majd összezsugorodik, ahogy megkerüli az autót, s a sofőrülésre ül.

Andrus odajön hozzánk.

– Remélem – mondja Auguszta –, a slusszkulcs bent maradt…

– Persze – bólint Andrus. – Sebesség egyesben, kulcs a helyén, tartalék benzin hátul.

– Csak így tovább – mondom. – Nagy öröm hallgatni, hogyan viccel két slágfertig zsaru.

– Egy rohadt szót se – mondja Auguszta Andrusnak. – Ez magának csinál pénzt a mi humorunkból.

Tréfás rendőrtisztek gyűrűjében száll ki Szabó a Zsiguliból, kerüli meg a kocsit a motorház felől, tépi fel az első utasajtót, s ragadja meg a nő gallérját.

– Élethű – dünnyögi Auguszta. – A dublőr harapott is?

Csöpi a kocsi tetején könyököl, s Zoli mozgásának megfelelően olykor-olykor parányit igazít a láncon. Egész tartása azt fejezi ki: ez nem az ő napja, szerepe kisebb, mint a láncé vagy a kutyáé. Mert bizony a kutya figyel. Tekintetét a drámai hős arcára függeszti, és látja az orr tövénél az idegesség apró rángásait, érzi az izgalomtól remegő test verítékszagát.

Zoli remeg, úgy, mintha fázna. A lába és válla ráng. Lökésszerűen vesz erőt rajta a remegés, ilyenkor a szava is eláll; Satellernek – kezében a magnetofonnal – várnia kell, hogy a következő kérdését feltehesse.

De azért Zoli ura magának. Sovány arcában elszántan égnek nagy szemei. Néha megnyalja kiszáradt ajkát, kitörli szeméből a verítéket. Fázik és izzad, de igyekvéssel játssza szerepét, amely, úgy látszik, fontos neki.

– Így – mondja, miközben gallérjánál fogva óvatosan kihúzza a nőt a kocsiból. – így álltunk.

– Idézze az elhangzott szavakat – mondja Sateller. „Takarodj innen, mondtam én, erre ő, te is ugyanolyan szemét vagy, mint a többi, elkaptam a karját…”

– Na, kapja el!

– Meglöktem…

– Lökje meg.

– Erre le akart köpni, mire én így, kifordulva, a jobb kezem élével megütöttem a gyomra körül.

– Mutassa!

– Így – mutatja Szabó a mozdulatot.

– Még egyszer!

– Így – a mozdulat most már gyorsabb, hevesebb.

– Na még!

A vaku villan. Fekete üreg Zoli szeme.

– Na még! Na még!

A kéz lendül és lesújt.

Sateller körülnéz. A rendőrtisztek bólintanak.

– Ha nem másképp volt – dünnyögi Auguszta –, így is lehetett…

Zoli rángatózva áll a nő mellett, bokáján a piros Tisza edzőcipő fölött csörög a lánc. Ahogy meggörnyed, fehér csíkos lila melegítőjéből kibukkan a dereka. Ez a látvány első találkozásunkra emlékeztet, amikor Zoli könnyedén Gémes íróasztalához támaszkodva állt… Megváltozott azóta, hetykesége, szépsége, ereje odalett.

– Erős ütés volt? – kérdi Sateller. – Dühből jött?

– Igen – feleli Zoli. – Sajnos.

Sóhaja köd formájában száll föl. Forró a lehelete. Most felkapja a nőt, beteszi a hátsó ülésre.

– Még egyszer – mondja Sateller. És újra kezdik.

Aztán a nő helyére a bábu kerül; Sateller az ügyvédre és az ügyészre néz, mindketten bólintanak, Csöpi és Thildo közrezárja Szabót a kocsiban. Felvijjog egy sziréna, a konvoj megfordul és indul vissza a Pázsitos sétány, majd a Gubacsi-híd felé.

Elhagyjuk azt a házat, ahol Polgár Sanyi édesanyjával él, rákanyarodunk a felüljáróra. A hídfeljárón az előttem haladó kocsi megcsúszik, nekiütődik a betonszegélynek, keresztbe fordul, stoplámpái vörösen égnek. Abban a kocsiban ül az a nő, aki a gyilkos kezéből az imént épségben szabadult.

Aztán a kocsisor megint nekilódul, balra tér, s odalent a Duna-parton, a híd betonpillérjének közelében megáll.

A véres ajkú bábu ott ül a zöld Zsiguliban, festett szemével a hátsó ablakon kitekint. Az aggregátoros teherautó ontja a fényt. Fehér a part, feketén csillog a víz. Zoli testét még mindig remegés rázza, űzött tekintete körbejár a rendőrtisztek, szakértők, orvosok, hatósági tanúk és jogi személyek seregén – fekete üregben ülő szeme opálként fénylik, mintha hályog borítaná. Egyszerre figyel befelé és kifelé ez a szem.

– Megértett? – kérdezi Sateller, és Zoli összerándul.

– Parancsol? – mondja. Udvariassága nem evilági.

– Mielőtt megkötözné a sértettet helyettesítő bábut, kérem, mutassa meg, hol találta a féltengelyt, a nehezéket, és hol van az a betongyűrű, amelyről említést tett. Most érti?

– Igen – bólint Zoli, s bal kezével az alvadt vízre mutat. – Ott az a beton.

A reflektor végigsöpri a parti vizet, aztán a fény megáll: a törött betongyűrű fehéren válik ki a csillámló feketeségből.

– Megpróbáltam a lábára húzni, aztán, mert nem sikerült, dühömbe vízbe dobtam.

– Rendben – mondja Sateller. – És a vasnehezék?

– Ott volt a kövek között – mutat Zoli a meredek partoldalra, s indulna lefelé. – Onnan hoztam fel.

Lábán megcsörren a lánc. Csöpi kibukkan a sötétségből, a fekete farkaskutya ültéből talpra áll.

– Várjon – mondja Sateller. – A féltengelyt leviszi valaki; maga jelezze, ha a megfelelő helyre kerül.

Ketten ereszkednek le a meredélyen a rozsdás vassal, teszik ide, teszik oda, mígnem Zoli felkiált:

– Most jó. De akkor alacsonyabban állt a víz.

Az operatőr egy betonkiugró végére áll, onnan filmezi Zoli mozdulatát és a féltengely fekvését; a fényképész merészebb és igyekvőbb: a vízből kiemelkedő köveken egyensúlyoz.

– Hozzátok fel a vasat – szól Sateller a technikusoknak, aztán Zolihoz fordul. – Megkérem, hogy kötözze rá.

Szabó rángó vállakkal viszi a féltengelyt a kocsihoz, a tárcsával felfelé ráfekteti a bábu mellére, a súlytól a hosszú nyakon lógó fej kissé félrebiccen, a festett üveg szempár alulról fölfelé Zolira néz.

A kötözést a leeresztett hátsó ablakon át filmezik a videokamarával. Zoli jól, gyorsan, pontosan dolgozik, remegő keze gyártja a csomókat és a hurkokat; ahogy előrehajol, a fél háta kint van, látni, ahogy az izomkötegeken görcs hullámzik végig, néha olyan hevesen húzódnak össze az izmok, hogy Zoli feje is belerándul, amint elmélyülten, nyelve hegyét csöppnyit kidugva kötözi a szörnyű bábut. Benyúl a bugyi alá, keze a kaucsukcombok között matat, aztán átfordítja a testet; most már azzal sem törődik, hogy a fej az ajtókilincshez koppan, meghúzza az utolsó hurkot, gondosan elköti a drótvégeket.

– Kész – mondja. Benyúl a kocsiba, felveszi irhakabátját. Tovább is rázza a remegés.

– Kilenc perc – néz az órájára Auguszta, aztán Andorka felé fordul. – Tetszett?

Andorka felvonja a vállát.

– Nem.

– Nekem se.

– Valahol nem jó – mondja Kasnyák. Thildo rábólint.

Odalép hozzájuk dr. Mike százados, a vizsgálat életvédelmi alosztályvezetője.

– Nektek se jó, ugye?

– Nem – feleli Andorka.

– Mi nem jó? – kérdezem Thildótól.

– Nem így történt – feleli. – Valami nem stimmel.

Ismét elindul a kocsisor, most fel a hídra, át Csepel szigetére, aztán vissza a pillérek között. Úgymond, itt a forgalom elől elzárt részen állt meg Zoli is azon az éjszakán, a tetemet a féltengellyel ezen a vaskorláton billentette át.

Most a bábut cipeli fel a járdára, az indaszerű nyakon lógó fej a vállához simul.

(Felvillanó reflektorfény jelzi, hogy odalent a vízen is minden készen áll.

Andorka és a BRFK bűnüldözési osztályvezető helyettese motorcsónakra szállt; ők más látószögből figyelnek, mint a fentiek.)

– Gyerünk – int Sateller, s kötéllel a derekán a bábu zuhanni kezd.

Kattog a fényképezőgép, halkan duruzsol a videokamera.

– Még egyszer – mondja Sateller.

Felhúzzák a bábut; Zoli újra az ölébe veszi, újra a kocsitól indul, határozott léptekkel megy a korlátig: zsupsz, zuhan a bábu, széttárt karokkal, repdeső hajjal.

– Nem – szólal meg mellettem Thildo. – De nem ám. A közelben álló ügyvéd felkapja a fejét.

– Nekem se tetszik. Nem.

– Mi az, hogy nem? – kérdezem.

– Másképpen történt – mondja Thildo.

– Honnan tudod?

Megvonja a vállát.

Körülnézek, s látom: mindenki tudja. Auguszta Satellerhez lép.

– Na szevasz… – mondja. – Lesz vele dolgod… amíg megtudod, hogyan történt. Nem baj. Egyszer ti is csinálhattok valamit. Ha szükség lesz még Kasnyákékra, szólj át nekem.

– *Most* szólok – mondja Sateller.

Andrus Pista érinti meg a vállamat.

– Figyeld, hogy táncol körülötte az ügyvédje.

– Sok hájjal megkent doktor úr – mondja Thildo. – Jönnek majd a tiltakozások, a panaszbeadványok, a módosítások.

A hangjukban idegenkedés van.

– Ne hülyéskedjetek – mondom –, hiszen az ügyvédnek épp ez a dolga.

– Ez? – néz rám Thildo. – Mindent felhasználni, hogy egy gyilkos megússza a kötelet?

Lassan rádöbbenek, hogy ezek itt nem viccelnek: érzelmileg is érinti őket, ha egy gyilkos védője jóvoltából a kötelet vagy a súlyos börtönbüntetést megússza. Ettől a személyes indulattól elragadva az ügyvéd teljesítményében nem méltányolják azt a minőséget, a mindenre kiterjedő figyelmet, amit saját munkájukban a legtöbbre tartanak. Nem tudják megemészteni, hogy az az ügyvéd – a szó etikai értelmében is – a legjobb, aki a gyilkost a legnagyobb odaadással képviseli a bíróság előtt.

Ez a két okos, jóérzésű, elfogulatlan rendőrtiszt (s nyilván sok társuk is) nem úgy éli át a törvény játékait, mint mi, a szemlélődők. A zsaru szüntelen harcban áll, és ez a harc – számára is – vérre megy. A gyilkost a törvény kezére adván elvárja, hogy az a legnagyobb szigorral sújtson le rá. A személyes átélésben el-elfeledi, hogy a törvénynek és törvényességnek nem a legnagyobb szigor a lényege.

Ott a hídon, a szemerkélő esőben állva arra gondolok, mennyire törékeny dolog a jog s a törvényesség, mennyire nem egyéni jó szándék és értelem kérdése, hogy egy társadalomban felülkerekedik-e a büntetésre való nagyfokú hajlandóság, amely nem sokat mérlegel, s így nem idegen tőle az erőszak. Attól a rokonszenv-érzéstől bátorítva, amelyet Thildo iránt érzek,

most megértem: a demokrácia és a törvényesség az, amelynek keretein belül a jó zsaru a szó etikai értelmében is jó lehet. Átérzem a vád, a védelem, az ítélkezés okos egységét és egymásra utaltságát, s megértem azt az aggályosságot, amellyel a törvény a rendőri munkát szabályozza. Most bizonyossággal tudom: egy olyan országban, ahol a törvényt a hatalom kénye-kedve szerint fogalmazza át és forgatja meg, a legjobb zsaruban sincs semmi jó, a rossz zsaru pedig nem sokban különbözik a gyilkosoktól. A közeg számít, amelyben az ember él, dolgozik, ír, nyomoz, véd, vádol és ítélkezik. Csak egy törvényesen szabályozott és egy törvényektől áthatott világban kedvelhetem én Thildóékat, s vállalhatok közösséget velük.

Egyre hidegebb az éjszaka, apró, szürke, szúrós cseppekben újra megered az eső, a reflektorok fénye kialszik. Sateller lép oda hozzánk a sötétségből.

– Kösz – mondja. – Végeztünk.

Kezet fog Andrussal és Thildóval.

Aztán Auguszta és Andorka jön búcsúzni, Kasnyák visszaadja a sapkámat, megtartja a horgot, valamelyik kocsival elmegy útitársam, a „peches” zsaru, lassan kiürül a híd.

– Vissza tudsz vinni a Pázsitos sétányig? – kérdi Thildo. – Ott van a kocsim.

– Gyere – mondom.

Ahogy elindulunk, a lámpák fénye belevág az éjszakába. Alagútnak látszik most a híd, esőben ázó fekete traverzeivel.

Egyetlen kocsi áll már csak a járda mellett, a hátsó ablakon át festett arc tekint ki, szeme kerekre tágul, szájából mintha vér csorogna. A bábu mellett Sateller hadnagy ül.

– Nem irigylem – szólal meg Thildo.

Sateller László rendőr hadnagy. Nős. Gyermektelen. Huszonnyolc éves. Diplomás, kémia-fizika szakos tanár.

Alacsony termetű, sportos alkatú, karcsú fiatalember, arcát a szája mellett kétoldalt lefelé hajló, rövidre nyírt bajusz sem tudja öregíteni, ez a

bajusz csak kísérlet arra, hogy külseje szigorúbb és tekintélyesebb legyen. Bizonyos szigor vagy legalábbis fegyelmezettség öltözködésében is szembetűnik: minden ruhadarabja tiszta és gondosan vasalt, így aztán megjelenéséből – ifjúsága ellenére – megállapodottságra és pedánsságra következtethetünk; pontosan úgy néz ki, mint ami valójában: fiatal, kémia-fizika szakos tanár, aki rendőrnek állt.

Arcának karakterét – a felismerhető törekvés ellenére – nem a bajusz határozza meg, hanem a hosszú pillájú, nagy, mandulavágású, barna szem, tekintetében van valami mélabús elidőzni vágyás, lassúság, amely ellentmond a pedantériának és a szigornak.

– Pesti gyerek vagyok, a XX. kerületben nőttem fel, annak előnyeivel és hátrányaival. Édesanyám köszörűs volt, aztán diszpécser lett, apám hengerész, ma már nyugdíjban van. Egyke voltam, a szüleim nagyon féltettek és szerettek.

– Gyerekkorom óta meg vagyok őrülve a vízért; az evezéstől erősödtem meg, s felnőtt fejjel nem véletlenül tértem vissza a horgászathoz. Nagyon szeretem a természetet, s benne leginkább mindazt, ami víz: a tengert, tavat, patakot, folyót. Azért jutott ez most eszembe, mert Zoli is horgász, ő is vízparton nőtt fel, ezért tudta megtalálni azt a helyet, ahová aztán szegény nőt…

– Jó, ezt hagyjuk most. Inkább magamról. Nem sok az egész. A László Gimnáziumban érettségiztem, utána felvettek a Debreceni Tudományegyetem kémia-fizika tanári szakára. Az egyetem előtt tizenegy hónapig katona voltam, így 75-től 80-ig tanultam Debrecenben; kollégiumban laktam, és mindenképpen tanár akartam lenni. A végén mégse lettem.

– Úgy történt, hogy elsősorban demográfiai okok miatt tanári állásra Budapesten reményem sem volt, engem pedig ehhez a városhoz sok minden köt, szülők, rokonok, érzelmek, megszokások. A BRFK vízirendészetén sok ismerősöm, barátom volt, ők mondták, miért nem próbálkozom a rendőrségnél, lámpással keresik az egyetemet végzett fiatalokat. Gyermek- és ifjúságvédelemre jelentkeztem, és egyszer csak behívtak ide.

– A vizsgálati osztály akkori vezetője – most a BRFK főkapitány-helyettese – először is megkérdezte tőlem, elment-e az eszem, vagy nem is volt, hogy rendőr akarok lenni, aztán az ő félelmetesen lenyűgöző stílusában elmondott az itteni munkáról minden elrettentőt és visszariasztót. Nem lesz ünneped, nem lesz éjszakád, nem lesz családod, nem lesz szórakozásod, csak munkád lesz, kemény, kegyetlen melód. Beszélgetésünk végén azt mondtam: mégis megpróbálom. 1980-ban kezdtem, egyből itt, ezen az alosztályon. Jövőre megyek (1984-ben) átképző iskolára; ha a DeVrien-ügy közbe nem jön, most mentem volna. 83 januárjában nősültem meg, a feleségem lengyel állampolgár.

– Idejöttömkor mázlim és balszerencsém volt: egyedül voltam itt kisfiú, így mindenki rajtam élte ki a szeretetét és pedagógiai hajlamát. Hol dédelgettek, hol oktatgattak, alig lehetett kibírni. Akkor volt a Soós-ügy, a rendőrgyilkosság, az mindenkit lekötött, így aztán a kezdő is hamar munkához jutott. Éppen erre az időre esett itt a Vizsgálaton egy alapvető nagy változás: rengeteg előléptetés, áthelyezés, nyugdíjazás volt, egyre több fiatal került ide, s egyszerre csak én már öreg rókának számítottam. Jött a Váci utcai nádazó ügye, annak a vizsgálatában másodhegedűsként vettem részt, aztán következett a Fehér úti srác, a Molnár Laci, azt az ügyet egyedül kaptam meg, azzal a megjegyzéssel, hogy tekintsük diplomamunkának. Jó eredménnyel zárult le az is, korrektül kivizsgált ügyet adtunk át az ügyészségnek. Most pedig itt van DeVrienné halála. (Kérdezhetnék valamit? – vetem közbe.

– Tessék.

– Milyen a viszony a BRFK gyilkossági csoportja és a Vizsgálat között?

– Nekem nincs gondom. Jó haverok, mindent megtesznek, hogy a munkámat eredményesen tudjam végezni; úgy érzem, a legteljesebb mértékben azonosak az érdekeink.

– Szóval semmi gond?

– Mondják, hogy néha van… De nem itt…

– Hát hol?

Megvonja a vállát, mosolyog, nyilván így adja a tudtomra, hogy a dolog nem rá és rám tartozik…)

– Szóval azt kell megtudni és tisztességgel bizonyítani, hogyan halt meg DeVrien Gáborné, ki és mi módon ölte meg. A bizonyítási kísérletnél, ahol ott volt ön is, mindenki világosan látta, hogy Szabó nagy készséggel és igyekezettel ugyan, de nem a megtörtént bűncselekményt játssza el.

– Számomra mindez nem volt világos. – Átgondolt és meghamisított történetet adott elő, amelyhez illettek az ismert tények, meséje, mint minden jó fikció, tartalmazta a valóság elemeit, ám ebben az esetben éppen egy-egy ilyen valóságtöredék keltett gyanút. Például, miért állt közelebb a kocsijával Szabó azon az estén a Pázsitos utcai ház bejáratához? Csak azért gyalogolt volna le külön a hatodikról, mert félt, hogy később a tökrészeg Katival nevetségessé válik a lakók előtt? A kéretlen fülharapdálásnak is nyilván volt valóságos tapasztalati alapja, sőt az általa felkeltett undornak is, de vajon Szabó, aki sem testileg, sem érzelmileg nem kötődött DeVriennéhez, hanem csupán valami üzlet lehetőségét látta benne, ennyire elvesztette volna a fejét az idegesítő testi közeledéstől, néhány sértő szótól? Zoli alkatának ismeretében ez sem volt egészen hihető és életszerű. És az a mondat, amellyel vallomását vezette be: „Mit szólna egy karateütéshez?” A tény közlése itt tulajdonképpen egy kérdéssel társul: vajon a „jó zsaru” és a rendőrség beéri ennyivel? A véletlenszerűséget és saját készületlenségét tovább bizonygatva Szabó azt mondta és azt mutatta meg, hogy a féltengelyre a vízparton talált rá. Nekünk viszont volt egy szakértői véleményünk, miszerint az eladott Zsiguli csomagtartójában a benzintankon olyan elváltozás van, amelyet a ZIL-féltengely is okozhatott. A bizonyítási kísérlet során, amikor a vasat a bábura kötözte, tapasztalható volt egy furcsaság: a test felső részénél a csomók, hurkok, átvezetések megegyeztek a holttesten talált – eredetben és fényképen rögzített – kötésekkel, az altesten viszont elütöttek attól. Ha már Zoli nem tudta megismételni saját keze munkáját, miért nem tért el attól fent is, lent is? És végül: mi rendőrök, nagyon földhözragadt emberek vagyunk, és így aztán érdekelt bennünket, roppantmód érdekelt: hová tűnt Kati pénze, hová lettek az ékszerei. Mert Szabó erre a kérdésre még nem válaszolt.

Néhány nappal a bizonyítási kísérlet után a HKl negyedik emeletén Auguszta szobájában üldögélve mutatom Kasnyáknak, hogy a DeVrien-ügy kezdetén, április 8-án milyen logikai játékba bocsátkoztam Csopakon, és milyen eredményre jutottam.

– Nézd – mondom –, ha egyben és másban tévedtem is, azt legalább biztosra vettem, hogy gyilkosság történt.

– Ki nem vette biztosra? Mutasd!

Figyelem, ahogy olvassa… Fejtegetésem végén ez áll: „Két ember volt elég a bűncselekményhez.”

– Ez marhaság – szólalok meg –, de a többi… Rám néz, elmosolyodik.

– Ne szégyenkezz. Más is tévedett már. Egyébként most vitték be a Vizsgálatra Polgár Sanyit.

Bizony bevitték a nagy orrú, kopaszodó, hallgatag, szerény fiút, aki ott ült Joó Jánosnál, amikor mi Thildóval Bilek Tündét kerestük, aki éjszaka menyétként surrant be házuk kapuján, aki Zolit meghazudtolta, amikor az a sztrádáról való kései visszatérésről beszélt. Bevitték, aztán kiengedték, mert az ügyész nem találta megalapozottnak a gyanút… Polgár alibit igazolt: annak a vészterhes napnak, február 26-ának késő délutánját és estéjét a házfelügyelőéknél töltötte.

A zsaruk nagy utánajárással és az időpontok egyértelművé tételével bebizonyították, hogy aznap Sanyi késett a munkahelyéről, a házfelügyelőnő és lánya pedig, ugyancsak aznap, nem otthon, hanem vidéki rokonainál tartózkodott.

Közben Zoli, akit Sateller meggyőzött arról, hogy beismerő vallomása és a bizonyítási kísérleten bemutatott cselekménye nem hihető, sejtetni engedte a vizsgálótiszttel: vallomásának módosítására készül, de ragaszkodott ahhoz, hogy előbb ügyvédjével beszél.

– Az adott napra – mondja Sateller – beidéztük Polgárt. Itt voltak hát mindketten, és elkezdődött egy olyan játék, amelynek végén, azt hiszem, elérkeztünk az igazsághoz. Kegyetlen játék volt és kegyetlen igazság. Polgár és Szabó cinkossága semmivé lett, egymás iránti érzelmeik visszájára fordultak. Elpusztult az a barátság, az a hűség, felborult a megállapodás, elsikkadt az adott szó, vészesen és iszonyúan kerekedett felül

az önérdek. Hiába, a gyilkosságnak ilyen a természete, túl van mindenen, mindenen, ami még erkölcs és emberi érzés. Azon a napon Polgárt többször felhívtuk a fogdából, kérdeztünk tőle, vagy mondtunk neki valamit, aztán leküldtük újra, megint felhívtuk, levettük az ujjnyomát, aztán az orvos vért vett a karjából, a szakértő haj mintát a fejéről és a testéről szőrzetet. Leküldtük, vártunk, felhozattuk. Szabó ügyvédje haladékot kért… nem adtuk meg. Így Zoli jegyzőkönyvbe mondta új, módosított vallomását… Egy kollégánk, aki általános iskolában együtt járt Polgárral, leült vele, és a lelkére beszélt. Akkor már tudta, hogy az alibije megdőlt. És gondoskodtunk róla, hogy Szabóba vetett hite is meginogjon.

Zoli kihallgatása aznap éjfélig tartott. Ismét egy furcsa történettel állt elő, miszerint: „DeVriennéhez Polgár Sándorral együtt mentek fel, ahol italoztak, barátja megpróbált lopni a nő ékszerdobozából, de az észrevette, emiatt Polgár leütötte. Azt hitték, hogy meghalt. Felöltöztették (levitték, a kocsiba tették), a Gubacsi-hídnál talált féltengelyt rákötözték, csónakkal a híd alá eveztek, és testét a sötét vízbe dobták. Az áldozat pénzét és ékszereit Polgár tulajdonította el, abból akart neki is adni, de ő nem fogadott el semmit…” (A fentieket Kasnyák beszámolójából idéztem.)

A holttest eltüntetése után megállapodtak abban, ha mégis a rendőrség tudomására jutna a bűncselekmény, az vállalja a tett elkövetését egyedül, akit a rendőrség először hallgat ki gyanúsítottként. A másik pedig – a társára várható börtönbüntetés idején – gondoskodik az elítélt hozzátartozóiról. Szabó ezért vitte el a balhét először egyedül, DeVrienné megölését a számára kidolgozott variáció szerint előadva.

Éjfélkor a kihallgatók félbeszakították Szabó vallomását. Háromnegyed óra múlva Polgár jelentkezett őrzőinél, közölte, hogy szándékában áll elmondani a teljes igazat, mert szeretne első lenni „feltáró jelleggel”…

Másnap délelőtt, amikor a Bérc utcai gyilkosság ügyében a vizsgálótisztnél, Som alezredesnél jártam, a vizsgálati osztály első emeleti folyosóján véletlenül szembetalálkoztam Kasnyák Gyulával. Nem hittem a szememnek: szökdécselve és dúdolva jött, ajkán mosoly játszott, a rózsaszín szemüveglencsék mögött dévaj és derűs fénnyel villogott a

szeme. Szeretnének tanúi lenni ennek a ritka pillanatnak? Kíváncsiak rá, milyen az, amikor Kasnyák vidám? Ne legyenek rá kíváncsiak.

Odajött hozzám, átölelt, és szavamra, megcsókolt, mint egy baráti küldöttséget.

– Polgár is megvan – mondta. – Tudod-e, mekkora lutri volt? Ha a kihallgatott tanúk nem Szabó, hanem Polgár arcát jegyzik meg, s őt hozzák szóba, mint Kati ismerősét, akkor először őt kapjuk el, és tőle hallunk egy másik verziót. Mert állítólag az övét is megbeszélték. De kettőjük közül Zoli volt a feltűnőbb, őt jegyezte meg Hámor, rá emlékezett Király, a csöndes, szürke Polgár nem tűnt fel senkinek…

És kiderült, hogy végső soron nem is Kati bőrére ment a játék, ő csak felidézte s nagyzolásával magára hozta a bajt. *Hiszékeny gyilkosai* ugyanis komolyan vették, amikor hosszú, súlyos aranyláncokról beszélt, azt gondolták: műszőrme kabátja – nerc; nem vonták talán kétségbe „üzletre félretett” kétszázezer forintját sem, elhitték meséjét dúsgazdag apja értékekkel megtömött faliszéfjéről, készpénznek vették minden szavát…

A több hónapig tartó vizsgálat a következő tényállást rögzítette:

„Szabó Zoltán azért tartotta a kapcsolatot DeVrien Gábornéval, hogy minél gyakrabban meglátogathassa a nő gazdag édesapját. Felderítette, milyen értéket, pénzt hol talál, hogyan lehet behatolni, és ha kell, eltenni láb alól a magányos férfit. A betöréssel vagy az emberöléssel – Polgárral közösen – mintegy kétmillió forint értékű készpénzt és ékszert szándékozott megszerezni. Abban is biztos volt: ha azt (mármint a bűncselekményt) végrehajtják, akkor a rendőrség (a kirabolt, megölt férfi) lányán keresztül eljut hozzájuk, ezért a nőnek pusztulnia kellett…” (Az idézet Kasnyák, a Belügyi Szemlében közzétett tanulmányából való.)

Minderre Polgár Sanyi beismerő vallomása alapján derült fény. E vallomás hitelét megnöveli, hogy a lehető legsúlyosabb állításokat tartalmazza, egyformán terheli mindkét gyanúsítottat, nem tagadja a kiterveltséget, az előre megfontolt szándékot, s a hideg, már-már személytelen kegyetlenséget sem. Szabó különböző vallomásaiban viszont

mindig felfedezhető az az átgondolt igyekvés, amellyel a bűncselekményben játszott szerepét kisebbíteni akarja. Előadásában a tett véletlenszerűsége és saját „belesodródása” kap hangsúlyt; tudatossága és célja nyilvánvaló: a jogi minősítés enyhítésére törekszik. Ő a vizsgálat befejeztéig kitartott a következő változat mellett:

Amikor szombaton (február 26-án) felmegy DeVrienné lakására, ott találja barátját, amint az az ágyon fekvő, halottnak látszó nőt élesztgeti. A rettenetesen beijedt és megzavarodott Polgár elmondja neki: veszekedés közben gyomron vágta Katit, s oly szerencsétlenül találta el, hogy valószínűleg megölte. Az egymásért mindent vállaló, jóban-rosszban összetartó barátok elhatározzák, hogy a holttestet eltüntetik. Ha netán a rendőrség mégis tettük nyomára lel, kettőjük közül az vállal magára mindent, aki előbb kerül gyanúba stb. stb…

Lám, sugallja Szabó, milyen áldozatra képes egy gyermekkori hűséges barát: Sanyi ölt, s íme, ő vállalta volna helyette a börtönt, ha a körülmények – éppen Sanyi ostoba, hebrencs és hazug vallomása miatt – ezt lehetetlenné nem teszik. Sanyi az áldozatkész barátságról szóló bús történetet iszonyú dolgokkal terheli meg:

„Megbeszélték – írja Kasnyák a Belügyi Szemlében –, hogy a nőt a lakásán elkábítják, majd a Dunába dobják. A Tulipán eszpresszóban egyik ismerősüktől étert szereztek be, a parton terepszemlét tartottak, és a híd alá készítették a ZIL-féltengelyt. Február 26-án felmentek az asszony lakására, magukkal víve az étert és a kötözésre szánt zsinórokat – majd ettek, ittak, Szabó az ágyon enyelgett a nővel, majd alkalmas pillanatban intett a barátjának, aki a fürdőszobában egy ruhára étert locsolt; Szabó leszorította az ágyra a sértettet, Polgár pedig elkábította. Ezután felöltöztették – de elfelejtették ráadni a harisnyanadrágot –, pénzét és értéktárgyait magukhoz vették, majd gépkocsival a hídhoz szállították, és rákötözték a súlyt. (Alul Polgár, felül Szabó, Zoli ezért nem tudta az eredetinek megfelelően összekötözni, csomózni alul a drótot.) Eközben DeVrienné magához tért, ekkor Polgár ököllel nagy erővel hason vágta, Szabó pedig elkötött egy csónakot, a híd alá eveztek, és az ájult (halott) nőt a vízbe dobták. Bundáját értékesnek vélve megtartották, táskáját a vízbe hajították, a (benne levő)

hétezer forinton megosztoztak. Február 26-án a Váci utcai és a Kígyó utcai felvevőhelyeken Polgár eladta az ékszereket, és a kapott tízezer forintot is elfelezték. A bundáról kiderült, hogy minimális az értéke, ezért azt Polgár (házának) lakásának pincéjében széthasogatták, darabjait az 51-es út mentén, Tass környékén a földekre és a csatornákba dobálták, és megbeszélték az alibit. Azt gondolták, három hónap elteltével már senki se foglalkozik a nő keresésével, s így végre lehet hajtani az apja elleni terveiket."

Végre előkerült egy tárgyi bizonyíték is: „Polgár Sándor pincéjében a BM ORFK Bűnügyi Technikai Intézetének szakértője olyan műszőrme szálakat talált, amelyeket egyértelműen azonosított DeVrien Gáborné bundájának (illetve a Május 1. Ruhagyárban azonos anyagból legyártott pontos másolat) szőrszálaival…"

Ha ezt a nercnek vélt bundát Zoli nem őrizgeti s nem „mutogatja" Siriéknek, ki tudja, mikor buknak meg a hiszékeny gyilkosok.

Sűrű olajfestékkel zöldre mázolt falon narancssárga csík fut végig, itt-ott enged a vastag festék, foltokban és pöttyökben kibukkan a vakolat. Fent, a mennyezet alatt vannak a központi fűtés fémcsövei. A ferdére billent armatúrából szivárgó híg fény sápadttá teszi az asszonyok és férfiak arcát, akik a fekete lábú, zöld műbőrrel borított székeken ülnek. A kőpadló felett kihűlt dohányfüst szaga leng. Jobbra három ajtó nyílik, kettő az illemhelyre, egy pedig valószínűleg a fogdához vezet. A kékfehér egyenruhát viselő rendőrnő faráccsal elkerített térségben ül hosszú és széles íróasztal mögött. Asztalán néha megcsörren a telefon, ilyenkor egy pillanatra a füléhez emeli a kagylót, „eligazító" – jelentkezik, aztán fejét a várakozók felé fordítva hangosan és tagoltan szól: „Kovács úr a 207-esbe", vagy „Kolompárnénak üzenik, hogy kicsit még várnia kell", aztán újra íróasztala fölé görnyed. Neveket és adatokat ír be egy kemény fedelű könyvbe, személyigazolványokat ellenőriz, belépőket állít ki, teszi mindezt szenvtelenül és gépiesen, valami viszolygó türelemmel. Ügyvédek, hozzátartozók, beidézett tanúk és gyanúsítottak állnak meg asztalánál, s

töltenek hosszabb-rövidebb időt a fal mellett sorakozó szkájszékeken; az egyenruha kékkel díszített fehérsége kirí a környezetből, de különbözőségével épp megerősíti az odatartozást. A füst, izzadság- és kátrányszagú helyiségen olykor nehéz léptű, szürke gumibotos rendőrök kelnek át, néha civil ruhás nyomozó dugja be fejét az ajtórésen, szólítja Kolompárnét vagy Kovácsot. A helyiség hajnali várótermekre emlékeztet, hideg olaj-, por- és kátrányszagával. Itt is érződik az ideiglenesség és elsietettség, a fal mellett ülők vonásain a vonatra várók kialvatlan tétovasága honol. Fellazultak és fellazultságukban egyformák ezek az arcok olyannyira, hogy nem is próbálom kiválasztani a várakozók közül az ügyvédet vagy a betörő apját, fogalmam sincs, hogy a sarokban ülő rózsaszín kosztümös hölgy jogi képviselője-e egy letartóztatottnak, vagy éppen a felesége.

Az az öreg, nikotintól barna ajkú cigányasszony, aki most a farácshoz lép, s türelmes udvariasságot mímelve rekedt hangon kérdez valamit a rendőrnőtől, nyilván nem jogász, s a mögötte álló tűsarkú cipős, ringó fenekű, fülében vastag aranykarikát viselő cigánylány sem az. Az öregasszony a rekedtes kérlelésből hirtelen rikácsolásba csap át, a lány pedig karcsú testét megmerevítve szótlanul néz méla, mély tüzű szemeivel.

– Hát tegnap nem ezst mondta az aranyos nyomozó úr – rikácsolja az öregasszony –, hogy lehet egy gyerektől megtagadni az anyját… Miért nem láthatom én a fiamat?

– Az élettársa, Rigó Aranka felmehet, maga nem.

– Azs anyja vagyok akkor is, ha börtönben van…

– Megmondták világosan; maga, Kolompárné, nem mehet.

– Hát hagyjam magára ezst a fiatalasszonyt, hát ércse meg, siketnéma ezs szegény, nem hall, hangja sincs, mit beszélhetne az urával! Hát szóljon hozzá, maga is láthatja…

A mély tüzű, méla szemekben igyekvő mosoly jelenik meg, a szép sudár test csöppnyit előrehajol, a kifestett, fehér fogú száj nem nyílik szóra.

– Na jól van – mondja a rendőrnő –, felszólok megint.

– Hogy megáldja az isten érte, édes aranyoskám, csak én tudom, a fiamnak mi kell, ezs a néma siket mire menne, föl se találna egyedül…

A rendőrnő tárcsáz, kérdez valamit.

– Felmehet vele… – fordul a cigányasszonyhoz – 212-es.

– Azs azs aranyos nyomozó úr, ezek azs aranyos rendőrök valamennyien… Na gyere, te lány – int a fejével.

A cigánylány tűsarkán tipegve, szűk szoknyában, ringó fenékkel követi.

A fakorláton most kék bársonyruhás, hegyes cipős, hullámos hajú férfi hajol át.

– Mondtam már, hogy várjon – szólt rá a rendőrnő. – Üljön le, mert kivezettetem.

A férfi egy csöppnyit hátrébb húzódik, de a korláttól nem szakad el, hosszú ujjú, szőrös keze, nagy köves gyűrűvel, ott támaszkodik az íróasztalon.

Ismét a telefoncsengetés.

– Kristóf úr mehet Som alezredeshez a 110-esbe – mondja a rendőrnő, s miután a fakorláthoz lépek, kezembe nyomja személyigazolványomat s a belépőcédulát. – Ha végzett, ne felejtse el aláíratni. – Az ajtóból hallom, hogy megint emelt hangon, de minden ingerültség nélkül szól a bársonyruháshoz – Vigye innen a kezét, üljön le… hányszor mondjam… hányszor mondjam!

Makula Jancsi lesütött szemmel, igyekvő mosollyal lép be Som alezredes irodájába; nincs rajta bilincs. Gumibotos rendőr követi.

– Jelentem, az őrizetes…

– Jó – mondja Som –, szólok majd, ha jöhet érte. Bemutatkozom Makulának, elmondom, ki vagyok, miért jöttem, megkérdezem, akar-e velem beszélgetni, azt feleli, szívesen beszélget, örül, hogy felhozták. Som alezredes kinyitja a szomszédos szobát.

– Jancsi rendesen viselkedj – mondja, aztán magunkra hagy bennünket. Az ajtó csöppnyit nyitva marad mögötte.

– Emlékszik rám? – kérdezem Makulától.

– Bent – feleli –, amikor bevittek…

– Amit mi most beszélünk – mondom –, attól nem lesz semmi se jobb, se rosszabb. Ha kérdezek valamit, nem muszáj felelnie. Csak arról beszéljen, amiről akar.

– Miről? – kérdezi.

– Találkozott már az ügyvédjével?

– Melyik az?

– Hát aki a maga érdekeit képviseli…

– Persze hogy sokszor találkoztunk. Sokat beszéltünk. Maga ismeri…

– Én?

– Hát… az a bácsi, nem? Aki kinyitotta nekünk a szobát.

– Na jó – mondom. – Az nem ügyvéd.

– Nem? – Csodálkozva néz rám aszimmetrikus szemével, aztán azt mondja: – Most nem kell beszélnem az ölésről?

– Csak amennyit akar.

– Nem akarok.

– Jó. És a másik dologról?

– Melyikről?

– Amikor betörte az ablakot.

– Ja?! – az arcán mosoly fut át. Ebben a mosolyban van valami magával ragadó. – Nem engedtek be a diszkóba. Nálam volt egy alma, már bele is haraptam, akkor megmérgesedtem, és hozzájuk vágtam az almát. Az ajtó üvegjét találta, és betörött… Amikor értem jöttek és odavittek, ahol maga is volt, azt hittem, először az alma miatt van. De amikor megláttam a magnó képét, akkor tudtam, hogy nagy a baj. – Elhallgat, készségesen mosolyog. – Hát miről beszélgessünk?

Negyedórát fordítok rá, hogy elnyerjem Bobletek bácsi gyilkosának bizalmát. Ebből a szempontból Makula Jancsi nem nehéz eset. A megfelelő szó hat rá, és én, úgy látszik, ismerem ezt a szót. Nyilván azért van így, mert a szívem mélyén kedvelem a cigányokat. S az együttérzés legkisebb jele Jánossal rögvest feledteti gyilkos voltát.

– Miről beszélgessünk? – ismétli.

– Tud cigányul?

– Kicsit.

– An mange mirigle. Ezt érti?

– Nem értem. Ilyesmiket tudok: kamam ptut. Szeretlek. Nem beszéltünk otthon cigányul. A nevem is magyari név, Makula. – Orrát kicsit felhúzva, aszimmetrikus szemével hunyorgatva szégyenlősen néz rám. – Makulátlan… Na nekem!?… – legyint – annak vége. De azért talán nem akasztanak fel…

Várja, hogy mondjak valamit, mosolyogjak, tiltakozzak, legyintsek.

– Gondol rá? – kérdezem. – Gondol arra az öregemberre?

– Este gondolkozok, amikor lefekszem. Kerül az álom. Ott lent a folyosón szép lányok az őrök. Vigyáznak ránk. Hallgatom a léptüket. Rájuk gondolok. Fáj, hogy embert öltem. Megbántam, de nem tudok ezen segíteni.

– Miért ment be azon az ablakon?

– Megláttam a magnót. Nem vót pénzem. Jó lenne, ha vóna… Azt mondta, nem kell erről beszélnem…

– Jó, hát akkor nem kell. Mióta Pesten dolgozik, mit látott, merre járt?

– Moziba gyakran vótunk. Az öcsémmel, a haverokkal.

– Milyen filmre emlékszik?

– Arra hát, hogy Különben dühbe jövünk. Tetszett nagyon. – Egy pillanatig maga elé nevet, aztán elkomorulva teszi hozzá. – Na, egyhamar moziba se megyek most már. Nem tudja, mi van az öcsémmel?

– Nem.

– Ő is idekerült szegény…

– Szegény?

– Sajnálom nagyon. Azt sajnálom benne, hogy intézetben nevelkedett… Úgy ment be az intézetbe saját magátul. Mondtam neki, te, ne legyél kubikus, tanulj valami jó szakmát magadnak. Mert okos gyerek az. Okos ám…

– És maga?

– Nem tartom magamat butának.

– Itt Pesten sokat volt együtt az öccsével?

– Vót, amikor együtt mentünk moziba, étterembe, diszkóba… aztán sportolni, focizni. Minden két hétben utaztunk haza. Jó is vót… Hol van az már… – Legyint, aztán óvatos mosollyal teszi hozzá. – Remélem, azért nem

akasztanak fel. – Fürkészve nézi az arcomat, úgy viselkedik, mint aki valami képtelenséggel viccel, s azt várja, hogy leintsék.

– Hogy telnek itt bent a napok?

– Fél ötkor ébresztő. Felkelünk, WC-re megyünk. Négyen vagyunk egy cellában. Megreggelizünk. Aztán malmot, sakkot játszunk. Kenyérből gyúrtunk figurákat.

– Tud sakkozni?

– A malom jól megy, nyerni is szoktam. Meg tenyerest játszunk.

– Az mi?

– Bele kell csapni nagyot a másik markába. Úgy, hogy jól fájjon. Játékból csináljuk, nem méregből. – Rám néz, felhúzza a vállát. – így telik a nap.

– Mióta itt van, ki látogatta meg?

– Maga – vigyorog.

– Rajtam kívül?

– Senki.

– Az édesanyja tudja már, mi történt?

– Vidéken lakik anyám, messzi lakik. Hát jöjjön föl?

– Hogyan volt az, amikor magát kórházba vitték?

– Megbolondultam. Éjszaka halálra váltam egy hosszú kórótól, mert az árnyéka belengett a szobába, ahogy fútta a szél. Azt hittem, ellenem van… Hogy rám jön a Kani Jóska.

– Ki az a Kani Jóska?

– Csúfságból hitták úgy. Az igazi neve Keresztúri Árpád, a gyerekeket elcsalta, vérüket kiszítta, kifolyatta, aztán eladta.

– Kinek?

– Például az orvosoknak.

– Tőle félt?

– Beleéltem magam az indiánosdiba, kormot kentem az arcomra, testemre, kivágtam a dunyhát a toll miatt. Úgy futkostam meztelenül, kormosan, tollasan. Úgy vittek be.

– Mennyi ideig volt a kórházban?

– Három-négy hónapig? Debrecenben, a Nagyerdőn. Rácsos ágyban feküdtem. Nagyon rosszul néztem ki akkor. Sovány vótam. Hálni járt belém

a lélek.

– Mikor jött fel Pestre?

– Öt vagy hat éve. Felelősséget vállalt értem az egyik cigánygyerek. A fővárosi egyeshöz jöttem kubikusnak, csákányra, lapátra. Budakalászon a szövőben is dolgoztam. Anyagot vittem be a nőknek a gépekhez. Ott sok szép lány vót. A munkakönyvben csak háromszor vót kilépett bejegyzésem.

– Jóban volt a munkatársaival, a főnökökkel?

– Hülyéskedtek velem. Én elértettem a viccet. A viccet elértem mindig. Nem haragszom meg. Haverkodni nagyon szerettem. Vótak a munkahelyemen jó emberek, akik a pártomat fogták.

– Mennyit keresett?

– Itt az építőknél legutóbb háromezerötszázat.

– Mire költötte?

– Vettem öltönyöket, inget, pulóvert, dzsekit, de most már úgyis mindegy, hogy idekerültem…

– Az indiánokat szereti?

– Nagyon.

– Honnan tud róluk?

– Olvastam. Könyvet. Könyveket…

– Mire emlékszik? A szeme felragyog.

– Winnetou, Sólyomszem, Bőrharisnya.

– Ha legközelebb jövök, hozzak indiánkönyveket?

– Inkább olyat, ami hajósokról szól. Meg képes újságot.

(Som alezredestől később megtudtam, hogy őrizetesnek könyvet, újságot küldeni vagy hozni tilos.)

– Hány osztályt járt?

– Hatot.

– Mekkora Pocsajon az a cigánytelep, ahol lakott?

– Nem sok cigányok laknak ott. Kétszázan, kétszázötvenen?… Vályogkunyhónk vót régen. Aztán lett jó kis házunk. Petróval világítottunk. Csikósporhelten főztünk. Mellette melegedtünk.

– Hányan vannak testvérek?

– Egy kislány és két kisfiú meghalt. Nyolc él. Az én ölembe is vót kisgyerek. – Hirtelen valami furcsa, ábrándos hangulatba esik. – Az ölembe is vót. Öt éve halt meg, negyvenkét évesen az apám. Sokat dógozott. Debrecenben a húsgyárban. Kocsin vót. Az anyám meg… amúgyképpen jó anya. Mindent megvett nekünk. Csöpp nyugdíja van. A Lenin-telepen laktunk, a téesz vette meg a telket, ráépítettek.

– Ott a közelben munkahely nem volt?

– Vót… Vót szövőgyár, géppark, műhely.

– Ha volt ott munka, miért jött Pestre?

Megvonja a vállát.

– Más is jött.

– Felsorolná a testvéreit?

– Hát Bagoly Jóska, Bagoly Mihály, Bagoly Sándor. Ők már korosak, más apától valók… Következik Makula István és Makula Andor, börtönben van ütésért, utána jövök én, János, aztán Makula László és Ernő, a legkisebbik…

– Nyolcból három börtönben van most.

Rábólint szomorúan.

– Mi az, ami itt bent hiányzik?

– Hát hiányzik minden.

– Mi volt reggelire?

– Feketekávé, sajt, vaj, lekvár.

– Kint mit evett volna?

– Tíz deka párizsit vagy zalait, hurkát vagy kolbászt. Itt nehezen telik a nap. Megfürdünk, megmosdunk reggel, ivóvizet viszünk be magunknak, pihenünk, játszunk. Nem történik semmi. Legföljebb valakit hívatnak, visszajön, kérdezzük, hogy vót, mint vót, rágyújtunk egy cigarettára… Máma van csütörtök, ugye? Csütörtök vót akkor is, amikor behoztak, akkor buktam meg. De rég vót mán… Ki kellene mennem. Pisilni.

Kimegyünk a folyosóra. Az illemhely ajtajában várok, amíg Makula János szükségét végzi. Som alezredes kinéz irodája ajtaján.

– Ment vele valamire? – kérdezi.

– Nem sokra – mondom.

– Ilyen gyerek ez. Engem bácsinak szólít.

– Az ember el se hinné azt, ami történt.

– Nem ám – mondja. – Pedig megtörtént. Beszélgetnek tovább?

– Majd legközelebb.

Som alezredes a íróasztalához lép, felveszi a telefont.

– Kísérjék le Makulát – mondja.

János kijön az illemhelyről, szolgálatkész mosollyal néz rám. A folyosó végében megjelenik a nehéz léptű rendőr.

– Na gyere, fiam – érinti meg az őrizetes vállát. Három héttel később, amikor újra meglátogatom, Makula fülig érő szájjal üdvözöl.

– Mondtam ám a szobatársaimnak, hogy itt van az író barátom. Baj, hogy ezt mondtam?

– Nem baj – felelem. És tulajdonképpen miért is volna baj. – Történt valami, mióta nem láttuk egymást?

– Tegnap estefelé sepregetés vót az udvaron. Szeretek sepregetni. Jelentkeztem. Aztán történt, hogy a körmömet vették le, meg a hajamat. Orvoshoz is elvittek.

– Mintha kicsit meghízott volna.

– Hát itt például jó kaja van. Ma például vót tésztaleves, sárgarépa, tarhonya hússal.

– Jó az étvágya?

– Jó ám…

Most nem kettesben vagyunk. Egy fiatal rendőrtiszt ül még rajtunk kívül a szobában, valami elszámoláson dolgozik.

– Ha kint lenne az ember, hamarabb telne az idő – veszi fel János a múltkori beszélgetés fonalát. – Ha moziba menne… Ha napozna… így is barna vagyok – mutatja a karját.

Miközben igyekvőn locsog-fecseg, rajtam erőt vesz a céltalanság érzése, és hirtelen távozik belőlem minden együttérzés. Olyan közöny fog el, hogy szólni se tudok.

– Otthon járkáltunk az erdőben – hallgatom –, egyszer találtam egy farkaskutyát, ki vót kötve, összeverekedett egy veszett rókával, nekünk meg injekciót adtak, hogy meg ne vesszünk…

Miért ölted meg? – lüktet bennem a kérdés, de nem mondom ki, mert Makula nem szereti, ha az ölésről kérdezik. Most mintha megérezné távolodásomat és elkülönülésemet, hirtelen elhallgat. Kissé riadt, szerető mosollyal néz rám.

– Várt valakit? – kérdezem.

Némán megrázza a fejét.

– Mire gondol?

– Csak az öcsémre gondolok. A családban mindig a kicsit szeretik jobban.

– Kit szeretne látni?

– Én? Hát van egy lány, akivel jártam, de nem sokáig.

Itt van a fényképe nálam, Zsuzsának hitták, a fényképe letétben van…

– Gondolja, hogy maga valakinek most hiányzik?

Néma fejrázás, aztán egy sóhaj, s kissé eltúlzott, beletörődő mosoly.

– Hajaj! Nehéz itt az élet. Megcsináltuk, el kell viselni. Belegyőződtem már mindenbe, az ítéletbe is, nem tudok semmin segíteni. Ajaj! Így van ez.

– Megcsináltuk? – kérdezem. – Kikről beszél?

– Mindent elmondtam már. Erről ne beszéljünk.

– Szokott álmodni? – kérdezem tehetetlenségem beismerését halogatva.

– Szoktam. Legtöbbször utazom repülőn vagy hajón. Sokszor ilyen harcos álmokat álmodom, tankokba vótam, beültem, meg legtöbbször nőkről álmodom szép nőkről. Amikor orvoshoz vittek, a kocsiból integettem a nőknek kifelé, a szép nőknek… Attól aztán a kezemre rászorult a bilincs… A rendőrök meglazították. A zárkatársaim mondták, hogy kiáltoztam álmomban… írt az újság rólam? Maga biztosan tudja.

– Írt.

– Mit írt?

– Egészen röviden: hogy megölte Bobletek bácsit, azt az öregembert ott fent a hegyen.

– Az ember úgy van vele, hogy egyszer megbukik, nagy ítéletet kap, ebbe belegondol, és megváltoztatja az életét.

– Hogyan változtatja meg?

– Hát ezért kapok öt évet? Hatot?…

Várakozva néz rám.

– Hát mondjuk, kapok hatot! Jól viselkedek bent, akkor harmadolnak. Jó dógozni fogok majd, kitanulok egy szakmát. Huszonöt éves koromban jövök ki, megnősülök, elveszek egy szép nőt feleségül, dógozok majd, és

jönnek a gyerekek, így élünk… elszállnak addig az évek. Megy az év. Hogy elszállt ez a hónap is, megy ez. Rádiót hallgatunk, az egyik gyerek mondta, hogy ahová ítélet után viszik az embert, az másabb, jobb, persze hogy jobb, ha dógozhat az ember. Ha kint lennék, most festeném a kapukat. Süt most a nap?

– Süt.

–Hajaj… Kint lennék, járnék-kelnék. De ilyenkor hétköznap itt bent is jobban telik az idő, jönnek-mennek, hívassák az embert, meg minden…

Aszimmetrikus szemével kérlelőn és kérdőn néz rám: érzi a belőlem áradó közönyt. Talán arra gondol: lehet ilyen hirtelen elveszíteni egy barátot?

– Emlékszik-e az életéből olyan pillanatra – próbálok visszatérni érdeklődő állapotomhoz amikor nagyon jól érezte magát, akár társaságban, akár egyedül…?

– Hát vótam egyedül, diszkóba is…

– Örömre emlékszik-e?

– Hát örömre?! Játszottam meg minden, kicsikoromba. Szerettem tévét nézni. Azt kint se nézhettem sokat. A focit azt nem nagyon szerettem. Jó filmek vótak, ahol vót cselgáncs, karate, bunyó. Szerettem a bűnügyi filmeket is. Szerettem a Colombót nézni és a Kojakot. Megnéztem a Ben Hurt, valami igaz vót belőle. Amikor Istent kifeszítették, esett az eső, a vére meg elfolyt.

– Magát megkeresztelték?

– Meg. Jártunk templomba. Vagy a pap jött ki hozzánk. Van nálam most is egy kép, Isten van rajta, tüskés koszorú van a fején… Este, ha lefekszem, imádkozni szoktam, bízok az Istenbe, hogy ne kapjak súlyos ítéletet. Öt évnél ne többet. Imádkozok hát, hogy meghallgasson… Hogy ne legyenek hozzám szigorúak…

Hallgatok, és arra gondolok: vajon Jézus őérte halt meg?

Ülök, hallgatok, figyelem, hogy ettől a hallgatástól hogyan válik beszédje egyre bizonytalanabbá, aszimmetrikus szeme egyre nyugtalanabbá és zavartabbá, mígnem már ellenségességet vélek kiolvasni belőle.

Mikor elvezetik, már tudom, hogy nem akarom többé látni.

(Néhány hónappal később, amikor első fokon életfogytiglani börtönre ítélték, felállt a padról, és gyerekes megdöbbenéssel kiáltotta: „Ennyit nem adhatnak…”)

Már javában dolgoztam Csopakon Bobletek bácsi és DeVrienné megölésének történetén, amikor a kerti murvaútra (1983. október 26-án) befordult egy balatonfüredi rendőrkocsi. A rendőrök most Sateller Lászlótól hoztak üzenetet: beszélhetek Kati gyilkosaival.

Zolira várni kell. Immár nem a zsúfolt Tolnai Lajos utcai fogdában, hanem egy budai börtönben tölti vizsgálati fogságának napjait, onnan hozzák át, hogy találkozzon édesapjával és velem.

Az idősebb Szabó kint vár a folyosón, én Satellerrel beszélgetek, s egyszer csak belép a szobába Andrus Pista és Bognár-Bodri. Rég láttuk egymást, s ez bizonyos eltávolodást okoz. Hiába, hogy én folyton-folyvást velük foglalkozom, hogy Csopakon is gyilokcsoport vesz körül, lezárult közös ügyünk, az idő halad, s ők számomra idegen ügyekben élnek, idegen világban, új dolgok között.

Kiderül, hogy nyár derekán Auguszta eltörte a kézfejét, betegállományba ment, addig Kasnyák vezette a gyilokcsoportot. „Volt néhány kemény ügyünk. – mondja Andrus –, sajnálhatod, hogy Zoliék után kiszálltál…” És megtudom, alighogy Auguszta visszajött, Kasnyák lett beteg: „Csak remegett, nem tudott szólni – meséli Andrus –, mi vittük el kocsin orvoshoz, lábon kihordott influenza, agyhártyagyulladás, kórház, aztán idegileg is kipurcant, most szanatóriumban van, úgy néz ki, mint a saját árnyéka… De már azért izeg-mozog. Jönne vissza közénk. Ilyen marha az ember. Amikor rosszul lett, halálra ijedtünk, olyan elesett volt, mint egy kisgyerek. A fáradtság, ekkora fáradtság… Sok volt neki.”

Valami – számomra ismeretlen – új ügyben járnak itt. Mikor Zoli apja belép, el is köszönnek. Azon kapom magam, hogy a morcos Kasnyákra együttérzéssel és féltőn gondolok, aztán Sateller kérdése visszazökkent a valóságos időbe; Zoli apjától kérdi: „Hozott valamit?”

– Hoztam egy kis meleg levest és egy kis gyümölcsöt – mondja a sovány arcú férfi. Hangja kifejezi helyzetét; tudom, hogy gyilkos, sajnálom, szeretem, mégis a fiam. Kérlelőn és panaszosan elhúzza a szavakat, ily módon jelezve, hogy tudatában van a kettősségnek: a fiú érdemtelen rá, de jólesik majd neki a meleg leves, az otthoni. Nem a *gyilkosnak* hozta, hanem a *gyermeknek.*

– Átszállás előtt egyórás beszélőt tudok biztosítani – közli Sateller. – Megtárgyalhatják a problémákat. Az apa kifakad a menye ellen, hogy semmit sem intéz, hogy elzárkózik…

– A Polskit sem intézte… az átírást…

Sateller felveszi a telefont, a közlekedésrendészetet hívja, segíteni akar, hogy ne legyen semmi zűr a Polskival. Idős Szabó közben engem néz merően.

– Ugye maga újságíró?

– Igen – mondom.

– Ki az isten gondolta, hogy a fiam… idejut… Ez a Sanyi is… Úristen! Ilyen kis koruk óta együtt vannak…

– A kezével mutatja, mekkorák voltak a gyerekek.

– Mi van az unokákkal? – kérdezem. – Tudják?

– A nagyobbik tudja, hogy az apja börtönben van. Azt nem, hogy miért. A kicsi úgy tudja, hogy apu elutazott messze… – A fejét csóválja, felemeli, aztán leejti kezét. – Még mindig nem tudom elhinni. Még rémálmaimban sem… Csibész srác volt, vagány, ezt aláírom. De remek gyerek… Mi lett vele?! Úgy higgye el, ezzel a gyerekkel semmi baj nem volt. A leszerelése után kezdődött…

– Mivel?

– Testi sértés – szólal meg Sateller. – Aztán deviza, orgazdaság…

– Higgye el – mondja idősebb Szabó –, oroszlánrésze van a menyemnek, hogy a fiam idekerült. Még a kávét is odavitette az ágyához… Rendben van, én belátom, hogy el kell válni… Egy asszony úgyse tud kitartani. De így bedobni a törülközőt azonnal… Hogy a gyerekek miatt?! A fenét, az apjuk így is, úgy is részese volt egy gyilkosságnak…

Elhallgat, mert nyílik az ajtó. Zolit vezetik be. Az apa feláll, arcán halvány, óvatos mosoly. Megcsókolják egymást.

– Hoztam egy kis meleg levest.

Sateller a mellettem lévő székre mutat. Zoli leül. Tudomásul veszi, hogy újságíró vagyok. Megvonja a vállát.

– Tőlem várhat… Itt ülhet, de csak az idejét pazarolja. – Visszafordul az apjához. – El kellene adni a horgászbotokat. A Riobyt meg a Shakespeare-t. A gyerek tudja, hol van a csónak, azt is adjátok el.

Ölébe veszi a szalvétába csomagolt lábast, leemeli a fedőt. Az edényben sárga húsleves gőzölög. Zoli mélyen lehajol, meggörnyed, arcát éri az illat és a gőz.

– Elnézést, malackodni fogok. – Felegyenesedik, megdönti a lábast, úgy issza a levest. Amikor végez, cérnatészta fityeg az ajkán. Az apja óvatos, szerető mosollyal figyel.

– Egy kis gyümölcs is van.

Zoli most a húst és a répát eszi, két ujjával halássza ki a lábas aljáról a szárnyat, combot, zúzát.

– Egy kis gyümölcs is van – ismétli az apja. – Most ne. Majd később… – Zoli felém fordul.

A Kék fényeseknek is megmondtam, hagyjanak békén. Belőlem nem lesz sztori. Ha maga miattam ül itt, csak az idejét pazarolja. – Apja felé nyújtja a lábast. Keze most alig remeg, de mozgása, mutáló hangja, ide-oda villanó szeme elárulja belső feszültségét. – Az a barom a rendőrlapban mit összeírt. Hogy húsz doboz cigarettával jöttem be… mert tudtam, hogy itt tartanak… Meg egy csomó ilyen szemenszedett hazugság.

– Nincs szándékomban hazudni.

– Lehet… Nekem meg csevegni nincs szándékomban.

– Emlékszik rám?

– Magára?!

– Ott voltam, amikor bent járt a BRFK-n.

Most alaposan megnéz.

– Rémlik valami… – Arcán mosoly fut át. – Aznap hintába ültek az okos zsaruk.

– Gondolja?

– Gémes főhadnagy, a Józsi, vagy hogy a fenébe hívják, próbált megfogni… Aztán amit mondtam, szépen megette…

– Na jó. Egy zsaru hintába ült… No de a többi?

– Miféle többi?

– Thildo és Kasnyák…

– A mocsok… Játszotta a nagymenőt, aztán amikor itt bent basztattak egész nap, egy szavamra kizavarták a szobából. Amíg el nem tűnik ez a rohadék, mondtam, addig nem húznak ki belőlem egy kurva szót… Legközelebb a bizonyítási kísérletnél láttam a bajuszos pofáját. A többivel együtt csak leste a híd alatt, hogyan csinálom… Maga még nem látott egy rakáson annyi bámész, nagyokos zsarut.

– De. Ott bámészkodtam én is.

– Mióta csinálja?

– Mit?

– Hát ezt… a rendőrökkel és velem…

– Múlt év októberétől. Megütődve néz rám.

– Akkor én azt se tudtam még, hogy ez a nő létezik… Ne meséljen!

– Engedélyem volt rá, hogy ha Pesten valakit megölnek, jelen lehessek a nyomozásnál. Hónapokig vártam egy gyilkosságra. Aztán bejött a maguké. Tudtam, valakivel találkozom, de nem tudtam, kivel…

Eltart egy ideig, míg megemészti.

– Értem. Szóval magának mindegy volt.

– Mindegy.

– A rohadt életbe. Várta, hogy megöljük…

– Hát mondjuk így.

– Melyik újságnak írja?

– Könyvet írok.

– Erről?

– És két másik gyilkosság nyomozásáról.

– Elegem van…

– Miből?

Legyint.

– Hittem a barátságban. Bíztam a rendőrségben. Visszafordul az apjához.

– A mutterral mi van?

Az apa sóhajtva válaszol.

– Harminc kilós. Sateller az órájára néz.

– Mindjárt lejár az idejük. Idősebb Szabó feláll.

– A feleségemnek azt üzenem – mondja Zoli –, ne siessen a dologgal. Ne sürgesse a válást. Még nem ítéltek el emberölésért. És lehet, hogy nem is jön össze a játék.

Az apa bólint. Az arcán szerető, hitetlen mosoly. Megcsókolják egymást. Idősebb Szabó átveszi Satellertől a kilépőjét.

– Hadnagy úr – mondja. – Köszönöm, hogy átszólt a közlekedésire…

– Semmiség – mondja Sateller. – Keressen meg, akármi gond van.

– Köszönöm.

Visszafordul a fiához. – Hát vigyázz magadra. Kimegy, és halkan behúzza maga mögött az ajtót. Zoli állva marad.

– Leülhet – mondja Sateller. – Van kérése, panasza?

– Hajvágásra kérek engedélyt.

– Rendben.

Zoli leül. A nadrágot felhúzza a lábán, aztán kicsit megemeli bilincsét. Látszik, hogy a fémkarikák alatt kisebesedett a bőr.

– Kértem, hogy vegyék le.

– Nem megy – mondja Sateller.

– Látja – fordul felém Zoli –, nem vagyok jó fiú, nem nyilatkoztam a Kék fénynek, nem hagyom rám verni a balhét, ahogy a zsaruk akarják. Tehát marad a bilincs.

– Miért van bilincsben? – kérdezem Satellertől.

– Szökési szándék…

Zoli az orrán keresztül ritmikus szusszanásokkal fújja ki a levegőt, mintha a nevetés így böffenne fel belőle.

– Látja? Ezért nem hiszek én most már senkinek. Szökés?! Úristen! Ki akart szökni?

– Kérdezhetek valamit?

– Tessék!

– Csalódott a barátjában?

Felhúzza a vállát, szája mosolyog, szeme gúnyos szomorúságot játszik.

– Maga nem csalódna, ha egyszer csak észrevenné, hogy a legjobb barátja nyomja a víz alá?

– Ha már így vesszük, Sanyi lenyomta saját magát is.

– Pörög, mint a kerge birka… Azt se tudja, hogy gazsuláljon a rendőröknek, s hogy áztasson el engem… Nem hittem volna. Gyerekkorom óta ő a legjobb barátom. Mindegy… Ez is tanulság.

– Aznap, amikor Gémes kihallgatta magát a BRFK-n, mi Thildóval Sanyit kerestük. És még valaki kereste: Éliás. Üzenetet vitt?

– Igen.

– Mit üzent Sanyinak?

– Bevittek, vigyázz! Emlékezz arra, amit megbeszéltünk.

– És miért nem vigyáztak?

– Hogy érti ezt?

– Különbözött a történetük.

– Ő tért el a megbeszélttől.

– Miért?

– Fogalmam sincs. Rövidzárlat… Hülyeség…

– Utána még találkoztak?

– Persze.

– Erről a rövidzárlatról is szó volt?

– Letárgyaltunk mindent… Szart se ért.

– Mikor jött rá, hogy a zsaruk nem békülnek?

– Rám ragadtak. De kiszúrtam az összes pofát, az összes kocsit… Fasza fiúk!… Milyen ügyesen követtek.

Váltották egymást. Jött az AI rendszámú 1500-as Lada, meg a krémszínű 1200-as. Jól kicsesztem velük. Tudnak ám vezetni!… A teherautóval otthagytam a spéci Ladájukat. Szaladgáltak, mint pók a falon… Ezen nincs mit vitatkozni.

– No jó… Miért mondta el Timurnénak, hogy február 26-án fent jártak Katinál?

– Ki az a Timurné?

– Kati nővére.

– Ja! Az a Sanyi ötlete volt, hogy így gyanún felül álljunk. Bárki láthatja, nincs titkolnivalónk. Béna egy ötlet…

– Azt hitték, a hullát lent tartja a súly?

– Eredetileg a betont is rá akartuk kötni. Az fix, hogy jó lett volna.

– Mikor tudta meg, hogy a holttest előkerült?

– Lent horgásztam a Dunán. Ott hallottam.

– Milyen érzés volt?

– Pompás. Kellemes.

– Azt gondolta, hogy Katinak sok pénze van?

– Nem gondoltam semmit.

– A műszőrmét nercnek hitte?

– Hülyének néz?

– Miért vette elő Gyálon?

– Át kellett tennem a Polskiba.

– Miért ajánlotta fel megvételre?

– Az egész váratlanul ért. Megzavarodtam…

– A rendőrökre miért neheztel?

– Na miért? Mit gondol?

– Végzik a munkájukat… Úgy tudom, Thildóval jól kijött.

– Jól? Jegyezze meg: a jó zsaru a legnagyobb szemét.

– Nézőpont dolga.

Felhúzza a nadrágját, a bokáján lévő bilincsre pillant.

– Látja ezt?!

– Gondolom, kifejezi a helyzetet…

– Feljelentem őket az ügyészségen.

– Tegye.

– A kurva anyjukat, megteszem.

Sápadt, puhának látszó arcbőrén vörös foltok jelennek meg. A csíraszerű fehérségtől, a serkenő szakálltól fiatalabbnak és védtelennek látszik az arca. Tekintetében most nincs hetykeség, önbizalma is elenyészett, fenyegetődzésében csak esendőség van és félelem.

– Hogy viseli el azt az érzést?

– Milyen érzést?

– Ha arra gondol, ami megtörtént és arra, ami lesz…

– Erős nyugtatót írt fel az orvos.

– Mit?

– Noverilt. Dupla adagot. És ha rossz vagyok, nem kapom meg. Fejezzük be, jó?

Befejeztük.

Sanyi vonakodás nélkül állt a Kék fény kamerái elé, velem is szívesen, majdhogynem örömmel beszél. Jellemző rá ez a készség, nem tér ki semmilyen kérdés elől, mintha így akarná megérteni és eltávolítani magától azt, ami történt.

A börtön, ahol találkozunk, nem köztörvényes bűnözők, hanem politikai, államellenes bűncselekménnyel vádoltak őrizésére szolgál. DeVrienné gyilkosait azért szállították ide át, mert a BRFK vizsgálati osztályához tartozó fogház zsúfolt, itt pedig van szabad hely elég.

Az engedélyt, amellyel ebbe a jól őrzött épületbe beléphetünk, mindkettőnk számára Sateller szerezte meg, ugyanis itt rendőrtisztek sem járkálhatnak csak úgy ki-be.

A „beszélő” magas mennyezetű, tágas szoba, ajtói párnázottak, falait virágos tapéta borítja.

Sanyin nincs bilincs, mivel – mint őrizetes – jó magaviseletű, agresszív indulatait elfojtja, szökésétől, támadásától nem kell tartani. Mostani szelídsége persze nem természetét, inkább belátásra való hajlandóságát fejezi ki.

Míg Zoli védekezés közben gyűlölködik, vádol, ellenszegül, Sanyi behódol; *ez* az ő *módszere.* Ebben a módszerben nincs jelen érzelmileg, gyakorlása közben személytelenné válik, szürkévé, átlagossá, így aztán nem kelt figyelmet, nem ébreszt indulatot.

A vele való társalgás is gondtalan; igyekvőn együttműködik, az ilyen kérdésre is szívesen felel:

– Miképpen jut el egy ember odáig, hogy valakit megöl?

– Tulajdonképpen az nagyon érdekes. Kész talány.

Nincs egy haragosom se, életemben bajt nem csináltam másnak… Nem is hittem, hogy ez létrejöhet. Nem beszéltünk mi Zolival soha ilyesmiről. Inkább nőkről, főleg ő… Szívesen mondta el a kalandjait. Barátságunkban én játszottam az alárendelt szerepet. – Sanyi elhallgat, megrázza a fejét. Barna szemével egyenesen, nyíltan a szemembe néz. – Ez durván hangzik. Inkább így mondom: láttam benne egy olyan valamit, amit más nem vett észre. Mindenki elutasította. Én viszont gyakorlatilag az egyetlen barátomnak tartottam. Mindig nagy szája volt, fellengzős típus, többnek szeretett látszani… Én meg meghúzódó… Idősebb is három évvel. Az általános iskola után jött ez a szorosabb viszony. Homályosan emlékszem rá, amikor az első nőjéről beszélt… Később én szinte a családjába kerültem, a sógornőjével volt közeli kapcsolatom. Zoli feleségénél sokszor rám hivatkozott… Megpróbáltam védeni. Mindig védtem. A haverok körében is. Szeretett takarózni velem, kicsit dicsekedni is…

– Mi módon?

– A karatéval. Ő is karatézott néhány hónapig, teljesen rendszertelenül. Belekapott, ahogy mindenbe, rá ez a szélvész-stílus jellemző… Rám a kitartás. Hét éve csinálom a karatét.

– Mire jutott?

– Kék övem van, de már öt éve nem tettem vizsgát. A reménységek tornáján hatvannégy kilóban első lettem…

– És Zoli?

– Mondom, belekapott, aztán abbahagyta. De nem ez a lényeg… Barátságunkat a katonaság megszakította… Sokat gondoltam rá akkor is. Amit akkor iránta éreztem, az *szeretet* volt.

– Most?

– Gyakorlatilag most is szeretem. A dolgok alakulásától függetlenül. Az ilyen dolgoktól én tartózkodtam.

– Milyen dolgoktól?

– Sose követtem el bűncselekményt.

– Maga jól ismerte Katit?

– Előtte háromszor láttam. Gyakorlatilag mint mellékszereplő voltam ott Zoli mellett… Amikor szóba jött…

– Hogyan jött szóba?

– Zoli már régebben is pedzegette, kitért az édesapjára, mennyi pénze van. Katit egy percig se vette komolyan mint nőt, hiszen, rossz nyelven szólva, szakadt volt és öreg. Egyszer csak Zoli szóba hozta, mi lenne, ha *megcsinálnánk* az édesapját… Mondtam neki, hogy Kati révén egyből ránk gondolnának. De nekem az egészben valami sántított, arra gondoltam, nem is ez az igazi indítéka.

– Hanem?

– Nem tudok rájönni.

– Végül Katit ki is rabolták…

– Minimum azt akartuk magunkhoz venni, amit egy ember magához vesz, amikor elmegy valahová… Én sok mindenben eléggé félre voltam informálva. Konkrétat nem tudott Zoli se, én se. Lehet, hogy ő nem is az apja millióira gondolt, hanem egy jóval kisebb dologra, ami az igényeit azért kielégítené…

– Amit nekem most elmond, az semmin sem változtat, semmit sem befolyásol. Őszintén beszélhet hát.

– Tudom.

– Térjünk vissza az alapkérdéshez: hogyan fogadta el az ölés gondolatát?

– El kellene tenni Katit, mondogatta Zoli, aztán néhány hónapra rá megcsinálhatjuk az apját, senki se lát majd összefüggést. El kellene tenni, ez volt az abszurd számomra… Újra és újra jött vele, de erről öt-tíz percnél többet egyfolytában nem beszéltünk. Egyre erőszakosabb lett: csináljuk meg, Katinak meg kell halnia. De az indoka nem egészen tiszta… Furcsa hangulat… és feltételes módban volt mindig az egész. Hihetetlennek és lehetetlennek tűnt. Mikor megtettük, még akkor is teljesen bizonytalanok voltunk, nemcsak én, ő is…

– Hol beszéltek róla?

– Általában a kocsiban beszéltünk. Az ő ötleteiben én kerestem a hibát, az enyémekben ő… Pusztán fantázia… Az egész cselekmény azon múlott:

ha… ha így lesz, akkor…

– Arról is szó volt, mi lesz, ha a rendőrség valamelyiküket elővesszi?

– Igen. Ő találta ki, hogy úgy állítja be, mintha erős felindulás…

– És ha maga kerül elsőként a rendőrségre?

– Volt egy téma… De lényegében az én változatomról nem állapodtunk meg.

– Végül is megtörtént. Pontosan mikor?

– Szombaton kilencig, fél tízig néztük együtt a tévét. Az egész fél tíztől háromnegyed tizenkettőig tartott.

– Megbeszélték az alibit is?

– Igen.

– A rendőrségen mégse stimmelt.

– Túlkomplikál mindent. Ő az, aki túlkomplikálja. Én azt mondtam, amiben megállapodtunk.

– A szembesítésnél miért nem igazodott őhozzá? Miért hazudtolta meg az állításait?

– Arra gondoltam, ha már most összevissza beszélek, az csak nekem árt.

– Kitől tudta meg, hogy előkerült a holttest?

– Zolitól.

– Mit érzett?

– Döbbenet. Mint egy ütés a szívemen.

– Hol voltak akkor?

– Talán az utcán…

– Nem emlékszik?

– Fennáll az, hogy nem tudom már, mi az igaz. Pedig gyakorlatilag az a legjobb nekem, ha kiderül a teljes igazság.

– Neheztel Zolira?

– Hogy rám tette az egészet? Én tudom magamat áltatni: nincs más választása. A piszkoskodásai, hogy kikiabált az ablakon, ennek nem látom az értelmét. Ez az a plusz, amit nem kellene… Nem a barátom már, mondta, s azzal nem törődik, hogy esik ez nekem. Nem tud egyszerűen, logikusan gondolkodni. Ordítozott: a kurva anyád… Nem kellene…

– Hogy reagált az édesanyja, amikor megtudta magáról, hogy ölt?

– Pár hónap alatt megöregedett szegény. Betetőztem…

– A viszonyuk emiatt megváltozott?

– A szeretete megmaradt. Aggódik, mi lesz velem.

– Emlékszik maga arra a pillanatra, amikor először találkoztunk?

– Igen. A házunk előtt?

– Mit érzett akkor?

– Meglehetősen meg voltam ijedve, amikor beültettek a kocsiba. Nem tudtam, hogyan viselkedjek. Pánikszerű hangulatom volt. Minden szóra figyeltem, minden szót megrágtam… És nem akartam mutatni a feszültséget. De ha nem erről a témáról lett volna szó, akkor is zavar látszott volna rajtam. Ilyen a természetem…

– Nem a házuk előtt találkoztunk először. Most mintha az arcán mosoly futna át.

– Ja!? Igaz. Jancsinál.

– Miért nem szólalt meg akkor?

– Gondoltam, jobb hallgatni.

– Mi pedig épp ezt éreztük később gyanúsnak.

– Lehet. Az ember ilyenkor nem tudja, mi a jó.

– És arra emlékszik, amikor kettesben beszélgettünk?

– Igen.

– Amikor szóba hoztam a horgászatot meg a csónakot…

– Ciki. Biztos voltam benne, hogy tudják: csónakról dobtuk a vízbe Katit. De hát nem tudhatták?!…

– Véletlen volt. Az jött a számra.

– Az ember nem hiszi el, mennyire mindegy. Pedig amikor a teste feljött, már belenyugodtam.

– Mibe?

– Hogy sor kerül rám. Belenyugodtam, mégis iszonyú a feszültség, a szorongás…

– Az anyján kívül idebenn ki látogatta meg?

– Zsuzsi. A menyasszonyom. Egyszer.

– Ő pontosan tudja, mi történt?

– Tudja. Ennek ellenére. Felszabadult volt…

– Ilyen erős a kapcsolatuk?

– Nekem gyakorlatilag szerelem.

– Most, hogy lassan lezajlik minden, enyhül magában a szorongás?

– Annyira nyugodt vagyok, hogy ilyen sose voltam. Mintha álmodnám az egészet, és várnám, mikor ébredek fel.

– Tud aludni?

– Ma két órát aludtam.

– Gondolkozott?

– Sokat.

– Azon, ami történt?

– Nem. Ritkán jön fel az a gondolat, hogy mit csináltunk, vagy az, hogy mit kellene tenni. Inkább a múlt kellemes emlékei jönnek fel.

– Furcsa.

– Dominál, hogy a katonaságnál ejtőernyős voltam. Ott állok és megyek bele a semmibe. Ez is kinevelte bennem, hogy a kellemetlen dolgokat el tudjam nyomni. De olykor belém hasít a döbbenet, olyankor percekre csend lesz bennem és körülöttem.

– Mire számít?

– Néha nyolc-tíz évre. Van, amikor ennél jóval többre.

–…?

– Másra nem is merek gondolni…

– Mit érzett, amikor Katit megölték?

– Teljesen közömbös voltam. Amikor a hídnál magához tért, és több éter nem volt, amivel elkábíthattuk volna, elfogott a pánik, hiszen hörgött, vergődött… Akkor rákényszerültem… – Elhallgat. Sóhajt. –…hogy egy karateütéssel… lecsendesítsem.

– Lehet, hogy akkor ölte meg.

– Most sem érzem ki, nem érzem benne, hogy egy embert megöltem.

– Látta a vízből kikerült holttest fényképét?

– Láttam a képet. Megmutatták. Olyan álom-hangulat… Kirekesztés… A legrosszabb az volt, amikor néha az utcán észrevettem egy hasonló nőt. Összeszorult a gyomrom. Szerencsére csak pillanatokig tartott.

– A főkapitányságon történt szembesítésük után találkozott még Zolival?

– Utána is elég sűrűn találkoztunk, vagy nálunk fent, vagy a gépkocsiban, ahol más nem hallhatta…

– Beszéltek a gyilkosságról?

– Persze.

– Nyíltan?

– Eléggé nyíltan. Nem volt mit titkolnunk egymás előtt.

– És *más úgysem hallhatta…*

– Arra vigyáztunk.

– Veszekedtek is?

– A szemére vetettem, hogy mennyire kilátástalan lett ez az egész.

– Amikor először bevitték a Tolnaiba, úgy látta, értelme van még a tagadásnak?

– Nem láttam úgy.

– Miért nem vallott hát?

– Volt egy csöpp esély…

– Mire?

– Gyakorlatilag amikor a holttest előkerült, tudtam, hogy nincs mese, nem úszom meg. És mégis…

– Bízott Zoliban, hogy egyedül elvállalja?

– Gyakorlatilag hittem benne. Amikor olvastam az újságban, hogy beismerő vallomást tett, mégsem nyugodtam meg.

– Mégis-mégsem… Furcsa ez. A gyilkossággal is ugyanígy volt, csak ott megfordítva: mégsem és mégis?!'

– Nem tudom, hogyan és miért szántam el magam.

– Hasonló helyzetben bárkit meg tudott volna ölni?

– Nem.

– Szóval csak őt. Vagy egy hozzá hasonlót.

– Nem tudom. Nem tudom.

– Katit lebecsülték, mert szakadt volt és öreg?

– Nem becsültük le. Hiszen én éppen abban a szakadt régióban éltem.

– Akkor hát?

– Gyakorlatilag nem tudok semmit mondani.

– Most itt a fogházban mifélék a cellatársai?

– Most ketten vagyunk. Egy cigánnyal. Őt nemi erőszakért fogták le. Gyakorlatilag egy jóindulatú ember…

– Mit szólnak a fogolytársai, amikor megtudják, miért van bent?

– Amikor meghallják az emberölést, kicsit eltorzul az arcuk. Gyakorlatilag aztán pár nap múlva kapcsolat jön létre közöttünk, és kérdik, hogy lehettem ilyen hülye…

– Zoli nem vállalta a Kék fénybeli szereplést. Maga miért állt rá?

– Ott kicsit a saját érdekemet néztem, hogy a közvéleményt ne magam ellen hangoljam.

– Látta az adást?

– Igen.

– Gondolja, hogy szándékának megfelelően befolyásolta a közvéleményt?

– Nem tudom.

– Most velem szívesen beszél?

– Igen.

– Miért? Ennek mi értelme van?

Fejét lehajtja, gondolkodik.

– Úgy érzem, mintha egy kicsit sajnáltatni akarnám magam. Ha belegondolok, gyakorlatilag valami együttérzést szeretnék… Megmagyarázni…

– Mit?

– Amit gyakorlatilag én magam sem értek. Miért történt meg. Mi történt velem? Hiszen a pénzben gyakorlatilag nem hittem, abban sem, hogy egyáltalán sor kerül rá… Csak azt éreztem, Zolinál egy kényszerhelyzet van, hogy ezt meg kell csinálni. Éreztem, hogy ez neki valami miatt kell… Nem hittem, hogy megtörténik… Kint voltunk a konyhában, ettünk, tanakodtunk, mi legyen. Zoli lement, felhozta az étert a kocsiból, félórát még vakaróztunk. Csináljuk? Jól van. Csináljuk. Menj be, szorítsd le. Én meg majd ráteszem. Csináljuk? Jó. Hát csináljuk. És csináltuk. Kimentem, ráöntöttem a rongyra az étert. Álltam az ajtóban. Zoli az ágynál, a nő fölött. Rám nézett. Vállrándítás: mi van? Ledöntötte Katit, aludjál még, mondta tréfásan, aludjál! Amikor feléjük indultam, Kati még egyszer felült.

Megérezhette. Talán a csendből. Nagy volt a csend. Felült hát, de Zoli lenyomta, én pedig rászorítottam az arcára a rongyot. A szemére emlékszem, kérdőn nézett rám. Gyakorlatilag nem félt, csak csodálkozott.

(Az elsőfokú bíróság Zolit életfogytiglani, Sanyit tizenhárom évnyi börtönbüntetésre ítélte, ítéletével hírül adva, hogy a társadalom jobban kedveli a csendes, mint a hőzöngő gyilkosokat.)

Tartalomjegyzék

FÉLREESŐ HALÁL
HISZÉKENY GYILKOSOK
NYOMORULT DÉMON
Copyright

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ
Felelős kiadó Kardos György
Zrínyi Nyomda 85.1128/10 Budapest, 1986
Felelős szerkesztő Vilmon Gyula
Műszaki vezető Sebestyén Lajos
Tipográfus Fraunhoffer Péter
Kiadványszám 5784
Megjelent 31,6 (A5) ív terjedelemben,
Plantin betűtípusból szedve MA 4964

ISBN 963 14 0675 x